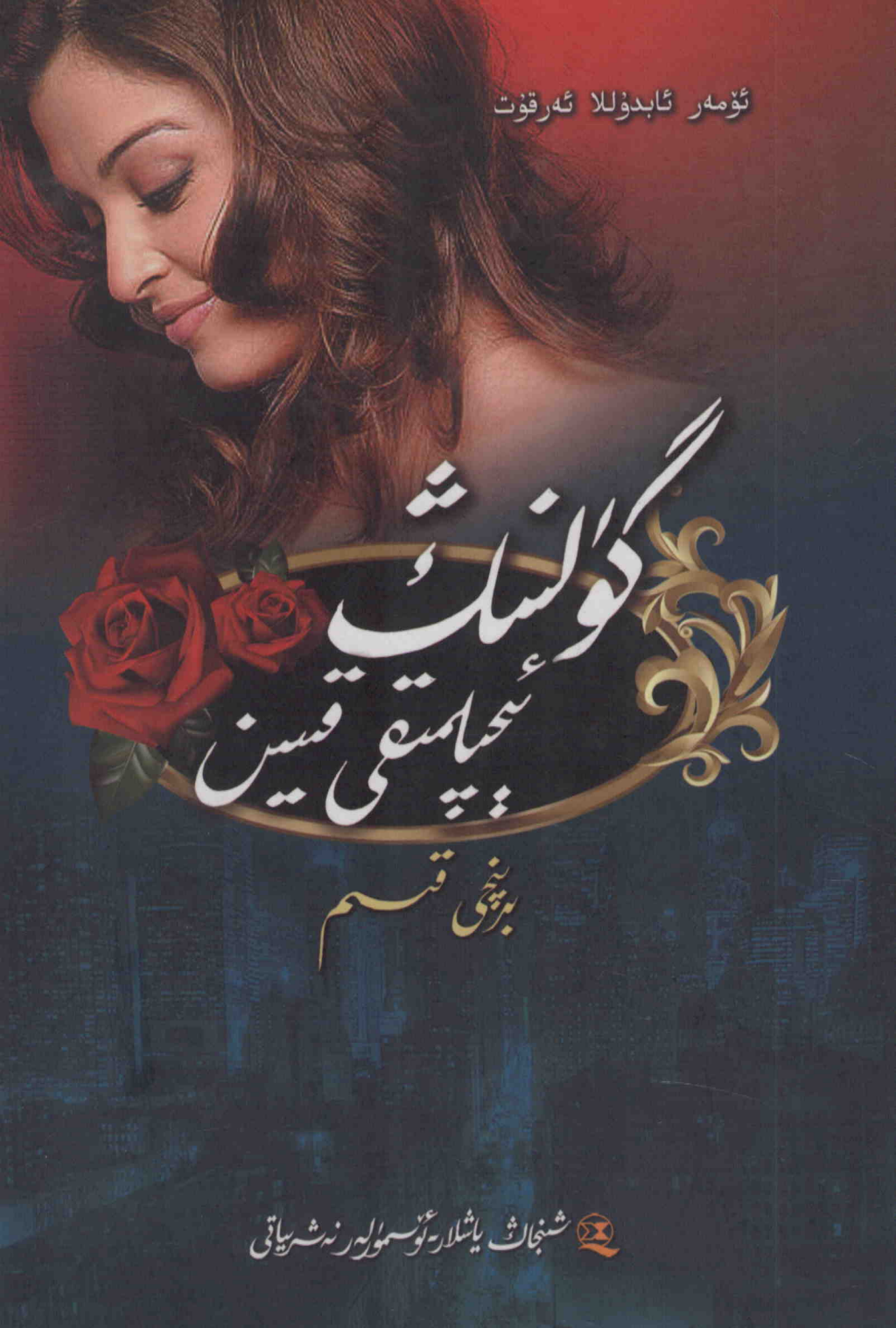

ئۆمەر ئابدۇللا ئەرقۇت
گۈلنىسا
ئىمپېراتىسى قەسىن
بىرىنچى قىسىم
شىنجاڭ ياشلار-ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

ئۆمەر ئابدۇللا ئەرقۇت

گۈلنىسا ئىپتىقى قىسسى

(رومان)

بىرىنچى قىسىم

شىنجاڭ ياشلار-ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرى: **ئابلىكىم ھەسەن**
مەسئۇل كوررېكتورى: **دىلىيار تۇرسۇن**
مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: **مۇراددىل ئابىت**

گۈلنىڭ ئېچىلمىقى قىيىن

(رومان)

(1 ـ قىسىم)

ئاپتورى: **ئۆمەر ئابدۇللا ئەرقۇت**

*

شىنجاڭ ياشلار ـ ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى شىمالىي بېيجىڭ يولى 29 ـ نومۇر، پ: 830012)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ جىنبەن باسما چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
ئۆلچىمى: 1230×880 م م، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 12.875
2012 ـ يىلى 6 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2012 ـ يىلى 6 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
ISBN 978-7-5371-9857-8
سانى: 1-3000
ئومۇمىي باھاسى: 60.00 يۈەن

بېسىلىشتا، تۈپلەشتە خاتالىق بولسا نەشرىياتىمىزغا ئەۋەتىڭ، تېگىشىپ بېرىمىز

دکتر محمد عبدالله صدیقی

مۇندەرىجە

بىرىنچى قىسىم

بىرىنچى باب ئارزۇ ۋە ئاشىق 1
ئىككىنچى باب لەيلىغان سۇ 52
ئۈچىنچى باب كۆيۈك ئوتى 69
تۆتىنچى باب يۈرەك ساداسى 96
بەشىنچى باب كۆڭۈل سىرى 149
ئالتىنچى باب ئىمتىھان ۋە سۆيگۈ 180
يەتتىنچى باب سۆيگۈ ھىيلىسى 237
سەككىزىنچى باب ئەجەللىك ۋىسال 282
توققۇزىنچى باب بېغىنى تاپالمىغان گۈل 319
ئونىنچى باب قىروۋ باسقان غۇنچە 345

بىرىنچى باب

ئارزۇ ۋە ئاشىق

ئەسلىي ئۇ ئالىي مەكتەپنىڭ سەنئەت كەسپىدە ئوقۇپ، كەلگۈسىدە رەڭگارەڭ چىراغ ئاستىدىكى هەشەمەتلىك سەهنىدە كۆزگە «ۋاللىدە» چېلىقىدىغان رەڭدار كېپىنەكتەك، تىنىمسىز پىرقىراپ يۈرىدىغان بال هەرىسىدەك ئۇسسۇل ئويناشنى، مىكروفوننى چىرايلىق بارماقلىرى ئارىسىغا ئەپچىلگىنە قىسىپ بۇلبۇلدەك مۇڭلۇق، كاككۇكتەك چاڭ كەلتۈرۈپ، قارا قۇشقاچتەك ۋىچىرلاپ ناخشا ئېيتىشنى بەكمۇ ئارزۇ قىلاتتى. بىراق، ياشلىق دەۋرىگە قەدەم قويغانچە بارغانچە چىرايلىقلىشىپ كېتىۋاتقان بۇ قىزنىڭ ئۇ گۈزەل ئارزۇلىرى ئەمەلگە ئاشماي ئۇنى داغدا قويدى. ئۇنىڭ دەرس ئاساسى ئەسلىي ئاجىزمۇ ياكى ئاتىسىنىڭ ئۆلۈمى سەۋەب بولدىمۇ، ئۇ ئالىي مەكتەپ ئىمتىهانىدىن ئۆتەلمەي، تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتە قايتا ئوقۇشقا مەجبۇر بولدى.

رەهىمسىز يۈرەك كېسىلى ئاتىسىدىن ئايرىغان بولسىمۇ، لېكىن مۇسىبەت قايغۇسى — ئەڭ مېهرىبان، ئەڭ قەدىردان، بالىنىڭ يۈرىكىگە يۆلەكداش بولغان

ئىنساندىن ئايرىلىش ئازابى ئۇنى چىرايىدىن ئايرىمىدى. ئەكسىچە ئۇنىڭ چىرايى بارغانچە ئېچىلىشقا، بارغانچە سۈزۈلۈشكە ۋە شۇ قەدەر ۋايىغا يېتىشكە باشلىدى.

لېكىن، ئۇ ھەر قېتىم ئاتىسىنىڭ رەسىمىگە قارىغىنىدا، بۇرۇن ئۇنىڭ ئۈچۈن ئانچە ئەھمىيەتلىك بىلىنمىگەن ئەسلىمىلەر بىردىنلا قىممەتلىشىپ، ئۇنتۇلغۇسىز بولۇپ، ئۇنىڭ بالىلىق سېزىملىرىگە، ئاتىسىغا بولغان سېغىنىشقا ھۆكۈمرانلىق قىلىشقا باشلايتتى. ناھايىتى يىراقتا قالغان ئەسلىمىلەر خىرەلىكتىن بارغانچە روشەنلىشىپ ئۇنىڭ ياشلانغان كۆزىدە، ئازراقلا غېرىبسىنسا پۈچىلىنىدىغان يۈرىكىدە ئايان بولۇشقا باشلايتتى. ھەربىر پەرزەنت ئۈچۈن شۇنداق، شۇنداقلا ھەرقانداق ئادەم ئۈچۈنمۇ شۇنداق. نەپسى توختىدىمۇ بولدى، ئۇ سېغىنىڭ كۆز ئالدىغىدىن بىراقلا يوقايدۇ. قالىدىغىنى ئادەمنىڭ نازۇك سەزگۈلىرىدە قېتىپ قالغان سېمايى، رەسىمى، تۇرمۇش لازىمەتلىكلىرى، قەبرە... بۇلارنىڭ ھەممىسى ئادەمنى ھەسرەتكە، يىغىغا باشلايدۇ. تۇنۇگۈنلا ئاتىلىق مېھرىگە تويۇنغان ئاۋاز ئەمدى يوق، تۇنۇگۈنلا ئۇ ئولتۇرغان ئورۇندۇق ئەمدى بوش، تاماق ئۈستىدە بىر جۈپ چوكا، بىر چىنە كەم. پەقەت كۆپىيىدىغىنى شۇنداق باسقان مۇڭلۇق قەبرە ــ ئىنسانىنىڭ ئاداققى بارارگاھى، يەنى ئادەمنىڭ نۇرغۇن ـ نۇرغۇن ئارزۇلىرىنى، قېنىشمىغان مېھىر ـ مۇھەببەتنى، بېغىشلانغان ـ بېغىشلانمىغان

قەلبلەرنى يۇتۇپ كەتكۇچى قەبرە. ئايرىلغۇچى ئۇچۇن قەبرىدىنمۇ ئارتۇق رەقىب، قورقۇنچلۇق نەرسە يوق.

ئۇ بەزىدە ئاستىرتىن ئاتىسىنىڭ قەبرىسىگە بېرىپ تولىمۇ ۋەھىمە ۋە قايغۇ بىلەن يۇمشاق توپىغا قول ئۇزاتقىنىدا ئۇزاققىچە شۇك بولۇپ كېتەتتى، ئۆزىنىڭ ھاياتى ئۇستىدە ئويلىناتتى، تەقدىرى خۇسۇسىدا باش قاتۇراتتى: «ئاتام بولغان بولسا كۇنۇم باشقىچە ئۆتكەن بولاتتى. ئارزۇلىرىمۇ ئەملگە ئاشاتتى... ئاتامدىن ئايرىلىپ ھەممە نەرسەمدىن قۇرۇق قالدىممۇ؟ ئاھ، ئاتا، ئەملىيەتتە سەن مېنىڭ ھەممە ئىشتىكى يۆلەنچۇكۇم ئىكەنسەن. سەن بولمىساڭ ئارزۇيۇمنىڭ ئەملگە ئېشىشىلا ئەمەس، مېنىڭ بىرەر نەرسىنى ئارزۇ قىلىشىمۇ تەسكە چۇشىدىكەن. ئاتا، كىشىلەرنىڭ تەقدىر دېگىنى مۇشۇمۇ؟ ئەمدى مېنىڭ تەقدىرىم قانداق بولار؟...» بىراق، ئۇ بۇ ئويلىرىنىڭ ئايىغىنى چىقىرالمايتتى. ھەربىر ئادەمنىڭ ئۆلۈمى ياكى ياشىشى باشقىلار ئۇچۇن بىر تەقدىر بولىدىغىنى بىر قارىساڭ سىرلىق، بىر قارىساڭ ئاددىيلا بىر ئىش. ئەمما، ھېچكىم ئۆزىنىڭ كەلگۇسىدىن خەۋەردار ئەمەس. بۇنداق چاغدا ئۇ ئۆزىنىڭ كەلگۇسى تۇرمۇشىدىن بىر قورقۇنچنى سېزەتتى ـ دە، بۇقۇلداپ يىغلاپ كېتەتتى.

ئۇنىڭ مۇڭغا چۆكۈپ ئولتۇرۇپ كېتىشلىرىدىن ئانا چىدىمايتتى. ئۇنىڭمۇ مۇسىبىتى، يىغىسى ئۆزگىچە. لېكىن، ئانا ئىككى قىزىنىڭ سولغۇن تۇرقىنى كۆرگىنىدە ئۆزىنى بېسىشقا تىرىشاتتى. ئۇنىڭمۇ

تۇرمۇشىدا مەرھۇم يولدىشى ۋە مۇشۇ ئىككى تاللا قىزىدىن باشقا نېمىسى بار؟ «يولدىشىمدىن ئايرىلدىم، خۇدا، مۇشۇ قىزلىرىمنىڭ بەختىنى، خۇشال كۈلكىسىنى كۆرۈشنى نېسىپ قىلغايسەن» دەپ ئۆزىگە تەسەللى بېرەتتى ئانا. لېكىن، ئۇمۇ كېچىلىرى ئۆزىنى باسالمايتتى. يولدىشى بېشىنى قويغان ياستۇقنىڭ گۈللىرىگە يۈزىنى يېقىپ ھىجران ياشلىرىنى تۆككىنىچە ئۇنسىز يىغلاپ چىقاتتى. كۈندۈزى بولسا شۇ ئىككى قىزى ئۈنىڭ كۆز ئالدىدىن كەتمەيتتى. دېمىسىمۇ، ئۇلارنىڭ كېيىنكى تۇرمۇشى قانداق بولار؟ بىر ئائىلىدە ئەرنىڭ ــ ئاتىنىڭ رولى ئاجايىپ چوڭ بولىدىكەن. قولۇڭ ھەرقانچە قىسقا بولسىمۇ، ئەر ــ ئاتا بولىدىكەن، تۇرمۇشتىن ئانچە غېمىڭ يوق، كۆڭلۈڭ خاتىرجەم يۈرىدىكەنسەن. ئەكسىچە قولۇڭدا ھەرقانچە كۆپ بايلىق بولغان بىلەنمۇ ئەردىن ــ ئاتىدىن ئايرىلدىڭمۇ خۇددى ھەممە نەرسەڭ قولدىن كەتكەندەك، ياشاش يولۇڭ ئېتىلگەندەك تۇيغۇدا قالىدىكەنسەن، ئۇمىدسىزلىك تورىغا ئىلىنىدىكەنسەن. بۇرۇن ئېرى بار چاغدا پۇل ـ پۇچەكتىن، تۇرمۇش لازىمەتلىكلىرىدىن ئانچە غەم يەپ كەتمەيدىغان خەلچەم ئەمدى تۇرمۇش ئالدىدا بىردىنلا تەمتىرەپ قالدى. تۇرمۇش يولى ئۇزۇلگەندەك، ئەتىلا قاق سەنەم بولۇپ كوچىغا چىقىپ قالىدىغاندەك، قىزلىرىنىڭ ئوقۇشى ئەمدى مۇمكىن بولمايدىغاندەك قورقۇنچقا پاتتى، ھەتتا شۇ قورقۇنچتا شەھەرلىك باغ ـ ئورمان باشقارمىسىدىكى مۇقىم

خىزمەتىنى، شۇ خىزمەتتىن ئايدا قولىغا كېلىدىغان مائاشىنىمۇ ئۇنتۇپ قالغىلى تاس قالاتتى. بۇنداق چاغدا خەلچەم ئۆزىنى تۇتالماي:

— قىزىم گۈلپەرى، ئېچىلىپقىنە يۈرسىڭىزچۇ، — دەيتتى تىترەك ئاۋازى، نەملىك كۆزى بىلەن. لېكىن، بۇ قېتىم خەلچەم ئۇ گەپ بىلەن قىزىنى ئەمەس، بەلكى ئۆزىنى بەزلىدى. گۈلپەرى بولسا شۇ هامان ئانىسىغا ئېسىلدى:

— ئاپا، نېمىشقا باشقىلار ئايرىلماي، دادىمىزدىن بىز ئايرىلىمىز؟

ئانا چۈشەندۈرەلمەدۇ؟ ئۇ قىزىنىڭ ياشلىرىنى سۈرتۈپ باغرىغا چىڭ باستى:

— خۇشال يۈرۈشكە تىرىشىڭ، قىزىم. ئۆزۈلۈپ قالمىسىز، جاهان مۇشۇنداق ئىكەن، قىزىم، بەندىنىڭ ئامالى يوق.

گۈلپەرى تېخىمۇ بۇقۇلدىدى:

— ئاپا ...

بىرئازدىن كېيىن تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ ئاخىرقى يىللىقىدا ئوقۇۋاتقان گۈلنۇر تولا تەكرارلايدىغان سوئالى بىلەن ئۇلارنىڭ يىغىسىغا قوشۇلدى:

— ئاپا، بىز نېمىشقا شۇنچە بالدۇر ئاتىسىز بولۇپ قالغاندىمىز؟

ئانىنىڭ زورمۇزور كۈلۈمسىرىگەن لەۋلىرى ئۇستىگە ياشلىرى سىرغىپ چۈشتى. ئانا گۈلنۇرنى يېنىغا تارتتى.

ــ ئاپا، ئاتامنى راستىنلا ئەزرائىل ئېلىپ كەتتىمۇ؟ ــ گۈلنۇر ئانىسىنىڭ كۆز يېشىغا، ئاچىسىنىڭ ئۆكسۈشىگە چىدىماي سورىدى.

ــ ھەئە... قىزىم ...

گۈلنۇر دومسىيىپ:

ــ ئەزرائىل دېگەن تازا ئەسكى نەرسىكەن، ــ دېدى. ئانا مۇجمەل بولسىمۇ جاۋاب بېرىشكە مەجبۇر بولدى:

ــ ياق، قىزىم، ئۇنداق دېمىگىن بولمايدۇ...

ــ ئۇنىڭ كۆزى قارىغۇمۇ ئەمىسە؟

ــ نېمىشقا بۇنداق دەيسىز، قىزىم؟

ــ جاھاندا شۇنچە كۆپ ئەسكى ئادەملەر تۇرسا ئەڭ ياخشى ئاتامنى نېمىشقا ئېلىپ كېتىدۇ ئەمىسە...

بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئانىمۇ، گۈلنۇرمۇ ئۆزىنى باسالماي، يىغلاپ كېتىشتى. گۈلپەرىمۇ ئۇلارغا قاراپ بېقىپ يىغلاپ كەتتى.

ناشتا كۆڭۈلسىز قىلىندى.

ــ قىزىم، ــ دېدى ئانا گۈلپەرىنى مەكتەپكە مېڭىشقا ئالدىرىتىپ، ــ ياخشى ئوقۇڭ، چوڭ مەكتەپلەردە ئوقۇپ، دادىڭىزنىڭ روھىنى خۇش قىلىڭ.

گۈلپەرى بېشىنى ئۇنسىز لىڭشىتىپ مەكتەپكە ماڭدى. ئىشىك ئالدىغا چىققاندا ئانا ئۇنىڭ ئارقىسىدىن كېلىپ قۇچاقلىدى:

ــ مۇنداق غەمكىن يۈرۈۋەرمەڭ. ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن خۇشال يۈرۈڭ، ئۆزىڭىزنى ئاسىراڭ، ئوقۇشقا كۆڭۈل بۆلۈڭ...

ئانا ئۆز گېپىگە ئەگىشىپ گۈلپەرنىڭ كۆزىدە ياش پەيدا بولۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ سۆزىنى توختىتىۋالدى. گۈلپەرى ئاستا قەدەملەر بىلەن مېڭىپ كەتتى. ئانا ئۇنىڭ ئارقىسىدىن قاراپ كۆزىنى سۈرتتى. «بەختىگىز ئېچىلسۇن، قىزىم. كۆز تەگمىسۇن...»

※ ※ ※

شەھەر كوچىسى ئەتىگەنلىك ئالدىراشلىقتا تولغان ئىدى. نۇرغۇن كىشىلەر ئۈياق - بۇياققا خىزمەتكە ئالدىرىشىدۇ، ئوقۇغۇچىلار مەكتەپكە، ئوقەتچىلەر ئەتىگەنلىك بازارغا... ھەممە كىشى ئۆزىنىڭ بىر كۈنلۈك ئىشىنى ئوڭۇشلۇق باشلىۋېلىشقا تېپىرلىشىدۇ. گۈلپەرنىڭ تولغان ھۆسنىگە سايە تاشلىغان غەمكىنلىك ئۇنىڭغا يەنە بىر تۈرلۈك جۇلا بېغىشلىغان. ئۇ شۇنچە ئالدىرىشىۋاتقان كىشىلەرگە ئاستىرتىن قاراپ ئويلىناتتى: «ئۇلارنىڭ ھېچبىر دەردى يوقمىدۇ؟ ئۇلار ھېچبىر يېقىن كىشىسىدىن ئايرىلىپ باقمىغاندىمۇ؟»... تۇرۇپ ئۇ ئاچچىقلىنىپمۇ قويماتتى: «شۇنچە چوڭ شەھەردە مەنلا بويۇن قىسىپ، ئاتىسى يوق قىز بولۇپ قالغاندىمەنمۇ؟ نېمىشقا مۇشۇ كوچىدا تولا ئۇچرىشىپ ئۆتىدىغان كىشىلەر ماڭا ھېسداشلىق بىلەن قاراپ قويمايدۇ؟ يالغاندىن بولسىمۇ تەسەللى بەرمەيدۇ؟ خۇددى مۇشۇ كوچىدا، بىر كىشىلىك ئورۇندا مەن يوقتەك...»

ياق، ئۇنىڭغا قارايدىغانلارمۇ خېلى كۆپ ئىدى. بىر

قىسىم ياشلار ئۇنىڭ كۆزىگە، ياشلىق گۈزەللىكى جەۋلان قىلىپ تۇرغان بەستىگە تەلپۈنۈش نەزەرلىرى بىلەن قاراپ كېتەتتى. كەپسىزلىرى بولسا يۆتىلىشەتتى، ئىسقىرتىشاتتى. ئادەم كۆپ يەرگە كەلگەندە سۈركىلىپ ئۆتۈشكە تىرىشاتتى.

ئۇ بۇنى سېزەتتى، ئۆزىنىڭ گۈزەللىكىنى بولسا تېخىمۇ سېزەتتى. ئۆز گۈزەللىكىگە ئىشىنەتتى، ئەينەككە قاراپ ئۆزىگە مەپتۇن بولاتتى. گۈزەللەرگە خاس مەردانىلىك ۋە تەكەببۇرلۇق بىلەن ئەتراپقا كەڭ - كۇشادە نەزەر سالاتتى. بىراق، ئۇنىڭ گۈزەللىكى دادىسىنى قايتۇرۇپ كېلەلمىگىنى يوق! شۇندا ئۇ ئۆز گۈزەللىكىنىڭ بەزىدە ھېچنېمىگە ئەرزىمەس ئىكەنلىكىنى تۇنجى قېتىم ھېس قىلدى. ئەمما، كوچىدىكى شۇنچە كۆپ يات نەزەرلەر بۇنى چۈشىنىشكە قادىر بولۇپ باققانىدىمۇ؟

ئۇ بۇنىڭدىن بەزىدە خورلۇق ھېس قىلاتتى. شۇنداقلاردىن بىرەرسىنى توختىتىپ: «ئاتامدىن ئايرىلىپ قالدىم. شۇنچە گەپلەشكىنىز بولغاندىكىن، بىرەر سائەت ماڭا تەسەللى بولىدىغان، غەشلىك كۆڭلۈمنى ئىزدەيدىغان گەپلەرنى قىلىپ بېقىڭ» دېگۈسى كېلەتتى. بۇنىڭدىن كۆلگۈسىمۇ كېلەتتى. چۈنكى ئېنىقكى، ئاشۇ غەيرىي نەزەرنىڭ ئۇنىڭ بەدىنىدىكى قايسىبىر ياشلىق جىلۋىگەرلىكىدىن بىر سېكۇنت بولسىمۇ ھۇزۇر ھېس قىلۋېلىشتىن باشقا غەرىزى يوق.

ئۇ شۇ خىياللار بىلەن مەكتەپكە كەلدى. گۈلپەرى

خىيال بىلەن بولۇپ كېتىپ دەرۋازىدىن كىرگۈچە بىراۋنى ئۇسۇۋالدى. ئۇ بۇنىڭدىن خىجىل بولۇپ تەمتىرەپ:

— كەچۈرۈڭ، — دېدى.

— بىرنى كۆلۈپ بەرسىڭىز كەچۈرىمەن.

گۈلپەرى ئۇنىڭغا قاراپ قاپىقىنى تۈردى. ئۇ پاراللېل سىنىپتىكى دوستى ئامىنە ئىدى. ئۇمۇ تەكرار ئوقۇپ ئالىي مەكتەپكە قايتا ئىمتىھان بېرىشكە تەييارلىق قىلىۋاتاتتى. ئامىنە دوستىنىڭ تۇرقىغا قاراپ بېقىپ ئۇنىڭ ھېسسىياتىنى چۈشەندى ۋە گەپنى بۇراشقا تىرىشتى:

— ئۆگىنىشىڭىز قانداقراق؟ مەنغۇ بارغانچە ھېچنېمە بىلەلمەيۋاتقاندەك ھېس قىلىدىغان بولۇپ قېلىۋاتىمەن.

— ئۆزىڭىز بىلىسىز، كۆڭلۈم پەرىشان، دەرسكە زېھنىمنى قويغۇدەك ھالىم يوق.

ئامىنە گەپنىڭ يەنە دوستىنى ئازابلايدىغان تەرەپتىن چىقىپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ گەپنى بۇرىدى:

— ئىمتىھان بېسىمى سەۋەبىدىن تىتىلداپ كېتىۋاتقان بولۇشىمىز مۇمكىن. شۇڭا بىرەر ئاخشام ناخشىڭىزنى پىغاندىن چىققۇچە ئاڭلاپ كۆڭلىمىزنى خۇش قىلمايمىزمۇ؟

— دىلىم سۇنۇق تۇرسا ناخشىغا قانداقمۇ تىلىم بارسۇن؟ — دېدى گۈلپەرى تېخىمۇ پەرىشان بولۇپ. بۇنى ئاڭلىغان ئامىنە: «گۈلپەرى بۇنداق كېتىۋەرسە بولمايدۇ. بۇنىڭدىن كېيىن ئۇنىڭ بىلەن كۆپرەك بىرگە بولۇپ

تەسەللى بەرسەم بولغۇدەك. سىناق ئىمتىھان يېقىنلاپ قالدى. ئۇ بۇنداق ھالدا ئىمتىھان بەرسە ياخشى نەتىجىگە ئېرىشەلمەيدۇ» دەپ ئويلاپ گەپنى كەستى:

ــ دەرسكە كىرەيلى، گۈلپەرى، ــ ئامىنە بىرنەچچە قەدەم مېڭىپ قويۇپ توختىدى، ــ سىزگە ئالدىرىماي دەي دېگەن، بىراق ھازىر دەۋېتىشكە ئالدىراپ قالدىم، كۆڭلىڭىزنى يېرىم قىلماي، زېھنىڭىزنى يىغىپ ئۆگىنىش قىلىڭ. شۇنىڭدا ئاتىڭىزنىڭ روھى خۇش بولىدۇ.

ئۇلار خوشلاشتى. «يىغلاپ ئولتۇرغاندىن تىرىشىپ ئۆگىنىشنى ئويلىدىم. قانداق قىلىمەن، خىيالىم ماڭا بوي بەرمەيۋاتسا... ــ يەنە ئويغا پاتتى گۈلپەرى، ــ ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىگىنىمنى ئاتامدىن ئايرىلىپ قالغىنىمغا ئارتىپ قويسام بولمىغۇدەك. مانا، ئامىنەنىڭ ئاتا ـ ئانىسى بار، ئۆيىنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالىمۇ ياخشى. ئۇمۇ ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىدىغۇ؟ گەپ ئۆزىمىزدىكەن، لېكىن ئاتامدىن ئايرىلغىلى خېلى بولۇپ قالغان بولسىمۇ جۇدالىق ھەسرىتىدىن قۇتۇلالمايۋاتسام، يۈرىكىم ئارامسىزلىقتىن نېرى بولمايۋاتسا... قانداقمۇ قىلىمەنكىن... تىرىشاي دېسەم ئاتام خىيالىمدىن چىقمايۋاتسا...»

ئۇ ئەمدى سىنىپ بىناسى تەرەپكە ماڭغانىدى، بىرەيلەن ئۇنى چاقىرتىپ قالدى:

ــ گۈلپەرى...

ئۇ توختاپ مەكتەپ سەنئەت كۇرۇژۇكىدىكى ساۋاقدىشىنى كۆردى.

ــ گۈلپەرى، بۇگۈن كۇرۇژۇك ئەزالىرى دەرسكە قاتناشمايدىكەنمىز، يىغىن ئاچىدىكەن.

گۈلپەرى چۈشەندى. ئۇنىڭ ناخشىغا ئالامەت ئىشتىياقى بار ئىدى، ئىشتىياقىغا تۇشلۇق تالانتىمۇ بار ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ جەزبىدار ھۆسنى، سۈزۈك ئاۋازى بىلەنمۇ خېلى تونۇلۇپ قالغانىدى. كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرى، تۇغۇلغان كۈن خاتىرىسى زىياپەتلىرىدە دوستلىرى ئۇنى ھارغۇچە ناخشا ئېيتقۇزاتتى. ئۇ بارلىق ياشلىق ھېسلىرىنى دىلىغا ۋە تىلىغا مۇجەسسەملەپ سۆيگۈ ناخشىلىرىنى ئېيتاتتى. بۇنداق چاغلاردا قىزلارنىڭ نازۇك تۇيغۇلىرىدا ھەسەت ئارىلاش ئۇھسىنىش پەيدا بولسا، ئوغۇللاردا قىزغىنىش ئارىلاش يېقىنچىلىق پەيدا بولاتتى. شۇنداق بولغاچقىمۇ، ئۇ دوستلىرى ئارىسىدىلا ئەمەس، ناتونۇشلار بار سورۇنلاردىمۇ گۈزەللىكى ۋە ناخشىسى بىلەن تەبىئىيلا ئەتىۋارلىق بولۇپ قالاتتى. ھەر دەرىجىلىك ئورۇنلار ئۇيۇشتۇرغان سەنئەت كۆرەكلىرى ۋە ئەدەبىيات ـ سەنئەت يىغىنلىرىغىمۇ ئۇ كۇرۇژۇكنىڭ دائىمىي ۋەكىلى سۈپىتىدە قاتنىشاتتى.

ئۇ يىغىن زالىغا كىرگەندە مۇناسىۋەتلىك ئوقۇتقۇچى ـ ئوقۇغۇچىلار يىغىلىپ بولغانىدى. گۈلپەرى ئارقا رەتكە كېلىپ مەيۈسانە ئولتۇردى.

كۇرۇژۇكقا مەسئۇل سەنئەت يېتەكچىسى ئايگۈل

مۇئەللىم بۇگۈنكى يېڭىن مەقسىتىنى ئوچۇقلا ئېيتتى:

ــ ساۋاقداشلار، ئالدىمىزدا ۋىلايىتىمىز بويىچە ئۇچىنچى قېتىملىق ياشلار ناخشا مۇسابىقىسى ئېلىپ بېرىلىدۇ. بۇ قېتىمقى مۇسابىقىنىڭ تەسىر دائىرىسىمۇ، قاتنىشىدىغان ئادەممۇ ناھايىتى كۆپ. يېڭى ئەسىردىكى تۇنجى قېتىملىق ئىش بولۇش سۈپىتى سەۋەبىدىن ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلەرنىڭ ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈشى بىلەن بۇ ئىش ئورۇنلاشتۇرۇلۇپتۇ. دېمەككى، بۇ مۇسابىقە ھەركىم قابىلىيىتىنى جارى ھەم نامايان قىلىدىغان، تېگىشلىك شان ـ شەرەپكە ئېرىشتۇرىدىغان بەيگە مەيدانى. لېكىن، مۇسابىقىنىڭ سان چەكلىمىسى بار ئىكەن، شۇڭا مەكتەپ رەھبەرلىكى بىلەن كۆپ ئويلىشىپ مەكتىپىمىزگە بېرىلگەن ئىككى ساندىن بىرىنى گۈلپەرىگە بەرسەك، دەپ قارار قىلدۇق...

سەنئەت يېتەكچىسى گۈلپەرى بىلەن يەنە بىرەيلەنگە بۇنىڭ ھەقىقەتەن ياخشى بىر پۇرسەت ئىكەنلىكىنى، ئەگەر نەتىجىسى ئالاھىدە ياخشى بولسا سەنئەت مەكتەپلىرىگە تاللىنىشقا ئاساس بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى. گۈلپەرى بۇنىڭدىن بەك خۇشال بولدى. ئۇنىڭ ئۇزاقتىن بۇيانقى ئاساسلىق ئارزۇسىمۇ سەنئەت مەكتىپىدە ئوقۇش ئىدى. گەرچە بۇ يىراقتىكى ئىش، ئارزۇدىكى نىشان بولسىمۇ، بۇ قېتىم ئۇ قاتتىق تىرىشىش نىيىتىگە كەلدى. ئوقۇتقۇچى دەسلەپتە بۇ قارارنى يەتكۈزگەندە، گۈلپەرى: «مۇشۇ قايغۇلۇق روھىي ھالىتىم بىلەن چوڭ سەھنىلەردە قانداقمۇ لايىقىدا ناخشا

ئورۇنلىيالايمەن؟ ئاتامنىڭ ۋاپاتىدىن بۇيان ئادەتتىكى سورۇنلاردىمۇ ناخشا ئېيتىشقا تۇزۇك رايىم بارمايدىغان بولۇپ قالغان تۇرسا... بولدىلا، سەل تۇرۇپ مۇئەللىمگە ئەھۋالنى دەپ ئورنۇمغا باشقا بىرىنى ئالماشتۇرۇۋېتەي...» دەپ ئويلىغان ئىدى. مانا ئەمدى مۇئەللىمنىڭ بايىقى گۇزەل كەلگۈسىنى پۈرىتىپ ئۆتكەن ئىلھامبەخش سۆزىدىن كېيىن قەتئىيەتكە كەلدى.

مۇئەللىممۇ خۇددى ئۇنىڭ شۇ خىيالىنى بىلىۋالغاندەك گۈلپەرىدىن:

— قانداق، گۈلپەرى، ئىشەنچىڭىز بارمۇ؟— دەپ سورىدى.

— پۈتۈن كۈچۈم بىلەن تىرىشىمەن، مۇئەللىم،— دېدى گۈلپەرى ھاياجانلىنىپ.

— قايسى ناخشىنى تەييارلايسىز؟— سورىدى سەنئەت ئوقۇتقۇچىسى.

— قايسى ناخشىنى...— گۈلپەرىمۇ دەماللىققا قايسى ناخشىنى ئېيتىشنى بىلمەي قالدى،— مۇنداق قىلساق، مۇئەللىم، مەن بىرنەچچە ناخشا ئېيتاي، سىز تاللاپ بەرسىڭىز.

— بولىدۇ، بۇمۇ ياخشى بولدى،— دېدى سەنئەت يېتەكچىسى، ئاندىن بىرئاز ئويلىنىۋېلىپ ئېيتتى،— ئۇنداق بولسا سىز قورۇنماڭ، ئۆزىڭىز ياخشى كۆرىدىغان، ياخشى ئېيتالايدىغانلىكى ناخشىلارنى ئېيتىۋېرىڭ... ھە... مۇھەببەت ناخشىلىرى بولسىمۇ بولۇۋېرىدۇ...

گۈلپەرى نۇرغۇن سۆيگۈ ناخشىلىرىنى ئېيتقان بولسىمۇ سەل قورۇندى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئاتىسى قازا قىلغاندىن بۇيان ئاشكارا سورۇنلاردا تۇزۇك ناخشا ئېيتىپ باقمىغاچقا سەل بىئەپ ھېس قىلدى.

ــ ھە، قېنى باشلاڭ، ــ مۇئەللىم ئاككوردىيونىنى قولىغا ئالدى.

ــ ئاتا مېھرى، ــ بۇ گەپ گۈلپەرنىڭ ئاغزىدىن چىقىپ ئۆزى ئىختىيارسىز باشقىچە بولۇپ قالدى.

مۇئەللىم ئاككوردىيونىنى قولىغا ئالدى. ئاككوردىيوندىن مۇڭلۇق ئاۋاز ياڭراپ، گۈلپەرنىڭ ناخشا سېزىملىرىنى تەۋرىتىشكە باشلىدى.

قىزىلگۈلدەر ئېچىلغاندا،
مەن بىر غۇنچە ئىدىم.
لېكىن ئېچىلىش ئالدىدا،
سىزدىن ئايرىلدىم.

دادا، ئەگەر بولسىڭىز ...

گۈلپەرى ئاۋازىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش بىلەن يىغلاپ تاشلىدى ۋە سىرتقا يۈگۈردى. مۇئەللىم ئارقىسىدىن ھېسداشلىق بىلەن قاراپ قالدى: «بىچارە قىز... ھەي!... كىمگە ئاتىسىدىن ئايرىلىش ئېغىر كەلمەيدۇ. ئاتىنى، ئاتىلىق مېھرىنى ئۇنتۇش ئاسانمۇ؟...»

گۈلپەرى ئادەمسىز كارىدوردىن ئىتتىك قەدەملەر

بىلەن چىقتى. سىنىپلاردىن دەرس ئوقۇۋاتقان ئاۋازلار ئاڭلىنىپ تۇراتتى. گۈلپەرى بۇ ئاۋازلاردىنمۇ قېچىپ مەكتەپنىڭ كەينىدىكى دەرەخلىككە كەلدى.

جىمجىت دەرەخلىكتە بىردىنلا ئۇنى غېرىبلىق باستى. بايىقى ناخشا ئۇنىڭ قۇلاق تۇۋىدىن كەتمەيتتى. راست، ئۇ ئەمدىلا ۋايىغا يېتىشىگە پەرۋىشكار باغۋىنىدىن ئايرىلدى. ھەي، مۇسىبەت ھەسرىتى قاچانغۇچە ئۇنىڭ دىلىنى ئېزىدىكىنتاڭ؟

ئۇ يۇزىنى تىزىغا قويغىنىچە پۈكۈلۈپ ئولتۇرۇپ ئۇنسىز ياش تۆكتى، دادىسىنى ئەسلىدى، بالىلىق ھاياتىدىكى غەمسىز، خۇشال چاغلىرىنى ئويلاپ چىقتى. تۇيۇقسىزلا ئۇنىڭ يادىغا شائىر ئوسمانجان ساۋۇتنىڭ مۇنۇ رۇبائىيسى كەلدى (ئەدەبىيات مۇئەللىمى بۇ رۇبائىينى سىنىپتا تولا ئوقۇغاچقا كۆپىنچە ساۋاقداشلارغا تونۇشلۇق ئىدى):

غايىبتىن بىر قۇدرەت گەر پۈتۈلسە ماڭا،
ئالەمنى ئالما قىلىپ تۇتقۇزسام ساڭا.
تاڭ پەيتى بىر مەررە ئېمىزگىنىڭنىڭ،
بەدىلى تۆلىنىپ تۇگەرمۇ ئانا.

ئاتىچۇ؟ ئۇمۇ ئوخشاش، ئۇنىڭمۇ ھەربىر ئەجرى ئۈچۈن پەرزەنت قانچىلا بەدەل تۆلىسە ئەرزىيدۇ! ئۇ خېلى ئويلاپمۇ ئاتا ھەققىدە يېزىلغان شېئىرلارنى يادىغا كەلتۈرەلمىدى. «ئاتىمۇ ئوخشاشلا ئۇلۇغقۇ؟ نېمىشقا ئانا

ھەققىدە يېزىلغان ئەسەرلەر شۇنچە كۆپ؟ ئانا ھەققىدىكى ناخشىلارمۇ كۆپ. لېكىن...» ئۇ شۇ كەيپىياتى بىلەن خېلى ئويلاپمۇ ئاتا ھەققىدە ئېيتىلغان ناخشىلاردىن بىرنەچچىنىلا يادىغا ئالالىدى.

ئۇنىڭ بارغانچە تىزگىنسىز قېلىۋاتقان ئويلىرىنى يېنىدا پەيدا بولغان شەپە ئۇزۇپ قويدى. دەسلەپتە ئۇنىڭ كۆزىگە چېلىققىنى يۈمران ئوت ـ چۆپلەرنى ئېزىپ پارقىراپ تۇرغان ئېسىل خۇرۇم ئاياغ بولدى.

گۈلپەرى بېشىنى ئىتتىك كۆتۈرۈپ ئۆزىگە يېقىملىق تىكىلىپ تۇرغان بىرەيلەننى كۆردى. كېلىشكەن، ئەمما تېگىدىن مەغرۇرلۇق ئىپادىلىنىپ تۇرغان بۇ چىراي ئۇنىڭغا ھەرھالدا تونۇشلۇق ئىدى. ئۇ ئالىم بولۇپ، گۈلپەرىلەر بىلەن پاراللېل سىنىپتىكى ئوقۇغۇچى. گۈلپەرىنىڭ ئويىچە ئۇلار پەقەت شۇنچىلىكلا تونۇشلۇق ئىدى.

ــ يالغۇزلا مۇڭلىنىپ ئولتۇرۇپ كېتىپسىزغۇ؟ ــ سورىدى ئالىم جايىدىن سەل قىمىرلاپ. يا ئولتۇرۇۋېرىشنى، يا تۇرۇپ كېتىشنى بىلمىگەن گۈلپەرى جاۋاب ئورنىغا بېشىنى تۆۋەن سالدى. ئالىم بولسا بىر قەدەم چامداپ ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ كېسۈپتىلگەن ئۆرۈك كۆتىكىدە ئولتۇردى.

ــ مەن يېقىندىلا ئۇقتۇم، ــ دېدى ئۇ سىپايىلىك بىلەن، ــ ئاتىڭىز تۇغۇپ كېتىپتۇ. ھەي، ئادەم دېگەننى يېقىن كىشىلىرىدىن، بولۇپمۇ ئاتا ـ ئانىسىدىن ئايرىمىسا...

بۇ گەپ بىلەن گۈلپەرىنىڭ قەلبىگە سۇسقىنە بىر تەسەللى يامرىدى. ئۇ ئالىمغا قىيا قاراپ قويدى.

ــ ئايرىلىش ئادەمگە ھەقىقەتەن ئېغىر كېلىدۇ،ــ دېدى ئالىم سۆزىنى داۋام قىلىپ،ــ لېكىن ئىنسانلارنىڭ ئايرىلماي ئامالى يوق. مۇنداق دېگەن بىلەنغۇ ئايرىلىش دەردىنى پەقەت بېشىغا كەلگەنلەرلا بىلىدۇ.

گۈلپەرى بۇ گەپتىن خېلىلا جانلىنىپ قالدى ۋە ئالىمغا سوئال نەزىرى بىلەن تىكىلدى. بۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ چىرايىمۇ خېلى نۇرلانغاندەك بولدى. بۇ ۋاقىتتا گۈلپەرىنىڭ شۇ تۇرقىغا ئالىم زوقلىنىپ قاراپ قويدى.

ــ كۆپ قىسىم كىشىلەر تەسەللىلا بېرىدۇ، ئۇلار بۇنىڭ تەمىنى تېتىمىغان ــ دە،ــ دېدى گۈلپەرى. بۇ چاغدا ئۇ خېلىلا بېسىلىپ قالغانىدى.

ــ ئۇنداق دېمەڭ،ــ دېدى ئالىم،ــ بەزىدە ئادەمگە تەسەللىمۇ كېرەك، شۇنداقلا بەزىدە كىشىگە تەسەللى بەرگۈدەك ئادەممۇ چىقماي قالىدۇ.

راستقۇ، گۈلپەرىنىڭ تەسەللىگە شۇنچە ئىنتىزار بولغان چاغلىرىمۇ بولغانغۇ ...

ــ لېكىن، ئادەم ئۆزىنى تۇتۇۋالمىسىمۇ بولمايدۇ،ــ دېدى ئالىم كۆيۈنۈش تەلەپپۇزىدا،ــ قارىسام بارغانچە خىيالچان بولۇپ كېتىۋاتىسىز، مۇنداق كېتىۋەرسىڭىز ياخشى بولمايدۇ. خۇشال يۈرۈڭ، ئۆزىڭىزنى تاشلىۋەتمەڭ. «كەتكەنلەرغۇ كېتىپ تۈگىدى، ئەمدى

تىرىكلەر ئۇستىدە ئويلىشىش كېرەك.» مۇشۇنداق گەپنى ئاڭلىۋىدىم، بۇنداق دېسەم خاتا چۈشەنمەك ...

ــ ياقەي،ــ دېدى گۈلپەرى بۇ خىل قىزغىنلىق ئالدىدا تەسىرلەنگەندەك بولۇپ،ــ مەنمۇ بەزىدە خىيالىمدىن نېرى قىلىشنى ئويلايمەن. لېكىن ... تۇرۇپلا يىغلىغۇم كېلىدۇ، بولمىسا، ئاتامنىڭ بىزدىن ئايرىلغىنىغىمۇ خېلى ۋاقىتلار بولۇپ قالدى. ئۆزۈممۇ ئۇقمايمەن...

ــ كۆڭلىڭىزنى يېرىم قىلماي يۇرۇشكە تىرىشىڭ،ــ دېدى ئالىم گۈلپەرىگە سەمىمىي تەكىلىپ،ــ قىزلارنىڭغۇ كۆڭلى نازۇك كېلىدۇ، قايغۇغىمۇ، خۇشاللىقىمۇ ئاسان بەرداشلىق بېرەلمەيدۇ، مۇشۇنداق چاغلاردا ئۆزىنى تۇتۇشنى بىلمىسە...

ئۇلار خېلى ئۇزاق سۆزلەشتى. ئالىمنىڭ سۆزلىرى گۈلپەرىگە خېلى ئارامлىق بېغىشلىدى، كەڭ ـ كۇشادە پاراڭلىشىشتىن كۆڭلى كۆتۈرۈلدى.

ــ رەھمەت، خېلى ئېچىلىپ قالدىم،ــ دېدى گۈلپەرى يېقىملىق كۈلۈمسىرەپ،ــ لېكىن، سىزگە دېسەم، بۇ ئىش ماڭا خېلى ئېغىر كەلدى. خىيالىمغا كىرمىسىغۇ مەيلى ئىكەن، ئەمما يادىمدىن كەچسىلا ئۆزۈمنى باسالمايى قالىدىكەنمەن.

ــ قەيسەر بولۇڭ...

قارىغاندا، ئالىمنىڭ داۋاملىق پاراڭلاشقۇسى بار ئىدى. بۇ پاراڭنى داۋاملاشتۇرۇشقا گۈلپەرنىڭمۇ بىر

يېرى خالاپ تۇرسىمۇ، لېكىن بۇنى بىرئاز بىئەپ ھېس قىلىپ ئورنىدىن تۇردى:

— سىزگە رەھمەت، خاپا بولمىسىڭىز، مەن بالدۇرراق قايتماقچى ئىدىم.

ئۇلار دەرەخلىكتىن چىققاندا ئالىم توختىدى:

— خوش، ئۆزىڭىزنى تۇتۇۋېلىڭ، خۇشاللىق تاپىلىق قىيىن.

ئۇلار خوشلاشتى.

گۈلپەرى يېنىك تىنىپ سىنىپ بىناسىغا قاراپ ماڭدى. ئالىم بىرنەچچە مىنۇت ئۇنىڭ خىيالىدىن كەتمىدى. ئالىمنىڭ گەپ ـ سۆزلىرىنىڭ سىلىقلىقى، كېلىشكەن بوي ـ تۇرقى، يارىشىملىق كىيىملىرى گۈلپەرنىگە خېلى يېقىنلىق تۇيغۇسى بەخش ئەتتى.

※ ※ ※

گۈلپەرى ئەتراپقا ئەركىنرەك نەزەر سېلىپ، ئۆزىنى خۇشال تۇتۇپ مېڭىشنى ئويلىۋىدى، يەنە يات نەزەرلەرگە دۇچ كەلدى. بۇنىڭدىن گۈلپەرنىڭ يەنە ئاچچىقى كەلدى ـ يۇ، ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ بىرنەرسىنى ئويلىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۆزىگە شەھۋانىيلىق بىلەن تىكىلگەنلەرنىڭ بەزىلىرىگە نەشتەردەك قادىلىپ، بەزىلىرىگە قەستەنگە يېقىملىق كۈلۈپ قويۇپ ئۆيىگە قاراپ ماڭدى. نەشتەردەك تىكىلىشكە ئۇچرىغانلار ھودۇققىنىدىن كۆزىنى ئۇنىڭدىن ئەپقېچىپ ئۇ يەر ـ بۇ يەرگە قارىغان بولۇۋالاتتى.

كۆلۈمسىرەشكە «نائىل» بولغانلار بولسا ئۇنىڭ كەينىدىن ھاڭۋاققىنىچە قاراپ قېلىشتى. تېخى بەزىلىرى ئۇنىڭ كەينىدىن ئىختىيارسىز نەچچە قەدەم مېڭىۋەتسە، يەنە بەزىلىرى بايىلا ئۇنى ـ بۇنى تۇتۇپ قويغىنىنى ئۇنتۇپ ئىككى بارمىقىنى ئاغزىغا تىقىپ بولۇشىچە ئىسقىرتىشاتتى. ئۇ شۇ ھالدا تۆت كوچىدىكى سودا مەركىزىنىڭ ئالدىغا كەلگەندە ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي بۇ ئىشىدىن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى ھەم بۇنداق قىلىشنىڭ خەتىرى بارلىقىنى خىيالىدىن ئۆتكۈزۈپ تېنى شۇركۈندى.

ــ نېمە، بىردەمدىلا گۈلقەلبىڭىز ئېچىلىپ كېتىپتىغۇ؟

گۈلپەرى كۈلكىسىنى «چىپىدە» توختىتىپ كەينىگە بۇرۇلدى. ئامىنە ئۇنىڭ يېنىدا ھاسىراپ تۇراتتى.

ــ مەكتەپ دەرۋازىسىدىن چىقىۋىدىڭىزلا كەينىڭىزدىن ماڭغان... نېمانچە ئىتتىك ماڭىسىز؟ــ دېدى ئامىنە تەرىنى سۈرتۈپ. گۈلپەرى بايىقى ئىشىنى ئويلاپ يەنە كۈلۈپ كەتتى.

ــ نېمە بولدى سىزگە؟ــ دېدى ئامىنە،ــ شۇنچە ئاماللارنى قىلىپ كۆڭلىڭىزنى ئاچايلى دېسەك ئۇنمايسىز. ئەمدى بولغاندا تۆت كوچىغا كېلىۋېلىپ سارائىدەك كۈلگىنىڭىز نېمىسى؟

ــ مەن سارائ بولۇپ قالمىدىم. مېنى سارائ قىلمىغان دېگەنلەرنى سارائ قىلىۋاتىمەن.

ئامىنە ئۇنىڭغا چۈشەنمەسلىك نەزىرى بىلەن قارىدى.

— سىزمۇ بىلەرسىز. خەقنىڭ بىزەڭلىكىدىن كۇچىدىمۇ ئارامخۇدا ماڭغىلى بولمايدىغان بولۇپ قالدىغۇ. ھېلى كۆزۈڭگە قاراۋاتقان، ھېلى بىر يېرىڭگە قاراۋاتقان...

— قارىسا قارىمامدۇ، خەقنىڭ ئۆزىنىڭ كۆزى.

— ئۇنداق دېگىنىڭىز بىلەن...

— ۋاي، قارىغانغا خۇش بولۇڭە. خەق خالىسا يول بويىدىكى تېزەكلىمۇ قارايدۇ. خالىمىسا ئاۋۇ گۈللۈكتىكى ئەتىرگۈلگىمۇ قارىمايدۇ.

بۇ گەپتىن ئىككىسى كۈلۈپ كېتىشتى.

— شۇنىڭغا خاپا بولۇپ قۇيۇندەك كېتىۋاتىمەن دەڭ.

— ياق، بۇ قېتىم خاپا بولمىدىم.

— نېمە؟— ئامىنە گۈلپەرىنىڭ بۇ گېپىگە ھەيران قالدى.

— ئىچىم دەردكە توشۇپ تۇرغاندا... مانا ئەمىسە دەپ قارىغانلارغا قارىدىم، بەزىلىرىگە كۈلۈمسىرىدىم، بەزى بېزەڭلەرگە كۆزۈمنى قىسىپمۇ قويماقچى ئىدىم... شۇ قىلىقىمغا كۈلۈۋاتىمەن.

بۇنى ئاڭلاپ ئامىنەنىڭ كۆزى چەكچىيىپ كەتتى.

— ئۇنداق بولسا... ئۇ بىرنېمىلەر شالتاق قوللىرىنى ئاغزىغا تىقىپ ئارقىڭىزدىن تازا ئىسقىرتقاندۇ؟

— ئىسقىرتتى، بەزىلىرى تېخى ئارقامدىن ماڭغىلى تاس قالدى.

ئامىنە بېشىنى چايقىدى:

— بۇنداق چاقچاق قىلماڭ جۇمۇ! لۈكچەكلەرنى

قىزىقتۇرۇپ قويىسىڭىز ئويلىمىغانلا بىر ۋاقىتتا يۇزىڭىزنى پوق قىلىدۇ.

ــ شۇ، مەنمۇ كېيىن قورقتۇم.

ــ كۆز تەگمىسۇن، ئاداش.

ــ يۇرۇڭە، مەيدانغا بېرىپ بىردەم ئولتۇرايلى. سىزگە دەيدىغان گەپ بار.

ئۇلار شۇ پاراڭ بىلەن مەدەنىيەت ــ سایاھەت مەيدانىغا قاراپ مېڭىشتى. ئاپرىل ئايلىرىنىڭ ئاخىرىدا شەھەرنىڭ ھاۋاسى بەك يېقىشلىق بولۇپ كېتىدۇ. ھارارىتى كۈچىيىۋاتقان قۇياش نۇرى ھاۋادىكى ئاداققى سوغۇقنى كېسىپ ئۆتۈپ ئادەمنىڭ ئىسسىققا تەشنا بەدىنىگە راھەتبەخش ئاتا قىلىدۇ، بۇ چاغدىكى قۇياش نۇرى ئاستىدا ياتساڭ قۇياش ئىلىق نۇرى بىلەن بەدىنىڭنى سىلاپ ھۇزۇرلاندۇرىدۇ. قۇياش نۇرىغا يۈزلىنىپ كۆزۈڭنى يۇمۇپ، يېرىم مۇگدەك ھالىتىگە كىرسەڭ تاتلىق تۇيغۇلار ئىچىدە مەستخۇش بولىسەن...

ئاشۇنداق ھۇزۇر ــ ھالاۋەتنى ئىزدىگەن، تەمىنى تېتىغان كىشىلەرنىڭ بەزىلىرى مەيداندا ئاستا قەدەملەر بىلەن ئايلىنىپ يۈرسە، بەزىلىرى قۇياش نۇرى ئانچە ــ مۇنچە ئىسسىتىپ قويغان تاش ئورۇندۇقتا سوزۇلۇپ ياتقىنىچە قۇياش نۇرىدىن بەھرىلىنىۋاتاتتى.

گۈلپەرى بىلەن ئامىنەمۇ ئايلىنىپ كېلىپ مەيداننىڭ ئوتتۇرا قىسمىغا ئورنىتىلىپ، «مەردانە قىزلار» دەپ نام قويۇلغان ھەيكەلنىڭ جەنۇب تەرىپىدىكى تاش ئورۇندۇقتا كېلىپ ئولتۇردى. بۇ ھەيكەل تولىمۇ ھەيۋەتلىك ۋە

ئوبرازلىق ياسالغان بولۇپ، لىق ئۇزۇم قاچىلانغان سېۋەتنى مۇرىسىدە كۆتۈرۈپ تۇرغان ئۇچ ئۇيغۇر قىزنىڭ مەغرۇر قىياپىتى گەۋدىلەندۈرۈلگەنىدى.

ــ ۋاھ، نېمىدېگەن راھەت،ــ دېدى ئامىنە غۇلىچىنى كەڭ كېرىپ،ــ بەك خۇشياقتىغۇ.

ــ چۈشتە كېلىڭە، قولىڭىزنى قوۋۇشتۇرۇپ مۈگدەپ ئولتۇرسىڭىز يېنىكلا بولۇپ قالىسىز.

ــ نېمە گەپ، ئاداش؟ــ سورىدى ئامىنە،ــ بۇ يەرگە مەخسۇس كېلىپ پاراڭلىشىدىغان؟!

ــ ئانچە مۇھىم گەپمۇ ئەمەس،ــ دېدى گۈلپەرى،ــ ئالدىمىزدىكى ياشلار بايرىمىدا ناخشا ئېيتىش مۇسابىقىسى بار ئىكەن. مەن بىلەن يەنە بىر ئوقۇغۇچىنى تاللاپتۇ. دەسلەپتە خۇش بولغانىدىم، كېيىن ئويلاپ باقسام، بۇ كەيپىياتىم بىلەن ناخشا ئېيتسام تازا ياخشى بولمايدىغاندەك ھېس قىلىپ...

ئامىنە دەرھال ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى:

ــ قاتنىشىڭ، قاتنىشىڭ! مۇشۇ باھانە بىلەن بۇرۇنقى خۇشال ۋاقىتلىرىڭىزغا قايتىۋېلىڭ.

ــ ئۆزۈمگە تازا ئىشەنچىم يوق.

ــ سىزدە ئىشەنچ بار، پەقەت پەرىشانلىقىڭىز تۇپەيلىدىن شۇنداق بولۇۋاتقانسىز، شۇڭا ئۇ ھالدىن قۇتۇلۇشقا تىرىشىڭ.

ــ مەن بۇگۈن ناخشا ئېيتىپ سىناپ باقماندىم، لېكىن ناخشىنىڭ ئاخىرىنى چىقىرالماي بوغۇلۇپ قالدىم. كۆڭلۈمدىكى بۇزۇلدى.

ــ نېمە ناخشا ئېيتقانسىڭىز؟
ــ «ئاتا مېھرى»...
ناخشىنىڭ ئىسمىنى ئاڭلىغان ئامىنە بىرئاز مۇڭلىنىپ تۇرۇپ قالدى، ئاندىن دەرھال جانلىق قىياپىتىگە قايتتى:
ــ مېنىڭچە، ناخشىنى ئالماشتۇرۇڭ، ياخشى ئېيتالايدىغان ناخشىلىرىڭىز كۆپقۇ.
ــ ئۇغۇ شۇ...
ــ شۇنداق بولسۇن، ئوبدان مەسلىھەتلىشىپ باشقا ناخشا تەييارلايلى، مەن سىزگە يارەملىشەي.
ــ قانداق بولار؟
ــ شۇنداق بولسۇن، ئەتە كەچ ئۆيگە كەلسىڭىز ئۆيدىكى ئۇنئالغۇ لېنتىلىرىنى ئاڭلاپ ناخشا تاللايلى.
ــ مەن ئويلىنىپ باقاي.
ــ ئويلىنىشقا رۇخسەت يوق، شۇنداق بولسۇن.
ئۇلار ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشتى.
ــ مۇنداق چوڭ رەسمىي پائالىيەتلەرگە قاتناشسىڭىز سىزگە پايدىسى چوڭ، كېيىنچە ئارزۇيىڭىز بويىچە سەنئەت مەكتەپلىرىدە ئوقۇشقىمۇ يارىدىمى تېگىپ قالار، شۇڭا بۇ ئىشقا سەل قارىماڭ، پۈتۈن كۈچىڭىز بىلەن تىرىشىڭ، ــ دېدى ئامىنە.
«ئامىنەمۇ مۇئەللىمگە ئوخشاش ئورۇنلۇق گەپ قىلىۋاتىدۇ. ئۆزۈمنىڭمۇ قاتناشقۇم بار، شۇنداق بولغاندىكىن، يەنە باھانە كۆرسىتىپ تارتىشىپ تۇرغىنىم نېمىسى؟» دەپ ئويلىدى گۈلپەرى.

ـــ ماڭا مەدەت بەرمىسىڭىز بولمايدۇ جۇمۇ، ـــ دېدى گۈلپەرى.

ـــ سىز ئارقىلىق ئۆزۈمگىمۇ مەدەت بېرىمەن، ـــ دېدى ئامىنە.

ـــ مەزمۇنىمۇ، ئاھاڭىمۇ ياخشى ناخشىلارنى ئويلانغاچ تۇرايلى.

ـــ مانا ئەمدى بولدى، ئەتە كەچ ساقلايمەن جۇمۇڭ.

كوچا ئالدىغا كەلگەندە ئامىنە شوخلۇق بىلەن گۈلپەرنى قۇچاقلاپ قويۇپ خوشلاشتى.

※ ※ ※

ئالىم دەرەخلىكتە گۈلپەرنىڭ ئارقىسىدىن قاراپ تۇرۇپ قالدى. بېشىنى سىلىپ پەرىشان ھالدا كېتىۋاتقان گۈلپەرى ئالىمغا تېخىمۇ چىرايلىق كۆرۈنۈپ كەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئالىم: «توۋا، بۇ قىزغا نېمىشقا بۇرۇن دىققەت قىلمىغان بولغىيتتىم؟ ھۆسنىگە تولغان بۇ قىزغا بۇ مەۋسۇمدە دىققەت قىلىپ قالغىنىمنى دەيمەن. بۇرۇن سىڭلىم رابىيە: ‹ناخشىنى شۇنداق ياخشى ئېيتىدىغان بىر دوستۇم بار› دېسە، ئېرەنشىمەي يۈرگىنىمنى دەيمەن. چىرايلىق قىز دېگەن كۈلكىسى بىلەنلا ئەمەس، يېغىسى بىلەنمۇ شۇنداق چىرايلىقكىنا! ھەي، كۆڭۈل خۇشى ئويۇنىنىڭ تەمەسى بىلەن نۇرغۇن ۋاقىتنى ئۆتكۈزۈپ قويۇپتىمەن. ئەمدى بولسىمۇ خام خىيال بىلەن يۈرمەي جۇمۇ! ئىككى تايىن بولۇپ يۈرۈپ

ئەتە ـ ئۆگۈن بولغاندا گۈلپەرى بىرەر ئالىي مەكتەپكە ئۆتۈپ كەتسە لېۋىمنى چىشلەپ قالماي. ئۆزۈمنىڭ ھالىنى ئوبدان بىلمەن. دەرسنىڭ كاللامغا چۈشكىنى يوق. ئاتامنىڭ زورى بىلەنلا ئوقۇۋاتمەن. شۇڭا ۋاقتىدا بىر ئامال قىلىپ گۈلپەرى بىلەن ئوبدان ئۆتۈۋالاي...» دەپ ئويلاپ ئۇزاققىچە تۇرۇپ كەتتى. ئاندىن «ھەي...» دەپ ئەپسۇسلۇق بىلەن تىنىپ دەرەخلىكتىن چىقتى.

ئالىم چېنىقىش ئەسلىھەلىرى ئورنىتىلغان مەيدانىنى تازىلاۋاتقان بالىلارنىڭ يېنىغا كەلگەندە ئاندىن ئۆزىنىڭ سىنىپ تازىلىق نۆۋەتچىسى ئىكەنلىكىنى يادىغا ئالدى. «مەن يالغۇزلا نۆۋەتچى بولمىغاندىكىن، تازىلىقنى باشقىلار قىلىپ تۇرمامدۇ كۆڭلۈم بىسەرەمجان ۋاقىتتا...» شۇلارنى ئويلىغان ئالىم سىنىپقا كىرىپ سومكىسىنى ئېلىشقىمۇ ئېرىنىپ مەكتەپ دەرۋازىسىدىن چىقتى.

مەكتەپتىن چىققان ئالىم ئۆيىگە بالدۇر قايتىشنى خالىماي ئۇدۇل «ياشلار باغچىسى»غا قاراپ ماڭدى.

باغچىدىكى دەرەخلەر ئوبدانلا كۆكىرىپ قالغان بولغاچقا، ئۇ يەردىكى ئۇششاق تىجارەتچىلەرنىڭ ئوقتى باشلىنىپ كەتكەنىدى. باغچىنىڭ ئىچىگە كىرىشى بىلەنلا كاۋاپ، سېرىقئاش، لەڭپۇڭ، سامسا، سوغۇق ئىچىملىك ساتىدىغانلارنىڭ VCD ئاپپاراتىدىن ياڭراۋاتقان ناخشا ئاۋازى ئۇنىڭ قۇلىقىغا ئۇرۇلدى:

قاتلاما ـ يۇ، قاتلاما،
كەڭ ئېرىقتىن ئاتلاما.

كەڭ ئېرىقتىن ئاتلىساڭ،
قايتاشىڭنى ئويلاما.

كۆڭلى ئارامىدا بولمىغان ئالىم بۇ يۇقىرى ئاۋازدىن بىزار بولۇپ، ئۇ يەردىن تېز كەتتى. ئاندىن ئويلىنىپ تۇرمايلا باغچىنىڭ ئوتتۇرىسىغا ياسالغان راۋاقلىق كارىدور بىلەن مېڭىپ قويۇق دەرەخلىك ئارىسىغا ئورنىتىلغان، تۇتقۇچلىرى سۇنۇپ كەتكەن ياغاچ ئورۇندۇققا كېلىپ ئولتۇردى، ئاندىن ئەتراپىغا قاراپ قويۇپ يانچۇقىدىن تاماكا ئېلىپ تۇتاشتۇردى.

ئۇ يەنە گۈلپەرىنى ئويلاپ قالدى. ئۇنىڭ ئۇزۇن كىرپىكلىك، چاقناق كۆزى، سۈزۈك يۈزى، غەيرىي رەڭ بىلەن ئۇچراشمىغان قارا چاچلىرى، قارىغان هامان ئادەمنىڭ سۆيگۈسىنى كەلتۈرىدىغان جەلپكار لەۋلىرى بىر گەۋدىلىشىپ هاسىل قىلغان گۈزەل رۇخسارى ئالمىنىڭ ۋۇجۇدىغا ئوت يېقىۋەتكەندەك بولدى. بۇ ئوتنىڭ زەربىسىگە بەرداشلىق بېرەلمىگەن ئالىم قولىدىكى يېرىملاشقان تاماكىنى يەرگە نىقتاپ ئوتنى ئۆچۈردى. بىرئازدىن كېيىنلا يەنە بىر تال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ گۈلپەرىنىڭ لېۋىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ كالپۇكىنى يالىدى. شۇنىڭ بىلەن تەڭ، ئالدىنقى يىلى يۈرگەن قىزنىڭ لېۋى كۆز ئالدىغا كېلىپ باشقىچە بولدى. ئۇ قىزنىڭ ئىككى لېۋى تۇيتۇزلا بولۇپ، لەۋسۈرۈخ سۈرسە تېخىمۇ سەتلىشىپ كېتەتتى. ئۇ قىز خۇددى بۇنى بىلمىگەندەك لەۋسۈرۈخنى بولۇشىغا سۈرۈپ

يۇرەتتى. گەرچە ئۇ قىزنىڭ تەق - تۇرقى گۈلپەرىدىن قېلىشمىسىمۇ، ئاخىرىدا ئالىم ئۇنىڭدىن بىزار بولۇپ ئايرىلىپ كەتتى. ئالىمنىڭ ئايرىلىپ كېتىشىگە ئۇ قىزنىڭ ئاشۇ بىرئازمۇ ئارقىغا قايرىلمىغان لېۋى سەۋەب بولدىمۇ ياكى ئۇ قىزنىڭ پۇل خەجلەشكە ئامراقلىقى سەۋەب بولدىمۇ، ئالىم بۇنى بىلەلمىدى. «لەۋ دېگەن گۈلپەرىنىڭ لېۋىدەك بولمامدۇ؟ ئىككى لەۋ بىرئاز ئارقىغا قايرىلسا، لەۋنىڭ گۆشلىرى سەل توقراق بولسا، سىلىق بولسا، لەۋسۈرۈخنىڭ قىزىل رېڭى لەۋنىڭ گۆشىدە تىرىم - تىرىم يول پەيدا قىلماي تەكشى تۇرسا...» شۇلارنى ئويلىغان ئالىمنىڭ يۈرىكى پۇچۇلانغاندەك بولدى، ئاندىن گۈلپەرىنىڭ لېۋىگە سۆيگەن ھالىنى خىيال قىلىپ تېنى يايراپ كەتتى. ئارقىدىنلا ھېلىقى قىزنى يادىغا ئېلىپ: «ئۇنىڭ شۇ كۆرۈمسىز لېۋىگە قانداقمۇ سۆيگەندىمەن؟» دەپ ئويلاپ بىئارام‌لىق ھېس قىلدى.

ئالىم يەنە تاماكا تۇتاشتۇردى. تاماكا ئىسىنى ئاغزىدىن دۇگىلەك شەكىلدە چىقىرىپ پۇۋلەپ بېشىنى ئورۇندۇقىنىڭ ئارقا گىرۋىكىگە تىرەپ، دەرەخلەرنىڭ شاخ ئۇچلىرىغا قاراپ گۈلپەرىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈشكە تىرىشتى: «گۈلپەرىدە گۈزەللىكمۇ، ئادەمنىڭ ئىچىنى كۆيدۈرىدىغان مۇلايىملىقمۇ، تارتىنچاقلىقمۇ بار ئىكەن. قارىغاندا مال - دۇنيا بىلەن قىزىقتۇرغىلى بولمايدىغان ئوخشايدۇ؟ زادى قانداق قىلسام ئۇنى ئۆزۈمگە مايىل قىلالايمەن؟ ئويۇن -

تاماشاغا ياكى راهەت ـ پاراغەتكە بېرىلگەن قىز بولغان بولسىغۇ... ناخشا ئېيتىپ يۈرگىنى بىلەن ئارتۇقچە ئويۇنلارغا بېرىلمەيدىغان قىزكە ئەمەسمۇ؟ ھەي، مۇنداق ئاستا سۈرئەتتە ئۇنىڭ بىلەن ئارىلاشسام، ئەتە ـ ئۆگۈنلا ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانى يېتىپ كېلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئىشىمۇ سۈغا چىلىشىدۇ. ئەمسە قانداق قىلاي؟»

ــ ماۋۇنىڭ قىلىپ ئولتۇرغىنىنى!

تونۇش ئاۋازدىن چۆچۈگەن ئالىم قولىدىكى تاماكىنى تاشلىماقچى بولدى ـ يۇ، بەدىنىنى رۇسلاپ ئۆزىگە دومسىيىپ قاراۋاتقان سىڭلىسى رابىيە بىلەن يېنىدىكى چىرايىدىن ھەيرانلىق چىقىپ تۇرغان قىزنى كۆرۈپ يىگىتلىك غورۇرى تۇتتى ۋە تاماكىسىنى بەھۇزۇر چەككىنىچە سىڭلىسىغا سوئال نەزىرى بىلەن تىكىلدى.

ــ ئاكا، تاماكا چەككىنىڭنى ئاتامغا دەيمەن جۇمۇ،ــ دېدى رابىيە تۇمشۇقىنى ئۇچلاپ. سىڭلىسىنىڭ يېنىدىكى قىزغا ئوغرىلىقچە قاراپ قويغان ئالىم بىپەرۋا قىياپەتكە كىرىۋالدى.

ــ ماڭ! ھازىرلا بېرىپ دېگىن، ئاتام شۇ تاپتا شەھەرلىك ھۆكۈمەتتە ئالدىراش يىغىن ئېچىۋاتقاندۇ؟ ھازىر بارساڭ تازا ۋاقتى.

ئارىدىكى جىددىيچىلىكنى كۆرگەن رابىيەنىڭ دوستى ئۇلار بىلەن خوشلاشتى:

ــ خوش، رابىيە، قايتىشقا ئالدىراۋاتقىنىمنى بىلىسەن. ئەتە كۆرۈشەيلى.

ــ خوش...

ئۇ قىز كېتىشى بىلەنلا ئالىم سىڭلىسىغا غەزەپ بىلەن تىكىلدى:

ــ نېمىشقا مېنى باشقىلارنىڭ ئالدىدا باشقۇرۇپ يۈرسەن ئادەمنىڭ يۈزىنى تۆكۈپ...

ــ ئەمىسە، ئوقۇغۇچى تۇرۇپ تاماكا چەككىنىڭ يۈزۈڭنى كۆتۈرىدىغان ئىشمىكەن؟

ــ سەنچۇ؟ سەنمۇ ئوقۇغۇچى تۇرۇپ چېچىڭنى ئالىچىپار بويىۋاپسەنغۇ؟

ــ بۇ دېگەن گۈزەللىكمىز ئۈچۈن قىلىۋاتقان ئىشىمىز.

بۇنى ئاڭلىغان ئالىم مەسخىرىلىك كۈلدى:

ــ ماڭاۋە، ئۆزىچە گۈزەللىك دەپ كەتكىنىنى. «ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى»نى ئوبدان ئوقۇماپسەن ــ ھە؟ ئۇنىڭدىچۇ جىن ــ ئالۋاستىلارلا چېچىنى ئالىچىپار بويىپ يۈرىدۇ. سىلەرنىڭ جىن ــ ئالۋاستى بولغىنىڭلار گۈزەل بولۇپ كەتكىنىڭلارمۇ؟ ناۋادا شۇنداق بولسا سىلەردەك گۈزەللەرگە ئون قېتىم ھۆ!

ــ بولدى، ساڭا گەپ قىلمىدىم. ئادەمنى ئىزاغا قويغىلى ئارانلا تۇرغان. چەكسەڭ چەك ئۆمرۈڭنى قىسقارتىپ.

ــ تېخى مۇئەللىم بولىدىغان ئوقۇغۇچى تۇرۇپ مۇشۇنداق ياسىنىۋالساڭلار سىلەر ئوقۇتقان ئوقۇغۇچىلار تېخىمۇ ھەرەڭ ــ سەرەڭ يۈرىدىغان بولۇپ قالمامدۇ!

رابىيە بۇنىڭدىن ئۈچ يىل بۇرۇن تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتكۈزگەن ۋاقتىدا ئاتا ــ ئانىسىنىڭ «ئالىي

مەكتەپتە ئوقۇيسەن» دەپ مەجبۇرلاشلىرىغا بوي ئەگمەي، ئۆز ئارزۇسى بويىچە دارىلمۇئەللىمىن مەكتىپىگە ئىمتىھان بېرىپ كىرگەن بولۇپ، ھازىر شۇ مەكتەپنىڭ سەنئەت كەسپىنى پۈتكۈزۈش ئالدىدا ئىدى. ئۇلارنىڭ ئوقۇش پۈتكۈزۈشىگە ئاز قالغان بولغاچقا، مەكتەپنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بويىچە شەھەرلىك 5 ـ باشلانغۇچ مەكتەپتە پىراكتىكا قىلىۋاتقانىدى.

شۇ سەۋەبتىن ئاكىسىنىڭ گېپىي ئۇنىڭ جېنىدىن ئۆتۈپ كەتتى، شۇڭا رابىيە ئاچچىقلىنىپ كەينىگە بۇرۇلۇپ ماڭدى.

ــ خوش ! مەن ئۆيگە كەتتىم!

ــ توختا، مەنمۇ قايتىمەن.

رابىيە ھەيران بولۇپ كەينىگە قارىدى ۋە: «بۇنىڭ بۇگۈن ئەجەب مەن بىلەن بىللە ئۆيگە قايتقۇسى كېلىپ قاپتىغۇ؟» دەپ ئويلاپ ئالمىنى ساقلاپ تۇردى.

ئۇلار باغچىدىن چىقىپ باغچىنىڭ يۇقىرى تەرىپىدىكى كوچىغا بۇرۇلدى. ئۇلار كوچىغا كىرىپ ئانچە ماڭمايلا سودىسى ئاۋات كىچىك دۇكانىنىڭ ئالدىغا كەلگەندە ئالىم توختىدى ۋە:

ــ رابىيە، كولا ئىچەمسەن ياكى ئالما ئىچىملىكىمۇ؟ــ دېدى.

ئاكىسىغا تېخىمۇ ھەيران قالغان رابىيە ئېھتىيات بىلەن:

ــ شاكىلاتلىق ماروژنى يەي. ئىككى كويلىقىنى جۇمۇ، ــ دېدى. ئالىم كىرىپ كېتىپ رابىيەگە

شاكىلاتلىق ماروژنى، ئۆزىگە بىر قۇتا سوغۇق ئىچىملىك ئېلىپ چىقتى. ئۇلار نەرسىلىرىنى تېتىغاچ ئوڭغا بۇرۇلۇپ قۇرۇلۇش بانكىسىنىڭ يېنىدىكى تار يول بىلەن ياشلار يولىغا چىقتى. باراڭدىكى ئۆزۈم تاللىرى تازا كۆكەرگەن بولسىمۇ، لېكىن ئۆزۈملەر ئەمدىلا ئۆزىنى كۆرسەتكەن بولغاچقا، تازا دېگەندەك كۆركەم كۆرۈنمەيتتى.

رابىيە ئۆزىنىڭ يېڭىدىن ياساتقان چاچ پاسونى ھەققىدە ئويلاپ كېتىۋاتاتتى. ئالىم بولسا ئىچى تىتىلداپ بولماي، تەلەپپۇزنى تولىمۇ ئادەتتىكىچە چىقىرىشقا تىرىشىپ رابىيەدىن سورىدى:

ــ رابىيە، سېنىڭ ھېلىقى ناخشىچى دوستۇڭنىڭ ئاتىسى تۇغېپ كېتىپتۇ ـ ھە؟

رابىيە يادىغا ئالالماي ھەيران بولۇپ سورىدى:

ــ قايسى دوستۇم؟

ــ ھېلىقى... بىر چاغدا ئۆزۈڭ ماختاپ بەرگەن ناخشىچى دوستۇڭچۇ!

رابىيە يەنە ئويلىنىپ قالدى. بۇنىڭدىن ئالىم جىلە بولدى.

ــ ماۋۇ دۆتنى! سەندىن بىر سىنىپ يۇقىرى ئوقۇغان، بىر كۇرۇژۇكتا تۇرۇپ يېقىن ئۆتۈپ قالغان... ئۆزىنىڭ دەپ بەرگەنلىرىنى ئۇنتۇپ قالىدىغان قانداق نېمە سەن؟!

ــ ھە... ھە...ــ رابىيە ئەمدى ئېسىگە ئالدى،ــ گۇلپەرنى دەمسەن؟

ــ هه، شۇ...

رابىيە قولىدىكى ماروژنىنى ھۇزۇرلىنىپ يەپ ئېرەنسىزلىك بىلەن جاۋاب بەردى:

ــ شۇ، ئاتىسى تۇغەپ كەتتى، لېكىن ئۇزاق بولدىغۇ بۇ ئىشقا.

ــ شۇنداقمۇ؟

دىققىتىنى قولىدىكى ماروژنىغا مەركەزلەشتۈرۈپ كېتىۋاتقان رابىيە بىردىنلا قەدىمىنى توختاتتى.

ــ ئەجەب بۇنى سوراپ قالدىڭغۇ؟

ــ مۇنداقلا يادىمغا كېلىپ قېلىپ...

ــ توختا، مۇنداق گەپ بار دېگىنە بۇ يەردە، ــ رابىيەنىڭ كۆزلىرى چەكچەيدى، ــ «بىللە قايتىمىز» دېسەڭ، تېخى «ماروژنى ئېلىپ بېرەي» دېسەڭ، «ماڭا كۆيۈنۈۋاتقان ئوخشايدۇ» دەپ ساڭا ئامراقلىقىم تۇتۇپ كېتىپتۇ. «جىنىڭ قەستى شاپتۇلدا» دېگىنە. ئەمدى گۇلپەرىگە كۆزۈڭ چۈشۈۋاتامدۇ؟

ــ سوراپ باقسام بولمامدۇ؟ مۇنداقلا سوراپ قويغانغا شۇنچىۋالا ئويلىنىش كېتەمدۇ؟ ــ دېدى ئالىم بوش ئاۋازدا.

ــ ئاكا، ئەمدى ئارتۇق گەپ قىلماي... ھېلىمۇ بىرىنچى قېتىم ئەمەس، ئىككىنچى قېتىم تەكرار ئوقۇۋاتسەن. مانا ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىمۇ كېلىپ قالدى. مۇشۇنداق كېتىۋەرسەڭ «ئاتام ئېيتقان بايىقى» بولۇپ قالمىسۇن جۇمۇ يەنە. بىز سىرتتا مەيدىمىزنى

كېرىپ «ئاتام باشلىق» دەپ پو ئېتىپ يۈرگىنىمىز بىلەن، ئۇلار بېشىنى كۆتۈرەلمەي يۈرىدۇ...

— بولدى، بولدى،— دەپ ئالىم بىردىنلا ئۆڭدى،— «ماڭا ياردەم قىلامدىكىن» دېسەم، يەنە تەنبىھ بەرگىلى تۇردۇڭغۇ. راست گېپىڭنى قىل، ماڭا ياردەم قىلامسەن، يوق؟

— ساڭا ياردەم قىلىدىغانغا ۋاقتىم يوق، رايىمۇ يوق. ئۆتكەندىمۇ ھېلىقى دوستۇمغا «ئۆلەي - ئۆچەي» دەپ يېپىشۋالغاندا كېلىشتۇرۇپ قويسام بىر ئايغا بارماي يوق باھانە بىلەن ئۇنىڭ دىلىغا ئازار بېرىۋىدىڭ نومۇستىن ئۆلگۈدەك بولدۇم. سەن گۈلپەرىلەرنىڭ ئائىلىسىنىڭ ئەھۋالىنى بىلمەيسەن، شۇڭا ئەڭ ياخشىسى ئۇنىڭغا ئازار بەرمىگىنىڭ ياخشى.

— قۇلاق - مېڭەمنى يەپ كەتتىڭغۇ... بولدى، گېپىڭنى ئاڭلايمەن. ئەمدىغۇ ياردەم قىلارسەن.

— بولدى قىل، ئاكا، تولا بۇ خىيالىلارنى قىلماي ئوقۇشۇڭنى ئوبدان ئوقۇ.

رابىيە شۇنداق دەپ تېز قەدەملەر بىلەن كېتىپ قالدى. ئالىم بولسا سىڭلىسىنىڭ شۇ قەدەر كەسكىنلىكىگە ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى، ئاندىن بېشىنى سالغىنىچە كىنوخانا تەرەپكە قاراپ ماڭدى. «دېمىسىمۇ ئىمتىھان ۋاقتى يېقىنلاپ قالدى،— دەپ ئويلىدى ئۇ كىنوخانىنىڭ ئالدىدىكى سېمونت تاختايدا گازىر چېقىپ ئولتۇرۇپ،— لېكىن ئىمتىھاندىن ئۆتەلمەيدىغانلىقىم ئېنىق، ئالدىغان نومۇرۇمۇ

تاپىنلىقلا. شۇڭا مەن ئىمتىھان بەرمىسەملا بولىدۇ، بىكارلا ئۆيدىكىلەرنىڭ يۈزىنى تۆكمىدىغان ئىش. بۇنىڭغا يا ئاتام بىلەن ئاپام ئۇنىمىغان. ھەي، بىر ئامال تېپىپ ئاپامنى قايىل قىلىپ ئالىي مەكتەپكە ئىمتىھان بەرمەيدىغانلىقىڭ يولىنى قىلسام بولاتتى...»

قاراڭغۇ چۈشۈشكە باشلىغاندا ئۇ ئامالسىز ئورنىدىن تۇرۇپ ئۆيگە قاراپ ماڭدى.

ئۇ ئېغىر خىيال بىلەن دوختۇرخانىنىڭ ئالدىغا كەلگەندە بىر موتوسىكلىت كېلىپ ئۇنىڭ ئالدىنى توستى. ئالىم ئاچچىقى كېلىپ بېشىنى كۆتۈردى. يېپىيېڭى موتوسىكلىت ئۈستىدە سېلىم غادىيىپ ئولتۇراتتى.

سېلىم ئۇنىڭ تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتىكى ساۋاقدىشى بولۇپ، بىرىنچى قېتىم ئالىي مەكتەپكە ئۆتەلمىگەندە ئائىلىسىدىكىلەرنى زار قاقشىتىپ تەكرار ئوقۇماي جەمئىيەتكە چىقىۋالغانىدى. كېيىن ئۇنىڭ بىكار يۈرۈشىگە چىدىمىغان ئورمانچىلىق ئىدارىسىنىڭ باشلىقى بولۇپ ئىشلەۋاتقان ئاتىسى ئۇنى گۇلباغ يېزىلىق ئورمانچىلىق پونكىتىغا خىزمەتكە ئورۇنلاشتۇرۇپ قويغانىدى. شۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئۇلار مۇناسىۋىتىنى ئۈزمەي كېلىۋاتقانىدى.

ــ ساۋاقداش ئالىم، ۋاقتىدا ئۆيۈڭگە قايتىپ تاپشۇرۇقۇڭنى ئىشلە،ــ دەپ چاقچاق قىلدى سېلىم. پاراكەندە خىياللار بىلەن كېلىۋاتقان ئالىمغا ئۇنىڭ چاقچىقى خۇشياقمىدى.

ــ نەدىن كېلىشىڭ؟ ــ دەپ سوراپ قويدى ئالىم تىلىنىڭ ئۇچىدىلا.

ــ ئەمدى ئىشتىن چۈشتۈم، ــ دېدى سېلىم ۋە يانچۇقىدىن تاماكا ئېلىپ ئالمىغا بىر تال تۇتتى، ــ كېلە، ئۆلۈپ كەتكەن بەڭگىلەرنىڭ روھى ئۇچۇن بىر تالدىن چېكىشۋالايلى.

ــ بولدى، بايا چەككەن، ــ دېدى ئالىم بوش ئاۋازدا ۋە سېلىمنىڭ چوڭ ئادەملەردەك گەپ قىلغىنىغا غىدىقى كېلىپ مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ــ ھە، راست، سىلەر ئوقۇغۇچى بولغاندىكىن چوڭ كوچىلاردا بىزدەك چېكەلمەيسىلەر، ــ سېلىمنىڭ تەلەپپۇزىدىن چوڭچىلىق چىقىپ تۇراتتى.

ــ بەك پوچى بولۇپ كېتىپسەن، سېلىم، چۈجىنى كۈزدە سانايمىز جۇمۇ، ــ دېدى ئالىم چاقچاق ئارىلاش زەردە بىلەن. سېلىم قاتارلىقلار مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان چېغىدىن باشلاپلا ئالمىنىڭ كەينىدىن مېڭىپ ئۆگىنىپ قالغان بولغاچقا، سېلىم دەرھال ئۆزىنى تۇزىۋالدى. ئۇلار ئالمىنىڭ كەينىگە كىرىپ تاماكا چېكىشىنى، يېزىغا كېتىدىغان يول بويىدىكى ئۇزۇملۇكتە پۈتا ئىچىشكە باشلىغىنىنى، ئۆزلىرى ئۆچ بولۇپ قالغان تەنتەربىيە مۇئەللىمىنىڭ ياتقىنىڭ دېرىزىسىنىڭ ئەينىكىنى چاققانلىقىنى، «قوشنا سىنىپتىكى رىسالەتنى ئالىم بىلەن سۆيۈشتۇرىمىز» دەپ ياشلار يولىنىڭ خىلۋەت يېرىدە ۋېلىسىپىتلىك كېلىۋاتقان ئالمىنىڭ ۋېلىسىپىتىنى رىسالەتنىڭ ۋېلىسىپىتىگە قەستەنگە

سوقتۇرغانلىقىنى، ئالىم تەلەپ قويسا رەت قىلغانلىقى ئۈستىگە تىللىغانلىقى ئۈچۈن شەھەرلىك كىنو - تىياتىرخانىنىڭ ئالدىدا رەيھانىنىڭ ۋېلىسىپىتىنىڭ يېلىنى چىقىرىۋېتىپ، ئىچ كامېرنىڭ يەل ئۇرىدىغان تۆشۈكىگە ياغاچ تىقىۋەتكەنلىكىنى قانداقمۇ ئۇنتۇيالىسۇن! شۇ چاغدا ئۇ ئىشلار ئالىمنىڭ بىر ئېغىز گېپى، ھەتتا بىر ئىشارىتى بىلەنلا بولغانغۇ! شۇ بالىلار ھېلىھەم ئالىمنىڭ سۆزى ئۈچۈن جان پىدا دەپ تۇرىدۇ. ئەمدى كېلىپ بۇ سېلىم «خىزمەتكە چىقتىم» دەپلا ئۇنداق پوزىتسىيە بىلدۈرسە بولمايدۇ - دە. شۇڭا سېلىم دەررۇ چىرايىغا كۈلكە يۈگۈرتتى:

— ئاداش، بۇ موتوسىكلىتنى يېڭىلا ئالغانىدىم. ۋاقتىدا يۇيۇۋەتسەك بولاتتى. قانداق؟ باشقا ئاغىنىلەرگە خەۋەر قىلىۋېتەيمۇ؟

ئالىم بېشىنى چايقىدى:

— ھازىر ئۆيگە قايتتىم، شەنبە كۈنى بولسۇن.

— مەيلى. ئۇنداق بولسا شەنبە كۈنى ماڭا خەۋەر قىل. ھە، راست، ئالاقىلىشىش ئوڭاي بولسۇن ئۈچۈن چاقىرغۇ نومۇرۇمنى يېزىۋالارسەن.

سېلىم شۇنداق دېگىنىچە چاقىرغۇسىنى كۆرسەتمەكچى بولغاندەك بېلىنى كۆتۈرۈپ قويدى. ئالىم شۇنىڭدىلا سېلىمنىڭ بەلبېغىغا ئېسىقلىق تۇرغان چاقىرغۇ ئاپپاراتىنى كۆردى. ئالىم سېلىمنىڭ چاقىرغۇ نومۇرىنى سول قولىنىڭ ئالقىنىغىلا يېزىۋالدى.

ئۇلار خوشلاشتى.

ئالىم دوختۇرخانا ئالدىدىن ئەگىپ ئۆتۈپ بۇرۇلۇپ كاتاڭلىشىپ كەتكەن يولغا چۈشۈپ ئۆيگە ماڭدى. «قارا، ئۇنىڭ نوچىلىق قىلۋاتقىنىنى... ناھايىتى بىزدىن بالدۇرراق خىزمەتكە چۈشتىغۇ شۇ. تېخى ئالىي مەكتەپكە ئىمتىھان بېرىشتىن قېچىپلا شۇنداق بولدىغۇ. چاقىرغۇ دېگەن قانچىلىك نەرسىدى؟! ئوقۇغۇچى دەپلا ئاسمايۇاتىمەن شۇ. ماۋۇنىڭ قىلىپ كەتكىنىنى. نېمىلا ئېسىۋالغىنىڭ بىلەن بەرىبىر سېلىم ‹كۇچۇك› سەن!... قاراپ تۇر، شەنبە كۈنى سېنى قانداق يۇيۇمىزكىن. سەن ھازىر ئارىمىزدىكى بىردىنبىر خىزمەتچى بولغاندىكىن يۇيۇشمىمىزغا چىدا!» ئالىمنىڭ خىيالى شۇ يەرگە كەلگەندە يادىغا بىر ئىش كېلىپ جايىدا تۇرۇپلا قالدى، ئاندىن يول بويىغا ئۆتۈپ بىر تۈپ قارىياغاچقا يۆلىنىپ تۇرۇپ خىيالغا پاتتى. ناھايىتى ئۇزاق ئويلاندى، ئاندىن بىر قارارغا كەلدى. «توغرا، شۇنداق قىلاي. ئادەتتە ئاپام ماڭا يان باسىدۇ. ئاپامغا يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇپ تۇرۇۋالاي. شۇنداق قىلسام ئاپام چوقۇم تەلىپىمگە قوشۇلىدۇ. ناۋادا بۇ پىلانىم ئەملىگە ئېشىپ قالسا...» شۇ ھامان ئالىمنىڭ كۆز ئالدىغا گۈلپەرىنىڭ گۈزەل رۇخسارى كەلدى. ئالىم لېۋىنى تامشىپ قويۇپ ئالدىراپ ئۆيگە ماڭدى.

※ ※ ※

گۈلپەرى ئامىنە بىلەن خوشلىشىپ ئۆيگە قايتىشقا ئالدىرىدى، چۈنكى ئۇ بالدۇرراق بېرىپ ئاپىسىدىن بۇرۇن

ئوچاق بېشىغا ئۆتمىسە بولمايدۇ. بولمىسا، ئاپىسى ئىشتىن كەلسە «ئازراق بولسىمۇ ئۆگىنىش قىلىۋېلىڭ» دەپ ئۇنىڭغا ئوتۇن چاغلىق نەرسىنى تۇتقۇزمايدۇ. گۈلپەرى شۇ خىيال بىلەن ئۆيگە قاراپ ماڭدى.

گۈلپەرى ئەمدىلا ماتېرىياللىرىنى جايلاشتۇرۇپ بولۇپ كۆكتات ئادالاشقا تەييارلىنىۋىدى، خەلچەم كونا ۋېلىسىپىتىنى جالاقلىتىپ كىرىپ كەلدى. خەلچەم قىزىنىڭ قولىدىكى كۆكتاتنى كۆرۈپلا ئەھۋالنى چۈشەندى ۋە قىزىنىڭ ئالدىغا باردى:

ــ كەلدىڭىزمۇ، قىزىم؟ــ دېدى ئۇ گۈلپەرنىڭ كۆزىدىكى خۇشاللىق ئۇچقۇنىنى كۆرۈپ ۋە بۇنىڭدىن خاتىرجەم بولغاندەك بولدى،ــ قېنى ئولتۇرۇڭ، ئارام ئالغاچ ئانچە ــ مۇنچە كىتاب ئوقۇپ تۇرۇڭ. قىزىم، بەختىڭىز ئۈچۈن ئۆز قولۇم بىلەن ...

ــ بولدى، ئاپا، سىزمۇ ئىشلەپ هاردىڭىز. ئەمدى بۇنچىلىك ئىشلارنى ماڭا قويۇپ بېرىڭ. خاتىرجەم بولۇڭ، ئۆگىنىشكىمۇ يېتىشەلەيمەن،ــ دېدى گۈلپەرى ئاپىسىدىن سۆيۈنۈپ.

ــ ئىدارىنىڭ ئالدىراش ۋاقتى ئۆتۈپ كەتتى، هازىر بىكار بولۇپ قالدۇق، شۇڭا بالدۇرلا ئىشتىن چۈشۈپ كېلىشىم. تولا ئالدىرىماڭ، ئىمتىهان بېرىۋالسىڭىز قازان بېشىنى سىزگىلا ئۆتكۈزۈپ بېرىمەن،ــ دېدى خەلچەم ئۇنىماي.

شۇنىڭ بىلەن خەلچەم كۆكتاتنى، گۈلپەرى كىتابنى قولىغا ئالدى.

ــ مەن چۈشتىلا كەچلىكى سىزگە چۆچۈرە قىلىپ بېرىشنى ئويلىغان ئىدىم. چۆچۈرىنى سېغىنىپمۇ قالغانسىز، ــ خەلچەم بىر ياقتىن سۆزلەپ، يەنە بىر ياقتىن چاقچاقلىق بىلەن پىياز ئاقلاشقا باشلىدى.

گۈلپەرى كىتابنى ئېچىپ قويغان بىلەن ئاپىسى ۋە ئائىلىسى ھەققىدە خىيال قىلىپ كەتتى: «ئاپام ئەجەبمۇ بەرداشلىق ئىكەن، شۇنچە يۈكنى ئۈستىگە ئېلىپمۇ قاقشىمايدۇ. ئۆزى جاپا تارتسىمۇ يەنىلا سىڭلىم ئىككىمىزنىڭ ئوقۇشىنى ئويلايدۇ، بىزنى قىينىلىپ قالمىسۇن دەيدۇ. ئۆزىنىڭ دىلى شۇنچە سۇنۇق تۇرۇپمۇ يەنە بىزنى خۇشال قىلىشنىڭ كويىدا... ھازىرغۇ ياخشى، ئەتە ــ ئۆگۈن مەن ئالىي مەكتەپكە مېڭىپ قالسام، شۇنچە كۆپ ئوقۇش خىراجىتىمنىڭ غېمىنى يەنىلا مۇشۇ ئاپام قىلمىسا بولمىغان. ئوقۇماي دېيىشكە تىلىم بارمايدۇ. ناۋادا، شۇنداق قارارغا كېلىدىغان بولسام ئاپامغا ئەڭ ئېغىر كېلىدىغىنى ئىقتىسادىي بېسىم ئەمەس، ئوقۇماسلىقىم بولۇشى مۇمكىن. ئۇنىڭ ئۈستىگە بىر ياقتا سىڭلىمنىڭمۇ ئوقۇشى تۇرۇپتۇ. ھەرقاچان ئۇنى ئوتتۇرا تېخنىكومدا ئوقۇتۇشقا ئاپام ئۇنمايدۇ. ئۇنىمۇ بىرمۇنچە چىقىم بىلەن تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇتىدىغان ئىش، ئاندىن ئالىي مەكتەپ... شۇنداق تۇرسا ئاپام باشقىلارغا ئوخشاش بىنا ئۆيلەردە ئولتۇرۇشنى خىيالمۇ قىلالماس. بولمىسا ھازىر ھەممە كىشى بىنا ئۆيدە ئولتۇرۇشنىڭ غېمىدە...»

گۈلپەرى بېشىنى ئاستا كۆتۈرۈپ ئۆيگە سەپسالدى.

يەنە شۇ ئۆي، ئۇلار كىچىكىدىنلا كۆرۈپ كېلىۋاتقان ئاددىيلا ئۆي: يېيىتىلغان خىشلىرى خېلىلا ئۇپرىغان كىچىك هويلا، ئۇچ تال ئۇزۇم شۇڭى ئارتىپ قويۇلغان باراڭ، سىرلىرى ئۆڭۈشكە باشلىغان ياغاچ ئىشكىلەر، تۇتۇلغىلى ئۇزاق بولغان ئۆي جابدۇقلىرى، كونىرىغىنىدىن غوڭۇلدايدىغان ئاۋاز چىقىرىپ تۇك خورىتىدىغان بولۇپ قالغان توڭلاتقۇ، تىزگىنىكى بۇزۇلۇپ قالغان «مۇشۇكئېيىق» ماركىلىق تېلېۋىزور... بۇلار گۈلپەرىنىڭ دىلىغا غەشلىك سېلىپ قويدى: «بىنا ئۆي ئېلىش تۇرۇپ تۇرسۇن، مۇشۇلارنى يېڭىلاش يەنىلا ئاپامنىڭ زىممىسىدە. ئاپامنىڭ ماڭاشى بىزگە ئايان، ئاپام نېمىگە تايىنىپ شۇنچىلا ئىشلارغا يېتىشىپ كېتەلەيدۇ؟»

ئەمما، بۇ ئائىلىدە كونىرىماي يېپىيېڭى پېتى تۇرغان بىرلا نەرسە بار. ئۇ بولسىمۇ مېهرىبانلىق! مۇشۇلا ئۇلارغا زور تەسەللى ۋە خۇشاللىق بېغىشلايتتى!

شۇ چاغدا گۈلنۇرنىڭ «خېپ، ئەتە مۇئەللىمگە دېمەيدىغان بولسام... ئايىغىم تۇگىشىپلا كەتتىغۇ» دەپ بىرەيلەن ئۇستىدىن قاقشاپ كىرىشى بىلەن گۈلپەرىنىڭ خىيالى ئۇزۇلدى.

گۈلپەرى بېشىنى كۆتۈردى. گۈلنۇر ئىشىك تۇۋىدە تۇمشۇقىنى ئۇچلاپ باتناپ تۇراتتى. دېمىسىمۇ، ئۇنىڭ يېڭى ئالغىنىغا هەپتىمۇ بولمىغان ئايىغى لاي ۋە هۆل بولۇپ كەتكەنىدى. ئۇنىڭچە خەلقىم ئەپچىل سەرەمجانلاشتۇرۇلغان ئاشخانا ئۆيدىن چىقتى.

— نېمە بولدى، قىزىم؟ — دەپ سورىدى ئۇ قىزىنىڭ ئۈستىبېشىغا قاراپ.

— زۆھرە بىلەن سائادەت گۈرۈپپىمىزدىكى تازىلىق نۆۋەتچىسى تۇرۇپ جىممىدىلا كېتىپتۇ. شۇنىڭ بىلەن سىنىپنى تازىلاش زىلالە بىلەن ئىككىمىزگە قاپتۇ. كەچ قالمايلى دەپ ئالدىراپ... قاراپ بېقىڭە ئايىغىمغا...

— ئۇنىڭغا ئۇنچىلىك كۆڭلىڭىزنى يېرىم قىلماڭ، قىزىم، — دېدى خەلچەم. ئۇ گۈلنۇرنىڭ يىغلىۋېتەيلا دەپ قالغان ئەپتىگە قاراپ كۆڭلىنى ياسىدى، — بەلكىم ئۇلارنىڭ جىددىي ئىشى چىقىپ قالغاندۇ؟ ئايىغىڭىزنى سەل تۇرۇپ پاكىز يۇيۇپ بېرەي.

— بولدى، ئۆزۈم يۇيىمەن، — گۈلنۇر شۇنداق دەپ سومكىسىنى گۈلپەرى ئولتۇرغان كارىۋاتقا تاشلاپ ئۆيگە كىرىپ كەتتى.

خەلچەم گۈلپەرنىگە قاراپ قويۇپ يەنە ئاشخانا ئۆيگە كىرىپ كەتتى. گۈلپەرى: «گۈلنۇرمۇ ئۆينىڭ ئەھۋالىنى بىلگەچكە، يېڭى ئايىغىغا ئىچى تارتىشىپ شۇنداق بولغاندۇ؟» دەپ ئويلاپ كۆڭلى يېرىم بولدى.

گۈلپەرى زېھنىنى يىغىشقا تىرىشىپ، بېقىندىلىق مۇرەككەپ جۇملىنىڭ بېقىندى جۈملىسى بىلەن باش جۈملىسىنى پەرقلەندۈرۈش ھەققىدىكى قائىدىلەرنى ئۆگىنىشكە باشلىدى. نۇرغۇن ئوقۇغۇچىلار بۇ ھەقتىكى بىلىملەرگە چولتا ئىدى. گۈلپەرنىڭ ئۆزىمۇ بۇنى تازا چۈشىنىپ كېتەلمەيتتى. بولۇپمۇ، ئېنىقلىغۇچى بېقىندى جۈملە بىلەن خەۋەر بېقىندى جۈملىنى ھە

دېسىلا ئارىلاشتۇرۇپ قويىاتتى. مانا، مىسالغا بىرلەشتۇرۇپ ئەمدى ئىككىسىنىڭ پەرقىنى بىلگەندەك قىلىۋېدى، مەشىقتە ئادىشىپ كەتتى. گۇلپەرى جىلە بولۇپ يەنە باشتىن كېلەي دەپ تۇرۇشىغا سىڭلىسى جاۋۇرنى كۆتۈرۈپ ئۆيدىن چىقتى ۋە جاۋۇرنى قەستەنگە تاراڭلىتىپ ئايىغىنى يۇيۇشقا باشلىدى. شۇنىڭ بىلەن يەنە گۇلپەرنىڭ دىققىتى چېچىلدى. ئۇ دىققىتىنى چاچقان سىڭلىسىغمۇ، شۇنچە قىلىپمۇ ئۇ قائىدىلەرنى بىلەلمەيۋاتقان ئۆزىگىمۇ ئاچچىقى كېلىپ كىتابىنى تاشلاپ قويدى.

شۇ چاغدا خەلچەم ئاشخانا ئۆيدىن چىقىپ گۇلنۇرنىڭ كۆتىنى چېقىپ ئاياغ يۇيۇشىغا قاراپ بىردەم تۇردى ۋە گۇلپەرگە قاراپ كۆزىنى قىسىپ ئىشارەت قىلىپ قويۇپ يەنە ئاشخانا ئۆيگە كىرىپ كەتتى.

گۇلپەرگە ئەمدى كىتابقا قاراش خۇشياقمىدى. شۇنىڭ بىلەن كارىۋاتتا سوزۇلۇپ ياتتى. نېرۋىسىدىكى جىددىيلىك ئەمدىلا بېسىلغان گۇلپەرنىڭ يادىغا ناخشا مۇسابىقىسى كېلىۋىدى، خىيالى شۇنىڭغا كېتىپ قالدى: «نېمىلا بولسا ناخشا مۇسابىقىسىگە قاتنىشىدىغانلىقىمنى ئاپامغا ئېيتاي. كىچىكىمدىنلا قىزىقىشىمنىڭ ناخشا ئېيتىش ئىكەنلىكىنى بىلىدىغان بولغاندىكىن، ئاپامۇ ئارتۇقچە ئويلاپ كەتمەس. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئاپام بىلەن ئاتام دەم ئالغان ۋاقىتلىرىدا مېنى ناخشا ئېيتقۇزۇپ كۆڭلىنى ئاچاتتى. ئېيتقان ناخشىلىرىمنى ماختايتتى، مېنىڭدىن سۆيۈنەتتى، تونۇش ـ بىلىشلىرىگە مېنى

ماختاپ بېرەتتى. شۇنداق تۇرسا، ناخشا مۇسابىقىسىگە قاتنىشىمەن دېسەم، ئاپام قوشۇلۇپمۇ قالار...» شۇنىڭ بىلەن ئۇ بۇ ئىشنى ئاپىسىغا ئېنىق ئېيتىش قارارىغا كەلدى. بۇنىڭغا كۆڭۈل توختاتقان گۈلپەرى دوستى ئامىنەنىڭ ئۆزىگە مەدەت بەرگىنىگە، ئۆزىنى قوللىغىنىغا، ئۆزىگە ياردەم بەرگىنىگە خۇش بولدى، ئۇنىڭدىن رازىمەنلىك ھېس قىلدى. ئەگەر ئۇ مەدەت بەرمىگەن بولسا ئاتا ـ ئانىسىنى خۇش قىلمىغان بۇ كاتتا ئىشتىن قۇرۇق قالار ئىكەن.

گۈلنۇر يۇيۇپ بولغان ئايىغىنى ھويلىغا تارتىلغان سىمغا ئېسىۋىدى، خەلچەم ئاشخانا ئۆيدىن بوينىنى سوزدى:

ــ قېيمىسىنى قىلىپ بولدۇم، ئوماق قىزلىرىم، ماڭا جىلتا ئېچىشىپ بېرىڭلار.

گۈلنۇر بېشىنى بۇراپ سورىدى:

ــ نېمە تاماق؟

ــ چۆچۈرە.

ــ ۋاھ!ــ گۈلنۇر بايىقى خاپىلىقىنى ئۇنتۇغاندەك خۇشال بولۇپ كەتتى ۋە ئاشخانا ئۆيگە قاراپ يۈگۈردى. ئۇنىڭ بىردىنلا خۇشال بولۇشى خەلچەم بىلەن گۈلپەرنىڭمۇ كەيپىياتىنى يۇقىرى كۆتۈردى. گۈلپەرمۇ كارىۋاتتىن چۈشتى:

ــ ھەي گۈلنۇر، قولۇڭنى يۇيغىن.

ــ دېمىسەڭمۇ بىلىمەن.

چۆچۈرە بۇ ئائىلە كىشىلىرىنىڭ ئامراق تاماقلىرىدىن بىرى ئىدى.

گۈلپەرى چېۋەر قوللىرى بىلەن جىلتا ئېچىشقا باشلىدى. خەلچەم بىلەن گۈلنۇر بولسا خۇددى بەسلەشكەندەك تېز - تېز تۇگۇشكە باشلىدى. شۇ تاپتا ئۇلار خۇشاللىقتا چۆمگەنىدى.

چۆچۈرە پىشتى. ئۇلار شىرە ئەتراپىغا ئولتۇرۇشۇپ، دورا - دەرمەكى تازا تەڭشەلگەن چۆچۈرە سۈيىدىن كېلىۋاتقان خۇش ھىدتىن ھۇزۇرلانغانچە بىرپەس ئولتۇرۇشتى.

— قېنى ئېلىڭلار، بۇگۈن قىيمىسىغا قارا گۆشنى كۆپ قوشتۇم.

چوكىلار ھەربىرىتكە كەلدى. قىزلىرىنىڭ ئىشتىھا بىلەن يەۋاتقانلىقىنى كۆرگەن خەلچەمنىڭ مەستلىكى كېلىپ بىر تال چۆچۈرىنى چوكىسىغا قىسىپ ئېلىپ پۈۋلەپ بىرئاز سوۋۇتقاندىن كېيىن گۈلپەرىگە سۇندى:

— سىزگە ئۆز قولۇم بىلەن بىر تال چۆچۈرە يېگۈزۈپ قويايي.

گۈلپەرى ئانىسى ئاغزىغا سېلىپ قويغان بىر تال چۆچۈرىنى تولىمۇ ئىشتىھا بىلەن مەززە قىلىدى. گۈلنۇرمۇ ئەتىگەنكى ئىشلارنى ئۇنتۇغاندەك چۆچۈرىنى قىزغىنلىش بىلەن تېز - تېز يەيتتى. ئەما، شاد - خۇراملىق بىلەن تاماق يەۋاتقان بۇ ئۇچەيلەنگە يەنىلا بىر خىل غەمكىنلىك سايە تاشلاپ تۇرغاندەك ئىدى. خەلچەم

يەنە بىر تال چۆچۈرنىى قىسىپ ئېلىپ، چۆچۈرنىى قىزغانغاندەك يەۋاتقان گۈلنۇرغا تەڭلىدى:

ــ ئەقىللىك، ئەمما تاۋى نازۇك قىزىمغىنۇ بىر تال يىگۈزۈپ قويايلى.

گۈلنۇر ئاپىسىنىڭ چوكىسىدىكى چۆچۈرنىى شەيتانلىق بىلەن چىشلەپ ئالدى، ئاندىن بىر گەپنى پوسۇققىدە دەپ سالدى:

ــ چۆچۈرىگە ئاتاممۇ ئەجەب ئامراق ئىدى.

ئاتىنىڭ گېپى چىقىشى بىلەن كوماندا بېرىلگەندەك ھەممىسى تەڭلا شۇك بولۇپ قالدى. چېھرىلىرىگە مەيۇسلۇك تېپىپ چىقتى، بولۇپمۇ خەلچەم باشقىچىلا بولۇپ قالدى. ئۇ بوغۇلغىنىدىن لېۋىنىى چىشلەپ، ئاغزىدىكى قىيمىنى يۇتالماي قالدى. خۇددى قەدىردان ئېرى شىرەنىڭ بىر تەرىپىدە تۇرۇپ چۆچۈرىگە تەلمۈرۈۋاتقاندەك ياكى ئۆزلىرىنى چۆچۈرنىى كۆپرەك يېيىشكە زورلاۋاتقاندەك بىر خىل تۇيغۇ پۈتۈن ۋۇجۇدىغا تاراپ، ئايرىلىش ئازابى يۈرىكىنى قاماللاپ كۆز ئالدى قاراڭغۇلاشتى. ئارقىدىنلا ئېرىنىڭ «چۆچۈرە دېگەن ئىشتىھانىلا ئەمەس، كۆڭۈلنىمۇ ئاچىدۇ» دەپ قىزغىنلىق بىلەن سۆزلىگەن ئاۋازى قۇلىقىغا ئاڭلانغاندەك بولۇپ كۆزلىرى نەملەشتى.

گۈلپەرى بولسا ئېغىر تىنىپ، قولىدىكى چوكىنى چىڭكىدە قامالىلدى. ناخشىنى ياخشى ئېيتقاندا ئاتىسىنىڭ قولىدىن قاس چىقىرىپ ماختىغانلىقى كۆزىگە كۆرۈنگەندەك بولدى.

گۈلنۇر بۇ گەپنى ئويلىماي دەپ قويۇپ، ئاپىسى بىلەن ئاچىسىنى قايغۇغا سېلىپ قويغانلىقىنى كۆرۈپ ئەلەمدىن يىغلىۋەتكىلى تاس قالدى. يەنىلا خەلقىم ئۆزىنى تۇتۇۋالدى. ئۇ ئاغزىدىكى لوقمىنى تەستە يۇتۇۋېتىپ يەنە بىر تال چۆچۈرىنى ئالدى:

ــ ئاتاڭلار ئامراق تاماقنى كۆپرەك يەڭلار، ئاتاڭلارنىڭ روھى خۇش بولىدۇ،ــ دېدى تولىمۇ تەستە. بۇ گەپ بىلەن چوكىلار يەنە ھەربىرىتكە كەلگەن بولسىمۇ، ئەمما ئىشتىھالاردا بايىقىدەك قىزغىنلىق، تاماقتا بولسا مەززىلىك تەم قالمىغانىدى.

بۇنىڭدىن گۈلپەرى بايىقى خىيالىدىن يېنىپ قالدى: «ھەممىزنىڭ روھىي ھالىتى بۇ تۇرسا ناخشا مۇسابىقىسىگە قاتنىشاي دېسەم تازا بىئەپ تۇرغۇدەك، بۇ گەپنىمۇ ئۇلارغا بېۋاستە دېيەلمىگۈدەكمەن. ئەڭ ياخشىسى جىممىدىلا قاتنىشىپ باقاي. ناۋادا نەتىجىگە ئېرىشەلمىسەم ياكى ناخشىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئېيتالماي قالسام ئۇلارغا يەنە زەربە بولمىسۇن. ئاھ، خۇدا! ئائىلىگە كۆڭۈلسىزلىك كەلسە، خۇشال بولغىلى بولمىسا، خۇشاللىق ئىزدىگىلىمۇ بولمىسا، كۆڭۈلدىكى ئىشنى قىلغىلى تېخى بولمىسا... نېمىدېگەن تەڭقىسلىق بۇ! كۆڭۈلسىزلىك بولسا، بولۇپمۇ مۇسابەت كۆڭۈلسىزلىكى بولسا ھەممىلا ئىشتا بىر تەرەپتىن يېنىڭدىكى ئادەمنىڭ كۆڭلىنى، يەنە بىر تەرەپتىن ئۆزۈڭنىڭ كۆڭلۈڭنى ئىزدىمىسەڭ بولمايدىكەن. ئېغىر ـ يېنىك ئىشلاردا ئالدى بىلەن شۇنى ئۆلچەم قىلىدىغان

ئىش ئىكەن. ئەمما شۇنداق قىلماي نېمە ئامال! شۇڭا ھازىرچە بۇ ئىشنى ئۆزۈملا بىلىپ تۇراي...»

تاماق ئاخىرى ئېغىر كەيپىيات ئىچىدە يېيىلىپ، چىنە ـ تەخسىلەر يىغىشتۇرۇلدى.

ـ بالىلىرىم، «ئاتىمىزدىن ئايرىلدۇق» دەپ كۆڭلۈڭلارنى يېرىم قىلماڭلار. ئۇنداق ئايرىلىشقا بىز بەندىلەرنىڭ ئامالىمىز يوق. بۇنىڭ ياخشى يولى بىز ئۆزىمىزنىڭ ئىشىنى ياخشى قىلىساق بولىدۇ. شۇنىڭدا ھەممە يەردە يۇزىمىز يورۇق بولىدۇ، شۇڭا بۇرۇنقىدەك خۇشال ـ خۇرام يۈرۈڭلار. ھەرگىزمۇ بويۇن قىسىپ يۈرىدىغان ئىشنى قىلماڭلار،ـ خەلچەم بۇ گەپلەرنى ناھايىتى سەمىمىيلىك بىلەن دېدى. بۇنى ئاڭلىغان گۈلپەرى بايىقى خىيالىدىن يەنە ياندى. «ئاپامنىڭ دېگىنى توغرا. بىز ئاتىمىزنى قەلبىمىزدە ساقلاپ، بۇ كۈنلەرنى خۇشال ئۆتكۈزۈشىمىز كېرەك. شۇڭا ناخشا مۇسابىقىسىگە قاتنىشىش ئىشىنى ئۇلارغا دەپ باقسام بولغۇدەك» دەپ ئويلىدى ئۇ.

ـ سىلەرنىڭ ھازىر قىلىدىغان ئىشىڭلار ياخشى ئوقۇش،ـ دېدى خەلچەم سۆزىنى داۋام قىلىپ،ـ ئوقۇش نەتىجەڭلەر ياخشى بولسا ھەممىمىز خۇش بولىمىز. قىزىم گۈلنۇر، ئوقۇشتا قىينىلىپ قالمايۋاتقانسىز؟ چېكىنىۋاتقان ئىش يوقتۇ؟

ـ چاتاق يوق، ئاپا. ھازىر ھەممىنىڭ ئالدىغا ئۆتۈپ كەتتىم. تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتىمۇ ئالدىنقى قاتاردا مېڭىشقا ئىشەنچىم بار. سىنىپتىكى ئايسىمەنىڭ ئاتىسى

ۋىلايەتلىك پارتكومدا تەرجىمان. ئايسىمەنىڭ ئاتىسىنىڭ دېيىشىچە، كېلەر يىلدىن باشلاپ ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدا يۇقىرى نومۇر ئېلىپ داڭلىق ئالىي مەكتەپكە ئۆتكەنلەرگە ۋىلايەت ئون مىڭ يۈەن مۇكاپات بەرگۈدەك.

— ۋاي! نېمانچە جىق؟ — دېدى خەلچەم بۇ مۇكاپاتنىڭ قىزىغا بېرىلىشى مۇقىملاشقاندەك خۇشال بولۇپ.

— مەن چوقۇم شۇ مۇكاپاتنى ئالىمەن، — دېدى گۈلنۇر قەتئىي ئىشەنچ بىلەن. ئۇنىڭ سۆزىدىن خەلچەم خېلى خۇش بولۇپ قالدى.

— رەھمەت، قىزىم، تىرىشىڭ، ئېيتقىنىڭىز كەلسۇن، — دېدى خەلچەم كۆڭلى كۆتۈرۈلۈپ، — سىزچۇ گۈلپەرى؟ ئىمتىھان يېقىنلىشىپ قالدى. تەييارلىقىڭىز پۈتكەندۇ؟

گۈلپەرى بايىتىندىن بېرى مۇشۇ سوئالنىڭ چىقىشىدىن ئەنسىرەپ ئولتۇرغانىدى. مانا ئەمدى... بەربىر جاۋاب بەرمەي ئامال يوق. شۇڭا ئۇ قىسقىلا قىلىپ:

— ئوبدان ئوقۇۋاتىمەن، — دېدى ئورنىدىن تۇرۇپ، — مەن ئۈيغۇر تىلىدىكى بىر نەزەرىيەنى ئۆگىنىۋاتقان. گۈلنۇر، سىز ئاپامغا يارەملىشىڭ.

گۈلپەرى شۇنداق دەپ كىتابىنى ئېلىپ سىرتقا ماڭدى. ئۇ ئۆينىڭ يېنىدىن ئۆتىدىغان كارىز بويىغا چىقىشقا ئارانلا ئۈلگۈردى. ئۇنىڭ كۆزىدىن ياش تارىلاپ تۆكۈلدى. ۋەزنى نېمىدېگەن ئېغىر سوئال ـ ھە؟!

ئۆزىنىڭ قانداق ئوقۇۋاتقانلىقى گۈلپەرنىڭ ئۆزىگە ئايان تۇرسا... كۆچمىنىڭ يېتىشچە تىرىشتى، ئەدەبىيات دەرسى بىلەن خەنزۇ تىلى دەرسىدە خېلى ئىلگىرىلىدى. لېكىن قالغان دەرسلەردىچۇ؟ چېكىنىش بارىكى، قىلچە ئىلگىرىلەش يوق. ئاڭلاپ چۈشەنگەندەك قىلىدۇ ـ يۇ، مەسىلە تەھلىل قىلغاندا دەرس مەزمۇنىنى يادىغا ئالالمايدۇ. يېقىندا بىرقانچە قېتىم تەقلىدىي ئىمتىھان ئېلىۋىدى، نەتىجىسى تازا دېگەندەك ياخشى چىقمىدى. تارقىتىپ بېرىلگەن تەقلىدىي سوئاللارنى بولسا ئارانلا ئىشلەپ بولالىدى. لېكىن تا ھازىرغىچە ئۇنىڭدا «ئوقۇشتىن توختاش» دېگەن ئىدىيە پەيدا بولۇپ باقمىدى. بەلكى ھامىنى بىر ئالىي مەكتەپكە ئۆتۈپ كېتىدىغانلىقىغا ئىشىنىپ چىشلەپ ئوقۇپ كەلدى. شۇنداق بولغاچقا ئۇ بايا سىنىلىسىغا ئوخشاش چاڭىلداپ سۆزلىيەلمىدى، كۆز يېشىنى ئاپىسىغا كۆرسىتىشكە جۈرئەتمۇ قىلالمىدى. ئۇنىڭچە، ھازىر ئاپىسىغا بۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق ئازاب يوق. شۇڭا «ھازىرقى ئوقۇش ئەھۋالىمنى ئاپام بىلمەسۇن، نېمىلا بولسا بىرەر ئالىي مەكتەپكە ئۆتسەملا بولدى» دېگەن ئوي گۈلپەرنىڭ كاللىسىغا ھۆكۈمران ئىدى.

يۈرەكنى سىقىدىغان ئاشۇنداق ئېغىر خىياللار بىلەن خېلىغىچە ئولتۇرغان گۈلپەرى قاراڭغۇ چۈشكەندىلا كارىز بويىدىن قوپتى. ئىشىك ئالدىغا كەلگەندە ناخشا ھەققىدىكى گەپ يەنە ئۇنىڭ يادىغا كەلدى: «بولدىلا، ھازىرچە بۇ ئىشنى ئاپامغا دېمەي تۇراي. بولمىسا،

‹ئۆگىنىشىڭىزگە تەسىر يېتىدۇ› دەپ بەك ئەنسىرەپ كېتىدۇ. خۇشالراق تۇرغان پەيتىگە كەلتۈرۈپ دەرمەن. مەنمۇ قىزىقكەنمەن. خەق ئىمتىھانغا جىددىيلىشىۋاتسا، مەن بۇ يەردە ناخشا غېمىدە... لېكىنزە، مەن جىددىيلەشكۈدەك نېمە بار؟ ئەتىدىن ـ كەچكىچە يالغاندىن كىتابقا قاراپ ئۆزۈمنى ئالداپ يۈرسەمۇ بولماس. ئۆگىنىش قىلىش قولۇمدىن كەلمىگەندىكىن، قولۇمدىن كېلىدىغانلىنى قىلىپ تۇراي. كىم بىلىدۇ، تەلىيىم ناخشا ئېيتقان يولۇمدىن كېلىپ قالامدۇ تېخى؟» ئاخىرقى خىيالى بىلەن ئۆز كۆڭلىنى خۇش ئەتكەن گۈلپەرى ئۆيگە كىرىپ كەتتى.

ئىككىنچى باب

لېيلىغان سۇ

قورۇنىڭ ئىشىكى ئېچىلىشى بىلەن ئالمىنىڭ بۇرنىغا شورپىنىڭ مەززىلىك پۇرىقى ئۇرۇلدى.

ــ ۋاھ، ئاپا، گۆش مەززىلىك پىشىپتۇ جۇمۇ! شۇ تاپتا شورپىنىڭ پۇرىقىنى پۇراپلا ئاغزىمغا سېرىقسۇ كېلىپ يېگۈم كېلىپ كېتىۋاتىدۇ. ئاپا، قولۇڭ شۇنداق تەملىك سېپىنىڭ.

ئالىم ئاپىسى سائادەتنى قىزغىنلىق بىلەن ماختىغىنىچە قازان بېشىغا كەلدى. ئوغلىنىڭ مىجەزىنى چۈشىنىدىغان سائادەت ئالىمغا بىر قاراپ قويدى ۋە: «ئاغزىنى تاتلىق قىلىپ كەتكىنىنى! يەنە پۇل لازىم بوپتۇ ــ دە بۇ بەتخەجكە» دەپ ئويلاپ شورپىنى سورۇشنى داۋام قىلىپ سورىدى:

ــ ھە، ئۇدۇللا دەۋەر، قانچە پۇل لازىم؟

ئالىم بايىقى قىزغىنلىقىنى قەستەنگە سەل بېسىپ:

ــ نېمە دېگىنىڭ بۇ، ئاپا؟ تاماققا ئۇستىلىقىڭنى ماختىساممۇ بولمامدۇ؟ سەنچە مەن پۇل سوراش ئۈچۈن سېنى يالغاندىن ماختاپتىمەن ــ دە. دېمىسىمۇ،

ھەرقانداق تاماقنى شۇنداق ئوخشىتىسەنغۇ. سېنىڭ تامىقىڭنى دەپلا سىرتتا تاماق يېگۈمىز كەلمەيدۇ بىزنىڭ،ــ دېدى. ئالىم گېپىنى توگىتىپ كەينىگە يېنىۋىدى، سائادەت ھەم ھەيرانلىق، ھەم خۇشلۇق بىلەن:

ــ شۇنىڭغىمۇ باتنامسەن؟ ماختىغىنىڭغا رەھمەت!... دەپ قويۇپتىمەن، ئەمدى ئالمىساڭ بولماس،ــ دېدى ۋە يېنىدىن ئەللىك يۈەننى چىقىرىپ ئالمىغا سۇندى.

ــ ئۇنىڭغا يەنە پۇل بېرىۋاتىسىزغۇ، ئاپا. ئۇنىڭ بىرەر مەقسىتى بولمىسا سىزنى مۇنچىلىك ماختامدۇ؟ بالىڭىزنى بىلمەيدىغاندەك ئىش قىلمىسىزغۇ!ــ دېدى چىرايلىق ۋە مۇستەھكەم ياسالغان ئۇزۇم بارىڭى ئاستىدىكى نەقىشلىك كارىۋاتتا يېتىپ كىتاب كۆرۈۋاتقان رابىيە ئالمىغا گۇمان بىلەن قاراپ. ئالىم سىڭلىسىغا ئالايدى ۋە ئاپىسىغا:

ــ بولدى، ئاپا، پۇلۇم بار. لازىم بولغاندا سورايمەن،ــ دېدى ۋە يانچۇقىدىن يىگىرمە يۈەنلىك پۇلدىن بىرنى چىقاردى. سائادەت خۇددى رابىيەنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىغاندەك ئالمىدىن خۇش بولۇپ، قولىدىكى پۇلنى يەنە ئالمىغا تەڭلىدى:

ــ ئالە، بالام. يىغىپ قويۇپ ئالىي مەكتەپكە بارغاندا ئىشلىتەرسەن... ئەمدى ئالمىساڭ خاپا بولۇپ قالمەن.

ئالىم تارتىشىپ بېرىپ پۇلنى ئالدى. ئۇ ئەسلىي پۇلنى ئاپىسىنىڭ چوقۇم بېرىدىغانلىقىنى پەملەپ دەسلەپتە خۇش بولغاندى، لېكىن ئاپىسىنىڭ «ئالىي مەكتەپكە بارغاندا ئىشلىتەرسەن» دېگەن گېپىنى ئاڭلاپ

سەل پەسكويغا چۈشتى. ئۇ نېمە خىيال بىلەن كەلدى؟ ئەمدى ئاپىسىنىڭ دەۋاتقان بۇ گېپىنى كۆرۈڭ. «ئاپامۇ ئۇ گېپىمگە كىرمەمدۇ نېمە؟ ئەستا، قانداق قىلسام بولار؟ نېمىلا بولسا دەپ باقايمۇ ـ يە؟ قاچان دەي؟ ھازىرلا دەيمۇ؟ ئاتام كېلىپ قالماس ـ ھە؟ مۇنۇ رابىيە بۇگۈن سىرتقا چىقىشقا ئەجەب ئالدىرىمايدىغۇ؟ ئەھۋالغا قاراپ بېقىپ، سەل تۇرۇپ ئاپامغا دەپ باقاي...»

ئالىم شۇ خىياللار بىلەن ئۆيگە كىرىپ كىچىك ئۇنئالغۇسىنى قويۇپ ياتتى. ئۇنئالغۇدىن مۇڭلۇق ۋە تەسىرلىك ناخشا ياڭراشقا باشلىدى:

مۇھەببەت، كۆزلەرنى ياشلىمىغىن،
مۇھەببەت، ئوتلارغا تاشلىمىغىن،
مۇھەببەت، نادانغا كۆيدۈرمىگىن،
زارلاندى بۇ يۈرەك، قىينىمىغىن.
... ...

ناخشىنىڭ مۇڭىغا ئەگىشىپ ئالىمنىڭ كۆز ئالدىدا يەنە گۈلپەرىنىڭ سىماسى پەيدا بولدى. ئۇنىڭ مۇھەببەتكە تولغان كۆزى ئالىمغا تىكىلمەكتە، ئالىمنىڭ يۈرىكىگە سانجىپ كىرىپ تاتلىق سىزىم پەيدا قىلماقتا. مۇڭلۇق ناخشا، ھۈزۈرلۇق خىيال ئىلكىدە ھۈزۈرلىنىۋاتقان ئالىم: «ئاپامغا چوقۇم دەيمەن، ئاپامنى ئۇنتۇمەن» دەپ شۇڭىرلىدى. ناخشا ياڭرىماقتا، ئالىمنىڭ ۋۇجۇدى ئېرىمەكتە...

ــ ئالىم، گۆش پىشتى!

ئاپىسىنىڭ ئاۋازى ئۇنىڭ خىيالىنى بۆلدى. ئالىم قەتئىيەتكە كەلدى ۋە چىرايىغا كۈلگە يۈگۈرتۈپ، ئۆزىنى خۇشال تۇتۇپ ھويلىغا چىقتى. تاماق شىرەسىگە گۆش ئېلىنغان تاۋاق قويۇلغان بولۇپ، ئاپىسى بىلەن سىڭلىسى ئۇنى ساقلاپ ئولتۇراتتى.

ــ ئاتام كەلمىدىمۇ؟ــ سورىدى ئالىم شىرەنىڭ يېنىغا كېلىپ.

ــ ئاپىتونوم رايوندىن كەلگەن مېھمانلار بىلەن بىللە ئىكەن، كەچ قالىدىغىنى ئېنىق،ــ دېدى ئاپىسى گۆشنىڭ ئۈستىگە تۇز سۈيى سېپىۋېتىپ. بۇنى ئاڭلاپ ئالىمنىڭ كۆڭلى خۇش بولغاندەك بولدى.

ئۈستىگە ئۇششاق توغرالغان پىياز قويۇق سېپىلگەن گۆش ئالىمنىڭ ئىشتىھاسىنى قوزغۇەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ قولى كۆيۈپ تۇرسىمۇ گۆشنى قولىغا ئالدى ۋە پۈۋلەپ تۇرۇپ بىر چىشلەم چىشلىدى، ئەمما ئۇنىڭ كالپۇكى ۋە تىلى كۆيۈپ چىشلىگىنىنى ئۈزۈپ ئالالمىدى.

ــ بۇنچە ئاچ كۆزلۈك قىلمىساڭمۇ بۇ يەردە سەندىن گۆش تالىشىدىغان ئىككىيلەندىن باشقا ئادەم يوق،ــ دېدى رابىيە ئۇنىڭ قىلىقىدىن بىزار بولۇپ.

ــ ئاچ كۆزلۈك قىلمىدىم، قارىسام گۆش شۇنداق ئوخشاپتۇ. شۇڭا نەپسىم تاقىلداپ كېتىپ...

ئۇنىڭ ماختاشلىرىدىن كۆڭلى خۇش بولغان سائادەت ئاغزىنىڭ ئۇچىدا:

ــ ئۇنداق يېسەك ئاغزىڭ كۆيۈپ قالىدۇ،ــ دەپ قويدى. گۆش ھەقىقەتەن مەززىلىك پىشقان ئىدى. ئۇلار ھۇزۇرلىنىپ يېيىشتى. ئالىم قارىماققا پۈتۈن زېھنى بىلەن گۆش يەۋاتقاندەك قىلسىمۇ، لېكىن كۆڭلىدە «بۇ رابىيە بۇگۈن سىرتقا چىقمامدۇ نېمە؟ بەخىرامان گۆش يەپ ئولتۇرغىنىنى بۇنىڭ ئەستا، ئۇنىڭغا بىر ئامال قىلسام بولاتتى. يالغاندىن بىرنى ئېيتايمۇ ــ يە؟ نېمە دەپ يالغان ئېيتسام بولار؟...» دېگەنلەرنى ئويلاپ بېشى قېتىۋاتاتتى.

ــ پىيازنىمۇ يېگىن، گۆشنى سىڭدۈرىدۇ،ــ دېدى ئاپىسى. ئالىم شۇندىلا خىيال بىلەن بولۇپ توختىماي گۆش يەۋاتقانلىقىنى بىلىپ، «ھە، مانا» دەپ چاندۇرماي بىر چوكا پىياز ئېلىپ ئاغزىغا سالدى.

ــ بۇگۈن بۇ گۆش بەك تاتلىق پىشىپتۇ. نەدىكى قاسساپنىڭ گۆشى بۇ؟ــ سورىدى ئالىم.

ــ شۇنى دەيمەن، مېنىڭمۇ يالتايغۇم كەلمەيۋاتىدۇ،ــ دېدى رابىيەمۇ.

ــ ئايكۆلنىڭ ئوغلىقى،ــ دېدى سائادەت ماختىنىش تەلەپپۇزىدا،ــ يانتاق بىلەن بېقىلغان ئوغلاق. ئايكۆلنىڭ يانتاق يەپ چوڭ بولغان ئوغلىقىنىڭ گۆشىگە يېتىدىغان گۆش ھېچ يەردە يوق. ئەتىگەندە بىر قاساپ «يانتاق يېگەن ئوغلاق» دەپ ۋارقىراپ مەھەللىدە يۈرگەنكەن، بىر پۈتىنى سېتىۋالغانىدىم. سىلەرنى يېڭى پېتى يېسۇن دەپ، بۇگۈنلا پىشۇرۇۋەتتىم.

ئالىمنىڭ قۇلىقى ئاپىسىنىڭ گېپىدە بولغان بىلەن

زېهنى قانداق قىلىپ رابىيەنى سىرتقا چىقىرىۋېتىشتە ئىدى.

بىر چاغدا رابىيە قولىنى سۈرتۈپ ئورنىدىن تۇردى:

ــ بولدىلا، يېسەم يېگۈم كېلىپلا تۇرۇۋاتىدۇ. سىرتتا ئازراق ئىشىم بار ئىدى. يەنە يەپ ئولتۇرسام ئىشمغا كېچىكىپ قالغۇدەكمەن.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئالىم خۇشال بولۇپ كەتتى.

ــ يەنە نەگە بارىسىز؟ كۈندە سىرتتا يۈرسىڭىز...

ئالىم ئاپىسىنىڭ رابىيەنى توسۇپ قويۇشىدىن ئەنسىرەپ تۇرۇۋېدى، رابىيە:

ــ ئاپا، مەن مەكتەپتە ناخشا ـ ئۇسسۇلنى مۇئەللىم بولۇش ئۈچۈنلا ئۆگەنمىگەن...ــ دېدى لەۋلىرى ئۇمچىيىپ.

سائادەت ئۇنىڭ گېپىنى بۆلدى:

ــ نېمە ئەمدى مۇئەللىم بولۇشتىنمۇ زېرىكتىڭىزمۇ؟ ئەينى ۋاقىتتا ئالىي مەكتەپتە ئوقۇڭ دېسەك، سەنئەت مۇئەللىمى بولاي دەپ يېلىنىپ...

رابىيە بېرىپ سائادەتنىڭ مۇرىسىدىن قۇچاقلىدى:

ــ چېچىلماڭە، ئاپا. باشتا شۇنداق ئويلىغان. لېكىن كېيىن كەسىپتە يامان ئەمەس ئىلگىرىلىدىم. شۇڭا بۇ ئىقتىدارىم بىلەن مۇئەللىم بولسام زايە كەتكۈدەكمەن. ھازىر مەن سەنئەت ئۆمەكتە ئىشلەشنى ئويلىشۇاتىمەن. شۇڭا مەشىق قىلىپ تۇرمىسام بولمايدۇ. تەلىيىمگە «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ خوجايىنى بىرنەچچىمىزنىڭ ئۆزىنىڭ رېستورانىدا سەنئەت نومۇرى ئورۇنلىشىمىزغا

قوشۇلدى. سىناق قىلىپ نومۇر ئورۇنلاۋاتقىنىمىزغا بۇگۈن ئۇچىنچى كۈنى...

بۇ گەپنى ئاڭلىغان ئالىم بىلەن ئاپىسى داڭ قېتىپ تۇرۇپلا قالدى.

— سەن... سەن... شۇ يەردە ئويۇن قويامسەن؟ ئادەمنىڭ...

ئالىم شۇنداق دەپ توختاپ قالدى. ئەسلىدە ئۇ «ئادەمنىڭ يۈزىنى تۆكۈپ» دېمەكچى ئىدى، ئەمما ئۇنىڭ گۈلپەرىنىڭ ئىشىدا ئۆزىگە يارىدىم قىلىدىغانلىقىنى ئويلاپ توختاپ قالدى.

— قىزىم، بۇ ئىشتىن مەن بىرنېمە دېيەلمىگۈدەكمەن، — دېدى ساۋادەت ئويلىنىپ قېلىپ، — ئوبدان ئويلىشىپ بىرنېمە دېسەك بولارمىكىن؟

— نېمە دېگىنىڭىز بۇ، ئاپا؟ — دېدى رابىيە ھەيران بولۇپ، — ئۇزاق بولدىغۇ باشقىلارنىڭ ئالدىدا مېنىڭ مۇشۇ ئىقتىدارىم بىلەن ماختىنىپ يۈرگىنىڭىلارغا. ئەمدى كېلىپ بۇ ئىشنىڭ نەرى بولمايدۇ؟ يا بۇ بىر يامان ئىش بولمىسا!

— ئۇغۇ شۇ...

— بولدىلا، ئاپا. بىرمۇنچە جاپا تارتىپ شۇ كەسىپتە ئوقۇپتىمەن. ئەمدى بىر نەتىجىسىنى كۆرەي دېگەندە... ناخشا ـ ئۇسسۇلدىن ھۆزۈرلىنىپ تۇرۇپ، «سەنئەتچى ئۇنداق، سەنئەتچى مۇنداق» دېگەنلەرنى كۆرسەم شۇنداق ئاچچىقىم كېلىدىغان... ئەمدى قوپۇپ سىلەرمۇ...

قىزىنىڭ ئەلپازىنى كۆرۈپ سائادەت بىرئاز بوشىدى:

ــ بىر ئېغىز گەپ قىلىپ قويساق... سىزنى توسۇۋاتقىنىمىز يوق، قىزىم. پەقەت بامەسلىھەت بىر ئىش قىلايلى دېمەكچى ئىدىم شۇ....

ئاپىسىنىڭ خاپا بولۇپ قالغىلى تۇرغانلىقىنى كۆرگەن ئالىم بىرئاز جىددىيلىشىپ قالدى. بايا رابىيە سىرتقا چىقىدىغانلىقىنى قىلىۋىدى، ئالىم خۇشال بولۇپ كەتكەنىدى. ئەمدىلىكتە ئەگەر ئاپىسى خاپا بولۇپ قالىدىغان بولسىزە، ئالىمنىڭ بۇگۈن ئاخشامقى پىلانى سۇغا چىلىشىدۇ، كەينىگە سۈرۈلىدۇ. شۇڭا ئۇ ئاپىسىنى جىملىدى:

ــ توغرا، ئاپا، رابىيە شۇنچە يىل جاپا تارتىپ ئۆگەندى. سەھنىدە ئۆزىنى سىناپ باقسۇن. ئەگەر ئۇ بۇ ساھەدە داڭ چىقارسا بىزگىمۇ ياخشىغۇ... سەنەۋەر تۇرسۇن ناخشا ئېيتسا بىزنى گازىر چاقىرلىمۇ قويماي تىكشاپ ئاغزىڭنى چىكىلدىتىپ كېتىسەن. ئەگەر سەنەۋەر سېنىڭ قىزىڭ بولغان بولسا قانچىلىك پەخىرلىنىپ كېتەر ئىدىڭ ــ ھە! مانا رابىيە سېنىڭ شۇ ئارزۇيۇڭغا يارىشا قىزىڭ بولاي دەۋاتسا...

ئاكىسىدىن بۇنداق گەپنى كۈتمىگەن رابىيە خۇشلۇقىدىن يوشۇرۇنچە بىگىز بارمىقى بىلەن ئوتتۇرا بارمىقىنى چىقىرىپ «غەلىبە» دەپ ئىشارەت قىلدى. بۇنى ئالىم «ئىشىڭغا يارىدىم قىلىمەن» دەپ چۈشەندى ۋە بىر چالمىدا ئىككى پاختەكنى سوققىنىدىن سۆيۈندى. مانا، رابىيە قولغا چۈشتى، ئاپىسىنىڭمۇ چىرايى ئېچىلدى.

دەرۋەقە، سائادەت ئالىمنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ خېلىلا بوشىدى. گەرچە ئۇ نۇرغۇن كىشىلەرگە ئوخشاش سەنئەتچىلەرنىڭ ناخشا - ئۇسسۇللىرىدىن ھۇزۇرلانسىمۇ، ئۇلارنى ئالقىشلىسىمۇ، ھەتتا بەزىدە مۇشۇ يېشى بىلەن ئۇلارغا ھەۋەس قىلىپ قالسىمۇ، لېكىن «بالام سەنئەتچى بولىدۇ» دېگەن گەپنى ئىدىيەسىدىن دەمالىلىققا ئۆتكۈزەلمەيتتى. مانا ئالىم ئانچە - مۇنچە چۈشەندۈرۈۋىدى، بايا جىددىيىلىشىپ كەتكەن نېرۋىلىرى بوشاپ پىكرى روشەنلەشتى.

— رېستورانغا بارسىڭىز بېرىڭ، لېكىن ئۆمەكتە ئىشلەيدىغان ئىشىڭىزغا مەن بىرنېمە دېيەلمەيمەن. ئاتىڭىز بىلەن مەسلىھەتلىشىپ بىرنېمە دەرمىز.

— ئەلۋەتتە شۇنداق بولىدۇ - دە، ئاپا،— دېدى رابىيە گەپنىڭ ئوڭىغا كىرىپ،— مەنمۇ پەقەت سىزگە ئويۇمنى دەپ باقتىم شۇ. مەكتەپ پۈتكۈزىدىغىنىمغا بارغۇ تېخى. خوش، ئاپا، مەن كەتتىم...

— بالدۇرراق قايتىپ كېلىڭ.

— ئويۇن تۈگىسىلا قايتىمەن،— شۇ گەپ بىلەن ئىشىك يېپىلدى.

سائادەت داستىخاننى يىغىشتۇرۇشقا باشلىدى. ئالىم «دەيمۇ، دېمەيمۇ؟» دەپ ئىككىلىنىپ خېلىغىچە ئولتۇردى. ۋاقىت بارغانچە كەچكە يېقىنلاۋاتاتتى.

ئالىم ئاخىرى جۈرئەتلەندى.

— ئاپا...

ــ سەنمۇ سىرتقا چىقامسەن. ئوقۇشۇڭنىمۇ ئويلاپ قوي...

ــ ياق، سىرتقا چىقمايمەن، ساڭا دەيدىغان گەپ بار ئىدى.

سائادەت ئوغلىنىڭ تەلەپپۇزىدىكى سىپايىلىككە ھەيران بولۇپ ئاشخانىدىن چىقتى.

ــ ئولتۇرە، ئاپا...

سائادەت ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ ئولتۇردى.

ــ ئاپا، مەن ساڭا بىر ئويۇمنى دەيمەن. ئاچچىقلىمايسەن، گېپىمگە ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىسەن، گېپىمنى ئاڭلاپ مەقسىتىمنى باشقا ياققا تارتمايسەن.

سائادەت بۇنىڭدىن ھەيرانلا قالدى ۋە بېشىنى لىڭشىتتى:

ــ نېمىلا گەپ بولسا دەپ باقمامسەن. كۇچۇم يەتسە مانا مەن بار. بولمىسا بىر ئامالىنى قىلارمىز... بىرەر ئىش تېپىپ قويمىغانسەن...

سائادەت بىردىنلا ئەندىشىگە چۈشتى. چۈنكى ئۇ سۆزلەۋېتىپ ئالمىنىڭ بۇرۇن باشباشتاقلىق قىلىپ تېپىپ قويغان ئىشلىرىنى يادىغا ئالغانىدى.

ــ ۋاي، ئاپا، بىردەمدىلا نېمىلەرنى ئويلاپ كەتتىڭ؟

ــ ئۇنداقتا دېگىنە، نېمە ئىش؟

ــ ئاپا، ئىككى قېتىم ئالىي مەكتەپكە ئۆتەلمەي ئۇچىنچى قېتىم تەييارلىنىۋاتىمەن. سىلەرگىمۇ مەلۇم، ئالدىنقى ئىككى قېتىمدا نەتىجەم نومۇر سىزىقىغا

يېقىنمۇ بارالمىدى. «تىرىشىپ باقسام بىر گەپ بولار» دەپ يەنە تەكرار ئوقۇسامۇ دەرسنى پەقەت چۈشىنەلمەيۋاتىمەن. دەرس ۋاقتىدا ئىچىم سىقىلىپ ئولتۇرالمايدىغان بولۇپ قالدىم. راستىنى ئېيتسام، ئاپا، باشقىلار ۋاقىت يېتىشمەيۋاتىدۇ دېسە، مەن ۋاقىتنى ئۆتكۈزەلمەي ئاۋارە...

ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغانچە ئاپىسىنىڭ قوشۇمىسى تۇرۇلۇشكە باشلىدى. ئالىم بولسا ئاپىسىنىڭ چىرايىدىكى ئاچچىقلىنىش ئالامەتلىرىنى كۆرمەسكە سېلىپ سۆزلەۋەردى:

— ئوقۇش ماڭا بەك بېسىم بولۇپ كېتىۋاتىدۇ، ئاخىرىغا كۆزۈم يەتمەيۋاتىدۇ...

ساۋادەت ئەمدى چىداپ تۇرالمىدى:

— بۇگۈنكى كۈن بولغاندا نېمە دېگىنىڭ بۇ ئەمدى؟ شۇنچە ۋاقىتتىن بۇيان ئۆگىنىش قىلماي نېمە ئىش قىلدىڭ؟ ئاتاڭ بىلەن ئىككىمىز سېنىڭدىن خاتىرجەم بولۇپ يۇرۇپتىمىز. ئىمتىھانغىمۇ ئازلا ۋاقىت قالدىغۇ. ئىش چىڭىغا چىققاندا دەپ ئولتۇرغان گېپىڭ بۇ بولسا...

— ئاپا، مەنمۇ باشتا قاتتىق ئىرادىگە كەلگەنىدىم. زېھنىمنى ھەرقانچە يىغىپ دەرس ئاڭلىساممۇ دەرسنى چۈشىنەلمەيۋاتىمەن. ھېلى ئاڭلىغان مەزمۇن بىردەمدىلا يادىمدىن چىقىپ كېتىدۇ. ئەدەبىياتتىكى ئىككى قۇرلۇق «دەپ ئاتىلىدۇ»لارنىمۇ يادلىۋالغاندەك قىلغىنىم بىلەن

بىر دەمدىلا ئۇنتۇپ قالىمەن. خىمىيەدىكى مەسىلىلەرنىڭ پەقەت ئىشلىيەلمەيۋاتىمەن.

ــ ئوتتۇرا تېخنىكومدا ئوقۇپ باقىقىن دېسەك، «ئۇنداق تىرىشمەن، مۇنداق تىرىشمەن» دەپ كېتىۋىدىڭ. ئەمدى... ئۈچ يىل تەكرار ئوقۇغان دەرسلەر بولغاندىكىن، بۇ چاغقىچە پەش ـ چېكىتلىرىگىچە كاللاڭغا قۇيۇۋېلىشىڭ كېرەكتىغۇ؟!

ــ مەنمۇ شۇنداق ئويلىغان، ئاپا، ئىككىنچى قېتىم تەكرار ئوقۇغاندا ئۆزۈمنى خېلى ئىلگىرىلىگەندەك ھېس قىلغان. شۇڭا ئۈچىنچى قېتىم ئوقۇسام بۇرۇنقىغا قارىغاندا ئاسان چۈشەمدىكىن دېسەم، نېمە بولدۇمكىن، ئەمدى پەقەتلا بىلەلمەيۋاتىمەن. ھازىر غەمدىن باش كۆتۈرەلمەيدىغان بولۇپ قالدىم. مەكتەپكە بارسام ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانى يادىمغا كېلىۋېلىپ مېنى قورقۇنچ باسىدىغان بولۇپ قالدى. كىتابنى قولۇمغا ئالسامۇ شۇ. ئىچىم سىقىلىپلا يۈرىدىغان بولۇپ قالدىم، ئاپا.

سائادەت ئوغلىنىڭ شۇمشىيىپ تۇرغان بىچارە تۇرقىغا قاراپ ئىچى سىيرىلىپ كەتتى، ھەتتا ئوغلىدىن نومۇس قىلغۇسى كەلدى. ئۇنىڭچە بولغاندا ئادەم ھەرقانداق قىينىچىلىققا دۇچ كەلسىمۇ، ھەرقانچە ئۇمىدسىزلىككە پاتسىمۇ بۇنچىلىك بىچارە ھالەتكە چۈشۈپ قالسا بولمايتتى. ئەكسىچە تىنىقى ئۆزۈلگۈچە ئىزدىنىشى، تىرىشىپ بېقىشى كېرەك ئىدى. دوستىنىڭ شەھەرلىك پاختا شىركىتىدىكى ئېرىنىڭ ئىش ئورنىدىن قالدۇرۇلىدىغان ۋاقتىدا شۇنچە ئادەمنىڭ ئالدىدا

دىرېكتورنىڭ ئالدىغا تىزلانغانلىقىنى ۋە ئاخىرى ئىش ئورنىنى ساقلاپ قالغانلىقىنى ئاڭلىغىنىدا نومۇستىن تىترەپ كەتكەنىدى. دوستىنىڭ ئېرىدىنمۇ، خەق تىزلانغانلىقى ئۈچۈنلا قارارىنى ئۆزگەرتكەن دىرېكتوردىنمۇ نەپرەتلەنگەنىدى. دوستى بۇ ئىشنى ئۆزلىرىنىڭ شىركەت ئۈستىدىن قىلغان «غەلىبىسى» سۈپىتىدە مەغرۇرلىنىپ سۆزلىگەن تېخى! شۇ چاغدا ئۇ دوستىنىڭ سائادەتنىڭ قەلبىدىكى سېماسى قانچىلىك غۇۋالىشىپ كەتكەن ئىدى ـ ھە!

ئەمدى ئۇنىڭ نومۇس ئوتلىرىنى لاۋۇلدىتىپ ئۇنىڭ ئوغلى ـ كوچىلاردا غادىيىپ، قولىنى ئىشتان يانچۇقىدىن چىقارماي، ئىككى يانغا چىرتىلدىتىپ تۈكۈرۈپ، بىر توپ بالىنى ئەگەشتۈرۈپ يۈرىدىغان يىگىتنىڭ ھالى شۇ بولسا... سائادەت ئېغىر تىندى.

ـ ئوقۇش ساڭا راستلا ئېغىر كېلىۋاتامدۇ؟

ـ بەكلا ئېغىر كېلىۋاتىدۇ، ئاپا،ـ ئالىم ئىتتىكلا جاۋاب بەردى. بۇ چاغدا ئاپىسىنىڭ بىرپەس جىم بولۇپ كەتكەنلىكىنى «ئاپام مېنىڭ ئوقۇشىنى داۋاملاشتۇرالايدىغانلىقىم ياكى داۋاملاشتۇرالمايدىغانلىقىم ئۈستىدە ئويلىنىۋاتىدۇ» دەپ ئويلاپ قالغان ئالىمنىڭ كۆڭلى تىنىشقا باشلىغان ئىدى. شۇ تاپتا ئاتا ـ ئانىسىنىڭ سايىسىدا راھەت ـ پاراغەتتىن باشقىنى ئويلىماس بولۇپ قالغان بۇ بايقۇش ئاپىسىنىڭ ۋىجدان تارازىسىدىكى غەلىيانىنى تەسەۋۋۇر قىلالىشى ئەسلا مۇمكىن ئەمەس ئىدى!

ــ ئۇنداقتا قانداق قىلاي دەيسەن؟

ــ ئاپا، مەن ئوقۇغىنىم بىلەنمۇ نەتىجەمنىڭ ئالدىنقى يىلدىكىدىن ياخشى بولۇشى ناتايىن. ئالغان ئازغىنە نومۇرۇم بىلەن ئۆزۈمنىلا ئەمەس، سىلەرنىمۇ نومۇسقا قويىدىغانلىقىم ماڭا ئايان. ھەرقانچە تىرىشتىم دېگىنىم بىلەنمۇ قالغان ئىككى ئايدا... مەن... ئالىي مەكتەپكە بەربىر ئۆتەلمىگۈدەكمەن.

ــ ئۇنداقتا قانداق قىلماقچى؟ مەقسىتىڭنى دە.

ــ ئەھۋالىم بەربىر شۇ بولغاندىكىن مەكتەپتىن يالتىيىپ قالايمىكىن، دەيمەن. ھەي، ئەسلىي سىلەرنىڭ گېپىڭلەرگە كىرىپ ئوتتۇرا تېخنىكومدا ئوقۇسامۇ بوپتىكەن.

ــ ئەمدى بۇ گېپىڭنى قوي. ئوقۇشتىن توختاپ نېمە ئىش قىلماقچى؟ بىكار يۈرمەكچىمۇ؟ سودا قىلماقچىمۇ؟ سودا قىلسا‌ڭ، نېمە سودا قىلالايسەن؟ قانچىلىك تەجرىبەڭ بار؟

سائادەت ئاچچىقى بىلەن قاينىاپ كەتتى. بۇنى كۆرگەن ئالىم بىرئاز قورقتى.

ــ يا يېزىغا بېرىپ دېھقانچىلىق قىلامسەن؟ ئۇنداق خىيالىڭ بولسا ياخشى. شەھەر ئەتراپىدىن ئاتاڭ بىرنەچچە مو ئۈزۈملۈكنى كۆتۈرە ئېلىپ بەرسە بولىدۇ. يا سەن كۆڭلۈڭگە پۈكۈپ قويغان ئوقەت ـ پوقىتىڭ بارمۇ؟

بۇنى ئاڭلىغان ئالىم ئاپىسى ئۇنى راستلا يېزىغا يەر

تېرىش ئۈچۈن ئاپىرىتۆپتىدىغاندەك جىددىيلىشىپ قالدى ۋە ئىچىدىكىنى ئېيتىۋەتتى:

ــ ئاپا، ئاتامغا دېسەك، مېنى بىرەر ئىدارىگە خىزمەتكە ئورۇنلاشتۇرۇپ قويغان بولسا...

سائادەت ئالمغا ھەيرانلىقتىن تىكىلىپ قاراپلا قالدى:

ــ ھە، مۇنداق كاتتا پىلانىم بار دېگىن.

ــ ئاپا، مەن ھەرقانچە كاللىسى ئىشلىمەس ئادەم بولساممۇ بىكار يۈرۈشنى خالىمايمەن. دەرستە ناچار بولغىنىم بىلەن ماڭا ماس كېلىدىغان خىزمەت بولسا ياخشى ئىشلەپ كېتەلەيمەن.

بۇنى ئاڭلىغان سائادەتنىڭ كۆڭلى يۇمشىدى. ئوغلىنىڭ قەتئىيلىكى، ئۆزىگە ئىشەنچ بىلەن ئېيتقان سۆزى، نېمىلا بولسۇن ئۆزى قىلالايدىغان ئىش بىلەن نىشانىنى ئېيتىپ بېرەلىشى ئۇنى ئويلىنىشقا مەجبۇر قىلدى. يەنە بىر تەرەپتىن بارلىق ئانىلارنىڭ ئورتاق ئارتۇقچىلىقى، شۇنداقلا ئۆز نۆۋىتىدە ئاجىزلىقى بولۇپ قالىدىغان ئانىلىق مېھرى ئۇنى ئالداپ كەتتى، چۈنكى ئۇ شۇ دەقىقىدە ئوغلىدىن پەخىرلىنىپ كېتىپ، ئەينى ۋاقىتتا ئوتتۇرا مەكتەپتە تەكرار ئوقۇيدىغان ۋاقتىدىمۇ ئالمىنىڭ ئاشۇنداق تەرزدە گەپ قىلغىنىنى، ھەتتا ۋەدە بەرگىنىنى ئۇنتۇپ قالدى. ئانىلىق باغرى بالىسىنى ئەللەيلەشكە تەييارلانغان سائادەتنىڭ ئويىدىن «راست، ئوقۇشى ناچار بالىلارغا مەكتەپكە بېرىشتىنمۇ ئارتۇق ئازاب يوق. ئۇلار مۇئەللىملەرنىڭ كۆزىگە سەت كۆرۈنگەن، دەرس بىلەلمىسە، تاپشۇرۇقنى توغرا ئىشلەپ

كېلەلمىسە تىل ـ دەشنام تەييار تۇرغان. ئىمتىهاندا نەتىجىسى تۆۋەن بولۇپ قالسىغۇ ئۇ بالىنىڭ هالىغا ۋاي... باشلانغۇچ مەكتەپ بالىسى بولسىغۇ مەيلى. چوپچوڭلا بولۇپ قالغان بىر بالىغا بۇلار ئەلۋەتتە ئېغىر كېلىدۇ ـ دە. ئالىم راست ئېيتىدۇ، بۇنىڭغا چىداپ ئۆتمەك تەس» دېگەنلەر كېچىپ كۆڭلى بۇزۇلدى. كۆزىگە بولسا مۇنداق كۆرۈنۈش كۆرۈنگەندەك بولدى: ئالىم سىنىپتا ئۆرە تۇرغۇزۇپ قويۇلغان، مۇئەللىمى ئۇنىڭ پېشانىسىگە قولىنى سانجىپ ۋارقىرىماقتا... بۇنىڭدىن سائادەت ئەندىكتى. گەرچە سائادەت ئۇنداق بولمايدىغانلىقىنى بىلسىمۇ، لېكىن ئالىمنىڭ ئالىي مەكتەپ ئىمتىهانىدىن ئۆتەلمەيدىغانلىقىغا هەقىقىي ئىشەندى، هەتتا ئالىمنىڭ ئالىي مەكتەپ ئىمتىهانىدا تۆۋەن نومۇر ئېلىپ «پۈتۈن ئائىلىسىنى نومۇستا قويىدىغانلىقى» هەققىدىكى گېپىگىمۇ ئىشەندى.

ــ ئەمما، بالام، ئۇنداق ئاسان ئىش هازىر نەدە بار؟ ــ بوشىشىپ سورىدى سائادەت.

ــ بار!

ــ كىم ئۇ؟

ــ هېلىقى سېلىمنى بىلىسەنغۇ؟ ئالدىنقى يىلى قۇربان هېيتتا كەلگەندە ئېهتىياتسىزلىقتىن سەن ئامراق گۈلۈڭنىڭ تەشتىكىنى چېقىۋەتكەنچۇ؟ شۇمۇ تولۇق ئوتتۇرىنى پۈتكۈزۈپلا ئاتىسىنىڭ كۆچى بىلەن ئورمانچىلىق پونكىتىغا ئورۇنلىشىۋالدى...

ــ بۇرۇنقى ئىش ئىكەنغۇ ئۇ...

— ئاپا، يول بولسىلا قىلغىلى بولىدىكەنغۇ.
— مەن بۇنىڭغا بىرنېمە دېيەلمەيمەن.
— ئاپا، ھە دېگىن، ئۆتۈنۈپ قالاي. ئوقۇشۇممۇ شۇ تۇرسا، مەن بىر ئىش قىلمىسام قانداق بولىدۇ؟ مېنىڭ بىكار يۈرگۈم يوق. قولۇمدىن كېلىدىغان بىرەر خىزمەتنى ئىشلىگۈم بار. سەن ئاتامغا دەپ باققان بولسىڭ.
سائادەت ئېغىر تىنىپ ئولتۇرۇپ قالدى.
— ئاپا، مەن ياخشى ئىشلەيمەن. سىلەرنى يەرگە قارىتمايمەن. ئاپا، ئاتامغا ۋاقتىدا دەپ باق، بۇگۈنلا دەپ باق...
زېھنى چېچىلىپ كېتىۋاتقان سائادەت چېكىسىنى ئۇۋۇلاپ ئولتۇرۇپ قالدى:
— ئاپا، مېنى يەنە ئوقۇ دەپ مەجبۇرلىمىسىڭلار. ھېلىمۇ سىنىپتا بالىلارنىڭ ئالدىدا بېشىمنى كۆتۈرەلمەي يۈرىمەن. بۇنداق بولۇشۇمنى بىلگەن بولسام، باشتىلا ئوقۇمىغان بولاركەنمەن.
ئالىمنىڭ بۇ گەپنى دېگەندىكى سولغۇنلۇقى سائادەتنىڭ يۈرىكىنى ئېزىۋەتتى. «بالامنىڭ بۇ ھالىغا قاراپ تۇرسام ئەلۋەتتە بولمايدۇ. ئۇمۇ ياماڭ ئىش قىلمەن، تەييار تاپ بولىمەن، دېمىدى. ئىشلەي، خىزمەت قىلاي دەۋاتىدۇ. ئەگەر ئۇنىڭغا ماس كېلىدىغان ئىش بولسا قىلسىلا تۇگىمەمدۇ؟ بۇنىڭ نەرى خاتا. ئامالىنى قىلىپ باققۇلۇق...» دەپ ئويلىغان سائادەت بېشىنى لىڭشىتتى:
— بولىدۇ، مەن ئاتاڭغا دەپ باقاي.

ئۇچىنچى باب

كۆيۈك ئوتى

شەھەرنىڭ قاينىق، ئاۋات تۆت كوچىسىغا جايلاشقان «مىڭئۆي رېستورانى» ئازادىلىكى، چوڭلۇقى، بېزەكلىرىنىڭ ئېسىللىقى، ئۆزگىچىلىكى بىلەن ئالدىنقى قاتاردا تۇرۇۋاتقان رېستوران. ئۇنىڭ ئايرىمخانىلىرىغا «مۇقام»، «ئاستانە»، «ئاتەش» دەپ ئىسىم قويۇلۇشى، زال ئىچىگە ئابدۇخالىق ئۇيغۇرى، مەھمۇد كاشغەرىي، ئامانىنىساخان، ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر قاتارلىق مەشھۇر زاتلىرىمىزنىڭ رەسىمى ۋە كاتتا ئەسەرلىرىدىن نەمۇنىلەرنىڭ ئېسىپ قويۇلۇشى شەھەر خەلقى ئۈچۈن ئاجايىپ بىر يېڭىلىق تۇيۇلغان. شۇڭا، بۇ رېستوران ھەممە كىشىنىڭ تىلىدا. ھەتتا بۇ رېستورانغا كىرىپ تاماق يېيىشكەنلىرىنى، مېھمان بولۇشقانلىرىنى ھەۋەس بىلەن پاراڭ قىلىش ماختىنىشنىڭ بىر شەكلىگە ئايلانغان. يېنى تومۇلار سىرتتىن كەلگەن ئەزىز مېھمانلىرىنى مۇشۇ رېستورانىدا مېھمان قىلمىسا كۆڭلى ئۇنىمايدىغان بولۇپ قالغان. قىسقىسى، «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ بۇ يىللاردا پەيدا بولۇشى بۇ يۇرت ئۈچۈن

يېڭى بىر ئىستېمال بازىرى ئاچقان بولۇپ، شۇ سەۋەبتىن ئۇنىڭ داڭقى چىقىپ كەتكەنىدى.

شۇ تاپتا بۇ رېستورانىنىڭ سەھنىسىدە تۆت قىز لەرزان ئۇسسۇلى بىلەن ئولتۇرغان مېھمانلارنىڭ زوقىنى قوزغاپ، ئۇلارغا سەنئەتنىڭ سېھرىي كۈچىنى ھېس قىلدۇرماقتا. ئۇلارنىڭ ئۇسسۇلىغا مەپتۇن بولغان كىشىلەر ئاستا پىچىرلىشاتتى:

— قايسى ئۆمەكنىڭ ئۇسسۇلچىلىرىدۇ بۇلار؟

— ئۇرۇمچىدىن تەكلىپ قىلىپتىمۇ نېمە؟

— بۇ ئۆمەر جىڭلى دېگىنى بەك يامان نېمىكەن جۇمۇ! ھېچكىم ئويلاپ يەتمىگەندە مۇشۇنداق رېستورانىنى ئاچتى. بولمىسا نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان مۇنداق رېستورانىنى ئۇرۇمچىدە كۆرۈپ تۇردۇق بولمىسا. مانا ئەمدى بۇ قىزلارنى پەيدا قىلىپتۇ.

— كاتتا رېستوران، پەردەك ئۇسسۇلچىلىرى بىلەن پۇل دېگەننى غازاڭنى يىغقاندەك يىغۋالىدىغان بولدى — دە.

— شۇنداق قىلمىسا رېستورانغا خەجلىگەن پۇلىنى تىرىلدۇرەلمەيدۇ.

— بانكىدىكى بىرەيلەن ئۆمەر جىڭلىنى بەك يۆلەپتۇ دەيدىغۇ.

— ئۇنداق دەپ ئىچىڭنى ئىسسىق قىلما. سېنى يۆلىگەن بىلەن سەن بۇنچىلىك ئىش قىلالمايسەن.

— ئۆمەر جىڭلىغىمۇ بىزدەك پۇل خەجلەپ بېرىدىغانلار لازىمدۇ؟

ــ بولدى قىلىڭلار. ئۇ پەرىلەر يەنە ئۇسسۇل ئويناپدىغان بوپتۇ.

قىزلار يەنە سەھنىدە پەيدا بولدى. ئۇلارنىڭ شوخ، تېتىك ھەرىكەتلىرى ئۇيغۇر ئۇسسۇلىنىڭ مەردانە، جۇشقۇن تەرىپىنى نامايان قىلىشقا باشلىدى. مېھمانلار ئۇلارغا ھەقىقەتەن قايىل بولدى، ئاپىرىن ئوقۇدى:

ــ ھەقىقىي سەنئەت ئەھلى ئىكەن بۇلار.

ــ ئۇسسۇل دېگەننى مۇشۇنداق ئويناماملا!

ــ نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان ئۇسسۇل ئويناۋاتقانلارنى دەيمەن. ئۇسسۇلغا خۇمار تويچى خوتۇنلاردەك ھەرىكەتلىرىنى... يا بۇ يەردە توي بولمىسا...

رېستورانىڭ سەھنە جابدۇقلىرىنى باشقۇرىدىغان يىگىت سەھنە ئارقىسىدىن چىقىپ سەھنىنىڭ بىر چېتىدە تۇرۇپ، ئۇسسۇل ئويناۋاتقان قىزلارنى كۆزىتىپ تۇرغان ئېگىز بويلۇق، سەل سەمرىگەن، چېچىنى سىپتا قىلىپ كەينىگە تارىۋالغان يىگىرمە بەش ياشلاردىكى ئويچان يىگىتنىڭ يېنىغا باردى:

ــ ئۆمەر ئاكا، بۇ ئۇسسۇلچىلارنى تەشكىللەپ ناھايىتى توغرا قىپسىز. مېھمانلار ئۇلارنى بەك ئالقىشلاۋاتىدۇ، مېھمانلارمۇ كۆپىيىۋاتىدۇ. بايا باش مۇلازىمەت ئورنىغا بېرىپ ئۇقۇشسام ئۈچ كۇنلۇك شىرە ئالدىن تىزىملىنىپ بوپتۇ.

ئۆمەر ئۇنىڭغا قاراپ يېنىك كۇلۇپ قويدى ۋە بىرنەرسىدىن ئەندىشە قىلىۋاتقاندەك:

ــ سودىمىز مۇشۇنداقلا مېڭىپ بەرسە بولىدىغۇ، ــ دېدى.

ــ بۇنىڭدا گەپ يوق، ئاكا. بىزنىڭكىدەك كاتتا رېستوران بولمىسا تېخى! ئۇيغۇرلار ئاچقان رېستوران مۇشۇ بىرلا تۇرسا.

ــ ئۇنداق دېسەڭ بولمايدۇ. بازار دېگەندە رىقابەت بولىدۇ. باشقا كىشىلەرنىڭمۇ ئۆزىگە تۇشلۇق ئەقلى بار. باشقىلارمۇ رېستوران ئېچىشقا تەييارلىق قىلىۋاتىدۇ.

ــ بىز خەقچۇ مۇشۇنداق، ــ دەپ ئاچچىقلاندى ھېلىقى يىگىت، ــ ئەمدى بىر ئىشنى باشلىساڭ دوراپ نەچچىسى چىققان...

ــ بۇنىڭغا ئىچىڭنى ئاچچىق قىلما. بىزگە رىقابەتلىشىدىغان بىر رېستوران بولغىنى ياخشى. بولمىسا، «ئىش مۇشۇنداق ماڭىدىغان ئوخشايدۇ» دەپ تەرەققىي قىلالمايمىز. ئۇلار ھازىر رېستورانىنى زىننەتلەشنى تۇگىتەي دېدى. ئۇنغىچە بىز ئۆزگىچە ئىشتىن بىرنى قىلىشقا تەييارلىق قىلىپ تۇرساق ئوبدان بولاتتى.

ــ قانداق ئىشنى دەيسىز؟

ــ مەنمۇ ئېنىق بىرنەرسىنى ئويلىيالمايۋاتىمەن. ئىشقىلىپ، ئەمدى ئېچىلىدىغان رېستورانلاردىن پەرقلىنىدىغان ئالاھىدە ئىشتىن بىرنى قىلساق بولاتتى. ناخشا ــ ئۇسسۇل، تاماق دېگەنلەر رېستوران بولغاندىكىن بار بولىدۇ. بۇ ئورتاق بىر ئەھۋال. مېنىڭ كۆزدە

تۇتقىنىم باشقىلارنىڭ قىلىشى تەس بولغان ئىش. سەن ئوبدانراق ئويلاپ باق.

— بولىدۇ، ئالاھىدە دېگۈدەك نېمە ئىش باردۇ؟

ئۆمەر گەپنى تۇگىتىپ ئىشخانىسىغا ماڭدى. ئۇ بىر ياقتىن سودىسىنىڭ ياخشى بولۇۋاتقانلىقىدىن خۇش بولۇپ، يەنە بىر ياقتىن ئىشنىڭ جىددىيچىلىكىدىن ھېرىپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ئاندىن «ئۇھ» دەپ بىر تال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ تۇرۇۋىدى، ئىشىك چېكىلدى. رۇخسەت بېرىلىۋىدى، ئىشىكتىن بىر ـ بىرىنى ئىتتىرىشىپ تۆت قىز كىرىپ كەلدى. ئۇلار كىشىلەرنى «پاھ» دېگۈزۈۋەتكەن ھېلىقى تۆت ئۇسسۇلچى قىز ئىدى. ئۆمەر ئۇلارنى كۆرۈپ كۆلۈپ تېز ئورنىدىن تۇردى ۋە:

— قېنى، ئولتۇرۇڭلار، — دەپ ئۇلارنى قىزغىنلىق بىلەن ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلدى.

— ئوبدان كېلىشىپ قالدۇق، رېستوران بىزگە ياراشتى، بىز رېستورانغا ياراشتۇق، — دېدى رابىيە چاقچاق ئارىلاش.

— ياق، سىلەرنىڭ ئايىغىڭلار ياراشتى، — دېدى ئۆمەر ئىشىك تەرەپكە مېڭىپ، — بىردەم ئولتۇرۇپ تۇرۇڭلار. مەن سوغۇق ئىچىملىك...

— بولدى، ئاۋارە بولماڭ، — دېدى رابىيە قىزلارغا قاراپ كۆزىنى قىسىپ، — بىزنى قوللىغىنىڭىزغا رەھمەت ئېيتىش ئۈچۈن سىزنى مېھمان قىلغىلى كىردۇق.

— بۇنىڭدا قانداق بولىدۇ؟ — دېدى ئۆمەر جىددىيلىشىپ، — مەن سىلەرنى مېھمان قىلسام بولىدۇ.

ــ بىز ئېغىز ئاچمىغىچىلا بۇ گەپ ئېغىزىڭىزدىن چىقمايۋاتسا.

بۇ گەپ بىلەن قىزلار كۈلۈشتى. ئۆمەر «ئەستا» دېگىنىچە گەجگىسىنى سىلىدى ۋە:

ــ ئەمىسە ماڭايلى، «ئوردا مېھمانسارىيى»نىڭ باراڭلىقى قىزىپ كەتكەندۇ؟

قىزلار «هوي!» دېيىشىپ سىرتقا مېڭىشتى.

«ئوردا مېھمانسارىيى»نىڭ هويلىسىدىكى چوڭ ئۇزۇم بارىڭى ئاستى كۆڭۈل ئېچىش ئورنى قىلىپ ياسالغانىدى. ياز كۈنى بەك ئىسسىپ كېتىدىغان يۇرت ئۇچۇن بۇ تولىمۇ كۆڭۈلدىكىدەك يەر ئىدى. بولۇپمۇ كەچلىكى سالقىنلىقى بىلەن كىشىگە هۇزۇر بېغىشلايتتى.

ئۆمەر هەممەيلەننىڭ كۆڭۈل خاهىشى بويىچە سوغۇق ئىچىملىك بۇيرۇتتى. ئوتتۇرىدىكى كەيپىيات تەڭشەلگۈچە ئۆمەر ئۆزىدىكى جىددىيلىكنى بېسىش ئۇچۇن تاماكا تۇتاشتۇردى.

ــ سالامەتلىكىڭىز ئۇچۇن تاماكا چەكمىسىڭىز بولمامدۇ؟ــ دېدى رابىيە. بۇ گەپ بىلەن قىزلار بىر ــ بىرىگە قاراپ قويۇشتى.

ــ هەي، ئۆگىنىپ قاپتىمەن. بولمىسا نەچچە قېتىم تىرىشتىم، لېكىن پەقەت تاشلىيالمىدىم،ــ دېدى ئۆمەر تاماكا ئىسىنى ئاستا بىر يانغا پۈۋلەپ.

ــ مەنمۇ هەيران،ــ دېدى مۇيەسسەر گەپ

قىستۇرۇپ، ــ ئەرلەر ھەر ئىشقا چىدىسىمۇ، مۇشۇ تاماكا خۇمارىغا چىدىمايدىكەن.

ــ ئۇنداق ئەمەستۇ، ــ دېدى نۇسرەت شەيتانلىق بىلەن، ــ ھېلىقى قاھار چىدىمىدىغۇ.

ــ نېمىگە چىدىمىدى؟ ــ سورىدى ئۆمەر قىزىقىپ.

ــ بولدى قىلە، ــ دېدى مۇيەسسەر قىزىرىپ.

ــ ئەيىب ئىش بولمىسا يوشۇرۇپ نېمە قىلىدۇ، ــ دېدى رابىيە، ــ دەۋەرگىن، نۇسرەت. بۇ يەردە يات ئادەم يوق. ئۆمەرجانمۇ ئۆز ئادىمىمىز.

ــ ئۇ قاھار مۇيەسسەرگە كۆيۈپ قېلىپتىكەن. بۇ خېنىم «ھە» دېمىگەندىكىن، ئۇ بىر قېتىم مەست بولۇپ قېلىپ ئالدىمىزدىلا مۇيەسسەرگە «دەردىڭىزگە چىدىمىدىم» دەپ يىغلاپ پوككىدە تىزلاندى.

بۇ گەپ بىلەن ئۇلار قاقاھلاپ كۈلۈشتى.

ــ بولدى قىلىڭلار، ــ دېدى مۇيەسسەر خاپا بولۇپ. شۇ ۋاقىتتا ناخشا باشلاندى:

شېرىننى سۆيەر بولساڭ،
پەرھاتنىڭ ئۆزى بولغىن.
... ...

ــ ئويىنىغىلى كەلگەندىكىن ئويناىلى، قوپۇڭە، ئۆمەرجان، ــ دېدى رابىيە ئورنىدىن تۇرۇپ. بۇنى كۆرگەن قىزلار «ئوھوي، رابىيە بۇگۈن دەھشەتقۇ» دېيىشىپ كەتتى. ئۆمەر كۈلۈپ ئورنىدىن تۇردى.

ـ بۇگۈن باشقا ئىشىڭىز يوق بولغىيتتى، ئۆمەرجان؟ ـ سورىدى رابىيە.

ـ يوق، ـ دېدى ئۆمەر رابىيەنىڭ ئۆزىگە تىكىلىپ قارىشىغا بەرداشلىق بېرەلمەي، ـ بولسىمۇ، سىزلەر ئۈچۈن ھەرقانداق ئىشنى قايرىۋېتىمىز.

ـ گېپىڭىزدە تۇرۇڭ، ـ دېدى رابىيە خۇش بولۇپ، ـ ئەگەر بۇنىڭدىن كېيىن بىللە ئولتۇرايلى دېسەك باھانە كۆرسىتىدىغان بولسىڭىز سىزنى ھەرگىز بوش قويۇۋەتمەيمىز.

رابىيە شۇنداق دەپ ئۆمەرنىڭ مۇرىسىگە ئۇرۇپ قويدى. ئۆمەر باشقىلاردىن پۇزۇر كېينىگەن بۇ چىرايلىق قىزنىڭ ئۆزىگە قىلىۋاتقان يېقىنچىلىقىدىن تۇرۇپ يۇرىكىگە ئىسسىق ئېقىم تارىسا، تۇرۇپ قورۇنۇپ قالدى. ئۇ ئۆزىدىكى بۇ خىل مۇرەككەپ ھېسسىياتتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ناخشا ھەققىدە ئېغىز ئاچتى:

ـ مەن بۇ ناخشىنى بەك ياخشى كۆرىمەن.

رابىيە ناخشىغا زەن قويدى:

مەجنۇننى كۆرەر بولساڭ،
لەيلىنىڭ كۆزى بولغىن.

رابىيە بېشىنى ئاستا لىڭشىتتى ۋە:

ـ راست مۇڭلۇق ناخشىكەن، ـ دېدى. ئاندىن چىرايىغا پەرىشانلىق تىپىپ چىقتى، ـ سىز ھازىر كىمنىڭ ئۆزى ۋە كۆزى؟

ئۆمەر قىزغا «لەپپىدە» قارىدى:

ــ ھازىرغىچە كىمنىڭ كۆزى، كىمنىڭ ئۆزى بولۇشنى بىلەلمەي يۈرىمەنغۇتاڭ.

بۇ جاۋاب بىلەن رابىيەنىڭ چىرايىدا يەنە خۇشاللىق جىلۋە قىلدى.

ــ سىزگە شېرىندەك، لەيلىدەك قىزلارنىڭ نېسىپ بولۇشىنى تىلەيمەن.

ــ سىزنىڭ تىلىگىنىڭىزدەك بولۇشىنى خالايمەن،ــ دېدى ئۆمەر،ــ پەرھات ـ شېرىن، لەيلى ـ مەجنۇن ھەققىي ئاشىق ـ مەشۇقلار.

ــ يەنە بار، تاھىر ـ زۆھرە!

ــ غېرىب ـ سەنەم!

رابىيە ئويلىنىپ قالدى ۋە يادىغا ئالدى:

ــ يۈسۈپ ـ زۇلەيخا!

ئۆمەر ئويلاپ ئولتۇرمىدى:

ــ ۋامۇق ـ ئۇزرا!

ئەمدى رابىيە ھەرقانچە ئويلىنىپمۇ تاپالمىدى.

ــ دەڭە،ــ دېدى ئۆمەر.

ــ ئەمدى تۈگىدى.

ــ ياق، تۈگىمىدى.

ــ ئەمىسە دەڭە.

ئۆمەر كۈلۈپ تۇرۇپ دېدى:

ــ رابىيە ـ سەئىدىن!

رابىيە بۇنى ئاڭلاپ ئاجايىپ بىر ھېسسىيات بىلەن

ئۆمەرگە تىكىلدى. شۇ چاغدا مۇزىكا توگىدى. ئۇلار ئورنىغا كېلىپ ئولتۇردى.

ــ ھەي، رابىيە، سەن ئۆمەرجاننى تانسا ئويناشقا تەكلىپ قىلدىڭمۇ ياكى پاراڭلىشىشقا تەكلىپ قىلدىڭمۇ؟ ــ دېدى مۇيەسسەر ئۇلار ئولتۇرۇشىغىلا.

رابىيە شۇندىلا ئۆزىنىڭ قىزىپ كېتىپ چاندۇرۇپ قويغانلىقىنى بىلدى. ئەمدى بۇ جاۋابلداقلارنىڭ ئاغزىنى ئېتىۋالغىلى بولسۇنمۇ؟

دېگەندەك، مۇيەسسەرنىڭ سۆزى ئاخىرلىشىشى بىلەنلا نۇسرەت ھۇجۇمغا ئۆتتى:

ــ راست، بىز تانسا ئويىنىغاچ پاراڭلاشساق، سەن پاراڭلاشقاچ تانسا ئويىنىدىڭمۇ نېمە؟

ــ تاس قالدى تېخى تانسا ئويناشنى ئۇنتۇپ قالغىلى.

ــ ئۆمەرجاننىڭ قولىنى تۇتقاچ پاراڭلاشسا ھۇزۇر بولماي... شۇنداقمۇ، رابىيە؟

ئۆمەر ۋە باشقا قىزلار دەمۇدەم كۈلۈپ چاقچاقنى ئەۋجىگە چىقىرىۋەتتى. بۇ گەپلەردىن رابىيە خىجىل بولۇۋاتقاندەك قىلغان بىلەن، ئەمەلىيەتتە ئىچ ـ ئىچىدىن سۆيۈنۈپ كېتىۋاتاتتى، ھەتتا مۇشۇنداق گەپنىڭ داۋاملىشىشىنى ئارزۇ قىلىپمۇ كەتتى. ئەمما، ئۆمەر چاقچاق بىلەن گەپكە ئارىلاشتى:

ــ ئۇنداقتا سىلەردەك گۈزەل قىزلار ئۇچۇن ئىككى قولۇمنى بېغىشلايمەن. قېنى، بەھۇزۇر تۇتۇۋېلىڭلار.

ــ بىزنىڭغۇ جان دەپ تۇتقىمىز بار، لېكىن ئۇنداق قىلساق رابىيە بىزنى ئۇرۇپ سالارمىكىن؟

ئۇلارنىڭ چاقچىقى ۋە كۈلكىسى سورۇننىڭ ئاخىرىغىچىلا داۋام قىلدى.

ئۆمەر قىزلار بىلەن خوشلاشتى. ئۆمەر كېتىشى بىلەنلا يەنە قىزلارنىڭ زۇۋانى ئېچىلدى.

— رابىيە، ئۆمەرجاننى ياخشى كۆرۈپ قالدىڭمۇ نېمە؟ — دەپ ئۇدۇللا سورىدى نۇسرەت.

— ماڭە، — دېدى رابىيە خاپا بولغاندەك بولۇپ.

— سەندە بىر گەپ بار، بۇگۈن ئارانلا قالدىڭ ئۇنى قۇچاقلىۋالغىلى، — دېدى مۇيەسسەر.

— بىرى پۇلدار يىگىت، يەنە بىرى شەھەر باشلىقىنىڭ قىزى. بۇلارنىڭ تازا تېپىشقىنىنى قارامامدۇ.

— بولدى قىلىشە، مازلار، — رابىيە سەل چىدىمىدى.

— ماز دېگەن سەن، مەكتەپ پۈتكۈزگىچە چىدىماي ھېلىتىدىنلا ئەر غېمىگە چۈشكەندىكىن، — دېدى يەنە بىر قىز.

— ئۆزۈڭچۇ؟ تېخى ئالدىنقى مەۋسۇمدىلا تەنتەربىيە سىنىپىدىكى غالىبنى «ئۇنىڭغا تەگمىسەم ئۆلمەن، ئۆچمەن» دەپ يۈرمىدىڭمۇ؟

— بولدى، قىزلار، — دېدى نۇسرەت، — بىر - بىرىمىزنىڭ چاۋىمىزنى چىتقا يايمايلى. بولمىسا، ھەممىمىزنىڭ يېتەرلىك چاۋىمىز بار. جاھان شۇنداق ئىكەن. بۇ گەپ مۇشۇ يەردە تۈگىسۇن. بۇگۈن ناھايىتى كۆڭۈللۈك ئوينىدۇق. ئۆمەرجان ياخشى يىگىت ئىكەن. تەلىيىمىزگە ئارىمىزدىن بىرىمىزگە نېسىپ بولسۇن، خوش!

قىزلار خوشلاشتى. «بىر نەرسىگە ئېسىپ بولسۇن، دەپ كەتكىنىڭ! خام خىيال! مانا ماڭا ئېسىپ بولىدۇ، ماڭا!» رابىيە چىدىماسلىق بىلەن شۇلارنى ئويلاپ ماڭدى.

رابىيە ھەقىقەتەن ئۆمەرنى ياخشى كۆرۈپ قالغان ئىدى. بۇ ئوتنى يېگىرمە نەچچە كۈن بۇرۇن ئۇلار ئۆمەر بىلەن ئۇسسۇل ئويناش ئىشىنى دېيىشكىلى بارغاندىلا رابىيە ئۆزىگە تۇتاشتۇرۇۋالغانىدى.

بۇ ئوت ھازىر يالقۇنجاۋاتاتتى.

※ ※ ※

كۆتۈش ۋە ئاپىسىنى سۈيلەش بىلەن ئالىم نەچچە كۈننى تەستە ئۆتكۈزدى.

بىر ئەتىگىنى كۆزىنى ئېچىپلا ئادەتلەنگىنى بويىچە دەرھال سائەتكە قارىغان ئالىم ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ كەتتى. چۈنكى، سائەت ئۇرۇمچى ۋاقتى سەككىزدىن ئېشىپ قالغانىدى. دەرس ئاللىقاچان باشلىنىپ كەتكەن. بۈگۈن بىرىنچى سائەتلىك دەرس گېئومېتىرىيە. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا گېئومېتىرىيە مۇئەللىمى بەكرى «زەھەر» كەلدى. ئۇنىڭ كىچىك ئىشلار ئۈچۈنمۇ چېچىلىشلىرى، ئاسانلا ئاچچىقلىنىپ كېتىشى، قوشۇمسىنى چىڭ تۇرگىنىچە تېرىكىشلىرى ئالمىنىڭ كۆز ئالدىدىن بىرمۇبىر ئۆتۈپ، ئۇنىڭ بەدىنىنى شۇركۈندۈرۈۋەتتى. كۈندە سائەت يەتتە بولا ـ بولمايلا ئويغىتىۋېتىدىغان مۇنۇ ئاپىسىغا بۈگۈن نېمە بولدىكىن؟

بۇگۈن ئەجەب چاقىرماپتىغۇ؟ ئەمدى قانداق قىلغۇلۇق؟ بەكرى «زەھەر»نىڭ دەشنىمىنى ئىشتىپ شۇنچە بالىنىڭ ئالدىدا بېزىرىپ تۇرۇش كېرەكمۇ؟ يا خىجىللىقتىن يەرگە كىرىپ كەتسۇنمۇ؟ «ئەستا، قانداق قىلاي؟ بۇ ئاپامنىزە... بولدىلا، بۇگۈن ئاغرىق بولۇۋالاي. چۈشتىن بۇرۇن مەكتەپكە بارماي. ئاغرىق بولۇۋالاي... ھەي، قاچانمۇ قۇتۇلارمەن بۇ دەرس بېسىمىدىن...»

ئۇ يۈزىنى يۇيۇش ئۈچۈن ھويلىغا چىقىپ تەمتىرەپ قالدى، چۈنكى ھويلىدا ئاپىسى كۆدە ئادالاپ ئولتۇراتتى.

— ئاپا، ئىشقا بارمىدىڭما؟ — ئالدىراپ سورىدى ئالىم.

— بۇگۈن ماڭا دەم ئېلىش، — دېدى سائادەت. ئاندىن ياندۇرۇپ سورىدى، — ھە، سەنچۇ؟ دەرسكە بارماي تېخىچە يېتىپسەنغۇ؟

— سەنمۇ مېنى ۋاقتىدا چاقىرىپ قويماي. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇگۈن بېشىم ئاغرىپ تۇرىدۇ. شۇڭا بۇگۈن چۈشتىن بۇرۇن ئارام ئېلىپ چۈشتىن كېيىن باراي دېگەن...

ئالىم: «ئاپام: ‹نەرىڭ ئاغرىۋاتىدۇ؟ ئۇنداق ئەمەستۇ؟›، دەپ زىغىرلاپ سوراپ كەتسە قانداق قىلارمەن؟» دەپ ئەنسىرەپ تۇرۇۋىدى، ئويلىمىغان يەردىن ئاپىسى بۇ ھەقتە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى. بۇنىڭغا ھەيران قالغان ئالىم يۈزىنى يۇيۇشقا تۇتۇندى.

ئالىم يۈزىنى يۇيۇپ بولۇپ تۇرۇۋىدى، سائادەت ئېغىز ئاچتى:

ــ ئاخشام ئاتاڭ بىلەن سەن توغرۇلۇق كۆپ پاراڭلاشتۇق. راست گەپ قىلسام، ئاتاڭنىڭمۇ ساڭا كۆزى يەتمەي تۇرۇپتىكەن، شۇڭا ئاتاڭ: «ئۇنداق يېرى بولسا مەكتەپكە بارمىسۇن» دېدى.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان ئالىم خۇشال بولۇپ كەتتى:

ــ مەن... مەن نېمە ئىش قىلغۇدەكمەن؟

ــ ئاتاڭنىڭمۇ ئويلاپ قويغان يېرى بار ئىكەن. سەن ماشىنا ھەيدەشنى ئۆگىنىپ يۈرمەيدىكەنمۇ؟ ئاتاڭ سېنى تېخىمۇ ياخشىراق ئۆگىنىپ مەشىق قىلسۇن، دەپ جېكىلىدى.

ــ يەنە مەشىق قىلىشمىنىڭ نېمە ھاجىتى؟ ئۆزۈڭمۇ بىلىسەن، ئاپا، ھازىر ماشىنا ھەيدەش مەن ئۈچۈن ئادەتتىكىلا بىر ئىشقۇ؟

ــ نېمىلا بولسا ئاتاڭنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ باقساڭ نېمە بولىدۇ؟ گەپنى ئاز قىلىپ، ناشتا قىلۈۋېلىپ، شەھەرلىك ھۆكۈمەتكە بار. شۇ يەردىكى بىرەر ماشىنىنى ھەيدەپ مەشىق قىلغۇدەكسەن.

ــ ئاتام ماشىنىسىنى بېرىدىغان بولدىمۇ؟

ــ ياق، ئاتاڭ گۈلباغ يېزىسىغا نەق مەيدان يىغىنىغا كەتتى. بېرىپ ئىشخانا مۇدىرى ھامۇتنى ئىزدە. ئاتاڭ شۇنىڭغا ئورۇنلاشتۇرۇپ قويۇپتۇ.

ــ ماقۇل، ئاپا!

ــ ھازىر مەكتىپىگە بېرىپ سىنىپ مەسئۇلۇغا دەپ قويۇپ شەھەرلىك ھۆكۈمەتكە بار.

ــ بولىدۇ، ئاپا!

ــ بالام، ئاتاڭ ئىككىمىزنىڭ ئارزۇيىمىز سېنى بىرەر ئالىي مەكتەپتە ئوقۇتۇش ئىدى، شۇڭا سېنى ياخشى ئوقۇسىلا بولدى، دەپ دېگىنىڭنى قىلىپ بېرىپ كەلدۇق. ئاتاڭنىڭ كۆچىدىن پايدىلىنىپ كىرىمەن دېگەن سىنىپىڭغا ئەكېرىپ قويدۇق، ھەتتا مەكتەپ مۇدىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، سەن دېگەن ئەدەبىيات مۇئەللىمىنىمۇ سەن ئوقۇيدىغان سىنىپقا دەرسكە كىرگۈزدۇق. لېكىن سەن ئىككىلا قېتىمدا بىزنى يەرگە قارىتىڭ. ئەمدى كىيىپ ئاز قالغاندا بۇ گەپنى كۆتۈرۈپ چىقىپ ئاتاڭ ئىككىمىزنى بەك ئۇمىدسىزلەندۈرۈۋەتتىڭ. ئاتاڭنىڭ ساڭا بەك ئاچچىقى كەلدى. لېكىن، بالام، يەنە ساڭا چىدىمىدۇق. ئاتاڭمۇ ئەمدى يەنە سەن ئۇچۇن يۈزىنى قېيىن قىلىدىغان بولدى. يەنە يۈزىمىزنى يەرگە قارىتىدىغان ئىش قىلىدىغان بولساڭ ئاتاڭنىڭ ئاچچىقى كىيىپ قالىدۇ. شۇ تاپتا ئاتاڭ ئارانلا تۇرۇپتۇ.

ــ ئىككىڭلارنىڭ سىزغان سىزىقىدىن چىقمايمەن، ئاپا. تىرىشىپ ئىشلەيمەن.

ــ چوپچوڭلا ئادەم بولۇپ قالدىڭ. ئالدى ــ ئارقاڭغا قاراپ ئىش قىلىشنى ئۆگەنگىن.

ــ ماقۇل، ئاپا.

شۇ چاغدا سائادەت ئالىم زارىقىپ كۈتۈۋاتقان گەپنى قىلدى:

ــ قارىغاندا ئاتاڭ سېنى بىرەر ئىدارىنىڭ ماشىنىسىنى ھەيدەيدىغان ئىشقا ئورۇنلاشتۇرىدىغان ئوخشايدۇ.

ــ ۋاھ، نېمىدېگەن ياخشى!

خۇشاللىقىنى ئىچ ـ ئىچىگە پاتقۇزالمىغان ئالىم بېشىنىڭ ئاغرىۋاتقانلىقىنىمۇ ئۇنتۇپ ئالدىراپ ـ تېنەپلا ناشتا قىلدى ـ دە، ئۆزىنى سىرتقا ئاتتى.

بۇرۇن مەكتەپكە ماڭغاندا دەرس ئۆگىنىش ۋە تاپشۇرۇق ئىشلەشلەر بىر پارچە غەم بولۇپ ماڭمىغان ئالىم بۈگۈن ئۆزىنى تولىمۇ يېنىكلەپ قالغاندەك ھېس قىلدى. شۇ تاپتا سوئالغا جاۋاب بېرىش، تاپشۇرۇق ئىشلەش، دوسكىغا چىقىپ مەسىلىنى ئىسپاتلىيالماي بۇرنىنى تاتىلاپ تۇرۇش دېگەندەك ئىشلار ئۇنىڭدىن مەڭگۈگە يىراقلاپ كەتكەندەك ئىدى. ئالىم ئەتراپىقا ھاياجان، غەلىبە ھېسسىياتى بىلەن باقاتتى. مۇمكىن بولسا ئالدىغا ئۇچرىغان بىرەرسىگە «ئەمدى مەن ئوقۇمايدىغان بولدۇم» دەپ ۋارقىرىغۇسى كېلەتتى. خۇشاللىقتىن ئۆزىنى باسالمايۋاتقان ئالىمنىڭ خىيالى پات ـ پات ئالمىشاتتى. «داڭلىق ئالىي مەكتەپكە ئۆتسەڭ ئۆت! مېنىڭ نېمە ئىشىم»، «بەكرى ‹زەھەر›، تاپشۇرۇقنى ئۆزۈڭ ئىشلەپ، ئۆزۈڭ تەكشۈرۈۋال!»، «ھەي، يالغان تىرىشچانلار، ئەمدى نومۇرى تۆۋەن بالىلارنىڭ ئىسىملىكىدىن مېنىڭ ئىسمىمنى تاپمەن دەپ ئاۋارە بولماڭلار!» ئالىم مۇشتىلىرىنى تۈگۈپ جەڭگىۋار بىر مارشقا قولىنى ھەربىكەتلەندۈرۈپ كېتىۋېتىپ تۈيۈقسىز سېلىم «كۇچۇك»نى يادىغا ئالدى: «ۋاي كۇچۇك، بىر موتوسىكلىت مىنىپ قويۇپ ئۆزۈڭنى بىلەلمەي كېرىلىپ

كېتىپسەن. مانا مېنى كۆر. پىكاپ ھەيدەيمەن، ئېسىل پىكاپ!»

ئەنە شۇنداق مەغرۇرلۇققا تولغان خىياللار بىلەن مەكتەپ ئالدىغا كەلگەن ئالىم مەكتەپكە غادايغىنىچە كىرىپ كەتتى. ئۇنىڭ ھاياتىدا چوڭ بۇرۇلۇش بولۇش ئالدىدا ئىدى.

※ ※ ※

بۇگۇن چۈشتىن بۇرۇن گۈلپەرىنىڭ ئۆيىگە بالدۇر قايتقۇسى كەلمىدى. ئۇ سومكىسىنى كۆتۈرۈپ سىنىپ بىناسىنىڭ يان ئىشىكىگە كەلدى. بۇ يەر خېلى خىلۋەت جاي ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئوقۇغۇچىلار مەكتەپتىن قايتىدىغان چاغ بولغاچقا، ئادەم يوق دېيەرلىك ئىدى. گۈلپەرى دەرەخلەر قويۇق سايە تاشلاپ تۇرغان كىچىك پەلەمپەيدە غەمگە پېتىپ ئولتۇردى. «مانا بۇگۈنمۇ بۇرۇن ئىشلەپ بولغان مەسىلىنى يېشەلمەي بەك قىينالدىم. ئامىنە بولسا مەسىلىلەرنى ئىشلەشكە شۇنچە خۇشتار. مەسىلىلەرنى يەشسە خۇشال بولۇپ كېتىدۇ. مەن بولسام مۇئەللىم مېنى چاقىرىپ قالمىسۇن، دەپ يۈرىكىم سۇ... ئۇلارنىڭ كاللىسى قانداق كاللاكىنىتاڭ؟ مۇشۇنداق كېتىۋەرسەم ئاقىۋىتىم نېمە بولار؟ ھەي... يا ئۆزۈمگە شۇنداق بىلىنىۋاتىمەنمۇ؟ تەكرار ـ تەكرار ئۆگىنىۋەرسە ئادەمگە ئۆگەنگەنلىرىنى بىلسىمۇ بىلەلمەيۋاتقاندەك تۇيۇلىدىكەن. بەلكىم ماڭىمۇ شۇنداق بولغان بولسا

كېرەك. كىم بىلمىدۇ، مۇشۇنداق قورقۇپ تۇرۇپ كاتتا ئالىي مەكتەپنىڭ بىرەرىگە ئۆتۈپ كېتىمەنمۇ تېخى! شۇنداق بولغاندىكىن، بۇنداق غەمگە پېتىپ ئولتۇرماي ئازراق بولسىمۇ ئۆگىنىش قىلاي. ۋاقىتنى چىڭ تۇتمىسام بولمايدۇ، چۈنكى ئەمدى ناخشا مەشىق قىلىشقىمۇ ۋاقىت چىقارمىسام بولمايدۇ.» گۈلپەرى شۇ خىيال بىلەن كىتابىنى ئاچتى، ئەمما ئۇ يېرىم بەت نەرسىنى ئوقۇ ـ ئوقۇمايلا تىلى ناخشىغا كېتىپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ تۆۋەن ئاۋازدا ناخشا ئېيتىقاچ كىتاب ۋاراقلىدى. بىراق دەرھاللا «ئاتا مېھرى» ناخشىسىدىكى جۈملىلەر ئېسىگە كېلىۋېلىپ يەنە پەرىشان بولۇپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئاتىسىنىڭ ئىسمىنى يەرگە جىجىغىنىچە سۈكۈت ئىچىدە ئولتۇرۇپ كەتتى.

ــ ھوي، چىرايلىق قىز، دوسكا دېگەن سىنىپتا!

گۈلپەرى چۆچۈپ بېشىنى كۆتۈرۈپ نېرىدا ئۆزىگە قاراپ تۇرغان ئالىمنى كۆردى. ئالىم ئۇنىڭ قېشىغا كەلدى.

ــ گۈزەل قىزلار دەردىمەن بولۇۋالسا گۇناھ بولىدۇ جۈمۇ. يا باشقىمۇ دەردىڭىز بارمىدى؟

گۈلپەرى ھودۇقۇپ كەتتى ۋە ئورنىدىن تۇردى:

ــ تىنچلىقمۇ؟

ــ نېمە تۇگىمەيدىغان خىيال بۇ! ــ دېدى ئالىم ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ، ــ سىزگە ئېيتتىم، «غەم ئادەمنى قېرىتىدۇ» دېگەن گەپ بار جۈمۇ.

ئالىمنىڭ بۇ گېپىدىن گۇلپەرى كۈلۈپ كەتتى. ئالىمدا قىزىقچىلارغا خاس تەرەپمۇ بار ئىدى. گۇلپەرنىڭ ئۇنىڭ بىلەن چاقچاقلاشقۇسى كەلدى:

ــ ھېلىمۇ قېرىپ كەتتۇق.

ئالىممۇ دەرھال جاۋاب قايتۇردى:

ــ بىزمۇ قېرىدۇق، لېكىن ئادەم قېرىسىمۇ يۈرەك قېرىمايدۇ.

بۇ گەپكە چاقچاق ئارىلاشتى. گۇلپەرى بۇ گەپنى چۈشىنىكسىز ھېس قىلدى. ئالىم بولسا بۇ غەرەزلىك گېپىدىن ئۆزى تەمتىرەپ كەتتى.

ــ كۇن دېگەن ئۆتۈۋېرىدۇ، ــ دېدى ئالىم دەرھال ئۆز كەيپىياتىنى تەڭشەپ، ــ كۈنبويى خىيالغا پېتىپ ئولتۇرۇۋېرىش ياخشى ئەمەس.

ــ ئۇنداقمۇ دەپ كەتمەك، ــ دېدى گۇلپەرى، ــ ئادەم دېگەندە خىيال بولمىسا قانداق بولىدۇ؟ ھاياتىمىزدا ئويلاشقا تېگىشلىك ئىشلارمۇ نۇرغۇنغۇ؟

ــ نېمىلا دەك، ئىشقىلىپ، سىزگە قاراپ ئىچىم پۈشۈپ قالدى، قاچانلا قارىسام سالپىيىپلا ئولتۇرىسىز. ئىككىسى يەنە كۈلۈشتى.

ــ سالپىيىپ ئولتۇرمىدىم، ناخشا ئېيتىپ ئۆزۈمنىڭ ناخشىسىغا ئۆزۈم مۇڭلىنىپ ئولتۇرۇپتىمەن.

ــ ئۇنداق بولسا ناخشىغىمۇ، مۇڭغىمۇ جور بولاي.

ــ كېيىنچە پۇرسىتى بولار.

ــ قاچان؟

گۇلپەرى ئالىمغا نىسبەتەن بىر خىل يېقىنلىقنى

هېس قىلىپ، ئۆزىنىڭ ناخشا مۇسابىقىسىگە قاتنىشىش ئىشىنى ئېيتماقچى بولۇپ يالتىيىپ قالدى.

ــ سىزنى... ــ ئالىم تەستە ئېيتتى، ــ بۈگۈن ئاخشام بىر ئويۇنتىپ كېلەي دەيمەن، بېشىڭىزنى تىقىپ مۇنداق يۇرۇۋەرمەڭ.

گۈلپەرى تېڭىرقاپ قالغانىدى، ئالىم ئالدىراپ قالدى:

ــ باشقا ئىش يوق، كىنو كۆرۈپ كېلىمىز.

ــ نېمە كىنوكەن؟

ئالىم جانلىنىپ كەتتى:

ــ پاكىستاننىڭ «تاش يۈرەك ئادەم» ناملىق كىنوسى، بەك ياخشى، بەك تەسىرلىك.

ــ داڭقىنى بۇرۇنلا ئاڭلىغان.

ــ ھە! قانداق بارامدۇق؟

ــ بولماسمىكىن، ــ دېدى گۈلپەرى ئورنىدىن تۇرۇپ.

ــ نېمىشقا؟ ــ ئالىم «لاسسىدە» بولۇپ قالدى.

ــ يۈرۈڭ، قايتمامسىز؟ ــ دېدى گۈلپەرى قەدەملىرىنى يۆتكەپ. گۈلپەرى چۈشتىن كېيىن دەرستىن قايتقاندىن كېيىن ئامىنەنىڭ ئۆيىگە بېرىپ ناخشا تالىلماقچى ئىدى. بايا گۈلپەرى ئالىمغا ناخشا مۇسابىقىسىنىڭ ئىشىنى دېيىلمىگەچكە، ئەمدى بۇنى دېيىشنى بىئەپ ھېس قىلدى.

ئالىم يېلىنىش ئارىلاش يەنە سورىدى:

ــ نېمىشقا بارالمايسىز؟ شۇنداق تەسىرلىك كىنو، كۆرسىڭىز بولىسىز.

ــ ياخشى كىنو دېگەن تۇگەپ قالماس، خاپا بولماڭ. راستلا ئىشىم بار ئىدى،ــ گۈلپەرى ئۆزىگە مەستانىلارچە تىكىلىپ تۇرغان ئالىم بىلەن خوشلاشتى،ــ خوش، كېيىنچە پۇرسىتى چىقىپ قالار.

ئالىم جايىدا تۇرۇپلا قالدى.

گۈلپەرى بۇنى بەك تۇيۇقسىز ھېس قىلدى. شۇنداقلا تۇنۇگۈنكىدەك مەكتەپ دەرۋازىسىدىن چىقىپلا ئالمىنى يادىدىن چىقىرىۋېتىشىنىڭ ئورنىغا ئالىم ھەققىدە ئويلاپ قالدى: «تونۇشا تونۇشمايلا... ئالمىغۇ قارىماقتا ياخشى بالىكەن. شۇنداقتىمۇ ياخشىكەن دەپلا كىنوغا مېڭىش ئەخمەقلىق ـ دە. يا مەن بەك قاتتىقلىق قىلىۋەتتىممۇ؟ ئۇنىڭ يېقىنچىلىق بىلدۈرۈشى...» ياشلىق سەزگۈلىرى سىرلىق ۋە سېھىرلىك! يوشۇرۇن سەزگۈلەرنى ئاشكارىلىغۇسى كېلىدۇ. ئاشكارا بولۇپ قالسا ئۆزىنى چەتكە ئالغۇسى كېلىدۇ. گۈلپەرى ئالمىنىڭ ئالاھىدە يېقىنچىلىقىنى سەزمەيدىغان يەردە ئەمەس. ئۇ ئۆزىگە ئارام بەرمەي رودۇپايدەك نەچچە ئاي چاپلىشىۋالغان بىر ـ ئىككىسىنىڭ سوئالىغىمۇ تۇزۇك جاۋاب بەرمىگەن تۇرسا... كەلگەن خەتلەر، ئاڭلىغان قەسەملەرچۇ؟... لېكىن گۈلپەرى بۇ ھەقتە تېخىچىلا ئويلىنىپ باقمىغانىدى. بىر قىسىم دوستلىرىغۇ نەچچە مۇھەببەتلىشىپ، نەچچە بۇزۇلۇشۇپمۇ بولدى. ئەمما، گۈلپەرىگە بۇ جەھەتتە بىرنەرسە كەمدەكلا تۇيۇلاتتى، شۇڭا ئۇ ھەقتە ئانچە ئويلىنىپ يۈرمەيتتى. بەلكىم ئۇنىڭ قىز دوستلىرى دېگەندەك، گۈلپەرىنىڭ گۈزەل

جامالىغا ئاشىق بولۇپ كۆيۈپ ـ پىشىپ يۇرگەنلەر كۈرمىگدۇ؟... لېكىن گۈلپەرى بۇنداق گەپلەرگە كۈلۈپلا قويدى. چۈنكى بايا دېگەندەك ئۇنىڭ تۇيغۇلىرىنى بىرنەرسە چىرماپ تۇرغاندەكلا بىلىنەتتى. يا بۇ ئالىي مەكتەپتە ئوقۇشقا بولغان كۈچلۈك ئارزۇ بىلەن ئۆگىنىشتە يېتىشەلمەسلىكتىن بولغان ئىشەنچسىزلىكتىن كېلىپ چىققان ئۈمىدسىزلىك ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەتتىن بولۇۋاتقان تۇيغۇمىكىن؟

مانا ئەمدى ئالىم پەيدا بولدى. بەلكى ئالىمنۇ شۇلارنىڭ بىرىدۇ؟ بولسا نېمە بوپتۇ، بۇنىڭغا گۈلپەرى پەقەت «خېلى تۇزۇك بالىكەن» دېگەن سۆزنىلا دېيەلمىدى.

※ ※ ※

ئالىم لېۋىنى چىشلەپ تۇرۇپ قالدى. ئەسلىي ئۇ ئۆزىنىڭ ئوقۇمايدىغان بولغانلىق خەۋىرىنى گۈلپەرىگە يەتكۈزمەكچى بولغانىدى. بايا گۈلپەرىنى بۇ يەردىن تاپقاندا بولسا گۈلپەرىنىڭ رۇخسارىغا بىر قاراپلا «ئەگەر ئۇ ئوقۇمايدىغان بولغانلىقىمنى ئاڭلىسا مەندىن يىراقلىشىپ كېتەرمۇ؟ شۇڭا بۇ ئىشنى ئۇنىڭغا ئالدىراپ دېمەي... ئالدى بىلەن بىر چېكىپ باقاي...» دەپ ئۇ قارارىدىن يانغانىدى. دېمىسىمۇ، گۈلپەرى ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى بولۇپ قالسا... ئالىم بايا گۈلپەرى ئۆزى بىلەن كىنو كۆرۈشكە بېرىشقا قوشۇلغان بولسا ئۇنىڭغا: «ئەگەر مەن ھازىر ئوقۇشتىن توختاپ خىزمەتكە

ئورۇنلاشسام سىز قانداق ئويلايسىز؟» دەپ سوراپ باقماقچى ئىدى. بىراق، گۈلپەرى ئىشى بارلىقىنى ئېيتىپ بۇلارنىڭ بىرەرنىمۇ بولسىمۇ ئېيتىشقا ئىمكانىيەت قالدۇرمىدى.

ئالىم ئېغىر خورسىندى. «بۇ گۈلپەرى ئەجەب مەيلىمىنى تارتتى دېسە. ئۇنىڭ باشقا قىزلارغا ئوخشاشمايدىغان نەرى باردۇ؟ ئەسلىي مېنىڭ رىزقىم قوشۇلىدىغان قىز مۇشۇ ئىكەن. ئەگەر گۈلپەرى ماقۇل دەپ قالمىدىغان بولسا، ئۇنى ئالىي مەكتەپنى پۈتكۈزگىچە ساقلايمەن، ئۇنىڭدىن بىر ئۆمۈر ئايرىلمايمەن. شۇنداق تۇرسا، ئۇنىڭ ماقۇل دېيىشىنى ساقلىغۇچە بىر ئامال قىلىپ ئۇنى ماقۇل دېگۈزەي...» ئالىم شۇنداق چىگىچ، ئەمما تاتلىق خىيال بىلەن تۆت كوچىغا كېلىپ قالدى.

ئۇ چوڭ يولنىڭ پىيادىلەر كېسىپ ئۆتىدىغان ئاق سىزىقلىق بەلگە رايونى بىلەن يولنىڭ قارشى تەرىپىگە ئۆتەي دەپ تۇرغاندا «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ ئالدىدا بىرەيلەن بىلەن قىزغىن پاراڭلىشىپ تۇرغان رابىيەنى كۆرۈپ قالدى. رابىيە يېنىدىكى يىگىتكە ئەركىلىگەندەك قىلىپ سۈركىلىپ، زىيادە يېقىنچىلىق بىلدۈرۈپ تۇراتتى. ئالىم: «چوڭ كوچىدا ماۋۇنىڭ قىلىپ تۇرغان ئىشىنى! مېنىڭ بۇرادەرلىرىم كۆرۈپ قالسا يۈزۈمگە سەت ئەمەسمۇ» دەپ ئۇنىڭ يېنىغا ماڭماقچى بولۇۋىدى، رابىيەمۇ ئۇنى كۆرۈپ قالدى ۋە قولىنى پۇلاڭلىتىپ يېنىغا كېلىشكە چاقىردى.

رابىيەنىڭ قول ئىشارىتىنى كۆرگەن ئالىم: «تۇرىدىغان يەر تېپىلمىغاندەك... مۇشۇنداق مازلار پەقەت كۆزۈمگە سىغمايدۇ مېنىڭ» دەپ ئويلاپ، چىرايىنى تۇرگىنىچە ئۇلارنىڭ يېنىغا باردى. بىراق، رابىيە ئاكىسىنىڭ چىرايىدىكى «قارا بۇلۇت» بىلەن ھېسابلاشماي، سۆزلەۋاتقاندىكى قىزغىنلىقى بىلەن يېنىدىكى يىگىتنى ئاكىسىغا تونۇشتۇردى.

ــ ئاكا، بۇ كاتتا خوجايىننىڭ ئىسمى ئۆمەرجان. «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ خوجايىنى. ھازىر بىزنىڭ ئەڭ ياخشى قوللىغۇچىمىز ۋە ھەمكارلاشقۇچىمىز. ئۆتكەندە سىلەرگە مۇشۇ رېستوراندا ئۇسسۇل ئويناپبەرگىنىمىز دېگەن...

ئالىم بېشىنى لىڭشىتتى ۋە: «مۇشۇ كۈنلەردە ھەممە ئادەم تىلىنى چىكىلدىتىپ گېپىنى قىلىۋاتقان ياش خوجايىن مۇشۇ ئىكەن ــ دە. تۇرقى ئاددىيلا يىگىت ئىكەنغۇ» دەپ ئويلىدى.

ئۆمەر دېگەن بۇ يىگىت ئۇنىڭغا كۈلۈمسىرەپ سالام قىلدى ۋە قولىنى سۇندى. بۇنىڭدىن ئالىم تەمتىرەپ قالغان بولسىمۇ، «بالدۇر ئىش كۆرۈپ پىشقانلىق» سالاھىيىتى بىلەن ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشتى.

ــ ئۆمەرجان، بۇ ئاكام، ئىسمى ئالىم. ھازىر شەھەرلىك 1 ــ ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇيدۇ. ئالىي مەكتەپكە ئىمتىھان...

ــ بولدى قىلە، ئۆزۈملا دەي، بۇرۇن 1 ـ ئوتتۇرىدا ئوقۇغان. بۈگۈندىن باشلاپ مەكتەپ پۈتكۈزۈپ خىزمەتكە چۈشتۈم.

بۇنى ئاڭلىغان رابىيە ھەيران بولۇپ تۇرۇپ قالدى.

ــ مۇبارەك بولسۇن! نېمە خىزمەت؟

ــ شوپۇرلۇق، بىر باشلىقنىڭ ماشىنىسىنى ھەيدەيدىغان بولدۇم.

ــ قايسى ئىدارىنىڭ؟

قايسى ئىدارىلىقى ئالمىنىڭ ئۆزىگىمۇ تېخى ئايان بولمىغاچقا ۋە ئالدىراپ ئېغىز ئېچىپ قويغان بولغاچقا، ئالىم خۇپسەنلىك قىلىشقا مەجبۇر بولدى:

ــ بۇ ھازىرچە مەخپىي.

ئۆمەر كۈلۈپ بېشىنى لىڭشىتتى. شۇنداىلا رابىيە ئاكىسىنىڭ گېپىگە ئىشەنمى ۋە:

ــ ئاكا، ئاخىرى دېگىنىڭنى قىپسەن ـ دە. ئاتامنى قانداق ئۇناتتىڭ؟ ــ دەپ سورىدى.

ئەمما، ئالىم ئۇنىڭ سوئالىغا جاۋاب بېرىشنىڭ ئورنىغا ئۆمەرگە يۈزلەندى:

ــ ئازراق ئىشىم بار ئىدى، بىز ماڭغاچ تۇرغان بولساق. كېيىنچە سىز بىلەن ئوبدانراق پاراڭلىشىۋالىمىز.

ــ بولىدۇ.

رابىيە ئاكىسىغا نارازى بولۇپ قاراپ قويدى ۋە ئۆمەر بىلەن خوشلاشتى:

— خوش، ئۆمەرجان، مەن سىزگە چاقىرغۇ قىلىمەن. ئۇلار مېڭىپ كېتىشتى.

— ئاكا، بايا دېگىنىڭ راستمۇ؟

— راست.

— ئەجەب ئاتاملار ئۇناپ قاپتىغۇ؟

— ھەممىنى بىلىپ تۇرۇپ چىشىمغا تەگكۈڭ كېلىۋاتىدۇ ـ ھە! دەرسنى ئوبدان ئۆگىنەلمىدىم، ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىن بەربىر ئۆتەلمەيمەن، بولدىمۇ؟

— بۇغۇ بوپتۇ.

— ھېلىمۇ ئاتاملارنىڭ چىرايىغا قاراپ ئىككى يىل ئۆتۈپ كەتتى.

— ئۇنداق دېسەڭ بولمايدۇ، ئاكا. ھە، نېمە ئىش بار ئىدى؟

— «ئۇسسۇل ئويىنىدىم، كاتتا خوجايىنلار بىلەن ئارىلىشىۋاتىمەن» دەپ ئۆز ئىشىڭ بىلەنلا يۈرسەڭ بولمايدۇ. مېنىڭ ئىشىمنىمۇ ئويلاپ قوي.

— سېنىڭ نېمە ئىشىڭنى؟

— ھېلىقى... ھېلىقى... گۈلپەرى...

— ھە، تېخىچىلا شۇ خىيالدىمۇ سەن؟

— بۇ گەپنى قوي. سەنمۇ ئۇنىڭ بىلەن ئوبدان ئارىلىشىدىغان بولغاندىكىن، بىزنى يېقىنلاشتۇرىدىغان بىرەر ئامالىنى قىلمامسەن.

— بۇرۇن ئوبدان ئۆتكەن بىلەن، ئۇزاق بولدى تۈزۈك ئارىلاشمىغىلى.

ــ باھانە كۆرسەتمە. بىر ـ ئىككى قېتىم ئىزدىسەڭلا يېقىنلىشىۋالىسەن.

ــ مەن ئەمدى گۈلپەرنى ئىزدەپ يۈرىمەنمۇ؟

ــ مەن ئۇچۇن بولسىمۇ شۇنداق قىل.

ــ ماقۇل.

ــ مېنىڭ بۇنداق دېگىنىم، مەن ئەمدى ئالىي مەكتەپكە بارالمايمەن. گۈلپەرى بولسا ئالىي مەكتەپكە كېتىدۇ. ئەمدى ئۇ مېنى ياراتماي قويارمۇ دەيمىنا؟

ــ ھازىر ئادەملەر بۇنداق ئىشلارغا ھەيران قالمايدىغان بولۇپ كەتتىغۇ، مەنمۇ... ــ رابىيە «مەنمۇ ئۆمەرجاننى ئوقۇمىغان دېمەي، ياخشى كۆرۈپ قالدىمغۇ» دېمەكچى ئىدى. بىراق ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ گېپىنى ئۆزگەرتىۋالدى، ــ مەنمۇ دېمەكچى، گەپ ھازىر گۈلپەرى ساڭا ئۇنىسا بولىدۇ.

ــ شۇڭا سېنى بىر ئامال قىل، دەۋاتىمەنغۇ.

ــ ماقۇل.

تۆتىنچى باب

يۈرەك ساداسى

گۈلپەرى ئامىنەنىڭ بىنا ئۆيدىكى ياسىداق ھۈجرىسىغا دەسلەپ كىرگەندە ئۆزلىرىنىڭ ئۆيىنى ئويلاپ كۆڭلى بەك يېرىم بولغانىدى. ئەپچىل قىلىپ تامغا چاپلاپ ياسالغان كىتاب ئىشكاپى، چىرايلىق گۈللەر چىقىرىلغان رەڭدار دېرىزە پەردىسى ۋە ئامىنەنىڭ تۈرلۈك شەكىلدە چۈشكەن، ئۆزگىچە رامكىلار بىلەن رامكىلانغان سۈرەتلىرى تىزىلغان يېزىق شىرەسى، كۆركەم قەلەم قۇتىسى، چىراغقا ئۈزۈن قىلىپ ئېسىلغان، ئازراقلا شامال چىقسا ياكى قول، باشلار تېگىپ كەتسە يېقىملىق جىرىڭلاپ ئادەمگە ئارامبەخش تۇيغۇ بېغىشلايدىغان بېزەك جىرىڭشىق، كىچىك ئۇنئالغۇ... بۇلار گۈلپەرنگە ھەۋەس ئوتلىرىنى يېقىۋەتتى. لېكىن... ئۇ ئېغىر «ئۇھ» تارتىپ خورسىنىش بىلەن ئۇ ھەۋەسلىرىنى ئۆزىدىن نېرى قىلىشقا تىرىشتى.

ئۇلارنىڭ بۇگۈن ئىككىنچى قېتىم ناخشا تاللاش ئۇچۇن بىللە بولۇشى ئىدى.

ــ ئامىنە، ۋاقىت قىستاپ قالدى، ئالدىنقى قېتىمقۇ ئۇ ناخشا ــ بۇ ناخشىنى تىڭشاپ ۋاقتىنى كەچ قىلدۇق. ئەمدى بۇگۈن بولسىمۇ ناخشىنى بېكىتىۋېتەيلى.

ــ سىزچە قايسى ناخشىنى تاللىساق بولار؟

ــ ئايگۈل مۇئەللىم بۇگۈن ماڭا مېنىڭ ئىككى ناخشا ئېيتىدىغانلىقىمنى ئېيتتى. نېمە بولدىكىن، ئۇقمىدىم. لېكىن مۇئەللىمنىڭ ئويىچە «ئاتا مېھرى» دېگەن ناخشىنى چوقۇم ئېيتىشىم كېرەك ئوخشايدۇ.

ــ ئايگۈل مۇئەللىمنىڭ ئويلىغان يېرى باردۇ؟ مېنىڭچىمۇ سەن ئۇ ناخشىنى ناھايىتى ياخشى ئېيتىسەن.

ــ ئۆزۈممۇغۇ ئۇ ناخشىنى ئېيتىشقا ئامراق، بولۇپمۇ ئاتام تۇغۇپ كەتكەندىن كېيىن...

ئامىنە گەپنىڭ يەنە گۈلپەرنىڭ كۆڭلىنى يېرىم قىلىپ، كەيپىياتىنى بۇزىدىغان تەرەپكە كېتىپ بارغانلىقىنى بىلىپ دەرھال گەپ قىستۇردى:

ــ ئۇ ناخشا مۇقىم بولغان بولسا، بىز ئەمدى ۋاقتىنى چىڭ تۇتۇپ باشقا ناخشا تاللايلى. مۇھەببەت ناخشىسىنى ئېيتامسەن ــ يە؟ چاقچاق قىلدىم.

ئامىنە كۈلدى.

ــ لېكىن، مۇھەببەت ناخشىسى ئېيتساقمۇ بولىدىكەن.

ــ نېمە؟ ــ ئامىنە ھەيران قالدى، ــ ئۇنداق بولسا مۇھەببەت ناخشىسىنى ئېيت.

گۈلپەرى ئامىنە بىلەن ئويىنىشىپ قېشىنى ئېتىپ

قويدى ۋە ناخشا ئېيتىشقا باشلىدى:

سۆيگىنىم گۈناھمۇ، يار يامان دېمە مېنى،
بىر ئۆمۈر ساقلىدىم، ئۈنتۈدۇڭ ھەممىنى.
ئازاب بولدى مۇھەببەت، ھەسرەتلىكتۇر كۈنلەر،
يۈرەكتە قالدىغۇ شېرىن كۈيلەر...

— بولدى، بولدى،— دېدى ئامىنە گۈلپەرىنىڭ ياسالما مۇڭلۇق تۇرقىغا قاراپ،— بۇنداق ناخشا ئېيتساڭ خەق سېنى نېمە دەپ ئويلاپ قالىدۇ؟ باشقا ناخشا ئېيت.

— ئۇنداق بولسا مەن تاللاپ ئېيتىپ باقاي، ئاندىن بىرنى تاللارمىز. ئەمدى مۇڭلۇق ناخشا ئېيتىپ باقاي:

قار باسقان ئېدىر - تاغلار،
مۇڭ باسقان يېشىل باغلار.
سەن كېتىپ ئارامىم يوق،
يۈرەكتە ئېغىر داغلار.

— بۇ ناخشىنىڭ مۇڭى بەك ئېغىر ئىكەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە ناخشىنىڭ ئەۋجىگە ئاۋازىڭ يەتمىدى.

— ئەمىسە باشقىسىنى ئېيتاي:

ماڭا بىر تون تىكىپتۇرلەر،
ئېتەك - ياقىسى يوقتۇرلەر.
ئېتەك - ياقىسى يوق تونىنى،
كىيۈرمىز ئاقىۋەت بىر كۈن.

ــ يەرلىك پۇراق ئوبدان چىقمىدى، ــ دېدى ئامىنە بېشىنى چايقاپ.

ــ ئۇنداق بولسا... ماۋۇ ناخشىنى ئاڭلا:

ئاجايىپ قالتىس نېمە، ئەينەك دېگەن،
كىم ياساپ چىققان بولغاي دەسلەپ ئۇنى.
سۇندۇرۇپ تاشلانسىمۇ ھەر پارچىسى
كۆرسىتەر ھەر نەرسىنىڭ دەل ئەينىنى.

ــ توختاڭ، توختاڭ، ــ ئامىنە ئۇنىڭ ناخشىسىنى بۆلدى، ــ يادىمغا بىر ناخشا كېلىۋاتىدۇ. مېنىڭچە، ئۇ ناخشىنى سىز ياخشى ئېيتالايسىز. مەزمۇنىمۇ بەك ياخشى.

ئامىنە شۇنداق دەپ ئۇنئالغۇنىڭ يېنىغا باردى.

ــ قايسى ناخشا ئۇ؟ ــ گۈلپەرى ھەيران بولۇپ سورىدى. ئامىنە گەپ قىلماي ئۇنئالغۇنى قويدى.

※ ※ ※

كېيىن ئالىم دىلغا يېقىشلىق سۆزلىرى بىلەن گۈلپەرنىڭ يېنىدا ئۇزاقراق تۇرۇپ ئۇنىڭ يۈرەكلەرنى ئويناتقۇچى بەستىنى قانغۇدەك كۆرۈۋېلىشقا، ناخشىدەك تۇيۇلىدىغان سۆزلىرىنى ئاڭلىۋېلىشقا مۇۋەپپەق بولدى. ئەمما، گۈلپەرى ئۇنىڭ بىلەن ئۇزاق سۆزلىشىش بىلەن كۇپايىلەندى. ئالىمنىڭ نەچچە قېتىملىق كىنو ـ

تىياتىرغا بېرىش تەكلىپىنى سېپايىلىك بىلەن رەت قىلدى ۋە ئالىم بىلەن يېقىن ئۆتۈۋاتقانلىقىنى باشقا ساۋاقداشلىرىدىن يوشۇرۇشقا تىرىشتى. چۈنكى، ھازىر قىزلارنىڭ بەك سەزگۈر ۋە ئوغۇللار بىلەن بولغان مۇناسىۋەتكە قىزىقىدىغان، بەك دىققەت قىلىدىغان ۋاقتى. ناۋادا قىزلارنىڭ ئېغىزىغا «گۈلپەری ئالىم بىلەن ئوبدان ئۆتۈۋاتىدۇ» دېگەن گەپ چىقىپ قالىدىغان بولسا، بۇ گەپ «گۈلپەری ھازىر ئالىم بىلەن ئارىلىشىۋېتىپتۇ» دەپ تارقىلىشى ئېنىقلا.

ئەمما، گۈلپەری يوشۇرغانچە ئۇنىڭ بىلەن قېرىشقاندەك يوقاپ كەتكىلى ئۇزاق بولغان رابىيە توساتتىن پەيدا بولۇپ ئۇنىڭغا بېسىم پەيدا قىلغىلى تۇردى. دەسلەپتە گۈلپەری ئۇنىڭ ئىزدەپ كەلگىنىدىن خۇش بولدى، چۈنكى بۇرۇن ئۇلار بىر كۇرۇژۇكتا تۇرغاندا گۈلپەری مىجەزى ئوچۇق، چىقىشقاق، باشقىلارغا قىزغىن مۇئامىلە قىلىدىغان رابىيەنى ياقتۇرۇپ قالغانىدى، شۇڭا رابىيە ئۇنى ئىزدەپ كەلگەندە كۆڭۈللۈك ئۆتكەن كۈنلەرنى ئەسلىشىپ ناھايىتى خۇشال بولۇشتى. كېيىن رابىيەنىڭ ئالىمنىڭ سىڭلىسى ئىكەنلىكىنى بىلگەندە سەل باشقىچە بولدى. رابىيەمۇ ئىككىنچى قېتىم كۆرۈشكەندىلا ئاكىسى ھەققىدە گەپ قىلىپ، مەقسىتىنى ئوچۇق ئېيتىپلىدى. شۇنىڭدىن كېيىن گۈلپەری رابىيە بىلەن ئۇچرىشىشتىن، ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلىشىشتىن ئۆزىنى ئەپقاچىدىغان بولۇپ قالدى، لېكىن رابىيە بۇنى پىسەنتىگە ئالماي، ئۇنى ئىزدەۋەردى.

بۇگۈنمۇ گۈلپەرى ئەمدى ئۆيگە قايتاي دەپ تۇرۇشىغا ماراپ تۇرغاندەكلا ئۇنىڭ يېنىدا رابىيە پەيدا بولدى.

ــ ۋاي، گۈلپەرى، بۇگۈن بەكلا چىرايلىق بولۇپ كېتىپسىز جۇمۇڭ، بۇگۈن قانداق ياساندىڭىز؟

ــ بۇرۇنقى تۇرقۇممۇ مۇشۇنداققۇ؟ــ دېدى گۈلپەرى كۈلۈپ.

ــ شۇنداقمۇ؟ قارىغاندا بۇگۈن كەيپىياتىم بەك ياخشى ئوخشايدۇ، شۇڭا سىز تېخىمۇ چىرايلىق كۆرۈنۈپ كېتىپسىز ــ دە.

ــ نېمە خۇشاللىق بولدى سىزگە؟

ــ بۇرۇن سىزگە «مىڭئۆي رېستورانى»دا سىناق ئويۇن قويۇۋاتىمىز دېگەنغۇ؟ بۇگۈن رەسمىي توختاملاشتۇق، شۇنىڭ خۇشاللىقى. يۇرۇڭ، شۇ خۇشلۇقۇمدا سىزنى بىر مېھمان قىلىۋالاي.

شۇنىڭ بىلەن رابىيە گۈلپەرنىڭ ئۇنىمىغىنىغا، باھانە كۆرسەتكىنىگە ئالدانمىدى. ئاخىر گۈلپەرمۇ ئادەمگە خۇشاللىق ۋە ئازادلىك ئېلىپ كېلىدىغان بۇ قىزنىڭ گېپىنى يېرىپمۇ كەتمىدى.

شۇنداق قىلىپ رابىيە ئۇنى تۆت كوچىنىڭ غەربىدىكى تۇرلۇك مالالار سودا بىناسىنىڭ 1 ــ قەۋىتىدىكى تورتخانىغا باشلاپ باردى. ئۇلار كىچىك تورت ۋە سوغۇق ئىچىملىك بۇيرۇتۇشتى. رابىيە پاراڭنىڭ بېشىدىلا ئاكىسىنىڭ گېپىنى قىلدى:

ــ ئاكامغا نېمە بولدىكىن؟ مۇشۇ كۈنلەردە جىمغۇرلىشىپ خىيالچان بولۇپ قالدى...

بۇنى ئاڭلىغان گۈلپەرى چاندۇرماي رابىيەنىڭ سۆزىنى بۆلۈشكە مەجبۇر بولدى:

ــ ئاكىڭىز نىڭ گېپىنى قىلىپ قالدىڭىز، يېقىندىن بۇيان ئاكىڭىز مەكتەپكە كەلمەيۋاتامدۇ قانداق؟

ــ ھەئە.

ــ نېمە ئىش بولدى؟ ئاغرىپ قالمىغاندۇ؟

ــ ياق، ئاغرىپ قالمىدى، ئاتام ئاكامغا بىر ئىشنى ئورۇنلاشتۇرغان، ئاكام شۇ ئىشنى بىر تەرەپ قىلىۋاتامدىكىن؟

رابىيەنىڭ ئاكىسىنىڭ ئىشىنى ئالدىراپ دېگۈسى كەلمىدى. بۇنى دېيىش ـ دېمەسلىكتە ئۇنىڭمۇ ئاكىسىغا ئوخشاش ئەندىشىسى بار ئىدى. گۈلپەرىمۇ رابىيەنىڭ مۆرىتى كەلگەندىمۇ نېمە ئىشلىقىنى دېمەيۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئارتۇقچە سوراپ ئولتۇرمىدى، شۇنداقلا رابىيەنىڭ سوئالىغا ئەگىشىپ قېلىشنىڭ ئورنىغا ئۆزى سوئال سوراپ رابىيەگە ئىمكان بەرمىدى:

ــ ئاكىڭىز نىڭ ئوقۇشى قانداق؟

ــ بۇرۇن ياخشى ئوقۇيالمىغان ئوخشايدۇ، شۇڭا ئالىي مەكتەپكە بارالمىغانىدى، قايتا ئوقۇۋاتىدۇ، قايتا ئوقۇش ئادەمگە ئېغىر كېلىدىكەن. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئادەم نومۇس قىلىپ «تەكرار ئوقۇۋاتىمەن» دېگىلى بولمىسا ـ يە.

بۇ گەپ بىلەن گۈلپەرنىڭ يۈرىكى «قارتتىدە» قىلىپ قالدى.

ــ ئۇنداق دېمەڭ، مەنمۇ قايتا ئوقۇۋاتىمەن، ــ دېدى

گۈلپەری تەستە. بۇ گەپتىن ئەندىكىپ كەتكەن رابىيە ئاغزىغا يېنىك ئۈرۈپ قويدى:

ــ خاپا بولماڭ، ئويلىمايلا دەپ ساپتىمەن.

ــ كېرەك يوق، ئەمەلىيەتمۇ شۇ تۇرسا. ھە، ھازىرغۇ ئوقۇشى ياخشىدۇ؟

بۇ سوئالغا رابىيەنىڭ جاۋاب بەرمەكى تەسكە توختىدى:

ــ ياخشىدۇ؟ ئۆزى بولسا «نېمىلا دەرس سۆزلىسە بىلەلمەيۋاتقاندەك بىلىنىۋاتىدۇ» دەپ يۇرىدۇ.

«مەنمۇ شۇنداققۇ؟ نېمە بولۇۋاتىمىزكىنتاڭ؟» دەپ ئويلىدى گۈلپەری.

ــ بەلكىم چارچاپ قالغانسىز؟ ــ دېدى رابىيە، ــ ئادەم ئارام ئالمىسىمۇ بولمايدۇ، بۈگۈن كىنو ـ تىياتىرخانىدا «چولپانلار سەنئەت كېچىلىكى» ئويۇنى قويۇلىدىكەن، ئاكامنى چاقىرسام، ئارام ئالغاچ بىللە كۆرۈپ كېلەيلىمۇ ـ يە؟

رابىيەنىڭ پۈرسەتنى تۈتۈشقا ئۇستىلىقى گۈلپەرنى كۈلدۈرۈۋەتتى. ئۇنىڭ كۈلكىسىنى خاتا چۈشەنگەن رابىيە خۇشال بولۇپ كەتتى:

ــ ئەمىسە بىر سائەتتىن كېيىن كىنو ـ تىياتىرخانىنىڭ ئالدىدا كۆرۈشەيلى.

«چولپانلار سەنئەت كېچىلىكى» دېگەننى ئاڭلاپ گۈلپەرنىڭمۇ شۇنداق بارغۇسى كەلدى، لېكىن ئالمىنىڭمۇ بىللە بارىدىغانلىقىنى خىيال قىلىپ كۆزى قىيمىغان ھالدا بېرىشتىن ۋاز كەچتى.

ـــ مېنىڭغۇ تازا بارغۇم بار، ـــ دېدى گۈلپەرى، ـــ لېكىن مۇھىم ئىشىم بار؟

ـــ نېمە ئىش؟

ـــ مەن بۇ قېتىمقى ناخشا مۇسابىقىسى ئۈچۈن ناخشا تەييارلاۋاتىمەن.

بۇنى ئاڭلىغان رابىيەنىڭ كۆزلىرى چاقناپ كەتتى:

ـــ نېمە؟ بۇ قېتىمقى مۇسابىقىگە سىزمۇ قاتنىشامسىز؟

گۈلپەرى بېشىنى لىڭشىتتى.

ـــ چوقۇم ئوبدان ئېيتىڭ جۇمۇ!

ـــ تىرىشىۋاتىمەن.

ـــ ئۇنداق بولغاندىكىن، بۈگۈن چولپانلارنىڭ نەق مەيدانىدا ئېيتقان ناخشىلىرىنى ئاڭلاپ تەجرىبە ئۆگەنمەمسىز؟

ـــ بايا مەنمۇ شۇنى ئويلىغان، لېكىن ۋاقىت قىستاپ قالدى.

ـــ راستلا بارالمامسىز؟

ـــ ئۆزىڭىزمۇ ئوبدان بىلىسىز، ياخشىراق تەييارلىق قىلمىسام بولمايدۇ.

ـــ بۇغۇ چوڭ ئىش ئىكەن، گۈلپەرى، ئاكام بىلەن ئوبدان ئۆتسىڭىز بولاتتى.

ـــ ھەي رابىيە، ـــ دېدى گۈلپەرى چاقچاق يوسۇندا، ـــ ناخشا مۇسابىقىسىنى دەپ يۈرىكىم سۇ بولۇۋاتسا...

ــ بولدى، چۈشەندىم. مەن مۇسابىقىنى كۆرگىلى چوقۇم بارىمەن.

ــ نەتىجىگە ئېرىشەلمىسەم مەسخىرە قىلماڭ جۇمۇ.

ــ چوقۇم نەتىجىگە ئېرىشىسىز.

شۇنىڭ بىلەن رابىيە ئۇنى ئارتۇقچە زورلىماي كېتىپ قالدى. گۈلپەرى ئۇنىڭ ئارقىسىدىن: «مۇشۇنداق ئوچۇق ـ يورۇق، كۆڭلى ياخشى قىز بىلەن يۈرگەن يىگىت ئۆزىنى قانچىلىك بەختلىك ھېس قىلار ـ ھە!» دەپ ئويلىدى. ئاندىن رابىيەنىڭ شوخ، مەردلىكىگە ھەۋەس قىلىپ قالدى.

ئەتىسى گۈلپەرى ئامىنەنىڭ بىر دوستىنىڭ ئاكىسىنىڭ يېنىغا بېرىپ، «ئاتا مېھرى» دېگەن ناخشىنى ئېلېكترونلۇق رويالنىڭ تەڭكەش قىلىشى بىلەن ئېيتىشنى مەشىق قىلىپ يانغاندا ئالىم ئۇنىڭ ئالدىدا پەيدا بولدى.

ئالىم يېڭى كىيىملىرىنى كىيىپ تېخىمۇ سۆلەتلىك بولۇپ كەتكەنىدى. گۈلپەرى ئالىمنى كۆرۈپ نېمىشقىدۇر خۇشال بولدى. شۇنداقلا ئالىمنىڭ كىيىم ياراشقان بەستىگە قاراپ كۆڭلى سۆيۈندى.

ــ يوقاپ كەتتىڭىزغۇ؟ سىزنىڭ مەكتەپكە كەلمىگىنىڭىزگە ئون كۈنلەر بولۇپ قالدىغۇ دەيمەن؟

گۈلپەرنىڭ ئۆزىگە دىققەت قىلىپ تۇرىدىغانلىقىنى بىلگەن ئالىم خۇش بولۇپ كەتتى.

ــ ھەئە، ئون كۈندىن ئېشىپ قالدى.

ــ رابىيەدىن سورىسام، «بىر ئىشنى بېجىرىۋاتىدۇ» دېدى. ئوقۇشتىنمۇ مۇھىم نېمە ئىش ئۇ؟

ئالىم خىلىغچە ئىچىنى تىڭشاپ تۇرۇپ كەتتى. ئالىم ئەمدى رەسمىي خىزمەتكە چۈشىدىغان بولغاچقا، ئۆزىنىڭ ئوقۇمايدىغان بولغانلىقىنى گۈلپەريدىن يوشۇرۇپ قىلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى، شۇڭا ئۇ گۈلپەريگە ھەقىقىي ئەھۋالنى دېيىش قارارىغا كەلگەنىدى. ئەگەر ۋاقتىدا دېمىسە كېيىن گۈلپەرى باشقىلاردىن ئاڭلاپ قالسا ياكى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرۈپ قالسا، باشتا ئالىم قورققان «ئۆزى شوپۇر، گۈلپەرى ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى» بولۇپ قالغاندىكى ئەھۋالدىنمۇ يامان ئاقىۋەت كېلىپ چىقاتتى. قېنى، گۈلپەرى ئەمدى بۇنى ئاڭلىسا نېمە دەر؟ شۇڭا ئالىم دادىل بولالمايۋاتاتتى.

ــ دېگىلى بولمايدىغان ئىش بولسا، بولدى ئەمىسە،ــ دېدى گۈلپەرى ئۇنى تەڭقىسلىقتا قويۇۋاتقانلىقىدىن خىجىل بولۇپ.

ــ ياق، ياق،ــ دېدى ئالىم ئالدىراپ،ــ دېگىلى بولمايدىغان ئىش ئەمەس. ئۇنىڭ ئۈستىگە مەن مەخسۇس شۇ ئىشنى دېگىلى سىزنى ئىزدەپ كەلدىم.

گۈلپەرى ئالمىنىڭ جىددىيلىشىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تېخىمۇ ئەستايىدىللاشتى.

ــ گۈلپەرى، مەن ئوقۇمايدىغان بولدۇم.

ــ نېمىشقا؟ بىرەر ئىش بولدىمۇ؟ــ گۈلپەرى جىددىيلىشىپ قالدى. ئالمىنىڭ بولسا ئۇ ئىشنى دېمىكى ھەقىقەتەن تەس كەلدى. ئېنىقكى، ئۇنىڭ بۇ گەپىنى

دېيىشته قىينىلىشى نومۇس كۆچىدىن ئەمەس، بەلكى ئۆزىنىڭ ئوقۇمايدىغان بولغىنىنى ئاڭلىغان كەلگۈسىدىكى ئىستۇدېنتنىڭ ئەمدى ئۆزىنى ياراتماي قېلىشىدىن ئەنسىرىشىدىن بولغانىدى. ئەمما، ئەمدى دېمەي نېمە ئامال؟

— سەۋەبىنى دېسەم مېنى مەسخىرە قىلماڭ، — دېدى ئالىم تولىمۇ تەستە، — مەن ھەرقانچە قىلىپمۇ دەرسكە يېتىشەلمىدىم. بۇ ھالىم بىلەن ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىن ئۆتەلىشىم مۇمكىن ئەمەس. شۇڭا ئىمتىھاندا ئاز نومۇر ئېلىپ يۇزۇمنى چۈشۈرۈپ، ئاتا ـ ئانامنىڭ بېشىنى پەس قىلسام بولمىغۇدەك. بەربىر شۇنداق بولىدىغانلىقى ئېنىق بولغاچقا، «ئىمتىھان بەرمەيلا» دەپ ئويلىغانىدىم. ئاتا ـ ئانامۇ مېنىڭ بۇ پىكرىمگە قوشۇلدى، شۇڭا نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان مەكتەپكە كەلمىگىنىم شۇ.

گۈلپەری بۇ گەپنى ئاڭلاپ تۇرۇپلا قالدى. ئارقىدىن ئۆزىنىڭ ئەھۋالىنى ئويلاپ ئىچىگە تىندى. «مەنچۇ؟ مېنىڭ ئۆگىنىشىم قانداق؟ ئالىم ئۆز ئەھۋالىنى ئېتىراپ قىلىپ دادىللىق بىلەن قارار چىقىرىپتۇ. ئۇنداقتا، مەن ئىمتىھاندىن ئۆتەلەيمەنمۇ؟ ئۆز ـ ئۆزۈمگە ئىشەنچىم بارمۇ؟ دەرسلەرنى قانچىلىك بىلۈۋاتقانلىقىم ئۆزۈمگە ئايان تۇرسا، يەنە نېمىگە ئىشىنىپ ئىمتىھانغا تەييارلىق قىلۋاتىمەن؟ مەنمۇ ۋاقىتدا بىر قارارغا كېلىپ ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىگەندىكى خىجىلچىلىقنىڭ ئالدىنى ئالايمۇ؟ ئالىم نېمانچە

جۇرئەتلىك ـ ھە... ياق، ياق! مەن نېمىشقا مۇنداق خىيالنى قىلىمەن؟ بەلكىم ھازىر ماڭا دەرسلەرنى بىلەلمەيۋاتقاندەك تۇيۇلۇۋاتقاندۇ؟ كىم بىلىدۇ، مۇشۇنداق تۇيغۇدا بولۇپ رەسمىي ئىمتىھانغا كەلگەندە نەتىجەم ياخشى چىقامدۇ تېخى! ئۇنىڭ ئۈستىگە ھازىر بۇ گەپنى ئاپامغا دەيدىغان بولسام ئاپام تۈگىشىپ كېتىشى مۇمكىن. بولدىلا، نېمىلا بولسا ھازىر بۇنداق خىيالنى قىلماي...»

گۈلپەرنىڭ جىمىپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن ئالىم: «دېمىدىمۇ، ئالىي مەكتەپكە ئىمتىھان بەرمەيدىغان بولغانلىقىمنى ئاڭلاپلا گۈلپەرنىڭ ئىچىگە جىن كىردى. مانا ئىش بۇزۇلدى...» دەپ ئويلىدى ۋە:

ــ گۈلپەرى، نېمە بولدىڭىز؟ــ دەپ سورىدى ئاستا.

ــ ھېچ ئىش يوق،ــ دېدى گۈلپەرى ئۆزىنى ئوڭشاپ،ــ ئوقۇمىسىڭىز نېمە ئىش قىلىسىز؟

ــ خىزمەت قىلىمەن،ــ دېدى ئالىم ئالدىراپ.

ــ خىزمەت؟

ــ ھەئە. مەن شوپۇرلۇقنى بۇرۇنلا ئۆگەنگەن، شۇڭا ئاتام «ئوقۇمىسامۇ بىر ئىدارىنىڭ پىكاپىنى ھەيدە!» دەپ ئورۇنلاشتۇرۇپ قويۇپتۇ. ئون نەچچە كۈن بولدى، مەن ماشىنا ھەيدەشنى مەشىق قىلىپ تېخنىكامنى ئۆستۈرۈپ تۇردۇم. ئاتام ماشىنا باشقۇرۇش ئورنىدىكى تونۇشلىرى بىلەن شوپۇرلۇق پىراۋانىنى تەييار قىلدى، ئەتە رەسمىي پۈتۈپ قولغا چىقىدىكەن، مەن كېلەر ھەپتىنىڭ بىرىدىن باشلاپ ئىشقا چۈشىدىغان بولدۇم.

بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغان گۈلپەرى ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى ۋە: «توۋا! نېمىدېگەن تەلەيلىك بالىلار بۇ! ئوقۇغۇسى كەلسە ئوقۇسا، ئوقۇغۇسى كەلمىسە خىزمەت تەييار تۇرسا... ھېچنېمىدىن غەم قىلمايدىكەندە بۇلار» دەپ يۇرىكىگە ھەۋەس ئوتلىرى يېقىلدى.

گۈلپەرنىڭ چىرايىدىكى قىزىقىش ئالامەتلىرىنى كۆرگەن ئالىمنىڭ ئەندىشىسى بېسىلغانىدەك بولدى. بايا ئالىم گۈلپەرنى قىزىقتۇرۇش، ئۆزىنىڭ يەنىلا گۈلپەرگە لايىق كېلىدىغانلىقىنى بىلدۇرۇپ قويۇش ئۈچۈن «پىكاپ» دېگەن گەپنى ئالاھىدە تەلەپپۇز بىلەن ئېيتقانىدى.

— سىزنىڭچە، مۇشۇ خىزمەتنى قىلغىنىم بولغۇدەكمۇ؟ — سىناق تەلەپپۇزىدا سورىدى ئالىم.

— ناھايىتى ياخشى بوپتۇ، سىزنى تەبرىكلەيمەن! — دېدى گۈلپەرى خۇشاللىق بىلەن، — سىز ئاقىلانە ئىش قىلىپسىز. ئۆزىمىزنىڭ ئەھۋالىمىز ئۆزىمىزگە ئايان بولغاندىكىن نېمە قىلىمىز ئۆزىمىزنى، ئاتا ـ ئانىمىزنى ئالداپ؟ ھازىر ئالىي مەكتەپتە ئوقۇشلا بىردىنبىر چىقىش يولى ئەمەس. جەمئىيەتتە ھەربىر مىزگە قىلىشقا تېگىشلىك نۇرغۇن ئىشلار بار، شۇڭا سىزنىڭ قىزىقىشىڭىز شۇپۇرلۇق بولسا، مېنىڭچە مۇشۇ خىزمەتنى تىرىشىپ قىلىڭ.

گۈلپەرنىڭ مۇشۇ گېپىى بىلەن ئالىمنىڭ ئۈستىدىكى تاغ ئېلىۋېتىلگەندەك يېنىكلەپ قالدى. دېمەك، گۈلپەرى ئالىم ئويلىغاندەك قىز ئەمەسكەن. ئۇنىڭ ئوقۇشتىن

توختاپ خىزمەت قىلىشىنى ئىنتايىن توغرا چۈشىنىدىكەن! ئارتۇقچە ئەنسىرەش بىمھاجەت ئىكەن!

شۇڭا، ئالىم خۇشاللىقىنى باسالماي دېدى:

— ئۇنداقتا، سىز بىلەن داۋاملىق ئارىلىشىپ ئۆتسەم بولۇۋېرەمدۇ؟

شۇنداق گۈلپەرى ئالمىناڭ «شوپۇر» بىلەن «ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى» دېگەن ئىككى ئاتالغۇ ئوتتۇرىسىدا تېڭىرقاپ، ئەندىشە قىلىپ يۈرگەنلىكىنى چۈشەندى ۋە كۈلۈپ كەتتى:

— بولىدۇ، دوست بولۇپ ئۆتۈۋېرىمىز.

— ئالىي مەكتەپكە كەتسىڭىزمۇ شۇنداق جۇمۇڭ.

— ئەلۋەتتە.

ئالىم ئەمدى رەسمىي خاتىرجەم بولدى.

— گۈلپەرى، مەن ئەمدى نېمىلا بولسۇن، خىزمەتچى بولۇپ قالدىم. مەن يارەم قىلالايدىغان ھەرقانداق ئىش بولسا تارتىنماي دەۋېرىڭ. مەن ھەرقاچان سىز ئۈچۈن تەييار. مېنى ھەرگىز يات كۆرمەڭ.

— ئەگەر قىينىچىلىققا ئۇچرىسام چوقۇم سىزدىن يارەم سورايمەن.

— مېنى ئىزدىشىڭىزگە قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن چاقىرغۇ نومۇرۇمنى يېزىۋېلىڭ، — دېدى ئالىم.

— چاقىرغۇ ئالدىڭىزمۇ؟ — قىزىقىپ سورىدى گۈلپەرى. ئالىم چاقىرغۇسىنى چىقاردى ۋە:

— ئاتام ئىلىپ بەردى، چاقىرغۇ بولسا شوپۇرلارغا بەك قولايلىق بولىدىكەن، — دېدى.

ــ چىرايلىق چاقىرغۇ ئىكەن. چاقىرغۇڭىزغا مۇبارەك بولسۇن! نومۇرى قانچە؟

ــ قەغەزگە يېزىپ بېرەي. مۇشۇ نومۇرلارنى بىۋاستە باسسىڭىزلا بولىدۇ. ئىش بولسا چوقۇم چاقىرغۇ قىلىڭ جۇمۇ، گۈلپەرى.

ــ چوقۇم تېلېفون قىلىمەن.

ئالىم ئۇنىڭ بىلەن خوشلاشتى. گۈلپەرى بۇ قىزغىن يىگىتنىڭ كەينىدىن رازىمەنلىك بىلەن قاراپ: «مۇشۇنداق يىگىت بىلەن دوست بولۇپ يار ـ يۆلەكتە بولۇشۇپ ئۆتكەننىڭ نېمە يامىنى؟ ئەگەر ھەقىقەتەن كۆڭۈل چۈشۈپ قالىدىغان ئىش بولسا، ۋاقتى كەلگەندە ئۇنىمۇ كۆرەرمەن» دەپ ئويلاپ تۇرۇۋىدى، ئالىم خۇددى ئۇنىڭ بۇ خىيالىنى بىلىۋالغاندەك ئارقىغا يانىدى. گۈلپەرى بۇنىڭدىن ھودۇقۇپ كەتتى.

ــ تاس قاپتىمەن بىر ئىشنى ئۇنتۇپ قالغىلى، ــ دېدى ئالىم يېقىن كېلىپ، ــ رابىيەدىن ئاڭلىسام، سىز ناخشا مۇسابىقىسىگە قاتناشقۇدەكسىز.

ــ شۇنداق.

ــ نېمىشقا ھازىرغىچە ماڭا بۇ گەپنى دېمەيسىز؟

ــ سىزنى قىزىقمامدىكىن دەپتىمەن.

ــ مەن قىزىقمەن، گۈلپەرى. سىزگە مۇناسىۋەتلىك ھەممە ئىشقا قىزىقمەن.

ــ ئۇنداق بولسا تېخى ياخشى، ــ دېدى گۈلپەرى خۇش بولۇپ.

ــ ياخشى تەييارلىق قىلىڭ، سىزنىڭ مۇسابىقىڭىزنى كۆرگىلى چوقۇم بارىمەن.

ــ رەھمەت، ئالىم.

ئالىم خوشلىشىپ كېتىپ قالدى. گۈلپەرى: «بەلكىم بۇمۇ ئالىمنىڭ بىر دەملىك قىزىقىشىدۇ؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە ئالىي مەكتەپكە ئوقۇشقا كەتسەم بەش يىل كېتىدۇ. بۇنچە ئۇزۇن ۋاقىتتا نېمە ئىشلار بولمايدۇ؟ بوپتۇ، ياخشى كۆڭلى بىلەن مۇئامىلە قىلىۋاتقاندىكىن، مەنمۇ لايىقىدا ئىش قىلاي» دەپ ئويلاپ تۇرۇۋىدى، دۇمبىسىگە بىرنەرسە تىرەلدى ــ دە:

ــ جىنايەت گۇماندارى، قولۇڭنى كۆتۈر!ــ دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى. ئامىنەنىڭ ئاۋازىنى تونۇغان گۈلپەرى كەينىگە بۇرۇلۇپ چاقچاق بىلەن جاۋاب قايتۇردى:

ــ مەن نېمە گۇناھ قىپتىمەن، ساقچى خانىم؟

ــ سەن دوستلىرىڭدىن يۈز ئۆرۈپ، كوچىدا، كۆپكۈندۈزدە بىر يىگىت بىلەن ئىچ پەش تارتىشىپ يۇرۇپسەن. ئەجەبا، بۇ گۇناھ ئەمەسمىكەن؟

بۇنداق چاقچاقنى كۈتمىگەن گۈلپەرى بارماقلىرىنى ئىشقىلاپ تۇرالماي قالدى.

ــ ئامىنە، نېمە دەۋاتىسىز؟ نەدىمۇ...

ئامىنە بولسا ئۇنىڭ تۇرقىغا قاراپ ھە دەپ كۈلەتتى.

ــ ئەمدى ھەرگىز بۇنداق گەپ بىلەن چاقچاق قىلماڭ جۇمۇڭ.

ئامىنە گۈلپەرنىڭ كۆزىگە سىرلىق تىكىلدى:

ــ مەن چاقچاق قىلمىدىم. ئۇزاق بولدى، قىزلار

سىزنى «رابىيەنىڭ ئاكىسى ئالىم بىلەن يۇرۇۋاتىدۇ» دېيىشۋاتقىلى. مەن سىزگە دېيەلمەي كېلىۋاتقان شۇ. بايا دوستۇمنىڭ ئاكىسى ئازراق گەپكە تۇتۇۋىدى، دەككىسىنى بەرگۈچە ئالدىراپ كېتىپ قاپسىز، ئارقىڭىزدىن كەلسەم ئۇيۇن بۇ يەردە ئىكەن ئەمەسمۇ.

— سىز مېنى خاتا چۈشىنىپ قاپسىز، — دېدى گۈلپەري جىلە بولۇپ، — مەن ئالىم بىلەن ئادەتتىكىچىلا دوست شۇ.

— قىز ـ يىگىت ئوتتۇرىسىدا دوستلۇق نېمە ئىش قىلىدۇ؟ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشتىڭىزمۇ، پاراڭلاشتىڭىزمۇ مۇھەببەتلەشكەنگە ھېسساب.

— سىز... سىز... سىزمۇ مۇشۇنداق ئويلامسىز؟ توۋا، قانداق گەپ بۇ ئەمدى؟

گۈلپەرنىڭ تۇرقىنى كۆرگەن ئامىنە كۈلۈپ كەتتى:

— چاقچاق قىلىپ قويدۇم، مەن ئۇنداق ئويلىمايمەن. ئۇنىڭ ئۇستىگە مۇھەببەتلەشسىڭىز نېمە بوپتۇ؟ بۇ ئۆزىڭىزنىڭ ئىختىيارىدىكى ئىش. گەپ ئۆگىنىشكە تەسىر يەتمىسە بولغىنى. قىزلار ئۇنداق دېيىشكىنى بىلەن بەزىلىرى يىگىتلەرنىڭ كەينىدىن سوكۇلداپ يۈرمەمدۇ؟

بۇ گەپ بىلەن گۈلپەرى ئۆزىنى بېسىۋالدى:

— ئامىنە، بايا مېنى بەك قورقۇتۇۋەتتىڭىز، سىزمۇ شۇنداق دەپ يۈرسىڭىز مېنىڭ تايىنىدىغان ئادىمىم قالمايدۇ جۇمۇ.

— مەن سىزنى توغرا چۈشىنىمەن، ئىشقىلىپ، ئېھتىيات قىلىڭ.

ــ راست گەپ قىلسام ئالمىنىڭ شۇنداقراق خىيالى بار ئوخشايدۇ، ئەمما، مەن ھازىرچە ئۇنداق ئىشلارنىڭ بولۇشىغا ئەمەس، ئۇنداق سۆزلەرنىڭ بولۇشىغىمۇ يول قويمايمەن.

ــ بۇ ئويلىغىنىڭىز توغرا بوپتۇ.

ــ ئۇنىڭ ئۈستىگە سىز ئۇقماسلىقىڭىز مۇمكىن، ئامىنە، ھازىر ئالىم ئۆزىنى دەرستە ناچار، دەپ ئوقۇشتىن يالتىيىپ، شوپۇرلۇق خىزمىتىگە چۈشۈپتۇ. گەرچە ئۇ خىزمەتكە ئېرىشكەن بىلەن داۋاملىق ئوقۇيالمىغىنىدىن كۆڭلى بەك يېرىم ئىكەن. مۇشۇنداق ۋاقىتتا ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىشنىڭ ئورنىغا ئۇنىڭدىن ئۆزۈمنى ئەپقاچسام قانداق بولىدۇ؟

ــ ھەي، ساددا قىز، ــ ئامىنە گۈلپەرىنىڭ يۈزىگە نوقۇپ، ــ ئۇلارنىڭ ئوقۇش ـ ئوقۇماسلىقى ئۇلار ئۈچۈن ھېچ گەپ ئەمەس. ئالمىنىڭ خىزمەتكە چۈشكىنىگىمۇ ھەيران قالماڭ، سىز بىلەن بىزگە خىزمەتكە چۈشۈش كۆزىمىز يەتمەيدىغان ئىش بولغان بىلەن ئالمىلارغا ھېچقانچە ئىش ئەمەس.

ــ بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

ئامىنە گۈلپەرىگە ھەيرانلىق بىلەن تىكىلدى:

ــ سىز راستلا ئۇقمامسىز؟ ئالمىنىڭ ئاتىسى شەھەرنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى جالال دېگەن ئادەم شۇ.

ــ نېمە؟ ــ گۈلپەرى ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى. ئۇ شۇ تاپتا شەھەر باشلىقىنىڭ پەرزەنتلىرى ئالىم، رابىيەلەرنى تەسەۋۋۇرىغا سىغدۇرالمايۋاتاتتى.

ــ مانا ئەمدى شەھەر باشلىقىنىڭ كېلىنى بولىدىغان بولدىڭىز.

گۈلپەرى ئامىنەگە ئالىيىپ قاراپ قويدى. ئامىنە تىلىنى چىقىرىپ:

ــ ھە، قانداق، ھېلىقى ناخشىنى ئۆگىنىپ بولغانسىز؟ــ دەپ سورىدى.

خىيالى قالايمىقانلىشىپ، كەيپىياتى ئېغىرلىشىپ كەتكەن گۈلپەرى ئارانلا جاۋاب بەردى:

ــ ناخشىنىغۇ ھەرھالدا ياماں ئەمەس ئۆگىنىۋالدىم، لېكىن دۇتارنى راۋرۇس چالىدىغان ئادەم تاپساق بولاتتى.

ــ ئۇنداقتا بۇ ئىشنى ئايگۈل مۇئەللىمگە ئېيتىق دەڭ. يا بۇ كىچىك ئىش بولمىسا. ۋىلايەتلىك سەنئەت ئۆمىكىگە بېرىپ ئالاقىلاشسۇن.

ــ مەنمۇ شۇنداق ئويلاۋاتىمەن.

ــ ئۇنداقتا خوش، سىزنىڭ ناخشا تېپىش دەردىڭىزدە ئۆگىنىشنى تاشلاپ قويغىلى خېلى كۈنلەر بولۇپ قالدى، ئەمدى بولسىمۇ ئۆگىنىشىمنى ئىزغا سېلىۋالاي.

ــ رەھمەت، ئامىنە، ھېلىمۇ مەن ئۇچۇن جىق ئاۋارە بولدىڭىز.

ــ نەتىجىڭىز بىلەن رەھمەت ئېيتىڭ، خوش.

ئامىنە كېتىپ قالدى. گۈلپەرىمۇ ئۆيگە قاراپ ماڭدى بىراق، يول بويى «مۇئاۋىن شەھەر باشلىقى» دېگەن سۆزنى ئۆزىدىن بىردەمۇ نېرى قىلالمىدى. راستىنى ئېيتقاندا، گۈلپەرى بۇ نۇقتىدا ئالىمغا قىزىقىۋاتامدۇ

ياكى ئالىم بىلەن مۇئامىلە قىلىشتا ئېھتىياتقا قىلىش كېرەكلىكىنى ئويلاۋاتامدۇ، بۇنى ئۆزىمۇ بىلەلمەي قالدى.

※ ※ ※

سەنئەت يېتەكچىسى ئايگۈل مۇئەللىم كۆپ كۆزىتىش ۋە ئويلىنىش ئارقىلىق گۈلپەرنىڭ «ئاتا مېھرى» دېگەن ناخشىنى ئېيتىشنى قارار قىلغانىدى. ئايگۈل مۇئەللىمنىڭ ھېس قىلىشچە، گۈلپەرنىڭ مۇشۇ ۋاقىتلاردىكى ھېسسىياتى ناخشىنىڭ ھېسسىياتى ۋە مەزمۇنى بىلەن بەك ماس كېلىپ، ناخشا بىلەن تەبىئىي يۇغۇرۇلۇپ كېتىدىغان تەسىرلىك بىر ھالەت شەكىللىنىدىكەن.

گۈلپەرنىمۇ شۇنى ئويلاپ يۇرەتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇنىڭ غېرىبسىنىش تۇيغۇسى دائىملا ئۇنى ئاشۇ ناخشىنى غىڭشىشقا مەجبۇر قىلاتتى. ئۇ ئۆزىمۇ سېزەتتى، ھەر قېتىم شۇ ناخشىنى ئېيتقاندا يېڭى ـ يېڭى ھېس ـ تۇيغۇلارغا چۆمۈلەتتى. ناخشىغا بېرىلگەنچە قاينىق بىر ھايات مەركىزىدە ياشناۋاتقانەك سېزىملار ئۇنى ئۆزىگە ئەسىر قىلاتتى. شۇڭا، بەزىدە ئۇ ناخشىنى قايتا ـ قايتا ئېيتىپ كېتەتتى. بۇنداق چاغدا گۈلپەرنىڭ ھېسسىياتىنى سەنئەتچىلەرگە خاس قەلبى بىلەن چۈشەنگەن ئايگۈل مۇئەللىم مۇزىكىنى ئۇزمەي

چالاتتى. گۈلپەرى بولسا ناخشا قوينىدا ئاتسىنى سېغىناتتى، سىردىشاتتى، مۈڭ تۆكەتتى...

ئايگۈل مۇئەللىمنىڭ كۆڭلى تىنغان بولغاچقا، يەنە بىر ناخشىنى گۈلپەرنىڭ ئۆزىنىڭ تاللىغانلىقىغا ئارتۇقچە ئويدا بولمىدى. دۇتار ئىشىدىمۇ گۈلپەرنى ئارتۇقچە سۆزلەتمەي سەنئەت ئۆمىكىگە بېرىپ ئالاقىلىشىپ ھەل قىلىدىغان بولدى.

مۇسابىقە ۋاقتىغا ئۇچ كۈن قالدى.

گۈلپەرى چۈشتىن كېيىنلىك مەشىقنى تۈگىتىپ ئۆيگە قايتىشتىن بۇرۇن دادىسىنىڭ قەبرىسىگە بېرىپ كېلىشنى كۆڭلىگە پۈككەنىدى. ئۇ خەلق دوختۇرخانىسىنىڭ ئالدىدا بىرپەس تۇرغاندىن كېيىن كوچىدىن تېزلىك بىلەن كېسىپ ئۆتۈپ شەرققە مېڭىپ كەتتى. تۇرلۇك ماللار سودا بىناسىدىن ھازىر مودا بولۇۋاتقان چەمى قېلىنراق، رەڭگى قىزىل ئاياغلاردىن سېتىۋېلىشنى ئويلىغانىدى، لېكىن ئۆيىنى ئويلاپ بولدى قىلدى. ئاتسى بۇرۇن شەھەرلىك پاختا زاۋۇتىنىڭ تېخنىكى ئىدى. ھازىر گەرچە پاختا زاۋۇتىنىڭ ئەھۋالى بۇرۇنقىغا قارىغاندا تىلغا ئالغۇدەك بولمىسىمۇ، زاۋۇت رەھبەرلىكى ئۇلارنى يوقلاپ تۇرىدۇ. ئانىسىنىڭ مائاشى بولسا ئۆينىڭ ئىقتىسادىي تۇرمۇكى، بۇ ئۇچ جاننى ياماق ئەمەس ياشاش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىپ كېلىۋاتىدۇ. شۇنداقتىمۇ گۈلپەرى بۇرۇنقىدەك باشقىلارغا قاراپ بېقىپلا ئورۇنسىز كىيىم كىيىدىغان ئادىتىنى تاشلاپ،

ئۇ پۇلغا ئۆيگە لازىملىق بىرنەرسە ئېلىش قارارىغا كەلدى.

ــ گۈلپەرى!

گۈلپەرى توختاپ كەينىگە بۇرۇلدى. ئالىم ئۇنىڭ قېشىغا ئۆزگىچە سۆلەت بىلەن كېلىۋاتاتتى. گۈلپەرى ئۇنىڭ مۇئاۋىن شەھەر باشلىقىنىڭ ئوغلى ئىكەنلىكىنى ئۇققاندىن كېيىن سەل ئېھتىيات قىلىدىغان بولۇپ قالغانىدى. شۇنداقلا ئۇنىڭدا ئالىمغا نىسبەتەن بۇرۇنقىدەك يېقىنلىق تۇيغۇسى پەيدا بولمىدى. بۇنىڭ نېمە ئۈچۈن ئىكەنلىكى ئۇنىڭ ئۆزىگىمۇ تازا ئايدىڭ ئەمەس ئىدى.

ــ خىزمەتكە چۈشتىڭىزمۇ؟ــ سورىدى گۈلپەرى.

ــ ھەئە، تۇنۇگۈن خىزمەتكە چۈشتۇم،ــ دېدى ئالىم. ئۇ تولىمۇ خۇشال كۆرۈنەتتى.

ــ قايسى ئىدارىغا؟

ــ شەھەرلىك پاختا ـ كەندىر شىركىتىنىڭ دىرېكتورىنىڭ پىكاپىنى ھەيدەۋاتىمەن.

ــ مۇبارەك بولسۇن!

ــ رەھمەت،ــ دېدى ئالىم،ــ سىزچۇ؟ مەكتەپتىن كەچ قايتىپسىزغۇ؟

ــ ناخشا مەشىق قىلدىم.

ــ «مەشىق قىلدىم» دەپ بۇنداق كۈچۈۋەتسىڭىزمۇ بولماس؟

ــ چارچىسامۇ ئامال يوق، مەشىق كۆپ، مۇسابىقە ۋاقتىمۇ يېقىنلاپ قالغاچقا بەكرەك تىرىشمىسام

بولمايدۇ، ــ دېدى گۈلپەرى ئالمىنىڭ كۆزىگە قارىماسلىققا تىرىشىپ.

ــ سىز ئانچە ئەنسىرەپ كەتمەڭ. ناخشىنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ ئېيتىمدىغان سىزدىن باشقا ئىنسان بىزنىڭ بۇ يەردە يوق.

ــ مەن شامالغا ئۇچايمەن جۇمۇڭ، ــ دېدى بۇ ماختاشتىن سۆيۈنۈپ قالغان گۈلپەرى.

ــ راست، قەسەم قىلىمەن، سىز نەتىجىگە ئېرىشمەي قالمايسىز.

ــ ئالدىراپ ھۆكۈم قىلماڭ.

ــ مەن باغلىشىمەن. ئىشقىلىپ، مەن گېپىمگە ئىشىنىمەن. ناۋادا نەتىجىگە ئېرىشەلمىسىڭىز مەن ھەممىگە تەييار.

ــ ئېرىشسەمچۇ؟

ــ سىزمۇ ھەممىگە تەييار بولۇپ تۇرۇڭ.

ئىككىسى كۈلۈشتى. شۇنداً گۈلپەرىدە ئالمىغا نىسبەتەن بۇرۇنقىدەك يېقىنلىق پەيدا بولۇشقا باشلىدى.

ــ مەن باشقىلاردىنمۇ ئاڭلىدىم، ھەممىسى سىزگە ئىشەنچ قىلىدىكەن.

گۈلپەرى يەنە سۆيۈندى. بۇ خىل ئىشەنچىلەرنى ئۇمۇ ئاڭلىغان ئىدى. گۈلپەرى خۇپسەنلىك بىلەن سورىدى:

ــ سىزچە قانچىنچى بولارمەن؟

ئالىم سەل ئويلىنىپ قالدى:

ــ بۇنىڭغا بىرنېمە دېيەلمەيمەن. ئىشقىلىپ ياخشى نەتىجىگە ئېرىشىسىز.

گۈلپەرى ئالمىنىڭ بۇ راستچىللىقىنى ياقتۇرۇپ قالدى. بىر قىسىم كىشىلەر بار، ياخشى كۆرۈنۈش ئۈچۈن كۆزىنى يۇمۇپلا: «سىز چوقۇم بىرىنچى بولىسىز» دەپ ماختاشتىن ئەيمەنمەيدۇ.

ــ دېگىنىڭىزدەك بولغاي، ــ دېدى گۈلپەرى ئالمىغا مىننەتدارلىق بىلەن تىكىلىپ، ــ نەتىجىگە ئېرىشىشىمنى كۆپرەك تىلەپ تۇرۇڭ.

ــ چىن كۆڭلۈم بىلەن تىلەيمەن.

گۈلپەرى ئالمىنىڭ ئوتلۇق كۆزلىرىگە قاراپ تۇرۇشقا بەرداشلىق بېرەلمەي پەسكە قارىۋالدى.

ــ گۈلپەرى، چارچاپمۇ قالغانسىز، ۋاقتىڭىز بولسا مېنىڭ خىزمەتكە چۈشكىنىمنى تەبرىكلىگەچ سوغۇق ئىچىملىك ئىچىپ پاراڭلىشىپ كەلسەك قانداق؟

ــ بۇنىڭغا جان دەپ قوشۇلمەن، لېكىن كېيىن بولسا قانداق؟

ــ كېيىن بولسا قاچان؟

ــ مۇسابىقە تۈگىگەندە.

ــ بولىدۇ، سىز بولىدۇلا دەيدىكەنسىز، سىز قاچان دېسىڭىز شۇ ۋاقىتقىچە ساقلايمەن.

گۈلپەرى ئالمىنىڭ سۆزىدىكى يوشۇرۇن مەنىنى سېزىپ:

ــ مەن سوغۇق ئىچىملىك ئىچكەچ پاراڭلىشىشنى دەۋاتىمەن جۇمۇ، ــ دېدى.

ــ مەن ئۇ ئىشنىمۇ دېدىم. يەنە...

گۈلپەرى ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى:

— ئالىم، ئەمدى خوشلىشايلى، ئەتە كۆرۈشەيلى.

گۈلپەرى بۇ گەپنى ئىللىق تەلەپپۇزدا، ئىسسىق بىر ھېسسىياتتا دەۋەتكەنلىكىنى ئۆزىمۇ تۇيماي قالدى.

ئالىم بۇ چىرايلىق ۋە يېقىشلىق قىزنىڭ بۇگۈنكى ئىللىق مۇئامىلىسىدىن خۇش بولغىنىچە كەينىگە ياندى ۋە: «نېمىلا بولۇشىدىن قەتئىينەزەر گۈلپەرنى ئالغىنىم ئالغان. بۇنىڭ ئۈچۈن ھەرقانداق ئىشنى قىلىشتىن يانمايمەن» دېگەن قەتئىي قارارغا كەلدى.

گۈلپەرى ئالىمنىڭ ئىككى كۈندە بىر كىيىم يۆتكەيدىغان ئادەتتى ئۈستىدە ئويلاپ كۈلمەكچى بولدى — يۇ، «پاكىز يۈرگەننىڭ كۈلگۈدەك نېمىسى بار؟ قۇدرەت يەتسە كىيگۈلۈك» دەپ ئويلاپ، ئالىمنىڭ قارىسى يېتكەندىن كېيىن قەبرىستانلىققا بارىدىغان يولغا بۇرۇلدى.

بۇ مۇشۇ ئەتراپتىكى بىرقەدەر چوڭ قەبرىستانلىق ئىدى. بۇ قەبرىستانلىق شەھەرگە يېقىن بولغىنى بىلەن بەزى كۈنلىرى مۇشۇنداق ئادەمسىز بولۇپ قالاتتى.

ئۇ كېسەك ۋە توپا بىلەن ئاددىيلا ياسالغان ئاتىسىنىڭ قەبرىسى يېنىغا كېلىپ خېلىغىچە خىيالغا پېتىپ تۇرغاندىن كېيىن ئادەتتى بويىچە ئاتىسىغا ئۇ دۇنيالىق نۇرغۇن ياخشى تىلەكلەرنى تىلەپ ئورنىدىن تۇردى. گۈلپەرى قەبرىلەر ئارىسىدىكى ناھايىتى تار كېچىك توپىلىق يول بىلەن قايتتى. ئاتىسىغا بولغان چوڭقۇر سېغىنىش ھېسسىياتى بىلەن كېتىۋاتقان گۈلپەرنىڭ يادىغا تۇيۇقسىزلا ھېلىقى ناخشا كېلىپ تۆۋەن ئاۋازدا

ئېيتقىنىنى ئۆزىمۇ تۇيماي قالدى:

دادا ئەگەر بولسىڭىز،
يىغلىماس ئىدىم.

ــ قىزىم...

گۈلپەرى چۆچۈپ كەينىگە بۇرۇلدى ۋە ساقالىلىرىغا ئاق سانجىغان، ئاپتاپتا قارىدىغان، قورۇق باسقان چىرايىدا تەر تامچىلىرى يالتىراپ تۇرغان، گۈرجەككە تايىنىپ تۇرغان بىر بوۋاينى كۆرۈپ ئۆزىنىڭ مۇسۇلمانچىلىق قائىدىسىگە خىلاپ ھالدا تۇپراق بېشىغا كەلگىنىنى يات بىرەيلەنىڭ كۆرۈپ قالغىنىدىن، تېخى بۇنى ئاز دېگەندەك ناخشا ئېيتقىنىنى ئۇچۇن بەكلا ھودۇقتى ۋە خىجىل بولۇپ كەتتى.

ــ قورۇنما، قىزىم،ــ دېدى بوۋاي مېھرىبانلىق بىلەن،ــ بىزنىڭ ئۇلۇغ ناخشا پىرىمىز پىرچەڭگىمۇ شۇنداق ئىكەنىدۇق. بۇ گۇناھلىق ئىش ئەمەس، داداڭغا بولغان سېغىنىشىڭنى ئادەتتىكىچە دېگەندىن ئاھاڭغا سېلىپ قويغانغا خىجىل بولامسەن؟

گۈلپەرى بوۋاينىڭ سۆزلىرىدىن سېزىلىپ تۇرغان ئاجايىپ ئاق كۆڭۈللۈك ۋە دانىشمەنلىككە ھەۋەس قىلدى. شۇنداقلا ئۆزىمۇ سەزمىگەن ھالدا كوچىدىكى ئادەمنىڭ ئۇياتلىق يەرلىرىگە ئاچ كۆزلۈك بىلەن تىكىلىدىغان كىشىلەرگە بۇ خىزىر سۈپەت بوۋاينى سېلىشتۇرۇپ قالدى. لېكىن... ئۇلارنىمۇ ياخشى

كۆرگۈچىلەر باردۇ؟ بەلكىم ئۇلار پەقەت گۈلپەرىنىڭ نەزىرىدىلا رەزىل كىشىلەردۇ؟ بىردىنلا گۈلپەرىنىڭ پىكرى بىراقلا ئۆزگىرىپ كەتتى: دۇنيادىكى كىشىلەر ئارىسىدا قەدىرسىزلەر يوق ئوخشايدۇ!

— قىزىم، — دېدى بوۋاي قەبرىستانلىقتىن ئايرىلىپ يول بويىدىكى ئۆينىڭ ئالدىغا كەلگەندە، — كۆزۈمگە تولا چېلىقىسەن. ئەمدى بىلسەم ئەڭ يېقىن كىشىڭدىن ئايرىلىپ قاپسەن. سەندىن تەسىرلەندىم ھەم سۆيۈندۈم. سېنىڭدەك مۇنداق ئىخلاسمەن قىزنى تېخى ئۇچراتمىغانىدىم. «ئايال جىنسىلارنى تۇپراق بېشىغا چىقسا بولمايدۇ» دەيمىز. مېنىڭچە، مۇۋاپىق چىقىپ تۇرغانىنىڭ يامىنى يوق. تۇپراق بېشىنى يوقلاش ياخشى خىسلەت. بۇنى كىشىلەر ئانچە چۈشىنىپ كەتمەيدۇ، مەرھۇمدىن تىرىكلەرگە قالىدىغان ئەڭ ياخشى نەرسە مۇشۇ قەبرە، قىزىم. چۈنكى بۇ يەردە قەلبىڭدىكى مەرھۇمنىڭ روھىنىڭ ئىماندەك پاكىز توپا ئاستىدا جىسمى بار ئەمەسمۇ...

خېلىغىچە گۈلپەرى بوۋاي ھەققىدە ئويلىنىپ ماڭدى. باشتا بوۋاينى «يازغۇچى بولسا كېرەك» دەپ ئويلىدى. ئەمما مەلۇم بولدىكى، ئۇ بوۋاي گۆركار ئىكەن. لېكىن بۇنىڭ كارى چاغلىق. شۇنىڭدىن كېيىن بۇ ئېسىل بوۋاي گۈلپەرى بىلەن تولا ھەمدەم بولىدىغان بولدى. ئۇ ئۆيگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ھېلىقى بوۋاي ھەققىدە ئاپىسىغا قىزغىنلىق بىلەن سۆزلەپ بەردى.

ـ جاهاندا ياخشى كىشىلەر ناھايىتى كۆپ، قىزىم، ـ دېدى ئانا قىزىنىڭ خېلى يېنىكلىشىپ قالغانلىقىنى سېزىپ. ئانىمۇ مۇشۇ كۈنلەردە قىزلىرىغا قاراپ بېقىپ خېلى ئېچىلىپ قالغاندى. ئەنە، گۈلپەرىمۇ ئەمدى ئەتىدىن ـ كەچكىچە مۇڭلىنىپ ئولتۇرۇۋالماي ناخشىغا غىڭشىپ يۈرىدىغان، گۈلنۇر بولسا دەرسلىرىنى تەكرار قىلىپ، تاپشۇرۇقلىرىنى ئىشلەپ بولۇپلا ئۆزىنى سىرتقا ئېتىپ، دوستلىرى بىلەن ئويناپ كوچىدىن كىرمەيدىغان بولدى.

گۈلپەرى تاماقنى ئالدىرىماي يېگەچ ئالمىنىڭ مۇسابىقە توغرۇلۇق دېگەن سۆزلىرىنى ئويلاندى. قايسىبىر مۇسابىقىگە قاتناشقۇچى مۇسابىقىدە ئۇتۇپ چىقىشنى، ھېچبولمىسا نەتىجىگە ئېرىشىشنى خالىمايدۇ. شۇڭا، گۈلپەرى بايا ئالمىنىڭ سۆزلىرىگە ئېرەن قىلمىغاندەك قىلغان بىلەن كۆڭلىدە ئۇ ھەقتە ئويلىمىغىنى قالمىدى. ئۇنىڭ ئۇزۇك خىيالىرىنى ئاپىسىنىڭ ئاۋازى بۆلدى:

ـ مەكتەپتىن كەچ قايتىدىغان بولۇپ قالدىڭىزغۇ؟

باشتا بۇ ئىشنى سەل ئەپسىز كۆرۈپ ھازىرغىچە دېمەي كېلىۋاتقان گۈلپەرىنىڭ ئەمدىلىكتە يالغان ئېيتقىلى تىلى بارمىدى، كۆڭلىمۇ ئۇنىمىدى:

ـ ناخشا مۇسابىقىسى بولماقچىكەن... مۇئەللىم مېنى قاتنىشىڭ دېگەنىدى... مەشىق قىلىپ...

بۇ گەپتىن ئانا خۇشاللاندى:

ــ ياخشى بوپتۇ، قىزىم، مۇسابىقە قاچان؟
ــ يەنە ئۈچ كۈن قالدى.
ــ تەييارلىقىڭىز پۈتكەندۇ؟
ــ پۈتۈپ قالدى، تەييارلىق قىلىۋاتقىلى يىگىرمە كۈندەك بولۇپ قالغان تۇرسا... ــ گۈلپەرى قانداقلارچە بۇ گەپنى دەۋەتكەنلىكىنى ئۆزىمۇ سەزمەي قالدى. خەلچەم بۇ گەپنى ئاڭلاپ قىزىنىڭ نېمە ئۈچۈن بۇ ئىشنى شۇنچە ۋاقىتتىن بۇيان دېمەي كەلگەنلىكىنى چۈشىنىپ رازىمەنلىك بىلەن بېشىنى لىڭشىتتى. ئۇ قىزىنىڭ ئۆزىنىڭ كۆڭلىنى ئاياۋاتقانلىقىنى بىلىپ، «قىزىم چوڭ بوپتۇ، ئەقلى بىلەن ئىش قىلىدىغان بوپتۇ» دەپ ئويلاپ خاتىرجەملىك ھېس قىلدى. شۇڭا خەلچەم ئۇ گەپنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ سۆزىنى داۋام قىلدى:
ــ قايسى ناخشىنى...
ــ بولدىلا، ئاپا، مۇسابىقە تۈگىگەندە ئېيتىپ بېرەي، ــ دېدى گۈلپەرى. ئەسلىي ئۇ ناخشىنى ئاپىسىغىمۇ ئېيتىپ بەرمەكچى بولغانىدى، لېكىن ئاپىسىنىڭ كۆڭلىنى چۈشەنگەچكە، ئاپىسىنى ئاياپ بولدى قىلدى. كۆڭۈللەر ئەمدى تىنچلانغاندا...
خەلچەمۇ: «قىزىمنىڭ ئويلىغىنى باردۇ؟ يا ناخشىنىڭ ئۇيالغۇدەك يېرى باردۇ؟ ياشلار...» دەپ قايتا سوراپ ئولتۇرمىدى. لېكىن شۇ ھامان: «سەنئەتچى بولۇش ئۈچۈنلا يارالغان ئوخشايدۇ، تەق ـ تۇرقى، ئاۋازى قايسى سەنئەتچىدىن قېلىشىدۇ؟ چوقۇم ئاپاڭنى، ئاتاڭنىڭ روھىنى خۇش قىلغۇدەك ئادەم بولىسەن...» دېگەنلەرنى ئويلىدى.

※ ※ ※

چۈشلۈك تامىقىنى يەپ بولغان رابىيە يېڭىدىن تىكتۇرمەكچى بولغان ئۇسسۇل كىيىمىنىڭ پاسونى ھەققىدە ئويلىنىۋېتىپ ئۆمەرنى يادىغا ئالدى ۋە ئۇنىڭ ئۆزىگە بارغانچە ئوبدان مۇئامىلە قىلىۋاتقانلىقىدىن، نۇرغۇن ئىشلاردا ئۆزىنىڭ كۆڭلىنى ئىزدەۋاتقانلىقىدىن كۆڭلى سۆيۈنۈپ كەتتى. شۇنداقلا ئەگەر مۇناسىۋىتىنى مۇشۇ پېتى تەرەققىي قىلدۇرالسا پات ئارىدا ئۆمەر بىلەن ئۈسال شادلىقىغا چۆمەلەيدىغانلىقىغا كۆزى يەتتى. شۇڭا، رابىيە يېڭى تىجارەت باشلىغان «ئۇزۇمزار رېستورانى»نىڭ خوجايىنىنىڭ يۇقىرى ھەق بىلەن رېستورانىدا ئۇسسۇل ئويناپ بېرىش ھەققىدىكى نەچچە قېتىملىق تەكلىپىنى چىرايلىقچە رەت قىلدى. ئۇنىڭغا ھازىر پۇلغا قارىغاندا بەكرەك كېرەك بولۇۋاتقىنى مۇھەببەت ئىدى! شۇڭا ئۇ ئۆمەرنىڭ كۆڭلىنى تېخىمۇ ئۇتۇش ئۈچۈن ئۇسسۇل كىيىمىنى تېخىمۇ چىرايلىق، تېخىمۇ رەڭدار قىلىش كويىدا ئىدى. شۇنداق بولسا «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ كونا خېرىدارلىرىنى تۇتۇپ قالغىلى، تېخىمۇ كۆپ يېڭى خېرىدارنى جەلپ قىلغىلى بولاتتى. بۇنىڭدىن ئەلۋەتتە ئۆمەر خۇش بولىدۇ. ئۆمەر خۇش بولدى دېگەن گەپ رابىيەگە تېخىمۇ ئامراق بولىدۇ، دېگەن گەپ...

ئەنە شۇنداق چوتلارنى سوقۇۋاتقان رابىيە بۇگۈن

ئاخشامقى ناخشا مۇسابىقىسىگە ئۆمەرنىمۇ بىللە ئاپىرىشنى ئويلىدى. ئۆمەر بىلەن كۆپرەك بىللە بولسا كۆپ مۇڭداشقىلى، كۆپ سىرداشقىلى بولىدۇ. مۇھەببەت ئەنە شۇنداق جەريانلاردىن كېيىن پەيدا بولىدىغۇ!

شۇنىڭ بىلەن رابىيە «ئۆمەرجانغا ۋاقتىدا خەۋەر قىلىپ قويمىسام چۈشتىن كېيىنگە باشقا ئىش ئورۇنلاشتۇرۇپ قويمىسۇن يەنە» دېگەن ئەندىشىدە ئۆمەرگە چاقىرغۇ قىلدى. رابىيە: «ماڭا قانداق مۇئامىلە قىلىدىكىن؟ ئەگەر بەش مىنۇتقىچە تېلېفون قايتۇرسا ماڭا كۆڭلى بار دېگەن گەپ. ئەگەر ئون مىنۇتقىچە تېلېفون قايتۇرمىسا مەن توغرۇلۇق بىر قارارغا كېلەلمىگەن بولىدۇ. ناۋادا... ناۋادا ئون مىنۇتتىن ئېشىپ كەتسە ھازىرچە ماڭا ئادەتتىكى دوست سۈپىتىدە مۇئامىلە قىلىۋاتقان بولىدۇ. ئۇنداقتا مەن تېخىمۇ تىرىشىشىم كېرەك» دەپ ئويلاپ سائەتكە قاراپ ئولتۇردى. ئىككى مىنۇت ئۆتكەندە رابىيە تىتىلداشقا باشلىدى ۋە كۆزىنى يۇمۇپ:

— تېلېفون قايتۇرۇڭ، تېلېفون قايتۇرۇڭ،— دەپ كەتتى. دەل ئۇچ مىنۇت بولغاندا تېلېفون جىرىڭلىدى — رابىيە ئۇچۇن خۇشاللىق قوڭغۇرىقى چېلىندى. رابىيە چاققانلىق بىلەن تۇرۇپكىنى ئېلىپ ئەركىلەپ:

— ۋەي، ئۆمەرجان،— دېۋىدى، قارشى تەرەپ:

— ئۆمەر - پۈمەرنى قويە غىدىقىمىنى كەلتۈرمەي!...— دېدى. ئۇ ئالىم ئىدى. ئاكىسىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ رابىيەنىڭ چىرايى پۈرۈشتى.

ــ هه، نېمه ئىش؟ ــ دېدى رابىيه.
ــ قىز بالا تۇرۇپ نېمه توك تېگىسەن؟ ــ دېدى ئالىم ئۇدۇللا، ــ قېنى بايىقى قىزغىنلىقىڭ؟
رابىيه سائەتكه قاراپ قويۇپ خۇشياقمىغاندەك دېدى:
ــ نېمه ئىشىڭ بار؟
ــ مەن چۈشلۈك تاماققا بارالمايمەن.
ــ بىلدىم.
ــ بۇ مۇھىم ئەمەس، چۈشتىن كېيىن مۇساباقىگه چوقۇم بار.
ــ غەم قىلما، بارىمەن.
رابىيه سائەتكه قارىۋىدى، بەش مىنۇت ئۆتەي دەپ قاپتۇ. «ھه، ئۆمەرجان مېنى يېقىن دوستى دەپلا بىلىدىكەن» دەپ ئويلىغان رابىيەنىڭ كۆڭلى يېرىم بولدى، ئاندىن «ناۋادا ئون مىنۇت ئۆتۈپ تېلېفون قايتۇرسىچۇ؟» دېگەن بىر قورقۇنچ ئۇنىڭ سۆيگۈگه تەلپۈنۈۋاتقان يۈرىكىگه قارا سايه تاشلاپ ئۆتتى. ئىنسان نېمىدېگەن قىزىق! شۇ قورقۇنچتىن كېيىن رابىيه: «ھازىرچه ئۆمەرجان مېنى يېقىن دوستۇم دەپ بولسىمۇ بىلىپ تۇرغان بولسۇن» دەپ تىلەپ كەتتى.
رابىيەگه خۇددى سائەتكه ئاستا قارىسا سائەتنىڭ مېڭىشى ئاستىلاپ قالغاندەك تۇيۇلۇپ كەتتى. ۋاقىت ئون مىنۇت بولاي دەپ قالغانىدى. رابىيەنىڭ يۈرىكىگه ئاچچىق سانجىپ يىغلىۋەتكىلى تاس قالدى.
شۇ ۋاقىتتا تېلېفون جىرىڭلىدى. رابىيه تۇرۇپكىنى يەنه ئىتتىك ئالغان بولسىمۇ، لېكىن نېمىشقىدۇر قارشى

تەرەپ گەپ قىلمىغۇچە ئېغىز ئاچقۇسى كەلمىدى.

ــ رابىيە، تىنچلىقمۇ؟ قانداق ئەھۋالىڭىز؟

رابىيە ئۆمەرنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ يېنىك تىندى:

ــ ئۆمەرجان، چاقىرغۇ قىلىپ سىزنى ئاۋارە قىلىپ قويدۇم.

ــ ھوي، نېمە دېگىنىڭىز بۇ؟ سىز چاقىرغۇ قىلسىڭىز مېنىڭ خۇش بولىدىغانلىقىمنى بىلىسىزغۇ.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان رابىيە خۇش بولۇپ قالدى ۋە: «ئۇنداق بولسا نېمىشقا ۋاقىتىدا تېلېفون قايتۇرمايسىز؟» دېگۈسى كەلدى. ئۆمەر سۆزىنى داۋام قىلدى:

ــ سىز چاقىرغۇ قىلغاندا كۆتكۈچىلەرگە قىسقا يېغىن ئېچىۋاتقانىدىم. دەرھال ئىشخانىغا كىرىپ تېلېفون قىلسام تېلېفونىڭىز ئالدىراش ئىكەن. شۇڭا يېغىننى تۈگىتىۋېتىپلا سىز بىلەن خاتىرجەم سۆزلىشەي دەپ ئەمدى تېلېفون قايتۇرۇشۇم.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان رابىيە يايراپ كەتتى، چىرايى «شاپپىدە» ئېچىلىپ ۋارقىرىۋەتكىلى تاس قالدى. «ئۆمەرجان بەش مىنۇت بولمايلا تېلېفون قايتۇرۇپتۇ. دېمەك، ئۇنىڭ كۆڭلىدە مەن بار ئىكەنمەن!!» رابىيە قىزغىنلىشىپ كەتتى:

ــ ئۆمەرجان، سىز بىلەن چۈشتىن كېيىن ياش ناخشىچىلارنىڭ ناخشا مۇسابىقىسىگە بىللە بارايلىمىكىن، دەپ تېلېفون قىلىشىم.

ــ ناخشا مۇسابىقىسى؟

ئۆمەر تۇرۇپ قېلىۋىدى، رابىيە جىددىيلەشتى:

— ناخشىغا قىزىقمامسىز — يە؟

— قىزىقمەن. تازا كۆڑىدىغان ئىش ئىكەنىدۇق. بىراق...

— نېمە؟ بىرەر ئىش ئورۇنلاشتۇرۇپ قويغانمۇ؟

— مەنمۇ بايا سىزگە تېلېفون قىلاي، دەپ تۇرغان. سىزنى چۈشتىن كېيىن جىلغا يېزىسىغا بىللە بېرىشىپ بېرەمدىكىن، دەپ ئويلىغان، بىرەيلەن بىلەن كۆرۈشۈپ كەلمەكچىدىم.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان رابىيە جىددىي ئويلاندى: «ئەمدى قانداق قىلاي؟ ئاكامنى دەپ ناخشا مۇسابىقىسىگە بارمىسام بولمايدۇ. ئۇنداق قىلسام ئۆمەرجان بىلەن تۇنجى قېتىم سىرتقا چىقىدىغان پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويىمەن. ئەستا، قانداق قىلسام بولار؟ ياق، ئاكامنۇ ئۆزى ئۈچۈن قىلمۇاتسا، نېمىشقا مەنمۇ ئۆزۈم ئۈچۈن يۈگۈرمەيمەن. نېمىلا بولسا مەيلى، ئۆمەرجاننى قولدىن چىقىرىپ قويسام بولمايدۇ. جىلغا سەپىرى مەن ئۈچۈن ئىنتايىن مۇھىم. بۇ سەپەر ماڭا قۇتلۇق سەپەر بولۇپ قالسۇن!»

رابىيەنىڭ بىردەم جىم بولۇپ قالغانلىقىنى بىلگەن ئۆمەر:

— ئەگەر ۋاقتىڭىز بولمىسا كېرەك يوق. ئۆزۈم بېرىپ كېلەي، — دېدى.

— ياق، ياق، — دېدى رابىيە ئالدىراپ، — باشقا ئىشىم يوق. چۈشتىن كېيىن بىكار بولۇپ قالغاچقا ناخشا

مۇسابىقىسىنى كۆرگىلى بارماقچىدىم. لېكىن سىز بىلەن بىللە بارغۇم بار.

ــ ئۇنداق بولسا بەك ياخشى. چۈشتىن كېيىن ئۆيىڭىزنىڭ ئالدىدىكى يولدا ساقلاپ تۇرۇڭ.

ــ ماقۇل، سىزنى ساقلايمەن.

※ ※ ※

بۇگۈن چۈشتىن كېيىن مۇسابىقە. خەلچەم: «بۇ ئىشنى گۇلنۇرغا ئېيتمايلى. بولمىسا بارىمەن، دەپ تۇرۇۋېلىپ مەكتەپكە بارمايدۇ. ئۇ ۋاقىتنى چىڭ تۇتۇپ ئۆگەنمىسە بولمايدۇ» دەپ ئويلاپ ئۇنىڭغا دېمىگەن بولغاچقا، تاماقتىن كېيىن گۇلنۇر ئادىتى بويىچە مەكتىپىگە ئالدىراپ كېتىپ قالدى. شۇندىلا گۇلپەرى تەييارلىقىنى باشلىدى.

ــ قىزىم، چوقۇم تىرىشىڭ، پۈتۈن ماھارىتىڭىزنى چىقىرىڭ!ــ دېدى خەلچەم قىزىغا ئىلھام بېرىپ.

ــ ناخشىنى ياخشى ئېيتىشقا تىرىشىمەن، ئاپا.

ــ ناۋادا بىرەر سەۋەب بىلەن نەتىجىگە ئېرىشەلمەي قالساڭىز ھەرگىز ئىچىڭىزگە ئېلىپ كەتمەڭ. ھەقىقىي مۇسابىقىدە ئۆزىڭىزنى سىناپ باققىنىڭىز ئۆزىمۇ چوڭ ئىش. غەيرەتلىك بولۇڭ.

ــ خاتىرجەم بولۇڭ، ئاپا. ئىدىيە تەييارلىقىم بار.

ــ خوش، قىزىم، ئامەتلىك بولۇڭ.

نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان جىددىيلىشىپ، «ناخشا ئېيتىش»، «ئالقىش»، «نەتىجە»، «باشقىلارنىڭ مەسخىرىسىگە قېلىش» دېگەنلەرنى خىيالىدىن نېرى قىلالماي كېلىۋاتقان گۈلپەرى ئەمدىلىكتە مۇسابىقە ۋاقتى كېلىۋىدى، بىردىنلا تەمكىنلىشىپ قالدى، جىددىيلىشىشتىن ئەسەرمۇ قالمىدى. خۇددى ئۆزىنىڭ نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان نامايان قىلىپ كېلىۋاتقان ئىقتىدارىنى يەنە بىر كۆرۈپ باقمىغان ئاددىي سىناق مەيدانىغا كېتىۋاتقاندەك بىر خىل خاتىرجەملىك تۇيغۇسىغا چۆمۈلدى. ئۇ بۇنىڭ پايدىلىق ياكى زىيانلىق ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي ئايگۈل مۇئەللىمدىن سورىۋىدى، ئايگۈل مۇئەللىم خۇشاللىق بىلەن:

ــ بۇ سىزنىڭ ئۆزىڭىزگە بولغان ئىشەنچىڭىز ھەقىقىي تۇرغۇزۇلغانلىقىنى چۈشەندۈرىدۇ. بۇ بىر ياخشى كەيپىيات. سەھنىدىمۇ ئۆزىڭىزنى مۇشۇنداق تەمكىن تۇتۇڭ،ــ دېدى. بۇ گەپنى ئاڭلىغان گۈلپەرى خاتىرجەم بولدى. مۇسابىقە مەيدانىغا مېڭىشتىن بۇرۇن ئايگۈل مۇئەللىم گۈلپەرىگە ئالاھىدە ئەسكەرتتى:

ــ سىڭلىم، ناخشا ئېيتقاندا ئۆز ھېسسىياتىڭىز بىلەنلا بولۇپ كەتمەڭ، بۇنداق دېسەم خاتا ئويلىماڭ، كۆڭلىڭىزنى چۈشىنىمەن. گەپ شۇ، دىققەت قىلىڭ. ئۆز ھېسسىياتىڭىز بىلەنلا بولۇپ كەتمەي ھېسسىياتىڭىزنى، ھېسسىيات ئىپادىلىشىڭىزنى ناخشا مەزمۇنىغا سىڭدۈرۈڭ. ئۆزىڭىزگە مەدەت بېرىڭ.

گۈلپەرى بۇ سۆزلەرنى چۈشىنەتتى. گەرچە ئۇ

ناخشىنى مۇڭپەقىيەتلىك ئېيتىپ كېتەلمىگە ئىشەنسەمۇ، لېكىن ناخشا باشلىنىپلا يىغلاپ تاشلاشتىن ئەنسىرەيتتى. ئەلۋەتتە بۇ گۈلپەرىنىڭ ئەھۋالىنى چۈشەنمەيدىغانلار ئۇچۇن بىر ئاز غەيرىيلىك، شۇنداقلا سۇنئىيدەك تۇيغۇ پەيدا قىلىپ قويۇشمۇ مۇمكىن.

ئامىنە ئۇنىڭغا ھەمراھ بولدى.

ــ گۈلپەرى، سىز تەييارلىق قىلغان ناخشىلارنىڭ بىرى تەسىرلىك، يەنە بىرى بولسا چوڭقۇر مەزمۇنلۇق ناخشا. دوستۇم، شۇڭا چوقۇم پۈتۈن ۋۇجۇدىڭىز بىلەن ئېيتىڭ،ــ دېدى ئامىنە.

ــ ئىككىلا ناخشىنى چوقۇم بېرىلىپ ئېيتىمەن، ئالقىشقا ئېرىشىدىغىنىمغا كۆزۈم يېتمۇاتىدۇ، ئاداش.

ــ چوقۇم ئالقىشقا ئېرىشىسىز. بۇ قېتىم كىشىلەر يەنە بىر ناخشىچىسىنى تونۇۋالىدىغان بولدى.

ئۇلار كۆڭۈل كۆتۈرۈشىدىغان گەپلەرنى قىلىشىپ، كىنو ـ تىياتىرخانىنىڭ ئالدىغا كېلىشتى.

※ ※ ※

رابىيەنىڭ خۇشاللىقىغا تولغان كىرا ماشىنىسى شەھەردىن چىقىپ شەرققە ــ جىلغا يېزىسىغا قاراپ يۈرۈپ كەتتى.

ــ ئۇ يەرگە نېمە قىلغىلى بارىمىز، ئۆمەرجان؟

ــ سىزمۇ بىلمىسىز، «ئۇزۇمزار رېستورانى» ئېچىلدى، بۇنىڭ بىلەن سودىمىزغا تەسىر يەتمەي

قالمايدۇ، شۇڭا ئەمدى ئۇلار بىلەن ئارىمىزدا رىقابەت كۈچىيىدۇ. ئۇلارمۇ چارە ـ تەدبىر قوللىنىپ سودىسىنى ئاقتۇرۇشنى ئويلايدۇ. شارائىت، تاماق، سەنئەت نومۇرلىرى ئۇلاردىمۇ بار، شۇڭا مەن سەنئەت نومۇرلىرىمىزنى بېيىتىش ئۈچۈن ئويلىنىۋاتقىلى ئۇزاق بولدى. ئۇرۇمچىدىكى رېستورانلاردا سەنئەت نومۇرلىرىغا قىزىقچىلىق شەكلىدىكى نومۇرلارنى قوشۇپتۇ، مەسىلەن، چاپلىننى دوراش دېگەندەك. مەنمۇ شۇنداقراق بىر ئىش قىلماقچى. ئۇقۇشۇپ كۆرسەك جىلغا يېزىسىدىمۇ تۇداخۇنغا ئوخشاش بويى پاكار سۇلايمان ئىسمىلىك پاراڭچى بىرىنى بار دەيدۇ. بېرىپ كۆرۈپ باقساق، ياراپ قالسا شۇ يېگىتنى تەكلىپ قىلىپ ئەكېلەيمىكىن، دېگەن.

ــ ناھايىتى توغرا ئويلاپسىز، ئۆمەرجان. ئاشۇنداق يېڭى ئىشلارنى قانداق ئويلاپ يېتىسىزكىنتاڭ؟ يىراقنى ئويلايدىغانلىقىڭىزغا قايىل بولدۇم. مۇشۇ ئەقلىڭىز بىلەن كېيىن چوڭ ئىشلارنى قىلىۋېتىسىز جۇمۇ. ھازىرمۇ كىچىك تۇرۇپلا شۇنچە ھەشەمەتلىك رېستورانىنى ئېچىپ چاڭ چىقىرىۋەتتىڭىز.

ــ مەنمۇ چوڭ ئىشلارنى قىلىشقا كۈچۈمىنىڭ يېتىشىچە تىرىشىمەن.

ــ كېيىن چوڭ ئادەم بولۇپ كەتسىڭىز بىزنى ئۇنتۇپ قالماڭ جۇمۇڭ.

ــ ئۇ چوڭ ئىشلارنى سىز بىلەن بىللە قىلىدىغان تۇرسام، ئۇنتۇشقا ھەددىمۇ؟

بۇ گەپتىن رابىيە خۇددى ئۆمەرنىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشكەندەك خۇشال بولۇپ كەتتى. ئۇلار بىرئاز جىم بولۇپ قېلىشۇندى، شوپۇر ئۇنئالغۇنى قويدى:

ماڭا بەرگەن سوۋغىتىڭ،
زەھەر ئىكەن بىلمەپتىمەن.

ناخشا قويۇلۇشى بىلەن ئۆمەر ناخشىچى بىلەن تەڭلا ناخشىنى بوش ئاۋازدا ئېيتىشقا باشلىدى:

كۆڭلۈم مېنىڭ ئاقكەن ئەجەب،
تاشلاپ كېتەر دېمەپتىمەن.

ئۆمەرنىڭ ناخشا ئېيتقىنىنى كۆرگەن رابىيە ئۇنىڭغا ھەيران بولۇپ قاراپلا قالدى:

— ھوي، مۇنداقمۇ ھۇنىرىم بار دەڭە.

ئۆمەر كۈلدى:

— دەرمانىم بولمىسىمۇ ناخشا ئېيتىش ئارمانىم بار، شۇڭا زېرىككەنلەردە گىتارنى تىرىڭلىتىپ غىڭشىپ قويىمەن.

— ئەجەب بۇ گەپنى بۇرۇن ماڭا دېمىدىڭىزغۇ؟

— ناخشىنى ئوبدان ئېيتالمىغاندىكىن... خىجىل بولۇپ دېمىگەن.

— بىر ئوبدانلا ئېيتىدىكەنسىزغۇ؟ ئەمدى ماڭا ناخشا ئېيتىپ بەرمىسىڭىز بولمايدۇ جۇمۇڭ.

ــ ئەگەر سىزلا خالىسىڭىز، ناخشامنى ئاڭلاپ مەسخىرە قىلمىسىڭىز، ئاۋازىم كەلمىسىمۇ ئېيتىپ بېرىمەن.

ــ چوقۇم ئاڭلايمەن.

ئۇلار جىلغا يېزىسىغا يېتىپ كېلىپ يېڭى مەھەللە كەنتىدىكى ئاق مەسچىتنىڭ يېنىدىكى توپىلىق يولغا چۈشۈپ، ئىشىك ئالدىدا ئېگىز ۋە باراقسان ئۆسكەن چىلان دەرىخى بار ئۆينىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. ئۆمەر سۇلايمان قىزىقچى بىلەن ئالاقىلاشقاندا بۇلارنى سوراپ بىلىۋالغانىدى.

ماشىنا توختىشى بىلەن چىرايلىق نەقىشلەنگەن دەرۋازىنىڭ كىچىك ئىشىكى ئېچىلىپ پاكار بىر ئادەم چىقىپ كەلدى. بويى ئون ياشلىق بالىلارنىڭكىدەك پاكار، چىرايىدىن ھەييارلىقى چىقىپ تۇرغان بۇ ئادەمنىڭ تۇرقىلا بىر كۈلكە ئىدى. ئۆمەر بىلەن رابىيە بىر ــ بىرىگە قاراپ كۈلۈشتى.

ــ ئەسسالامۇئەلەيكۇم! مەن سىلەرنى ساقلاپ تۇرغان،ــ سۇلايمان قىزىقچى شۇنداق دەپ ئۇلار ئەھۋال سورىغۇچە تۆۋەندىكى قوشاقنى ئوقۇدى:

مېنىڭ ئىسمىم سۇلايمان،
ئاپام خۇشياقماي تۇغقان.
مۇشتنى يۆگەپ گېپىمگە،
بىزەڭ نوچىغا ئاتقان.

ئۇلار كۆلكە بىلەن ھويلىغا كىرىشتى. سۇلايمانىڭ ھويلىدا ئاپتاپسىنىپ ئولتۇرغانىغ ياشانغان ئاتىسى سورىدى:

— بۇلار كىم، سۇلايمان؟

— لاۋبەنلەر.

— نېمە قىلغىلى كەپتۇ؟

— ماڭا پۇل بەرگىلى، ئۆزىلىرى پۇل تاپقىلى.

— جىق بەرسە گەپ قىلىپ بەر.

— غەم قىلما، ئاتا. پۇلنى جىق بەرسە مەنمۇ گەپنى مېتىرلاپ قىلىمەن، ئاز بەرسە سانتىلاپ قىلىمەن.

سۇلايمان شۇنداق دەپ ئۆمەرلەرگە كۆزىنى قىسىپ قويۇپ، ئۇلارنى ئۆيگە باشلىدى.

— بىز ئالدىرايمىز، — دېدى ئۆمەر ئالدىدىكى چايدىن بىر ئوتلاپ، — شۇڭا يېزا بازىرىغا بېرىپ بىرەر ئاشخانىغا كىرىپ بىرەر رومكىدىن ئىچكەچ پاراڭلاشقان بولساق.

— ھۇنىرىمنى كۆرمەكچىمۇ؟

— ئەمدى... ھە...

— ئۇنداق بولسا ماڭا گىرىم قىلىش كەتمەيدۇ، — سۇلايمان شۇنداق دەپ كاڭدىن پەگاھقا كىچىك بالىلاردەك ھەرىكەت قىلىپ سەكرەپ چۈشتى، — ئەمىسە مانا باشلىدىم:

— مېنىڭ سۆزلەيدىغىنىم يالغان. 41 يالغان ئۇيغۇرلاردىن قازاق، قىرغىز، ئۆزبېك قاتارلىق مىللەتلەرگە كەڭ تارقالغان. ئاتا ـ بوۋىمىزدىن تا مۇشۇ

كەمگىچە بىزگە مىراس بولۇپ ساقلىنىپ قالغان. مېنىڭ سۆزلەيدىغىنىم يالغان.

تاقا ـ تۇققا زەنجىر ھالقا، پاقا دەرەخكە چىقتى قۇيرۇقى شاخقا. كىگىز ئۆتۈككە ناھال قاقا، خۇرۇم ئۆتۈككە پاختىلىق ياقا. پەشمەت چاپانغا بۆرەك ياقا، قاپ كۆڭلەككە ئۆرە ياقا. ياش چوكانغا كۇموش ھالقا، قېرى خوتۇنغا ئالتۇن ھالقا. بوجەنتۇردىن خوتۇن ئالسام بېشىنىڭ بىر تەرىپى سوقا، بىر تەرىپى دوقا. كەينىگە ئۆتۈپ قاراپ باقسام پېشانىسى ئېگىزرەك چوققا.

مەن بىر كۇنى ئۆستەڭ ياقىلاپ كېتىۋاتسام ماڭا ئۇچراپ قالدى توققۇز بۇقا، مەن قۇشۇلۇپ بولدۇق ئون بۇقا. سوقۇشۇپ كەتتۇق جاقىلاق ـ جۇققا. بىز ھەممىز يىقىلىپ چۈشتۇق بىر لوقاقلىق شورتاڭلىققا. مەن ئۇ بۇقىلارنى تۈتۈپ ئەكېلىپ سولاپ قويدۇم ئاغزى يوق بىر توڭ قاپاققا. ئەتىسى قاراپ باقسام ئوخشاپ قاپتۇ بىر قېشى يوق لىڭگىرچاققا.

مەن بىر كۇنى ئېشەككە تەتۇر مىنىپ كېتىۋاتسام تۆت سوقما ھاڭگىراپ يۇرىدۇ. «بۇ نېمە بولغان سوقمىلاركەن؟» دېسەم، «كۇرسۇكقا كىرگەن سوقمىلاركەن» دەيدۇ. مەن ئۇلارغا 13 تال چەڭزە ئېلىپ بۇسۇرپىرىۋىدىم 14 تال كاڭمەنزە چىقاردى. 14 تال كاڭمەنزىنى 12 دانە پاختىلىق ئىشتانغا تېگىشەي، دەپ كېتىۋاتسام، «ۋاي ئەمەت، ۋاي سەمەت، ھېكىم پايپاقنىڭ مۇزخانىسىغا ئوت كەتتى» دەيدۇ. ئۇنىڭغا 12 ھارۋا گۈڭگۇرت، 14 ھارۋا يانتاق ئاپىرىپ قالاۋەردىم ـ

قالاۋەردىم، بىردەمدىن كېيىن ئۆچتى. شۇنداق كەينىمگە يېنىپ مۇزنىڭ ئاستىغا قارىسام مۇز دېگەن قۇرتلاپ كېتىپتۇ، ۋاي ـ ۋاي!

6 ـ ئاي ۋاقتىدا ئۇسساپ كېتىپتىمەن. سۇ دېگەننى شۇنداق ئىچىپتىمەن. شۇنداق بېشىمنى كۆتۈرۈپ قارىسام بېشىمنىڭ يېرىمى يوق. بۇ «نەگە كەتكەندۇ» دەپ قارىسام ئارغىبۇلاقنىڭ نېرىسىدا، ئۇششاقتالنىڭ بېرىسىدا غىر ـ غىر مۇز تېيىلىپ يۈرىدۇ. ئۇنى تۇتۇپ ئەكېلىپ «جاڭگىدە» بىرنى قويۇۋىدىم، تۇتۇپلا قالدى. شۇنداق كەينىمگە يېنىشىمغا ئۇنمىگەن بىر لوقاق تۇۋىدە تۇغۇلمىغان بىر توشقان بالىسى يېتىپتۇ. ئۇنى كەسمىگەن ھاسا بىلەن بىرنى قويۇۋىدىم، كولىمغان ئورنىغا چۇشۇپ كەتتى. ئۇنى ئالتە ئادەمگە باستۇردۇم، يەتتە ئادەمگە سويدۇردۇم. ئالتە پاتمان يېغى چىقتى، يەتتە پاتمان چاۋىسى. ئاشۇ دەمدىن ھازىرغىچە يەۋاتمىز ھېلىمۇ بار تەڭ يارمىسى. ھەرقايسىلىرىغىمۇ ئەپ قويدۇم ئۆيدە بار بىر چاتىسى. ئىشەنمىسەڭلار قاراپ بېقىڭلار ئىشكىتە ئېسىقلىق كاللىسى.

بىز بىر ۋاقتىدا شۇنداق ئەرلەر ئىدۇق، تام بېشىغا چىقىۋالساق ئىتتىن قورقمايدىغان، جۇۋا ـ جەنتۈڭنى سېلىۋالساق پىتتىنمۇ قورقمايدىغان ئەرلەر ئىدۇق. بىز بىر ۋاقىتلاردا شۇنداق ئەرلەر ئىدۇق، بىر تونۇر نان يېقىۋالساق يوقتىن قورقمايدىغان، جۇۋا ـ جەنتۈڭنى كىيىۋالساق سوغۇقتىنمۇ قورقمايدىغان ئەرلەر ئىدۇق. بىز بىر ۋاقىتتا شۇنداق ئەرلەر ئىدۇق، ئورمانلىققا ئۆي

سېلىۋالساق ئوتۇندىن قورقمايدىغان، ئۆيدىن تالاغا چىقىپلىۋالساق خوتۇندىنمۇ قورقمايدىغان ئەرلەر ئىدۇق.

ۋاق ـ ۋاق، ئالتە توخۇيۇم بار هەممىسى ئاق. كۈندۈزى گەپ قىلساڭ ئەتراپىڭغا باق، ئاخشىمى گەپ قىلساڭ ئېغىزنى قۇلاققا ياق. مۇنداق گەپنى ئاڭلايمەن دېسەڭ مېنىڭدەك 70 سانتىمېتىرلىق كېلىشكەن يىگىتنىڭ ئاغزىغا باق.

ئۇنىڭ سۆزى ۋە هەرىكىتى ماسلىشىپ شۇنداق بىر قىزىق هالنى شەكىللەندۈردىكى، ئۆمەر بىلەن رابىيە توختىماي كۈلۈپ كۆزلىرىدىن ياش چىقىپ كەتتى. كۈلكىدىن ئۆزىنى ئاران توختاتقان ئۆمەر رابىيەگە قاراپ رازىمەنلىك بىلەن باش لىڭشىتتى.

شۇنداق قىلىپ ئۇلار بىرەر سائەتتەك سۆزلىشىپ كېلىشىم هاسىل قىلىشتى. سۇلايمان قىزىقچى ئەتىسى شەهەرگە بارىدىغان، ئىككى كۈن رادىيو ۋە تېلېۋىزىيەدە ئېلان بېرىپ داغدۇغىسىنى قىلغاندىن كېيىن «1 ـ مايى» دەم ئېلىشتىن باشلاپ ئويۇننى رەسمىي باشلايدىغان بولدى.

ماشىنا قوزغالدى.

ــ ئۆمەرجان، سۇلايمان ئەجەبمۇ قىزىقچى ئادەم ئىكەن. رېستورانغا جان كىرىپ كېتىدىغان بولدى.

ــ ئېيتقىنىڭىز كەلسۇن، رابىيە.

ــ ئىككىڭلا پۇل تاپىدىغان ئوبدان ئىش بولدى.

ــ ئاشۇنداق تۇغما مېيىپلىققا بەندىنىڭ نېمە ئامالى؟ بىراق سۇلايمانىنىڭ جىسمى مېيىپ بولغان بىلەن ئەقلى ساغلام ئىكەن.

ماشىنا ئاق مەسچىتنىڭ ئالدىدىكى چوڭ يولغا چىقتى.

ــ بۇ جىلغىغا كېلىپ باققانمۇ؟ ــ سورىدى ئۆمەر.

ــ ياق، ئەمما داڭقىنى بەك ئاڭلىغان.

ــ كەلگەندىكىن، ئۇ يەرنىمۇ زىيارەت قىلىۋېلىپ كېتەيلى.

ــ تازا كۆڭلۈمدىكىدەك گەپ بولدى.

شۇ نىيەت بىلەن ئۇلار تاغ باغرىدىكى سىرلىق جىلغىغا قاراپ ماڭدى.

※ ※ ※

شەھەرلىك كىنو ـ تىياتىرخانا ئادەمگە لىق تولغانىدى. سەھنە ئارقىدىكى بۆلۈمچىلەردە ھەر خىل پاسوندا كىيىنگەن ياشلار جىددىيلىكىنى بېسىش ئۈچۈن بەند ئىدى. بەزىلىرى قىزغىن پاراڭلىشىپ تۇرۇشاتتى، بەزىلىرى كۆزىنى يۇمغىنىچە ئىككى چېكىسىنى ئۇۋۇلاپ ئولتۇرۇشاتتى، يەنە بەزىلىرى بولسا ئاللىقانداق ياخشى ـ يامان خىياللار بىلەن ئېيتماقچى بولغان ناخشىسىغا غىڭشىپ ئولتۇرۇشاتتى... ئەمەلىيەتتە، شۇ تاپتا ئۇلار قارشى تەرەپنى ــ ئۆزىگە قىزغىن سۆزلەۋاتقان، چاقچاق قىلىۋاتقانلارنى بۇگۈن ئاخشام ئەشەددىي رەقىب

بىلىشىدۇ، پىنھان تۇيغۇلىرىدا ئۆچ بولۇپ كېتىدۇ، ھەتتا ئۆزىنىڭ نەتىجىگە ئېرىشىشىگە توسالغۇ بولىدۇ، دەپ قارىغۇچىلارنى «ئىلاھىم، ناخشىنى باشلىشىغىلا ئاۋازى پۈتۈپ قالغىيدى» دەپ قارغاۋاتقانلارمۇ يوق ئەمەس.

بۇ يەردە ناخشا ـ مۇزىكىدىن ئىبارەت پاك، توسالغۇسىز، يۈرەكنىڭ بېغىشىنى ئويىنىتىدىغان سەنئەت ئۇچۇن ئۆزىنى بېغىشلىغانلار ياكى ھۆرمەت نەزىرى بىلەن قارىغانلار بۇگۇن شۇ سەنئەتنىڭ ئۆزلىرىگە شان ـ شەرەپ ئېلىپ كېلىدىغان قورالغا ئايلانغانلىقىنى سەزگەن. شۇنىڭ ئۇچۇن ئۇلار تىركىشىدۇ.

پۈتكۈل زالدا ھاياجانغا، جۇشقۇنلۇقتا تولغان مۇزىكىلار، ناخشىلار ياڭراشقا باشلىدى. ھەربىر ناخشا ئۆزگىچە مەزمۇنى ۋە ئاھاڭى بىلەن يۈرەكلەرنى لەرزىگە سالاتتى، ئۆزىگە خاس ئاۋاز ئالاھىدىلىكىگە ئىگە ناخشىچىلار ئۆزلىرى تاللىغان ناخشىلارنى ئۆز ھېسسىياتى بويىچە ۋايىغا يەتكۈزۈپ ئېيتىشقا تىرىشاتتى. گۈلپەرى ھەربىر ناخشىنى زەن قويۇپ تىڭشىدى. ناخشىچىلارنىڭ تەسىرلىك، مەزمۇنلۇق ناخشىلىرىدىن ئۇ قايىل بولۇپ قالدى.

ھەربىر ناخشىدىن كېيىن باھالىغۇچىلار قويغان نومۇرلار ئادەمنى دەقىقىلىك ھاياجانغا ھەم ئەندىشىگە سېلىپ تۇراتتى.

نۆۋەت گۈلپەرىگە كەلدى.

ئۇ يېنىك قەدەم ۋە سۈس جىلۋە بىلەن سەھنىگە

چىقتى. ئۇنىڭ قولىدىكى مىكروفون بىلىنەر - بىلىنمەس تىترەپ كەتتى. گۈلپەرى بىرنەچچە قېتىم يېنىك نەپەس ئالغاندىن كېيىن خىرە يورۇپ تۇرغان زال ئىچىگە دادىللىق بىلەن تىكىلدى. ئۇنىڭغا زالنىڭ چېكى يوقىتەك، پايانسىزلىقتا سوزۇلغاندەك تۇيۇلدى. ئۇ ناخشىنىڭ پائۇزىسى چېلىنىۋاتقاندا ئاشۇ چەكسىزلىككە تىكىلگىنىچە كەيپىياتىنى تەڭشىدى.

سەلدىن كېيىن زالغا ئۇنىڭ مۇڭغا تولغان، يۈرەكنى ئېزىپ سېغىنىشقا، ھەسرەتكە تولدۇرىدىغان ئاۋازى يېيىلىشقا باشلىدى:

قىزىلگۈللەر ئېچىلغاندا،
مەن بىر غۇنچە ئىدىم.
لېكىن ئېچىلىش ئالدىدا،
سىزدىن ئايرىلدىم.

ئۇ ئۆزىنى يەنە باسالمىدى، ناخشىدىكى، ئاۋازىدىكى مۇڭ ۋە سېغىنىش چوڭقۇرلاشقانچە، يۇقىرى پەللىگە كۆتۈرۈلگەنچە ئۇنىڭ كۆزىدىن ياش سىرغىشقا باشلىدى. ئۇنىڭغا ھازىر ناخشا ئېيتمايۋاتقاندەك، بەلكى كۆز ئالدىدىكى نۇرغۇن دىلكەش دوستلىرىغا دادىسىغا بولغان سېغىنىشىنى، ئاتىسىنىڭ ئەڭ ئېسىل پەزىلەتلىرىنى، چوڭقۇر مېھرىنى، ئامراقلىقىنى سۆزلەپ بېرىۋاتقاندەك تۇيۇلدى.

ئاتا ئەگەر بولسىڭىز،
يىغلىماس ئىدىم.
بەختلىك بۇ دۇنيادا،
زارلىماس ئىدىم.

گۈلپەرى ئاۋازى ئەڭ يۇقىرى نۇقتىغا يەتكەندە ئاتىسىدىن ئىككىنچى قېتىم ئايرىلىپ قالغاندەك بولدى، گېپىلىغا يىغا ئولاشتى. لېكىن، بۇ ھال ئۇنىڭ ناخشىسىغا تەسىر يەتكۈزمەستىن ئەكسىچە ئاۋازىغا ناخشىنىڭ مۇڭى، ئاھاڭى، مەزمۇنى بىلەن تەبىئىي بىرلىشىپ كەتكەن يىغلاڭغۇ بىر تۈس بېغىشلىدى. ئاۋازىدىكى بارغانچە بەرق ئۇرۇۋاتقان مەڭگۈلۈك ھەجران ئازابى زالدىكى ئاتىسى بار، ئاتىسىدىن ئايرىلغان بارلىق كىشىلەرنىڭ يۈرەك بېغىشىنى تىلىپ ئۆتتى.

ناخشا تۈگىگەندە زال بىرپەس سۈكۈتكە چۆمدى. گۈلپەرىمۇ ئۆزىنى ھالسىزلىنىۋاتقاندەك سەزدى. شۇ چاغدا ياڭرىغان ئالقىش ساداسى زالنى بىر ئالدى.

تاماشىبىنلارنىڭ ھاياجىنى، كۆزلىرىدىكى نەملەرنىڭ تۈگىشىگە ئۈلىشىپ دۇتار بىلەن ئورۇنلانغان ۋەزمىن، سالماق مۇزىكا ئاۋازى ياڭراشقا باشلىدى.

گۈلپەرى تۇرقىغا ۋە ئاۋازىغا قەتئىيلىك بېغىشلاپ ناخشىغا تەييارلاندى:

يۆلەكسىزنى يۆلىگەنلەر ياشىسۇن،
يۆگەكسىزنى يۆگىگەنلەر ياشىسۇن.

ناخشا باشلىنىپلا يەنە كۆچلۈك ئالقىش ساداسى ياڭرىدى. گۈلپەرى ھۆرمەتكە سازاۋەر خەلق شائىرى مۇھەممەتجان راشىدىن تېكىستىنى يازغان «ياشىسۇن» ناملىق داڭلىق ناخشىنى ئېيتىۋاتاتتى.

ئۆزى ئالماي، يامبۇ ياغسا ئاسماندىن،
ئەلگە يامغۇر تىلىگەنلەر ياشىسۇن.

سۇغارغاندەك سايە بەرگەن چىنارنى،
ئاتا قەرزىن تۆلىگەنلەر ياشىسۇن.

ئېتى ھارسا ئانا چۈشكەن ھارۇنىڭ،
ئۆزى ئات بوپ سۆرىگەنلەر ياشىسۇن.

ئۆزگىلەرنىڭ بەختى ئۈچۈن دەرد تارتىپ،
ئۆزى راھەت كۆرمىگەنلەر ياشىسۇن.

يوقسۇزلۇقتا ئوتى ئۆچكەن يالغۇزنىڭ،
ئوچۇقىنى پۈۋلىگەنلەر ياشىسۇن.

ھالدىن كەتكەن غېرىبلارنىڭ بېشىدا،
چىراغ يېقىپ تۇنىگەنلەر ياشىسۇن.

ئۇنتۇلمىسۇن ئارمان بىلەن كەتكەنلەر،
ئۈمىدلىرى ئۆلمىگەنلەر ياشىسۇن.

ياخشى قەلبلەرنىڭ قۇدرىتى بىلەن جاھان بۇگۈنگە ئۇلىنىپ كەلگەن. شۇنداقلا ياخشىلىق — يۆلەش بولغاچقىلا بۇ جاھان يەنە داۋاملىشىدۇ. شۇنداق بولغاچقا بۇ دۇنيادا ياشىغان ھەرقانداق ئادەمنىڭ ياخشىلىقنىڭ — يۆلەشنىڭ تاتلىق تەمىنى تېتىپ مىننەتدار بولمىغىنى يوق. شۇڭلاشقا ياخشىلىق تىلغا ئېلىنسا كىشىلەرنىڭ قەلبى چەكسىز سۆيۈنۈشكە تولىدۇ، ياخشىلىققا مەڭگۈلۈك ھاياتىي كۈچ تىلەيدۇ...

بىر ناخشىچى نومۇر ھېسابلاش ئارىلىقىدىكى ۋاقىتتا خالىس ناخشىدىن بىرنى ئېيتىپ بولۇپ تۇرۇۋېدى، مۇسابىقىنىڭ نەتىجىسى چىقتى. گۇلپەرى ئىككىنچى بولدى. ئۇ چەكسىز ھاياجانغا چۆمدى، كۆزىدىن خۇشاللىق يېشى تۆكۈلدى.

يېتەكچى ئوقۇتقۇچى ئايگۈل مۇئەللىم ئۇنى چىڭ قۇچاقلىۋالدى:

— مەن سىزدە ھەقىقىي تالانتنىڭ بارلىقىنى ئالدىن مۆلچەرلىگەن. سىز... سىز... سىڭلىم، قالتىس ئىش قىلدىڭىز، يۈزۈمنى كۆتۈرۈپ يۈرىدىغان بولدۇم...

يېتەكچى ئوقۇتقۇچى ئۆزىنى باسالمايى ھېلىغىچە ئۆزىنى ئازابلاپ كېلىۋاتقان ئىشىنىڭ شەپىسىنى بىلدۈرۈپ قويىدى: مەكتەپ رەھبەرلىكى «قىلغان ئىشىڭلارنىڭ بىرەر نەتىجىسى يوق. ھە دەپ دەرسكە تەسىر يەتكەن» دەپ مەكتەپ سەنئەت كۈرۈژۈكىنى تارقىتىۋەتمەكچى بولۇپ قەلبى سەنئەت ئىشقىغا تولغان

ئايگۈل مۇئەللىمنىڭ قىزغىن كۆڭلىگە سوغۇق سۇ سەپكەندى. نەتىجىگە ئېرىشىشتىن باشقا بۇمۇ بىر مۇھىم سەۋەب بولغاچقا ئايگۈل مۇئەللىم گۈلپەرنى ماختاپ، ئەتراپىدا پايپېتەك بولۇپ كەتتى.

نەتىجىگە ئېرىشىپ گىدىيىشۋالغانلار، نەتىجىگە ئېرىشەلمەي سالپىيىپ قالغانلار، ئۆز دىياردىن يېتىشىپ چىقىۋاتقان بۇ ناخشىچىلاردىن كۆڭلى سۆيۈنۈشكە تولغان تاماشىبىنلار، ناخشىسىغا قارىغاندا ئۆزىگە بەكرەك قىزىقىپ قالغان يۇرىكى ئوت يىگىتلەر بۇ چىرايلىق، ئامەتلىك قىزغا قارىشىپ قويۇشاتتى.

بۇلاردىن ئۆزىگە چەكسىز ئىشەنچ قونۇۋاتقان گۈلپەرى ئەركىن قەدەملەر بىلەن ئارقا سەھنىدىن چىقتى. ئىشىكتىن چىقىشىغىلا بىرەيلەن ئۇنى تۇيۇقسىز قۇچاقلاپ چۆچۈتۈۋەتتى. ئۇ ئامىنە ئىدى. ئارقىدىن يەنە بىرنەچچە ساۋاقدىشى يېتىپ كەلدى.

— مۇبارەك بولسۇن، گۈلپەرى!

ئامىنەنى كۆرۈپ غەلىبە خۇشاللىقى تېخىمۇ ئەۋجىگە چىققان گۈلپەرى ئامىنەنى تېخىمۇ بەك قۇچاقلاپ يىغلىۋەتتى.

— يىغلىماڭ، باشقىلار شۇ تاپتا نەتىجىگە ئېرىشەلمەي يىغلاۋاتسا، سىز نەتىجىگە ئېرىشكىنىڭىزگە يىغلايسىزغۇ.

— ئىككىنچى بولۇپ قالدىم، دەپ يىغلاۋاتامسىز؟

— مۇكاپاتنى ئاز كۆرۈۋاتقان گەپ.

ــ كەمتەرلىك قىلاي دەۋاتىدۇ. «كەمتەرلىك بىلەن ئادەم چىرايلىق، سەتلىشىدىكەن غادايغانسېرى.»

شۇنداق گەپلەر بىلەن دوستلىرى گۈلپەرنىڭ كەيپىياتىنى ئەسلىگە كەلتۈردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بىردەم كۆڭۈللۈك پاراڭلاشقاندىن كېيىن ئايگۈل مۇئەللىم ئۇلارنىڭ قايتىشىنى ئېيتتى:

ــ ئۆگۈنلۈكتىن باشلاپ نەچچە كۈن دەم ئېلىش بولغاندىكىن، شۇ ۋاقىتتا تەبرىكلەيلى. ھازىر كەچ بولۇپ قالدى. ئەمدى قايتىڭلار.

ئۇلار ئامالسىز كۆزى قىيمىغان ھالدا خوشلاشتى.

بەشىنچى باب

كۆڭۈل سىرى

گۈلپەرى تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىنىڭ ئالدىغا كەلگەندە بىرەيلەن ئۇنىڭ كەينىدىن سوكۇلداپ يېتىپ كەلدى.

ــ ئەۋلىيا جۇمۇ مەن.

گۈلپەرى ئالمىنىڭ ئاۋازىنى تونۇدى. گۈلپەرى كۆتۈرەڭگۈ روھ بىلەن كەينىگە بۇرۇلدى. ئالىم مەنۇنلۇق بىلەن كۈلۈپ ئۇنىڭ قېشىغا كەلدى.

ــ ھەممىزنى خۇش قىلىۋەتتىڭىز جۇمۇڭ، ــ دېدى ئالىم بىرنەچچە قەدەم مېڭىپ، ــ مەكتەپتىكىلەرنىڭ ھەممىسى كۆچەپ چاۋاك چالدى، دېگەنبىلەن ناخشىنى كارامەت ئېيتىۋەتتىڭىز، مەنمۇ يىغلاپ تاشلىدىم.

گۈلپەرى يېنىك كۈلۈمسىرەپ ئارتۇق سۆز قىلمىدى. ئۇ بەك خۇشال ئىدى.

ــ كەچ بولۇپ كېتىپتۇ، سىزنى ئاپىرىپ قويايلى.

گۈلپەرى شۇ تاپتا ھاياجاندىن، ئۆز ــ ئۆزىگە بولغان پەخىرلىنىشتىن، بېسىپ بولغۇسىز شادلىقتىن مەست

بولغاچقا ئالمىنىڭ تەلىپىنى تەبىئىيلا قوبۇل قىلىپ، كۈلۈمسىرىگىنىچە يولىنى داۋام قىلدى.

ــ سىزگە بېرىدىغان نەرسە بار، ــ دېدى ئالىم بەلبېغىغا بېكىتىۋالغان مىكرو تېپتىكى ئۇنىڭالغۇنى ئېلىپ، ــ مەن سىزنىڭ ناخشىڭىزنى لېنتىغا ئېلىۋالدىم.

بۇ گەپتىن گۈلپەرى ئۆزىگە تېخىچە سىرلىق تۇيۇلىدىغان تولىمۇ قىزغىنلىقنى ھېس قىلىپ، يۈرىكىگە ئىسسىق ئېقىم تارىغاندەك بولدى.

ئالىم يېڭىدىن پەيدا بولۇۋاتقان، بولۇپمۇ ياشلارنىڭ ئارزۇسىنى قىمىرلىتىۋەتكەن ئېسىل ئۇنىڭالغۇسىدىن لېنتىنى ئالدى، ئاندىن لېنتىنى سېلىپ گۈلپەرىگە ئۇزاتتى. شۇندىلا گۈلپەرى ئالمىنىڭ بويىنىدا نائۇشنىڭ بارلىقىغا دىققەت قىلدى.

ئەتراپتىكى تۇرىشلار تۈپەيلى ناخشا لېنتىغا تازا دېگەندەك ياخشى ئېلىنمىغان بولسىمۇ، گۈلپەرى ناخشىنى بېرىلىپ تىڭشىدى. «ھەقىقەتەن تەسىرلىك ئېيتىپتىمەن» دەپ ئويلىدى گۈلپەرى، ئاندىن بۇ نەرسىلەرنى ئالمىغا قايتۇرۇپ بەردى. ئالىم بولسا لېنتىنى قايتۇرۇپ گۈلپەرىگە سۇندى:

ــ سىزدە قالسۇن.

ــ رەھمەت، ــ دېدى گۈلپەرى لېنتىنى ئېلىۋېتىپ، ئاندىن ئالمىغا سوئال نەزىرى بىلەن تىكىلدى، ــ لېنتىغا ئېلىش قانداقلارچە خىيالىڭىزغا كېلىپ قالدى؟

ئالىم بۇ سوئالغا جاۋاب بەرمەستىن باشقا گەپنى سوردى:

— ئېسىڭىزدە بارمىكىن؟ مۇسابىقىدىن بۇرۇن بىر كۈنى سىز بىلەن باغلاشقانىدىم.

— ھەئە، ئېسىمدە.

— شۇ چاغدا سىزگە دېدىمغۇ «نەتىجىگە ئېرىشىسىز» دەپ. مەن بىلىپ ئېيتقان جۇمۇڭ.

— سىز قانداق بىلگەن؟ — چاقچاق ئارىلاش سوردى گۈلپەرى.

— ئىشقىلىپ، كۆڭلۈم تۇيغان.

— قانداق تۇيغان؟

ئالىم يېنىككىنە كۈلۈپ كەتتى:

— بىز باغلاشقانغۇ؟ مانا نەتىجىگە ئېرىشتىڭىز، ئەمدى مەن ھەممىگە تەييار، — دېدى. گۈلپەرى ئالىمنىڭ ئۇ چاغدىكى گېپىنى چاقچاق ئورنىدا چۈشەنگەچكە، ئۇ گەپنى بۇ يەرلەرگىچە سۆزەپ كېلەر، دەپ ئويلىمىغانىدى. شۇڭا، نېمە دېيىشىنى بىلمەي قالدى. نېمىلا بولسۇن خەقنىڭ ياخشى كۆڭلىدە.

— رەھمەت، — دېدى گۈلپەرى چىن كۆڭلى بىلەن، — نەتىجىگە ئېرىشكىنىمۇ چوڭ ئىش. ھەرقايسىڭلارنىڭ مەدىتى، ياخشى تىلىكى بولمىغان بولسا...

بۇ گەپلەرنى قىلىۋاتقاندا گۈلپەرى كوچا چىرىغىنىڭ يورۇقىدا تېخىمۇ چىرايلىقلىشىپ كەتتى. ئالىم شېرىن ھېسسىياتقا چۆمگىنىچە گۈلپەرىگە تويماي قارايتتى.

ئۆتكەن ـ كەچكەنلەر بولسا بۇ چىرايلىق قىز بىلەن سۆلەتلىك يىگىتكە ھەۋەس بىلەن قارىشاتتى.

ـ ئۇ ھېساب ئەمەس، ـ دېدى ئالىم گۈلپەرىنىڭ تارتىنىپ كېتىۋاتقانلىقىنى سېزىپ. ئۇنىڭ تەلپۈنۈشكە تولغان قەلبى ئەلۋەتتە بۇ پۈرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ گۈلپەرىگە بىرەر ئىش قىلىپ بېرىشنى ئويلايدۇ ـ دە.

ـ راستلا، ـ دېدى گۈلپەرى ئالىمنىڭ بارغانچە قىزىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ. ئالىم بۇنىڭدىن سەل ئۇمىدسىزلىنىپ قالدى.

بۇ چاغدا ئۇلار گۈلپەرىنىڭ ئۆيىگە كېلىپ قالغانىدى. چوڭ كوچىدىن شىمالغا 200 مېتىردەك ماڭسىلا گۈلپەرىنىڭ ئۆيىگە يېتىپ بارىدۇ. ئۇلار يانغا بۇرۇلۇپ قاراڭغۇ، ئادەمسىز كوچىغا كىردى.

ئالىم ئەمدى ھەم ھودۇقۇپ، ھەم ئالدىراپ قالدى. ئەسلىي بۇگۈن ئاخشام نېمىلا بولسۇن، گۈلپەرىگە كۆڭلىدىكىنى ئاشكارىلاشنى ئويلىغانىدى. بولۇپمۇ گۈلپەرىنىڭ بۇگۈن ئاخشامقى ياخشى مۇئامىلىسى ئۇنىڭغا يەنمۇ جۇرئەت ۋە ئىشەنچ ئاتا قىلغانىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە گۈلپەرىنىڭ تازا خۇشال بولغان پەيتى...

ئالىم تەۋەككۇل قىلىش قارارىغا كەلدى، لېكىن ئۇنىڭ نەزىرىدە گۈلپەرى ئادەتتىكى قىزلاردىن ئەمەس ئىدى. شۇڭا ئېھتىيات قىلمىسمۇ بولمايتتى.

ـ گۈلپەرى، ـ دېدى ئۇ تۆۋەن ئاۋازدا، ـ سىزگە دەيدىغان بىر گېپىم بار.

گۈلپەرى توختىدى. ئالىم جىمىپ كەتتى.

بىرنەرسىنى تۇيغان گۈلپەرىنىڭ يۈرىكى دۈپۈلدەپ سوقۇشقا باشلىدى.

— خاپا بولارسىزمۇ؟ — ئالىم يەنە ئېھتىياتچانلىق بىلەن سورىدى.

— نېمە گەپ بولسا... ئاۋۋال دېمەمسىز؟ — گۈلپەرىمۇ ئېھتىيات بىلەن ئېيتتى.

— ئەتىگەنكى گېپىمىز... نېمە ئۈچۈن ناخشىمىزنى لېنىتىغا ئالغانلىقىم... — ئالىم سۆزىنى داۋام قىلالمىدى.

گۈلپەرى كۈتتى.

— نېمىشقا لېنىتىغا ئالدىم؟ نېمىشقا - هە؟ — ئالىم هودۇقۇشقا باشلىدى، — كۆڭلۈم يېقىنلىق قىلىپ، كۆڭلىمىزنى ئىزدەپ...

— بۇنىڭدىن خۇش بولدۇم.

ئالىم بۇ سۆزدىن سەل جىلە بولدى. لېكىن... ئالىم بىر جۈرئەتلىنىپ يەنە ئۆزىنى باستى. ئىنتايىن خىرە كۆرۈنۈپ تۇرغان گۈلپەرى ئالىم ئۈچۈن بىر ۋەھىمگە ئايلىنىۋاتاتتى. ئالىم راستىنلا قورقۇپ قالدى. گۈلپەرى تا هازىرغىچە ئۇنىڭغا ناھايىتى ياخشى دوستانە مۇئامىدىلا بولۇپ كېلىۋاتىدۇ. ئالىم لېۋىنى چىشلىدى، يەنە غەيرەتكە كەلدى. نېمىلا بولسا دېيىش كېرەك.

— گۈلپەرى...

— هە...

— ناۋادا سىزگە كۆيۈپ - پىشىپ يۈرگەن بىرى بولسا نېمە دەيتتىڭىز؟

ــ نېمە دەيتتىم، ھېچنېمە دېيەلمەيمەن. چۈنكى ئۇ شۇ خەقنىڭ خاھىشى. مېنىڭ خەقنىڭ ھېسسىياتىنى توسۇپ كېتەلمىشىم مۇمكىن ئەمەسقۇ.

ــ ئەگەر شۇنداق بىرى سىزگە تەلەپ قويسىچۇ؟

ــ كىم؟

ــ ئالدى بىلەن جاۋاب بېرىڭ؟

ــ قىزىق ئىكەنسىز، ئادەمنى بىلىپ بىرنەرسە دېيىشىم كېرەكقۇ ئاخىر.

ــ ئۇغۇ شۇنداق...

ــ ئۇنداقتا دەڭا، ئۇ كىم؟

ئالىم بىرپەس تۇرۇپ كېتىپ ئېيتتى:

ــ مەسىلەن... مەن...

گۈلپەرى ئالىمنىڭ ئۆزىنى ياخشى كۆرۈپ قالغانلىقىنى سەزگىلى خېلى بولغان بولسىمۇ، مۇنچە تېز تەلەپ قويۇشىنى ۋە تەلەپ قويسا نېمە دەپ جاۋاب بېرىشنى زىنھار ئويلىمىغانىدى. تېخى بۇلارنى ئويلاش ئارتۇقچە بىر ئىش دەپ بىلگەنىدى.

ــ قېنى دەڭ، مەن بولۇپ قالسامچۇ...

ئالىمنىڭ ئاۋازى تىترەپ تۇراتتى. گۈلپەرى ئۆزىدە خىيال يوقاپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلدى.

ــ ئالىم... سىز... بۇ...

ــ ئىشەنمەيۋاتامسىز؟

ــ مەن دەيمەن...

ــ ماڭا ئىشەنمەيدىغانلىقىڭىزنى ئەمەس، سىزنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىمغا ئىشەنمەيدىغانلىقىڭىزنى

بىلەتتىم. لېكىن سىز ئويلاپ باققان ئەمەس، سىز ئۇچۇن، سىزنىڭ خۇشال يۈرۈشىڭىز ئۈچۈن نېمە خىياللارنى قىلىپ چىقىدىغانلىقىمنى ئەلۋەتتە سىز بىلمەيسىز. سىزنى كۆرۈپ، سىز بىلەن پاراڭلىشىپ قىينىلىپ كېتىۋاتقان كۆڭلۈمگە ئارام ئىزدەيدىغانلىقىمنى بىلمەيسىز. قانچىلىك ئازابلارغا دۇچار بولدۇم، شۇ ئۇزۇن كېچىلەردە سىزنى ئويلاپ قانچىلىك ھەسرەتلەندىم؟ لېكىن بۇلارنىڭ بىرەرسىمۇ سىزنىڭ چۈشىڭىزگىمۇ كىرىپ چىققىنى يوق. سىز پۈتۈنلەي ئۆز خىيالىڭىز، ئۆز ئىشىڭىز بىلەن يۈرىسىز. مېنىڭ قانچىلىك بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىمغا دىققەت قىلاي دېمەيسىز. ئەگەر مۇشۇ مۇھەببەت دېگەن نېمىنى تاشلىۋەتكىلى بولغان بولسىدى، مەن ئاللىقاچان...

ئالمىنىڭ ئاۋازى بوغۇلۇپ قالدى، ئاۋازىمۇ ئۆكسۈگەندەك چىقتى، لېكىن راست ئۆكسۈدىمۇ، بۇنى ئۆزىمۇ بىلەلمىدى.

گۈلپەری چۈشىنىكسىز تەلەپپۇز بىلەن:

— ئۆزىڭىزنى بېسىۋېلىڭ، ئالىم، — دېدى.

— راست، گۈلپەری، سىزنى سىز ئويلاپ باقمىغان دەرىجىدە... ياخشى كۆرىمەن....

گۈلپەری نېمىمۇ دېيەلمىسۇن؟ ئاخىری بولماي قىزلارنىڭ ئەڭ ئاسان جاۋابىنى بەردى:

— ئويلىنىپ باقاي...

— گۈلپەری...

ــ قالدى گەپنى ئەتە دېيمشەيلى...
گۈلپەرى كىرىپ كەتتى. ئالىم چوڭقۇر ھەسرەتلەنگىنىچە كەينىگە ياندى.

※ ※ ※

ئالىم چوڭ يولغا چىققۇچە ئۆزىدىكى ھودۇقۇشنى باسالمىدى. «بۇرۇنلاردا مۇنداق گەپلەرنى ئويۇن ئورنىدىلا قىلىۋېتەتتىم. ئەجەب بۇگۈن نېمە بولغاندىمەن؟ تۇزۇك ئىككى ئېغىز گەپمۇ قىلالمىدىم دېسە. تەمتىرەپ ـ ھودۇقۇپ ئارقا ـ ئالدى گەپ قىلىپ يۈرگىنىمنى. بۇ گۈلپەرى زادى قانداق قىزدۇ؟ نېمىشقا مېنى ئۆزىگە شۇنچە باغلىۋالىدۇ؟ نېمىشقا ئۇنىڭ ئالدىدا مۇنداق ھالغا چۈشۈپ قالىدىغاندىمەن؟» ئالىم شۇ خىياللار بىلەن تېلېفون ئىزدەشكە باشلىدى. «بوپتۇ‌لا، نېمىلا بولسا ئىچىمدىكىنى دەۋالدىم. قالغان ئىشنى ئاستا ـ ئاستا پۈتكۈزۈۋالارمەن. مانا، تونۇشمايدىغان گۈلپەرى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىمنى قىسقا ۋاقىت ئىچىدە مۇشۇنچە يەرگە ئەكېلىۋالدىم. خۇدايىم بۇيرۇسا، قالغان يېرى ئۆزلۈكىدىن يۈرۈشۈپ كېتەمدۇ تېخى!» ئاخىرى شۇ خىيال بىلەن كۆڭلىنى خۇش قىلغان ئالىم تېلېفونغا يۈرەكلىك ھالدا قول ئۇزىتىپ بىرەيلەنگە چاقىرغۇ قىلدى. ئالىم بىر تال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ تۇرۇۋىدى، تېلېفون كەلدى.
ــ سىلەر نەدە؟ ــ دەپ سورىدى ئالىم.

ــ هازىر «سىرداشلار تېز تاماقخانىسى»غا يۆتكەلدۇق. بىرىنچى ئايرىمخانىسىغا كەل.

شۇ تاپتا ئالمىنىڭ ئاغىنىلىرى بىر يەرگە جەم بولۇپ ئۇنى ساقلاۋاتاتتى. ئالىم گۈلپەرى بىلەن ئۇزاقراق پاراڭلىشىش مەقسىتىدە ماشىنىسىنى «ئوردا مېھمانسارىيى»نىڭ ئالدىغا توختىتىپ قويغاندى. ئۇ بېرىپ ماشىنىسىنى ئالدى ۋە ئاغىنىلىرى ئولتۇرغان تاماقخانىغا تېزلىكتە يېتىپ باردى.

ئايرىمخانىغا ئالىم بىلەن «قەدىناسلار»چە دوستلۇق ئورناتقان، «قىيامەتلىك دوستلار»دىن بولۇشقا قەسەم ئىچىشكەن ئوندەك دوستى يىغىلغانىدى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى ھازىر تۇرلۇك يوللار بىلەن خىزمەتكە چۈشۈۋالغان بولسا، بەزىلىرى تىجارەت بىلەن شۇغۇللىنىۋاتاتتى. ئىككىسى يەنىلا جەمئىيەتتىكى قۇلاق كەستىلەرنى كەينىگە سېلىۋېلىپ «كوچا نوچىسى» بولۇپ يۈرۈۋاتاتتى. ئۇلاردىن پەقەت پەرھات ئىسىملىك بىرەيلەنلا شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئەدەبىيات كەسپىگە قوبۇل قىلىنغان بولۇپ، باشقا گۈرۈپپىدىكى بالىلار «ئاراڭلاردىن مۇشۇ پەرھات چىقىپ قاپتۇ. بولمىغان بولسا، سىلەر بىر گۈرۈپپىدىكى بالىلار ئالىي مەكتەپ دېگەننىڭ قانداقلىقىنى بىلمەي ئۆتۈپ كېتەتتىڭلار» دەپ ئۇلارنىڭ چىشىغا تېگەتتى. شۇڭلاشقىمۇ ئۇلار پەرھاتنى چوڭ كۆرەتتى. بۈگۈن ئۇمۇ ئۈرۈمچىدىن دەم ئېلىشقا كېلىپ بۇ سورۇنغا داخىل بولۇپ ئولتۇراتتى.

ئالىم كىرىشى بىلەن ئولتۇرغانلار ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق بىلدۈرۈشتى. ئالىم تۆردىكى ئورۇنغا بېرىپ ئەمدى ئولتۇرۇشىغا ئورۇندۇقتا يانچە ئولتۇرۇپ، تاماكىسىنىڭ ئىسىنى ئاسمانغا پۈۋلەپ تۇرغان سېلىم «كۆچۈك» مەنسىتمەسلىك تەلەپپۇزى بىلەن:

ــ ئالىم، ئاغىنىلەرنى شۇنچە ساقلاتتىڭ، ئۇ بۇلبۇلىڭغىمۇ يېتەرلىك خۇشامەت قىلىۋالدىڭ. شۇڭا، بۇگۈن بىزنى راسا بىر مېھمان قىلارسەن؟ــ دېدى.

باياتىندىن بېرى ئاغىنىلەر ئارىسىدا «گۈر ــ گۈر» پاراڭ سالغاچقا، باشقىلار ئۇنىڭ پۇل خەجلىگەنلىك يۈزى ئۈچۈن ئۇنىڭ گېپىگە «ھە» دېسە «ھە» دەپ ئولتۇرغانىدى، شۇڭا سېلىم «كۆچۈك» ئۆزىنى بىردىنلا دوستلىرى ئارىسىدىكى نوپۇزلۇق ئادەمدەك سېزىپ قالغانىدى. شۇنداق بولغانكەن، ئۇنىڭچە بولغاندا ئەلۋەتتە ئاغىنىلىرى ئۇنىڭ گېپىگە داپ چالىدۇ ــ دە! ئەمما ئىش ئۇ ئويلىغاندەك بولمىدى. ئاغىنىلىرى ئۇنىڭ سۆزىگە قارىتا ھېچبىر جانلىق پوزىتسىيە تۇتمىدى، ئەكسىچە ھەممىسى ئالىمغا قاراشتى.

ئالىم ئۇنىڭغا تىكىلىپ بىرپەس تۇرۇۋەتكەندىن كېيىن قاتتىق تەلەپپۇز بىلەن:

ــ سېلىم، سەن خىزمەتكە چىقىپ بەك خۇمسىلىشىپ كېتىۋاتىسەن، ئەسلىي سەن خىزمەتچى، بىز ئوقۇغۇچى. بىكارچى بولغاندىكىن، بالىلارغا ئېغىز ئاچتۇرماي، ئۆزۈڭ بىلىپلا قىلىپ تۇرساڭ بولاتتى،ــ دېۋىدى، قالغانلار تۇشمۇتۇشتىن:

ــ ئالىملا مۇشۇنداق جايىغا كەلتۈرۈپ دېيەلەيدۇ...
ــ ئۆزىچىلا بىزنى كۆزگە ئىلمايدىغان بولۇپ كەتتى بۇ كۈچۈك...
ــ بىزنى ئىچى ئېچىشىپ ئۆلسۇن، دېگەندەك چاقىرغۇسىنى كۆز ـ كۆز قىلىپ كەتكىنىنى خوتۇن كىشىدەك،ــ دېيىشىپ كەتتى. ئالىم سۆزىنى داۋام قىلدى:
ــ سېلىم، سېنى مائاش ئېلىۋاتقاندىكىن بالىلارنى زېرىكتۈرۈپ قويماي بىر ئىش قىلار، دېسەم، ئۇنىڭ ئەكسىچە نوچىلىقىڭنى كۆرسەتكۈڭ كېلىپ كېتىۋاتىدۇ. تېخى بايىقى گېپىڭ ماڭا ئىش ئورۇنلاشتۇرغىنىڭمۇ؟
سېلىم سورۇندىكىلەرنىڭ كەيپىياتىغا قاراپ بېقىپ، ئۆزىنىڭ پايدىسىز، پاسسىپ ئورۇندا تۇرۇپ قالغىنىنى كۆرۈپ بىردىنلا بوشاپ كەتتى، شۇنداقلا بايا ئالىمغا گەپ قىلىپ قويغىنىغا پۇشايمان قىلىپ قالدى.
ــ سېلىم، ئېسىڭدە تۇت،ــ دېدى ئالىم تەلەپپۇزىنى تېخىمۇ زەھەرلىك قىلىپ،ــ ئۇنداق دېسەم، بىز سېنىڭ قولۇڭغا قاراپ قالغىنىمىز يوق. ئۇزاقتىن بۇيان سەن بىلەن ھەر ئويۇنلارنى ئوينىدۇق، لېكىن سېنى بىرەر قېتىم پۇل چىقار دەپ مەجبۇرلاپ باقتۇقمۇ؟ ئاز بەرسەڭمۇ خۇش بولدۇق. بېرەلمىسەڭ سېنى خىجىل قىلمىدۇق...
ئەمدى سېلىم ئولتۇرالماي قالدى:
ــ بولدى، ئاداش، شۇنداقلا دەپ قويغان گەپكە...
يەنە باشقىلارنىڭ ئاغزى ئېچىلدى:

ــ ھەي، سىلىم، ئالىم سىنى مېھمان قىلىپ باقمىغاندەك گەپ قىلىسەنغۇ.

ــ ئالىم بىرسىنىڭ مېھمان قىلىشىغا قاراپ قالىدىغان ئادەم ئەمەس.

ــ كۆپىنچە مېھماندارچىلىقنى ئۆزى قىلىۋاتسا. بىزنىڭ ئالمنى مېھمان قىلمىغىمىزنىڭ تەسلىكىنى بىلمىدىمكىنە.

ــ سىلەر بولدى قىلىڭلار، ــ دېدى ئالىم ئورنىدىن تۇرۇپ، ــ مېھماندارچىلىق توغرۇلۇق تالىشىشمۇ بىر گەپمۇ؟ مەن ئۇزاق بولدى سىلىمنىڭ نوچىلىقى ھەققىدە ئويلىنىۋاتقىلى. سىلىم، ئېسىڭدە بارمۇ؟ ئۆتكەندە دوختۇرخانىنىڭ ئالدىدا سەن بىلەن ئۇچرىشىپ قالغاندا ماڭا نوچىلىقىڭنى كۆرسىتىپ قويغىنىڭ. ئاڭلاڭلار ئۇنىڭ قىلغىنىنى...

ــ ئالىم، بولدى ئاداش، مەن...

ــ سىلەر ئاڭلاپ بېقىڭلار، ئۇ يېڭى موتوسىكلىت، چاقىرغۇ ئاپتىكەن. گىدىيىپ كېتىپتۇ، گەپلىرىچۇ تېخى «چاقىرغۇ نومۇرۇمنى يېزىۋالارسەن» دېيىشلىرىنى... سىلەر ئويلاپ بېقىڭلار، سىلىم نوچىلىقىنى كۆرسىتىدىغان ئادەم مەنمۇ؟

ــ سىلىم، رېنما نى (ئادەممۇ سەن)؟

ــ «كۇچۇكۇم، كۇچۇكۇم» دېسەڭ، ئۇنىڭ قىلىدىغىنى ئېنىققۇ!

ــ دېمىسىمۇ سەن مۇشۇ كۇنلەردە ھەددىڭدىن بەك ئېشىپ كېتىۋاتسەن.

ئالىم سۆزلىۋىدى، باشقىلار جىمىدى:

ــ شۇنداق نوچىلىق قىلساڭمۇ بالىلارنى ئويىنىتىپ يۈرسەڭمۇ مەيلىدى. ئەمدى بولغاندا... بىلىپ قوي، سېپىلىم، سېپىنىڭ ئۇ نوچىلىقىڭ ۋاقىتلىقلا. چاقىرغۇ ھازىر كىمدە يوق. ئارىمىزدا يوقلارغا ئىقتىسادىي ئەھۋالىمىز ياخشىلار يارەم قىلىپ ئېلىپ بېرىمىز. سەن بىر قوتۇر موتوسىكلىت مىنگەن بولساڭ، ماڭ، سىرتقا چىقىپ قاراپ باق، مەن پېتىقداپ ھەيدەۋاتقان ماشىنىنىڭ ئىشىكىنىمۇ تۈتۈپ باقمىغانسەن.

بۇ گەپلەر بىلەن سېپىلىمنىڭ بېشى چۈشۈپلا كەتتى.

ــ ئاغىنىلەر، ــ دېدى ئالىم، ــ سېپىلىم شۇ ۋاقىتتا «موتوسىكلىتىمنى يۇيۇڭلار» دېگەن. ئارىدا ۋاقىت چىقماي قالدى. قانداق، بۇگۈن يۇيۇۋېتىمىزمۇ؟

ــ يۇيىمىز!

ــ سوپۇنداپ...

ــ ھاراق موتوسىكلىتىنىڭ كىرىنى ئوبدان چىقىرىدۇ.

ــ جاھىل كىرغا توخو قوردىقىدىن باشقىسى بىكار.

ــ قوي گۆشىمۇ بوش ئەمەس.

ــ كاۋاپىنىڭ زىخىغۇ كىر دېگەننىڭ ئانا ـ مانىسىنى...

سېپىلىم ئورنىدىن تۇرۇشقا مەجبۇر بولدى:

ــ چاتاق يوق، ئاغىنىلەر، مانا مەن تەييار!

شۇنىڭ بىلەن سورۇن تۇزۇلدى. كۇلكىدىن ئېغىزىنى يۇمالماي قالغان ئاغىنىلىرى بارماقلىرىنى چىقىرىشىپ ئالىمنى ماختاشتى.

يەپ ـ ئىچىش باشلاندى.

ـ ئاغىنىلەر، ـ دېدى ئالىم چاي ئىستاكىنىغا لىق هاراق قۇيۇپ، ـ سىلىمىنىڭ ئارىمىزغا قايتىپ كەلگىنىنى تەبرىكلەپ تۇنجى هاراقنى مۇشۇنداق ئىچىمىز. «ياق» دېيىشكە رۇخسەت يوق!

ئۇ گۈپۈلدىتىپ ئىچىۋەتتى. هەممىسى ئاشۇنداق ئىچكەندىن كېيىن ئېچىلىشقا باشلىدى.

ـ ئاداشلار، ـ دېدى پەرهات ئورنىدىن تۇرۇپ، ـ ماركس: «ئىنسانلار ئالدى بىلەن يېيىشى، ئىچىشى... كېرەك. ئاندىن خاتىرجەم هالدا باشقا ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە بولالايدۇ» دېگەن. بىزمۇ مانا ئىچىۋاتىمىز، يەۋاتىمىز، شۇڭا بىز هازىر مۇهەببەت بىلەن شۇغۇللىنىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە.

بۇ گەپ بىلەن سورۇن قىزىدى:

ـ سۆزلە، پەرهات!

ـ ئىچىمىزدىكى گەپنى قىلدىڭ.

ـ سېنى سۆزلەيدۇ، دەپ بېقىۋاتىمىز جۇمۇ!

ـ ئۇنداقتا، ـ دېدى پەرهات ئالىمغا قاراپ، ـ گەپنى ئاتامانىمىز ئالىمدىن باشلايمىز، قانداق؟

ئالىم مىيىقىدا كۈلۈپ:

ـ بوپتۇ، بىر يىلدىن بۇيان قانچىلىك بىرنېمە ئۆگەنگىنىڭنى بىر كۆرۈپ باقايلى. مېنىڭ ئىشلىرىمنى دېسەڭ ده، بىراق ئوقۇغانىدەك گەپ قىل. مېنىڭ ئىشىمنى ئادەتتىكى گەپتەك قىلىپ قويىدىغان بولساڭ

جازا ئۇچۇن بىر بوتۇلكا ھاراقنى يالغۇز ئىچىۋېتىسەن. قانداق، بۇرادەرلەر؟ ــ دېدى.

ــ جىك گەپ.

ــ «يۇرۇۋاتىدۇ»، «تەلەپ قويۇۋاتىدۇ» دېگەندەك گەپلەرنى قىلىدىغان بولساڭ، بولدى، ئەتىلا ئوقۇشتىن توختا.

ــ گېزىتكە بېسىلغان ھېكايەڭدەك سۆزلەيسەن.

ــ ئوقۇشتىن توختىسىلا بولمايدۇ، نەچچە ۋاقىتتىن بۇنىڭغا خەجلىگەن پۇللارنى تۆلىسۇن.

سورۇن ئەۋجىگە چىقىۋاتاتتى.

ئالىم پەرھاتقا گۈلپەرى بىلەن بولغان ئىشلارنى دەپ بەرگەن بولۇپ، ئۇنىڭ سۆزلىشىدىن ئانچە ۋايىم يەپ كەتمەيتتى. ئۇنىڭ مۇنداق قىلىشتا مەقسىتى بار ئىدى، يەنى ئۇ گۈلپەرنگە تەلەپ قويۇشتا ئىككى قوللۇق تەييارلىق قىلغانىدى. ئەگەر گۈلپەرى بۇگۈن ئاخشام ئۇنىڭ تەلىپىنى رەت قىلغۇدەك ياكى كېيىن جاۋاب بېرىدىغانلىقىنى ئېيتقۇدەك بولسا، گۈلپەرنگە كۆڭلىنى خەت ئارقىلىق ئىزھار قىلماقچى بولغانىدى. ئۇ خەتنى ئەلۋەتتە مۇشۇ پەرھات يازاتتى.

ــ بولىدۇ، ــ پەرھات ئىككى رومكا ھاراقنى قولىغا ئالدى، ــ بىزنىڭ ئاتامانىمىزنىڭ قىسقىچە تەرجىمھالى مۇنداق: بايلىقات تۇرمۇش قوينىدا ئۆسۈپ چوڭ بولغان ئالىم تولۇق ئوتتۇرىغا چىقىپلا ئوقۇشنى بىراقلا تاشلاپ دېگەندەك مۇھەببەتكە بېرىلىپ، قىزلارنى خىيالىدىن نېرى قىلمايدىغان بولدى. مۇھەببەتنىڭ شېرىن ۋە

سىرلىق مەزمۇنلىرى دەرستە ئەسلىدىنلا ناچار ئالمىنى مەپتۇن قىلىپ ئوقۇشتىن بەزدۇردى. ئاران - ئاران سىنىپ كۆچكەن ئالىم ئۆيىدىكىلەر ھەرقانچە كۈچسىمۇ ئالمي مەكتەپكە ئۆتەلمەي تەكرار ئوقۇدى. گۈلپەرى ئەنە شۇ چاغدىلا ئۇنىڭ كۆزىگە روشەن چېلىقتى. بىر كۆرۈش بىلەن گۈلپەرى ئۇنى ئۆزىگە رام قىلىۋالدى. ئاخىرى ئالىم ھەربىرىكەت قىلىش قارارىغا كېلىپ گۈلپەرى بىلەن تونۇشۇشنىڭ ئەپچىل، پايدىلىق پۇرسىتىنى كۆپ ئىزدىدى. ئۇنىڭچە گۈلپەرىدەك ھۆسن - جامالدا مۇنچىلىك تولغان قىزچاق مەۋجۇت ئەمەستەك ئىدى. شۇنداق ئويلىغان چاغلىرىدا ئۇ نېمىشقىمۇ گۈلپەرنى بۇرۇنراق بايقىمىغىنى ئۈچۈن ئۆكۈنۈپ كېتەتتى. بىرنەچچە قېتىم بىلەن گۆدەكلەرچە مۇھەببەتلىشىپ، مۇھەببەتنىڭ يولىنى ئانچە - مۇنچە بىلىپ، ھېسسىياتقا خېلى بايلىشىپ قالغان ئالىم ئۆزى تۇيمايلا گۈلپەرىگە ئاشىق بولۇپ قالدى. بۇنىڭغا ئۇ ئۆزىمۇ ھەيران. ئۇ بۇرۇن ھېچبىر قىزغا مۇنداق خۇدىنى يوقاتقۇدەك دەرىجىدە كۆيۈپ - پىشىپ باقمىغانىدى. شۇندىلا ئۆزى ئىلگىرى قوپاللىق بىلەن سىلكىۋېتىپ مۇناسىۋىتىنى ئۈزگەنلىكىنى جاكارلىغاندا قىزلارنىڭ زار - زار قاقشاپ قالغان كۆڭلىنى چۈشەنگەندەك بولدى. ئۇلارمۇ ئۇنى شۇنچە ياخشى كۆرۈپ قالغان - دە!!

— ھوششەرە، پەرھات!

— خېلى ئۆگىنىپتۇ جۇمۇ بۇ.

— قىسقا بولۇپ قالدىمۇ نېمە؟

— ئەمسە سەن دېگىن.
— مەن ئۇنچىلىك دېيەلمىسەم...
— شۇنداق بولغاندىكىن غەت قىسىپ تاماكاڭنى چەك.

— داۋامى بار، — دېدى پەرھات، — ئەمدىكى مۇھىم مەسىلە، گۇلپەرى بۇ ئاتامانمىزنى ياخشى كۆردىمۇ، يوق؟ يەنە كېلىپ گۇلپەرى «ھە» دېگەن تەقدىردىمۇ ئاتامانمىز ئۇنى ئاخىرغىچە ئىلكىدە تۇتالامدۇ؟ يا باشقا قىزلارغا قىلغانغا ئوخشاش غۇنچىسىنى ئۇزۇۋېلىپ يوق قوڭىغا تېپەمدۇ؟ شۇڭا ھەممىمىز ئۇنىڭغا ئىنسىاب تىلەيلى.

ھە دەپ كۇلۇۋاتقان بالىلار تەڭلا ۋارقىراشتى:

— ئىنساب!!

ئالىم كۇلۇپ كەتتى. گەرچە پەرھاتنىڭ بەزى گەپلىرى ئېشىپ كەتكەن بولسىمۇ، لېكىن ئالىم ئۇنىڭ ئۆزىنى «ئاتامان» دەپ ئاتىغىنىدىن خۇش بولۇپ قالدى.

پەرھات قولىدىكى رومكىدىن بىرنى ئالىمغا سۇندى:

— ئاداش، بىز ھەممىمىز سېنى چوڭ بىلىمىز، ساڭا بولغان ھۆرمىتىمىزنى بىلدۇرۇۋالاي.

— رەھمەت، پەرھات، جايىغا كەلتۇردۇڭ، — دېدى ئالىم قىزغىنلىق بىلەن رومكىنى ئېلىپ، — لېكىن ئۇ ئىشلىرىمنى ھېكايە قىلىپ يېزىپ قويما جۇمۇ.

بۇ گەپ بىلەن ئولتۇرغانلار «ئالىم قورقتى» دەپ ۋارقىراشتى.

— قورقتۇم، لېكىن خۇش بولدۇم، — دېدى ئالىم،

ئاندىن بېشى چۈشۈپ كەتكەن سېلىمغا دېدى، ــ مۇشۇ خۇشلۇقىمىزنى تەبرىكلەش ئۈچۈن، سېلىم، كۈتكۈچىگە ئېيىت، ھەربىر ئاغىنىگە قىممەت پۇللۇق تاماكىدىن بىر قاپتىن كەلتۈرسۇن.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان باشقا بالىلار خۇش بولۇپ كەتكەن بىلەن سېلىمنىڭ كۆزى چەكچەيدى. ئۇ كېكەچلەپ ئورنىدىن تۇردى:

ــ تاماكا... چىقىم كۆپ بولۇپ كەتتى. مەن ئەمدى...

بۇنى ئاڭلىغان ئالىم سېلىمغا چەكچىيىپ قارىدى، ئاندىن ۋارقىرىدى:

ــ كۈتكۈچى!

سېلىم «ھەي» دەپ بېشىنى چايقىدى. كۈتكۈچى كىردى.

ــ نەچچە پۇل بوپتۇ؟ ــ سورىدى ئالىم.

ــ 154 كوي بوپتۇ. 150 كوي بېرىڭلار، ــ دېدى كۈتكۈچى.

سېلىم ئېرىنچەكلىك بىلەن يانچۇق كولىۋىدى، ئالىم «شارت»لا قىلىپ يېنىدىن پۇل چىقىرىپ، قالغانلار: «ھوي، بۇ قانداق ئىش بولۇپ كەتتى؟» دېگۈچە 150 يۈەننى كۈتكۈچىنىڭ قولىغا تۇتقۇزدى. ئاندىن جايىدا تۇرۇپلا قالغان سېلىمغا قارىدى:

ــ سېلىم، ھالىڭ شۇنچىلىكمىدى؟ ئەمدى ئۆزۈڭنى ئوڭشىۋال!

ئالىم شۇنداق دەپ ھېچكىم كۈتمىگەن بىر ئىشنى

قىلدى: ئۇ قولىدىكى ھاراقنى سېلىمنىڭ يۈزىگە چېچىۋەتتى. ئاندىن:

ــ يۈرۈڭلار، ئاغىنىلەر، ــ دەپ سىرتقا ماڭدى. قالغانلار نېرى ـ بېرى دېيىشمەي ئالمنىڭ كەينىدىن ئەگەشتى.

ماشىنىسىدا پەرھاتنى ئۆيگە ئاپىرىپ قويغىلى كېتىۋاتقان ئالىم يېرىم يولغا كەلگەندە:

ــ ئاداش، ئىش سەل ئەپلەشمەي تۇرىدۇ، شۇڭا ساڭا دېگىنىم بويىچە بىر سالام خەت يېزىپ بەر، ــ دېدى.

ــ قاچانغۇچە؟

ــ ئەتە چۈشكىچە.

ــ چاتاق يوق، ئاداش.

※ ※ ※

ئەتىسى گۈلپەرى سەل خامۇشراق ئورنىدىن تۇرۇپ قالدى. ئۆزىنىڭ ناچار ئەھۋالىدىن ئەنسىرىگەن گۈلپەرى سىرتىنى ئايلىنىپ كەلمەكچى بولدى. ئاخشامقى ئىشلارنى ئۇنىڭ پەقەت ئويلىغۇسى كەلمىدى. نېمىشقا؟ ئۇ ئۆزىدىكى ئەركىن ھۆزۈرنىڭ بۈگۈن سەھەردە سۈسلاپ قالغانلىقىنى، ئىچكى بىر تۈيغۇسىدا ئادەمنى بۇرۇقتۇرما قىلىدىغان قالايمىقانچىلىقنىڭ يۈز بەرگەنلىكىنى ھېس قىلدى. شۇنداق بولغاچقا ئۇ ئالىم ھەقىقىدە خىيال قىلماسلىق ئۈچۈن كارىزىنىڭ سەھەردىكى مۇزدەك سۈيىگە قولىنى تىقىپ ئۆزىنى سەگىتىشكە تىرىشتى.

ئەسىرلەردىن بۇيان زېمىنغا ھاياتلىق بەخش ئېتىپ كېلىۋاتقان كارىز ئۆزىنىڭ پاكىز، ساپ سۈيى بىلەن گۈلپەرىنىڭ نېرۋىسىنى غىدىقلاپ، سېزىملىرىنى ئويغىتىشقا باشلىدى. گۈلپەرى يۈزىنى قايتا ـ قايتا يۇيۇپ ئۆزىدىكى چارچاش ھېسسىياتىنى پەسەيتكەندىن كېيىن ئورنىدىن تۇردى. ئۇ يېشىللىققا پۈركەنگەن كارىزنى بويلاپ ئۆيگە قايتتى.

ئۇ ئۆيگە قايتىپ كەلگەندە ئانىسى ئەتىگەنلىك چايىنى تەييارلاپ بولۇپ، گۈلپەرىنىڭ شەرەپ گۇۋاھنامىسىگە ھەۋەسلىنىپ قاراپ ئولتۇراتتى. ئانا قىزىنىڭ چىرايىدىكى ھارغىنلىقنى كۆرۈپ سەل چۆچۈدى:

ــ نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان ناخشا مەشىق قىلىمەن، دەپ بەك چارچىغان ئوخشايسىز؟

ــ ياق، ئاپا، بەك قاتتىق ئۇخلاپتىمەن.

ئانا ئىچ ـ ئىچىدىن خۇشال ئىدى. قىزىنىڭ ياخشى نەتىجىگە ئېرىشكەنلىكىدىن ياخشى بىر ئىستىقبالنى بايقىغاندەك بولغان ئانىنىڭ قىلمىغان تاتلىق خىيالى قالمىغانىدى. شۇ ۋاقىتتا كۆزىنى ئۇۋۇلاپ چىقىقان گۈلنۇر ئۇلارنىڭ يېنىغا كەلدى.

ــ دەم ئېلىش بولغاندىكىن، يەنە بىرئاز ئۇخلىۋېلىڭ، قىزىم، ــ دېدى خەلچەم گۈلنۇرغا.

ــ ئاخشام بالدۇرلا يېتىۋالغان بولغاچقا ئۇيقۇم قېنىپتۇ، ــ دېدى گۈلنۇر، ئاندىن ئاچىسىدىن سورىدى، ــ ئاخشام قاچان كەلدىڭىز؟

ــ كەلسەم ئۇخلاپ كېتىپسىز.

ئۇيقۇسى خېلى ئېچىلغان گۈلنۇر ئاپىسىنىڭ قولىدىكى شەرەپ گۇۋاھنامىسىنى كۆردى.

ــ كىمنىڭ ئۇ؟ ئەكېلىڭە، ئاپا، كۆرۈپ باقاي.

خەلچەم كۈلۈپ گۇۋاھنامىنى سۇندى. گۈلنۇر گۇۋاھنامىنى قولىغا ئېلىپ بىر قاريۋەتكەندىن كېيىن ۋارقىرىۋەتتى:

ــ ئاچا، بۇ راستلا سېنىڭمۇ؟! ئاپا، بۇ راستمۇ؟

خەلچەم بېشىنى لىڭشىتتى. خۇشاللىقتىن گۈلنۇرنىڭ ئاغزى يۇمۇلماي قالغانىدى:

ــ قاچان بولغان مۇسابىقە بۇ؟

ــ تۇنۇگۈن چۈشتىن كېيىن.

شۇ هامان گۈلنۇرنىڭ چىرايى تۇرۇلدى:

ــ ماڭا نېمىشقا دېمەيسىلەر؟

خەلچەم بىلەن گۈلپەرى بىر ــ بىرىگە قارىشىپ تۇرۇپ قالدى.

ــ مەن ئاچامنىڭ سەھنىدە ناخشا ئېيتقىنىنى كۆرسەم بولاتتى، مۇشۇنداق چوڭ ئىشنى ماڭا دېمەپسىلەر...

ــ قىزىم، ئۇنداق ئويلىسىڭىز بولمايدۇ،ــ دېدى خەلچەم گۈلنۇرنىڭ ئاچىسىغا كۆيۈنۈپ دەۋاتقانلىقىدىن سۆيۈنۈپ،ــ بىز بۇ ئىشنى سىزگە ئاچىڭىز تەييارلىق قىلىۋاتقاندىلا دېمەكچى بولغانىدۇق، لېكىن سىزنىڭ دىققىتىڭىزنىڭ بۆلۈنۈپ كېتىشىدىن ئەنسىرىدۇق. تۇنۇگۈن سىزگە مۇسابىقە ئىشىنى دېگەن بولساق، دەرسىڭىزنى تاشلاپ كېلىشتىن يانمايتتىڭىز، كەچلىك ئۆگىنىشىڭىزگىمۇ تەسىر يېتەتتى. قىزىم گۈلنۇر،

سىز تىرىشىپ ئۆگەنمىسىڭىز بولمايدۇ. ۋاقتىڭىز ئاز قالدى. ئازراق ۋاقتىنى بولسىمۇ چىڭ تۇتمىسىڭىز بولمايدۇ. ئاڭلاۋاتمىز، يېڭى قۇرۇلغان تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە نومۇرى يۇقىرى ئوقۇغۇچىلارنى قوبۇل قىلىدىكەن. سىز ئەمدى ۋاقتىنى چىڭ تۇتمىسىڭىز ئۇ مەكتەپتە ئوقۇش ئارزۇيىڭىز قانداق ئەملگە ئاشىدۇ؟

تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپ قۇرۇلغاندا كىشىلەرگە بۇ مەكتەپ بەكمۇ يېڭى تۇيۇلغان، شۇنداقلا كۆپىنچە كىشىلەر ئۇنىڭ قانداق مەكتەپلىكىنىمۇ تازا چۈشىنىپ كېتەلمىگەنىدى. سەرخىل ئوقۇتقۇچىلارنى ئىمتىھان ئارقىلىق قوبۇل قىلىپ ئوقۇتۇش سۈپىتىنى زور دەرىجىدە ئۆستۈرگەن بۇ مەكتەپ قوبۇل قىلغان تۇنجى قارارلىق تولۇق 3 ـ يىللىق ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ئالىي مەكتەپ تولۇق كۇرس سىنىپلىرىغا قوبۇل قىلىنىش نىسبىتىنىڭ يۇز پىرسەنت بولۇشى بۇ مەكتەپنىڭ داڭقىنى چىقىرىۋەتكەنىدى. شۇڭا، ھازىر نۇرغۇن ئاتا ـ ئانىلارغا نىسبەتەن پەرزەنتلىرىنى بۇ مەكتەپتە ئوقۇتۇش چوڭ ئارمان بولسا، «ھەي، تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە ئۆتەلمىگەن بولسام» دەپ پاراڭ قىلىش ئوقۇغۇچىلارنىڭ سۆھبىتىگە تېمىسىغا ئايلانغانىدى. گۇلنۇرمۇ كېچە ـ كۈندۈز تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇشنى ئارزۇ قىلىپ، ئولتۇرسا ـ قوپسا شۇ مەكتەپنىڭ گېپىنى قىلىدىغان بولۇپ قالغانىدى.

شۇڭا، تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ گېپى چىقىۋىدى، گۇلنۇرنىڭ خاپىلىقى ئاستا ـ ئاستا تارىدى.

سىڭلىسىنىڭ چىرايىنىڭ ئېچىلغانلىقىدىن كۆڭلى جايىغا چۈشكەن گۈلپەرى سائەتكە قاراپ قويۇپ سومكىسىنى قولىغا ئالدى.

ــ بىز تەكرار سىنىپتىكىلەر بۈگۈنمۇ بىر كۈن ئوقۇپ ئاندىن دەم ئالمىدىكەنمىز، ــ شۇنداق دەپ مەكتەپكە ماڭغان گۈلپەرى بىرنەرسىنى ئېسىگە كەلتۈرۈپ توختىدى ۋە يانچۇقىدىن لېنتىنى ئالدى، ــ تىڭشاپ بېقىڭلار، مەن ئېيتقان ناخشا. خوش...

ــ ۋاھ، بەك ياخشى بولدى. ئەكىلە، ئاچا، ئۆگىنىش قىلىپ چارچىسام تازا ئاڭلايمەن. كېلىڭە، ئاپا، ھازىر بىر ئاڭلاپ باقايلى.

گۈلپەرى لېنتىنى سىڭلىسىغا تۇتقۇزۇپ خوشلاشتى.

※ ※ ※

بۈگۈن گۈلپەرنىڭ قەدەملىرى ئاستا ئىدى. شەھەرنىڭ ئەتىگەنلىك قايناقلىقى ئۇنىڭغا دىققەتىنى يىغىش ئىمكانىيىتىنى بەرمىدى. ئۇ كىشىلەر قايناپ-تاشقان چىقىپ باراڭلىق كوچىغا كىرگەندىن كېيىنلا ئالىم ھەققىدە ئويلىنىشقا مەجبۇر بولدى. ئاخشامۇ بۇ ھەقتە خېلى ئويلىغان، ھەيرانمۇ بولغان. ئىلگىرى مۇھەببەتلىشىۋاتقان قىز دوستلىرىنىڭ بۇ ھەقتىكى ھەرەڭ ــ سەرەڭ چالۋاقاشلىرىنى ئاڭلاپ، مۇھەببەتنى يۈكسەك تۇيغۇدا تەسەۋۋۇر قىلغانىدى. ئەمدى

گۈلپەرى ئالمىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن دوستلىرىنىڭ مۇھەببەت ھەقىقىدىكى كاتتا گەپلىرىدە بىر خاتالىق يوشۇرۇنغاندەك غەلىتە تۇيغۇ ئىچىدە قالدى. «شۇنچىلىكلا ئىشمىدى؟ ھېچكىمدە، ھېچنېمىدە ھېچقانداق ئۆزگىرىش بولغىنى يوققۇ... يا مەن ھېچ نەرسىنى تۇيالماي قالدىمۇ؟...» گۈلپەرى ئاخشام شۇ خىياللار ئىلكىدە ئۇخلاپ قالغانىدى.

ئۇ ئاشىق ـ مەشۇقلاردەك ساماۋى چۈشمۇ كۆرمىدى. چۈشىدە ئالىم بىلەن گۈلگە پۈركەنگەن باغلاردا قوغلىشىپ ئويناشمىدى، سۈزۈك سۇلۇق كۆل بويىدا سۇ چېچىشىپ بىر ـ بىرىگە كۆڭۈللىرىنى ئىزھار قىلىشمىدى. بۇ ئەجەب بىر ئىش ـ ھە؟

يولدا ئەمدى شۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى گۈلپەرنىڭ خىيالىغا تەلتۆكۈس باستۇرۇپ كەلدى. ئەقلىمۇ خېلى جانلىنىپ قالدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇ سۆيگۈ ئىشلىرىدىن خەۋەرسىز ساددا قىزلاردىنمۇ ئەمەس. ھازىرقى قايسىبىر كىنو، كىتابتا بۇ ھەقتىكى ئىشلار يېزىلمايدۇ دەيسىز، شۇڭا گۈلپەرى مەكتەپكە بارغۇچە ياخشى ئويلىنىۋېلىشنى لايىق كۆردى، شۇنداق قىلىشمۇ زۆرۈر. بىر ئادەمنىڭ ئىككىنچى بىر ئادەمگە «ياخشى كۆرىمەن» دېيىشى ئاسانمۇ؟ ئۇنىڭغا جۈرئەت، غەيرەت، ۋاقىت كېرەك. مۇھىمى، جاھاندا بىرىنى ياخشى كۆرمەك ئادەتتىكى ئىش ئەمەس. ئەگەر ئۇ ساپ ھېسسىياتلا بولىدىغان بولسا، ھېسسىياتى ۋايىغا يېتىپ ئاشكارا

بولغۇچە نۇرغۇن جەبىر - جاپالارنى چېكىدۇ. ھەربىر تۇيغۇ، ھەربىر تىنىق، ھەربىر يۈرەك تەۋرىشى ھەركىمنىڭ ئۆزىگىلا ئايان بولغان سېھىرگە، ئازابقا، شۇنداقلا كىشى رەت قىلمايدىغان زۇلۇمغا دۇچار بولىدۇ، لېكىن كۆپىنچە كىشىلەر بۇ ھېسسىياتنى قەدىرلەشنى بىلمەيدۇ. قەدىرلەش ھەرگىزمۇ قوبۇل قىلىش ئەمەس. يېسىنىن: «سۆيگۈنى بىلمەيدىغان تەنتەككە پەقەت ئېچىنىش كېرەك» دېگەن. سۆيگۈگە كاچات بىلەن جاۋاب قايتۇرغان قىزچاق ھەقىقىي سۆيۈشكە ئەرزىمەيدۇ.

گۈلپەرىمۇ بۇ تەرەپلەرنى ئويلاشقا ئۇلگۈرگەن. بىراقلا زەربە بېرىپ يامانلاشقانىنىڭ نېمە پايدىسى؟ جاھاندا سېنى ياخشى كۆرىدىغان ئادەمنىڭ بولغىنى ياخشى ئەمەسمۇ؟ لېكىن مۇشۇنداق چاغلاردا سۆيگۈ ئادەمنى تولىمۇ تەڭلىكتە قويىدۇ. گۈلپەرى خېلى ئويلىنىپ ئالمغا قارىتا ئۆزىدە پەقەت ئىللىق تۇيغۇسىدىن، دوستلۇق مىننەتدارلىقىدىن باشقا ھېسسىياتنىڭ يوقلۇقىغا ئۆزىنى ئىشەندۈرۈشكە تىرىشتى. لېكىن، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ شۇنداقلا تۇرۇۋېرىشكە بىرنەرسە دېيەلمەيدىغانلىقىغا ئىقرارمۇ بولدى. شۇنداق ئىكەن، بۇگۈن ئالىم بىلەن كۆرۈشكەندە نېمە دېيىش كېرەك؟ ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئاغرىتمايدىغان جاۋابنى قانداق تېپىش كېرەك؟ قانداق چۈشەندۈرۈپ كېتەلىشى مۇمكىن؟ لېكىن ئوغۇللار مۇھەببەت ئىشىدا... ئوغۇللار خۇددى تاجاۋۇزچى قوشۇندەك ھېچنېمە بىلەن ھېسابلاشماي قارشى تەرەپكە

ھۇجۇم قىلىدۇ، ئالىمنىڭ بۇنىڭدىن مۇستەسنا ئەمەس.

گۈلپەرى باشتا ئېھتىيات قىلىشنى ئويلىدى. ئارقىدىنلا ھېچقانداق ئىپادە بىلدۈرمەي ئارىلىشىپ ئۆتۈشنى ئەۋزەل كۆردى. بۇنىڭدا ئۇ نېمىنى كۆزلىگەنلىكىنى بىلەلمىدى.

ئۇ مەكتەپكە يېقىنلىغاندا ئالمىنى ساقلاپ تۇرغان بولمىسۇن، دېگەن ئوي بىلەن دەرۋازا ئەتراپىغا ئوغرىلىقچە قارىدى، لېكىن ئالىم كۆرۈنمەيتتى. ئۇ بۇنىڭدىن خۇش بولدى، ئارقىدىنلا ئالمىنىڭ يوقلۇقىدىن كۆڭلى يېرىم بولغاندەك، شۇ سەۋەبتىن ئالمىنى ساقلىغۇسى كەلگەندەك بىر خىل تۇيغۇدا دەرۋازا ئالدىدا بىرئاز تۇرغاندىن كېيىن سىنىپقا قاراپ ماڭدى. ئۇ ئۆزىدە بۇنداق تۇيغۇنىڭ بولغىنىدىن ھەيران قالدى.

ئۇنى سىنىپتا، كارىدوردا نۇرغۇن ئالقىش كۈتۈۋالدى. دەرسكە كىرگەن ھەربىر ئوقۇتقۇچى ئالدى بىلەن گۈلپەرنى ماختاپ، ياخشى تىلەكلىرىنى بىلدۈرگەندىن كېيىن دەرس باشلىدى. ھەتتا تۆت ـ بەش ئايدىن بۇيان گۈلپەرنىگە قاپاق ئاچمىغان ماتېماتىكا مۇئەللىمىمۇ:

ـ ياخشى قىلدىڭىز، ئۇكام، سىزنى تەبرىكلەيمەن، ـ دېدى. گۈلپەرى بۇنىڭدىن ھەقىقەتەن ھەيران قالدى. بۇنىڭغا سەۋەب بولغىنى باشقا نەرسە ئەمەس، بەلكى گۈلپەرنىڭ بىر كېچىدىلا شان ـ شەرەپنى قولغا كەلتۈرگەن «ناخشا چولپىنى» غا ئايلانغانلىقى.

دەرستىن چۈشكىچىمۇ ئالمىنىڭ ئۇنى ئىزدەپ

كەلمىگەنلىكى ئۇنى بىرئاز ئەنسىرىتىپ قويدى. «ئۇنىڭغا نېمە بولغاندۇ؟ يا تەلىپىمنى قوبۇل قىلمىدى؟ ئەمدى يۈزىگە قانداق قارايمەن، دەپ خىجىل بولۇپ يۈرەمدىغاندۇ؟» دېگەن سوئال گۈلپەرنى بىئارام قىلدى. شۇڭا ئۇ غەشلىكتىن خالىي بولالمىدى.

بىرەيلەن دەرستىن چۈشكەندىلا سىرلىق كۈلگىنىچە كېلىپ ئۇنىڭغا بىر پارچە خەتنى تۇتقۇزدى. بۇ ئالمىنىڭ خېتى ئىدى.

«گۈلپەرى:

سىزنىڭ تۇغداشسىز جاماڭغىز ئالدىدا خجىل ھەم ئامالسىز ئىكەنلىكىمنى بىلىمەن. لېكىن، يۈرىكىم بۇنى ئۇقمايدىكەن، ماڭا بويسۇنمايدىكەن. ئەگەر ئادەمدىكى ھېس - تۇيغۇ شۇ كىشىنىڭ ئىلكىدە بولسا ياكى ماڭىلا نىسبەتەن شۇنداق ئىمكانىيەت بولغان بولسىدى، مەن ئاخشام دېگەندەك ئۇزۇمنى مۇنچە قىينىمىغان، سىزنى ئورۇنسىز بىئارام قىلمىغان بولاتتىم. ئەيسۇس، ئاللا بۇ قۇدرەتنى بەندىلىرىگە بېرمىگەنكەن. ھەچكىم ھەچكىمنىڭ، شۇنداقلا ھەچكىم باشقىلارنىڭ ئوي - خىيالىغا ھۆكۈمرانلىق قىلالمايدۇ، مەنمۇ شۇنداق. مەن ھەرقانچە تىرىشىپمۇ سىزدىن چەتنەپ كېتەلمەيدىغان خىياللىرىمنى باشقا ياقتا بۇرىيالمىدىم. كىتابىتىمۇ سىز، كۆچىدىمۇ سىز، تېلېۋىزوردىمۇ سىز، يولدىمۇ سىز، رولدىمۇ سىز... كۆزۈمنى يۇمسامۇ ئىللىق جىلمىيىپ تۇرىسىز. لېكىن، مەن سىزنى ئۇنتۇشقا، نەزىرىمدىن نېرى قىلىشقا ئۇرۇنمىدىم. ئۆزۈمنى، ھېسسىياتىمنى ئالداپ نېمە

قىلاي. چۈنكى، ئادەم مەڭگۈ ئۆزىنى ئالدىيالمايدىغۇ؟ شۇڭا مەن كۆپ ئويلىنىش ئارقىلىق نېمىلا بولسا، ھەتتا سىزنىڭ مەسخىرىگىزگە، نەيرەڭلىرىگىزگە قالسامۇ ئېچىدىكىنى دەۋېلىشنى لايىق كۆرۈپ سىزنىڭ ئۈچ خۇشال پەيتىڭىزنى تاللىدىم (خاپا بولسىڭىزمۇ ئادەتتىكىگە قارىغاندا ھەرھالدا يېنىك بولىدۇ). بىلكى سىزگە ئالدىراپ ئېغىز ئاچقاندىمەن ياكى مەڭگۈ سىزگە نىسبەتەن بالدۇرلۇق قىلىدىغان ئادەمدۇرمەن؟

ھەي... ياخشى كۆرۈپ قېلىشنىڭ قانداقلىقىنى سىزمۇ بىلمەيدىغان يەردە ئەمەس. شۇنداقلا ئۈچ يۈقىرى پەللىدىكى ياخشى كۆرۈشنىمۇ تەسەۋۋۇر قىلالايسىز. مەن سىزنى شۇ دەرىجىدە، شۇ قەدەر ياخشى كۆرۈپ قالدىم. مەن سىزنىڭ يېنىمۇ چوڭقۇر، يېنىمۇ كۆپ ئويلىنىپ بېقىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن.

گۈلپەرى، سىزنى ياخشى كۆرۈپ قالغانلىقىم گۇناھ ئەمەستۇ؟

سىزنى يېنە سېغىنىپ: ئالىم
2000 - يىلى 4 - ئاينىڭ 30 - كۈنى.»

خەت ھەقىقەتەن تەسىرلىك يېزىلغانىدى. گۈلپەرى خېلىغىچە ھاياجانلىق ھېسلارغا چۆمۈلدى ھەم خەتنى ئالمىنىڭ ئۆزى يازغانلىقىدىن گۇمانلىنىپمۇ قالدى. ئۇنىڭچە مۇنداق گەپلەر پەقەت كىتابلاردىلا بار ئىدى، لېكىن قولىدىكىسى ئالمىنىڭ يۈرەك ئىزھارى. ئۇنى يەنە جاۋابسىز قالدۇرۇشقا، «ئويلىنىپ باقاي» دەپ

تومتاقلا بىرنەرسە دېيىشكە ياكى ئەتىگەنكى ئويى بويىچە ئۇندىمەي تۇرۇۋېلىشقا بولمايتتى. ھەي، ھەرنېمە بولسا ئالىم ئۇنىڭ بىلەن بىر كۆرۈشكەن بولسىچۇ؟ گۈلپەرى قانداق ھېسسىياتلاردا بولاتتىدىكىن؟ «ئالىم نېمىشقا كۆرۈنمەيدىغاندۇ؟ مەكتەپكە مېنى ئىزدەپ كەلمىگەندىمۇ؟ نېمىشقا كەلمەيدۇ؟ ماڭا قېيىداپمۇ؟ خېتىدىن قارىغاندا ئۇنداق ئەمەستەك قىلىدۇ؟ ئۇنىڭغا زادى نېمە بولغاندۇ؟» گۈلپەرى ئۆيگە بارغاندىمۇ ئۆزى سەزمەي ئالمىدىن ئەنسىرەپلا يۈردى.

چۈشلۈك تاماقتىن كېيىنمۇ گۈلپەرى مۈرەككەپ خىيالدىن ئۆزىنى نېرى قىلالمىدى. «ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى» بىلەن «ئادەتتىكى شوپۇر»؛ «مۇئاۋىن شەھەر باشلىقىنىڭ ئوغلى» بىلەن «ئادەتتىكى پۇقرانىڭ يېتىم قىزى»؛ «مۇھەببەت» بىلەن «ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانى» دېگەن ئاتالغۇلار دەممۇدەم ئالمىشىپ ئۇنىڭ بېشىنى قايدۇرۇۋەتتى.

گۈلپەرى خىيالغا پاتتى: «بۇ ھەقىقەت نېمانچە جىق خىيال قىلىدىغاندىمەن؟ نېمىشقا ئالىي مەكتەپتە ئوقۇش خىيالىمغا ئالمىنىڭ سۆزلىرى ئارىلىشىۋالىدۇ؟ يا مەنمۇ ئالىمنى ياخشى كۆرۈپ قالغاندىمەنمۇ؟ ياق، ياق. ئىمتىھان يېقىنلاپ كېلىۋاتسا، بۇ خىياللارغا چىرمىلىپ يۈرگىنىم نېمىسى. ئالىمغۇ ئەمدى ئىمتىھان بەرمەيدۇ، لېكىن ئۇلارنىڭ ھەممە ئىشى تەييار. مەنچۇ؟ ئەگەر مەن

ئالىي مەكتەپكە ئوقۇشقا بارالمىسام نېمە ئىش قىلىمەن؟ ئائىلىمىزنىڭ قانچىلىك كۈچى بار؟ شۇڭا مەن ئۇنداق خىياللارنى قىلماي، دىققىتىمنى ئۆگىنىشكە قارىتاي. ۋاقىتنى چىڭ تۇتۇپ ئۆگىنىش قىلاي...»

گۈلپەرى چۈشتىن كېيىن ئالىمغا جاۋاب خەت يازدى:

«ئالىم:

ھېسسىياتىگىزنى چۈشىنىمەن. مېنىڭچە، سىزنىڭ ئۇ تەلەپنى قويۇشىڭىز ئەمەس، بەلكى مۇھەببەت ئىشى ماڭا نىسبەتەن سەل بالدۇرلۇق قىلار، دەپ ئويلايمەن.

ئالىي مەكتەپكە ئىمتىھان بېرىدىغان ۋاقىت يېقىنلاپ كېلىۋاتىدۇ. بىز ھازىر كۆپىنچە مۇشۇ ئىشنى ئويلىشىۋاتىمىز. بولۇپمۇ، ئوڭ قانىتىدىن ئايرىلغان مەن بۇ جەھەتتىن كۆپ ئويلاشمىسام، ئۆز ئىستىقبالىم ئۈچۈن باش قاتۇرمىسام بولمايدۇ. شۇڭا ھازىرچە ئوقۇشتىن باشقا ئىشلارنى ئويلاشقىۋەم يوق. سىزنىڭ ئوقۇشتىن چېكىنگىنلىكىگىزنى ھازىرمۇ ياخشى بويىتۇ، دېيىلمەيمەن، (بۇنداق دېگىنلىكىمنى كەچۈرۈڭ). مېنىڭچە سىز ئالدى بىلەن ئوقۇشىگىز كېرەك ئىدى. تەقدىرىگىزنى ئاسانلا ھېچقانداق تونۇشلۇقى بولمىغان بىر خىزمەتكە باغلاپ قويغانلىقىگىز ياخشى بولمىغىنى. ئالدى بىلەن ئالىي مەكتەپكە ئۆتكۈلۈك، ئاندىن باشقا ئىشلارنى ئويلاشساقمۇ كېچىكمەيسىز.

مەن سىزدىن كۆپ مەسئۇلدار، ئالىم. سىز ماڭا روھىي جەھەتتىن نۇرغۇن ياردەملەرنى قىلدىڭىز. ماڭا مەدەتكار

بولدىڭىز ، ئىشىنچ بېغىشلىدىڭىز . غەمكىن كۆڭلۈمگە مۇڭداش بولدىڭىز ...

مەن توساتتىنلا سىزدەك بىر دوست تېپىۋالغىنىمغا ھەقىقەتەن سۆيۈندۈم، سىزنى ئۆز يېقىن سىرداش دوستۇم دەپ بىلىمەن.

گۈلپەرى.

2000 - يىلى 5 - ئاينىڭ 1 - كۈنى.»

ئالتىنچى باب

ئىمتىهان ۋە سۆيگۈ

5 ـ ئايدىكى دەم ئېلىشىنىڭ ئۇچىنچى كۈنى. مەكتەپنىڭ ئالاھىدە ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن ئالىي مەكتەپكە ئىمتىهان بېرىدىغان ئوقۇغۇچىلارنىڭ باشقىلارغا قارىغاندا قىسقا دەم ئېلىش ۋاقتى توشۇپ، ئوقۇشىنى باشلىغانىدى. چۈشتىن كېيىن مەكتەپتىن قايتقان گۈلپەرى ياشلار يولىنىڭ دوقمۇشىغا كەلگەندە ئۆزىنى ساقلاپ تۇرغان ئالىمنى كۆردى. ئالىم بىر قۇر يېڭى كىيىم كىيگەن بولۇپ، كىيىملىرى ئۇنىڭغا بەك يارىشىپ كەتكەنىدى. گۈلپەرى سالاپەت ۋە قامەت «مانا مەن» دەپ چىقىپ تۇرغان ئالىمدىن كۆزىنى ئۈزەلمەي قالدى.

ئالىم مۇھەببەت بىلەن، گۈلپەرى ھەۋەس بىلەن بىر ـ بىرىگە قارىشىپ بىرپەس تۇرۇپ قېلىشقاندىن كېيىن ئالىم:

ــ گۈلپەرى، قانداق ئەھۋالىڭىز؟ ــ دەپ ئەھۋال سورىدى.

ــ ياخشى، ئۆزىڭىز چۇ؟ ــ دەپ گۈلپەرىمۇ قىزغىن

ئەھۋال سوربدى ۋە تاتلىق كۈلگىنىچە ئالمىنىڭ كۆزىگە تىكىلدى.

ــ مەنمۇ ئوبدان تۇردۇم، لېكىن بۇ بىرنەچچە كۈننى ئۆتكۈزمەك بەك تەسكە توختىدى. بەلكىم سىز «ئىككى ئېغىز گەپ قىلىپ قويۇپ مۆكۈۋالدىمۇ نېمە؟» دەپ ئويلىغانسىز. مەن 2 ـ چېسلا باشلىقنى قومۇلدىكى بىر يىغىنغا ئاپىرىپ كەلگىلى مانا يېرىم سائەتتەك بولدى.

دېمىسىمۇ، گۈلپەرى بۇ ئىككى كۈندە ئالىم توغرۇلۇق جىق خىياللارنى قىلدى. گۈلپەرى جاۋاب خەت يېزىپ: ئەتىسى ئالمىنى «چوقۇم ئىزدەپ كېلىدۇ» ياكى «جاۋاب خېتى يازىدۇ» دەپ ئويلىغانىدى، لېكىن ئالمىنىڭ ئۆزى تۇرماق خېتىمۇ يوق. شۇڭا گۈلپەرى: «مەندىن رەنجىپ قالغان ئوخشايدۇ. بولمىسا مەن خەتتە قاتتىق گەپلەرنىمۇ قىلمىغان. يا ماڭا ئانچە بىلىنمىگەن گەپلەر ئالمىغا قاتتىق كەتكەندىمۇ؟ شۇنىڭغا رەنجىپ يۈرەمدىغاندۇ؟ ناۋادا شۇنداق بولسا مەن ئۇنىڭغا چۈشەندۈرۈپ قويايي. ئۇنىڭ كۆڭلىنى رەنجىتىشكە مېنىڭ نېمە هەددىم؟» دەپ ئويلاپ شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن ئالمىغا چاقىرغۇ قىلغانىدى، لېكىن ئۇنىڭ چاقىرغۇسى ئۇلانمىدى.

ــ قارىسام جىمىپ كەتتىڭىز، شۇڭا چاقىرغۇ قىلدىم، لېكىن چاقىرغۇڭىز ئۇلانمىدى.

گۈلپەرنىڭ «چاقىرغۇڭىز ئۇلانمىدى» دېگەن گېپىنى ئاڭلاپ ئالىم خۇش بولۇپ كەتتى. «ئۇ ماڭا

تېلېفون قىپتۇ، مېنى ئىزدەپتۇ! ئەستا، گۈلپەرى تۇنجى قېتىم چاقىرغۇ قىلغاندا ئېلىنمىغىنىنى...»

ــ دۆتلۈكىمنى دېمەمسىز، ــ دېدى ئالىم خىجىللىقىنى ئىپادىلەپ، ــ قومۇلغا بېرىشتىن بۇرۇن چاقىرغۇمنىڭ يۆتكەپ ئىشلىتىش ئىقتىدارىنى ئىشلەتمەيلا قومۇلدا يۈرۈۋېرىپتىمەن. جىق ئادەملەر ئىزدەپ تاپالماپتۇ. شۇڭا سىزمۇ... لېكىن، مېنى بىر دېمەڭ، سىزنى كۆرگۈم كېلىپ، سىز بىلەن سۆزلەشكۈم كېلىپ... ئۆيىڭىزگە تېلېفون قىلاي دېگەنىدىم. سىزنى رەنجىپ قالمىسۇن دەپ... نەچچە قېتىم تەمشىلدىم بولمىسا...

ــ رەھمەت، ــ دېدى گۈلپەرى، ــ مانا بۇگۈن ئوبدان دىدارلىشۋالدۇق. سىزمۇ سەپەردىن ئەمدىلا كېلىپسىز. بېرىپ ئارام ئېلىڭ. ئەتە ــ ئۆگۈن ئوبدان پاراڭلىشارمىز.

ــ يۈرۈڭ، بىللە تاماق يەيمىز ئاران كۆرۈشكەنىدە... سىز بىلەن پاراڭلىشىپ تاماق يېسەم ئاندىن هاردۇقۇم چىقىدۇ مېنىڭ، ــ ئالىم گۈلپەرنىڭ ئۇنىمىغىنىغا قويماي ئۇنى يولنىڭ خىلۋەتىرەك يېرىدىكى بىر ئاشخانىغا باشلاپ ماڭدى.

ــ بولدى، قورسىقىم ئاچمىدى. ئەتىگەن تۇرسا...

ــ بولدى، چوڭ كوچىدا تارتىشماڭ، ئۇ ئاشخانىنىڭ كاۋىپى بىلەن سېرىقئېشى ئوخشايدۇ.

ئۇلار ئاشخانىغا كىرىپ بىر بۇلۇڭغا بېرىپ ئولتۇرۇشتى.

ــ سىزگە بۇرۇنلا چۈشەندۈرمەكچى ئىدىم، ــ دېدى ئالىم تاماق يەپ بولغاندىن كېيىن، ــ نېمىشقىدۇر سىزگە يالغان ئېيتالمايمەن، سىزگە بۇنى بۇرۇنمۇ دېگەن.

گۈلپەرى لېۋىنى چىشلەپ بېشىنى تۆۋەن سالدى. ئالىم بىر تال تاماكا تۇتاشتۇردى.

ــ ئۇنىڭدىن باشقا، ــ دېدى ئالىم تاماكىسىنىڭ ئىسىنى بىر چەتكە پۈۈلگەندىن كېيىن گۈلپەرنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ، ــ بۇ ئىشقا سىزمۇ سەۋەب بولۇپ قالدىڭىز، راستىنى ئېيتسام، سىز رەت قىلىۋەتسىڭىز، كۈندىلا كۆرۈپ تۇرۇپ تېخىمۇ ئازابلىنىپ كەتمەي، دەپمۇ ئويلىدىم. شۇڭا بۇ ئىشنى تېزلەتتىم، ئەمدى بىلگەنسىز، ئوقۇشتىن چېكىنىشىم شۇ ئىككى ئىش سەۋەبى بىلەن بولغان...

گۈلپەرى خىيالغا پېتىپ كەتتى: «ئالىم يەنە نېمە دەپ چۈشەندۈرسۇن، قىلغىنى ھەقلىق. لېكىن مەن ئۇنىڭ شۇنچىلىك ياخشى كۆرۈشىگە راستىنلا ئەرزىمدىم؟ يا ئۇمۇ چىرايىمنى دەپلا شۇنداق قىلىۋاتامدۇ؟ شۇنداقمىكىن دېسەم، ئۇ شۇنداق سەممىي، شۇنداق ئاق كۆڭۈل تۇرسا...»

ــ گۈلپەرى، ماڭا ئوچۇق جاۋاب بېرەلمىگۈدەكسىزمۇ؟

ــ ئالىم، ئەڭ ياخشىسى مېنى بۇنىڭغا مەجبۇرلىماڭ.

ــ سىزنى مەجبۇرلىمىدىم. پەقەت ئۆز كۆڭلۈمنى سىزگە چۈشەندۈرۈۋاتىمەن، ھېچبولمىغاندا سىز مېنىڭ كۆڭلۈمنى چۈشىنىپ قالسىڭىزمۇ بولدى.

ــ مەن... مەن چۈشىنىۋاتىمەن، ــ دېدى گۈلپەرى

ئەتراپتا تاماق يەۋاتقانلاردىن خىجىل بولۇپ، ــ لېكىن، مېنىڭچە ھازىر مۇشۇنچىلىك ئارىلىشىپ تۇرايلى.

ــ قاچانغۇچە؟

ــ ئالىم، بۇگۈن سىز بىلەن كۆرۈشۈپ بەك خۇش بولدۇم، سىز بىلەن داۋاملىق كۆرۈشۈپ تۇرۇشنى خالايمەن، لېكىن ھازىرچە بىز دوست بولۇپلا ئۆتۈپ تۇرايلى. مەن... خاتىرجەم ئىمتىھان بېرىۋالاي.

ــ ئىمتىھان بېرىپ بولغاندىن كېيىنچۇ؟

ــ ئىمتىھاندىن بۇرۇن ھەرقانداق نەرسىنى ئويلىغۇم يوق، ئالىم، بۇگۈن مۇشۇنچە پاراڭلاشساق. مەن ئەمدى ۋاقتىنى چاڭ تۇتۇپ ئۆگىنىش قىلىۋالسام...

ئۇنىڭ ئۇستىگە گۈلپەرى باشقىلارنىڭ ئۆزلىرىگە قارىشىدىن خىجىل بولۇپ قالغانىدى. ئالىمنىڭ بۇنىڭغا ئاچچىقى كېلىپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى ۋە ئۇ كىشىلەرگە «نېمىگە قارىشىسەن!» دەپ ھۆركىرىمەكچى بولدى ـ يۇ، ئۆزىنى ئاران تۇتۇۋالدى. «تاس قالدىم گۈلپەرىنىڭ ئالدىدا چاندۇرغىلى!» ئالىم بۇ ھەرىكىتىدىن ھودۇقۇپ كەتتى.

ــ نېمە بولدى، ئالىم؟

ــ ھېچنېمە، ــ دېدى ئالىم بېشىنى ئېگىپ تۆۋەن ئاۋازدا، ــ ئاۋۇ كىشىلەر ھە دېسە بىزگە قاراپ خىجىل قىلىۋاتىدۇ، چىقىپ كېتەيلى، بولامدۇ...

ــ رەھمەت، ئالىم، ــ دېدى گۈلپەرى ئۇنىڭغا يېقىنلاپ. ھەتتا گۈلپەرنىڭ لېۋى ئالىمنىڭ قۇلىقىغا تېگىپ كەتكىلى تاس قالدى، ــ كۆڭلۈمنى نېمانچە چۈشىنىدىغانسىز...

ئالىم شېرىن سۆز، شېرىن نەپەستىن، گۈلپەرىدىن تارىغان قىزلارغا خاس خۇش ھىدتىن ئۆزىنى يوقىتىپ قويغىلى تاس قالدى.

ئۇلار ئاشخانىدىن چىقتى. ئالىم دەمۇدەم ئۇمىد ۋە تەشنالىق بىلەن گۈلپەرىگە تىكىلەتتى. گۈلپەرى بۇنىڭدىن نۇرغۇن نەرسىلەرنى ھېس قىلغاندەك بولۇپ، ئىچى سىيرىلىپلا كەتتى.

ئۇلار خوشلاشتى. ئالىم بۇنداق تېز خوشلىشىشتىن قىيالمىدى. نېمىشقىدۇر گۈلپەرى تېخىمۇ قىيالمىدى. گۈلپەرى ئېغىر تىنىپ قويۇپ يولىغا ماڭدى.

ــ گۈلپەرى، سىزنى ھەقىقەتەن ياخشى كۆرىمەن، بۇنىڭغا ئىشىنىڭ، سىزنى ئاخىرغىچە كۈتىمەن...

گۈلپەرى كەينىگە بۇرۇلۇشقا جۈرئەت قىلالمىدى. ئۇ ئالىمنىڭ ئۆزىگە تىكىلىپ تۇرغانلىقىنى تۇيۇپ تۇراتتى.

گۈلپەرى ئۆزى دېگەندەك ئاخىرغىچە تىرىشىپ باقمىسا بولمايتتى، چۈنكى ئۇ تېخىچىلا ئۆزىدىن ئەنسىرەپ تۇراتتى. بۇ يىلغۇ ئۇ خېلى تىرىشچانلىق كۆرسەتتى، لېكىن يەنە ئۇنىڭدا ئۈمىدسىزلىك بار. ئەگەر ئۇ يەنە ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىسە قانداق قىلىدۇ؟ بەزى چاغلاردا ئۇ بۇ ھەقتە داۋاملىق ئويلاشتىن قورقاتتى.

※ ※ ※

چاقىرغۇسى سايرىۋىدى، ئۆمەر چاقىرغۇسىدىكى ئىسىمغا قاراپ دەرھال ئىشخانىسىغا كىرىپ تېلېفون قايتۇردى:

— ۋەي، باتۇرمۇ سەن؟ قانداق ئەھۋالىڭ؟
— بىزغۇ دائىملا ياخشى. ئۆزۈڭچۇ؟ يەنە ئالدىراشمۇ؟
— ئالدىراشچىلىقلارمۇ تۈگەپ قالدى.
— سېنى بىز بىللەن بىللە بېرەمدەم - يېرىمدەم ئولتۇرۇشقا ۋاقتى بارمىكىن، دەپ تېلېفون قىلغان.
— چاتاق يوق. سىلەر نەدە؟
— «قەدىناسلار تېز تاماقخانىسى»دا. سېنى ساقلايمىز.
— بولىدۇ، ھازىرلا باراي.

ئۆمەرنى دوستلىرى چاقىرىۋاتاتتى. ئالدىنقى ھەپتە ئۇلار يىغىلىپ ئۆمەرنى چاقىرغاندا ئۆمەر رېستوراننىڭ ئىشلىرىنىڭ ئالدىراشچىلىقى سەۋەبىدىن بارالمىغانىدى. مانا ئەمدى ئىشلىرىمۇ ئىزىغا چۈشۈپ كۆڭلى خاتىرجەم بولۇپ قالدى. ئۇنى - بۇنى دەپ ئاغىنىلىرىنىڭ كۆڭلىنى قايتۇرۇشنى ئۆمەر بىئەپ ھېس قىلدى. نېمىلا بولسا دوستلاردىن ئايرىلىپ قالسا بولمايدۇ - دە. شۇڭا بۈگۈن ئۆمەر دوستلىرىنىڭ يېنىغا بېرىش قارارىغا كەلگەنىدى.

ئۆمەر ئىشخانىسىدىن چىقىپ ئەمدىلا سەھنىدىن چۈشكەن رابىيە بىلەن دوقۇرۇشۇپ قالدى.
— ئۆمەرجان، بىزدىن قېچىپ نەگە؟ — سورىدى رابىيە ئەركىلەش تەلەپپۇزى بىلەن.
— سىزدىن قېچىپ نەگىمۇ بارارمەن؟ سىزنى ئاران تاپقان جۇمۇڭ مەن.
بۇ گەپتىن رابىيەنىڭ كۆڭلى يايراپ كەتتى.
— ئەمسە بۇنچە ئالدىراپ نەگە؟

ــ دوستلىرىم ئولتۇرۇشقا چاقىرىۋاتىدۇ. بېرىپ ـ كېلەي دېگەن.

ــ ئەمىسە خوش. بىز بىلەن ئولتۇرۇشنىمۇ ئۇنتۇپ قالماڭ.

ــ سىز بىلەنلا ئولتۇرىدىغان ئىش بولسا مەن تەييار. ئۇنداقتا ئەتە كەچتە ئىككىمىز بىللە تاماق يەيلى.

ــ سىز بىلەن تاماق يەيدىغان ئىش بولسا مەنمۇ تەييار.

ھەر ئىككىلىسى كۆڭۈللىرى خۇش بولغان ھالدا خوشلاشتى.

ئۆمەر تېز تاماقخانىغا بارغاندا دوستلىرى ئاساسەن يىغىلىپ، ئۇنى ساقلاپ ئولتۇرغانىدى.

ــ يائاللا، ئۆمەر، بىز بىلەنمۇ بىللە ئولتۇرىدىغانغا ۋاقتىڭ چىقىدىكەن ـ ھە؟ــ دېدى بارات ئۇنىڭ بىلەن قىزغىن قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈپ.

ــ قېنى، ئورنۇڭ ئاۋۇ شۇ!ــ دېدى باتۇر بىر قولى بىلەن ئۆمەر بىلەن كۆرۈشۈپ، يەنە بىر قولى بىلەن ئۆمەرنىڭ دۇمبىسىگە شاپىلاقلاپ. ئۇ ئۆمەرگە بولغان يېقىنلىقىنى ئىپادىلەش ئۈچۈنمۇ ياكى باشقىلارغا كۆز ـ كۆز قىلىش ئۈچۈنمۇ ئەيتاۋۇر، ئۆمەر بىلەن كۆرۈشكەندە ئاشۇنداق قىلاتتى.

ئۇ دوستلىرى بىلەن بىرمۇبىر كۆرۈشۈپ چىققاندىن كېيىن باتۇر كۆرسەتكەن تۆر تەرەپتىكى بوش ئورۇننى كۆردى، ئەمما بىرقانچە دوستىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ ئۇ ئورۇندا ئولتۇرۇشنى خالىمىدى:

ــ بولدى، ئۇ ئورۇندۇقتا سىلەر ئولتۇرۇڭلار، مەن مۇنۇ ئورۇندىلا ئولتۇراي.

ــ ياق، بولمايدۇ،ــ دېدى باتۇر،ــ سەن چەتتە ئولتۇرۇپ قالساڭ يۈزىمىزگە سەت ئەمەسمۇ؟ ھوي، مىخلاپ قويغاندەك ئولتۇرماي، قوپۇپ ئۆمەرگە يول بېرىڭلار، ئاغىنىلەر.

باشقىلار بىر ـ بىرىگە قاراپ مىيىقىدا كۈلۈپ قويۇشۇپ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشتى ۋە تەڭقىسلىقتا قالغان ئۆمەرگە:

ــ كېرەك يوق، ئاداش. قېنى تۆرگە ئۆتۈڭ،ــ دېيىشتى. ئۇنغىچە باتۇر ئۇنى ئىتتىرىپ دىگۈدەك شۇ ئورۇنغا ئولتۇرغۇزۇپ قويدى.

ــ كەچۈرۈڭلەر، ئاغىنىلەر، نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان ئالدىراش بولۇپ قېلىپ سىلەر چاقىرغان يەرگە بارالماي سەت ئىش قىلدىم.

ــ ئىشمۇ مۇھىم.

ــ توغرا، ئىشنى ۋاقتىدا قىلىۋالغان ياخشى. ئويۇن دېگەن ھەر ۋاقىت بار.

ــ بىز سېنى چۈشىنىمىز، ئۆمەر،ــ دېيىشتى دوستلىرى.

ــ ئۆمەر ئاداش، بىز ھەر ۋاقىت سېنى يېنىمىزدا باردەك ھېس قىلىمىز، سېنىڭدەك چوڭ ئىش تەۋرەتكەن ئادەمنىڭ تېلېفون قايتۇرغىنىڭنى ئۆزىمۇ بىزنى كۆزگە ئىلغىنىڭ.

ــ ئۇنداق دەپ مېنى خىجىل قىلما، باتۇر.

ـــ باتۇر توغرا ئېيتتىدۇ،ـــ دېدى بارات،ـــ بىز سېنى ھەر ۋاقىت ئايىمىساق، چۈشەنمىسەك بولمايدۇ.

ئۆمەر دوستلىرىدىن بىر قۇر ئەھۋال سوراپ بولغاندىن كېيىن مەركىزىي سودا بازىرىدا ئاشخانا ئاچقان، باشقىلارغا قارىغاندا ئادەتتىكىچە كىينىگەن، چىرايىدىن مۇلايىملىقى چىقىپ تۇرغان ئەسەيدۇللادىن سودىسىنىڭ ئەھۋالىنى سورىدى. ئۇ بازار كۈندۈزى ئېچىلىپ ئاخشىمى تاقىلىدىغان بولغاچقا، ئەسەيدۇللا ئاغىنىلىرى بىلەن ئارامخۇدا ئولتۇرۇۋاتاتتى.

ـــ ئۇنىڭ سودىسى ئېچىپ كەتتى، تەلىيىگە ئاپىسىمۇ ئاغرىپ قالمىدى، بۇنداق شۇمشىيىپ ئولتۇرۇۋالغىنى بىلەن پۇل دېگەننى سۈدەك تېپىۋاتىدۇ،ـــ دېدى بارات.

ـــ قانداق، ئەسەيدۇللا؟ـــ دېدى باتۇر دەرھال پاس چىقىرىپ ۋە باشقىلارغا قاراپ كۆزىنى قىسىپ،ـــ بۇگۈن يانچۇقىڭغا پاتمايۋاتقان تىيىنلىرىڭدىن بىرئاز خەجلەرسەن؟

ـــ چاتاق يوق،ـــ دېدى ئەسەيدۇللا ئادەتتىكى ئېغىر مىجەزىگە ماس كەلمىگەن چاقچاقلىق بىلەن،ـــ بۇگۈن ئاغىنىلەرگە بىر داستىخان سېلىۋالاي.

ـــ مۇنداق بولسۇن،ـــ دېدى ئۆمەر،ـــ نەچچە ۋاقىتتىن بېرى سىلەر بىلەن كۆپ بىللە بولالمىدىم، شۇڭا داستىخاننى بۇگۈن مەن سالاي.

ـــ ئەسەيدۇللانى ئاياۋاتىسەن ـ ھە؟ـــ دېدى باتۇر.

ـــ ماڭمۇ پۇرسەت بەر، ئاداش،ـــ دېدى ئەسەيدۇللا.

ـــ ئايىغىنىم ئەمەس،ـــ دېدى ئۆمەر،ـــ مەن راستلا

سىلەردىن خىجىل، بۇگۈنكىسى مېنىڭ ئەپۇ سوراش چېيىنىم بولسۇن. پەيشەنبە كۈنى مەن رەسمىي بىر ئورۇنلاشتۇرۇش قىلاي. رېستورانىمدا ئۇسسۇل ئويناۋاتقان ياخشى قىزلار بار. ئۇلارغىمۇ دەپ قويسام، ئالدىمىزدىكى پەيشەنبە كەچتە بىرەر ئارامگاھتا ئولتۇرۇش قىلايلى.

ــ چاتاق يوق.

ــ ياخشى گەپ.

ــ ئۇنداق ئويۇنغا بىز تەييار.

ــ لېكىن ئۇلارغا دوستانە مۇئامىلە قىلىسىلەر جۇمۇ.

ــ سەن تاينىلىق ھېلىقى شەھەر باشلىقىنىڭ قىزىنى بىزدىن قورۇۋاتسەن، خاتىرجەم بول،ــ دېدى بىرەيلەن ھەييارلىق بىلەن.

ــ يوق گەپنى قىلمىغىنە،ــ دېدى ئۆمەر ئوڭايسىزلىنىپ.

ــ راست،ــ دېدى بارات،ــ سېنى ئۇ قىز بىلەن ئۇيەر ــ بۇ يەرلەرگە بېرىپ يۈرىدۇ دەيدىغۇ.

ــ «شەھەر باشلىقىنىڭ قىزىنى كەلتۈرۈۋالدىم» دېگىنە،ــ دېدى باتۇر.

ــ ياق، ياق. ھازىرچە ئۇنداق ئىش يوق،ــ دېدى ئۆمەر بىر تەرەپتىن بۇ گەپنىڭ چىققىنىغا خۇش بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن بۇ تېمىدىن ئۆزىنى ئەپقاچقۇسى كېلىپ،ــ رابىيە چوڭچىلىقى يوق ئوبدان قىز ئىكەن. ھازىر ياخشى ئۆتۈۋاتىمىز. كېيىن قانداق بولۇشىنى مەنمۇ بىلمەيمەن.

ـــ بولدى، يوشۇرما، داۋاملىق ھۇجۇم قىلمىۋەر، ـــ دېدى باتۇر، ـــ ئەمدى ماۋۇ كوركىراۋاتقان قورساققا تاماق، قىچىشىۋاتقان گالغا ھاراق بېرىپ ئاندىن قالغان گەپنى قىلىشايلى.

ـــ باتۇر، دېسەڭ تۇزۇك دە، سەن بىرەيلەننى ئۇنتۇپ قالدىڭ... ـــ دەپ بارات باتۇرنىڭ «كوركىراۋاتقان قورساققا تاماق، قىچىشىۋاتقان گالغا ھاراق» دېگەن گېپىگە قاپىيە كەلتۈرۈپ بېزەپ گەپتىن بىرنى قىلىۋىدى، سورۇندا كۈلكە كۆتۈرۈلدى.

ـــ نېمە ئەمدى سورۇن باشلىنا ـ باشلانمايلا بېزەپ گەپكە چۈشتىڭلارغۇ، ـــ دېدى ئەسەيدۇللا.

ـــ سەن جىم ئولتۇرە، ـــ دېدى باتۇر قاپىقىنى تۈرۈپ، ـــ سورۇن دېگەندە قىزىق گەپ بىلەن ئولتۇرمىسا قانداق بولىدۇ؟ كۈلكە بىلەن ئۆمىر ئاغىنىمىزنىڭ ھاردۇقىنى چىقىرىمىز دەۋاتىمىز. بىزدىن قىزىق گەپ، ئەگەر كەيپى چاغ بولسا ئۆمىر ئاغىنىمىزدىن بىر ـ ئىككى ناخشا.

ئۆمەر: «بولدى، سورۇن ئۆز يولىدا مېڭىۋېرسۇن» دېگەن مەنىدە ئەسەيدۇللاغا ئىشارەت قىلىپ قويدى.

※ ※ ※

گۈلپەرى سىنىپ بىناسىنىڭ شەرق تەرىپىدىكى گۈللۈكتە ئۆگىنىش قىلىۋاتاتتى. ئۇ كۆپ ئويلىنىپ قەتئىيەتكە كەلگەنىدى. دىققىتى چېچىلىسىمۇ، كۆڭلى

پاراكەندە بولسىمۇ، چارچىسىمۇ، ئازابلىق خىيالىلار باستۇرۇپ كەلسىمۇ، ھەممىسىگە پەرۋا قىلماي ئۆگىنىش قىلىشى كېرەك ئىدى. ئالىم بىلەنمۇ لايىقىدا كۆرۈشۈش، مۇمكىن بولسا ئۇنىڭ كۆزىگە كۆرۈنمەسلىك، ئىزدىشىگە يول قويماسلىق كېرەك.

— ئاداش، مۇشۇنداق ئۆگىنىش قىلىشقا تىرىشسىڭىز زېھنىڭىزنى يىغىپ ئۆگىنىش قىلىشقا ئادەتلىنىپ كېتىسىز. دەسلەپتە كۆنەلمەي، ئېغىر بېسىم بولۇشى مۇمكىن، لېكىن ئەڭ ئاخىرقى ئىككى ئاي ئۇچۇن — ئالىي مەكتەپتە ئوقۇش ئارزۇيىمىز ئۇچۇن بەرداشلىق بېرىشىمىز، ھەرقانداق جاپاغا چىدىشىمىز كېرەك، — دېدى ئۇنىڭ يېنىدا تېكىست يادلاۋاتقان ئامىنە.

— مەن تىرىشىمەن، تىرىشىمسام بولمايدۇ، ئامىنە. سىز ئەتىگەنده دېگەن ئۇسۇل بويىچە ئۆزۈمگە ئۆگىنىش قىلىش پىلانى تۈزۈۋالدىم. ئۇ ئۇسۇل ماڭا بەك ماس كېلىدىكەن. رەھمەت سىزگە، — دېدى گۈلپەرى ئۆزىنىڭ ئۆگىنىشكە كىرىشۋالغىنىدىن خۇش بولۇپ.

— ئەمدى سىزدىن خاتىرجەم بولدۇم، نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان قارىسام سىز بەل قويۇۋەتكەندەك... سىزگە دېيەلمەي كېلىۋاتاتتىم. ئەمدى ۋاقىتنى چىڭ تۇتايلى، — ئامىنە شۇنداق دەپ كۆزىنى قىستى، — ئىككى كۈن ئۆگىنىشكە بېرىلگەنگە بىركىم بىر يەرگە قېچىپ كەتمەيدۇ.

— ياڭاللا، ئامىنە. تولا مېنى جىلە قىلماڭ جۇمۇڭ، —

گۈلپەری شۇنداق دەپ قولىدىكى غورىنى ئۇنىڭغا ئاتتى. ئامىنە سىنىپ تەرەپكە ئىتتىك مېڭىپ كەتتى:

ــ سىز خاتىرجەم ئۆگىنىش قىلىۋېرىڭ، مەن سىنىپقا كىرىپ تەقلىدىي سوئال ئىشلەيمەن.

گۈلپەری يەنە كىتابقا تىكىلدى. كۆزى خەتتە، ئەمما خەت مەزمۇنى كاللىسىغا ھەزىم بولمايۋاتقان بولسىمۇ، ئۇ كىتابقا قادىلىپ تۇرۇۋەردى. بىراق، ئۇ بەزى قۇرلارنى نەچچە رەت ئوقۇغان بولسىمۇ، ئوقۇغانلىرىنى چۈشىنەلمەي تىت ــ تىت بولۇپ، ئىچى سىقىلىپ يىغلىۋەتكىلى تاس قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ يۇزىنى تىزىدىكى كىتابقا مەھكەم ياقتىنىچە: «مەن نېمە بولغاندىمەن؟ نېمىشقا ھېچنېمە كاللامدا تۇرمايدۇ؟ مەن بىر تال خەتمۇ كاللىسىغا چۈشمەيدىغان مۇشۇنداق ئادەمگە ئايلىنىپ قالدىممۇ؟ نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولۇپ قالدىم؟ زادى نېمە ئۈچۈن؟!» دەپ ئۆز ــ ئۆزىنى سوراقلاپ كەتتى.

ــ كىتاب دېگەننى ئوقۇيمىز، ئۇخلايدىغان ياستۇق قىلمايمىز.

گۈلپەری چۆچۈپ بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۆزىگە كۈلۈپ قاراپ تۇرغان رابىيەنى كۆردى. ئۇ قونچاقتەك ياسىنىۋالغانىدى. گۈلپەری ئۇنىڭدىن ئەھۋال سورىدى. ئەمما، رابىيە چالا ــ پۇچۇق ئەھۋال سوراپلا ئۇنى خالىي جايغا تارتتى.

ــ نېمانچە قاتتىقلىق قىلىدىغانسىز، ئاداش؟

گۈلپەرى ئۇ گەپنىڭ نېمە مەقسەتتە دېيىلگەنلىكىنى چۈشەنگەچكە كۈلۈپلا تۇرۇۋەردى.

— بىرنېمە دېمەمسىز؟ — سەل ئۆڭگەندەك بولدى رابىيە.

— كېيىنچە بىر گەپ بولمامدۇ، رابىيە، — دېدى گۈلپەرى بۇ جاھىل دوستىنىڭ مەجەزىنى بىلىپ، — شۇنچە ئالدىراپ نېمە كەپتۇ.

— ھوي، نېمە دەۋاتىسىز؟ كىمگە بالدۇرلۇق قىپتۇ - ھە، سىززە، تولا خۇپسەنلىك قىلماڭ. كۆڭلىڭىزدە باشقا بىرەيلەن بارمۇ - يە؟

— يوق گەپنى قىلماڭە.

— ئەمىسە نېمىشقا ئاكامغا ماقۇل كەلمەيسىز؟ ئۇنى ياراتمايۋاتامسىز؟

— سىز...

— بىلىمەن، گۈلپەرى، سىز دېگەن چىرايلىق قىز، تالانتلىق. لېكىن، ئاكامنىڭمۇ قايسى يىگىتتىن قېلىشقۇچىلىكى بار؟ چىراي دېسىڭىز چىرايى بار، ئۆي ئەھۋالىنى دېسىڭىز شەھىرىمىزدىكى بارماق بىلەن سانىۋالغۇدەكلەرنىڭ بىرى. سىزنىڭ مۇشۇ گۈزەل جامالىڭىزغا ئاشۇنداق بالىلار لايىق كېلىدۇ. توي قىلساڭلار باشقىلارنىڭ كۆزىدىن ئوت چىقىرىۋېتىسىلەر.

— ھەددىڭىزدىن ئاشقىلى تۇردىڭىزغۇ؟

— راست ئەمەسمۇ - يە؟

— ئەمدى بىلجىرلاۋەرسىڭىز ئالىمغا قارىماي قويىمەن جۇمۇڭ... تەنتەك رابىيە، — گۈلپەرى يۈزىنىڭ قىزىشىۋاتقانلىقىنى، ۋۇجۇدىغا شېرىن ئىستەكنىڭ

تاراڭاتقانلىقىنى سېزىپ ئۆزىنى بېسىش ئۈچۈن شۇنداق دېدى.

— ساراڭلىق قىلماڭ دەيمەن، — رابىيە ئەمدى رەسمىي ئاچچىقلاپ، — ئوبدان ئويلاپ بېقىڭ، ئاكام بىلەن يۈرسىڭىز زىيان تارتمايسىز، چوڭ باشلىقنىڭ كېلىنى بولىسىز، خىزمەت سىزنى ئۆزى ئىزدەپ كېلىدۇ. ھەر ئەۋزەل شارائىتلار، ئېسىل تۇرمۇش، يېنىڭىزدا شاھزادىلەردەك بىر يىگىت... تەسەۋۋۇر قىلىڭە، ئادەم مۇشۇنداق ھەممە نەرسىسى تەل ئۆيدە ياشىسا نېمە ئارمىنى قالىدۇ...

— سىز بەختلىك تۇرمۇشنى شۇنچىلىك دەرىجىدە ئويلامسىز؟

— ئويلىمايچۇ...

— ئۇنداقتا سىز مۇھەببەت ئىشىدا ئاشۇنداق يول تۇتامسىز.

— ئەلۋەتتە، ئاشۇنداق يول تۇتمەن، ھەتتا شۇنداق يول تۇتۇش ئالدىدا. سەت بولسىمۇ دەۋرەي، ئەگەر ئۇ ئاكام بولمىغان بولسا، ئاللىقاچان ھەرىكەت باشلىغان بولاتتىم. سىزدەك ئۆزى كەلگەن بەلەن پۈرسەتنى تۇيماي بىخۇد يۇرىدىغان ئىشنى ھەرگىز قىلمايتتىم...

گۈلپەرى ئۇنىڭغا چەكچىيىپ قاراپ قالدى.

— بۇنداق دېسىڭىز قانداق بولىدۇ، رابىيە؟

— بۇنىڭ ھەيران قالغۇدەك نېمىسى بار؟ ياخشى كۆرۈشكە ئەرزىسە ياخشى كۆرگۈلۈك. يا ئۆزىڭىزنى مەجبۇرلاپ ساتىدىغان ئىش بولمىغاندىكىن.

قوڭغۇراق جىرىڭلاپ ئۇلارنىڭ سۆزى ئۈزۈلدى. گۈلپەرى سىنىپقا مېڭىشقا مەجبۇر بولدى.

ــ گۈلپەرى، ئەقلىڭىز بىلەن ئىش قىلىڭ، ئاداش، ئامەت قۇشىنى ئۇچۇرۇۋەتمەڭ يەنە، ــ دېدى رابىيە سىنىپقا ماڭغان گۈلپەرىگە ئۆتۈنۈش ئارىلاش.

ــ خاتىرجەم بولۇڭ، ئاداش، نېمە قىلىشنى بىلىمەن.

ــ سىزنى دەرستىن چۈشكىچە ساقلايمەن.

شۇنداق قىلىپ ئاخىرقى سائەتلىك دەرسمۇ، مۇزاكىرىمۇ ئۇنىڭغا خۇشياقمىدى. ھە دېسە ئويغا ئالىم كېلىۋېلىپ، دەققىتى بۆلۈنۈپ كەتتى. ئاھ، ئۇنىڭ ئىرادىسىزلىكى. قېنى ئۇنىڭ بايىلا باشقا نەرسىنى ئويلىماي، زېھنىمنى يىغىپ ئۆگىنىش قىلىمەن دېگىنى؟ ئۇنىڭ ئىرادىسى، ۋەدىسى، قەتئىيلىكى ئۆتكۈنچى بىر دەملىك شامالمىدى؟ رابىيەنىڭ بىر قارىسا ئورۇنلۇقتەك تۇيۇلمىدىغان گەپلىرى، گۈلپەرنىڭ ئالىمغا بولغان سۆيگۈ سېزىملىرىنى ئاشكارا قىلمىدىغان، ئاشكارا بولغانلىرىنى كۈچەيتمىدىغان تارتىملىق سۆزلىرى ئۇنىڭ بېشىنى ئايلاندۇرۇۋەتكىلى تاس قالدى. رابىيە ھەقىقەتەن يامان قىز ئىكەن، قالتىس قىز ئىكەن. ئۇنىڭ سۆزلىرى گۈلپەرنىڭ خىيالىدىن دەممۇدەم كېچىپ ئارامىدا قويمىدى. ئۆزى بولسا ئالىم ھەقىقىدە ئويلاپ كەتتى.

مەكتەپتىن قايتقان گۈلپەرى تۆت كوچا تەرەپ بىلەن ماڭماقچى بولۇپ يولغا چىقىۋىدى، ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا

كۈلۈمسىرەپ تۇرغان رابىيە پەيدا بولدى. قارىغاندا بۈگۈن رابىيە ئۇنىڭغا چاپلىشىۋالمىغاندەك ئىدى. لېكىن، گۈلپەرى بۇنىڭدىن نېمىشقىدۇر خاپا بولۇپ كەتمىدى.

رابىيە يەنە ئالىم ھەققىدە تىنماي سۆزلەپ ماڭدى. ھە دەپ ئۇنى ئالىم بىلەن مۇھەببەتلىشىشكە قىستايتتى.

— ماقۇل، شۇنداقمۇ دەيلى، — دېدى گۈلپەرى، — ناۋادا مەن ئالىي مەكتەپكە ئۆتۈپ قالسام، ئۇ مېنى نەچچە يىل ساقلىيالامدۇ؟

— مېنىڭچە ساقلايدۇ.

— سىزنىڭچە ئۇنداق بولغان بىلەن، ئۇنىڭچىچۇ؟

رابىيە بۇ گەپكە جاۋاپ بېرىپ بولغۇچە ئۇلار تۆت كوچىدىكى سودا ساراينىنىڭ ئالدىغا كېلىپ قالغانىدى. شۇ چاغدا ئۇلارنىڭ ئالدى تەرىپىدىن ئالىم چىقىپ كەلدى. ئۇ كېلىپ ئەھۋالىلاشقۇچە بولغان ئارىلىقتا سىڭلىسىغا سوئال نەزىرىدە، گۈلپەرىگە بولسا چوڭقۇر مۇھەببەت بىلەن تىكىلىشكە ئۇلگۈردى.

— بۇنچە قىزغىن نېمە توغرۇلۇق سۆھبەتلىشىۋاتىسىزلەر؟ — ئالىم ئاۋازىنى تەبىئىي چىقىرىشقا تىرىشتى. لېكىن، گۈلپەرى بەرىبىر بۇنىڭ ئالدىن كېلىشىپ قويغان ئىش ئىكەنلىكىنى سەزدى.

— ئاكا، مەن توشقان كۆندۈرۈۋاتىمەن، — دېدى رابىيە شوخلۇق بىلەن.

— كۆنگۈدەكمۇ؟ — ئالىم دەرھاللا ماسلاشتى.

ئويلىمىغاندا گۈلپەرى جاۋاب بەردى:

— كۆنمەيدىغاندەك قىلامدۇ قانداق؟

بۇ گەپكە ھەممىسى كۈلۈشتى. ئالىم بولسا كۈلكىگە ئۇلاپلا:

ــ چىرايلىق توشقانلارنىڭ ياۋلىرىمۇ بار ئىكەن ــ دە، ــ دېدى.

ــ ياۋا توشقانلارنىڭمۇ چىرايلىقلىرىمۇ بار، ــ دېدى گۈلپەرى ئالىمنىڭ بۇگۈن گەپدان بولۇپ كەتكەنلىكىگە ھەيران بولۇپ.

ــ بولدى، بولدى، توشقان دەپ قويسام زوئولوگلاردەك بولۇپ كەتتىڭلارغۇ، ــ دېدى رابىيە بۇ چاقچاقنىڭ يامان يەردىن چىقىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەپ، ــ بىرىڭلار توشقان، بىرىڭلار ئۇۋچى، بولدىمۇ؟

ــ مەنمۇ توشقان بولۇپ باققان بولسام، ــ ئالىم شۇنداق دەپ ئۇھسىنىپ قويدى.

ــ ئاكا، بىز چارچاپ كەتتۇق جۇمۇ، ــ دېدى رابىيە ئاكىسىغا كۆزىنى قىسىپ ئاگاھلاندۇرۇپ.

ــ ۋاي، ئۇنتۇپلا قالغىنىمنى. ئۆتكەندە مەن گۈلپەرنىگە مېھمان قىلىشقا ۋەدە بەرگەن.

ــ ماڭا ۋەدە بەرمەيسەنا سەن، گۈلپەرى، قوشۇلغانسىز؟

گۈلپەرى باھانە كۆرسىتىشكە تەييارلىنىۋىدى، ئالىم يەنە چاققان كەلدى:

ــ گۈلپەرىمۇ مېھمان بولۇشقا ۋەدە بەرگەن، يۈرۈڭلار.

ــ ھە، كېلىشۋالغان ئىش ئىكەنغۇ، ــ دېدى رابىيە، ــ مەن ئاربىغا قىسىلىۋېلىپ چاتاق قىپتىمەن.

رابىيە گۈلپەرنى قولتۇقلىۋېلىپ قەستەنگە ئۇنى ـ بۇنى دەپ گۈلپەرنى ئېغىز ئاچقۇزمىدى.

ـ نەگە، رابىيە؟

ـ ئەجەب يېنىك ئىكەنسىز، گۈلپەرى.

ـ ئۆيگە بالدۇر...

ـ قاراڭ، ھەممىسى سىزگە قارىشىۋاتىدۇ.

ـ خاپا بولۇپ قالمەن...

ـ مەنمۇ سىزدەك گۈزەل بولغان بولسام...

ئۇنغىچە ئۇلار «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ ئالدىغا كېلىپ قالغانىدى.

ـ رابىيە، نەگە بارساق بولار؟ ـ ئاستا سورىدى ئالىم.

ـ يېقىنراق مۇنۇ «مىڭئۆي»گىلا كىرمەيمىزمۇ؟ ـ دېدى رابىيە «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ ۋىۋىسكىسىنى ئىشارەت قىلىپ. ئالىم بىرنەرسىنى تۇيغاندەك بولۇپ چاندۇرماي رابىيەنىڭ كۆزىگە قارىدى. ئەمما، رابىيە بولسا ئاكىسىنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا گۈلپەرنى قولتۇقلىغىنىچە رېستورانىنىڭ ئىشىكىدىن كىرىپ كەتتى. رېستورانىنىڭ ئىشىكىگە پۈت دەسسەپ بولغان گۈلپەرى: «بوپتۇ، كىشىلەر داڭلاۋاتقان بۇ رېستورانغىمۇ كىرىپ باقاي. قانداق بولىدىكىن؟» دېگەن ئوي بىلەن ئۆزىنى يېنىك تۇتۇشقا تىرىشتى ۋە تۇرۇپلا بۇ ئاكا ـ سىڭىلغا مەستلىكى كېلىپ قالدى: «ئۇلار نېمانچە غەمسىز ـ ھە؟»

ئۇلار رېستورانىنىڭ ھەشەمەتلىك بېزەلگەن زالىغا

كىرىۋىدى، بىرنەچچە كۈتكۈچى رابىيەدىن قىزغىن ئەھۋال سوراپ كەتتى. گۈلپەرى بۇنىڭدىن ھەيران قالدى. بۇنى بىلگەن رابىيە ئاستا پىچىرلىدى:

— مەن سىزگە بۇرۇن دېيىشكە ئۇلگۈرمىگەن، خېلى بولدى مۇشۇ رېستورانداً بىرنەچچە دوستلىرىم بىلەن ئاخشىمى ئۇسسۇل ئويناۋاتىمەن.

— ۋاھ، سىز نېمىدېگەن قالتىس! ئىقتىدارىڭىزنى جارى قىلدۇرىدىغان ئورۇنمۇ تەييار ئىكەن.

شۇ ۋاقىتتا ئۆمەر ئۇلارنىڭ ئالدىدا پەيدا بولدى. ئۆمەرنى كۆرۈپلا رابىيەنىڭ كۆزى چاقناپ كەتتى. «جىننىڭ قەستى شاپتۇلدا» دەپ ئالىم رابىيەگە ئالىيىپ قاراپ قويدى. رابىيە بولسا بۇنىڭ بىلەن كارى بولماي ئۆمەر بىلەن قىزغىن ئەھۋاللىشىپ كەتتى. ئالىم ئۇنىڭغا قولىنى سۇندى:

— قانداق ئەھۋالىڭىز، ئۆمەر لاۋبەن؟

ئۆمەر قىزارغاندەك بولۇپ خىجىللىقىنى ئىپادىلىدى:

— ئۇنداق دەپ ئادەمنى خىجىل قىلماڭە! ئاڭلىسام ياخشى خىزمەتكە ئورۇنلىشىپسىز. مۇبارەك بولسۇن!

— ئېغىزغا ئالغۇچىلىكى يوق. شوپۇرلۇق.

— ئۇنداق دېمەڭ، ئالىم، پۇلى بار ئورۇننىڭ باشلىقىنىڭ شوپۇرى، ئېسىل پىكاپ تۇرسا... ئاددىي خىزمەت بولامدۇ؟

ئالىم بۇنىڭدىن خۇشاللىق ھېس قىلىپ رابىيەنىڭ ئۆزلىرىنى بۇ يەرگە ئەكىرگىنىدىن پەيدا بولغان خاپىلىقتىن خالاس بولغاندەك بولدى.

ــ رابىيە، بۇگۈن ۋاقتىڭىز باردۇ؟

ــ بار، بار، ــ رابىيە ئىتتىكلا جاۋاب بەردى. گۈلپەرى بولسا ھەرقانچە تەمشىلىپمۇ ئۆزىنىڭ ئالدىرايدىغانلىقىنى دېيەلمىدى.

ــ ئۇنداق بولسا، بۇگۈن سىلەر بىلەن تازا بىر مۇڭدىشىشقا پۇرسەت بوپتۇ، ــ دېدى ئۆمەر، ئاندىن بىر كۈتكۈچىگە بۇيرۇدى، ــ بۇ ئەزىز مېھمانلارنى «ئاتەش» ئايرىمخانىسىغا باشلاڭ.

ئۇلار ئايرىمخانىغا كىرىشۋاتقاندا گۈلپەرى ئاستا سورىدى:

ــ بۇ يىگىت كىم؟

رابىيە پەخىرلىك تەلەپپۇزدا جاۋاب بەردى:

ــ مۇشۇ رېستورانىنىڭ خوجايىنى، بەك ئېسىل يىگىت.

گۈلپەرى بېرىلگەن جاۋابىنىڭ ئۇرانىدىن بىرنەرسىنى چۈشەنگەندەك بولدى.

ئالىم تاماكىسىنى چەكمىنىچە ئايرىمخانىغا ئانچە ھەيران قالمىغاندەك نەزەردە بىر قۇر قاراپ چىقتى. رابىيەمۇ ئورۇندۇقىغا ئۆزىنى تاشلاپ ئەركىن ئولتۇرۇشنىڭ ھۇزۇرىنى سۈرۈۋاتاتتى. شۇ تاپتا ئۇنىڭ چىرايى گۈلدەك ئېچىلىپ كەتكەندى. پەقەت گۈلپەرىلا قورۇنۇپ، ئېسىل بېزەلگەن بۇ ئايرىمخانىغا ھەيرانلىق بىلەن قاراۋاتاتتى.

شۇ ۋاقىتتا بىرنەچچە كىشىلەر بىلەن قىزغىن پاراڭلىشىپ زالدا پەيدا بولغان ئۆمەر ئۇلارنى تۆردىكى

بىر شىرەگە باشلاپ قويۇپ، بىر كۈتكۈچى بىلەن ئايرىمخانىغا كىردى.

ــ ئۆمەرجان، ــ دېدى رابىيە ئالدىراپ ئېغىز ئېچىپ، ــ بۇگۈن بىزنىڭلا ۋاقتىمىز بولسا بولمايدۇ. سىزنىڭچۇ؟ ئەجەب ئولتۇرالمايسىز كەتتىڭىزغۇ؟

ــ كەچۈرۈڭلار، ــ دېدى ئۆمەر كۈلۈپ، ــ بۇگۈن شەھەرلىك يېزا ــ ئامانەت قەرز كوپىراتىپىدىكىلەر كوللېكتىپ ئولتۇرۇش قىلماقچىكەندۇق. شۇلارغا... قېنى، قانداق تەلىپىڭلار بولسا ئېيتىڭلار. بۇگۈن مەن سىلەر ئۈچۈن خىزمەت قىلىۋالاي.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان ئالىم دەرھال رۇس ئولتۇردى:

ــ ئۇنداق دېسىڭىز بولمايدۇ، بۇگۈن ئۇلارنى مەن چاقىرغان. سىز بىزگە ھەمراھ بولۇپ ئولتۇرۇپ بەرسىڭىزلا بولدى.

ئۆمەر بىرنەرسە دېيىشكە تەمشىلىۋىدى، رابىيە ئورنىدىن تۇردى:

ــ ئاكا، سىزنىڭ كېيىنگە قېلىپ تۇرسۇن، ئۆتكەندە ئۆمەرجان مېنى مېھمان قىلىدىغانغا ۋەدە قىلغان، بۇگۈن پۇرسىتى كەلگەن ئوخشايدۇ.

ئۆمەر كۈتكۈچىگە بۇيرۇدى:

ــ بايا مەن دېگەندەك بولسۇن، تېزرەك بولۇڭلار.

دەرۋەقە، تاماق ھايال بولماي تارتىلدى. داستىخان ھەقىقەتەن مول ئىدى. گۈلپەرى تۆت ئادەمگە بۇنچىۋالا تاماق تارتىلغىنىغا ھەيرانلا قالدى. ئۇلار تاماقتا تۇتۇش قىلدى. تاماق يېيىش يېرىملاشقاندا ئۆمەر بىر بوتۇلكا

ئاق هاراق بىلەن تۆت قۇتا ئىچىملىك كەلتۈردى.

ــ بۇگۈن بۇنى قىلمىساق بولماس، ــ دېدى ئۆمەر.

ــ بوپتۇ.

ــ بۇگۈن پاراڭ مۇھىم، ئىچىش ئاز، كۆڭۈل ئېچىش كۆپ بولسۇن، ــ دېدى رابىيە ئالمىنىڭ جىق ئىچىۋېلىپ ئىشىنى بۇزۇپ قويۇشىدىن، بولۇپمۇ ئۆمەر ئالدىدا سەتلىشىپ قېلىشتىن ئەنسىرەپ.

رابىيەنىڭ ئېچىلىپ ــ يېيىلىپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆرگەن، ئۇلارنىڭ قىزغىن ئىلتىپاتىغا دەمۇدەم نائىل بولۇپ تۇرغان گۈلپەرىمۇ بۇ يەرگە خېلى كۆنۈپ قالدى ۋە ئۆزىنى ئازادە تۇتۇشقا تىرىشتى.

ــ ئېسىمىزدە بولسۇن، ــ دېدى رابىيە ئۆمەرگە قاراپ كۆزىنى قىسىپ، ــ بۇگۈن ئەڭ مۇھىم ئىش دوستۇم گۈلپەرىنى زېرىكتۈرۈپ قويماسلىق.

ــ رابىيە، ئۇنداق دېمەڭ، ــ دېدى گۈلپەرى قىزىرىپ.

ــ ھە، دوستىڭىزنىڭ ئىسمى گۈلپەرى ئىكەنىدە، ــ دېدى ئۆمەر، ــ بۇ دوستىڭىزمۇ سىزگە ئوخشاش ئۇسسۇلچىمۇ؟

ــ ئەسلىي سىزگە ئالدىرىماي تونۇشتۇراي دېگەن، ــ دېدى رابىيە، ــ لېكىن بۇ دوستۇم ئۇسسۇلچى ئەمەس، بەلكى كاتتا ناخشىچى! ھە، راست، ئۆمەرجان، ئۆتكەنىدە سىزگە دېگەن ناخشا مۇسابىقىسى بار دەپ... ھە، شۇ قېتىمقى مۇسابىقىگە گۈلپەرىمۇ قاتناشقان. ئىككىنچى بولدى دەڭا.

ــ مۇبارەك بولسۇن!ــ دېدى ئۆمەر گۈلپەرنىڭ كۆزىگە ئۇدۇل قاراپ. ئۆمەرنىڭ بۇ قارىشىدىن گۈلپەرنىڭ يۈرىكىگە ئاغرىق كىرىپ كەتكەندەك بولدى.

ــ ئۆمەر لاۋبەن...

ــ ئۆمەرلا دەڭە... ئۆزىمىز تۇرۇپ ئۇنداق دېسەڭىز سەل بىئەپ بولىدىكەن.

ئۆمەرنىڭ «ئۆزىمىز تۇرۇپ» دېگەن گېپىنى ئاڭلىغان رابىيەنىڭ يۈرىكىگە شېرىن تۇيغۇ تارىدى. ئۇ شۇ خۇشلۇقىنى بىلدۈرگۈسى كەلگەندەك گەپ قىلىشتىن تارتىنىپ تۇرغان گۈلپەرگە قاراپ قويدى.

ــ ئۆمەر، ئاڭلىسام بىر قىزىقچى تەكلىپ قىپسىز. رېستورانغا تازا يارىشىپتۇ. ئادەملەرنى بۇ يەردىن كېتەلمەيدىغان قىلىۋەتتىڭىز،ــ دېدى ئالىم.

ــ ئۆزىڭىزمۇ بىلىسىز. خەلقىمىز كۈلكە ـ چاقچاققا بەك ئامراق. مېنىڭچە، رېستوراندا تاماق، سەنئەت نومۇرلىرى، مۇلازىمەتلەردە يېڭىلىق، ئۆزگىچىلىك بولمىسا بولمايدۇ. شۇنى كۆزدە تۇتۇپ تەكلىپ قىلىپ ئەكەلدىم.

ــ ناھايىتى ياخشى قىلىپسىز، نېمىتى ئىسمى؟

ــ سۇلايمان قىزىقچى.

ــ ھە، توغرا، سۇلايمان قىزىقچى. رابىيە ئۇنىڭ گېپىنى بەك قىلىپ كەتتى. ماھارىتىنى بىر كۆرسەك بولاتتى.

رابىيە يەنە گەپكە ئارىلاشتى:

ــ ۋاي ـ ۋۇي، بولدىلا. بىز بۇ يەرگە خەقنىڭ

ئەمەس، ئۆزىمىزنىڭ گېپىنى قىلىشقىلى كىردۇق. بۇگۈن رېستورانداﻯ بۇنچە كۆپ مېھمان بولغاندىكىن، سۇلايمان قىزىقچى سەل تۇرۇپ ماھارىتىنى كۆرسەتمەي قالمايدۇ.

— مېھمانلارنىڭ ئالاھىدە تەلىپىمۇ شۇ، — دېدى ئۆمەر، — شۇڭا سۇلايمان قىزىقچىنى نومۇر كۆرسىتىشكە ئورۇنلاشتۇردۇق.

— ئۆمەرجان، — دېدى رابىيە، — ئۆتكەندە سىز ناخشا ئېيتىپ بېرىشكىمۇ ۋەدە قىلغان ئىدىڭىز، بۇگۈن ئورۇنلارسىز؟

— بولىدۇ.

— بۇنداق هۇنەرمۇ بارمۇ تېخى؟ — دېدى ئالىم هەيران بولۇپ، — سىزدىن هېچ ئىش قۇتۇلالمىغۇدەكقۇ.

— بۇرۇن قىزىقچىلىقتا باشقىلارنى دوراپ ئۆگىنىپ قويغان. بولىدۇ، مەن گىتارنى ئاچقۇراي.

ئۆمەر شۇنداق دەپ بىر كۇتكۇچىنى بۇيرۇدى.

گىتار كىرىۋىدى، هەممەيلەن جانلاندى. شۇ چاغدا گۇلپەرىمۇ تۇنجى قېتىم ئېغىز ئاچتى:

— گىتارنىمۇ ئۆزىڭىز چالامسىز؟

— ئۆزى چالىدۇ، — دېدى رابىيە، — بىز بىلمىگەن يەنە قانداق ماھارەتلىرى بار ئىكىن ئۆمەرجانىڭ؟

ئۆمەر گىتارنىڭ تارلىرىنى تەڭشىدى:

— چولتىلىقىم چېنىپ قالسا، ئەيىبكە بۇيرىمايلار.

ئۆمەر گىتارنىڭ ئىنچىكە تارىنى يېنىك ئىلىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ پەدە بېسىشى، تارلارنى ئىلىشى جايىدا

ۋە ئەركىن ئىدى. ئۇنىڭ چېۋەرلىك بىلەن ھەربىرەتلىنىۋاتقان بارماقلىرىغا قاراپ قالغان گۈلپەرى: «خېلى پىششىق مەشىق قىلىپتۇ، ناخشىنىڭ مۇڭىنى كۆچلۈك ئىپادىلەۋاتىدۇ» دەپ ئويلىدى.

ئالىم ئۇنىڭ گىتار چېلىشىغا قايىللىقىنى بىلدۈرۈپ بېشىنى لىڭشىتقىنى بىلەن ئىچى تارتىشقاندەك بولدى. رابىيە بولسا ئۆمەرنىڭ چىرايىغا مەستانىلارچە قادىلىپ قالغانىدى.

ئۆمەر ناخشىسىنى باشلىدى:

سېنىڭ بىلەن بىر ئۆمۈر كۈلسەم دەيمەن،
چىن مۇھەببەت پەيزىنى سۈرسەم دەيمەن.
ساڭا شادلىق، بەخت تىلەيمەن،
سېنىڭ كۆز يېشىڭنى كۆرمىسەم دەيمەن.

ئۆمەر ناخشىنى تولىمۇ مۇڭلۇق باشلىدى. بۇ مىسرالارنى ئاڭلىغان رابىيە ئويغا پاتتى: «مەن سىز بىلەن بىر ئۆمۈر بىللە بولۇشقا رازى. كۆز يېشىم سىزدىن ئايرىلسام ئاندىن تۆكۈلىدۇ. شۇڭا كۆز يېشىمنى كۆرمەسلىكىڭىز ئۈچۈن مېنىڭدىن ئايرىلماڭ!»

سېنى ھەر چۈشۈمگە كىرسىكەن دەيمەن،
پەقەت بىر مېنىلا سۆيسىكەن دەيمەن.
ۋە يېنىمدا يۈرسىكەن دەيمەن،
سېنى ھەر ناخشامدا كۈيلىسەم دەيمەن.

رابىيەنىڭ ئويى مىسرالار بىلەن تەڭ قاناتلىناتتى: «مەن ھەر دائىم سىزنىڭ يېنىڭىزدىلا. شۇڭا مېنى چۈشىڭىزدە ئەمەس، ئوڭۇڭىزدا كۆرۈڭ. ئەگەر خالىسىڭىز ھەممە ناخشىڭىزغا مېنىڭ ئىسمىمنى قوشۇۋېلىڭ...»

خىيالىم كۆپ ئىشقىڭدا ھەر كۈن،
ئاشۇ خىيال بىلەن يۈرىمەن چۈشكۈن.
قۇچاقىڭنى ئاچقىن ئامرىقىم،
ئاھ، يەنە ئازابتا يۈرمىسەم دەيمەن.

رابىيە ھاياجانلاندى: «جېنىم ئۆمەرجان، سىز ماڭا ئەمەس، شۇ تاپتا مەن سىزگە تەشنا. ئوتلۇق قۇچقىم ھەر ۋاقىت سىزگە ئوچۇق. ئىككىمىزنىڭلا بىھۇدە ئازابلىنىپ يۈرمەسلىكىمىز ئۈچۈن كۆڭلىڭىزنى دەرھال ماڭا ئىزھار قىلىڭ. ئەمدى مېنى بىتاقەت قىلماڭ!»

ــ بەك ياخشى ئېيتتىڭىز!ــ دېدى گۈلپەرى چاۋاك چېلىپ.

ــ كۆڭلۈمدىكى گەپلەرنىلا ناخشا قىلىپ ئېيتىۋەتتىڭىز جۇمۇ،ــ دېدى ئالىم.

ــ شۇنداقمۇ؟ ياخشى ئېيتالىغانلا بولسام بولدىغۇ.

ــ شۇنداق ياخشى ئېيتتىڭىز، ئۆمەرجان،ــ دېدى رابىيە سۆيگۈ يالقۇنىدىن چاقناپ كەتكەن كۆزلىرىنى ئۆمەرگە تىكىپ،ــ بەك تەسىرلىك ئېيتىۋەتتىڭىز، شۇنداقمۇ، گۈلپەرى؟

ــ راست، بەك تەسىرلىك ئېيتتى.

شۇ ۋاقىتتا زالدا سەنئەت نومۇرلىرى باشلىنىپ قالدى.

شوخ مۇزىكا ساداسى ئىچىدە چاپلېنچە كىينىگەن سۇلايمان قىزىقچى زالنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى مەيداندا پەيدا بولدى. بويى پاكار بۇ يىگىتنىڭ چاپلېننى دوراپ قىلغان قىزىق ھەرىكەتلىرى، مېڭىشى كىشىلەرنى كۈلدۈرۈۋەتتى. ئالىملارمۇ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ ئەينەك ئىشىكتىن ئۇنىڭ ھەرىكەتلىرىنى كۆرۈپ كۈلۈشكە باشلىدى.

سۇلايمان قىزىقچى ئاشۇنداق ئايلىنىپ يۈرۈپ مۇزىكىچىلار مۇزىكا چېلىۋاتقان سەھنىگە قاراپ يۈگۈردى ۋە سەھنىگە چىقالماي ئىسسىپ قېلىپ، پۇتىنى ھە دەپ پۇلاڭلىتىپ زال ئىچىدە يەنە كۈلكە پەيدا قىلدى. ئاندىن ئۇ ئارقىغا يېنىپ مۇزىكىغا كەلتۈرۈپ «قىرىق بىر يالغان» دېگەن سۆز ئويۇنىنى باشلىدى. ئۇ چاقماقتەك سۆزلەپ كېلىپ بېشىدىكى شلىپىسىنى ئېلىپ مەيدانغا يېقىن يەردە ئولتۇرغان بىر ەيلەننىڭ بېشىغا كىيگۈزۈپ قويۇۋىدى، كىشىلەر يەنە كۈلۈشۈپ كېتىشتى. سۇلايمان قىزىقچى چاقچاقلىق بىلەن شلىپىنى ئېلىپ يان تەرەپتە ئولتۇرغان ئېگىز بويلۇق بىر ئايالنىڭ يېنىغا بېرىپ سەكرەپ چىقىپ شلىپىنى ئۇ ئايالغا كىيدۈرۈپ قويدى. بۇنىڭ بىلەن زال ئىچىدە قاتتىق كۈلكە پەيدا بولدى...

ئۇنىڭ نومۇرى تۈگىۋىدى، كىشىلەر چاۋاك چېلىپ تۇرۇۋالدى ۋە ئاربىدىن بىر ەيلەن بېرىپ رىياسەتچىگە

بىرنەرسىلەر دېڭىزى، رىياسەتچى سەھنە ئارقىسىدا تۇرغان سۈلايمان قىزىقچىغا ئىشارەت قىلدى. سۈلايمان قىزىقچى يەنە سەھنىدە پەيدا بولدى. ئۇ مىكروفونىنى ئىككى قوللاپ چىڭ تۇتۇپ سۆز باشلىدى:

تۆۋەندىكى سۆز ئويۇنى بەك بەلەن،
ئۇنى ئورۇنلىغۇچى دەل مەن.

سۆز ئويۇنۇمنىڭ ئىسمى «تولا»،
مۇشۇنى سۆزلىۋەتسەم بولا.
سىلى مېنى بىلىشمەيلا،
ئىسمىمنى تونۇشمايلا.

مەن سۆزلىسەم سۆزۈم تولا،
مېنىڭ كۆرگەن ئىشىم تولا.
بىلگەنلەر راستكەن دەيدۇ،
بىلمىگەنلەر ھەيران قالا(ر).

ئاشپەزدە خۇرۇچ تولا،
ماشىنىچىدا پۇرۇچ تولا.
ئاقسۇدا گۈرۈچ تولا،
جاق ـ جاق خوتۇندا ئۇرۇش تولا.

ئەسكى تامدا دەز تولا،
قوتۇر ئۆچكىدە بەز تولا.

ئىنسانلىقتا چاتاق يوق،
قىمارۋازدا قەرز تولا.

دەمدىرىكىدە دەم تولا،
بېرىدىغان يەم تولا،
بالىسى كۆپ ئادەمدە
كۆتۈرەلمەس غەم تولا.

باش ئەگمىدە دەك تولا،
يۇققا چىتتا رەك تولا.
نەشىكەشتە بەك تولا،
پەردازچىدا مەك تولا.

ئالتاي قويىدا ماي تولا،
قىز بالىلاردا ئاي تولا.
ئېچىۋەتكەن زامانداا،
يېڭى چىققان باي تولا.

جەرەنبۇلاقتا جەرەن تولا،
چۆچەكتە ئايران تولا.
ئالدامچىغا ئالدانماك،
ئالدانغان ۋەيران تولا.

تارىمدا يۇلغۇن تولا،
قاغا ـ قۇش، قۇزغۇن تولا.

ئاق كۆكچى ھەم مايسىخان
قومۇلدا قوغۇن تولا.

داۋانچىڭدا دادۇر تولا،
گۈچۈڭدا گازىر تولا،
ئالمىزارنى بەرپا قىلغان،
ئىلىدا سادىر تولا.

كىتابتا چۆچەك تولا،
ياڭاقتا پۈچەك تولا.
بىكاردىن ھاراق بەرسە،
مۇشتلىشار لۇكچەك تولا.

يېزىدا ئاۋۇت تولا،
شەھەردە زاۋۇت تولا،
ئېچىۋەتتى كەڭتاشا،
ھەممە يەر ئاۋات بولا (ر).

دەپ كەلسەم گېپىم تولا،
مۇشۇ يەرگىچە دېسەم بولا (ر).

كۇلكە ئىچىدە چاۋاك ئۇزاققىچە داۋام قىلدى.
ــ راست قىزىقچى ئىكەن،ــ دېدى ئالىم قايىل بولۇپ.
ــ كېيىنكىسىنى نەدىن تاپقاندۇ؟ــ سورىدى كۇلكىدىن كۆزىدىن ياش چىقىپ كەتكەن رابىيە.

ــ ۋاي، رابىيە، ئۇنىڭدا بۇنداق گەپ جىق ئىكەن.
ــ كۆمۈلۈپ قالغان سەنئەتكار ئىكەن،ــ دېدى گۈلپەرى تېخىچىلا كۈلۈپ،ــ مۇشۇنداق كۈلكە بولسا رېستورانىڭىزغا كىمنىڭ كەلگىسى كەلمەيدۇ.
ــ رېستورانچىلىقتا سىزگە ھېچكىم تەڭكىلەمگۈدەك،ــ دېدى ئالىمجۇ گۈلپەرنگە ماسلىشىپ.
ــ مېنى ماختاشنى قويۇپ، ئەمدى داڭلىق ناخشىچىمىز گۈلپەرنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلايلى،ــ دېدى ئۆمەر گۈلپەرنگە قاراپ.
ئالىم بىلەن رابىيە: «گۈلپەرى تارتىشىپ تۇرۇۋېلىپ سورۇنىڭ كەيپىنى ئۇچۇرمىغىيتتى» دېگەن ئەندىشە بىلەن بىر ـ بىرىگە قارىشىپ قويدى. ئەمما ئويلىمىغاندا گۈلپەرى ئۇلار كۈتمىگەنلا بىر گەپنى قىلدى:
ــ بولىدۇ، ئېيتسام ئېيتاي. بۈگۈن كۆڭلۈمدۇ ئېچىلىپ قالدى. ئۇنداق بولسا، ئۆمەرجان، سىز گىتار بىلەن تەڭكەش قىلىپ بېرىڭ.
ــ بولىدۇ، قايسى ناخشىنى ئېيتىسىز؟
ــ «ئۆز يارىم چىرايلىقتۇر»، مەن بۇ ناخشىنى بەك ياخشى كۆرىمەن.
بۇنى ئاڭلاپ ئۆمەر خۇشال بولۇپ كەتتى:
ــ شۇنداقمۇ؟ مەنمۇ بۇ ناخشىنى بەك ياخشى كۆرىمەن. ئېيتسام ئېيتقۇم كېلىدۇ. ئۇنداق بولسا باشلىدىم.
ئۆمەر گىتارنى تىرىڭشىتىشقا باشلىدى. ئەمما بۇ چاغدا رابىيەنىڭ ئىچى قىمىرلاپ، چىرايى تاتىرىپ

كەتكەندى. راستىنى ئېيتقاندا، ئىككىسىنىڭ شۇنچە قىزغىن سۆزلىشىپ كېتىشى بىلەن رابىيەنى بىئاراملىق ئىلكىگە ئېلىشقا باشلىغانىدى. ئۇنىڭدا ئويغانغان چىدىماسلىق تۇيغۇسى ئۇنى قىيناشقا باشلىدى. ئالىم بولسا بۇ تەرەپلەرنى ئويلاشنىڭ ئورنىغا گۈلپەرنىڭ كەيپىياتىنىڭ كۆتۈرۈلۈپ چىرايىنىڭ ئېچىلغىنىغا خۇش بولۇپ ئولتۇراتتى.

گۈلپەرى ناخشىسىنى باشلىدى:

شېرىننى سۆيەر بولسام،
پەرھاتنىڭ ئۆزى بولغىن.
مەجنۇننى كۆرەر بولسام،
لەيلىنىڭ كۆزى بولغىن.

كىم لەيلى پىراقىدا،
مەجنۇندەك كۆيەلەيدۇ؟
كىمنىڭ قەلبى زۆھرەنى،
تاھىردەك سۆيەلەيدۇ؟

ئۆز ياريم سۆيۈملۈكتۇر،
شېرىن، لەيلى، زۆھرەدىن...

ناخشىنىڭ ئەۋجىنى ئۆمەر بىللە ئېيتىۋىدى، قەلبى ئۆرتەپ تۇرغان رابىيە ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي يىغلىۋەتكىلى تاس قالدى.

ئۆلسەم ئارمىنىم يوقتۇر،
ۋىسال ئىزدەپ دۇنيادىن.

ــ ۋاھ، ناخشىنى ھەقىقەتەن ياخشى ئېيتىدىكەنسىز،ــ دېدى ئۆمەر گۈلپەرىگە قايىللىق ھەم ھۆرمەت نەزىرى بىلەن تىكىلىپ.

ــ سىز ياخشى تەڭكەش قىلىپ بەردىڭىز ئەمەسمۇ،ــ دېدى گۈلپەرى رازىمەنلىك بىلەن.

بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ چىدىمىغان رابىيە قىزىلمۇچ قىيامى جىق سېلىنغان لەڭپۇڭنى يېيىشكە باشلىدى. قىزىلمۇچنىڭ ئاچچىقلىقىدىن تىلى قورۇلۇپ كەتكەن بولسىمۇ چىداپ يەۋەردى.

ــ ھوي، قىزىلمۇچقا ئۆچ ئىدىڭ، ئەمدى ئەجەب يەپ كەتتىڭا؟ــ دېدى بىر خىلدا ئۆز خىيالى بىلەن ئولتۇرغان ئالىم.

ــ بۇگۈن ئاچچىق نەرسىلەرنى يېگۈم كېلىپلا تۇرىدىغۇتاڭ.

ــ شۇنداقتىمۇ ئاز يەڭ، رابىيە، بولمىسا ئاشقازىنىڭىزغا زىيان قىلىدۇ،ــ دېدى ئۆمەر. ئاندىن گۈلپەرىگە يۈزلەندى،ــ گۈلپەرى، گەرچە سىز بىلەن تۇنجى قېتىم كۆرۈشۈۋاتقان بولساممۇ، سىزگە بىر گەپنى دېگۈم كېلىۋاتىدۇ؟

ــ نېمە گەپ؟

ــ ئەگەر باشقىچە ئويدا بولمىسىڭىز، سىزنى

رېستورانىمدا ناخشا ئېيتىپ بېرىشكە تەكلىپ قىلسام قوشۇلارسىزمۇ؟

بۇ گەپنى ئاڭلىغان رابىيە لىغىرلاپ تۇرغان بىر تال لەڭپۇڭنى چوكىغا قىسقىنىچە تۇرۇپلا قالدى. ئالىم سوئال نەزىرى بىلەن گۈلپەرىگە تىكىلدى. گۈلپەرى بولسا كۈتۈلمىگەن بۇ تەكلىپكە دەماللىققا نېمە دېيىشنى بىلەلمەي قالدى:

— بۇ... بۇ... مەن...

— ئاخشىمى ئېيتىسىز. بىر ئاخشامدا پەقەت بىرلا ناخشا ئېيتىپ بەرسىڭىزمۇ مەيلى.

— بۇنىڭدا بولماسمىكىن، — دېدى گۈلپەرى ئويلىنىپ قېلىپ، — ھازىر مەن ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىغا تەييارلىق قىلىۋاتسام...

— بۇنى بىلىمەن، شۇڭا بىر ئاخشامدا بىرلا ناخشا ئېيتىڭ، بۇنىڭدا ئۆگىنىش قىلىپ چارچىغان نېرۋىڭىزنى ئارامىمۇ ئالدۇرالايسىز. يەنە... سەت بولسىمۇ ئېيتسام، تېگىشلىك ھەقمۇ بېرىمەن...

گۈلپەرى چىرايلىقچە رەت قىلدى:

— رەھمەت، ۋاقىت بەك ئاز قالدى، ئەمدى بېسىپ ئۆگىنىش قىلمىسام بولمايدۇ.

گەپلەرنى تىڭشاپ ئولتۇرغان ئالىم: «ھەي، گۈلپەرى ماقۇل دېگەن بولسا بەك ئوبدان بولاتتى. ئۇ جەمئىيەتكە بالدۇرراق ئارىلاشسا، مېنى قولىدىن بەرگۈسى كەلمەيدىغان بولاتتى» دەپ ئويلاپ كەتتى.

بۇ چاغدا رابىيەنىڭ قاپاقلىرى چۈشۈپ، قوشۇمىسى تۇرۇلۇپ كەتكەنىدى.

ــ ئىشقىلىپ، ياخشى ئويلىشىپ بېقىڭ، ــ دېدى ئۆمەر. قارىغاندا ئۇ نىيەتتىن يانىدىغاندەك ئەمەس ئىدى، ــ ئىمتىھان بېرىپ بولغاندىن كېيىن ئالىي مەكتەپكە ئوقۇشقا ماڭغۇچە بىكار بولۇپ قالمىسۇن. شۇ چاغدىغۇ كەلىشىگىز بولار؟ ماڭا بىر يارىمىم قىلىپ قويۇڭ، بولامدۇ؟

گۈلپەرىگە ئۆمەرنىڭ «ئالىي مەكتەپكە ئوقۇشقا ماڭغۇچە بىكار قالمىسۇن» دېگەن گېپى خۇشيېقىپ كەتكەچكە، ئۇ:

ــ ئۇنداقتا، شۇ چاغدا بىر گەپ بولسۇن، ــ دەۋەتتى.

ــ ئۇنداق دەپ تۇرماي، بىكار بولۇپ قالىسىگىز مەن بىلەن چوقۇم ئالاقىلىشىڭ، مەن سىزگە تېلېفون نومۇرۇمنى يېزىپ بېرەي.

ئۆمەر يېنىدىن قەغەز ــ قەلەم ئېلىپ گۈلپەرىگە ئۆزىنىڭ چاقىرغۇ نومۇرىنى، تېلېفون نومۇرىنى يېزىپ بەردى. ئۆزىمۇ گۈلپەرىنىڭ تېلېفون نومۇرىنى يېزىۋالدى.

شۇ چاغدا ئالىم ئېغىز ئاچتى:

ــ گۈلپەرى، ئۆزىگىزنىڭمۇ سەنئەت كەسپىدە ئوقۇش ئارزۇيىگىز بولغاندىكىن، ئۆگىنىش قىلىپ چارچىغان ۋاقىتلىرىگىزدا كېلىپ ناخشا ئېيتىسىگىز، بىر تەرەپتىن ئارام ئالىسىز، يەنە بىر تەرەپتىن كۆپەرەك مەشىق قىلىپ كەسپىگىزنى پىششىقلىۋالىسىز ئەمەسمۇ؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۆمەر لاۋبەن بىلەن بىز دوست بولغاندىكىن،

كۈندە كەلمىسىگىنىمۇ، ئارىلاپ كەلسىگىنىز بولىدىغۇ. شۇڭا سىز ئالدىراپ «بولمايدۇ» دېمەي...

رابىيە بۇ گەپلەرگە پەقەت چىداپ تۇرالمىدى.

— ئاكا، ئەمدى نېمە ئورۇنلاشتۇرۇشۇڭ بار؟ بىز بۇ يەرگە سىلەرنىڭ سودا ئىشىڭلارنى يۈرۈشتۈرۈپ بەرگىلى ئەمەس، كۆڭۈل ئاچقىلى كەلدۇق،— دېدى رابىيە زەردە بىلەن.

— ئۇرۇمچى ياشلار سەنئەت ئۆمىكى بۈگۈن ئاخشام ئويۇن قويىدىكەن. ياشلار ئۇسلۇبىدىكى ناخشىلارنى ئېيتىدىكەن، ھەممىسىلا بىز داڭقىنى ئاڭلاپ كېلىۋاتقان ناخشىچىلار،— دەپ گۈلپەرىگە قارىدى ئالىم.

گۈلپەرى ناخشا دېسە ئۆزىنى ئۇراتتى. لېكىن...

— قانداق بولار؟...

— نېمە ئۈ قانداق بولار دېگەن؟— دېدى رابىيە ئورنىدىن تۇرۇپ گۈلپەرىنىڭ قولىدىن تارتىپ،— سىزنى توي قىلىڭ دېمىدۇق، خېنىم، ئويۇن كۆرسىتىمىز دەۋاتىمىز. يۈرۈڭ.

گۈلپەرى بىرئاز تۇرۇپ قېلىپ بېرىش قارارىغا كەلدى. ئۇلار ئۇنىڭ ئىززىتىنى قىلىۋاتسا، چوڭ كۆرۈۋاتسا... ئۆتكەندىمۇ باھانە كۆرسىتىپ رەت قىلغان. ئەمدى رەت قىلسا سەت بولار.

ئۇلار تىياتىرخانىغا كىرىشتى. زالدا ئادەم ھەقىقەتەن كۆپ ئىدى. ناخشىچىلار ماختىغۇچىلىكى بار يۇقىرى ماھارەتلىك ئىكەن. تەسىرلىك، ئۆزگىچە ئېيتىلغان

ناخشىلارنى ئاڭلاپ گۈلپەرى كەلگىنىگە خۇشال بولدى ھەم ئالمدىن رازى بولۇپ قالدى.

يېرىمىغا كەلگەندە چەتتە ئولتۇرغان رابىيە ئۆمەرگە: «ئىچىملىك ئەكىرمەكچىدىم بىللە چىقىشىپ بېرىڭ» دەپ پىچىرلىدى. ئۇلار ئەھۋالنى دەپ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشتى، ئەمما شۇ چىقىپ كەتكەنچە يوقاپ كەتتى. ئەھۋال ناھايىتى چۈشىنىشلىك بولغاچقا، گۈلپەرى مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ــ گۈلپەرى، سىز يەنە بىرئاز تەربىيەلەنسىڭىز بۇلاردىن قېلىشمىغۇدەكسىز، ــ دېدى ئالىم، ــ ئەينى چاغدا مەنمۇ سىزنىڭ ناخشىڭىزدىن ھازىرقىدەك تەسىرلەنگەنىدىم.

ــ قويۇڭە، ئۆزۈمنى تۇتالماي قالدىم.

ــ راست ياخشى ئېيتتىڭىز، ــ دېدى ئالىم شۇ چاغدىكى مەنزىرىلەرنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرمەكچى بولغاندەك ئويلىنىپ، ــ ئەتراپتىكى كىشىلەرنىڭ كۆپىنچىسى كۆز يېشى قىلىشتى، ھەقىقەتەن تەسىرلىك مەنزىرە بولدى، سىزمۇ قالتىس ناخشىنى تاللاپسىز. مەزمۇنى ئاممىباب، تەسىرلىك ھەم يېڭى زامان پۇرىقى بار، شۇڭا ئالقىشقا ئېرىشىپ كەتتى، لېكىنزە، ئاۋازىڭىزمۇ شۇ ناخشا ئۇچۇنلا يارالغاندەك...

ئۇ سۆزلەرگە گۈلپەرى يېقىملىق كۈلكىسى بىلەن ئىپادە بىلدۈردى.

ــ سىز مېنىڭ شۇ ئاخشىمى كېلىشىمنى ئويلىغانمۇ؟

ــ راستىنى ئېيتسام، مەن ئۇنچىلىك چوڭقۇر ئويلاپ كەتمەپتىمەن.

ــ مەن شۇ كۈننى بەك كۈتتۈم، چۈنكى... باشقا... خىياللىرىمۇ بار ئىدى ــ دە...

ئۇلار زالدىن كۆڭۈللۈك كەيپىيات ئىچىدە چىقىشتى. كۆڭۈلدىكى سىرلار، گەپلەر ئىككىسىگىلا ئايان.

ــ كۆڭلۈم خاتىرجەم ئەمەس، ئالدىمىزدا ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانى بار، پۈتكۈل ئەس ــ يادىم شۇنىڭدىلا. مەن بىر كۆڭۈللۈك ئىمتىھان بېرىۋالسام بولاتتى.

ــ مېنىڭچە، ئۇنچىلىك ئەندىشە قىلىپ كېتىشنىڭ ھاجىتى يوق.

ــ ئەندىشە قىلمايدىغان سىز بولمىسام.

گۈلپەرى بۇ گېپىدىن ئۆزى سەل ئوڭايسىزلىنىپ كەتتى، لېكىن ئالىم ئانچە قىلىپ كەتمىدى:

ــ راست ئېيتسام، سىزنىڭ ئىمتىھانىدىن ئۆتەلمەسلىكىڭىزنى تىلەۋاتىمەن.

گۈلپەرى باشقىچە بولۇپ كەتتى: «ھەرگىز ئۇ تەقدىرگە دۇچار بولماي، ناۋادا شۇنداق بولۇپ قالسا پۈتكۈل ئارزۇلىرىم شۇ پېتى قالىدۇ...»

لېكىن، ئالىمنىڭ ياخشى كۆرۈشى شۇنچىلىك دەرىجىگە يەتكەنىدى.

ــ ئۇنداق دېمەڭ، ئالىم. ناۋادا راستلا شۇنداق بولۇپ قالسا بەرداشلىق بېرەلمەيمەن، ئۇنىڭدىن كېيىنكى تۇرمۇشۇمنىمۇ تەسەۋۋۇر قىلالمايمەن. ھېلىمۇ ئاران تۇرۇپتىمەن.

ــ ئەقلىم ئەمەس، ھېسسىياتىم شۇنداق دېگۈزۈۋاتىدۇ، ــ دېدى ئالىم بارغانچە ھاياجانلىنىپ، ــ مەن شۇ كۈنلەردە ئۆزۈم ئەمەس بولۇپ قالدىم. خىيالىم سىزدىلا...

ــ مەن... مەن... ئۆزۈمنى راستلا بىلەلمەيۋاتىمەن، ــ دېدى گۈلپەري تولغىنىپ، ــ ئۇھ، نېمە قىلىشىمنى...

ــ ماڭا ئىشىنىڭ، گۈلپەري، مەن سىزنى ھەرگىز يەرگە قاراتمايمەن، سىزنى مەڭگۈ قەدىرلەيمەن. ئۆزىڭىز كۆرۈپ تۇرۇپسىز سىزنى قانچىلىك ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى...

ــ مەن... ئالىم، مېنى تولا قىينىۋەرمەڭ...

بۇ چاغدا ئۇلار گۈلپەرىلەرنىڭ ئىشىكىگە كېلىپ قالغانىدى. ئالىم ئۆزىنى باسالماي گۈلپەرىنىڭ قولىنى تۇتتى. شۇندىلا گۈلپەري سەگەكلەشتى. ئالىم بېشىنى چاڭگاللىۋالدى.

ــ ئالىم... كەچۈرۈڭ...

ئالىم بىر ئېغىز تىنمىدى.

ــ خوش.

ئالىم يەنە بىر ئېغىزمۇ تىنمىدى.

ــ خوش.

ئالىم جىمجىتقىنە تۇرۇپ قالدى. گۈلپەري ئېغىر تىنىپ بىرپەس تۇرۇۋەتكەندىن كېيىن ئاستا كىرىپ كەتتى. ئالىم بېشىنى كۆتۈرۈپ چەكسىز قاراڭغۇلۇققا تىكىلدى. بۇ قېتىم ئۆزى ھەقىقىي دەپ قاراۋاتقان ياخشى كۆرۈشى ئاشۇ قاراڭغۇلۇقنىڭ مەركىزىگە پېتىپ

قالارمۇ؟ ياكى... بۇ قېتىممۇ يېرىم يولغا بارغاندا ھېرىپ قالارمۇ؟

※ ※ ※

ئەتىگەنلىك ناشتىدىن كېيىن سائادەت ئالدىراپ جابدۇنۇشقا باشلىدى. ئۇ كۈنگە قاراپ قويۇپ، باراڭدىكى دان تۇتۇپ قالغان ئۇزۇملەرگە قاراپ خىيالغا پېتىپ ياتقان رابىيەگە دېدى:

— رابىيە، مەن سەل ئالدىراپ قالىدىغان ئوخشايمەن، قاچا ـ قۇچىلارنى سىز يىغىشتۇرۇۋەتكەن بولسىڭىز؟

رابىيە ئېرىنچەكلىك بىلەن ئورنىدىن تۇردى ۋە خۇشياقماسلىق بىلەن:

— ماقۇل، — دېدى.

— سوزۇلۇپ يېتىۋالماي ۋاقتىدا يىغىشتۇرۇڭ، بىرەرسى كېلىپ قالسا سەت...

سائادەت قىزىغا جىددىي بىر قاراپ قويۇپ ئىشىكتىن چىقىپ كەتتى. رابىيە شىرە ئۈستىدىكى چىنىلەرنى دەستىلەشكە باشلىدى، لېكىن بىرنەچچە چىنە كەيپىياتىنىڭ ناچارلىقىدىن خۇددى تاغدەك بىلىنىدىمۇ ئەيتاۋۇر، دەستىلەنگەن چىنىلەرنى جايىدىن قوزغىتىشقا پەقەت رايى بارمىدى. ئۇ قولى بىلەن ئېڭىكىنى چىڭ تىرىگىنىچە خىيالغا چۆكۈپ ئولتۇرۇپ قالدى.

شۇ چاغدا ئالىم كېرىلگىنىچە ئۆيدىن چىقىپ كەلدى.

ئۇ رابىيەنىڭ بىچارىلەرچە ھالىنى كۆرۈپ ئۇنىڭ بىلەن چېقىشقۇسى كەلدى:

— ھە، رابىيە، كىمنى خىيال قىلىۋاتىسەن؟

— كىمنى بولاتتى، سېنى!

— ھېلىقى ئۆمەر دېگەن لاۋبەننى ئويلاپ ئولتۇرغانسەن تايىنلىق. قىز بالا دېگەن ساراڭلا بىر نېمە. بىرەرسى خىيالىغا كىرىۋالدىمۇ بولدى، ئېلىشىپ قالغاندەك خىيالىدىن چىقىرالماي يۈرگەن...

رابىيە سەت ئالىيىپ ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى:

— تۇنۇگۈن گۈلپەرنى «رېستوراندا ناخشا ئېيتىڭ» دەپ كەتتىڭغۇ.

— ئېيتسا نېمە بولىدۇ؟ — دەپ ھەيران بولدى ئالىم.

— ئېيتسا نېمە بولماقچى، دەرسىگە تەسىر يېتىدۇ. بۇنىڭغا سەن چىدامسەن؟ ئەتە - ئۆگۈن نومۇرۇم توشماپتۇ، دەپ ماڭقىسىنى ئېقىتسا يەنە ئاتامنىڭ بېشىنى ئاغرىتارسەن شۇ؟

— نېمە دەۋاتىدۇ ماۋۇ؟ ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىسە ماڭا ياخشى ئەمەسمۇ، شۇنداق بولسا گۈلپەرنىڭ مېنى كۆزگە ئىلمايدىغان يېرى قالمايدۇ. خىزمەت، تۇرمۇش ئىشلىرىدا مېنىڭ ئاغزىمغا قارايدىغان بولىدۇ. تەلىپىمنى بالدۇرراق قوبۇل قىلامدۇ تېخى...

رابىيە ئاغزىنى ئېچىپ تۇرۇپلا قالدى. ئاكىسىنىڭ مۇنداق ئويلايدىغانلىقىنى ئۇ نەدىن بىلسۇن؟! ئەمدى رابىيە قانداقمۇ: «ئاكا، ئۆمەرجاندىن ئايرىلىپ قېلىشتىن قورقۇۋاتىمەن، شۇڭا سەنمۇ ئېھتىيات قىلغىن» دېگەن

گەپنى ئالمغا قانداق دېيەلەيدۇ؟ «ياق، نېمىلا بولسا مەن بىر ئامال تېپىپ گۈلپەرنى ئۇ يەردە ناخشا ئېيتىشتىن توسۇشۇم كېرەك!»

— ئاكا، سەن بۇ ئىشنى ئۇنداق كالتە ئويلىما، — دېدى رابىيە ئاكىسىغا كۆيۈنگەن قىياپەتتە، — ناۋادا گۈلپەرى ئالىي مەكتەپكە ئۆتەلمىسە، سەن ئۇنىڭ بىلەن توي قىلمەن دېسەڭ ئاتاملار ئۇنارمۇ؟ مېنىڭچە ئۇنىمايدۇ. ئۇلار ھەرگىزمۇ سېنىڭ ئاتىسى ئۆلۈپ كەتكەن، تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ سەۋىيەسىدىكى خىزمىتى يوق بىر قىز بىلەن توي قىلىشىڭغا قەتئىي قوشۇلمايدۇ. ئالىي مەكتەپتە ئوقۇسا، ئاندىن سەن كۆرسىتىدىغان سەۋەب چىقىدۇ.

ئالىم تۇرۇپلا سىڭلىسىنىڭ بۇ گەپىنى توغرا تېپىپ قالدى، لېكىن گۈلپەرنىڭ ئەھۋالى...

— ئۇنداق دېگىنىڭ بىلەن، — دېدى ئالىم خىيالغا پېتىپ قېلىپ، — گۈلپەرنىڭ دېيىشىچە، دەرسلەردە ئاجىزلىق قىلىۋېتىپتۇ. باشقىلاردىن ئۇقسام نەتىجىسىمۇ تازا دېگەندەك ئەمەس ئىكەن. قارىغاندا ئۇ بەربىر ئۆتەلمەيدىغان ئوخشايدۇ. شۇنداق بولغاندىكىن، بىرەر ئىشنىڭ پېشىنى تۇتۇپ تۇرغىنى ياخشى ئەمەسمۇ؟

— ئۇنداق ئالدىراپ باھا بەرمە، — دېدى رابىيە جىلە بولۇپ، — بەلكىم ئىمتىھاندا ياخشى نەتىجىگە ئېرىشىپ قېلىشى مۇمكىن. سەن تېخى يېتىپ كەلمىگەن ئىشقا ئەنسىرەپ گۈلپەرنىڭ ئىستىقبالىغا تەسىر يەتكۈزسەڭ قانداق بولىدۇ؟ شۇڭا ئۇ ھازىر ئۇنداق يەرلەرگە بېرىپ

ناخشا ئېيتىشنى ئەمەس، بەلكى شۇنداق يەرلەرگە بېرىشنىمۇ يادىدىن چىقىرىۋېتىپ ئۆگىنىش قىلىشى كېرەك. ئەمدى ئۇ «مىڭئۆي رېستورانى»غا بارمىسۇن.

ئالىم سىڭلىسىنىڭ سۆزلىرىدىن ۋە سۆزلىگەنچە قىزىشىپ كېتىۋاتقانلىقىدىن بىرنەرسىنى چۈشەنگەندەك بولدى: «ھە، جىننىڭ قەستى شاپىتىدىلا ئىكەن ئەمەسمۇ! كۈنلەۋېتىپسەن ـ دە. مەنزە قوغلىشىۋاتقان قىزىمنى خەقكە تارتقۇزۇپ قويىدىغان ئالىممۇ؟ ئۇنداق شەرمەندە ئالىمنىڭ تېخى دۇنياغا كەلگىنى يوق. شۇڭا، سىڭلىم، ئارتۇقچە غەملەرنى قىلىپ يۈرمە. گۈلپەرى بېرىۋەرسۇن، ناخشا ئېيتقۇسى كەلسە ئېيتىۋەرسۇن... ــ ئالىم شۇنداق دېمەكچى بولدى ـ يۇ، بىراق رابىيەنىڭ چىرايىغا تېپىپ چىققان ئازاب ئىزنالىرىنى كۆرۈپ سەل چۆچۈپ قالدى، ــ ھوي، بۇ رابىيە بىر ئىش تاپامدۇ نېمە؟ ناۋادا گۈلپەرنى رېستورانغا ناخشا ئېيتقىلى بارسۇن، دەيدىغان بولسام، بۇ رابىيە جېدەل تېرىپ ئىشىمنى بۇزامدۇ نېمە؟ ھازىرچە باشقا بىر ئامال قىلىپ تۇرسام بولغۇدەك...» ــ ئالىم شۇنى ئويلاپ بايىقى قارايىدىن يانىدى.

ــ گۈلپەرنىڭ ئىمتىھاندىن ئۆتۈشكە ئۆزىنىڭمۇ ئىشەنچىسى يوق ئىكەن، شۇڭا بىرەر ئىشنىڭ ئېپىنى قىلىپ تۇرساق بولاتتى.

ــ ئاتاملارغا قانداق چۈشەندۈرىسەن؟ ــ رابىيە شۇ تاپتا گۈلپەرنى «مىڭئۆي رېستورانى»غا ئاپارغىنىغا پۇشايمان قىلىپ كېتىۋاتاتتى. ئەنە، ئۆمەر بىلەن

گۈلپەری بىر - بىرىگە ماسلىشىپ قىزغىن ناخشا ئېيتماقتا، ئۆمەر گىتارغا پۈتۈن ھېسسىياتىنى سىڭدۈرۈپ تەڭكەش قىلماقتا...

رابىيە ئاچچىق تولغىنىپ كەتتى.

— گۈلپەری «ھە»لا دېسە ئاتاملارغا دەپ بىر ئامالنى قىلارمەن؟

— ئاتاملار قوشۇلمايدۇ.

— مېنىڭ ئامالىم بار، لېكىن ئەمدى ئويلاپ باقسام گۈلپەری ھازىرچە رېستورانغا بارماي، باشقا بىر ئىشنى قىلىشىپ تۇرسا بولغۇدەك. بولمىسا، ئاتاملارنىڭ ئىدىيەسىدىن ئۆتكۈزۈش تەسكە چۈشكۈدەك.

شۇندىلا رابىيەنىڭ چىرايىغا كۈلكە يۈگۈردى.

— شۇنداق يېرىمۇ بار - ھە؟ مەنچە بولسىغۇ ئاتامغا دەپ يۈرۈپ باشقا بىر خىزمەت تېپىپ بەر.

— شۇنداق قىلارمەن.

«توۋا، بۇ رابىيەنىڭ خۇش بولۇپ كەتكىنىنى. بىچارە رابىيە، نېمانچە ئارتۇقچە خىياللارنى قىلىدىغانسەن. پىشىپ قالغان ئىشلىرىمۇ نېمانچە ئەندىشە قىلدىغاندۇ؟ مېنىڭ ئىشلىرىم تېخى يېرىم يولدا. شۇڭا مەن ئەندىشە قىلسام بولىدۇ. مېنى ساقلا دېگەن بولسىمىغۇ... قانداق قىلسام بولار؟» ئالىم شۇلارنى ئويلاپ ئورنىدىن تۇردى.

بۇ چاغدا رابىيە گۈلقەلبلىرى ئېچىلغان ھالدا چىنىلەرنى يۇيۇشقا تۇتۇنغانىدى.

ئالىم ھويلىغا چىقىپ بىر تۇپ قارىياغاچ دەرىخىنىڭ

تۇڭگە بېرىپ سايىدىغاچ تۇرۇپ قالدى. خىيالى بولسا يەنە بايىقى «قانداق قىلسام بولار؟» دېگەن ئەندىشىلىك ئويغا ئۇلاشتى: «زادى قانداق قىلىشىم كېرەك؟ مۇنداق كېتىۋەرسەم گۈلپەرنىڭ كاللىسىغا بىر ئىش تەسىر قىلىپ قالسا ياكى بىرەرسى كۆڭلىگە يېقىپ قالسا، ‹خوش› دەپلا كېتىپ قالمىسۇن يەنە. شۇڭا ئەمدى تاقەت قىلىپ تۇرماي. قېنى، چىرايلىقچە ئىمتىهان نەتىجىسىنى كۈتۈپ باقاي، لېكىن مەيلى ئىمتىهاندىن ئۆتسۇن ياكى ئۆتمىسۇن چوقۇم بىر ياقلىق قىلىمەن. يەنە تارتىشىپ تۇرۇۋالسا بىرەر قاتتىقراق تەدبىر قوللىنارمەن ياكى ‹مانا ئەمىسە› دەپ زورلۇق قىلىۋېتىپ قاراپ تۇرارمەن... ئەجەبمۇ ئارامىمدا قويمىدى دېسە مېنى. قىزلارغا بولغان باغرى تاشلىقىم قېنى مېنىڭ...»

ئالىم شۇ يەردە خېلىغىچە تۇرۇپ بىرمۇنچە ياخشى ـ يامان خىياللارنى قىلىپ چىقتى.

※ ※ ※

ئىككى ئاي ۋاقىت، ئالىمنىڭ تىنماي تەلەپ قويۇشى، رابىيەنىڭ باشقىچە قىزغىنلىشىپ خىزمەت ئىشلىشى، ئۆمەرنىڭ رېستورانىغا كېلىپ ناخشا ئېيتىشقا تەكلىپ قىلىشى، ئۆزىنىڭ ئېغىزدا ئۆگىنىش قىلىش، ئەمەلىيەتتە غەمگە پېتىشى بىلەن ئۆتۈپ كەتتى. ئاخىرى گۈلپەرى بارلىق ئىمتىهانغا قاتناشقۇچىلارغا ئوخشاش كاتتا تىلەكلەر ئىچىدە ئىمتىهانىنمۇ بېرىپ بولدى.

ئەمما، «ئىشتانغا چىققان كۆڭۈلگە تايىن» دېگەندەك، ئىمتىھان نەتىجىسىنى ئويلاپ دېمى ئىچىگە چۈشۈپ كەتتى. ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ بىر قىسىم بالىلارغا ئوخشاش «ئىمتىھاننى ئۇنداق بېرىۋەتتىم، مۇنداق بېرىۋەتتىم» دەپ پۇ ئېتىپ قويۇپ، نەتىجە چىققاندا يالغاندىن ئەجەبلىنىپ، «ھوي، قانداق بولۇپ كەتتى؟... شۇنداق ياخشى بەرگەن تۇرسام... قارىغاندا قەغەز تەكشۈرگەندە مەسىلە كۆرۈلۈپتۇ» دەپ ئۆزىنى ۋە ئۆزگىلەرنى ئالداشنى ئويلىمىدى. شۇنداقلا ئۇ ئاشۇنداق ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئەھۋالىنى ئېنىق بىلىپ تۇرۇپمۇ ئاشۇنداق گەپلەر بىلەن كۆڭلىنى خۇش قىلالايدىغانلىقىنى چۈشىنەلمەي قالدى.

شۇڭا، كۆپىنچە ھاللاردا نەتىجىنىڭ غېمىدە ئېغىر بېسىم بىلەن ئولتۇرۇپ كېتەتتى. بەزىدە ئۆزىنى بەزلەپ روھلۇق يۈرسىمۇ، ئەمما بۇنداق يۈرىدىغان ۋاقىتلىرى بەك ئاز ئىدى.

بۇگۈنمۇ گۈلپەرنىڭ كەيپىياتى سەل جىددىي بولۇپ ئېچىلالماي قالدى. ھە دېسە خامۇش ھالدا خىيالغا پېتىپ قالاتتى. خەلچەم بۇنىڭدىن ئەنسىرىدى: «نەچچە ۋاقىتتىن ئىمتىھانغا تەييارلىق قىلىمەن، دەپ چارچاپ قالدىمكىن؟ ئىمتىھان جىددىيچىلىكى دېگەن ياماق نېمە» دەپمۇ ئويلىدى، لېكىن كۆزىگە گۈلپەرى بارغانچە باشقىچە كۆرۈنۈپ قولى ئىشقا بارمايلا قالدى. دېمىسىمۇ، بىر قارىماققا گۈلپەرنىڭ ئەھۋالى ئوسالىلىشىپ كېتىۋاتقاندەك ئىدى.

گۈلپەرى ھويلىدىكى كارىۋاتتا ئانىسىنىڭ ئىشلىرىنى كۆزىتىۋاتقاندەك جىمجىت ياتاتتى. سىرتتىن گۈلنۇر كىردى. ئۇنىڭ قولىدا بىرمۇنچە قەغەز ۋە بىر كىچىك قايچا بار ئىدى. ئۇ روھسىز ياتقان ئاچىسىنىڭ قېشىغا كەلدى:

ــ ئاچا، ئاچا، گۈل قىيىپ بېرىڭە.

گۈلپەرى ئېرىنچەكلىك بىلەن سەل ئۆرە بولدى:

ــ مەكتەپتىن كېلىپ قىيىپ بېرەي ــ ھە!.

ــ ياق، ياق.

ــ راست، گۈلنۇر، ھازىر تازا ياخشى قىيالمايمەن.

ئۇلارنى كۆزىتىپ تۇرغان ئانا گۈلپەرىگە ھەقمقەتەن بىر ئىش بولغانلىقىنى جەزملەشتۈردى. شۇڭا گۈلنۇرنى چاقىرىۋالدى:

ــ گۈلنۇر، بۇياققا كېلىڭە، سەينىڭ ئىچىدە نېمە بار كىن؟

ئاچىسىغا قاراپ دومسىيىشقا تەييارلانغان گۈلنۇر ئاپىسىنىڭ قولىدىكى چوكىدا تۇرغان بىر پارچە گۆشنى كۆرۈپ شۇ ياققا ماڭدى. گۈلپەرى كۆزىنى ئاستا يۇمدى.

تاماق كۆڭۈلسىزلا يېيىلدى.

ــ بىر ئىش بولدىمۇ، قىزىم، نېمىلا بولسا ماڭا دەڭ. مۇنداق ئىچىڭىزگە سولاپ يۈرۈۋەرمەڭ.

ــ ھېچ ئىش يوق، ئاپا. ئاخشام ئۇيقۇم بۇزۇلۇپ قاپتۇ،ــ دېدى گۈلپەرى،ــ شۇڭا سەل باشقىچە...

گۈلپەرى ئاپىسىغا كۈلۈپ قويۇپ مەكتەپكە ماڭدى. گۈلپەرنىڭ بۇ غەمكىن كۈلكىسى ئانىنى باشقىچە

قىلىپ قويدى. گۈلپەرىگە ھەقىقەتەن بىر ئىش بولغانىدى. چۈشتىن كېيىن ئالمي مەكتەپ ئىمتىھانىنىڭ نەتىجىسى ئېلان قىلىناتتى.

گۈلپەرى بۇ قېتىم ھەقىقەتەن تىرىشتى. ئىمتىھانلارغىمۇ ھەرھالدا ھاردىم ـ تالدىم دېمەي تەييارلىق قىلدى. ئالىممۇ بۇ مەزگىلدە ئۇنى ئانچە كۆپ ئىزدەپ كەلمىدى. بىرنەچچە قېتىم گۈلپەرنىڭ ئۆگىنىش قىلىۋاتقان يېرىگە بېرىپ ئۇنى كۆپتىن ـ كۆپ ئىلھاملاندۇردى. نۇرغۇن ئارامبەخش گەپلەرنى قىلدى. گۈلپەرى بۇنىڭدىن خېلى خۇش بولۇپ قالدى. ئادەمگە شۇنچىلىك گەپلەرنى قىلىپ بەرگۈدەك كىشىمۇ كېرەك ـ تە.

شۇنداق قىلىپ جانىنى ئالغۇر ئىمتىھانمۇ ئاخىرلاشتى. گۈلپەرىگە كۆپلىگەن ئىمتىھان قاتناشقۇچىلارغا ئوخشاش ئىمتىھانىنى خېلىلا ياخشى بەرگەندەك تۇيۇلاتتى. تۇنۇگۈن كەچكىچە ئاشۇ تۇيغۇنىڭ كۈچىدە كۆڭلىنى توق تۇتۇپ كەلگەنىدى. ئەمما، بۈگۈن سەھەردە ئۇيقۇدىن ئويغىنىپلا كۈچلۈك سارسىمىنىڭ ئىلكىدە قالدى. تۆۋەن نەتىجە ئەندىشىسى ئۇنىڭ روھىنى بىراقلا چۈشۈرۈۋەتتى. ئۆزىنىڭ دەل نەتىجە ئېلان قىلىنىدىغان كۈنى مۇنداق ئۈمىدسىز خىيالغا پېتىپ قالىدىغانلىقىنى ئۇ پەقەتلا ئويلىمىغانىدى. شۇنداقلا ئۆزىنىڭ نېمىشقا مۇنداق بولۇپ قالغانلىقىنىمۇ بىلەلمەي قالدى. ئالىي مەكتەپكە قوبۇل قىلىنىش نومۇر سىزىقىغا توشقان ئوقۇغۇچىلار قاتارىغا كىرەلمەيدىغاندەك بىر خىل تۇيغۇ ئۇنىڭ بارلىق خىياللىرىغا ئارىلىشىشقا ياكى ئۇنى

باشقا خيال قىلىشقا يول قويماسلىققا ئۇرۇناتتى. ئۇ ھەرقانچە تىرىشىپمۇ بۇ خىيالدىن قۇتۇلالمىدى. دىققىتىنى باشقا نەرسىگە مەركەزلەشتۈرمەكچى بولسىمۇ، ئۆزىمۇ تۈيماي بارلىق پىكرى ئاشۇ ئۈمىدسىز خيال تورىغا ئىلىنىپ قالاتتى.

ئۇ كوچىدا كېتىۋېتىپمۇ شۇ خيالىلاردىن خالىي بولالمىدى. ھەممە نەرسىگە زېرىكىش تۇيغۇسى ئىچىدە پەرۋاسىزلىق بىلەن قاراپ قويياتتى. يا بۇ بىر كۆڭۈلسىزلىكنىڭ بېشارىتىمىكىن؟ راستلا تاللىنالماي قالارمىكىن؟ شۇنداق بولۇپ قالسا... ئۇنىڭغا مەكتەپ دەرۋازىسىدىن كىرەلمەيدىغاندەك تۇيۇلدى. تىزىملىكتە ئۇنىڭ ئىسمى بولمايدىغانلا بولسا... بولدى، ئۇنىڭ بارلىق ئارزۇ ـ ئارمانلىرى، روھىي يۆلەكلىرى ھەم ئۆزىنى بەزلەشلىرى... ھەممىسى تۈگەيدۇ. شۇنچە يىل ئوقۇپمۇ... يەنە باشقا ئىشلارمۇ تۇرۇپتۇ. ئۇ تەرەپلەرنى ئويلاشقا گۈلپەرى پېتىنالمايلا قالدى.

مەكتەپتە ئوقۇغۇچىلار ئۇ يەر ـ بۇ يەردە توپلىشۋېلىپ مۇشۇ ھەقتە سۆزلىشۋاتاتتى. ئالدىراپ قېلىپ بالىلىرى بىلەن تەڭ مەكتەپكە كېلىپ، تىتىلداپ يۈرگەن ئاتا ـ ئانىلارمۇ خېلى بار ئىدى.

گۈلپەرنىڭ يۈرىكى مۇجۇلۇپ بىرەر توپقا قوشۇلۇپ پاراڭغا ئارىلىشىشتىن قورقتى.

ۋاقىت توشتى.

ھەممەيلەن سىنىپقا مېڭىشتى. كۆزلەر ئىشىككە تەلمۈرۈشەتتى. مۇئەللىم كىرىپ كەلدى. قولىدا ئىككى

ژاراق قەغەز. مۇشۇ سىنىپتىكى ئوقۇغۇچىلارنىڭ يەنە بىر خىل تەقدىرىنى بەلگىلىگۈچى سانلار. ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئاشۇ ئىككى ژاراق قەغەزگە تىكىلگەن كۆزلىرىدە ئۈمىد، ئىشەنچ، سارالىسمە، پەرۋاسىزلىق...

مۇئەللىم ھەممەيلەننىڭ نومۇرىنى ۋە ئالدىنقى يىللاردىكى نومۇر سىزىقىنى تەھلىل قىلىپ يەكۈنلەپ چىققان بۇ يىلقى تەخمىنىي نومۇر سىزىقىنى، بۇ ھەقتىكى مۇلاھىزىلىك قاراشلارنى چۈشەندۈرۈپ ئۆتتى.

«گۇلپەرى يوق!»

ئۇ لاسسىدە بولۇپ قالدى. «ئەتىگەن كۆڭلۈمنى تۈيۈپتىكەن. نېمە دەپمۇ كەلدىم...» ئۇ بەكمۇ روھسىز شۇنداق ئايتتى.

مەلۇم بولدىكى، ئۇنىڭ ئالغان نومۇرى ئالدىنقى يىلدىكى نومۇر سىزىقىدىنمۇ 11 نومۇر كەملەپ قالغانىدى. ئەمما، «بۇ يىلقى نومۇر چېكى تېخىمۇ يۇقىرى بولىدۇ» دەۋاتسا. ئوقۇتقۇچىنىڭ مۆلچەرىچە، بۇ قېتىم گۇلپەرىنىڭ 21 نومۇرى كەملەپ قېلىشى مۇمكىن ئىكەن.

مۇشۇ 21 نومۇر ئۇنى قانداق تەقدىرگە دۇچار قىلار؟ ئەسلىي ھايات يولى قانداقكىن؟ ئەمدى قانداق بولاركىن؟

ھەممەيلەن سىرتقا چىقىپ كەتتى. خۇشال ژارقىراشلار، ئۇھسىنىشلار، ئۆكسۈشلەر...

گۇلپەرى سىنىپتا ئېغىر غەمگە پېتىپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ئۇنىڭ يىغلىغىسىمۇ كەلمىدى، ھېچنېمىنى ئويلىيالمىدى، ئويلاشنىمۇ خالىمىدى. ئۇنىڭ بىردىنلا نۇرى خىرەلىشىپ قالغاندەك بولغان كۆزلىرى

سىنىپنىڭ ئاللىقانداق يەرلىرىگە تىكىلىپ قالغانىدى. تامدىكى ئاشۇ غۇۋا مەنزىرىلەر ئۇنىڭ كۆز ئالدىدىن ئۆتۈشكە باشلىدى: خەرىتە، ئوقۇغۇچىلار قائىدىسى، چىرايلىق قىلىپ يېزىلغان رۇبائىيلار، جازىسى چىرايلىق زىننەتلەنگەن ئابدۇخالىق ئۇيغۇرنىڭ ماي بويالغ رەسىمى... تەقدىرنامە...

تۇيۇقسىزلا پەيدا بولغان ئۇمىد ــ ئادەم ئەڭ خەتەرلىك ئەھۋالدا قالغاندا پەيدا بولىدىغان، پەقەت شۇ ئادەمنىڭ يېگانە ئارزۇسىغىلا ماس كېلىدىغان ئۇمىد بىلەن ئۇ سىنىپتىن ئېتىلىپ چىقتى. ئۇ مەكتەپ ئۇچۇن نۇرغۇن شان ـ شەرەپلەرنى كەلتۈرۈپ بەردى. بايىقى تەقدىرنامىمۇ شۇغۇ. گۈلپەرى ناخشا مۇسابىقىسىدە نەتىجىگە ئېرىشىپ ۋىلايەت تەرىپىدىن مۇكاپاتلانغاندا، مەكتەپ سىنىپنى ئاشۇ تەقدىرنامە بىلەن تەقدىرلىگەنغۇ. ئەمدى بۇلار ھېچنېمىگە ئەرزىمەمدۇ؟

راست، ھېچنېمىگە ئەرزىمىدى.

شۇنداق، ئۇ نۇرغۇن يېلىنغان بولسىمۇ ئۇنۇمى بولمىدى. سىنىپ مۇدىرى قاتارلىقلار: «ئامال يوق، ئۇكام، سىزنىڭ ئۇ تەرەپلىرىڭىزنى ئۇنتۇمدۇق. لېكىن بۇ بەك چىڭ يېرى كۆپ ئىش. ئوقۇغۇچىلارغا نومۇر قوشۇشتا دۆلەتنىڭ مەخسۇس بەلگىلىمىسى بار. ئۇنى ئۆز ئالدىمىزغا بېكىتەلمەيمىز» دېيىشتى ۋە ھېسداشلىق قىلىشتى. لېكىن مۇنداق چاغدا ھېسداشلىقنىڭ نېمە پايدىسى؟ ئۇنىڭ قولىدىن نېمە كېلىدۇ؟ تەسەللىچۇ؟

ئەمەلىيەتتە، تەسەللى بەزى چاغلاردا ئادەم ئالداش بىلەن ئوخشاش بولۇپ قالىدۇ. چىرايلىق گەپ بىلەن سېنىڭ كۆڭلۈڭنى ياسايدۇ، يوق باھانىلەر بىلەن ئۆزۈڭنى يۇقىرى ئورۇنغا قويۇشقا قىستايدۇ، ئاخىرى بېرىپ شۇنىڭغا ئۆزۈڭنى ئىشەندۈرۈشكە مەجبۇرلايدۇ.

گۈلپەرى سولىشىپلا كەتتى. شۇ تاپتا ئۇنىڭغا ھەممە نەرسە ئاخىرلاشقاندەك، تۇگىگەندەك، ئەمدى قايتا مۇمكىن بولمايدىغاندەك، مۇشۇنىڭ بىلەن ئالىي مەكتەپ، سەنئەت دېگەنلەر كەلمەسكە كەتكەندەك بىلىندى.

— گۈلپەرى، مەن ئۆتۈپتىمەن!

تۇيۇقسىز چىقىان ھاياجانلىق ئاۋاز ئۇنى چۆچۈتۈۋەتتى. قاتتىق ھاياجانغا چۆمۈلگەن ئامىنە ئېغىر ـ ئېغىر ھاسىرغىنىچە ئۇنىڭ يېنىدا تۇراتتى.

— مەن ئۆتۈپتىمەن!!

ھاياجاندىن ئۆزىنى باسالمىغان ئامىنە خۇشاللىقىدىن يىغلىۋەتتى. ئىنسان مۇرەككەپ بولغاچقا، ئۇنىڭ يىغىسىمۇ ئوخشاماشيدۇ. مانا، گۈلپەرى ئازابتىن پۈچىلىنىپ يىغلاۋاتسا، ئامىنە شادلىقتىن قىنىغا پاتماي يىغلاۋاتىدۇ.

— گۈلپەرى، مەن ئاخىر ئۆتۈپتىمەن. مۇئەللىمنىڭ دېيىشىچە، بىرىنچى قارارلىق تولۇق كۇرس نومۇرىدىنمۇ يىگىرمە نەچچە نومۇر ئاشۇرۇپتىمەن. مۇئەللىم «ئىچكىرىدىكى ئالىي مەكتەپلەردە ئوقۇشىڭىزدا گەپ يوق» دەيدۇ.

گەرچە گۈلپەرى «مۇبارەك بولسۇن!» دېيىشكە شۇنچە

تىرىشقان بولسىمۇ، لېكىن بوغۇزىغا بىرنەرسە كەپلىشىپ قالغاندەك ئۇ گەپنى ئېغىزىدىن پەقەت چىقىرالمىدى. شۇڭا ئۇ ئۆزىنى بېسىۋېلىش ئۈچۈن لېۋىنى ئەلەم بىلەن چىشلىدى.

شۇنداق ئامىنە گۈلپەرىنىڭ ئەلەملىك چىرايىغا دىققەت قىلدى ۋە سەل پەسكويغا چۈشۈپ سورىدى:

ــ سىزچۇ؟ قانچە نومۇر ئېلىپسىز؟

گۈلپەرى قىينىلىپ ئولتۇرمايلا ئۈدۈللا ئېيتتى:

ــ مەن يەنە ئۆتەلمەپتىمەن. نومۇرۇم تۆۋەن ئىكەن. بولۇپمۇ ماتېماتىكا نومۇرۇم توشمايدىغان ئوخشايدۇ.

ــ نېمە دەيدىغانسىز ئەمدى؟ــ ئامىنە نېمىلا دېسە بىئەپ بولىدىغاندەك ھېس قىلىپ بىرئاز تۇرۇپ قالدى. ئاندىن،ــ خوش، گۈلپەرى، مەن ماڭاي. بۇ خەۋەرنى ئاتاملارغا تېزرەك يەتكۈزەي...

ئامىنە كەتتى. شۇ تاپتا ئۆيىدە ئۇنى تەقەززالىق بىلەن كۈتۈۋاتقان ئاتا ـ ئانىسىغا ئۆزىنىڭ ئىمتىھاندىن ئۆتكەنلىك خۇش خەۋىرىنى يەتكۈزۈش ئۈچۈن كەتتى.

گۈلپەرىچۇ، شۇ تاپتا ئۇنىڭمۇ ئائىلىسىدە ئاپىسى بىلەن سىڭلىسى ئۇنى تەقەززالىق بىلەن كۈتۈۋاتىدىغۇ! لېكىن ئۇلارغا يەتكۈزۈلىدىغان خۇش خەۋەر يوق، بەلكى كۆڭۈلسىزلىك بار، ئۇلارغا تولىمۇ تەستە يەتكۈزۈلىدىغان شۇم خەۋەر بار!

ئۇ يېشىنى توختىتىشقا تىرىشىپ خېلىغىچە تۇرۇپ كەتتى. ئەمما، بۇ مەكتەپنىڭ ھەممە يېرىدىن ئۇنى ئازابقا

باشلايدىغان ئەسلىمىلەر چىقىۋاتقاندەك بىلىنىپ، ئۇنىڭ مەكتەپتە تۇرغۇسى كەلمىدى. شۇڭا، ئۇ ئۆزىنى تەستە بېسىپ مەكتەپ دەرۋازىسىدىن چىقتى. ئۆيگە قايسى يۈزى بىلەن بېرىشى كېرەك؟ ئەتىگەندىمۇ مۇشۇنداق بولۇپ قېلىشتىن قورقۇپ نەتىجىسىنىڭ تۆۋەن چىقىپ قېلىش ئېھتىماللىقىنىڭ بارلىقىدەك ئەندىشىسىنى ئاپىسىغا دېمىگەنىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئاپىسى كوچىلاپ سوراۋەرسە، شۇ چاغدىكى ئەندىشىلىرى ئاشكارىلىنىپ كېتىشىمۇ مۇمكىن. بەربىرغۇ ئەڭ قورقۇنچلۇق ئىش يۈز بەردى. ئۆيگە بارمايمۇ مۇمكىن ئەمەس. نېمىلا بولسا ئۆزىنى بېسىۋېلىپ بارغىنى ياخشى. ئاپىسىنىڭ قانچىلىك ئازابلىنىپ كېتىدىغانلىقى ئۇنىڭغا ئايان.

ــ پاھ...

يېنىدىن سۇركىلىپ ئۆتكەن بىرەيلەننىڭ بۇ شۇبرلىشى بىلەن ئۇنىڭ جان ـ پېنى چىقىپ كەتتى. ئۇ غەزەپ بىلەن ئويلاپ كەتتى: «چىرايلىقمىشمەن، قۇرۇپ كەتسۇن مۇنداق چىراي. ئەسقاتمايدىغان، ئادەمگە يۈك بولىدىغان نەرسە. ئۇنداق بولمىسا مۇشۇ چىرايلىق ھۆسن ـ جامالىم، ئېسىل ئاۋازىم، تەسىرلىك ناخشىلىرىم 21 نومۇرغا ئۆتمەسمىدى؟ نۇرغۇنلار ھەۋەس قىلىدىغان بۇ نەرسىلەر 21 نومۇرغىمۇ يارىمىدىغۇ؟ ئادەم دېگەن شۇنداق نېمىكەن. سەن پەقەت مەلۇم نۇقتىدىلا ئەتىۋارلىق...»

ئۇ ئىختىيارسىز قەبرىستانلىق تەرەپكە قاراپ ماڭدى.

بۇ چاغدا ھاۋانىڭ ئىسسىقى يانغان، يەرنىڭ تەپتى ئاجىزلىغاندى. گۈلپەرى ئازراق ماڭغاندىن كېيىن قۇلۇپلاقلىق پېتى قۇياشنىڭ ئاخىرقى نۇرلىرىدا مۇڭلىنىپ تۇرغان مېھرى ئىسسىق دەرۋازىغا سېغىنىش بىلەن قاراپ قويدى. ئەمما، ھېلىقى ئېسىل بوۋاي بۇ يەردىن تاغ باغرىدىكى كەنتكە كۆچۈپ كەتكىلى بىر ئايدەك بولغان ئىدى. ئۇ دادىسىنىڭ قەبرىسىگە قاراپ كەتتى.

يەتتىنچى باب

سۆيگۈ ھىيلىسى

شۇ تاپتا يېقىنلا ئەتراپتىكى بىر ياتاقتا يۈرىكى مۇھەببەت ۋە قەبىھلىكتىن غەيرىي سوقۇۋاتقان ئالىم ئۈچ ئاغىنىسى بىلەن جىددىي كېڭىشۋاتاتتى.

ــ گەپ ئوچۇق، ــ دېدى ئالىم بارغانچە قىزىشىپ مەيدىسىگە ئۇرۇۋاتقان ئويۇنخۇمار ئۈچ ئاغىنىسىگە، ــ مەن ئۇنى ياخشى كۆرىمەن. ئۇنى دەپ قانداق ھالدا يۈرۈۋاتقانلىقىم سىلەرگىمۇ ئايان. ئۇنى ياخشى كۆرگەنلىكىم ئۈچۈنلا، ئۇنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈنلا بۇ ئىشنى قىلىشقا مەجبۇر بولۇۋاتىمەن. ئۇنى پەقەت قورقۇتۇپ قويساڭلارلا بولىدۇ. ئېغىر ئاقىۋەت كەلتۈرۈپ چىقىرىشقا، ھەتتا قىلچىلىك زەخمىلەندۈرۈپ قويۇشقىمۇ بولمايدۇ، شۇ ۋاقىتتا ئوتتۇرىغا چىقىپ، مەن...

بىرەيلەن چاقچاق قىلىپ ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى.

ــ «مەن قۇتقۇزۇۋالىمەن» دېگىن خۇددى كىنولاردىكىدەك ــ ھە! ھىندىستان كىنولىرىدا شۇنداققۇ؟ گۈزەل قىزنى لۈكچەكلەر بوزەك قىلماقچى

بولىدۇ. شۇ ۋاقىتتا قاراپ تۇرغاندەكلا بىر يىگىت قەھرىمانلارچە ئوتتۇرىغا چىقىپ، ئۆزىدەك نەچچە يىگىتنى يەر چىشلىتىپ قىزنى قۇتقۇزۇۋالىدۇ ۋە ئاخىرى قىزنى قولغا كەلتۈرۈۋالىدۇ.

ــ ئۇنداق ئىشنى كىنولاردا تولا كۆرۈۋەرگەچكىمۇ بۇنداق ياسالما ۋەقەلەرگە كىشىلەر ئىشەنمەيدىغان بولۇپ قالدى.

باشقىلار كۈلۈپ كەتتى، لېكىن ئالىم ئۇنىڭغا ئالىيىپ قاراپ قويدى ۋە:

ــ كىنودىكىدەك بولسا نېمە بوپتۇ؟ خەق قانداق ئويلىسا ئويلاۋەرسۇن، لېكىن نەتىجىسىمۇ كىنودىكىدەك بولسۇن. بۇنىڭدىن باشقا نېرى ــ بېرىسىنى سۈرۈشتۈرۈپ مىسىلدايدىغان بولساڭلار... مەقسىتىمنى چۈشەنگەن بولساڭلار بولدى،ــ دېدى. ئاندىن يەنە بايىقى جىددىيلىكى ۋە ئەستايىدىللىقى بىلەن ھېلىقى چاقچاق قىلغان ئاغىنىسىگە:

ــ بولۇپمۇ سەن مۇھىم رول ئويناىسەن. سەن قورقما، قىلچە چاندۇرماي بىلىكىمگە پىچاق سېلىپ تىلىۋەت، لېكىن دەققەت قىلىپراق بىر ئىش قىل، بەك چوڭقۇر تىلىۋەتمىسۇن،ــ دېدى.

ــ ئاداش،ــ دېدى ئۇ ئاغىنىسى،ــ بۇ تەلىپىڭ بولمىدى، قانداقمۇ سېنىڭ قولۇڭغا پىچاق سالالايمەن؟ قولۇم بارمايدۇ جۇمۇ.

ــ قويە بۇنداق گەپنىڭنى، گۈلپەرنگە ئېرىشمەن دەيدىكەنمەن، شۇنداق قىلماي بولمايدۇ، چاندۇرماڭلار.

ـــ چاتاق يوق.

ـــ بىزگە قىلغان ياردەملىرىڭنى ئۇنتۇمىدۇق، ئاداش...

ئاغىنىلىرى ئالمغا چوڭ ۋەدىلەرنى بېرىشتى. يەنىلا كۆڭلى تىنمىغان ئالىم يەنە جېكىلىدى:

ـــ ئازراق مۇشتلاشماي بولمايدۇ، قاتتىقراق تېگىپ كەتسە ھەرقايسىمىز خاپا بولۇشمايلى، چىرايىغا ئۇرۇشقا بولمايدۇ...

ئالىمنىڭ گېپىنى تۇگىمەستىن بىرەيلەن چاقچاق قىلدى:

ـــ ئالاھىدە بۇيرۇق: ساڭا كۆپرەك يول قويىمىز ـ دە.

ـــ ئەمدى ھەقىقىي كىنوغا ئوخشىدى.

ھەممىسى كۈلۈشتى. ئالىم تۇرۇپ ئىككىلەنگەندەك بولدى، تۇرۇپ كەسكىنلەشتى، تۇرۇپ بۇ ئىشىدىن نەپرەتلىنەتتى. لېكىن يەنە دەرھاللا: «مېنىڭ يامان غەرىزىم يوققۇ، بار دېيىلسە ئۇنى ئۆلگۈدەك ياخشى كۆرۈپ قالغانلىقىم» دەپ ئويلاپ ئۆزىگە مەدەت بېرەتتى.

ئۇ دېرىزىدىن سىرتقا قارىدى. گۈگۈم پەردىسى سۇس يېيىلىشقا باشلىغانىدى. ئۇ بۇيرۇق چۈشۈردى:

ـــ مېڭىڭلار، قاراپراق ئىش قىلىڭلار، ئاغىنىلەر، ئوڭۇشلۇق بولسۇن...

بۇ چاغدا گۈلپەرى ئاتىسىنىڭ قەبرىسى يېنىدا ئولتۇرۇپ يىغلاپ سۇ بولۇپ كەتكەنىدى.

بايا سىنىپتا، يولدا گۈلپەرى ئاران بېسىپ كەلگەن ئەلەملىك ھېسسىياتى دادىسىنىڭ قەبرىسى يېنىغا

يۇكۇنۇشى بىلەنلا شىددەت بىلەن باستۇرۇپ كېلىپ، ئۇنىڭ بارلىق تاقەتلىرىنى يىمىرىپ تاشلىدى. بارغانچە كۈچىيىۋاتقان ئەلەم، خورلۇق، نومۇس ئۇنى پۈكلەپ ھالسىرىتىپ قويدى. ئۇ «دادا، دادا...» دەپ كۈچسىز، دەرمانسىز، پاناھلىق بىلەن شۇنىڭلاپ، بىخلىنالمىغان ئازۇلىرىنى خىجىل قىلدى. لېكىن، بۇ خىل نالەشلەر، بۇ يەردىكى كۆز يېشى ھېچنېمىنى قايتۇرۇپ بېرەلمەيدۇ، ھەركىم ئۆز قەلبى، ئاجىز يۈرىكى، توغرا مۆلچەرلىيەلمىگەن تۇيغۇسى بىلەن ياراتقان تەقدىرى ھەسرەتلىرى بىلەن تەك تۇگمەيدۇ. بەلكى ئاشۇ يۇرەك، ئاشۇ تۇيغۇدا مىنۇت ـ سائەتلىك ئۆزگىرىشنى كۈتۈپ ياتىدۇ. ھالبۇكى، ئادەم ئازۇلىرى ئالدىدا مۇشۇنداق بىچارە ھالغا چۈشۈپ قالغىنىدا كۆز يېشى ئارقىلىق ئۆزىگە تەسەللى بېرىشكە، ھەسرەتلىنىش ئارقىلىق مەلۇم ئۇمىد ئىزدەشكە، چوڭقۇر قايغۇغا چۆمۈش ئارقىلىق ئۆكۇنۇش ۋە ئىزدىنىشكە مەجبۇر بولىدۇ. «تىز پۈكۈش» دېگەن نەرسىلەر كىشى ئۇچۇن ئارتۇقچە، بىمەنە، ھەتتا مەۋجۇتسىز نەرسە.

گۈلپەرى كۆڭلىگە پۈككەن بارلىق ئۇمىد ـ تىلەكلىرىنىڭ ئەمدى باشقىچە بىر تەرزدە تۇرمۇشىدا پەيدا بولىدىغانلىقىنى ئويلىغىنىدا، بولۇپمۇ ھەممە ئادەم ئەتىۋارلاپ پەيدا قىلىپ قويغان مەغرۇر غۇرۇرىنى نەگە قويۇشنى بىلمىگىنىدە، ھەتتا مۇشۇ يەردىلا جىممىدە ئۆلۈپ كېتىشنى ئارمان قىلدى. ئۇنىڭ ھەربىر تامچە كۆز يېشىدا ئاتىسىغا يۇز كېلەلمەسلىك، ئۆزىدىن كۈتكەن

ئۇمىدلەرنى ئاقلىيالماسلىق، گۈزەل تىلەكلىرىنى ئادا قىلالماسلىق، شۇنداقلا ئۆز ـ ئۆزىدىن نەپرەتلىنىش ۋە پۇشايمان قىلىش ئايان بولۇپ تۇراتتى. ئۇنىڭ ئاق ۋە سۈزۈك يۈزىگە ئىز بېسىپ سىرغىۋاتقان ياشلىرى ئۇنىڭ ئازاب ھەم نومۇسلىنىشقا تولغان خىياللىرىنى تېخىمۇ ئېغىرلاشتۇراتتى.

ئۇ دەرد ـ ئەلەمگە تولغان قەلبى بىلەن ئېچىنىشلىق ناله قىلاتتى: «ئاھ، ئاتا، قىزىڭ يەنە سېنىڭ ئۇمىدىڭنى ئاقلىيالمىدى. بۇرۇنقىغا ئوخشاشلا يۈزىنى كۆتۈرەلمەي قەبرە بېشىدا ناله قىلىپ ئولتۇرۇپتۇ. مېنى كەچۈر، ئاتا! مەن سېنىڭ روھىڭنى خۇش قىلالمىدىم، ئاپامغا قالدۇرغان ۋەسىيىتىڭنى ئادا قىلالمىدىم. ئاپامنىڭ دەردلىك قەلبىگە ئەمىلىك بېرەلمىدىم. كۈلپەت باسقان چېھرىگە شادلىق ئىزنالىرى سالالمىدىم. تارتقان جاپالىرىڭلارغا تېگىشلىك جاۋاب قايتۇرالمىدىم... ئاتا، مەن مۇشۇنداق يارامسىز، بولۇمسىز ئادەم بولۇپ قاپتىمەن. مېنىڭ ئەقلىم ھەقىقەتەن ئاجىز ئىكەن، شۇنچە تىرىشسامۇ دەرسلەرنى بىلەلمەيدىكەنمەن... مەن شۇنچە ئويلاپمۇ بۇنىڭ تېگىگە يېتەلمىدىم. زادى قانداق ئىشكىن بۇ؟ ئاتا، كۆرۈۋاتقانسەن، شۇ تاپتا قاتتىق ئازابلىنىۋاتىمەن، ئۆز ـ ئۆزۈمگە شۇنچىلىك ئاچچىقىم كېلىۋاتىدۇ. مەن بۇ گەپنى كۆتۈرۈپ ئاپام بىلەن سۆزلىمىنىڭ ئالدىغا قانداق بارىمەن؟ ئۇلارنىڭ يۈزىگە قانداق قارايمەن؟ ئاھ، ئاتا، مەندەك بىچارە قىزىڭ ئەمدى

قاچانغۇچە مۇشۇنداق ئازابلىنىپ يۈرەر؟ بۇنىڭدىن كېيىن نېمە ئىش قىلارمەن؟...»

ئۇ كۈلپەتلىك، ئازابلىق خىياللىرىدىن ئېغىرلاشقان، گاراڭلاشقان بېشىنى كۆتۈرگىنىدە قاراڭغۇ چۈشۈپ قالغانىدى.

گۈلپەرى بايىقى مۇرەككەپ خىياللىرىنىڭ قالدۇقىدىن سەل تۇرۇپ قالدى - يۇ، دەرھاللا قورقۇنچ ئىچىدە قالدى. ئۇ ئالاقزەدە بولۇپ ئەتراپقا قارىدى. يىراقتا شەھەرنىڭ كوچا چىراغلىرى ۋە تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىنىڭ تارقىتىش مۇنارىدىكى قىزىل چىراغ ئۇنىڭ كۆڭلىنى جايىغا چۈشۈرۈپ ئۇنىڭغا جۈرئەت ئاتا قىلغان بولسا، كۆز ئالدىدىكى قەبرىستانلىقتىكى قاراڭغۇلۇق ئۇنىڭ تېنىنى شۇركۈندۈرۈۋەتتى. ئۇ تىترىگىنىچە ئورنىدىن تۇردى ۋە تېز - تېز قەدەملەر بىلەن مېڭىپ كەتتى. قەبرىستانلىق دېگەن كۈندۈزى ئادەمدە سېغىنىش ۋە يېقىنلىق پەيدا قىلغان بىلەن كېچىسى سۈر پەيدا قىلىدۇ. ئەمما، گۈلپەرىدە قاراڭغۇدىلا ئەمەس، كۈندۈزدىمۇ پەيدا بولغان ۋەھىمىلىك خىياللار شۇ تاپتا ئۇنى بۇ يەرگە كەلگىنىگە پۇشايمانمۇ قىلدۇردى.

ئۇ قورقۇنچلۇق خىياللار بىلەن چوڭ يولغا چاققانراق چىقىۋېلىش ئويىدا ئېتىزلىقنى كېسىپ ئۆتۈش ئۈچۈن قەبرىدىن ئەمدىلا ئايلىنىپ، ئېتىزلىقنىڭ قىرىغا دەسسەپلا «ئاپا...» دەپ ۋارقىرىۋەتتى.

ئەرۋاھ كەبى غۇۋا ئۇچ سېما ئۇنىڭ ئالدىدا چوقچىيىپ

تۇراتتى. بىرپەس ئەس ـ ھوشىنى يوقاتقان گۈلپەرى ئۈلارنىڭ قولىدىكى چوغى قىزىرىپ تۇرغان تاماكىلارنى كۆرۈپ ئەسلىگە كەلگەندەك بولدى ـ يۇ، قاتتىق چۆچۈدى.

«لۇكچەكلەر!» بۇ خىيال بىلەن گۈلپەرىگە بايىقىدىنمۇ قاتتىقراق تىترەك ئولاشتى. ئۇ تەبىئىي قوغدىنىش تۇيغۇسى بىلەن بىرەر قۇتۇلۇش يولى ئىزدەپ ئەتراپقا قارىدى. كەينى قەبرىستانلىق، ئىككى تەرىپى قاراڭغۇلۇققا چۆمۈپ تۇرغان ئېتىزلىق... بۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ئىرادىسى ئاجىزلىشىپ كەتتى. «ئۇلار نېمە قىلار؟ نېمە قىلماقچى... ھۇ، نىيىتى بۇزۇق ئۆلگۈرلەر...» گۈلپەرنىڭ كۆزىگە شۇ ھامان ياش ئولاشتى.

ــ ئەرۋاھىمكىن دەپ قالماڭ،ــ گۈلپەرنىڭ يۈرىكىنى ئېزىپ بىرسى سۆز قىلدى،ــ يۈرىكى كاۋاپىداندىكى چوغدەك بولۇپ كەتكەن يىگىتلەر بىز...

گۈلپەرى كەينىگە بىر قەدەم چېكىندى. بىرەيلەن زەھەرخەندىلىك بىلەن خىرقىرىدى:

ــ تاماشىمىزنى ئۆلۈكلەر كۆرسۇن دەپسىز ـ دە. بوپتۇ، ئارزۇيىڭىز شۇ بولسا...

ئۆپكىسى ئاغزىغا كەپلىشىپ قالغاندەك ھاسىراپ كەتكەن گۈلپەرى ۋارقىرىغاندەك قىلدى:

ــ ئاغزىڭنى يۇم!

ــ ئۇنداق دېمەڭ، گۈزەل قىز، قان تولغان يۈرىكىمدەك قىپقىزىل لەۋلىرىڭىزنى ھۇزۇرلاندۇرۇش ئۈچۈن بولسىمۇ ئاغزىمنى ئاچمىسام بولمايدۇ.

ــ ئەبلەخ!

چەتتە تۇرغىنى مەسخىرىلىك كۈلدى:

ــ چىرايلىق قىزچاق دېگەن نازلىق كېلىدىغان...

گۈلپەرى غەزەپلىنىپ يەرنى سىيپاشتۇردى. قولىغا يۈمشاق توپىدىن باشقا نەرسە ئۇرۇلمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ بوغۇلۇپ قالدى:

ــ لۈكچەكلەر، نومۇسسىزلار!

ئۇچىسى ئالدىغا ئىككى چاملىدى. گۈلپەرى ھالسىزلىنىپ مىدىر ــ سىدىر قىلالمىدى. قورقۇنچتىن ئۇ بارغانچە دەرمانسىزلىنىشقا باشلىدى.

ئوتتۇرىدا تۇرغىنى تاماكىسىنى تاشلاپ گۈلپەرنىگە يېقىنلىدى:

ــ بىزنى ھاقارەتلىمەك، قىزچاق، كالپۇكىڭىزغا سۆيۈپ قانىتىۋېتىمەن ھېلى...

بۇ گەپتىن گۈلپەرنىڭ جان ــ پېنى چىقىپ كەتتى. بارغانچە كۈچىيىۋاتقان قورقۇنچتىن يۈرىكى مۇجۇلۇپ كەتتى.

گۈلپەرى كەينىگە مېڭىۋېرىپ قەبرىگە تاقىلىپ قالدى. بىردىنلا ئۇ ئۇمىدسىزلىنىپ كەتتى. يا بۇ ئۇچ ئەركەك بىلەن ئېلىشقىلى بولمىسا، يا قېچىپ كەتكىلى بولمىسا... بۇ كەچتە بىرەرىنىڭ بۇ تەرەپكە ئۆتۈپ قېلىشى مۇمكىن ئەمەس.

ــ سىڭلىم، شاشلىق قىلمىڭ دەيمەن، بىزنى تولا ئاۋارە قىلىپ نېمە قىلىسىز؟ ئۇنىڭدا سىزمۇ بىكارلا بىرمۇنچە ئاۋارە بولىسىز. ئۇنىڭدىن كۆرە...

گۈلپەرنىڭ ئالدىغا بىرى يېقىنلاپ كەلدى. گۈلپەرى ئەمدى پۈتۈنلەي ئىشەنچسىنى يوقاتقان بولۇپ، ئىختىيارسىز يالۇۋرۇشقا باشلىدى:

ــ ئاكىلار، ئۇنداق قىلماڭلار. مەن بىر ئاجىز قىز، مانا كۆرۈۋاتسىلەر، ئاتامدىن ئايرىلدىم. ھېلى ئاتامنىڭ قەبرىسىدىن كېلىشىم... ماڭا ئىچىڭلار ئاغرىسۇن، سىلەرنىڭمۇ سىڭلىڭلار باردۇ، سىلەرنىڭمۇ...

ــ ھەي، مۇھەببەت دېگەن باشقا... باشقا ئىشلار باشقا بولىدۇ ــ دە.

گۈلپەرى ھۆڭرەپ يىغلىۋەتتى. ئەمدى ھەممىسىلا باستۇرۇپ كەلدى. بىرەيلەن ئۇنىڭ قولىدىن تۇتتى. گۈلپەرى ئاجىزغىنا كۆچى بىلەن يۇلقۇنۇشقا، ۋارقىراشقا باشلىدى:

ــ قۇتقۇزۇڭلار!

لېكىن، بۇ چەكسىز قاراڭغۇلۇق ئۇنىڭ ئاجىز ئىلتىجاسىنى مەسخىرە قىلىۋاتقاندەك ئىدى.

ــ تارت قولۇڭنى!

زوراۋانلىق قىلىۋاتقانلار ۋە زوراۋانلىققا ئۇچرىغۇچى بۇ ئاۋازدىن چۆچۈپ بىرنەرسىنى ئاڭقىرىپ بولغۇچە گۈلپەرنىڭ قولىدىن تۇتۇۋالغانىنىڭ يۈزىگە «گاچچىدە» بىر مۇشت تېگىپ، ئۇ ۋاي ــ ۋايلاپ كەتتى. قالغان ئىككىسى بولسا گۈلپەرنى قويۇۋېتىپ گۈلپەرنىڭ «نىجاتچىسى» غا يېپىشتى. بۇ «نىجاتچى» نىڭ ئاۋازى يەنە ئاڭلاندى:

ــ گۈلپەرى، تېز قېچىڭ.

«هه، ئالىم!» گۈلپەرى ئالمىنى تونۇپ شادلىنىپ كەتتى. ئۇ دەرھاللا بىر چەتكە بېرىۋالدى، لېكىن تىت - تىت بولۇشقا باشلىدى. مۇشتلىشىش ئەۋجىگە چىقىپ «ۋايجان! ۋاييەي!» دېگەن ئاۋازلار ئۈزۈلمەي ئاڭلىنىشقا باشلىدى. گۈلپەرى ئالمىدىن بەك ئەنسىرەپ كەتتى: «ئۇلار ئۆچ ياۋۇز لۇكچەكلەر... ئالىم...»

ئۇلارغا ئالاقزەدە قاراپ تۇرغان گۈلپەرى قايسىسىنىڭ ئالىم ئىكەنلىكىنى بىلمەي جايىدا تۇرالماي قالدى.

— ۋايجان... !

بۇ تونۇش ئاۋازدىن گۈلپەرنىڭ يۈرىكى ئاچچىق جىغىلداپ كەتتى. ئۇنغىچە «قان... چاقىقان... چاققان قاچ...» دېگەن گەپلەر بولۇپ، ئۇچ گەۋدە دۇپۇرلىشىپ بىر ياققا يۇگۇرۇشۇپ كەتتى ۋە بىردەمدىلا جىمىپ قالدى.

گۈلپەرى كۆكسىنى چىڭ بېسىپ تۇرۇپ ئارانلا چاقىردى:

— ئالىم...

يەردە ياتقان ئالىم ئىڭرىغىنىچە ئورنىدىن تۇردى. بۇنى كۆرگەن گۈلپەرى يۇگۇرۇپ بېرىپ ئالمىغا ئۆزىنى ئاتتى ۋە غال - غال تىترىگىنىچە ئالمىنىڭ قۇچىقىغا كىرىپ كەتتى.

— ئالىم، بىرنېمە بولمىغانسىز؟

— سىزچۇ؟

— ئۇلار سىزنى بەك ئۇرۇۋەتمىگەندۇ؟

— ئۆزىڭىز قانداقراق؟

ــ مەن... ماڭا ھېچنېمە بولمىدى.

ئۆزىنى خېلى بېسىۋالغان گۈلپەرى تېخىچىلا ئالمىنىڭ قۇچىقىدا تۇرغانلىقىنى سېزىپ ئاستا ئاجرىدى. گۈلپەرىدىن تارقىغان ئۆزگىچە قىزلىق پۇراقىتىن مەستخۇش بولغان، ئۇزاقتىن بۇيان ئۆزى تەلمۈرگەن، زارىققان بەدىنىگە چاپلىشىشىدىن چەكسىز ھۇزۇرغا چۆمۈپ قولىنىڭ ئاغرىقىنىمۇ ئۇنتۇغان ئالىم گۈلپەرىنىڭ قۇچىقىدىن ئاجرىلىشى بىلەن ئۇھسىنىپ قويدى.

شۇ ھامان ئالمىنىڭ سەزگۈلىرى نورمالىلىشىپ قولىدىكى ۋاژىلداۋاتقان ئاغرىققا چىدىيالماي قالدى. ئۇ يانچۇقىدىن چاقمىقىنى چىقىرىپ چاقتى.

ــ ۋايجان!

گۈلپەرى قانغا بويالغان ئالىمنىڭ قولىنى كۆرۈپ ۋارقىرىۋەتتى. ئالىمنىڭ بېغىشى خېلىلا چوڭ تىلىنغان بولۇپ، ھېلىمۇ قان تەپچىپ چىقىۋاتاتتى. ئالىمنىڭ قولى، ھەتتا كىيىملىرىنىڭ ئالدىمۇ قانغا بويالغانىدى. پىچاق خېلى ئىتتىك چېغى، شۇنداق چوڭقۇر تىلىنغان بولسىمۇ دەسلەپتە ئالىم سەزمىگەنىدى. مانا ئەمدى چىدىغۇسىز ئاغرىتقىلى تۇرۇۋىدى، چىدىمايى ئىچىدە تىللاپ كەتتى: «ئەبلەخلەر، شۇنچە چوڭقۇر تىلىۋەتكىنىنى؟ قاچان ساقىيىدۇ ئەمدى؟ بىر ئىش تاپتىما؟ خەپ، ئەتە كۆرۈشكەندە...»

ــ ھۇ، ئىپلاسلار، تاش يۈرەكلىكىنى ئۇلارنىڭ... قانداقمۇ خەققە پىچاق سالغۇسى كېلىدىغاندۇ، ــ

گۈلپەرى ئالمىنىڭ يارىلانغان قولىنى ئاۋايلاپقىنە تۇتۇپ شۇنداق دېۋىدى، بۇ گەپ ئالمىغىمۇ دېيىلگەندەك (ئەمەلىيەتتىمۇ شۇنداق) ئالىم ئۆزىچە باشقىچە بولۇپ كەتتى. ئۇنىڭ قولى ئېچىشىپ ئاغرىيتتى.

ــ ئەكىلىڭ، تېڭىپ قويايلى، ــ گۈلپەرى شۇنداق دەپ قول ياغلىقىنى چىقاردى.

ــ بولدى، بولدى، ــ ئاغرىقى بارغانچە كۈچىيىۋاتقان ئالىم قولىنى ئەپقاچتى، ــ ئاغرىمايۋاتىدۇ.

لېكىن، گۈلپەرى ئۇنىڭ ئۇنىمىغىنىغا قويماي ئاۋايلاپ تېڭىپ قويدى. گۈلپەرنىڭ سىپايە ھەرىكەتلىرى ۋە ئالىمنى ئاياشلىرى ئالمىنى ئىللىق مېھىر سېزىمگە چۆمۈلدۈردى. مۇنداقچە ئېيتقاندا، گۈلپەرنىڭ غەمزىسىز كۆرسىتىۋاتقان كۆيۈمچانلىقى ئالمىدا «ئايالمەكلا» دېگەن تۇيغۇنى پەيدا قىلدى.

بىرئازدىن كېيىن ئۇلار ئىككىسىنىڭلا بايىقى ھېسسىياتلىرى بېسىلىپ ئىككىسى جىمىپ قېلىشتى.

ــ يۈرۈڭ، ــ دېدى گۈلپەرى ئالمىنى تارتىپ، ــ دوختۇرغا بېرىپ، قولىڭىزنى تاڭدۇرايلى.

ــ بولدى، ئالدى بىلەن سىزنى ئاپىرىپ قويای. شۇ تاپتا ئاپىڭىز سىزنى ساقلاپ، ئەنسىرەپ نېمە بولۇپ كېتىۋاتقاندۇ؟

ئالىم گۈلپەرنىڭ بىردىنلا پەيدا بولغان سىپايىلىك ۋە كۆيۈنۈشتىن بۇگۈنكى ئىشىنىڭ خېلى نەتىجىلىك بولغانلىقىنى بىلىپ كۈلۈمسىرىدى: «قول ئاغرىقى كۆپ

بولسا بىر ئايغا قالماي ساقىيىپ كېتىدۇ، گۈلپەرى قولغا كەلسىلا بولدى.»

ئۇلار بىر - بىرىنى يۆلىشىپ چوڭ يولغا چىقتى. گۈلپەرى ئالمىنى يۆلەپ ماشىنىسىغا چىقاردى.

— قانداق بولۇپ بۇ يەرگە كېلىپ قالدىڭىز؟ — گۈلپەرى قايتا - قايتا رەھمەت ئېيتىپ، مىننەتدارلىقىنى بىلدۈرگەندىن كېيىن سورىدى.

— ئىشتىن چۈشۈپ ئۆيگە كەلسەم رابىيە سىز توغرۇلۇق گەپ قىلدى، ئاڭلاپ باشقىچە بولۇپ كەتتىم... سىزنىڭ غۇرۇرىڭىزنىڭ كۈچلۈكلۈكىنى بىلىمەن. شۇڭا سىزدىن ئەنسىرەپ قالدىم. دەرھال مەكتەپكە باردىم. مەكتەپتە خېلى ئىزدىدىم ۋە ساقلىدىم. سىز يوق. ئۆيىڭىزگە تېلېفون قىلسام تېلېفونىنى ئالمىدىغان ئادەم يوق. بىر سائەت بۇرۇن ئۆيىڭىزگە كېلىپ بىر كىچىك بالىنى كىرگۈزسەم سىڭلىڭىز ئەمدىلا كەلگەن چېغى، ئەمما يەنىلا سىز يوق ئىكەنسىز. شۇنىڭ بىلەن ئالدىراپ قالدىم. ئەندىشە ئىچىدە قالدىم، كۈتتۈم، سىز يەنە يوق. ئۇنىڭ ئۈستىگە قاراڭغۇ چۈشۈپ كېتىۋاتىدۇ. قورقۇپ قالدىم.

ئالمىنىڭ چوڭقۇر ئىخلاسمەنلىككە ۋە ئەقىدىگە تولغان سۆزلىرىدىن بارغانچە تەسىرلىنىپ كېتىۋاتقان گۈلپەرى ئۇنىڭ ساق قولىدىن «چىڭگىدە» تۇتۇۋالدى.

ئالىم بولسا ئويلاپ قويغىنى بويىچە سۆزلەۋەردى:

— شۇنداق قىلىپ كۆپ ئويلاپ كەتتىم، لېكىن قانچە قىلىپمۇ سىزنىڭ كېتىش ئېھتىماللىقىڭىز بولغان

يەرنى جەزم قىلالمىدىم. يولغا چىقىپ توساتتىنلا سىزنىڭ دائىم ئاتىڭىزنىڭ تۇپراق بېشىغا چىقىدىغانلىقىڭىز يادىمغا يەتتى ۋە: «يا ئاتىسىنىڭ تۇپراق بېشىغا كېتىپ، ئىمتىھان ئىشىنى غۇرۇرىغا ئېلىپ ئولتۇرۇپ قالدىمۇ ياكى مۇشۇ ئەتراپتا خىيالغا پېتىپ ئولتۇرامدۇ؟» دېگەن خىيال پەيدا بولدى. مۇنداق چاغلاردا ئادەم يالغۇزلۇقنى خالاپ قالىدۇ ئەمەسمۇ؟ شۇنىڭ بىلەن بۇ تەرەپكە ماڭدىم. ئازراق مېڭىشىمغىلا قۇلىقىمغا بىر ئاۋاز ئاڭلانغاندەك بولدى. كەلسەم... قولىدا پىچاق بار ئىكەن ئەبلەخلەرنىڭ، بولمىسا، تازا بىر ئەدىپىنى بېرەي دېسەم...

گۈلپەرى سۆيۈنۈپ كەتتى ۋە ئالمىنى ئىشەنچلىك يۆلەنچۈكىدەك ھېس قىلدى.

ــ رەھمەت، ئالىم، ــ دېدى ھېس ــ تۇيغۇسىغا يېپىيېڭى ھېسسىياتلار قوشۇلۇۋاتقان گۈلپەرى، ــ سىز مېنى دەپ يارىلاندىڭىز، ئەگەر سىز بولمىغان بولسىڭىز...

ــ مۇنداق دەپ مېنى خجىل قىلماڭ، ــ دېدى ئالىم يارىلانغان قولىنى تەستە كۆتۈرۈپ گۈلپەرنىڭ قولىنى سىلاپ تۇرۇپ. گۈلپەرىمۇ ئۇنىڭ قولىنى خېلىغىچە تۇتۇپ تۇردى. گۈلپەرى شۇ تاپتا ھاياجانغا چۆمگەنىدى: «مېنى ھەقىقەتەن ياخشى كۆرىدىكەن... مەن تېخى كىتابلاردىكى بەزى يىگىتلەرنىڭ ئاشىقلىقىغا، مەشۇقىغا ئۆزىنى بېغىشلايدىغانلىقىغا ئىشەنمەي يۈرۈپتىمەن...»

شۇڭا، ئۇنىڭ ئالمىنىڭ قولىنى داۋالىتىش قارارى باشقىدىن چىڭىدى.

ــ يۇرۇڭ، ئالدى بىلەن دوختۇرخانىغا بېرىپ قولىڭىزنى تاڭدۇرۇپ كېلەيلى. ۋاقتىدا دورا قىلغان ياخشى، ــ گۈلپەرنىڭ ئاۋازىغا ھەقىقەتەن كۆيۈمچانلىق سىڭگەنىدى.

ــ بولدى، سىز ئاۋارە بولۇپ يۈرمەڭ، ــ دېدى ئالىم گۈلپەرنىڭ مۇرىسىدىن قامالالاپ، ــ ئاپىڭىزنى ئەنسىرەتمەڭ. ئاپىنىڭ مۇنداق چاغلاردىكى كۆڭلىنى چۈشىنىش كېرەك. سىزنى ئاپىرىپ قويۇپ، دوختۇرخانىغا ئۆزۈملا بېرىۋېرىمەن.

ئالىم پەقەتلا ئۇنىماي قويدى. نېمىشقىدۇر گۈلپەرنىڭ بۇگۈن ئاخشام ئالىم بىلەن كۆپرەك بىللە بولغۇسى كېلىپ قالغانىدى.

ئۇلار گۈلپەرنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كەلدى.

ــ ئالىم، سىزنىڭ بۇ ياخشىلىقىڭىزنى ئۆمۈرۋايەت ئۇنتۇمايمەن. سىزگە قانداق رەھمەت ئېيتسام بولار، ــ دېدى گۈلپەرى ئايرىلىش ئالدىدا كۆڭلى يېرىم بولغاندەك بولۇپ.

ئالىم گۈلپەرنىڭ مۇرىسىدىن تۇتۇپ خېلىغىچە تۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن:

ــ سىز مەڭگۈ رەھمەت ئېيتالمايسىز، ــ دېدى ۋە مېڭىپ كەتتى. گۈلپەرى ئۇنىڭ ئارقىسىدىن قارىغىنىچە تۇرۇپ قالدى. تۇرۇپلا ئۇ باشقىچە بولۇپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ ئىشىككە يۆلىنىپ قالدى ۋە ئالمىنىڭ بايا دېگەن «سىز

مەڭگۈ رەھمەت ئېيتالمايسىز» دېگەن سۆزىنى ئويلاپ، ئۆزىدە ئاستا ـ ئاستا بىر ئىستەكىنىڭ پەيدا بولۇۋاتقانلىقىنى سەزدى.

ئۇ ئۆيگە كىرىپ ئاپىسىنىڭ تېخىچىلا ئويغاق ئولتۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، يەنە ئۆزىنىڭ يارامسىزلىقى يادىغا يېتىپ، ئاپىسىغا نېمە دەپ چۈشەندۈرۈشنى ئويلىنىپ ئۆرتىنىپ كەتتى. ئۇ گۈناھكارلارچە بېشىنى ئاستا كۆتۈردى ۋە ئاپىسىنىڭ كۆزىدىكى ياش ئىزناسىنى كۆرۈپ يۈرىكى ئۈيۈشۈپ كەتتى.

ئاپىسى ئۇنىڭغا مېھرىبانلىق بىلەن تىكىلىپ، ئانىلىق مېھرىگە تولغان تەلەپپۈز بىلەن: «بالىدۇررىق ئارام ئېلىڭ» دېدى، دېمەك، ئاپىسىمۇ ئۇ ئىشنى ئۇققانىدى.

گۈلپەرى ئارانلا خانىسىغا كىرىپ كەتتى، لېكىن خېلىغىچە ئۇخلىيالمىدى، ئازابلاندى، ئۆزىنىڭ شور پېشانە بولۇپ قالغىنىغا ئۆكۈندى. ئەمما، بۇ ئازابلىق خىياللىرى ئاخىرى بېرىپ ئالمىغا ئالمىشىپ كەتتى.

شۇ ۋاقىتتا ئۆيگە گۈلنۇر كىرىپ كەلدى. گۈلنۇر خاپا بولۇپ، دومسىيىۋالغان ئىدى. بۇنى كۆرۈپ گۈلپەرى يەنە ئازابلاندى. ئۇ سىڭلىسىنىڭ قولىنى تارتىپ ئۇنى چىڭ قۇچاقلىۋالدى. كۆزىدىن يەنە ياش تامچىدى. ئاچىسىنىڭ يىغلاۋاتقانلىقىنى بىلىپ ئارانلا تۇرغان گۈلنۇرمۇ يىغلىدى.

ــ سىز يىغلىماڭ، سىڭلىم، سىز بولسىڭىزمۇ تىرىشىپ ئوقۇڭ.

ــ سەنمۇ يىغلىساڭ، ئاپامنۇ يىغلىسا، مېنىڭمۇ يىغلىغۇم كېلىۋاتىدۇ.

ــ ئاپام قاچان يىغلىدى؟

ــ سەن ۋاقتىدا كەلمىگەندىكىن ئاپام ئامىنە ئاچاشقا تېلېفون ئۇردى، ئاندىن يىغلىدى. سورىسام سەن يەنە ئىمتىھاندىن ئۆتەلمەپسەن. لېكىن ئامىنە ئاچاش ئۆتۈپتۇ. سەن كەچكىچە كەلمىگەندىكىن ئاپام ئىككىمىز ئەنسىرەپ مەكتەپكە باردۇق. خېلى ساقلىساقمۇ سەن يوق. شۇنىڭ بىلەن مەن ئۆيگە قايتىپ كەلدىم. ئاپام بولسا سېنى ئىزدەپ قالدى. سەن نەگە باردىڭ، ئاچا؟

بۇنى ئاڭلىغان گۈلپەرى ئۆزىنى كارىۋاتقا تاشلىغىنىچە تېخىمۇ بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتى.

※ ※ ※

گۈلپەرى ئۆيگە كىرىپ كېتىۋىدى، خۇددى شۇنىلا كۈتۈپ تۇرغاندەك ئالمىنىڭ قولى دەھشەت ئاغرىپ كەتتى. ئۇ ۋاي ـ ۋايلىغىنىچە بۇ يەردىن تېز كەتتى. لوقۇلداپ ئاغرىۋاتقان قولىنىڭ ئاغرىقىغا چىدىمىغان ئالىم: «نېمە قىلغىنى ئۇلارنىڭ؟ پىچاقنى شۇنچە تېرەن سالغان بارمۇ؟ نېمە ئازاب بۇ؟ يا مېنىڭدىن دەردىنى چىقىرالماي يۈرگەن بولسا بۇنى پۈرسەت دەپ بىلىپ... ۋۇ، گۈيلار، خەپ، بىردەملىككە كۆرۈشكەندە قانداق ھىيلە ئىشلەتكىنىڭنى بىلىپ قالىدىغان بولسام...» دەپ ئاغىنىلىرى ئۈستىدىن دادلاپلا كەتتى. جان ئەنە شۇنداق

تاتلىق نەرسە! ساختىلار ئۇچۇن تېخىمۇ شۇنداق. بەلكىم، بايىقى ئىش تەبىئىي بولۇپ، ئالىم گۈلپەرنى راستىنلا قۇتقۇزۇۋالغان بولسا ئۇ چاغدا قولى بۇنداق ئاغرىمىغان، ناۋادا ئاغرىغان بولسىمۇ، ئۇ بۇنىڭدىن رازىمەنلىك ھېس قىلغان بولارمىدىكىن؟

ئۇنىڭ قولىنىڭ ئاغرىقى كۈچەيگەنسېرى ئۇ قورقۇشقا، ئەندىشە قىلىشقا باشلىدى: «يارا ھەقىقەتەن ئېغىر ئوخشىمامدۇ؟ ماڭا بىرەر ئىش بولماس ـ ھە؟» شۇنىڭ بىلەن ئالىمنىڭ ئىچىگە قورقۇنچ چۈشتى. قولىدىكى ياردىن ئېقىۋاتقان قان ئاللىقاچان توختىغان بولسىمۇ، لېكىن يەنىلا تېمىملاپ ئېقىۋاتقاندەك تۇيۇلۇپ يۈرىكى سىرقىراپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن دوختۇرخانىنىڭ يېنىدىكى تۆت كوچا چىرىغىنىڭ يورۇقىغا كەلگەندە قولىغا سىنچىلاپ قارىدى. قان توختاپ، ياغلىقتىكى قان دېغى قېتىپ قالغانىدى.

ياغلىقنى كۆرۈپ ئالمىنىڭ ۋۇجۇدىغا تاتلىق سېزىم يامرىدى. شۇنىڭ بىلەن بايا گۈلپەرنىڭ ئۆيىگە كىرىپ كەتكۈچە ئايرىلغۇسى يوقتەك، بۇنچە بالدۇر ئۆيىگە كىرىپ كېتىشكە كۆزى قىيمايۋاتقاندەك كەينىگە قاراپ بىردەم تۇرۇپ قالغان ھالىتى كۆز ئالدىغا كېلىپ ئالىم مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى. شۇ ھامان غەلىبە تۇيغۇسى ئۇنىڭ تومۇر ـ تومۇرلىرىغا يامراپ خۇددى ئىممۇنىتېت كۈچى ھاسىل قىلغاندەك ئۇنىڭ ئاغرىقى «شاپپىدە» توختىدى.

ئالىم ئاغىنىلىرىگە چاقىرغۇ قىلدى. ئالىم پىلان

بويىچە ئۆزى ئاللىقاچان ئورۇنلاشتۇرۇپ قويغان سورۇنغا بارغاندا ئاغىنىلىرى بىرەر - ئىككى رومكىدىن ئىچىشىپ، خۇددى ئالىمغا: «قانداق؟ بىزنىڭمۇ ساڭا ئەسقاتمىدىغان يەرلىرىمىز بارمىكەن؟ بۇگۈن شۇنچە چوڭ ئىشقا تەۋەككۇل قىلىپ، سېنىڭ قېيىن ئىشىڭنى ھەل قىلىشىپ بەردۇق» دېيىشمەكچى بولغاندەك غادىيىشىپ ئولتۇراتتى.

— ئالىم، سېنىڭ غەلىبەڭ ئۈچۈن تەبرىك شارابى ھەم سورۇنغا دېگەن ۋاقىتتىن كېچىكىپ كەلگىنىڭ ئۈچۈن جازا شارابى بېرىمىز، ئەمما بېلىق كۆزى قىلىپ، سېنىڭ دەردىڭدە زارلانغان قىزلارنىڭ ياشلىق كۆزى قىلىپ،— دېدى ساقىي چاي ئىستاكانغا لىققىدە ھاراق قويۇپ.

— مەن رازى!— دەپ توۋلىدى ئالىم خۇشاللىقتىن ھاياجانىنى باسالماي. ئۇ ھاراقنى گۈپۈلدىتىپ بىر يولىلا ئىچىۋەتتى.

— ئالىم بىلەن گۈلپەرى ئۈچۈن!

— ئالىمنىڭ بەختى ئۈچۈن!

— ئالىمنىڭ يېڭى ھۇزۇرى ئۈچۈن!

— ئالىمنىڭ ھۇزۇر - ھالاۋەتلىك كۈنلىرىنىڭ مەڭگۈ تۈگىمەسلىكىنى تىلەيمەن!

— ھەممىزگە چىرايلىق قىزلار مەشۇق بولغاي!

شۇنىڭ بىلەن تەبرىك سۆزى ۋە تەبرىك ھاراقلىرى كەينى - كەينىدىن ئورۇنلىنىشقا باشلىدى.

— ئاداشلار،— دېدى ئالىم پەيتى كەلگەندە،— مەن

باشتىلا شۇنچە ئەسكەرتكەن، پىچاق بىلەن مۇنداقلا قان چىقىرىپ قويساڭلار بولىدۇ، دېسەم، ماڭا رەسمىيلا پىچاق تىقىپسىلەر.

ــ ئۇنداق ئەمەستۇ؟ پىچاقنى يالغاندىنلا شىلتىپ قويغان، ــ دېيىشتى ھېلىقى ئۇچسى چۆچۈشۈپ.

ــ مۇنداقلا شىلتىپ قويغانغا قان ئېقىپ توختىمايدىغان ئىش بولامدۇ؟ قانىنى ئاران توختاتتىم.

ــ قان جىق ئاققان بولسا سەل قارىساق بولمايدۇ جۇمۇ، ــ دېدى بىرەيلەن ئالمىغا كۆيۈنگەن تەلەپپۇزدا.

بۇ گەپلەر بىلەن ئالمىنىڭ قولى يەنە زىڭىلداپ ئاغرىشقا باشلاپ (بايا قىزىقچىلىقتا بىلىنمىگەن چېغى)، ئۇ يەنە قورقۇپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ چىرايى تۇرۇلدى.

ــ يا مېنى ئۆلتۈرۈشمەكچىمىدىڭ؟! ــ دەپ ۋارقىرىدى ئالىم.

ئۇنىڭ بۇ چىراي ئىپادىسىنى ھەممىسى بىلىدۇ. ئالمىنىڭ چىرايىنىڭ مۇنداق سەت تۇرۇلۇشى ئۇنىڭ ساراڭلىقىنىڭ تۇتقانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ. بۇنداق چاغدا بىرەرىنىڭ بېشىغا كۇلپەت ياغدىغانلىقى ئېنىق! شۇڭا ھېلىقى ئۇچسى قولى تىترىگەنچە تاماكا چېكىشكە باشلىدى ۋە: «ھەي، نېمىشقىمۇ ئۇنىڭغا ياخشى كۆرۈنىمىز، دەپ بۇ ئىشنى قىلىشقا باشقىلاردىن قىزغىنىپ ئوتتۇرىغا چىققاندىمىز؟ مانا ئەمدى ئۇ ياخشى كۆڭلىمىز بېشىمىزغا بالا بولىدىغان بولدى» دېگەن پۇشايمانلىق ئويلارنى قىلىشقىمۇ ئۇلگۈردى.

ــ ئەمسە، ئالىم، دەرھال دوختۇرغا بارايلى،ــ دېدى پىچاق شىلتىگىنى قورققان ھالدا.

ــ ماڭ، بىللە بارىمىز،ــ ئالىم شۇنداق دەپ ئورنىدىن تۇردى،ــ قالغانلار ئولتۇرۇپ تۇرۇڭلار، ئىككىمىز باشتا بېرىپ باقايلى. بىرەر ئىش بولسا خەۋەر قىلىمىز.

ئۇلار بىردەمدىلا شەھەرلىك دوختۇرخانىغا بېرىشتى.

ــ چوڭ چاتاق يوق ئىكەن. تېرىسى شىلىنىپ كېتىپتۇ. ياللۇغلىنىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدىغان دورا سۈرتۈپ قويساق بولىدۇ،ــ دېدى دوختۇر ئالىملارنىڭ شۇنچە جىددىيلەشكىنىنىڭ ئەكسىچە تولىمۇ تەمكىنلىك بىلەن،ــ لېكىن ياللۇغلىنىپ قالماسلىقا، قاتتىق ھەرىكەت قىلىپ زورۇقۇپ قالماسلىقا دىققەت قىلىڭ.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ پىچاق شىلتىگەننىڭ باياتىدىن تاتىرىپ كەتكەن چىرايى ئەسلىگە كېلىشكە باشلىدى. ئالىمنىڭ چىرايىغىمۇ كۈلكە يۈگۈردى. دوختۇر بىر سېپىترانى چاقىرىپ ئالمىنىڭ قولىغا دورا سۈرتۈپ قويۇشقا، سۈرتىدىغان شۇ دورىدىن ئىككى كۇنلۇك بېرىشكە بۇيرۇدى. ئۇلار سورۇنغا قايتىشتى.

ــ چاتاق يوق ئىكەن.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ سورۇندىكىلەر ئۇھ دېيىشىپ كېتىشتى، بىرەيلەن چاقچاق قىلىشقا باشلىدى:

ــ ئالىم، جاراھەت ئېغىر كەلدىمۇ ياكى قولۇڭنى تېڭىۋالغان ياغلىق ئېغىر كەلدىمۇ؟

شۇندىلا باشقىلارمۇ ياغلىق ھەققىدە باشقىدىن ئويلىنىپ، مەقسەتنى چۈشىنىپ كۈلۈپ كېتىشتى.

ــ ئۇ ياغلىقتا بىر گەپ بار جۇمۇ!
ــ پۇراپ بېقىڭلار، ياغلىقتىن نازىنىن بىر قىزنىڭ پۇرىقى كېلىۋاتىدۇ.
ــ ئالىم، ياغلىقنى دەپ مېھمانخانىدىن ياتاق ئېچىپ يۇرمە يەنە.
ــ ياغلىقنىمۇ مۇنچىغا سېلىۋېتىشنى ئۇنتۇما جۇمۇ!
ــ ھەي، سەت گەپ قىلماڭلار، ياغلىقتىن مۇھەببەت پۇراۋاتىدۇ.
ــ كىمنىڭ مۇھەببىتى پۇراۋاتىدۇ؟ ئالىمنىڭمۇ ياكى قىزنىڭمۇ؟
ــ ئالىمدا مۇھەببەت نېمە ئىش قىلسۇن؟
ــ ئاغىنىلەر،ــ دېدى كۆڭلى جايىغا چۈشۈپ بولغان ئالىم بولۇنۇۋاتقان گەپلەردىن خۇش بولۇپ،ــ مېنى بىرنەرسە دېسەڭلارمۇ مەيلى. مەن گۈلپەرىنى ياخشى كۆرۈپ قاپتىمەن. سىلەر دېگەندەك بۇ ئادەتتىكى ياغلىق ئەمەس، بەلكى مۇھەببەت! شۇڭا سىلەرگە رەھمەت، بولۇپمۇ بۇ ئۇچ ئاغىنەمگە ئالاھىدە رەھمەت!
بۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۇچىسىنىڭ چىرايىغا كۈلكە يۈگۈرۈپ، قىلىدىغان قىلىق تاپالمايلا قالدى ۋە ماختانغىلى تۇردى:
ــ دېگەنبىلەن تازا ئوخشىتىۋەتتۇق.
ــ ھىندىستان كىنوسىغا ئوخشاش يالغاندىن ئۇرۇشۇپ كەتتۇق.
ــ كىنودىكىدىنمۇ بەك ئوخشىتىۋەتتۇق، كىنودا چاندۇرۇپ قويىدىكەن.

گەپكە ھېلىقى چاقچاقچى ئارىلاشتى:
ــ ئالىم ئاداش، كىنوغۇ ئاخىرلىشىدۇ، سېنىڭ گۈلپەرى بىلەن بولغان بۇ كىنويىڭ قاچان ئاخىرلىشىدۇ؟
ــ بىزنىڭ كىنويىمىزنىڭ ئىسمى دېگەن «مەڭگۈلۈك مۇھەببەت».
ــ ئۇ كىنومۇ ئاخىرلىشىدىغۇ.
بۇ گەپكە باشقىلار قاقاھلاپ كۈلۈشتى. ئالىم بولسا خۇپسەنلىك بىلەن كۈلۈپ ئولتۇرۇۋەردى.
شۇنىڭ بىلەن قالغانلار بۇ تېمىدىكى چاقچاققا ئەمدى ئورۇن يوقلۇقىنى بىلىپ گەپنىڭ تېمىسىنى بۇراشتى.

※ ※ ※

ئەتىسى ئىمتىھان ئىشى تىلغا ئېلىنمىدى، لېكىن ئانىدا قىزىنى ئاياش، گۈلپەرىدە نومۇسلىنىش ھېسسىياتى بار ئىدى. ئۇلار ئەنە شۇنداق ئېغىر ۋەزىيەتكەپ تۇيغۇ ئىلكىدە ناشتىغا تەييارلىق قىلىشتى.
بۇرۇن مەكتەپكە ياكى سىرتقا جىددىي مېڭىشتىن بۇرۇن ئاچىسىغا بىرمۇنچە چاقچاق قىلىۋالمىسا ياكى ئاچىسىغا ئەركىلىگەن بولۇپ ئۇنىڭ چىشىغا تېگىپ جىلە قىلىۋالمىسا پەقەت كۆڭلى ئۇنىمايدىغان گۈلنۇرمۇ چالا ــ بۇلىلا ناشتا قىلىپ ئورنىدىن تۇردى. ئۇنىڭمۇ كەيپىياتى ئىنتايىن تۆۋەن ئىدى. ھالىدىن گۈلپەرىگە گەپ قىلغۇدەك ھالى يوق ئىدى.
گۈلنۇر ئورنىدىن تۇرۇپ جىممىدە ئايىغىنى كىيىدى.

بۇنىڭدىن ئىچى سىقىلىپ كەتكەن گۈلپەرى چىدىماي سورىدى:

ــ سىزگە دەم ئېلىش تۇرسا، بۇنداق ئەتىگەن نەگە بارىسىز؟

ــ بۇگۈن تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە قوبۇل قىلىنغانلارنىڭ ئىسىملىكىنى ئېلان قىلىدىغانلىقىنى دېيىشۇاتقان. بېرىپ باقاي،ــ دېدى گۈلنۇر بېشىنىمۇ كۆتۈرمەستىن. بۇگۈن شۇ ئىسىملىك راست ئېلان قىلىنامدۇ، بۇنىسى ئېنىق ئەمەس. لېكىن، گۈلپەرى ۋە ئاپىسى ئۇنى توسۇيالمىدى. گۈلنۇر شۇ ناچار روھىي كەيپىياتى بىلەن ئىشكتىن چىقىپ كەتتى.

گۈلپەرى ئەلەم بىلەن لېۋىنى چىشلىدى: «قارىغاندا، تەقدىرىم مۇشۇنداق ئوخشايدۇ، ئالىي مەكتەپ دېگەن ماڭا بىر چۈش ئوخشايدۇ. سىڭلىم، سىز بۇنىڭدىن كۆڭلىڭىزنى يېرىم قىلماڭ. بۇنىڭلىق بىلەن سىز تىرىشچانلىقىڭىزنى بوشاشتۇرۇپ قويماڭ. سىز چوقۇم تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە قوبۇل قىلىنىسىز. ئاخىرىدا داڭلىق ئالىي مەكتەپكە بارالايسىز. مەن گەرچە يۇقىرى نومۇر ئالالمايي ئائىلىمىزنىڭ يۈزىنى تۆككەن بولسامۇ، لېكىن بۇنىڭدىن كېيىن سىزنىڭ ياخشى ئوقۇشىڭىز ئۈچۈن ئۆزۈمنى ئاتىدىم. مەن شۇنداق قىلىمەن، سىڭلىم، مەن سىز ئارقىلىق بۇ داغنى يۇيىمەن...»

گۈلپەرى ئۆزىگە مۇشۇنداق بىر ئۇلۇغۋار ۋەدىنى بەرگەن بولسىمۇ، لېكىن ئۆزىدىكى كۆڭۈل يېرىملىقىنى نېرى قىلالمىدى.

ئۇ ئاستا ئاپىسىغا قارىدى، ئەمما ئاپىسى ئۇنىڭدىنمۇ ئۆتە چۈشكۈن ئولتۇرغان بولۇپ، ئۇزاق يىل كېسەل دەردىنى تارتقان ئادەمدەك چىرايىنى قايغۇ ـ دەرد قاپلىۋالغانىدى. بۇنى كۆرگەن گۈلپەرى ئۆزىنى زورغا بېسىپ ئاپىسىغا دەرد تۆكۈش نىيىتىدىن ياندى.

ئەسلىدە گۈلپەرى پەرزەنتنىڭ ئانىغا بولغان تەبىئىي يېقىنلىق تۇيغۇسى تۈپەيلى تۇنۇگۈنكى قوشلاپ كەلگەن كۆڭۈلسىزلىك ۋە خورلۇقلىرىنى تۆكۈپ بەرمەكچى بولغانىدى، لېكىن ئاپىسىنىڭمۇ ئۆزىگە ئوخشاشلا ئازابلىنىپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ ئاخشام ئۇچرىغان خورلۇقىنى غەيرەت بىلەن يۇتۇۋەتتى. لېكىن، خىيالىغا ئالىم كىرىۋالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ئازابلىق خىيالى تىت ـ تىتىلىققا ئالماشتى: «ئۇ قانداق تۇرۇۋاتقاندۇ؟ ئاخشام دوختۇرغا كۆرۈنگەندىمۇ؟ يارىسى خەتەرلىكتىمۇ؟ ئۇ قانداق چىدىغاندۇ؟...»

ئالىمنىڭ ئوبرازى بىر ئاخشامدىلا گۈلپەرنىڭ نەزىرىدە بىر قەدەم يۇكسەكلىككە چىقىپ، تۇنجى قېتىم قەلبىدە ئۆزگىچە ئىللىق ئېقىم پەيدا قىلدى: ھەقىقىي مەجنۇن ۋە پىداكار پەرھات!

ئۇ نېمە قىلىشىنى بىلمەي ئىچى پۈشۈپ ئولتۇرغاندا رابىيە ئىزدەپ كەلدى. بۇ قېتىم گۈلپەرى رابىيەنى كۆرۈپ ئالامەت خۇشال بولۇپ كەتتى. رابىيەنى كۆرۈپ خەلچەمۇ خۇش بولدى. «بەربىر بولىدىغان ئىش بولدى. گۈلپەرىمۇ كۆڭلى يېرىم بولۇپ نېمە قىلىشنى بىلەلمەي تۇرۇپتۇ. ئۇنىڭغا ئەگىشىپ مەنمۇ يېشىمنى ئاققۇزۇپ

ئولتۇرسام ئۇنىڭغا تېخىمۇ ئېغىر كەلگۈدەك... لېكىن، ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىگەن ئىش يامان دەرد ئىكەن. ئادەم خىيال قىلمىسىمۇ...» خەلچەم بايا تىندىن بېرى ئاشۇنداق خىياللارنىڭ ئىسكەنجىسىدىن قۇتۇلالماي قىينىلىپ ئولتۇرغانىدى. مانا ئەمدى رابىيە كېلىۋىدى، يېنىكلەپ قالغاندەك بولدى. «بىرەر دوستى بىلەن پاراڭلاشسا، بازار ئايلانسا ياكى كۆڭلى تارتقان جايلارغا بارسا يېنىكلەپ قالار، كۆڭۈلسىزلىكنى ئازراق بولسىمۇ ئۇنتۇپ كېتەر. بولمىسا، ئىچىگە بەك ئېلىپ كەتسە ياخشى بولمايدۇ» دەپ ئويلاپ داستىخان راسلاش ئۈچۈن پايپېتەك بولدى.

رابىيەنىڭ تۇرقىدىن بىر گېپى بارەدەك ئىدى.

ــ تېخى ئۇقمىغانسىز، ــ دېدى ئۇ گۈلپەرىگە ئۇزاققىچە ئەنسىزلىك بىلەن تىكىلىپ، ــ ئاكام ئاخشام پالاكەتكە ئۇچراپتۇ. ئەتىگەن قارىسام قولى چىڭ تېڭىق. ۋاي ــ ۋايلاپ ياتىدۇ. «نېمە ئىش بولدى؟» دېسەم، «ئاخشام مەستلەر بىلەن مۇشتلىشىپ قالدىم» دەپلا تۇغىشتى. خېلىلا ئېغىر ئوخشايدۇ، لېكىن ئۇ يەنە سىزنىڭ گېپىڭىزنى قىلدى، بېرىپ باق دېدى. قارىڭ، ئۇ سىزنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرىدىكەن.

رابىيەنىڭ تۇرقىدىن قارىغاندا راستلا ھەقىقىي ئەھۋالنى ئۇقمايدىغاندەك ئىدى. شۇڭا گۈلپەرىمۇ بىلمىگەن قىياپەتكە كىرىۋالدى.

ــ باشقا گېپىڭىزنى قويۇپ چاققان دەڭا، ئەھۋالى قانداقراق؟ نېمە بوپتۇ زادى؟

ــ قارىغاندا مەستلەر چاتاق چىقارغان ئوخشايدۇ،

چىرايىدا قان يوق. ئۇنىڭ دېيىشىچە، قان بەك كۆپ ئېقىپ كەتكەن ئوخشايدۇ.

بۇنى ئاڭلاپ گۈلپەرى ئولتۇرالمايلا قالدى. «دېمەك... دېمەك... ئېغىر...»

— بۇگۈن يوقلاپ كېلىشكە چولىگىز تېگەمدۇ؟ — دېدى رابىيە قايغۇرغان هالدا، — ئاكام خۇش بولۇپ قالسۇن.

گۈلپەرى تارتىشىپ ئولتۇرمايلا ئورنىدىن تۇردى.

— رابىيە قىزىم، چاي تەييار قىلىۋاتاتتىم...

— رەهمەت، خەلچەم ئايلا، بىز سىرتنى ئايلىنىپ كېلەيلى، — دېدى رابىيە ئۆزرە ئېيتىپ.

كوچىدا كىشىلەر ئالدىرىشاتتى، ئەمدى گۈلپەرنىڭ هايات ۋىتىمىنى مۇشۇ شاۋقۇنلارغا قوشۇلۇپ كېتەتتى. ئەمما، ئۇنىڭ هايات تارلىرى قانداق ئاۋاز چىقىرىپ بۇ شاۋقۇنلارغا قوشۇلار؟

رابىيە گۈلپەرنىڭ ئىمتىهان ئەهۋالىنى ئۇققان بولغاچقا، شۇ گەپ چىقىپ قالمىسۇن، دەپ بىردەم هاۋا رايى هەقىدە، بىردەم ئاكىسى هەققىدە، يەنە بىردەم ئۆزىنىڭ مەكتەپتە ئىشلىگۈسى يوقلۇقى هەققىدە سۆزلەپ ماڭدى، ئەمما بۇنى ئاللىقاچان تۇيغان گۈلپەرى نەچچە تەمشىلىپ، ئاخىرى ئۇ گەپنى دەۋەتتى:

— ئاداش، مەن بەرداشلىق بېرەلمىگىلى تاس قالدىم. نومۇرۇمنى ئاڭلاپلا ئاخشام كەچكىچە يىغلىدىم. بەك ئېغىر كەلدى. مەكتەپكىمۇ بارالمىدىم.

— بولدى، سۆزلىمەڭ، — دېدى رابىيە.

ـــ دوست ـ دۇشمەن ئالدىدا نە نومۇس...

ـــ ھەممىسى ئۆزىمىزدىن، ـــ دېدى رابىيە ئىچ ـ ئىچىدىن ئۆرتىنىپ، ـــ ياخشى ئوقۇيالمىدۇق. ئۆزىڭىزمۇ بىلىسىز، ئەينى ۋاقىتتا مانا مەنمۇ ئالىي مەكتەپكە بېرىشقا كۆزۈم يەتمەي، دارىلمۇئەللىمىنگە ئوقۇشقا بېرىۋالدىمغۇ.

گۈلپەرى بېشىنى لىڭشىتتى.

ـــ لېكىن، مەن تەن بەرمەيمەن، ھەرگىز، ـــ دېدى رابىيە بىردىنلا جاھىللىشىپ، ـــ شۇ چاغدىمۇ مېنى نەتىجىسى تۆۋەن دەپ مەسخىرە قىلغانلارنىڭ كۆزىگە كۆرسەتمەي قويمايمەن، دەپ ۋەدە بەرگەنىدىم. ھېلىھەم شۇ، بىر ئىش سەۋەبلىك مېنى تۆۋەن كۆرگەنلەرنىڭ پۇشايمانلىق يېشىنى ئاققۇزماي قويمايمەن.

گۈلپەرى بۇ گەپنى ئاڭلاپ بۇ ھەقتە سۆزلەشنىڭ ھاجەتسىز ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى. شۇنداقلا رابىيەنىڭ ئۇنداق سۆزلىگىنى بىلەن ئۆزىنىڭ ئامالسىزلىقىنى ھېس قىلدى: «رابىيەگە ئوخشاشلارنىڭ ئەلۋەتتە شۇنداق سۆزلەش ئەركىنلىكى بار. چۈنكى ئۇلار تاغدەك يۆلەنچۈككە ئىگە، قورقمايدۇ. ئەمما مەنچۇ؟ نېمىگە تايىنىپ باشقىلارغا چوڭ سۆزلەيمەن؟ باشقىلارنىڭ كۆڭلۈمنى رەنجىتكىنى ئۈچۈن نېمەم بىلەن ئۇلارنىڭ شۇ قىلىقىغا پۇشايمان قىلدۇرالايمەن؟ ئاھ، بىزدەكلەر نېمانچىمۇ ئامالسىز، بىچارە يارىلىپ قالغاندىمىز؟...»

ئەمما، رابىيە ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى:

ــ سىزمۇ ئالىي مەكتەپكە ئوقۇتقۇچىلىققا ئۆتەلمەيدىم، دەپ كۆڭلىڭىزنى يېرىم قىلماڭ. ئالىي مەكتەپتە ئوقۇمىسىڭىزمۇ قىلىدىغان ئىش دېگەن جىق.

گۈلپەرى كىچىك كوچىغا كەلگەندە بىرئاز تەمتىرەپ قالدى:

ــ قانداق كىرەرمەن؟

ــ كىرىۋېرىڭ، ــ دېدى رابىيە كۆزلىرىنى شەيتانلىق بىلەن ئويناتىپ، ــ ئۆي مۇنداق چوڭ بولغان بىلەن، كىچىچە ــ كۈندۈز دېگۈدەك ئۆيدە ئادەم تۇرمايدۇ.

※ ※ ※

ئىشكىتىن خۇشال چىقىقان ئۇ ئىككى كىشى ئىشىكنىڭ ئالدىدىن ئايرىلىشى بىلەن خۇددى كېلىشىۋالغاندەكلا چىرايلىرىدىن نارازىلىقلىرىنى ئىپادىلەشتى. ئۇلار رابىيەلەرگە ئانچە ئېرەن قىلىشماي ئۆتۈپ كېتىشتى.

ئۇلار ئالىم ئىشلەۋاتقان شىركەتنىڭ مەسئۇلى سالام بىلەن ئىشخانا مۇدىرى سادىق ئىدى.

ــ ئالىم راستلا مەستلەر بىلەن ئۇرۇشقاندىمۇ ياكى ئۆزى چىقارغان جېدەلمىدۇ؟ ــ سورىدى سالام.

ــ ۋايتاڭ، باشلىق، راستىنى ئېيتسام، مەن بۇ ئالىم دېگەن بالىنىڭ ئىشلىرىنى پەقەت چۈشەنمەيمەن. بىر قارىسىڭىز شۇنداق ئوڭ، بىر قارىسىڭىز باشقىچىلا. ئۇنىڭ قارامىلىقىنى كۆرسىڭىز ئۇنى بەزىدە

لۇكچەكمىكىن، دەپ قالمىسىز، — دېدى سادىق شىركەت مەسئۇلى سالامنىڭ كەيپىياتىدىكى ئالمىغا بولغان نارازىلىقىنى سېزىۋېلىپ.

— قانداق دەيسىز؟ — سورىدى سالام.

— سىزمۇ بىلمىسىز، بەزىدە ئالىم توغرۇلۇق بىر قىسىم گەپلەرنى ئاڭلاپ تۇرىدۇققۇ. بىر قېتىم مائارىپ ئىدارىسىدىكى مۇھەممەتجان دېگەن دوستۇم ئاغىنىلىرىنى ئېلىپ كېلىۋېدى، بىر ئاشخانىغا ئولتۇرغىلى بارغانىدۇق. ئاشخانىدا ئالىم بىلەن ئۇچرىشىپ قالدۇق. ئالىم مېھمانلارنى كۆرۈپ ماڭا ھەمراھ بولدى. سورۇندا چاقچاقلىقى، گەپدانلىقى بىلەن ئاغىنىلەرنىڭ كۆڭلىنى ئۇتۇپلىۋالدى. سورۇننىمۇ قىزىتتى. تېخى سورۇن تارىغاندا «ھېساباتنى مەن قىلىمەن» دەپ تۇرۇۋېلىپ مېنى خېلى خۇش قىلغانىدى، لېكىن تۇنۇگۈن پىرىيوم بۆلۈمىدىكى مۆمىنىڭ دېيىشچە، ئالدىنقى يەكشەنبە كۈنى مۆمىن بىر باغقا يېقىنلىرى بىلەن بىللە بېرىپتىكەن. ئۇ يەردە ئالىملارمۇ بار ئىكەن. ئالىم بىر دوستىغا چاي ئىستاكانىدا لىق بىر ئىستاكان ھاراق تۇتۇپتىكەن، دوستى ئېچىمسە شۇ يەردىلا ئېچىمگەن دوستىنىڭ يۈزىگە بىر شاپىلاق سېلىپ ھاراقنى بېشىغا قۇيۇۋېتىپتۇدەك. باشقىلاردىن ئاڭلىسام، ئۇنىڭ باشقىلار بىلەن مۇشتلاشقان، باشقىلارغا زىيان سالغان ئىشلىرى جىقمىش. ئۇنىڭ ئەتراپىدا ھېلىمۇ بىرنەچچە قۇلاق كەستى بار دەيدۇ. ئالىم پالان دېسە جېنىنى سېلىپ بېرىشتىنمۇ يانمىغۇدەك.

ـــ ئالىمغا مېنىڭمۇ بېشىم قېتىۋاتىدۇ، ـــ دېدى سالام ئۇھ تارتىپ، ـــ بىرەر ئىشقا بۇيرۇسىڭىز ماشىنىنى ۋاقىتىدا ئەكەلمىگەن. شۇنداق جىددىي يېغىنلارغا ۋاقتىدا ئېلىپ بارمىغان. ھە دېسە ماشىنىنى بىسوراق ئېلىپ كەتكەن. قانداق قىلساق بولىدىكىن بۇ بالىنى؟

ـــ ئەمدى، سىز بىرنېمە دېمىسىڭىز، باشلىق...

ـــ ئالىمنى بىرەر چوڭ ئىش چىقىرىپ قويامدىكىن دەپ يۈرىكىم سۇ. خۇيى تۇتۇپ قالغاندا باشقىلار بىلەن بەسلىشىپ ماشىنىنى قوغلىشىپ ھەيدەپ كەتسە جېنىم چىقىدۇ.

ـــ دېمىسىمۇ، ھازىر قاتناش ۋەقەلىرى جىقلاپ كەتتى. مۇنداق دەپقۇ ئاغزىمنى ئۇششۇتكىنىم ئەمەس...

ـــ مېنىڭچىمۇ ئالىم شوپۇرلۇقنىڭ ماتېرىيالى ئەمەس ئىكەن...

ـــ يا مۇشۇ پۇرسەتتە ئۇنى ئۇزاقراق دەم ئالدۇرۇپ، ئىشقا چۈشكەندە ئىشخانىغا يۆتكۈۋالمدۇق؟

ـــ مېنى ئويلىمىدى دەمسىز؟ ئاتىسىنى دەپلا چىداپ تۇرۇۋاتىمەن. ھەي، بىزگىمۇ تەس. ئۇ كاتتا باشلىقلارنىڭ ئاغزىغا قارىمىساق تېخى بولمىغان. كونا شوپۇرلارنىڭ غۇدۇراشلىرىغا تېگىشلىك بىرنېمە دېمىسىڭىز يەنە بولمىغان. بەزىدە بىزدەك ئەمەلدارلار يۇقىرى دەرىجىلىك باشلىقلار بىلەن پۇقرالار ئوتتۇرىسىدا يانجىلىپ كېتىدىغان ئىش ئىكەن.

ـــ ئەمىسە ئۇنى قانداق قىلاي دەيسىز؟

ـــ پۇرسەت كۈتۈۋاتىمەن. پەيتى كېلىپمۇ قالار. ئالدىراپ بىر ئىش قىلىپ قويۇپ شەھەر باشلىقىنىڭ زىتىغا تېگىپ قويساق بېشىمىزغا بالا بولمىسۇن يەنە.

ـــ سىزنىڭ دېگىنىڭىزمۇ راست.

ئۇنى دەپ، بۇنى دەپ يەنە ئامالسىزلىقىنى ئېتىراپ قىلىشقان بۇ ئىككى كىشى ئېسىل ماشىنىغا چىققاندا ئالدىم توغرۇلۇق قايتا قاقشىمىدى. چۈنكى، ئۇلار مۇشۇنداق ئېسىل ماشىنىدا ئولتۇرۇشتىن مەھرۇم بولۇپ قېلىشنى ھەرگىز خالىمايتتى.

※ ※ ※

ئۇلار ھويلىغا كىرىشتى. راست دېگەندەك شۇنچە چوڭ ھويلا ناھايىتى جىمجىت ئىدى.

گۈلپەرى ھەيرانلىقىنى يوشۇرۇپ ھويلىغا تېزلا كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى. چوڭ ھويلىنى يېپىپ تۇرغان ئۇزۇم بارىڭى، نەپىس نەقىشلەنگەن مىللىي ئۇسلۇبتىكى ئۆيلەر پۈتۈنلەي ئاق گەچ بىلەن قاپلانغان بولۇپ، سۇس يورۇقلۇق قايتۇرۇپ ئادەمنىڭ كۆڭلىنى ئاچاتتى. كاھىش بىلەن قىلىنغان تام ئۈستىگە قويۇلغان ھەر خىل گۈللەر ھويلىغا يەنە بىر خىل ھۆسن قوشۇپ تۇرىدۇ. سېمونتلانغان ھويلا ئادەمگە بىر خىل پاكىزلىق ۋە ئازادىلىك تۇيغۇسى بېغىشلايتتى. ئۆي تۈنجى كۆرگەن ئادەمگە ھەيۋەتلىك ۋە چىرايلىق كۆرۈنۈپ ئادەمدە ئەجەبلىنىش ۋە ھەۋەس پەيدا قىلاتتى.

شەرق تەرەپتىكى تامغا يۆلەپ سېلىنغان كىچىكرەك ئۆيدىن ئالدىغا پەرتۇق تارتقان، قىرىق ياشلاردىكى ئىللىققىنە بىر ئايال چىقىپ ئۇلارنىڭ ئالدىغا كەلدى.

ــ كەلدىڭىزمۇ؟

رابىيە يېنىك كۇلۇپ باش لىڭشىتىپ قويدى. گۇلپەرى بولسا بىرنەچچە ئېغىز ئەھۋاللاشتى، شۇنداقلا ئۇنىڭ خىزمەتكار ئايال ئىكەنلىكىنى بىلدى. گۇلپەرى مۇنداق ئىشلارنى ئاڭلاپلا كۆرۈپ باقمىغاچقا سەل ئوڭايسىزلاندى. رابىيە كۆنۈپ كەتكەن چېغى، «چاي ئەكىرسىلە» دەپ قويۇپلا گۇلپەرنى باشلاپ باشقا بىر ئۆيگە ماڭدى ۋە چۈشەندۈرۈشكە ئۇلگۈردى:

ــ ئاپامنىڭ قولى سوغۇق سۇغا تەگسا ئاغرىيدىغان بولۇپ قالغانىدى، شۇڭا كىر ـ قات يۇيۇشتا، تاماق ئېتىشتە ئاپامغا ھەمدەمدە بولامدىكەن، دەپ بۇ تۇغقىنىمىزنى ئەكەلدۇق. ئېرى ئۆلۈپ كەتكەچكە تۇرمۇشمۇ قىينچىلىق ئىدى...

كۆزنى قاماشتۇرىدىغان ياسداق ئۆيدە ئالىم كارىۋاتتا ياتقىنىچە سىنئالغۇ كۆرۈۋاتاتتى. ئۇ گۇلپەرنى كۆرۈپ ئالدىراپ ئورنىدىن تۇردى. ئۇنىڭ كۆزى چاقناپ كەتكەنىدى.

ــ ھوي، كېلىڭ، كېلىڭلار!

ــ قانداق ئەھۋالىڭىز؟ چوڭ چاتاق يوقتۇ؟ ــ گۇلپەرى ئالىمغا چوڭقۇر مېھرى بىلەن تىكىلىپ سورىدى. بۇنىڭدىن ئالىم خىجىلا ھودۇقتى:

ــ كېرەك يوق. ياخشى بولۇپ كەتتىم. ئاغرىقىمۇ ئانچە بىلىنمەيدىغان بولۇپ قالدى.

ـ مەن رەيھان ھەدەمگە يارەملىشەي، ـ رابىيە شۇنداق دەپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى.

ـ يوقلاپ كېلىپ مېنى بەك خۇش قىلىۋەتتىڭىز جۇمۇ، ـ دېدى ئالىم ئۆزىنى باسالماي.

ـ مېنى دەپ مۇشۇنداق بولۇپ قالغانلىقىڭىزنى ئويلىسام... ـ گۈلپەرى نېمە دېيىشىنى بىلمەي قالدى، ـ مەن چوقۇم بۇنى قايتۇرىمەن.

ـ باشقا گېپىڭىز يوقمۇ؟ ـ دېدى ئالىم خاپا بولغاندەك قىلىپ، ـ بولدى، ئۇ گەپلەرنى قىلماڭ. مەن سىزگە بۇرۇنلا دېگەن، ئۆلۈپ بەر دېسىڭىزمۇ...

ـ ئۇنداق دېمەڭ، ئالىم، ـ دېدى گۈلپەرى كۆزلىرىنى ئالمىدىن ئەپقېچىپ، ـ قاراڭ، مېنى دەپ ھېلىمۇ كۆپ جەبىر تارتتىڭىز، مەن ئۇنچىلىك قىلىشقا ئەرزىمەيمەن.

ـ ئۇنداق ئويلىماڭ، ـ دېدى ئالىم بېشىنى چايقاپ، ـ سىز مېنىڭ كۆڭلۈمنى تېخىچە چۈشەنمەپسىز. خىجىل بولماي دەۋېرەي، قولۇم سەللا ياخشىلانسا مەن سىزگە يەنە تەلەپ قويىمەن.

گۈلپەرى بۇ گەپتىن ھەم خىجىل بولدى، ھەم تاتلىقلىق ھېس قىلدى ۋە «ۋىللىدە» قىزىرىپ كەتتى. ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ ئالمىنىڭ يېنىغا كەلدى ۋە ئۇنىڭ تېڭىلغان قولىنى ئاستا سىلىدى. شۇنىڭغىچە ئالىم ئۇنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ قاراپ تۇردى.

ـ ئۆزىڭىزنى ئاسراڭ، بۇ كۈنلەرمۇ ئۆتۈپ كېتەر.

ئالىم ھاياجانلاندى. گۈلپەرنىڭ بۇ مۇئامىلىسى

ئۇنىڭ قانلىرىنى ئۆركەشلىتىپ، ۋۇجۇدىدىكى ئىسسىق ئېقىم پورۇقلاپ قاينىپ كەتكەندەك بولدى. پۈتۈن بەدىنى سۇس تىترەپ قىزىدى.

لېكىن، گۈلپەرى شۇ مېھرىبانلىقى، شۇ ئىللىقلىقى بىلەن جايىغا بېرىپ ئولتۇردى. ئالىم بۇنىڭدىن بوشاشتى. ئەمدى ئىككىسىلا نېمە دېيىشىنى بىلمەي قالدى. گۈلپەرنىڭ ھېسسىياتى قالايمىقانلاشقان، ئالىمنىڭ قايناق ھېسسىياتى ئەندىشىگە تولغان، ئۇنىڭ شۇ تاپتا گۈلپەرنى بارلىق كۈچى بىلەن قۇچاقلىغۇسى، قېنىپ ـ قېنىپ سۆيگۈسى كەلدى.

ـ گۈلپەرى، ئەتە ئاخشام بىر كۆرۈشسەك،ـ دېدى ئالىم خىلىغچە جۈرئەتسىزلىنىپ ئولتۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن.

گۈلپەرى ئالىمغا چەكسىز مىننەتدارلىق بىلەن تىكىلىپ بېشىنى لىڭشىتتى.

ـ كەچقۇرۇن ئىشىكىڭىز ئالدىدا ساقلايمەن.

گۈلپەرنىڭ ئالىمنىڭ تېڭىق قولىغا تىكىلگەن كۆزلىرى ئويناق ۋە چاقناق نۇرلىرى بىلەن ماقۇللۇق بىلدۈردى.

ئالىم يېنىك تىندى. ئەسلىي ئۇ ئاخشامقى ئىشى ئۈچۈن تولىمۇ بىئارام بولغانىدى. «بۇ ئىشىم ئۈچۈن بىر مەزگىللەرگىچە ۋىجدان ئازابى تارتارمەنمۇ؟» دەپ ئەندىشە قىلغان، «بۇ يامانلىقمنىڭ جازاسىنى تارتىپ قالارمەنمۇ؟» دەپ قورققانىدى. نېمىشقىكىن، ئۆز ـ ئۆزىنى «مۇھەببەت ئۈچۈن» دەپ ھەرقانچە ئاقلىغان بولسىمۇ، ئەمما ئۆزىنى قايىل قىلالمىغان، ئەكسىچە ئۇ

ئىشىنىڭ يامانلىقى ئۇنىڭ ھەربىر خىيالىدا باشقىچە شەكىللەردە قىياسەن پەيدا بولۇپ ئۇنى بەكمۇ قىينىدى. شۇنداقلا ئاخشامقى بىرپەس ساختىلىقنىڭ قىزىقچىلىقى تۇگىگەندە گۈلپەرىگە قانداق مۇئامىلە قىلىشنى بىلمەي قىينالدى.

مانا ئەمدى بىلدىكى، ئاخشامقى ئىش ئۇنىڭ ئۈچۈن پايدىلىق شارائىت ھازىرلىغان. گۈلپەرىنىڭ بارلىق ھېسسىياتىغا يېڭىچە مەزمۇن قوشقان. ئالىم بۇلارنى گۈلپەرى بىلەن كۆرۈشكەن چاغدىكى دەسلەپكى مۇنۇتتىلا گۈلپەرىنىڭ چوڭقۇر ھېسسىيات مۇجەسسەملەنگەن سېھىرلىك كۆز نۇرلىرىدىنلا بايقىۋالغانىدى. شۇنداقلا ئۇ: «نېمىلا بولسۇن، ئەمدى گۈلپەرىدە زور ئۆزگىرىش يۈز بەردى. ھېچبولمىسا، ئۇ ماڭا قاراپ بىر قەدەم چامدىدى» دەپ پەرەز قىلدى. ئەلۋەتتە بۇ بىر قەدەمنىڭ ئەھمىيىتى، بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىشلاردا ئويناىدىغان رولى خېلىلا چوڭ. ئالىم بىردەمدىلا بۇلارنى خېلى چوڭقۇر ئويلاپ يەتتى.

ئۇلارنىڭ قېشىغا رابىيە كىرىپ كەلدى. ئۇ ئۇلار ئىككىسىگە سىرلىق قاراپ قويغاندىن كېيىن:

ــ تاماق تەييار بولدى. ئالاھىدە تاماق،ــ دېدى. رابىيەنىڭ قىزىقچىلىق قىلىپ ئېيتقان بۇ سۆزىدىن گۈلپەرى سەل خىجىل بولۇپ قالدى:

ــ سىلەرنى ئاۋارە قىلىپ...

ــ ئۇنداق دېمەڭ،ــ دېدى ئالىم ئورنىدىن تۇرۇپ.

ــ بەك قورۇنۇپ كېتىپسىز ــ ھە،ــ دېدى رابىيە

گۈلپەرىنىڭ قولىدىن تارتىپ تۇرغۇزۇپ، ــ دائىملا مۇشۇنداق ئۆي بۇ! ئاۋارىچىلىك دېگەن مەۋجۇت ئەمەس. مېھمان ئۆكسۈمەيدۇ.

ــ ھېچقايسىسى سىزدەك ئەتىۋارلىق ئەمەس، ــ دېدى ئالىم ھېسسىياتىنى چاقچاققا ئارىلاشتۇرۇپ.

ــ بىزدىنمۇ قىممەتلىك مېھمانلار باردۇ؟ ــ دېدى خېلى ئەركىنلىشىپ قالغان گۈلپەرى.

ــ ھازىرچە يوق.

رابىيە ئالىمنى بوش ئىتتىرىپ قويدى.

ئۈلار ئېسىل رېستورانلاردىكى ئايرىمخانىلاردەك زىننەتلەنگەن تاماقخانىغا كىرگەندە پۈتۈن خانىنى مەززىلىك پۇراق بىر ئالغاندى...

ئۇلار يولدا كېلىۋاتقاندا رابىيە گەپ كوچىلاپ تىنمىدى. ئۇنىڭدا ھەممە نېمىنى بىلگۈسى كېلىدىغاندەك بىر مەجەز بار ئىدى.

ــ ئاكام سىزگە نېمە دېدى؟ دەڭە، يەنە تەلەپ قويدىمۇ؟

ــ رابىيە، ئەجەب گەپلەرنى قىلىسىز. قاراڭ، خەق قاراۋاتىدۇ.

ــ باشقىلار بىلەن چاتىقىمىز نېمە؟ ئەيىبىمىز يوق بىزنىڭ، گۈلپەرى، سىزمۇ بىلىسىز يا بىلگەنسىز. بوش ئائىلىلەردىن ئەمەس جۇمۇ بۇ! «ياق» دەۋېتىپ كېيىن پۇشايمان قىلىپ قالماڭ يەنە.

ــ مېنى مەجبۇرلاپ نېمە قىلىسىز؟ ــ دېدى گۈلپەرى كەسكىنرەك تەلەپپۇزدا.

ـــ مەندىن يوشۇرماڭ، ـــ دېدى رابىيە شەيتانلىق بىلەن، ـــ كۆزۈمدىن ھېچنېمە قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ، سىز مۇشۇ كۈنلەردە ئۆزىڭىزدە باشقىچە ھېسسىيات يوق دېيەلەمسىز؟ خىيالىمغا ھېچكىم كىرمەيدۇ دېيەلەمسىز؟ ھېچنېمىگە ئىنتىلمەمسىز؟ كۆڭلىڭىز بۆلۈنمەمدۇ؟...

گۈلپەرى كۈلۈپ كەتتى:

ـــ بولدى، بولدى، رابىيە، كۆڭلۈمدىكىنى دەي. ھازىر مەن ئالدى بىلەن بۇنىڭدىن كېيىن قانداق قىلىشىمنى ئويلىشۇالاي.

ـــ ۋاي سارالڭ، ـــ دېدى رابىيە خۇددى ساددا گۆدەكلەرگە قارىغاندەك گۈلپەرىگە تىكىلىپ، ـــ شەھەر باشلىقىنىڭ كېلىنى بولسىڭىز ئوقۇشتىن، خىزمەتتىن غەم قىلىش بىھاجەت.

ـــ بۇنداقلا دەپ كەتسىڭىز بولمايدۇ، ـــ دېدى گۈلپەرى ۋە گەپنىڭ چوڭقۇرلاپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن گەپنى بۇرۇۋەتتى، ـــ ئۆيىڭىز چوڭ ھەم بەك ئېسىل ئىكەن.

گۈلپەرى ھەرقانچە گەپ بۇراپ باقاي دېسىمۇ، لېكىن بۇ سۆزلەرنىڭ ئۆزىگە خۇشيېقىمۇاتقانلىقىنى ھېس قىلدى.

خوشلاشقاندىمۇ رابىيە نۇرغۇن گەپلەرنى قىلىپ، گۈلپەرىگە خىزمەت ئىشلىگەن بولدى.

※ ※ ※

گۈلپەرى ئۆيىگە قايتىۋېتىپ يەنە خىيالغا پاتتى. بولۇپمۇ بۇنىڭدىن كېيىن نېمە ئىش قىلىش ئۈنىڭ

بېشىنى بەك قاتۇردى. يەنە تەكرار ئوقۇشتىن رايى قايتتى. شۇڭا ئۇ تونۇشلىرى ۋە تۇغقانلىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ بىرەر خىزمەت تېپىپ ئىشلەشنى كۆڭلىگە پۈككەندى. لېكىن، بۇ ئىشنىڭ قانچىلىك قىيىنلىقى بار؟ بۇلار ئۇنىڭ ئۈچۈن قاراڭغۇ. تېخى خىزمەت تېپىلامدۇ، يوق؟ بۇنىڭغىمۇ بىرنېمە دېگىلى بولمايتتى. بۇ ــ ئۇنىڭ ئائىلىسى ئۈچۈن زۆرۈر پىلان ئىدى. چۈنكى، ئائىلىدە بىكار ياشاپ ئۆتۈپ كەتكىلى بولمايدۇ ــ ده. ئۇنداق دېمىگەندىمۇ، ئەل بىلەن تەڭ ياشاش كېرەك.

ئەتىسى ئۇ ئاخشامدىكى ئۇچرىشىش ھەققىدە كۆپ ئويلاندى. ئالمىنىڭ نېمە دەيدىغانلىقى ئېنىق. گۈلپەرى ئۆزىنىمۇ ئويلىدى. ئۇنىڭ نەزىرىدە ھازىر ئالىم بۇرۇنقى ئالىم ئەمەس. گۈلپەرى ئۆزىمۇ ئىقرار: گۈلپەرىدىكى بارلىق ئىللىق تۇيغۇلاردا، قاينىاق سەزگۈلەردە ئالىم مەۋجۇت. گۈلپەرى بۇلارنى ئەستايىدىل ئويلىنىپ بۇنىڭ ھەرگىز ھېلىقى ئاخشامقى قۇتقۇزۇۋېلىش سەۋەبىدىنلا ئەمەسلىكىنى ھېس قىلدى. راستىنى ئېيتقاندا، ھەر قايسى تەرەپلەردىن يار ــ يۆلەكتە بولۇپ كېلىۋاتقان شاپائەتچىسىگە نىسبەتەن گۈلپەرىدە ھۆرمەتمۇ، سۆس مۇھەببەتمۇ تەڭلا قوزغالغانىدى. مۇنداقچە ئېيتقاندا، ھۆرمەت يۈكسەكلىكىگە چىقىپ باشقىچە ھېسسىيات پەيدا قىلغاندەكمۇ ئىدى.

ئىشقىلىپ، گۈلپەرنىڭ يېڭى بىر ھايات سەھىپىسى ئېچىلىش ئالدىدا تۇراتتى.

لېكىن، ئۇ يەنە بىر مەسىلىنىمۇ ئويلاپ بېشى قاتتى.

ئۇ بۇ ھەقتە خېلى جىددىي ئويلاندى: «ئەگەر مۇشۇنداق چارىسىز ئەھۋالىمدا ئالىم بىلەن كۆرۈشسەم، ئۇنىڭ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىمنى چوڭقۇرلاشتۇرسام، ئۇلارنىڭ گېپىمچە چوقۇم ئاتىسى ئارقىلىق مېنى بىرەر ئىشقا ئورۇنلاشتۇرغۇدەك. ئۇ چاغدا مەن ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىگەندەكىن خىزمەت تېپىش ئۇچۇن، قىينىچىلىقتىن ئۆتۈۋېلىش ئۇچۇن ئالمىنىڭ تەلىپىگە قوشۇلغان بولۇپ قالمايمەنمۇ؟ ناۋادا ئالىم شۇنداق ئويلاپ قالسىچۇ؟ باشقىلار شۇنداق ئويلاپ قالسىچۇ؟ بۇ نېمىدېگەن سەتچىلىك. ناۋادا راستتىنلا شۇنداق بولۇپ قالسا ئاپام بۇنىڭغا قانداق چىدايدۇ؟ سىڭلىمچۇ؟... ھەي، بۇنداق قىلسام بولمىغۇدەك. مەنلا ئەمەس، پۈتۈن ئائىلىمىز يامان ئاتلىق بولۇپ قالغۇدەك!»

گۇلپەرى شۇ خىيال بىلەن خىزمەت تاپمىغۇچە ياكى تەربىيەلەش مەركىزىدىكى ئوقۇشنى باشقا ئېلىپ چىقمىغۇچە ئالمىنىڭ تەلىپىگە قوشۇلماسلىق قارارىغا كەلدى. بۇنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۇچۇن ئالىم بىلەن كۆرۈشۈشنى ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ئازايتىش كېرەك. شۇڭا، ئۇ بۇگۇن ئاخشامقى كۆرۈشۈشنىمۇ ئالمىنىڭ قولىنىڭ زەخمىسىگە باھانە قىلىپ ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى كۆڭلىگە پۈكتى.

شۇ قارارغا كېلىش بىلەن گۇلپەرنىڭ يۈرىكىنى بېسىپ تۇرغان «مۇھەببەتكە باھانداپ خىزمەت تېپىش» دەيدىغان يۈك ئېلىپ تاشلانغاندەك بولدى. ئادەم ئازراق مەنپەئەتتىن سەمىمىيلىك بىلەن كېچەلىسە ئۆز روھىي

دۇنياسىنىڭ تولىمۇ ئازادە، پاكىز ئىكەنلىكىنى، باشقا ئادەملەرنىڭ ياخشى تەرەپلىرىنىڭ ھەقىقەتەن كۆپلۈكىنى ھېس قىلالايدىكەن.

ئەمدى ئۇ ئاپىسى ھەققىدە ئويلاندى: «ئاپام مېنى قايتا ئوقۇتۇش خىيالدا بولۇۋاتقاندىمۇ؟ ئەگەر ئاپام راست شۇ خىيالدا بولۇۋاتقان بولسا ئۇنىڭغا ئوقۇمايدىغانلىقىمنى قانداق چۈشەندۈرەرمەن؟ ئاپام قوشۇلارمۇ؟ ناۋادا ئوقۇيسىز دەپ تۇرۇۋالسا قانداق قىلىمەن؟... ياق، ئەمدى يوشۇرۇپ ئولتۇرماي. ئوقۇش ئەھۋالىمنى ئېنىق دەي. ئەمدى ئوقۇماي بىرەر خىزمەت تاپىدىغانلىقىمنى ئېيتاي. بېشىمنى تىقىۋېلىپ ئاپامنىڭ گېپىگە ھە دەپ كۈن ئۆتكۈزۈپ يۈرۈۋەرسەم ئاپامنى بىمھۇدە جاپا تارتقۇزۇپ قويغۇدەكمەن.»

ئەمەلىيەتتىمۇ، خەلچەم قىزىنىڭ ئەمدىكى ئىشلىرى ئۇستىدە باش قاتۇرۇپ يۈرەتتى. ئەمما ئۇ قىزى توغرۇلۇق ئويلانغاندا «خىزمەت قىلىش» دېگەننى خۇددى گۈلپەرنىڭ ئوقۇشتىن باشقا بىر يولى يوقتەك قەتئىي خىيالىغا كەلتۈرمىگەندى. يەنە ئۇ قىزىنى قايتا ئوقۇسا بەك بېسىم بولۇپ كېتىشىدىنمۇ ئەنسىرىدى. شۇڭا، ئۇ بۇ ھەقتە گۈلپەرگە ئېغىز ئېچىشنىڭ پۇرسىتىنى ئىزدەۋاتاتتى.

بۈگۈن گۈلنۇر «دوستلىرىم بىلەن باغچىدا ئوينىاپ كېلىمەن» دەپ ئەتىگەنلا چىقىپ كەتكەنىدى. گۈلپەرى ئەزىز نەسىنىڭ «خۇشامەتنى ياقتۇرمايدىغان جاناب» ناملىق ھەجۋىي ھېكايىلەر توپلىمىنى ئوقۇپ كۈلۈپ

ئولتۇراتتى. قىزنىڭ روھىي ھالىتىنىڭ ياخشىلىقىنى كۆرگەن خەلچەم خېلى ئىككىلىنىشلەردىن كېيىن تەستە ئېغىز ئاچتى:

— قىزىم، ئەمدى قانداق ئويلاۋاتىسىز؟

گۈلپەرى «ئوقۇش» دېگەن سۆزدىن قورقۇپ تۇرسىمۇ، لېكىن ئاپىسىنىڭ سۆزىگە كىرىدىغانلىقىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن:

— ئاپا، سىز قانداق ئويلىدىڭىز؟ — دېدى.

— قايتا بىر ئوقۇپ باقامسىز - يە؟ — ئاپىسى ئاخىرى ئۇ قورقۇۋاتقان يەردىن ئېغىز ئاچتى. گۈلپەرى جىددىيلىشىپ قالدى. ئەگەر ئۇ ئەمدى ئاپىسىنىڭ كۆڭلىنى ئىزدەپ جىم ئولتۇرۇپ قالىدىغان بولسا يەنە نۇرغۇنلىغان ئورۇنسىز بەدەللەرنى تۆلەپ قىلىشى مۇمكىن. ئەمما، شۇنچە بەدەللەرنى تۆلىگەندىن كېيىنكى ئاقىۋەتچۇ؟... شۇ ھامان ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا بۇ بىر يىل جەريانىدىكى تارتقان روھىي ئازابلىرى، خجىلچىلىقلار كېلىۋېلىپ تېنىنى تىترەك باستى. شۇڭا ئەمدى قەتئىي قارارغا كېلىدىغان بۇ پەيتنى ئۆتكۈزۈۋەتمەسلىك نىيىتىگە كەلدى.

— ئاپا، ئەمدى ئوقۇمايمىكىن، دەيمەن.

ئاپىسى چۆچۈدى:

— نېمىشقا؟

گۈلپەرى «گەپنى دېگەندىكىن ئاخىرىنى چىقىرىۋېتەي» دەپ كۆڭلىدىكىنى ئۇدۇللا ئېيتتى:

— ئاپا، مەن بۇ بىر يىلدا ئۆزۈمنى خېلى ئوبدان

دەڭسەپ باقتىم. دەرسلەرنى بىلەلمىدىم، شۇنچە زېھىن قويسامۇ، شۇنچە تىرىشسامۇ پەقەتلا ئۇنۇمى بولمىدى. ئۆتۈلگەن دەرسلەر پەقەت كاللامدا تۇرمىدى. نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولۇۋاتقانلىقىنى بىلەلمىدىم. دەرسلەر ماڭا خۇشاللىق ئەمەس، بەلكى بېسىم ئېلىپ كەلدى، ئېغىر يۈك بولۇپ تۇيۇلىدىغان بولدى. شۇنىڭ بىلەن سىنىپقا كىرىشتىن قورقىدىغان بولۇپ قالدىم. شۇ ھالدا ئۆزۈمنى ئۆگىنىشكە مەجبۇرلاپ ئاخىرى ھېرىپ قالدىم. مانا ئەمدى مۇشۇنداق ئاقىۋەت كېلىپ چىقتى. ئاپا، ھازىر راستىنى ئېيتسام قايتا ئوقۇشقا كۆزۈم يەتمەيۋاتىدۇ. «چىشىمنى چىشلەپ قايتا ئوقۇي» دەپمۇ ئويلىغانىدىم، لېكىن بۇنداق قىلسام ئۆزۈمنى، سىزنى ئالدىغان بولغۇدەكمەن، بىر يىل ۋاقتىم قەستەنگە بىكار ئۆتۈپ كەتكۈدەك، ئارتۇقچە روھىي ئازابمۇ تارتىۋالغۇدەكمەن. قېنى شۇنىڭغا تۇشلۇق بىرەر نەتىجە بولغان بولسا... لېكىن، ئاپا، كېلەر يىلىمۇ ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىن ئۆتۈشكە كۆزۈم يەتمەيۋاتىدۇ، شۇڭا كۆپ ئويلىنىپ ئوقۇماسلىق قارارىغا كەلدىم.

بۇنى ئاڭلىغان خەلچەم ئولتۇرۇپ قالدى. ئۇ ھەرقانچە ئويلىغان بولسىمۇ قىزىنى بۇنچىلىك ئۇمىدسىزلىنىپ كېتەر، دەرستە بۇ قەدەر ناچارلىشىپ كېتەر، چېكىنىپ قالار دەپ ئويلىمىغانىدى. ئەمما، بۇ گەپلەرنى قىزىنىڭ ئاغزىدىن ئاڭلاۋاتسا بۇنىڭغا نېمە دېگۈلۈك؟ شۇڭا خەلچەم ئارانلا ئېغىز ئاچتى:

— ئۇنداقتا، سىز...

ــ ئاپا، مەن ئويلىنىپ قويدۇم، ــ ئىچىدىكى مۇشكۈل دەپ قارىغان گەپلەرنى دەۋالغاندىن كېيىن خېلى يېنىكلەپ ۋە دادىلىشىپ قالغان گۈلپەرى سۆزلەۋەردى، ــ نەچچە كۈن دەم ئېلىۋالغاندىن كېيىن ئىشقا تونۇشتۇرۇش ئورنىغا بېرىپ ئىش ئىزدەيمەن ياكى تەربىيەلەش مەركىزىگە بېرىپ كومپيۇتېر ۋە خەنزۇ تىلى ئۆگىنىمەن. بولۇپمۇ جەمئىيەتنىڭ كېيىن كومپيۇتېرغا چۈشىدىغان ئېھتىياجى كۆپ بولىدىكەن. بۇنىڭدا خىزمەت تاپماقمۇ ئاسان بولىدۇ، دېگەن گەپ.

خەلچەم قىزىنىڭ ئاغزىغا قاراپ ئولتۇرۇپلا قالدى.

ــ شۇنىڭدا مەن ماڭاش ئالالايمەن. ئىككىمىزنىڭ ماڭاشى بىلەن كۈنىمىزنى گۈلدەك ئۆتكۈزىمىز. گۈلنۇرمۇ تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپتە خاتىرجەم ئوقۇيالايدۇ.

گۈلنۇر يادىغا يېتىشى بىلەن خەلچەم سەل سەگەكلەشكەندەك بولدى:

ــ ئۇ مەكتەپنىڭ ئوقۇش پۇلىنى يۇقىرى دەمدۇ نېمە؟

ــ ھەئە، باشقا مەكتەپلەرگە قارىغاندا خېلى يۇقىرى. شۇڭىمۇ مەن بالدۇرراق خىزمەت قىلاي دەۋاتىمەن، چۈنكى گۈلنۇر تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە قوبۇل قىلىنىپ مۇشۇنداقلا ياخشى ئوقۇيدىغان بولسا ئىچكىرىدىكى ئالىي مەكتەپلەرگە ئۆتۈشىدە گەپ يوق. ناۋادا شۇنداق بولۇپ قالسا ئۇنى ئالىي مەكتەپتە ئوقۇتىدىغانغا نۇرغۇن پۇل كېتىدۇ.

بۇلارنى ئاڭلىغان خەلچەم ئىچىنى تىڭشاپ ئولتۇرۇپ قالدى. دېمىسىمۇ ھازىر رېئاللىق شۇ تۇرسا. شۇنىڭ بىلەن خەلچەم گۈلپەرىنىڭ پىلانىغا قوشۇلۇپمۇ قالدى، لېكىن يەنە كۆڭلىنىڭ بىر يېرى ئۇنمايۋ:

ــ شۇنداق بولسىمۇ، قىزىم، ئوبدان ئويلىنىپ بېقىڭ. كېيىن پۇشايمان قىلىدىغان ئىش چىقمىسۇن،ــ دېدى.

گۈلپەرى ئاپىسىنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنىپ، پەقەت ئاپىسىنىڭ كۆڭلى ئۈچۈنلا:

ــ بولىدۇ، ئاپا، مەن يەنىمۇ ئەتراپلىق ئويلىشىپ بىر قارارغا كېلەي،ــ دېدى. ئەمما، بۇ گەپكە ئىككىسىلا خۇش بولۇشنىڭ ئورنىغا ئوتتۇرىنى ئېغىر سۈكۈت قاپلىدى.

سەككىزىنچى باب

ئەجەللىك ۋىسال

ئاردىن نەچچە كۈن ئۆتۈۋىدى، گۈلپەرىدىكى ئالىي مەكتەپتە ئوقۇشتىن مەھرۇم بولغاندىكى ئازابلىنىش تۈيغۇسى بارغانسېرى ئاجىزلىشىشقا باشلىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ قەتئىي قارارغا كېلىپ تەربىيەلەش مەركىزىگە بېرىپ تىزىمغا ئالدۇردى. ئۇ مەركەزنىڭ ئوقۇش باشلىشىغا يەنە بىر ھەپتىدەك ۋاقىت بولغاچقا، ئۇ كۈنلىرىنى كىتاب ئوقۇش بىلەن ئۆتكۈزۈۋاتاتتى. ئالمىنىڭ يارىسى تېخى ياخشى بولۇپ كەتمىگەچكە ئۇنىڭ بىلەن تېلېفوندىلا كۆرۈشۈپ تۇرۇش بىلەن كۈپايىلەندى. باشتا قىزىنىڭ ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىگەنلىكىگە ئىچى ئاچچىق بولغان خەلچەمۇ ئەمدى قىزىنى ئويلايدىغان، قىزىنىڭ بۇ ئىشنى تولا ئويلاپ بېرەر ئىش بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيدىغان بولۇپ قالدى. شۇنداقلا گۈلپەرىنىڭ قايتا ئوقۇمايلا، خىزمەت قىلىش پىكرىگە قوشۇلغان بولغاچقا، ئۇ ئەمدى ئىمتىھان ئىشىنى خىيالىدىن نېرى قىلىپ، قىزىنىڭ ئۇ ئازابلاردىن خالاس بولۇپ، كۈنلىرىنى خۇشال ئۆتكۈزۈشىنى تىلەيدىغان،

قىزىغا چاققانراق بىرەر خىزمەت تېپىپ بېرىشنىڭ كويىدا يۈرىدىغان بولۇپ قالدى، لېكىن ئۆزىنىڭ قىزىنىڭ خىزمەت قىلىش تەلىپىنى قاندۇرغۇدەك يولى يوقلۇقىنى بىلگەچكە، ئەتىسىدىن باشلاپ «يول» ئىزدەشكە ھەرىكەت قىلىشقا باشلىدى. ئۇنىڭغىچە گۈلپەرى ئۆيدە ئىچىنى پۈشۈرۈپ ئولتۇرسا بولمايدۇ ـ ده. خەلچەم قىزىنىڭ تېلېۋىزور بىلەن كىتاب ئارقىلىق ئىچ پۈشۈقىنى چىقىرىۋاتقانلىقىنى بىلدى. شۇڭا ئۇ كۈتۈپخانىدا ئىشلەيدىغان دوستى ئارقىلىق «ئىزدىنىش»، «يېپى ئۈزۈلگەن لەگلەك»، «قىزچاق، ئەمدى ئون توققۇز ياشقا كىردىڭىز» قاتارلىق كىتابلارنى ئەكېلىپ بەرگەنىدى.

شۇ تاپتا گۈلپەرى «قىزچاق، ئەمدى ئون توققۇز ياشقا كىردىڭىز» دېگەن رومانىنى ئوقۇۋاتاتتى. بۇ كىتابلاردىكى پېرسوناژلارنىڭ ئىزدىنىش، جاپا ـ مۇشەققەتتىن قورقماسلىق، ئازابلار ئالدىدا ئۆزىنى يوقىتىپ قويماسلىق روھى ئۇنىڭغا كۈچلۈك تەسىللى ۋە مەدەت بولۇش بىلەن بىللە ئۇلارنىڭ مۇھەببەت كەچۈرمىشلىرىمۇ ئۇنىڭغا چوڭقۇر تەسىر كۆرسەتىپ، ئۇنىڭدا بىر ئىنتىلىش پەيدا قىلىشقا باشلىغانىدى. لېكىن، ئۇ كىتابتىكى سۆيگۈ ھەققىدىكى بايانلارنى ئوقۇغاندا كىتابنى يۈزىگە يېپىۋېلىپ ھەرقانچە ئويلىسىمۇ، ئۆزىدىكى ئىنتىلىشنىڭ ئوبيېكتسىز ھالدا سۆيگۈگىلا ئىنتىلىش ئىكەنلىكىنى ياكى ئالمىغا بولغان ئىنتىلىش ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدى. «ئالمىغا

ئىنتىلىشمىكىن» دەي دېسە، ئالمىنى كىتابتا دېيىلگەندەك ئۇنچىلا سېغىنىپ كەتمىدى. لېكىن، يۈرىكىدىكى بىر ئوتلۇق سېزىم ئۇنى ئارامىدا قويمايۋاتاتتى. قارىغاندا، ئۇ سۆيگۈگە ئىنتىلىۋېتىپتۇ. بىراق، ساپ ھاۋادا جەۋلان قىلىپ تۇرغان بۇ سۆيگۈ يىپىنىڭ كىمنىڭ يۈرەك رىشتى بىلەن چىگىلىدىغانلىقىنى ئېنىق بىلەلمەيۋېتىپتۇ. «يا ئالمىنىڭ يۈرەك رىشتى بىلەن چىگىلىپ بولغاندىمۇ؟» گۈلپەرى شۇنداق دەي دېسە، بۇنداق دېيىشكە خۇددى بىرنەرسە كەملىك قىلىۋاتقاندەك تۇيۇلاتتى.

تېلېفوننىڭ جىرىڭشىغان ئاۋازى ئاڭلىنىشى بىلەن گۈلپەرنىڭ خىيالى بۆلۈندى. ئۇ: «چوقۇم ئالىم» دەپ خۇشال ئورنىدىن تۇردى. دەرۋەقە، تۇرۇپكىدىن بىر ئەر كىشىنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى، لېكىن ئۇ ئالىم ئەمەس ئىدى:

ــ گۈلپەرى، قانداق ئەھۋالىڭىز؟ ياخشى تۇرۇۋاتامسىز؟

سىلىق تەلەپپۇز گۈلپەرنىگە بىر خىل ئىللىقلىق تۇيغۇسى بەردى، بىراق قارشى تەرەپنىڭ كىملىكىنى بىلەلمىدى.

ــ رەھمەت، سىز...

ــ مەن ئۆمەر، «مىڭئۆي رېستورانى»دىكى...

گۈلپەرى دەرھال يادىغا ئالدى:

ــ ھە، ئۆمەرجانمۇ سىز؟ قانداق ئەھۋالىڭىز؟ رېستورانىڭ ئىشلىرى جايىدا كېتىپ بارغاندۇ؟

ــ رەھمەت، ئىشلىرىم ئوڭۇشلۇق كېتىپ باردۇ.
گۈلپەرى ئەمدى نېمە دېيىشنى بىلمىگەچكە ئارىنى بىر ئاز جىملىق باستى. بولماي يەنە ئۆمەر سۆزلىدى:
ــ ئىمتىھانلارنى تۈگىتىۋاپسىز، ئەمدىغۇ يېنىڭ بولۇپ قالغانسىز؟
ــ شۇ... شۇنداق. ھازىر ئۆيدىلا...
ــ بۇ بەك ياخشى بوپتۇ، ئىمتىھان غېمى دېگەن يامان نېمە. ئىمتىھاننى غەلىبىلىك تۈگەتكىنىڭىزنى تەبرىكلىسەك بولاتتى.
بۇ گەپنى ئاڭلاپ گۈلپەرى ھودۇقۇپ كەتتى. ئارقىدىن ئۆزىنىڭ ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدا ئارمانىغا يېتەلمىگىنى يادىغا يېتىپ نومۇستىن ئۆرتىنىپ كەتتى. شۇنداقلا بايىلا بۇ گەپنى باشقا ياقتا بۇرۇۋەتمىگەنلىكىگە پۇشايمان قىلدى. ئەمدى بۇنىڭغا بىرنېمە دېمىسە بولمايدۇ. يالغان ئېيتىشنىڭ ئورنى يوق. شۇڭا، گۈلپەرى لېۋىنى قاتتىق چىشلەۋەتكەندىن كېيىن تەستە ئېغىز ئاچتى:
ــ لېكىن، ئۆمەرجان، مەن...
ئۆمەر دەررۇ ئۇنىڭ گېپىنى بۆلدى:
ــ بولدى، بۇ گەپلەرنى تېلېفوندا دېمەڭ. كەچقۇرۇن سىز بىلەن بىر كۆرۈشكەن بولسام. سىز بىلەن مەسلىھەتلىشىدىغان ئىش بار ئىدى.
ــ بۇ...
ــ باھانە كۆرسەتمەڭ. مېنى توغرا چۈشىنىڭ. بىر ئىش بار ئىدى. سىزنىڭ مەسلىھەتىڭىزنى ئېلىپ باقاي دېگەن.

گۈلپەری رەت قىلىشقا ئامالسىز قالدى. «ياق» دېسە سەت بولىدىغاندەك ھېس قىلدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ ناتونۇش ئادەم بولمىسا. يەنە كېلىپ مەسلىھەتلىشىدىغان ئىش بار دەۋاتسا. شۇنىڭ بىلەن ئۇ قوشۇلدى.

ــ بولىدۇ، يېنىڭىزغا باراي.

ــ ئۇنداق بولسا سىزگە كەچ سائەت بەشتە تېلېفون قىلاي.

ئۇلار تېلېفوندا خوشلاشتى. گۈلپەری شۇنچە ئويلاپمۇ ئۆمەرنىڭ زادى نېمە ئىشى بارلىقىنى بىلەلمىدى.

ھەقىقەتەن سائەت بەشتە ئۆمەر تېلېفون قىلدى. ئۇلار دوختۇرخانىنىڭ ئالدىدا ئۇچراشتى. گۈلپەری ئۇنىڭغا دوستانە سالام قىلغان بولسىمۇ، بىراق ئۆمەر نېمىشقىدۇر ئۇزاقتىن بۇيان كۆرۈشنى زارىقىپ كۈتۈۋاتقان يېقىن ئادىمىنى كۆرگەندەك ئۇنىڭغا مەستانىلىك ۋە ئامراقلىق بىلەن تىكىلىپ قاراپ كەتتى. بۇنىڭدىن گۈلپەری سەل بىئەپلىك ھېس قىلدى. ئۆمەرمۇ ئۆزىنى ئوڭۇشۇالدى.

ــ يۈرۈڭ، تورتخانىغا بېرىپ پاراڭلىشايلى، ــ ئۆمەر ئۇنىڭ ئىنكاسىنى كۈتمەيلا مېڭىپ كەتتى. گۈلپەرىمۇ ئەگىشىشكە مەجبۇر بولدى.

ئۇلار «لەززەت تورتخانىسى»نىڭ ئەپچىل سەرەمجانلاشتۇرۇلغان كىچىك خانىسىغا كىرىپ ئورۇنلاشتى. ئۆمەر ئىككى كىشىلىك تورت ۋە ئالما ئېچىملىكى بۇيرۇتتى.

ــ ئۆمەرجان، نېمە ئىش بار ئىدى؟ ــ سورىدى

گۈلپەرى بۇ يەردە ئۇنىڭ بىلەن ئۇزاقراق تۇرۇشنى ئەپسىزدەك ئويلاپ. گۈلپەرى بىرەرىنىڭ كۆرۈپ قېلىپ گەپ چىقىپ قېلىشىدىن ئەنسىرىگەنىدى.

شۇڭا ئۇ ئالدىراپ سورىدى.

— باشقا ئىشىمۇ يوق،— دېدى ئۆمەر تەمكىنلىك بىلەن،— بۈرۈن مەن سىزگە بىر تەكلىپنى بەرگەن.

گۈلپەرى ئۇنىڭغا ئەجەبلىنىپ قارىدى.

— مەن سىزگە رېستورانغا كېلىپ ناخشا ئېيتىپ بېرىشنى ئېيتىۋىدىم، سىز ئويلىنىپ باقىدىغان بولغان.

گۈلپەرى چۈشىنىپ بېشىنى لىڭشىتتى.

— مەن سىزنىڭ ئويلىنىپ بولۇشىڭىزنى ساقلاۋاتىمەن. مانا ئۇنىڭ ئۈستىگە تېخى ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىمۇ ئاخىرلاشتى.

— ھەي، مەن... مەن ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىدىم.

— بىلىمەن.

گۈلپەرى ھەيران بولۇپ ئۆمەرگە قارىدى:

— سىز... سىز قانداق بىلىسىز؟ رابىيە دەپ بەردىمۇ؟

— ياق، ئۆزۈم سۈرۈشتۈرۈپ بىلدىم.

بۇنى ئاڭلىغان گۈلپەرى ئۆمەرگە سوئال نەزىرى بىلەن تىكىلدى.

— بۇ گەپنى قويايلى، ھەممىمىزنىڭلا ئالىي مەكتەپتە ئوقۇشىمىز شەرت ئەمەس. شۇنداقلا ئالىي مەكتەپتە ئوقۇش ھەممىمىزنىڭلا بىردىنبىر چىقىش يولىمىز ئەمەس. مانا مەنمۇ ئالىي مەكتەپكە ئۆتەلمىگەن، لېكىن

مەن قايتا ئوقۇمىدىم. سودا يولىغا ماڭدىم. سىزچۇ؟ سىزدە ھازىرقى زاماندىكى ئەڭ بازارلىق ئىستېمالنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالايدىغان ئىقتىدار بار. يەنى ناخشىنى بەك ياخشى ئېيتىسىز. سىز مۇشۇ نۇقتىدىن ئۆزىڭىزنىڭ چىقىش يولىنى ئويلاڭ.

ــ ناخشا بىلەنمۇ؟ ناخشا ئېيتىشتا شۇنچىلىك ئىقتىدارىم بار دېگەن تەقدىردىمۇ، مېنىڭ ئۆمەكلەرگە ئورۇنلىشىشىم ئالىي مەكتەپتە ئوقۇشۇمغا ئوخشاشلا يوق ئىش.

ــ مەن سىزنى ئۆمەكتە ئىشلەڭ دېمىدىم. مېنىڭچە، ھازىر سىزگە كېرىكى ئۆز ماھارىتىڭىزنى نامايان قىلىدىغان، ئۆزىڭىزنى تونۇتىدىغان مەيدان. كىشىلەر سىزنى تونۇسۇن، ماھارىتىڭىزنى بىلسۇن. شۇ چاغدا ئۆزىڭىزنىڭ چىقىش يولىنىڭ نەدىلىكىنى بىلەلەيسىز.

بۇ گەپ بىلەن گۈلپەرى ئويلىنىپ قالدى. راستىنى ئېيتقاندا، ئۇ ئۇزاقتىن بۇيان «ئالىي مەكتەپتە ئوقۇش»، «ئىشتاتلىق خىزمەتچى» بولۇشنىلا ئويلاپ، شۇنداقلا مۇشۇنىلا چىقىش يولى ھېسابلاپ، ئۆزىنىڭ ئىستېقبالىنى ناخشا بىلەن باغلاپ باقمىغانىدى. مانا ئەمدى ئۆمەر ئورۇنلۇق گەپلىرى بىلەن ئۇنىڭ تەپەككۇرىدا ئانچە ــ مۇنچە تەۋرىنىش پەيدا قىلدى.

ــ بۇنىڭدا قانداق بولار، ئۆمەرجان؟

ــ ئويلىنىش كېتەمدۇ؟ سىزمۇ بىلمىسىز، ھازىر كۆزگە كۆرۈنگەن بىر قىسىم ناخشىچىلىرىمىز ئەنە شۇنداق ئۆز ئىقتىدارىغا تايىنىپ باش كۆتۈرگەن. ھازىر

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى رېستورانلاردا ناخشا ئېيتىشنى خىزمىتى دەپ بىلىدۇ، بەزىلىرى بولسا شىركەتلەر بىلەن بىرلىشىپ ناخشا پىلاستىنكىسى چىقىرىۋاتىدۇ، ناخشا كېچىلىكلىرى ئۆتكۈزۈۋاتىدۇ. لېكىن كۆپىنچىسى رېستورانلاردا ناخشا ئېيتىشنى ئۆزلىرىنىڭ تۇنجى قەدىمى قىلىغان. ئۇلار شۇ ئاساستا چېنىقىپ، كىشىلەرگە تونۇلغان.

گۈلپەرى بېشىنى لىڭشىتتى.

ــ مېنىڭ سىزگە بېرىدىغان تەكلىپىم، سىز ھازىرقى ئەھۋالىڭىزدىن ئازابلىنىپ يۈرمەي، رېستورانىمغا بېرىپ ناخشا ئېيتىشنى باشلاڭ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ھازىر ياخشىراق بىرەر خىزمەتكە ئېرىشىشىمۇ تەس. ئۇ يەر ــ بۇ يەرگە دوقۇرۇپ يۈرسىڭىز ئاسانلا ئۆزىڭىزدىن ئۈمىدسىزلىنىپ قالمىسىز.

ــ راست، مۇنداق چاغدا ئادەمگە ھېچ ئامال قالمىغاندەك تۇيۇلىدىكەن.

ــ قارىغاندا، سىزنىڭ قايتا ئوقۇغۇڭىز يوق، شۇنداققۇ؟

گۈلپەرى بېشىنى لىڭشىتتى.

ــ ئۇنداق بولسا، قايتا ئوقۇش توغرۇلۇق ھېچكىم بىلەن مەسلىھەت قىلىشمايسىز. باشقىلار پەقەت دەۋەت قىلىشىنىلا، سىزگە ئانچە ــ مۇنچە مەدەت بېرىشىنىلا بىلىدۇ، ئەمما ئوقۇيدىغان ئادەم سىز. ئۆزىڭىزنىڭ چىن ئەھۋالىنى ئۆزىڭىزلا بىلىسىز. شۇنداق بولغاچقا كەسكىنلىك بىلەن قارار چىقىرىڭ ــ دە، دەرھال

ھەرىكەتكە كېلىدۇ. ياخشى ئوقۇشقا ئىشەنچىڭىز بولمىسا ئۆزىڭىزنىمۇ، باشقىلارنىمۇ ئالدىمايسىز. ئويلىغىنىڭىزدەك ئوقۇيالمايدىغانلىقىڭىزنى بىلىپ تۇرۇپ ئوقۇيالمىغىنىڭىز ئۈچۈن نومۇسلىنىپ خىجىل بولۇپ يۈرمەيسىز. چۈنكى، جاھاندا ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىن ئۆتەلمىگەنلەر بىز ئىككىمىزلا ئەمەس. بىز گەرچە ئالىي مەكتەپتە ئوقۇيالمىغان بىلەن باشقا ئىشلارنى قىلىش قولىمىزدىن كېلىدۇ.

گۈلپەرى بىردىنلا مىننەتدارلىق تۇيغۇسىغا چۆمۈلدى ھەمدە ئۆمەرنىڭ قانداق قىلىپ ئۆزىنى مۇنچىلىك چوڭقۇر چۈشەنگەنلىكىنى بىلەلمەي قالدى.

ــ سىز مېنىڭ ئىچكى ئەھۋاللىرىمنى قانداق بىلىسىز؟ــ دەپ سورىدى گۈلپەرى ئىختىيارسىز ھالدا ئۆمەر بىلەن ئۇزاقراق پاراڭلىشىشنى ئويلاپ.

گۈلپەرى شۇ تاپتا ئۆزىدە ئۆمەرگە نىسبەتەن يېقىنلىق تۇيغۇسىنىڭ ئويغىنىۋاتقانلىقىغا، ھەتتا بۇ خىل تۇيغۇسىنىڭ شۇنچە تېز كۈچىيىۋاتقانلىقىغا ھەيران قالدى.

ــ ئەلۋەتتە بىلىمەن ـ دە،ــ دېدى ئۆمەر گۈلپەرنىگە مېھرى بىلەن تىكىلىپ،ــ سىز مېنى يادىڭىزدىن چىقىرىۋەتكىنىڭىز بىلەن، مەن ھەر ۋاقىت سىزنىڭ دېرىكىڭىزنى قىلىپ تۇردۇم.

گۈلپەرى ئۈيىلىپ پەسكە قارىۋالدى. شۇ ھامان ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا ئالىم كەلدى ۋە ئىختىيارسىز ھالدا ئالىم بىلەن ئۆمەرنى سېلىشتۇرۇپ قالدى. شۇندىلا ئۇ

ئالىمدىكى كەم نەرسىنى بىلگەندەك بولدى. ئالىم ئۇنى ئۆمەرجىلىك چوڭقۇر چۈشەنمەيدىكەن. ئۇ پەقەت ئارىسىدىكى مۇھەببەتنىلا، يەنە كېلىپ ئىنتايىن تار دائىرىدىكى ھېسسىيات نۇقتىسىدىكى مۇھەببەتنىلا ئويلايدىكەن، شۇڭا گۈلپەرى ئۆزىنىڭ ئالىمنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىغا ئىشىنەلمەي كېلىۋېتىپتۇ.

ــ سوغۇق ئىچىملىكىنىڭ باشقا خىلىنى ئىچەمسىز؟

ئۆمەرنىڭ گېپى بىلەن گۈلپەرى خىيالىدىن قايتتى ۋە «ئەستا، مەن نېمىلەرنى خىيال قىلىپ يۈرىمەن؟ ئۇزاقتىن بۇيان ئالىم بىلەن ياخشى ئۆتۈپ كېلىۋاتىمەن. ئۆمەر پەقەت ئادەتتىكى دوستۇمغۇ؟! باشقىلارنى بۇنداق چوڭقۇر چۈشىنىشى ياخشى پەزىلىتىدۇ؟» دەپ ئويلاپ ئۆزىنى ئەيىبلەپ كەتتى.

ــ ئۇنداق بولسا رېستوراندا ناخشا ئېيتىشقا قوشۇلدىڭىز ــ ھە؟

گۈلپەرى بايىلا بىر قارارغا كېلىپ بولغانىدى. ئەگەر شۇنداق بولسا ئالىمغا جاۋاب بېرىشىمۇ ئاسانغا چۈشەر، بالدۇر بولار؟

گۈلپەرى بېشىنى لىڭشىتتى.

ــ ئۇنداقتا ئەتىلا بولسۇن، قانداق؟

ــ بولىدۇ، ــ دېدى گۈلپەرى.

ــ ئۇنداق بولسا ماڭا رۇخسەت قىلسىڭىز، بۇ ئىشنى تەبرىكلەش ئۈچۈن مەن بىر بوتۇلكا پىۋا ئىچەي.

ئۆمەر ئايرىمخانىدىن چىقىپ ئىشىكنى ياپتى. شۇ ۋاقىتتا سىرتتىن بىرەيلەننىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.

ـــ هوي ئۆمەرجان، بۇ يەردە يۈرىسىزغۇ؟
ئۇ رابىيەنىڭ ئاۋازى ئىدى. بۇنى ئاڭلىغان گۈلپەرى بەك بىسەرەمجان بولۇپ كەتتى.
ئۆمەرمۇ رابىيەنى كۆرۈپ سەل هودۇقتى:
ـــ هە، گۈلپەرى بىلەن كەلگەن. بىر ئىشنى مەسلىھەتلىشىۋاتىمىز.
گۈلپەرنىڭ ئىسمىنى ئاڭلاپ رابىيەنىڭ چىرايى تاتىرىپ كەتتى.
ـــ شۇنداقمۇ، گۈلپەرى بىلەن كۆرۈشۈپ قويايلا، ـــ دېدى رابىيە ئارانلا.
ئۆمەر بۇنىڭدىن سەل هودۇققان بولسىمۇ، لېكىن چاندۇرماسلىققا تىرىشىپ ئايرىمخانىنىڭ ئىشىكىنى ئاچتى:
ـــ گۈلپەرى، رابىيەلەرمۇ بۇ يەردىكەن.
ئۆمەر شۇنداق دەپ پىۋا ئالغىلى ماڭدى. لەۋلىرىدىكى تىترەك بېسىلمىغان رابىيە ئايرىمخانىغا كىرىپ كۈلۈمسىرەشكە تىرىشتى ۋە ئورنىدىن تۇرغان گۈلپەرىگە:
ـــ سىزنى مۇنداق يەردە كۆرەرمەن، دەپ پەقەت ئويلىماپتىمەن، ـــ دەۋەتتى.
ـــ هە، ئۆمەرجان بىلەن بىر ئىش توغرۇلۇق سۆزلىشىۋاتاتتۇق، ـــ دېدى گۈلپەرى بۇ يەرگە كەلگىنىگە سەل پۇشايمان قىلىپ. چۈنكى ئۇ رابىيەنىڭ كۆڭلىدىكىنى بۇرۇنلا سەزگەن. رابىيەگە بولسا ئاكىسىنىڭ ئىشى ئايان. لېكىنغۇ، ئاردا يوشۇرغۇدەك

نېمە ئىش بار؟ شۇڭا گۈلپەرى ئۇنچىۋالا ئوڭايسىزلىنىپ كەتمىدى.

رابىيە: «نېمە ئىش توغرۇلۇق سۆزلىشىۋاتقان؟» دەۋېتىشكە تاس قېلىپ ئۆزىنى ئاران تۇتۇۋالدى.

شۇ چاغدا ئۆمەر بىر بوتۇلكا پىۋا بىلەن بىر بوتۇلكا كولا ئېلىپ كىردى. تولىمۇ تەبىئىي قىياپەتكە كىرىۋالغان ئۆمەر رابىيەنىڭ ئالدىغا ئۆتۈۋالدى:

ــ ئەجەب ماڭا دېمەيلا بۇ يەرگە كېلىپ قاپسىزغۇ؟

ئۇنىڭ بۇ گېپىگە يا خۇش بولۇشىنى، يا خاپا بولۇشىنى بىلمىگەن رابىيە: «سىزگە دەپ قويسام مۇنداق ئۇچرىشىش بولماس ھەرقاچان؟» دېيىشنىڭ ئورنىغا ئىختىيارسىز راست ئەھۋالنى دەۋەتتى:

ــ بۇگۈن ئىككىمىزنى سەنئەت ئۆمەكىگە بۆلۈپتىكەن. دوستلار تەبرىكلەپ ئولتۇرۇپتىمىز. بۇ ئىشنى كەچلىكى سىزگە دېمەكچى ئىدىم.

ــ ناھايىتى ياخشى بوپتۇ، سىزنى تەبرىكلەيمەن.

ــ مەنمۇ تەبرىكلەيمەن. سىز نېمىدېگەن تەلەيلىك،ــ دېدى گۈلپەرى. ئەمما، ئىككىسىنىڭ بىللە تەبرىكلىشى رابىيەنىڭ كۈنداشلىقىنى قوزغاپ قويدى. شۇڭا ئۇ گۈلپەرنىگە بەك قىزغىن بولالمىدى، ھەتتا گۈلپەرنىڭ «سىز نېمىدېگەن تەلەيلىك» دېگەن گېپىگە قارىتا ئىككى ئېغىز كۆڭۈل سۆزى قىلىشقىمۇ رايى بارمىدى.

ــ ۋاھ، تەبرىكلەيدىغان ئىشلار جىقلاپ كەتتىغۇ!ــ دېدى ئۆمەر ئوتتۇرىدىكى ئېغىر كەيپىياتنى ئوڭشاش ئۈچۈن ھاياجانلىق سۆزلەپ.

رابىيە ئۇنىڭغا سوئال نەزىرى بىلەن تىكىلدى.

ــ گۈلپەرى ئەتىدىن باشلاپ بىزنىڭ رېستورانغا بېرىپ ناخشا ئېيتىدىغان بولدى!

بۇنى ئاڭلىغان رابىيەنىڭ چىشلىرى غۇچۇرلىدى ۋە ئۆزىنى تۇتالماي:

ــ باشقا ئىش قىلامدىكىن دېۋىدۇق، ــ دەۋەتتى.

ــ ھازىرچە ئۆزۈمنىڭ قولىدىن كېلىدىغان ئىش شۇ بولغاندىكىن، ۋاقتىنچە ئىشلەپ باقاي دېدىم، ــ دېدى گۈلپەرىمۇ ئۆزلىرىنىڭ نورمال ئىش ئۇچۇن سۆزلىشىۋاتقانلىقىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن.

ــ ئۇنداق بولسا كەچلىكى رېستوراندا سىزنى كۈتىمەن، ــ ئۆمەر رابىيەگە شۇنداق دەپ ئورنىدىن تۇردى.

ئۇلار سىرتقا چىقتى.

ــ ھازىر ئازراق ئىشىم بار. ئۇنداق بولسا، گۈلپەرى، سىز رابىيەلەر بىلەن بىرەدەم ئولتۇرۇڭ، ــ دېدى ئۆمەر.

ــ ھازىر بىكارچى بولغاندىكىن ئۆيگە بالدۇر قايتىپ كەچلىك چاي تەييارلىمىسام بولمايدۇ.

شۇنداق قىلىپ ئۇلار خوشلاشتى.

※ ※ ※

گۈلنۇرنىڭ خىيالى «تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە ئۆتكەندىمەنمۇ؟» دېگەندىلا بولۇپ قالغاچقا، كۈندە تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە ئۇچۇر ئىگىلەشكە چاپاتتى.

بىر كەتسە «ئۇنچە نومۇر تۇتۇپتۇ، مۇنچە نومۇر تۇتقۇدەك» دېگەن خەۋەرلەرنى ئېلىپ، «نومۇرۇم توشارمۇ، توشماسمۇ؟» دېگەن تەت ـ تەتىلىق ئىچىدە چۈشتىلا قايتىپ كېلەتتى. بۇگۈنمۇ ئۇ چايدىن كېيىنلا خەلىچەمنىڭ «سىز قانچىلا ئالدىرىغان بىلەن، ۋاقتى بولمىغۇچە نومۇر چىكى ئېلان قىلىنمايدۇ» دېگىنىگە قارىماي تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە كەتتى. گۈلپەرى قاچا ـ قۇچىلارنى يىغىشتۇرۇۋېتىپ ئاخشامقى قارارنى ئاپىسىغا ئېيتتى:

ـ ئاپا، مەن رېستورانغا بېرىپ ناخشا ئېيتىشنى ئويلاۋاتىمەن.

خەلچەم بۇ گەپتىن ھەيران قالدى.

ـ ئاپا، بۇنىڭ باشقىچە ئويلانغۇدەك يېرى يوق.

ـ شۇنداق بولسىمۇ، قىزىم... ئەمدى دەيمىنا...

ـ ئاپا، بۇمۇ بىر خىزمەت. كۈندۈزى تەربىيەلەش مەركىزىگە بارسام، ئاخشىمى رېستورانغا بارىمەن. مائاشىمۇ خېلى يۇقىرىكەن.

ئەمما، خەلچەم بۇنىڭغا ئىچىنى تىڭشاپ تۇرۇپ قالدى.

ـ ئاپا، ـ دېدى گۈلپەرى ئاپىسىنىڭ ئىچىدىكىنى چۈشىنىپ، ـ بىلىمەن، سىز توغرا تاپمايۋاتىسىز، مەن شۇنداق ياخشى ناخشا ئېيتالايدىغان تۇرسام، ئۇنى بىراقلا تاشلىۋېتىپ باشقا ئىشنى ئۆگىنەي دېسەم يەنە قانچىلىك جەريان كېتىدۇ؟ نەتىجىسى قانداق بولىدۇ؟ ئوچۇقراق ئېيتسام، سىز رېستوراندا ناخشا ئېيتىشنى سەت ئىش دەپ ئويلىماڭ. ھازىر كىشىلەرمۇ بۇنىڭغا كۆنۈپ قالدى.

ـــ خەقنىڭ ئاغزى يامانچۇ، قىزىم.

گۈلپەرى بۇ ئىشقا ئاپىسىنىڭ تازا رايى يوقلۇقىنى بىلىپ، بولدى قىلىش ئويىغا كەلدى. شۇڭا ئۇ:

ـــ بولمىسا، يەنە بىرقانچە ۋاقىت قاراپ باقاي،ـــ دېدى. بۇنى ئاڭلىغان خەلچەم خاتىرجەم بولغاندەك بېشىنى لىڭشىتتى.

شۇ ۋاقىتتا قورۇغا گۈلنۇر ئۇچقاندەك كىرىپ كەلدى:

ـــ مەن ئۆتۈپتىمەن، تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپكە ئۆتۈپتىمەن! شەھەر بويىچە ئۇچىنچى بولۇپ ئۆتۈپتىمەن!!

بۇنى ئاڭلىغان خەلچەم بىلەن گۈلپەرى قوللىرىدىكى ئىشنى تاشلاپ گۈلنۇرنىڭ قېشىغا كەلدى.

ـــ راستمۇ، قىزىم؟ بۇنى قانداق ئۇقتىڭىز؟

ـــ بايا مەكتەپنىڭ دەرۋازىسىغا چاپلىدى، ئىسىمىنى كۆردۇم. كىنىشكا نومۇرۇمۇ بار ئىكەن.

شۇنىڭ بىلەن ئۆينى خۇشاللىق كەيپىياتى بىر ئالدى. خەلچەم خۇشاللىق ياشلىرىنى تۆككىنىچە:

ـــ قىزىم، سىزنى نېمە بىلەن مۇكاپاتلىساق بولار؟ـــ دېدى.

ـــ چۆچۈرە!ـــ دېدى گۈلنۇر خۇشاللىقتىن ئۆزىنى باسالماي،ـــ ئاندىن تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپتە ئىشلىتىدىغانغا «خاۋجىشىڭ»دىن بىرنى...

خۇشاللىق ياشلىرىنى تېخىچىلا توختىتالالمىغان خەلچەم «ماقۇل» دەۋەتتى.

گۈلنۇر ئېلىپ كەلگەن خۇشاللىقنىڭ سەۋەبىدىنمۇ ياكى گۈلپەرىنىڭ كۆڭلىنى ئاياشنى ئويلىدىمۇ، تاماقتىن كېيىن خەلچەم:

ــ قىزىم گۈلپەرى، بارسىڭىز بېرىڭ، ــ دېدى.

ــ ئاچام نەگە باردۇ؟ ــ ئالدىراپ سورىدى گۈلنۇر.

ــ رېستورانغا بېرىپ ناخشا ئېيتىدىغان بولدۇم، ــ دېدى كۆڭلىدىكى چىگىچ يېشىلگەن گۈلپەرى.

ــ قايسى رېستورانغا؟

ــ «مىڭئۆي رېستورانى».

ــ ۋاھ، نوچى رېستوران ئۇ، ــ دېدى گۈلنۇر چاڭىلداپ سۆزلەپ، ــ ئەسلىي ئاچام ناخشا ئېيتىپ داڭ چىقىرىشى كېرەك ئىدى. مانا ئەمدى ساۋاقداشلىرىم «گۈلپەرى دېگەن ناخشىچى ناخشىنى قالتىس ياخشى ئېيتىدىكەن» دېسە، «ئۇ مېنىڭ ئاچام» دەپ ماختىنىدىغان بولدۇم.

گۈلنۇرنىڭ ساددىلارچە ماختاش سۆزى خەلچەم بىلەن گۈلپەرىنىمۇ خۇش قىلىۋەتتى.

ــ رابىيە دېگەن دوستۇمنىڭ ئۆمەككە ئورۇنلاشقىنىنى، مېنىڭ ئۇ رېستورانda ناخشا ئېيتىدىغان بولغانلىقىمنى تەبرىكلەپ شۇ رېستورانda ئولتۇرماقچى بولغانىدۇق. سىزنى قوشۇپ تەبرىكلىۋېتەيلى، شۇڭا سىزمۇ بىللە بېرىڭ.

ــ ماقۇل، ئاچا، بەك ياخشى بولدى.

كەچلىكى گۈلدەك ياسانغان قىزلار «مىڭئۆي رېستورانى»نىڭ سەھنىگە يېقىن يېرىدىكى شىرەگە

كېلىپ ئورۇنلاشتى. ئۆمەر ئۇلارنى كۈتۈش ئۈچۈن پايپېتەك بولدى.

قىزلار ئۆزلىرىنى قويۇۋېتىپ چۈۋۈرلىشاتتى، تەبرىك سۆزلىرىنى قىلىشاتتى، سۇلايمان قىزىقچى نومۇر ئورۇنلىسا قاقاهلاپ كۈلۈشەتتى، تىنماي چاۋاك چېلىشاتتى، مۇزىكا ئۇسسۇلغا چېلىنسا ئوتتۇرىغا چۈشۈۋېلىپ پاس چىقىرىشىپ پىرقىرىشاتتى، كەينى ـ كەينىدىن ئۇسسۇلغا مۇزىكا چېلىنسا «ۋالىس» دەپ ۋارقىرىشاتتى. ئۆمەر بولسا قىزىل هاراق تولدۇرۇلغان رومكىسىنى كۆتۈرۈۋېلىپ رابىيە بىلەن گۈلپەرىنىڭ كولا قويۇلغان ئىستاكىنى بىلەن چېقىشتۇرۇپ ئۇلارنى تەبرىكلەيتتى، ئارىلاپ ـ ئارىلاپ گۈلنۇرنى ئەركىلىتىپ قويياتتى. ئەمما، رابىيەنىڭ ئىچىنى بىرنەرسە تاتلىغاندەك بولۇپ پەقەت ئېچىلالمىدى. باشقىلارغا ئەگىشىپ قاقاهلاپ كۈلۈشلىرىمۇ سۈنئىي بولۇپ قالدى. بولۇپمۇ ئۆمەر گۈلپەرىنى تەبرىكلىگەندە، گۈلنۇرغا ئاكىلارچە يېقىنچىلىق قىلىپ ئەركىلەتكەندە ئۇنىڭدىكى بۇ خىل تۇيغۇ كۈچىيىپ ئۇنى بەك بىئارام قىلىۋەتتى.

زالدىكى باشقا كىشىلەر بولسا قىزلارغا ۋە گۈزەل قىزلار بىلەن ئەركىن چاقچاقلىشىپ يۈرگەن ئۆمەرگە هەۋەس بىلەن قارىشاتتى.

ئۇلار گەرچە ئېچىلىپ ـ يېيىلىپ ئولتۇرغان بولسىمۇ، لېكىن مۇزىكىنىڭ يۇقىرىلىقىدىن، ۋارقىراق ـ چۈرۈكىنىڭ تولىلىقىدىن پاراڭلىشىش، مۇڭدىشىش ئىمكانىيىتى بولمايۋاتاتتى. بۇنىڭغا چىدىمىغان

مۇيەسسەر ئۆمەرگە ئاڭلىتىپ قەستەنگە:

ــ بۇنداق يۇقىرى ئاۋازدا ئادەم قانداقمۇ ئارام ئالالىسۇن؟ بۇرۇن سەھنىدە ئۇسسۇل ئويناپ بىلەلمەپتىكەنمىز، ــ دېدى. ئەما، باشقىلار بىرنېمە دېگۈچە ئۆمەر دەررۇلا ئىنكاس قايتۇردى:

ــ بۇنىڭغا نېمە ئامال؟ خەق شۇنى خالايدىكەن ئەمەسمۇ!

ــ بۇنداق ۋاراڭ ـ چۇرۇڭدىن قانداقمۇ ھۇزۇر ئالالىسۇن؟

ــ بۇ ۋاراڭ ـ چۇرۇڭ بەزىدە مېنىڭمۇ قۇلاق ـ مېڭەمنى يەپ پەقەت چىدىيالمايلا قالىمەن، ــ دېدى ئۆمەر، ــ پۇل خەجلەپ خەق چىدىغاندىكىن، پۇل تېپىۋاتقان مەن ئەلۋەتتە چىدىشىم كېرەك ـ تە.

ــ ئۇنداق دېگۈچە ياڭراتقۇنىڭ ئاۋازىنى تۆۋەن قىلسىڭىزلا بولامدۇ؟

ــ بىزنىڭغۇ شۇنداق قىلغىمىز بار، بىراق بەزىدە مەرىكە ئىگىلىرى ئۇنىمىسا، بەزىدە خېرىدارلار ئۇنىمايدۇ.

ــ ئۇغۇ راست، ــ دېدى رىسالەت گەپكە ئارىلىشىپ، ــ بەزى ئادەملەر بار، ئاشۇنداق مۇھىتتا ئويناپمىسا پۇخادىن چىقمايدۇ.

ــ مەنمۇ بەزىدە ئويلايمەن، تاماقلانغاندا بولسىمۇ يېنىك مۇزىكىلار تۆۋەن ئاۋازدا قويۇلسا، ئويىنغاندا ئاندىن... ــ گەپ شۇ يەرگە كەلگەندە گۈمبۈرلەپ مۇزىكا باشلىنىپ ئۆمەرنىڭ سۆزىنى ئۈزدى. بۇنىڭدىن ئۆمەر

كۆلدى، ــ مانا، بۇنىڭغا بەزىدە مېنىڭمۇ ئامالىم يوق.

باشقىلار بۇنىڭغا كۆلۈشتى ۋە تانسىغا يۈگۈرۈشتى.

ئاربدا ناخشا ـ مۇزىكا بىرئاز بېسىقىپ ئارامچىلىق بولۇۋېدى، ئۆمەر سۆزگە قوپتى:

ــ مەن بۇ بىر رومكا ھاراق بىلەن سىلەرگە بولغان رەھمىتىمنى بىلدۈرىمەن، بۇرۇن رابىيە، مۇيەسسەر قاتارلىق گۈللىرىمىز رېستورانىمغا كېلىپ ئۇسسۇل ئويناپ، ماڭا مەدەت بېرىپ ئىشلىرىمنى رونىق تاپقۇزدى. ئەمدى ئۇلار ئۆمەكىكە ئۇچۇپ كەتتى. كۆڭۈلدىكىدەك ياخشى خىزمەتنىڭ بولغىنى بەك ئوبدان بولدى. ئەمما، ئۇلارغا ئوبدان بولغىنى بىلەن ماڭا يامان بولدى. مەن كۆچلۈك سەنئەتكارلىرىمدىن ئايرىلىپ قالدىم. ئاخىرىغۇ ئۇنداقمۇ بولمىدى. تەلىيىمگە ئۆزىنى يوشۇرۇپ يۈرگەن كاتىتا ناخشىچى گۈلپەرى ماڭا مەدەت بولۇش ئۈچۈن ئۆزىنى مەلۇم قىلدى. كۆڭلۈم ئەمدى ئارامىغا چۈشتى. مېنى قوللاۋاتقان سىلەرگە ئوخشاش قەدىرداىلىرىمغا مىڭ رەھمەت.

شۇ چاغدا رابىيە كېلىپ گۈلپەرنىگە پىچىرلىدى ۋە ئۆمەرگە:

ــ ئۆمەرجان، بىئەپ بولمىسا گۈلپەرى ئىشخانىڭىزدا تېلېفون قىلىۋالغان بولسا، ــ دېدى.

ــ بولىدۇ، ئاۋۇ ئىشىكتىن چىقىپ ئوڭغا بۇرۇلۇڭ، ئىشىك ئوچۇق.

گۈلپەرى ئىشخانىغا كىرىپ رابىيە دېگەن نومۇرغا تېلېفون قىلدى:

— ۋەي، ئالىم، تىنچلىقمۇ؟

— گۈلپەرى، قانداق ئەھۋالىڭىز؟ كۆرۈشمىگىلى خېلى كۈن بوپتۇ.

— نەچچە كۈن بۇرۇنلا ئۆيىڭىزنىڭ ئالدىدىكى ئاشخانىدا تاماق يېدۇققۇ؟

— شۇنداقمىدى؟ لېكىن ماڭا بەك ئۇزاق بىلىنىپ كەتكەن ئوخشايدۇ.

گۈلپەرى ئۇنىڭ بۇ گېپىدىن خۇش بولدى:

— نېمە ئىش قىلىۋاتىسىز؟

— سىزنى كۆرگۈم كېلىپ... بايا ئۆيىڭىزگە تېلېفون قىلسام سىزنى بىر يەرگە كەتتى، دېدى. شۇڭا «رابىيە بىلەن بىللىمىكىن» دەپ ئويلاپ رابىيەگە چاقىرغۇ قىلىپ سۆز قالدۇرغانىدىم. ھازىر شۇنداق كۆرۈشكۈم بار ئىدى، لېكىن دوستلىرىڭىز بىلەن ئولتۇرۇۋېتىپسىز. بوپتۇ، بۈگۈن دوستلىرىڭىز بىلەن كۆڭۈللۈك ئولتۇرۇۋېلىڭ، لېكىن ئەتە كۆرۈشمىسەك بولمايدۇ.

— بولىدۇ، سائەت قانچىدە؟

— كەچتە، سائەت يەتتىدە.

— كەچتە؟

— ئۇنتۇپ قالماڭ، مەن ساقايغاندا ئىككىمىز ياخشى پاراڭلىشىدىغان بولغان، ھازىر تەلتۆكۈس ساقايدىم.

— بولىدۇ.

ئۇلار خۇشلاشتى. گۈلپەرى ئۆزىنىڭ شۇ تاپتا ئالىم بىلەن چىن كۆڭلىدىن كۆرۈشكۈسى كېلىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى.

ئۇ ئەمدى ئارقىغا بۇرۇلۇشىغا شىرەدىكى يېزىق ئەينىكىنىڭ ئاستىدا ئىسمىنى كۆرگەندەك قىلىپ توختاپ قالدى. دەرۋەقە، ئەينەك ئاستىدا ئۆزىنىڭ ئىسمى ۋە تېلېفون نومۇرى بار ئىدى. بۇ چوڭ بىر ۋاراق قەغەز بولۇپ، ئۈستى تەرىپىگە «ئۆز يارىم سۆيۈملۈكتۇر» دېگەن ناخشىنىڭ تېكىستى، ئاستىغا گۈلپەرنىڭ ئىسمى، تېلېفون نومۇرى يېزىلغانىدى. گۈلپەرى باشتا بۇنى سەل غەلىتە ھېس قىلغان بولسىمۇ، لېكىن: «بەلكىم ئالاقىلىشىشقا قولاي بولسۇن ئۈچۈن يېزىپ قويغاندۇ» دەپ ئويلاپ ئىشخانىدىن چىقتى.

زالدا ئۇلار كۆرۈنمەيتتى. شۇ چاغدا بىر كۈتكۈچى كېلىپ «ئۇلار ئايرىمخانىدا» دېدى. دەرۋەقە، ئۇلار ۋاراڭ ـ چۇرۇڭدىن قېچىپ ئايرىمخانىغا كىرىۋالغانىدى.

ئۇ ئايرىمخانىغا كىرگەندە سۇلايمان قىزىقچى پاراڭغا تەييارلىنىپ تۇرغانىكەن. ئېنىقكى، سۇلايمان قىزىقچى قىزلارنىڭ تەكلىپى بىلەن ئۆمەرنىڭ يۇزىنى دەپ بۇ يەرگە كىرگەنىدى.

ــ مەن سىلەرگە بىر شېئىر ئوقۇپ بېرەي، ــ دېدى سۇلايمان قىزىقچى ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە چىقىپ. بۇنىڭدىن ئولتۇرغانلار كۈلۈپ كېتىشتى، ــ مەن تۇرسۇنبەگ ئىبراھىمنىڭ «مەيخورلار مارشى» دېگەن شېئىرىنى ئوقۇپ بېرەي:

قورال قىلىپ چوكىنى، بومبا قىلىپ شېشىنى،
رومكا بىلەن ئاتىمىز.

ئاكوپ قىلىپ ئېرىقنى، تاڭدۇرالماي يېرىقنى،
يول بويىدا ياتىمىز.
نەدە قانداق ئوق تەگدى، كىملەرگە گۆش لوق تەگدى،
ئويلاپ غەمگە پاتىمىز.
تاشلاپ ئاخىر غەملەرنى، ئىزدەپ شۇ دەم كەملەرنى،
قاۋاققىلا چاپىمىز.
قۇلاق سالماي ئەرزىگە، پەرۋا قىلماي قەرزىگە،
ناشتىغىلا قاقىمىز.
بىر ئىستاكان مەي بىلەن، بەزى قۇرۇق قەي بىلەن،
چىشىنىمۇ چاقىمىز.
قايتا جەڭگە كىرەلمەي، تۇز يولدىمۇ يۇرەلمەي،
يەنە ئاكوپ تاپىمىز.
ئاكوپتا بىر ياتقانچە، بىر ئىستاكان ئاتقانچە،
پولات بولۇپ قاتىمىز.
باشقىلاردەك بېلى بوش، بويىنى يۇمشاق چالا گۆش،
ئەمەس ئۇنداق لاتىمىز.
پىرىمىز بار ھەييامدەك، كۆڭلى باھار ئەييامدەك،
شۇنداق ئۇلۇغ زاتىمىز.
زاتىمىزدىن تانماستىن، مەيگە مەڭگۇ قانماستىن،
ھەتتا جاننى ساتىمىز.
كىم ئالايسا بىزلەرگە، جاكاردۇر بۇ سىزلەرگە،
تانابىنى تارتىمىز.
بىلىڭىز دەل شۇڭلاشقا، سىزدەكلەرنى ئوڭلاشقا،
مانا ئىچىۋاتىمىز.

سۇلايمان قىزىقچىنىڭ ھەربىر مىسرانى ئوقۇغاندا شۇ مىسرانىڭ مەزمۇنىغا ماس قىلغان ھەرىكەتلىرى ئولتۇرغانلارنى تازا كۈلدۈردى.

— ئەمدى بىرەر - ئىككى يۇمۇر سۆزلەپ بەرمەمسىز، — دېدى مۇيەسسەر.

— بولىدۇ، خېنىم، — دېدى سۇلايمان قىزىقچى، — لېكىن مەن يۇمۇر سۆزلەپ تومۇر تۇتمەن جۇمۇڭ.

— ئىشەنمەيمەن، — دېدى مۇيەسسەر چېقىشىپ.

— سۇن ۋۇكۇڭ يىپ باغلاپ تومۇر تۇتسا ئىشىنىسىز، مەن يۇمۇر سۆزلەپ تومۇر تۇتسام ئىشەنمەمسىز؟

— ئۇنداق بولسا دەپ بېقىڭە.

— شۇ تاپتا سىزنىڭ تومۇرىڭىز: «يۇمۇر، يۇمۇر. سۇلايمانغا يۇگۇر» دەپ سوقۇۋاتىدۇ.

قىزلار بۇ چاقچاقتىن ھۇزۇرلىنىپ كۈلۈشتى.

— ئۇنداقتا مەن بىر يۇمۇر سۆزلەي:

«بىر ئادەم چېركاۋغا توۋا قىلغىلى بېرىپتۇ ۋە:

— پوپ جانابلىرى، مەن بىر گۇناھ ئۆتكۈزۈپ قويدۇم، — دەپتۇ.

— قېنى سۆزلىگىنە، بالام، — دەپتۇ پوپ، — قانداق گۇناھ ئۆتكۈزۈپ قويدۇڭ؟

— ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدە ناتسىستلار قوغلاپ يۇرگەن بىر يەھۇدىينى يوشۇرۇپ قويغان ئىدىم، — دەپتۇ ئۇ ئادەم.

— بۇ ياخشى ئىش ئىكەنغۇ، — دەپتۇ پوپ، — نېمىشقا

ئۆزۈڭنى گۈناھكار ھېس قىلىسەن؟

— مەن ئۇنى يەر ئاستى ئۆيىمىزگە يوشۇرۇپ قويغان، لېكىن ئۇنىڭدىن ھەركۈنلۈك ئىجارە ھەققى ئۈچۈن 1500 فىرانىك ئالغانىدىم.

— سەن مۇشۇ ئىش ئۈچۈن توۋا قىلغىلى كەلدىڭمۇ؟ ھايات قېلىشىڭ ئالدىدا 1500 فىرانىك دېگەن نېمىتتى، بالام؟

— لېكىن،— دېدى ئۇ كىشى،— مەن ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشىنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىنى ھازىرغىچە ئۇنىڭغا ئېيتمىدىم.»

ئۇلار بەدىنى غەيرىي ئۆسكەن سۇلايمانىنىڭ شۇنچىۋالا قىزىق يۇمۇر سۆزلىيەلەيدىغانلىقىغا ھەيران قالدى.

— يەنە بىرنى،— دېيىشتى ئۇلار.

— ماقۇل،— دېدى سۇلايمان قىزىقچى دەرھاللا:

«بىر نازىر بىر كۈنى ئايال شوپۇرى بىلەن سەپەرگە چىقىپتۇ. يېرىم يولدا ماشىنىسى بۇزۇلۇپ قالغاندىن كېيىن ئايال شوپۇر چۈشۈپ:

— مەن ئايال بولۇش سۈپىتىم بىلەن ماشىنا ئاستىغا كىرمىسەم بولاتتى. بىراق، شوپۇر بولۇش سۈپىتىم بىلەن كىرمەي ئامالىم يوق،— دەپ ماشىنىنىڭ ئاستىغا كىرىپ كېتىپتۇ. ئارقىدىن نازىر چۈشۈپ:

— مەن نازىر بولۇش سۈپىتىم بىلەن چۈشمىسەم بولاتتى. لېكىن، ئەر بولۇش سۈپىتىم بىلەن ماشىنىدىن چۈشۈپ ماشىنىنىڭ ئاستىغا كىرمەي ئامالىم يوق،— دەپ ماشىنىنىڭ ئاستىغا كىرىپتۇ.

بىر چاغدا قاتناش ساقچىسى كېلىپ دەپتۇ:

ــ مەن يولۇچى بولۇش سۈپىتىم بىلەن ئارىلاشمىسام بولاتتى، لېكىن ساقچى بولۇش سۈپىتىم بىلەن شۇنى ئەسكەرتىپ قويايكى، ماشىنىڭلارنى ئاللىقاچان ئوغرى ئېلىپ كەتتى...»

يۈمۈرنىڭ ئاخىرىغا تەقەززا بولۇپ ئولتۇرغان قىزلار يۈمۈرنىڭ ئاخىرىنى ئاڭلاپ پىخىلداپ كۈلگىنىچە يۈزلىرىنى ئېتىۋېلىشىپ:

ــ ۋىيەي، نېمانچە بىئەپ يۈمۈر بۇ،ــ دېيىشىپ كەتتى. ئەمما سۈلايمان قىزىقچى بولسا:

ــ يۈمۈر دېگەنىنىڭمۇ تۈز ــ تەمىنى تەڭشەپ تۇرمىساق قىزىقى بولمايدۇ،ــ دەپ قويۇپ كولاسىنى ئىچىپ ئولتۇرۇۋەردى.

ــ ئەمدى مەن بىر ناخشا ئېيتىپ بېرەي،ــ ئۆمەر شۇنداق دەپ كەيپىياتنى تەڭشىمەكچى بولدى ۋە گىتارنى قولىغا ئالدى. ئۆمەرنىڭ گىتار تارلىرىنى يېنىك چېلىشى بىلەن ھەممەيلەن جىممىدە قۇلاق سېلىشتى.

ئاسماندىكى لاچىنلارنىڭ قاناتىدا توپا يوق،
ئالدانماڭلار، چىرايلىقتا ۋاپا يوق.

ناخشا تۈگىشىگە قىزلار چاۋاك چېلىشىپ كەتتى، ئەمما سۈلايمان قىزىقچى:

ــ رېستورانىدا ناخشىنى سىز ئېيتمىغانىدىكىن، تولا قاقىلدىماي شۇ كىشىگە پۈرسەت بېرىڭە،ــ دېدى. ئۆمەر

كۈلۈپ سۈلايمان قىزىقچىغا مۇشتىنى تەڭلىدى:

— ئادەمنى مۇشۇنداق ئوسال قىلىسىز ئەمەسمۇ...

سۈلايمان قىزىقچى دەرھال قورققان ۋە ئامالسىز قالغان قىياپەتكە كىرىۋالدى:

— ئۆمەركا، توختاپ تۇرۇڭ، مەن شىرە ئۈستىگە چىقىۋالاي، بولمىسا تۈمشۇقىڭىزغا قولۇم يەتمەيدۇ.

ئۇلار سۈلايمان قىزىقچىنىڭ ھازىر جاۋابلىقىغا كۈلۈشكەندىن كېيىن:

— بۇمۇ توغرا گەپ. گۈلپەرنىڭ ناخشىسىنىمۇ ئاڭلاپ باقايلى، — دېدى قىزلاردىن بىرى.

— بولىدۇ، — دېدى كۆڭلى خېلى ئېچىلىپ قالغان گۈلپەرى تارتىشىپ ئولتۇرمايلا، — مەن «مۇھەببەت» دېگەن ناخشىنى ئېيتىپ بېرەي.

— قايسى؟ — سورىدى ئۆمەر.

— ھېلىقى «جانىنى ئالساڭمۇ مەيلىدى» دېگەن مىسراسى بار ناخشىچۇ.

— ھە، بىلدىم، مەن گىتار بىلەن تەڭكەش قىلىپ بېرەي، — دېدى ئۆمەر.

شۇ چاغقىچە ئارتۇق سۆزلىمەي جىم ئولتۇرغان گۈلنۇر ئېغىز ئاچتى:

— قوش كىشىلىك ناخشا ئۇ. بولمىسا، ئۆمەركا، سىز جور بولۇڭ.

بۇ تەكلىپكە قىزلارمۇ چۆچۈرلىشىپ قوشۇلدى:

— ئەمدى قاملاشتى.

— بۇ ناخشىنى ئۆز پۇرىقى بىلەن ئاڭلايدىغان بولدۇق.

ـ ئىككىسىنىڭ ئاۋازىمۇ ماسلىشىپ قالامدۇ نېمە؟
ئۆمەر گىتارىنى تەڭشىدى، ئاندىن چېلىشقا باشلىدى. گىتار تارىدىن چىقىۋاتقان ناخشىنىڭ ئېنىق ئاھاڭىغا بىر ئادەمدىن باشقا ھەممەيلەن بېشىنى بىر ئۇيانغا ـ بىر بۇيانغا قىلىپ تەڭكەش قىلىشقا باشلىدى.
رابىيەنىڭ ئىچىگە باياتىنىدىن بېرى تۇتاشقان ئوت بارغانسېرى كۈچىيىپ ئۇنىڭ يۈرىكىنى پۈچىلاشقا، دېمىنى سىقىشقا، يۈرىكىنىڭ تېگىنى يالماپ يۇتۇشقا باشلىدى. ئالدى بىلەن ئۆمەر ناخشىنى باشلىدى:

قانچە يىللار بولدى يارىم سېنى كۈتكىلى،
سېنىڭ ۋەسلىگگە يەتسەم ئارمانىم يوق ئىدى،
يېتەلمىگەچ يار ۋەسلىگگە ياشلىرىم قۇرۇدى.

ئەمدى رابىيە بۇرۇنقىغا ئوخشاش «مەنمۇ سىزنىڭ ۋەسلىگىزگە تەشنا» دەپ ئويلىماقچى بولغان بولسىمۇ، ئەمدى ئۇنداق ئويلاش سالاھىيىتى قالمايۋاتقاندەك ئولتۇرالماي قالدى.
ناخشا نۆۋىتى گۈلپەرىگە كەلدى:

جاننى ئالساڭمۇ مەيلىدى يېنىمدا تۇرۇپ،
كۆرۈپ باقسام گەر يارىم سەن يۇرەكنى يۇلۇپ،
شۇ چاغ بىلەتتىڭ مېنىڭ كۆيگەن قەلبىمنى.

گۈلپەرى ئۆمەرگە يېقىملىق بېقىپ يۇقىرىقى

مىسرالارنى ئېيتىۋىدى، رابىيە چىدىماي يىغلىۋەتكىلى تاسلا قالدى. ئۆمەر ناخشىنىڭ ئەۋجىنى ئېيتىشقا باشلىدى:

كېچە ـ كۈندۈز سەن ھەر دائىم مېنىڭ ئويۇمدا،
بىلگىن يارىم مېنىڭ بەختىم سېنىڭ قولۇڭدا،
قاچانغۇچە يېتەلمەيمەن سېنىڭ ۋەسلىڭگە؟

ناخشا تۈگىۋىدى، ھەممەيلەن قىزغىن چاۋاك چېلىشىپ كەتتى.

ــ گۈلپەرى، ئاۋازىڭنىڭ ھەر كۈنى مۇشۇنداق ساز تۇرۇشىنى ئۈمىد قىلىمەن، ــ دېدى ئۆمەر. بۇ چاغدا رابىيە «ئۇلار نېمىشقا مۇنداق يېقىنچىلىق قىلىشىدۇ؟» دېگەن ۋەسۋەسىلىك ئوينىڭ ئىسكەنجىسىدە قالغان بولۇپ، گۈلپەرنى بۇ يەرگە ئەكەلگىنىگە تۈنجى قېتىم پۇشايمان قىلىۋاتاتتى.

ئۇلار خۇشال كەيپىيات ئىلكىدە قىلىشتى.

ــ خۇش بولدىڭىزمۇ، سىڭلىم؟ ــ سورىدى يولدا كېتىۋاتقان گۈلپەرى.

ــ بەك خۇش بولدۇم، ــ دېدى گۈلنۇر ھەۋەس بىلەن، ــ سىلەرنىڭ ئىشىڭلار نېمىدېگەن پەيزى. مۇشۇنداق بولسا كۈنىڭىز خۇشال ئۆتكۈدەك.

ــ ياخشى ئادەملەر بىلەن دوست بولسىڭىز شۇنداق، ــ دېدى گۈلپەرى سىڭلىسىنى ئالمىنىڭ ماشىنىسى بىلەن تازا ئوينىتىۋېتىشنى ئويلاپ. «گۈلنۇر

ناۋادا ئېسىل ماشىنا بىلەن قەدىمىي شەھەرگە ساياھەتكە بارسا، ئالمىنىڭ ئاتىسىنىڭ شەھەر باشلىقى ئىكەنلىكىنى ئاڭلىسا قانچىلىك ھەيران قالار؟» شۇلارنىمۇ ئىختىيارسىز ئويلاپ كەتكەن گۈلپەرى پىسكۈكىده كۈلۈپ قويدى.

شۇ ۋاقىتتا گۈلنۇر ئۇ ئويلىمىغانلا بىر گەپنى قىلدى:

ــ ئاچا، ئۆمەر ئاكاش سىزنى ياخشى كۆرەمدۇ نېمە؟

بۇ گەپنى ئاڭلىغان گۈلپەرى چۆچۈپ كەتتى ۋە: «يوق گەپنى قىلماڭ» دېمەكچى بولدى ــ يۇ، ئۆزىمۇ تۇيمىغان ھالدا بىر خىل قىزىقىش بىلەن:

ــ قانداق دەيسىز؟ ــ دەپ سورىدى.

ــ ھەممىدىن سىزگە قىزغىن مۇئامىلە قىلىدىكەن. سىزگە بىردەم ــ بىردەم قاراپلا تۇردى. بىللە ناخشا ئېيتقان ۋاقىتىڭىزلاردا بەك خۇشال بولۇپ كەتتى.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ گۈلپەرىدە «لەززەت تورتخانىسى»دا پەيدا بولغان ئىسسىق ئېقىم يەنە تومۇرلىرىدا ئاققانىدەك بولدى لېكىن ئۇ دەرھال بېشىنى سىلكىۋەتتى:

ــ يوق گەپلەرنى قىلماڭ، سىڭلىم. مەن ئۆمەرجان بىلەن ئەمدىلا تونۇشتۇم.

ــ ئىشقىلىپ، ماڭا شۇنداق تۇيۇلدى.

شۇنىڭ بىلەن گۈلنۇر ئۆزىنىڭ تەجرىبە ئوتىتۇرا مەكتەپنىڭ ئوقۇتۇش شارائىتىنىڭ ياخشىلىقى ھەققىده ئاڭلىغانلىرىنى سۆزلەشكە باشلىدى.

لېكىن، گۈلپەرنىڭ ئىچىگە جىن كىرىۋالغانىدەك بولۇپ قالدى. ئۇ ئىختىيارسىز ھالدا ئۆمەرنىڭ ئۆزىگە

تېلېفون قىلغىنىنى، يېقىنچىلىق بىلەن مۇئامىلە قىلغىنىنى، كۆزىگە تىكىلىپ قاراشلىرىنى، ئۆزىنىڭ كۆڭلىنى ئىزدەپ قىلغان يېقىشلىق پاراڭلىرىنى، «ئۆز يارىم سۆيۈملۈكتۇر» دېگەن ناخشا بىلەن ئىسمىنى، تېلېفون نومۇرىنى ئۇستىلىگە باستۇرۇپ قويغانلىقىنى، ھەر ۋاقىت قىلىۋاتقان قىزغىن مۇئامىلىسىنى، بىللە ناخشا ئېيتقاندىكى ھاياجانلىق ھالىتىنى، سۈنۈق دىلىنى يەنە ئازابلىماسلىق ئۈچۈن ئىمتىھان ئىشىنى ئۇستىلىق بىلەن تىلغا ئالغانلىقىنى ئويلاپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭدا «ئۆمەرجان مېنى ياخشى كۆرۈپ قالغاندىمۇ؟» دېگەن ئوي پەيدا بولدى. يەنە «مەن نېمىشقا تورتخانىدا ئالىم بىلەن ئۆمەرجانىنى سېلىشتۇرغاندىمەن؟ ئادەم نېمىشقا ئۆز خىيالىغا ئۆزى ئىگە بولالمايدىغاندۇ؟» دېگەنىنىمۇ ئويلىدى. لېكىن، ئارقىدىنلا ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا رابىيەنىڭ ئاچچىقلانغان ھالىتى كېلىۋىدى، «ياق، ياق! مەن نېمىلەرنى ئويلاۋاتىمەن؟» دەپ ئۇ خىيالىنى ئۆزىدىن نېرى قىلىشقا تىرىشتى.

لېكىن، ئۇ شۇ ئاخشىمى ئۆمەر بىلەن بىللە ناخشا ئېيتقىنىنىڭ چۈشىگە كىرىپ قالىدىغانلىقىنى پەقەت ئويلىمىغانىدى.

※ ※ ※

بۈگۈن تۈنجى ئاخشىمى بولغاچقا گۈلپەری ئىككى ناخشا ئېيتتى، ئەمما ئۇ شۇ ئىككى ناخشىسى بىلەنلا

ئالقىشقا ئېرىشتى. ئۇنۇمى ئۇلار ئويلىغاندىنمۇ ياخشى بولدى. ھەتتا مۇزىكانت بالىلارمۇ خۇشاللىقىدا:

ــ گۈلپەرى، سىزگە مۇزىكا چېلىپ بېرىپ ھاردۇقىمىز چىقتى،ــ دېيىشىپ كېتىشتى.

ناخشىسىنى ئېيتىپ بولغان گۈلپەرى قايتىشقا ئالدىرىدى. ئۆمەر ئۇنىڭ قېشىغا كەلدى:

ــ گۈلپەرى، ئالدىرىمىسىڭىز، بىردەم پاراڭلاشساق بولاتتى.

گۈلپەرىدە ئۆمەر توغرۇلۇق خىيال پەيدا بولغاندىن كېيىن گۈلپەرى ئۆمەرگە گەپ ـ سۆز قىلغاندا ئېھتىيات قىلىشنى ھەم ئۇ بۇ ھەقتە «ئۆمەرجاندا شۇنداق خىيال پەيدا قىلىپ قويماي» دەپ ئويلىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۈگۈن چۈشتىن كېيىن تېلېفوندا دېيىشكىنى بويىچە شۇ تاپتا ئالىم سىرتتا ئۇنى ساقلاۋاتاتتى. بىراق، بۇنى ئۆمەرگە دېگىلى بولمايدۇ ـ دە. شۇڭا گۈلپەرى:

ــ خاپا بولماڭ، بىرئاز ئىشىم بار ئىدى، كېيىن پاراڭلاشساق،ــ دەپ خوشلىشىپ ماڭدى.

رېستورانىنىڭ ئالدىدا ئالىم ئۇنى ماشىنىسى بىلەن ساقلاپ تۇراتتى.

ــ ناخشىنى چاڭ كەلتۈرۈپ ئېيتىۋەتكەنسىز؟ــ دېدى ئالىم بۈگۈن ئالاھىدە ياسانغان گۈلپەرىگە ھەۋەس بىلەن قاراپ،ــ ھەي، مەن ئاڭلىيالماي ئارماندا قالدىم ـ دە.

ــ ياخشى ئېيتقان ئوخشايمەن،ــ دېدى گۈلپەرى بىرىنچى قەدەمنى ئوڭۇشلۇق باسقىنىدىن خۇش بولۇپ،ــ سىزگە كېيىن ئايرىم ئېيتىپ بېرىمەن.

ئۇلار ۋاژىلداپ قاينىاپ كەتكەن كەچلىك بازاردا كۆدىدە قىلىنغان تۆگرە بىلەن تاماقلانغاندىن كېيىن، ئالىم:

ــ مەن بىلەن قانداق جايدا پاراڭلاشقۇڭىز بار؟ ــ دەپ سورىدى.

ــ ۋاراڭ ــ چۈرۈڭدىن مېڭەم ئاغرىپ كەتتى، تىنچراق يەر بولسا بولاتتى.

ــ بولىدۇ.

ئالىم ئازراق سوغۇق ئىچىملىك ئالغاندىن كېيىن ماشىنىنى غەربىي ئايلانما يولغا بۇرىدى. غەربىي ئايلانما يولى شامالىلىق، تىنچ، ماشىنىلارمۇ ئاز بولغاچقا كىشىگە ئارامبەخش تۇيغۇ بېغىشلايتتى. ماشىنىنى توختاتقان ئالىم ماشىنىنىڭ ئۈنئالغۇسىنى ئېچىپ قويغاندىن كېيىن ماشىنىدىن چۈشۈپ كەينى ئورۇندۇقتا ــ گۈلپەرىنىڭ يېنىغا چىقتى.

ئوغۇللار بىلەن مۇنداق مۇھىتتا تۇنجى قېتىم ئولتۇرغان گۈلپەرىدە سەل هودۇقۇش ۋە خۇدۇكسىرەش پەيدا بولدى.

ناخشا باشلاندى:

سۆيگەنىم گۈناهمۇ، يار يامان دېمە مېنى،
بىر ئۆمۈر ساقلىدىم، ئۇنتۇدۇڭ هەممىنى.

ــ سىزگە ئۆتكەندە ئېيتتىم، قولۇم ساقايغاندا دەپ... ــ دېدى ئالىم ئۆزىنى خىجىلا تۇتۇۋالغان هالدا، ــ مەن سىزگە يەنە... يەنە تەلەپ قويماقچىمەن.

گۈلپەرى بۇ گەپتىن تۇنجى قېتىم ھاياجانلاندى، يۈرىكى دۈپۈلدەپ سوقتى. ئۇ شۇ تاپتا ئۆزىدىكى نازۇك سېزىملارنىڭ غەيرىيلىشىۋاتقانلىقىنى سەزدى.

ئازاب بولدى مۇھەببەت، ھەسرەتلىكتۇر كۈنلەر،
يۈرەكتە قالدىغۇ شېرىن كۈيلەر.

— سىزنى قانچىلىك ياخشى كۆرىدىغانلىقىم سىزگە ئايان، ئۆزۈمگە تېخىمۇ ئايان،— دېدى ئالىم سەممىي ھېسسىيات بىلەن سۆزلەپ،— ئەمدى سىزگە ئويلىنىش ۋاقتى بېرەلمەيمەن. ئويلىنىشقا پۇرسەت يوق، رۇخسەتمۇ يوق. قېنى جاۋاب بېرىڭ: مېنى ياخشى كۆرەمسىز؟ ياكى ياخشى كۆرەلمەمسىز، يوق؟ ماڭا ئوچۇق دەڭ. مېنىڭ قانداق ئەھۋالدا قېلىشىم بىلەن كارىڭىز بولمىسۇن.

— بىز...— گۈلپەرى ئاستا سۆزلىدى،— بىز ياخشى ئۆتۈپ كېتەلەرمىزمۇ، ئالىم؟ مەن... مەن... ھېچبىر ئىشنەلمەيۋاتىمەن.

— ئىشەنمىگۈدەك نېمىسى بار،— دېدى ئالىم بىردىنلا قايناپ ۋە گۈلپەرنىڭ قولىنى تۇتۇۋالدى،— مەن بىلىۋاتىمەن. مېنى ئازراق بولسىمۇ ياخشى كۆرىسىز، سىز پەقەت ئارتۇقچە نومۇس قىلىپلا ئۆز ـ ئۆزىڭىزنى قىينىۋاتىسىز. بىلىپ قويۇڭ، سىزنىڭ ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىن ئۆتەلمىگىنىڭىزنى ھېچقانداق ئەيىب بىلگىنىم يوق. راستىنى ئېيتسام خۇشال بولدۇم،

نېمىلا بولسا ياخشى كۆرگەن ئادەمنىم كۆز ئالدىمدا تۇرسا، يىراقتا كەتمىسە دېدىم.

گۈلپەرنى شېرىن بىر تەتىرەك بېسىپ كەتتى، ئاندىن تاتلىق، ئىنتىلىشىلىق بىر سېزىم ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدىغا يامراپ قاتتىق ھاسىرىتىۋەتتى.

مۇھەببەت، كۆزلەرنى ياشلىمىغىن،
مۇھەببەت، ئوتلارغا تاشلىمىغىن،
مۇھەببەت، نادانغا كۆيدۈرمىگىن،
زارلاندى بۇ يۈرەك، قىينىمىغىن.

— مەن سىزگە ئېرىشەلمىسەممۇ، لېكىن سىز ئۈچۈن بىرەر ئىش قىلىپ بېرىشنى شۇنچە ئارزۇ قىلاتتىم، لېكىن بۇ بۇرۇنقى خىيالىم. ھازىر بولسا ئازراق بولسىمۇ كۆڭلىڭىزدە بارلىقىمنى بىلدىم. شۇنىڭغىمۇ مەن ناھايىتى رازى. بىلەمسىز، سىز ئۈچۈن ھەممىنى قىلىشقا رازى. سىزگە شۇنى ئېيتاي، سىزنى شۇنچىلىك بەك ياخشى كۆرىمەن. سىز بۇنى بىلمىسىز، ھەتتا بۇنىڭغا ئىشىنىسىز. گۈلپەرى، مەن سىزنى ياخشى كۆرىمەن. گۈلپەرى، گۈلپەرى... مەن دېمىسەممۇ سىزگە ئايان: توي قىلساق قانچىلىك بايلىقىڭ بولسا، خۇشال ياشايدىغانلىقىمىزنى، ئارزۇلۇق ئەر — خوتۇنلارغا ئايلىنىدىغىنىمىزنى...

— مېنى خىجىل قىلماڭ، ھېلىتىدىنلا ئەر — خوتۇن دەپ...

ئەمما، گۈلپەرنىڭ گېپىنىڭ داۋامى بوغۇزىدىلا

قالدى. ئالىم گۈلپەرنى قاتتىق قۇچاقلىدى. تۇنجى قېتىم يىگىتنىڭ باغرىغا كىرگەن گۈلپەرى ئۆزىنى يوقىتىپ قويدى. ئۇنىڭ يۈزلىرى ئوت بولۇپ يانغانىدى. ئۇ يۈزىنى ئالمىنىڭ مەيدىسىگە «چىڭگىدە» يېقىۋالدى.

ياشلىق كۈچىسىغا بالدۇرلا قەدەم بېسىپ خېلىلا تەجرىبىلىك بولۇپ قالغان ئالىم مۇشۇ پۈرسەتنى كۈتۈۋاتقانىدى. ئۇ ئويلىنىپ ئولتۇرمايلا گۈلپەرنىڭ لەۋلىرىگە سۆيدى. تۇنجى سۆيۈش بىلەن گۈلپەرى خۇددىنى يوقىتىپ قويغاندەك بولدى ۋە ئالمىغا چىڭ چاپلاشتى.

بىردەملىك قاينىق سۆيۈشۈشتىن كېيىن ئالىم تاماكا چەكتى. گۈلپەرى بولسا نومۇستىن بېشىنى كۆتۈرەلمەي، ئالدى ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىگە يۈزىنى يېقىۋالغانىدى.

ئۇنئالغۇدىن بولسا داۋاملىق ناخشا كېلىۋاتاتتى:

ۋاپا ئىزدەپ جاپا چەكتىم،
جۇدالىق باستى ئۆزۈمنى.
...

تاماكىسىنى چېكىپ بولغان ئالىم گۈلپەرنىنى تارتىپ ئۆزىگە قاراتتى:

ــ گۈلپەرى، راستلا سىزنى ياخشى كۆرىمەن. ماڭا ئىشىنىڭ.

ئەمدى خېلى ئەسلىگە كېلىپ قالغان گۈلپەرى ئاستا شۇنىرلىدى:

ــ ئالىم... مەن... سىز نېمىشقا مۇنداق...

ــ گۈلپەرى، ئەمدى بىز بىللە ياشايمىز. سىز ماڭا تېگىڭ.

گۈلپەرى جاۋاب ئورنىغا ئالىمنى قۇچاقلىدى. بۇنىڭدىن ئالىم مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى...

گۈلپەرنى ئۆيىنىڭ ئالدىغا چۈشۈرۈپ قويغان ئالىم «ئىش پۈتتى» دەپ بارماقلىرىدىن قاس چىقىرىپ قويۇپ يولىغا ماڭدى. ئۆيگە تولىمۇ تەستە كىرگەن گۈلپەرى ئاپىسىغا قارىيالمىدى.

ــ كەچ قالدىڭىزغۇ، قىزىم؟

ــ ئويۇن سەل كەچ باشلىنىپ قالدى.

گۈلپەرنىگە خۇددى ئاپىسى ھەممىنى بىلىپ بولغاندەك، بايا ئالىم بىلەن سۆيۈشكىنىنى كۆرۈپ تۇرغاندەك بىلىنىپ ئىتتىكلا ھۇجرىسىغا كىرىپ كەتتى.

گۈلپەرى ئالدىراپ يېتىۋالغان بىلەن پەقەت ئۇيقۇسى كەلمىدى. ئۇنىڭ بەدىنى قىزىۋاتقاندەك بىلىنىپ تولغىناتتى، شېرىن، تاتلىق تەم كەتمىگەن تىلىنى چىشلىرىغا تىرەپ ھېسسىياتلىناتتى، بايا ئالىم سۆيگەن، شورىغان لەۋلىرىنى قولى بىلەن سىلاپ ھاياجانلىناتتى. «مۇھەببەت دېگەن مۇشۇنداق بولىدىغان ئوخشايدۇ» دەپ ئويلىدى گۈلپەرى ئاخىرى.

ئەتىسى ناھايىتى روھلۇق، يۈرىكى ئويناقشىغان ھالدا ئورنىدىن تۇرغان گۈلپەرى ئۆزىدىكى بۇ روھىي ھالەتكە ھەيران قالدى.

شۇ ۋاقىتتا تېلېفون جىرىڭلىدى.

ــ ئاچا، سىزنى ئىزدەيدىكەن. «مەن ساۋاقدىشى» دەيدۇ، ئوغۇل بالىكەن، ــ دېدى گۈلنۇر.

گۈلپەرى تۇرۇپكىنى قولىغا ئېلىپ «ۋەي» دېۋىدى، ئالمىنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى:

ــ گۈلپەرى، مەن سىزنى ياخشى كۆرىمەن!

ئالىم شۇنداق دەپلا تېلېفونىنى قويۇۋەتتى. بۇ تېلېفون بىلەن مۇھەببەت خۇشاللىقى گۈلپەرنىڭ چىرايلىق چېھرىدە نامايان بولدى.

توققۇزىنچى باب

بېغىنى تاپالمىغان گۈل

«بىر خۇشاللىققا بىر قايغۇ ھەمراھ» دېگەندەك، رابىيە ئاتا ـ ئانىسىنىڭ نارازىلىقىغا پەرۋا قىلماي ناخشا ـ ئۇسسۇل ئۆمىكىگە ئورۇنلىشىپ، «ئاخىر ئارزۇيۇمغا يەتتىم» دەپ شادلىنىپ يۈرۈۋېدى، شۇنىڭغا سوغدىشىپلا بىر كۆڭۈلسىزلىك يېتىپ كەلدى. گۈلپەرى بىلەن ئۆمەرنىڭ يېقىنچىلىقى ئۇنى چوڭقۇر ئازابقا دۇچار قىلدى.

ناخشا ـ ئۇسسۇل ئۆمىكىگە خىزمەتكە چۈشۈش چاقىرىقىنى ئېلىپلا خۇشال ـ خۇرام، ئېچىلىپ ـ يېيىلىپ يۈرگەن رابىيەنىڭ گۈلدەك چىرايىغا پەرىشانلىق چۈمبەردىسى يېپىلدى. ئۇ كۈنبويى ئىچى تىتىلداپ، دېمى سىقىلىۋاتقاندەك ھېس قىلىدىغان، ھە دېسە «مىڭئۆي رېستورانى»غا بېرىپ باقىۋىسى، ئۇ يەردە بولۇۋاتقان مەلۇم ئىشنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرۈپ باققۇسى كېلىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇنىڭغا خۇددى رېستورانغا بارسىلا ئۆزى كۆرۈشتىن قورقۇۋاتقان بىرەر ئىشنى كۆرۈپ قالىدىغاندەكلا تۇيۇلاتتى. بۇنداق چاغدا

رابىيە: «ئۆمەرجان، نېمىشقا مېنىڭ كۆڭلۈمنى چۈشەنمەيسىز؟ سىز ئۇچۇن يۈرەك ـ باغرىمنىڭ ئېزىلىپ كېتىۋاتقانلىقىنى سەزمەيۋاتقانسىزمۇ؟» دەپ زارلىناتتى.

ئۇنىڭ بۇ زارلىنىشى ئاخىر بېرىپ گۈلپەرىگە بولغان نارازىلىققا ئالمىشاتتى: «ھەي، گۈلپەرىنى ئۇ يەردە ناخشا ئېيتىشتىن توسۇيدىغان ئىش ئىكەنىدۇق. نېمىشقىمۇ باشتىلا ئۇنى ئۇ يەرگە ئېلىپ بارغاندىمەن؟ ھەي، نېمىشقىمۇ گۈلپەرىنى ئۆمەرجانغا تونۇشتۇرغاندىمەن؟... گۈلپەرى، سەن بىلىپ تۇرۇپ مېنى ئازابلاۋاتسەن. مېنى كۆرسۇن، ئىچى دەردكە تولسۇن دېگەندەك ئۆمەرجانغا يېقىنچىلىق بىلەن مۇئامىلە قىلىۋاتسەن. سەن مېنىڭ بەختىمگە قول سوزمىساڭ بولاتتى!» ئارقىدىن ئۇ ئۆمەردىن ئاغرىناتتى: «ئۆمەرجان، مەن سىزنى شۇنچە قەدىرلەۋاتسام، سىزنى شۇنچە ياخشى كۆرۈۋاتسام، مېنى ئۆلۈسۇن دېگەندەك گۈلپەرىگە كۆڭۈل بۆلۈپ كېتىۋاتسىز، كۆز ئالدىمدىلا ئۇنىڭغا قىزغىن مۇئامىلە قىلىۋاتسىز، ئامراقلىقىڭىزنى ئىپادىلەۋاتسىز. خۇدايىم، ئۇنى ياخشى كۆرۈپ قالمىغانسىز ـ ھە؟ سىز شۇنداق تۇتۇرۇقسىز ئادەممۇ؟ كۆزى كور ئادەممۇ؟ ئويلاپ بېقىڭ، مەن كىمدىن كەم؟ چىراي دېسە گۈلدەك چىرايىم بار، ئىقتىدارىممۇ بار، شائىتىم ھېچكىمنىڭكىدىن قالغۇچىلىكى يوق. شۇنداق تۇرسا، نېمىشقا مېنى چىڭ يېرىڭىزدىن ئويلاشمايسىز؟ ئىككىمىز بىللە بولساق گۈل

گۈلىگە كەلگەن بولمايتتىمۇ، ئۆمەرجان؟ نېمىشقا بۇلارنى ئەقلىڭىز بىلەن ئويلاپ باقمايسىز؟!»

بۇگۈن چۈشتىمۇ ئۇ شۇ خىيالىلار بىلەن ئارامسىزلىنىپ ئولتۇردى. ئۇ بۇ ئازابلىق خىيالدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ھەرقانچە باشقا ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولاي دېسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا ئۆمەر بىلەن گۈلپەرنىڭ بىر - بىرىگە بېقىشىپ ناخشا ئېيتىۋاتقىنى، قىزغىن پاراڭلىشىۋاتقىنى، ئۆمەرنىڭ گۈلپەرىگە مېھرى بىلەن تىكىلىپ قاراۋاتقىنى كېلىۋېلىپ ھەسرەتلىنىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئاكىسىغا ئاچچىقلىدى: «بۇ ئاكامۇ مۇشۇ كۈنلەردە نېمە ئىش قىلىۋاتىدىكىن؟ كۈنبويى ماشىنىسىنى ھەيدەپ يۈرگىنى يۈرگەن. گۈلپەرىگە خىزمەت ئىشلەپ بىر يەرگە ئاپىرىپ قويغاندا ھېرىپ قالمىغاندۇ - ھە؟ ئاكام شۇ ماشىنىسىغا گۇل بولۇپ يۈرمەي، گۈلپەرنى ۋاقتىدا ئۇناتقان بولسا ماڭا بۇ كۈنلەرمۇ يوق. ئۆمەرجانمۇ كۆڭلىنى پارچىلاپ يۈرمىگەن بولاتتى. ئاكام بىر سۆيۈق كۆڭۈل ئادەم، ئەگەر ۋاقتى - ۋاقتىدا جېكىلەپ تۇرمىسام گۈلپەرنى ئۇنتۇپ قېلىشىمۇ مۇمكىن. بىردەملىككە ئاكام كەلسە گۈلپەرى بىلەن قانداق بولۇۋاتقانلىقىنى سوراپ باقاي. بۇ ئىشنى ۋاقتىدا ئىزىغا سالاي، بولمىسا، ئۆمۈرلۈك پۇشايماندا قالىدىغان ئىش بولمىسۇن يەنە.»

چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن رابىيە ئاكىسىنىڭ ئۆيىگە كىردى.

ــ ئاكا، گۈلپەرى بىلەن قانداق بولۇپ كەتتىڭلار؟ ــ دەپ سورىدى رابىيە ئۆزىنى بېسىۋېلىشقا تىرىشىپ. چۈنكى، ئۇ ئۆزىنى تۇتۇۋالالمىسا، «سەن مۇنداق يۈرگىنىڭ بىلەن گۈلپەرى بىلەن خەقنىڭ ئىشى پىشىپ قالاي» دەپ سېلىشتىن قورقىدۇ. ناۋادا شۇنداق بولۇپ قالىدىغان بولسا ھەممە ئىش مانا مەن دەپ ئوچۇق بولۇپ كېتىدۇ... ئۇنىڭ نېرىسىنى رابىيە ئويلاشقىمۇ جۈرئەت قىلالمايتتى.

رابىيە ئاستا ئاكىسىغا قارىدى. ئالىم بىر ژۈرنالنى پەرۋاسىزلارچە ۋاراقلاپ ئولتۇراتتى. «ئاھ، ئاكامنىڭ بۇ ھالىدىن قارىغاندا مەن تۇغىشىپتىمەن!» بۇ خىيال بىلەن رابىيەنىڭ بۇغۇزىغا يىغا كەپلىشىپ كەلدى.

ــ ئۇ ماڭا ماقۇل بولدى.

ئالىمنىڭ ئاددىيلا تەلەپپۇزدا ئېيتقان بۇ گېپىگە رابىيە ئىشىنەلمەي قالدى:

ــ ئۇنداق ئەمەستۇ، ئاكا؟

ــ گۈلپەرى ساڭا دېمىدىما؟ بىر ھەپتىدەك بولدىغۇ.

ــ نېمە؟

رابىيەنىڭ كۆز ئالدى «پاللىدە» يورۇپ كەتكەندەك بولدى. كۆڭلىدىكى تۇمانلار تارىدى، دېمى سىقىلىش تۇگەپ، ئىچى ئازادە بولۇپ قالدى.

ــ ئۇ راستلا ماقۇل بولدىما؟

ــ ئىشەنمىسەڭ ئۆزىدىن سوراپ باق.

رابىيە يۇگۇرگەن پېتى مېھمانخانا ئۆيدىكى تېلېفونغا چاپتى، نومۇرلارنى تېز ــ تېز باستى:

— ۋەي، گۈلپەرىمۇ؟ قانداق ئەھۋالىڭىز؟
— رابىيەمۇ سىز؟ خىزمەتلەرگە ئوبدان كۆنۈۋالدىڭىزمۇ؟
— گۈلپەرى، ئاكامغا ماقۇل بولدىڭىزما؟
— بۈندىق سوراپ ئادەمنى خجىل قىلماڭە.
— ياق، ماڭا ئېيتمىسىڭىز بولمايدۇ؟ مەن سىلەرنى دەپ ئاز جاپا تارتتىممۇ؟ شۇنچە قىلغان ئەجرىم بىكارغا كەتسە بولماس،— رابىيە ئۆزىنى تۇتۇۋېلىشقا تىرىشقىنى بىلەن گۈلپەرىنىڭ «ماقۇل بولدۇم» دېگەن سۆزىنى ئاڭلاشقا شۇنچە ئالدىراپ كېتىۋاتاتتى.
— رابىيە، قىلغان ئەجرىڭىز مېۋە بەردى،— گۈلپەرى شۇنداق دەپ تۇرۇپكىنى قويۇۋەتتى.
بۈنى ئاڭلىغان رابىيە خۇشاللىقىدىن تۇرۇپلا قالدى. ئۇنىڭغا ئۆمەر ئۆزىگە قاراپ قۇچاق ئېچىپ كېلىۋاتقاندەك كۆرۈنۈپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ تېلېفون كۇنۇپكىلىرىنى يەنە ئالدىراپ بېسىشقا باشلىدى:
— ۋەي، ئۆمەرجانمۇ؟ سىز بىلەن پاراڭلاشقۇم كېلىپ قالدى. بۈگۈن كەچتە بىللە تاماق يېسەك قانداق؟
— بولىدۇ. كەچتە چاقىرغۇ قىلىڭ، مېنىڭمۇ سىزنى كۆرگۈم كېلىپ تۇراتتى.
ئۇلار كەچلىك بازاردا تاماق يەپ بولغاندىن كېيىن ياشلار يولىنى ئايلانغاچ پاراڭلاشتى.
— ئۆمەرجان، يېڭىدىن كەلگەن ئۇسسۇلچىلار قانداق ئىكەن؟

ــ ھەي، بولمىدىكەنلا دەي، لېكىن سىزگە يېتەلمەيدىكەن.

ــ خىزمىتىمىزنى ئىزىغا چۈشۈرۈۋالغاندىن كېيىن دوستلىرىم بىلەن رېستورانىڭىزغا يەنە قايتىپ بېرىشنى ئويلاشقانىدۇق، لېكىن ئۆمەك باشلىقىمىزنىڭ پەيلىگە قاراپ باقساق بۇنىڭغا تازا قوشۇلغۇسى يوق. شۇڭا.... ئالدىڭىزدا بەك سەت بولدى.

ــ ئۇنداق دېمىڭىز بولمايدۇ، ھېلىمۇ ئىشلىرىمنى تازا يۇرۇشتۇرۇپ بەردىڭىز. سىزگە رەھمەت ئېيتىپ تۇگىتەلمەيدىغان ئوخشايمەن.

ــ ئۆز ئادەم تۇرساق، رەھمەت ئېيتمىسىڭىزمۇ بولىدۇ،ــ دېدى رابىيە سىناش تەلەپپۇزىدا.

ــ ئۆز ئادەم دەپ قەدرىنى قىلمىسام، يات ئادەمگە ئايلىنىپ قېلىشىدىن قورقىمەن.

بۇنى ئاڭلىغان رابىيە قانائەت قىلغاندەك بولدى، لېكىن ئۇنىڭ بۇ ئۇچرىشىشتىكى ئاساسلىق مەقسىتى بۇلا ئەمەس ئىدى. شۇڭا ئۇ گەپنى ئۆز مەقسىتىگە بۇرىدى:

ــ گۈلپەرى رېستورانغا كۆنۈپ قالغاندۇ؟

ــ قارا، رابىيە، گۈلپەرنى تەكلىپ قىلىپ بەك ياخشى قىپتىمەن،ــ دېدى ئۆمەر قىزغىنلىق بىلەن،ــ گۈلپەرنىڭ ئاۋازى بارغانچە ئېچىلىپ سۈزۈكلىشىپ كېتىۋاتىدۇ. كىشىلەرمۇ ھازىر ئۇنىڭغا قايىل. ئەگەر ئۇ ناخشا ئېيتىدىغان بولسا پاراڭلىشىشتىن، تاماق يېيىشتىن توختاپ ناخشىسىنى ئاڭلايدۇ. تېخى ئۇنى

ئۇلاپ ناخشا ئېيتقۇزىدۇ، ھەتتا بەزى كىشىلەر ئۇنىڭ ناخشىسىغا خۇمار بولۇپ ناخشا ئاڭلاش ئۇچۇنمۇ كېلىدىغان بولۇپ قالدى. ئەگەر گۇلپەرى ياخشى تەربىيەلىنىش پۇرسىتىگە ئېرىشىدىغان بولسا داڭلىق ناخشىچى بولۇپ يېتىشىپ چىققۇدەك. ئۇ بىر يوشۇرۇن كۈچ ئىكەن. ئۇنىڭغا پۇرسەت، مەيدان، قوللاش كەم بولۇۋاتقان ئىكەن. ئەمدى ئۇ تېزلا كۆزگە كۆرۈنىدۇ، ھەممىنىڭ ئېتىراپ قىلىشىغا ئېرىشىدۇ.

بۇ ماختاشلاردىن رابىيەنىڭ ئىچى تارتىشىپ كەتكەن بولسىمۇ، لېكىن: «ھېلى مەن بىر ئېغىز گەپ قىلاي، شۇ چاغدىمۇ ماختاپ بېقىڭە قېنى؟» دەپ ئويلاپ مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ــ ئۇنداق بولسا،ــ دېدى رابىيە ئېنىق قىلىپ،ــ مۇشۇ كۈنلەردە گۇلپەرنىگە خۇشاللىق دېگەن قوشلاپ كېلىۋېتىپتۇ ـ دە. ئۇ نېمىدېگەن تەلەيلىك.

ــ بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟ ئۇنىڭغا يەنە قانداق خۇشاللىق كەلدى؟ــ دەپ سورىدى ئۆمەر چۈشەنمەي.

ــ بىر تەرەپتىن رېستورانىڭىزدا ئۇ داڭ چىقىرىۋېتىپتۇ، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇنىڭ مۇھەببەت ئىشى ۋۇجۇدقا چىقتى. ئادەمنىڭ تەلىيى كەلسە قوشلاپ كېلىۋېرىدىغان ئوخشايدۇ.

ــ مۇھەببەت ئىشى ۋۇجۇدقا چىقتى؟ــ يۇرىكى «جىغغىدە» قىلىپ قالغان ئۆمەر رابىيەنىڭ سۆزىنى ئىختىيارسىز تەكرارلاپ سالدى،ــ بۇ... بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟ گۇلپەرى...

رابىيە كۆتۈرەڭگۈ ھالدا جاكارلىدى:
ــ گۈلپەرى ئاكامنىڭ تەلىپىنى قوبۇل قىپتۇ.
ئۆمەرنىڭ لەۋلىرى تىترەپ كەتتى:
ــ قاچان؟
ــ ئون كۈندەك بوپتۇ.
ــ ھە...
ئۆمەر بىردىنلا جىمىپ كەتتى. رابىيە بىر ياقتىن «بايا دېدىمغۇ، مانا يېلىڭىز چىقىپ كەتتىمۇ؟ قېنى بايىقى ماختاشلىرىڭىز؟» دەپ مەغرۇر كۈلسە؛ يەنە بىر ياقتىن «ئۆمەرجان گۈلپەرنى راستتىنلا ياخشى كۆرۈپ قاپتىمۇ نېمە؟» دەپ يەنە يۈرىكى ئېچىشتى.
ــ ئۇلارنى يۇرۇۋېتىپتۇ دەڭ؟ــ دېدى بىر چاغدا ئۆمەر بوش ئاۋازدا.
ــ ۋاي، ئۇلار مۇشۇ كۈنلەردە ئايرىلماس ئاشىق ـ مەشۇق بولۇپ كەتتى دەڭە. كۈندىلا بىللە، ئۇلارنىڭ مۇھەببىتىگە كۆز تەگمىسۇن.
ــ ئۇلارغا بەخت تىلەيمەن،ــ دېدى ئۆمەر تولىمۇ تەستە. ئۇنىڭ روھىي كەيپىياتى ئېغىرلاپ، تىلىغا تاش ئېسىپ قويغاندەك بولۇپ قالغانىدى.
ــ ماڭا بەخت تىلىمەمسىز؟ــ دېدى رابىيە ئۆمەرنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ. شۇنداىلا ئۆمەر ئەسلىگە كەلگەندەك بولدى ۋە يۈزىگە كۈلكە يۈگۈرتتى. ئۇ رابىيەنىڭ ئىچىدىكىنى بىردىنلا چۈشىنىپ يەتتى.
ــ سىز ئەسلىلا بەختلىك تۇرسىڭىز،ــ دېدى ئۆمەر بۇرۇنقىدەك يېقىملىق ۋە تەمكىن ھالىتىگە قايتىپ،ــ

ئۇنىڭ ئۈستىگە سىزگە قولۇمدىن قانچىلىك كەلسە شۇنچىلىك بەخت ئاتا قىلىشنى خالايدىغان تۇرسام.

ــ ئۇنداقتا پات ـ پات مەن بىلەن كۆرۈشۈڭ، ــ دېدى رابىيە خۇشاللىقتىن كۆزلىرى خۇمارلىشىپ، ــ سىز بىلەن كۆرۈشۈش مېنىڭ بەختىم.

ــ چاتاق يوق، مېنىڭ سىزنى بەختكە ئېرىشتۈرۈشۈم مۇشۇنداق ئاسان بولمىدىغان بولسا، بولدى، سىزنى كۈندىلا ئىزدەي.

ــ كۈندىلا ئىزدىسىڭىز مەن بەك خۇش بولىمەن، ئۆمەرجان!

رابىيەنىڭ شۇ ۋاقىتتىكى تۇرقى ئۆمەرنى شۇ جايدىلا قۇچاقلاپ سۆيۈپ كېتىدىغاندەك ئىدى. بۇنى سەزگەن ئۆمەرنىڭ يۈرىكى سوقۇپ كەتتى، ئەمما يوشۇرۇن بىر كۈچ ئۇنىڭ يۈرىكىنىڭ مۇنداق شېرىن سوقۇشىنى جىددىي تورمۇزلاپ توختاتتى.

ــ خوش، رابىيە، سىزدەك ئوماق قىز بىلەن مېنىڭمۇ كۈندە كۆرۈشكۈم كېلىدۇ. سىزنى كۈندە كۆرەلمىسەممۇ كۈندە تېلېفون قىلىپ تۇرىمەن. رېستورانغا باردىغان ۋاقتىم بولۇپ قالدى.

ئۆمەر مېڭىپ كەتتى.

رابىيە ئۇنىڭ كەينىدىن تاتلىق مۇھەببەت هېسلىرىغا چۆمۈلگەنچە تۇرۇپ قالدى. ئۇنىڭغا ئۆمەر بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى هەل بولۇپ قالغاندەكلا تۇيۇلدى. «گۈلپەرى هەققىدىكى خەۋەرنى تازا پەيتىدە يەتكۈزۈپتىمەن. مانا ئەمدى هەممە ئىش هەل بولدى، ئىزىغا چۈشتى. مەن

ئەمدى قاراپ تۇرماي، بۇ پۇرسەتنى چاڭ تۇتۇپ ئۆمەرجان بىلەن ئىشىمنى ۋۇجۇدقا چىقىرىۋالاي. ئاھ، قاچانمۇ ئۆمەرجان بىلەن ئىككىمىزمۇ...» رابىيەنىڭ تېنىگە شېرىن بىر ئېقىم تارىدى...

※ ※ ※

رېستورانغا يېقىنلاشقانچە ئۆمەرنىڭ كەيپىياتى يەنە ئېغىرلاپ كەتتى. ئۇ بېشىنى سالغىنىچە ئۇدۇل ئىشخانىسىغا ماڭدى. تۇنجى قېتىم كۇتكۇچى ۋە باشقا خىزمەتچىلەر بىلەن ئىللىق سالاملىشىپ مېڭىشنى ئۇنتۇدى. سالامغا تەييارلانغان قىز ـ يىگىتلەر ھەيران بولۇپ تۇرۇپ قېلىشتى. ھەيرانلىقىنى، تەئەججۇپىنى ئىپادىلەپ بىر ـ بىرىگە ئىشارەتلەر قىلىشتى.

ئۆمەر سەھنە ئارقىسىغا كەلگەندە بىر مۇزىكانت بالىدىن سورىدى:

ــ گۇلپەرى كەلدىمۇ؟

ــ ياق، لېكىن كېلىدىغان ۋاقتى بولۇپ قالدى.

ــ كەلسە دەپ قويغان بولسىڭىز، ئىشخانامغا بىر كىرگەن بولسا.

ــ بولىدۇ.

ئۆمەر ئىشخانىسىغا كىرىپ بېشىنى چاڭگالىلاپ ئولتۇردى. بىر خىل مەھرۇملۇق تۇيغۇسى ئۇنىڭ كۆڭلىنى بەك يېرىم قىلىۋەتكەنىدى. ئەمدىلا بىخلانغان، ئەمما خېلىدىن بۇيان يوشۇرۇن تۇتۇپ كەلگەن

تۇيغۇسىنىڭ زەربىگە ئۇچرىشى ئۇنىڭ قەلبىنى چىدىغۇسىز ھەسرەتكە تولدۇردى. يۇرىكىنىڭ ئاغرىشىغا چىدىمىغان ئۆمەر ھېچنېمىنى ئويلىماسلىققا تىرىشىپ كۆزىنى «چىڭگىدە» يۇمۇپ ئولتۇرۇۋالدى.

شۇ چاغدا ئىشىك چېكىلدى. ئۆمەر ئۆزىنى ئوڭشىۋېلىپ ھەسرەتلىك تىنىپ:

ــ كىرىڭ، ــ دېدى.

ئىشىكتىن يېقىملىق كۆلكىسى بىلەن گۈلپەرى كىرىپ كەلدى. ئۆمەر ئۇنىڭغا تىكىلىپ قاراپ تۇرۇپ قالدى: مۇشۇ ئىللىق چىرايىنىڭ، سۆزۈك، يېقىملىق ئاۋازىنىڭ، گۈل قامەت بەدەنىنىڭ، ئادەمگە خاتىرجەملىك، بەختىيارلىق تۇيغۇسى بېغىشلايدىغان ۋۇجۇدنىڭ ئىگىسى ئۇنىڭغا قىسقا دەملىك سۆيگۈ ھۇزۇرى ئاتا قىلىپ، ئەمدىلىكتە دەرد ـ پىغاندا قويدى.

گۈلپەرى ئۆمەرنىڭ تىكىلىپ تۇرۇۋېرىشىغا بەرداشلىق بېرەلمەي ياندىكى ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ سورىدى:

ــ ئۆمەرجان، مېنى چاقىرىپتىكەنسىز. بىرەر ئىش بارمىدى؟

ئۆمەر خېلى كۆچىگەن بولسىمۇ، مەقسىتىنى ئۇدۇل دېيىشكە پېتىنالمىدى، شۇڭا ئۇ گەپنى ئەگىتتى:

ــ گۈلپەرى، سىز بۇ يەردە ئىشلەۋاتقىلى خېلى بولۇپ قالدى. قانداق، بۇ يەردىن رازى بولدىڭىزمۇ؟

ــ بەك رازى بولدۇم، ــ دېدى گۈلپەرى چىن كۆڭلى بىلەن، ــ ئەگەر سىز مېنى بۇ ئىشقا دالالەت قىلمىغان

بولسىڭىز، ئىلھام ـ مەدەت بەرمىگەن بولسىڭىز، مەن ناخشا ئېيتىشنى پەقەت بىر ھەۋىسىم، قىزىقىشىم دەپلا يۈرەركەنمەن. بۇ ئىشتا مەن سىزگە كۆپ رەھمەت ئېيتىمەن، ئۆمەرجان.

ــ ئۇنداق دېمەڭ، گۈلپەرى، ــ ئۆمەر خۇشال بولۇپ، ــ ئىقتىدار دېگەن ھامان ئىقتىدار. مەن سەۋەب بولمىسام، بەربىر يەنە بىر سەۋەب بىلەن ئۆزىڭىزنى ئۆزىڭىز نامايان قىلاتتىڭىز. لېكىن، بۇ ئىشتا سىز ئۇچۇن مەن سەۋەب بولۇپ قالغىنىمغا ئۆزۈمدىن بەكمۇ سۆيۈنىمەن.

ــ مەن بولمىغان ئىشقا قارىغاندا بولغان ئىشقا نىسبەتەن مىننەتدار بولسام بولىدۇ. سىز مېنى ئويغاتتىڭىز، مېنى ئۇمىدسىزلىك ئىچىدىن تارتىپ چىقتىڭىز. ئەگەر سىز بولمىغان بولسىڭىز مەن قاچانغۇچە يەنە مۇشۇنىڭغا ئوخشاش سەۋەبنى كۆتۈپ تۇرار بولغىيتتىم. شۇنداق بولغاچقا، مەن سىزگە رەھمەت ئېيتىمەن.

ــ تېخىمۇ تىرىشىڭ، تېخىمۇ يىراقنى ئويلاڭ، بەلكىم كېيىنچە ناخشىچىلىقىمىزدا سىز قىلىدىغان ئىشلار تېخىمۇ كۆپ بولۇشى مۇمكىن.

ــ ئۆمەرجان، ئەگەر سىزلا مۇشۇنداق مەدەت بەرسىڭىز مەن ئاخىرغىچە تىرىشىمەن.

ــ كېيىن كاتتا چولپان بولۇپ كەتسىڭىز قۇدۇق قازغۇچىنى ئۇنتۇپ قالماڭ جۇمۇڭ.

ــ بەلكىم سىز مېنىڭ ئۇنداق ئادەم ئەمەسلىكىمنى

بىلگەنلىكىڭىز ئۈچۈن ماڭا ياردەم قولىڭىزنى سۇنۇۋاتقانسىز. مەن سىزنى ھەرگىز ئۇنتۇمايمەن، ئۆمەرجان. بەلكىم سىز بىلمەسلىكىڭىز مۇمكىن، سىز بۇ ئىشتا مېنىلا تونۇتمىدىڭىز، بەلكى پۈتۈن ئائىلىمىزنى قىينىچىلىقتىن قۇتۇلدۇردىڭىز.

بۇ ماختاشتىن ئۆمەر خجىل بولۇپ قالدى:

— ئەستا، بىر ئوبدان سۆزلىشۈۋېتىپ مېنى ماختاشقا چۈشتىڭىزغۇ ئەمدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە مەنمۇ سىزدىن پايدىلىنىۋاتقان تۇرسام.

— بۇ راست، ئۆمەرجان...

— گۈلپەرى، سىز ئۆزىڭىزنى ھەقىقىي نامايان قىلالىسىڭىز مەن شۇنىڭدىن خۇش بولىمەن. ھەرگىز بەل قويۇۋەتمەڭ.

— رەھمەت، ئۆمەرجان، ئەگەر مەن سىزگە ئۇچراشمىغان بولسام قانداقمۇ قىلارمەنكىنتاڭ؟

— ھەرقانداق ئىشتا قىينالسىڭىز مېنى ئىزدەڭ.

— رەھمەت، ئۆمەرجان، سىزدىن خجىلچىلىقتا ئەمەس، خۇشاللىق بىلەن ياردەم سورايمەن،— گۈلپەرى سائەتكە قاراپ قويۇپ ئورنىدىن تۇردى،— مەن چىقىپ تەييارلىق قىلاي.

گۈلپەرى ئىشىك تۈۋىگە بارغاندا ئۆمەر بايىاتىنىدىن بېرى ئىچىدىن دەۋەت قىلىنىۋاتقان سوئالنى ئاخىر سورىدى:

— گۈلپەرى، خىزمەت بىلەن مۇناسىۋىتى بولمىسىمۇ، بىز دوست بولغاچقا بىر ئىشنى سورىسام

خاپا بولماڭ، سىز ئالىم بىلەن يۈرۈڭاتامسىز؟

بۇ سوئالنى ئاڭلىغان گۈلپەرى ئورنىدا تۇرۇپ قالدى. ئۇ شۇ تاپتا ئۆمەرنىڭ قانچىلىك جۈرئەت، چىدام بىلەن ئازابىنى بېسىپ بولغۇسىز كۈنداشلىق ئوتىنىڭ كۆيدۈرۈشىگە تاقەت قىلىپ سوراڭاتقانلىقىنى بىلدى. ئۆمەر ياخشى يىگىت، ئېسىل پەزىلەتلىك يىگىت، قىزلار ھەققەتەن ياخشى كۆرۈشكە ئەرزىيدىغان يىگىتلەرنىڭ گۈلى. شۇڭا، گۈلپەرنىڭمۇ ئۇنىڭغا ئىچى ئىسسىق بولغان، خىيالى بۆلۈنگەن، ھەتتا ئۇنى چۈشىدىمۇ كۆرگەن. بىراق، ھازىر گۈلپەرى بۇلارنى ئويلاپ ئولتۇرسا بولمايدۇ، شۇڭا ئۇ لېۋىنى چىشلەپ بىرپەس تۇرۇۋەتكەندىن كېيىن ئوچۇق ئېيتتى:

ــ شۇنداق، ئۆمەرجان، ئالىم بىلەن كېلىشىپ قالدۇق.

ئۆمەر بېشىنى لىڭشىتتى. ئەمدى بۇ يەردە ئۇزاقراق تۇرۇشنى ئەپسىز كۆرگەن گۈلپەرى ئىشىكنى ئاستا يېپىپ چىقىپ كەتتى.

قاتتىق ئەپسۇسلۇق ئىلكىدە قالغان ئۆمەر تېخىچىلا بېشىنى لىڭشىتۇاتاتتى. ئۇ ئاچچىق كۈلۈپ بېشىنى ئورۇندۇقىنىڭ يۆلەنچۈكىگە قويۇپ لېۋىنى چىڭ چىشلىدى.

گۈلپەرى بىلەن ئۇچراشمىغان بولسا بەلكىم ئۆمەر بۇ چاغقىچە رابىيەگە تەلەپ قويۇپ بولغان بولاتتى. دەسلەپتە ئۆمەرنىڭ ھەققەتەن رابىيەگە كۆڭلى چۈشۈپ قالغانىدى. رابىيەنىڭ ئوماقلىقى، خۇشخۇيلۇقى، ئوچۇق ـ

يورۇقلۇقى ئۇنىڭ كۆڭلىگە يېقىپ قالغانىدى. شۇڭا، ئۆمەر دەسلەپكى كۈنلەردە «رابىيە نېمىدېگەن ئۇز قىز! تەلىيىمگە خۇدايىم پەرىشتىمدەك بىر قىزنى ماڭا ئۇچراشتۇرۇپتۇ. ئەگەر دىل رىشتىمىز چىگىلگەن بولسا قانداق ياخشى بولاتتى!» دەپ ئويلىغان بولسا، كېيىن رابىيەنىڭمۇ ئۆزىگە كۆڭلى چۈشۈپ قېلىۋاتقانلىقىنى سېزىپ: «مەن ھەقىقەتەنمۇ ئاللانىڭ ئامەتلىك بەندىلىرىدىن بىرى ئىكەنمەن. ئىشىم ئوڭغا تارتقانىنىڭ ئۈستىگە شۇنداق ئېسىل بىر قىزنى ماڭا نېسىپ قىپتۇ» دەپ بەك خۇشال بولغانىدى. شۇنىڭ بىلەن رابىيە ئۇنىڭ دىل خانىسىدىن ئورۇن ئېلىشقا باشلىغان ئىدى. ئىشلار شۇنداق راۋاجلانغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى ـ ھە!

ئەمما، قاچانكى گۈلپەرى ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا پەيدا بولدى، شۇ كۈندىن باشلاپ ئۇنىڭ كۆڭۈل ئارامى بۇزۇلدى، دىل خانىسىدا رېئاكسىيە يۈز بېرىشكە باشلىدى. ئۇ بۇ چاغدا ئۆزىگە ئىشىنەلمەي قالدى. شۇنداق، ئۇ گۈلپەرنى بۇنچە تېز ياخشى كۆرۈپ قالغىنىغا پەقەت ئىشىنەلمەي قالدى. ئۇ بۇنداق ئەھۋالدا قانچىكى سوغۇققان، تەمكىن بولاي دېگەنچە، سۆيگۈ دولقۇنى تېخىمۇ شىددەت بىلەن كېلىپ ئۇنى تارمار قىلىپ، مەغلۇپ قىلىشقا باشلىدى. ئۆمەر شۇ سەۋەبتىنمۇ ئالىم بىلەن گۈلپەرنىڭ يېقىنلىقىدىن بىرنەرسىنى ھېس قىلغان بولسىمۇ، ئۆزىنى «ئۇلار پەقەت ئادەتتىكى دوست» دېگەنگە ئىشەندۈرۈشكە تىرىشتى،

شۇڭا ئۇ ئىختىيارى، ئۆز ئەركى ئەمەس ھالدا گۈلپەرنى دادىللىق بىلەن ئىزدىدى، رېستورانىغا ئەكەلدى، قولىدىن كېلىشىچە شارائىت يارىتىپ بەردى، شۇ ئارقىلىق گۈلپەرى بىلەن بولغان يېقىنچىلىقنى چوڭقۇرلاتماقچى، ئۆز نەزىرىدىكى سۆيگۈ گۈلىنى ئېھتىيات ۋە سەۋرچانلىق بىلەن پەرۋىش قىلماقچى بولدى. ئەپسۇسكى، ئۆمەر بۇ سۆيگۈ گۈلىگە بىر تېمىم دىل سۇيى تېمىتماي تۇرۇپ قۇرۇپ كېتىپتۇ. ئەكسىچە بولسا باشقا باغۋەننىڭ قولىدا چىرايلىق پورەكلەپتۇ.

كەينى ـ كەينىدىن ئېغىر ئۇھ تارتقان ئۆمەر تارتمىنى ئېچىپ بىر پارچە گېزىتنى ئالدى ۋە ھازىرغىچە قانچە قېتىملاپ ئوقۇغان «سەن بەربىر گۈل بولىسەن ياتلار بېغىغا» نامىلىق نەسرىگە كۆز يۈگۈرتتى:

«قىسمەتتىڭ چەرخى يامغۇر تامچىلىرى ئارىسىدىن مېنىڭ يولۇمنى نامايان قىلدى. ئىككىلىنىش تەشتىكىدە ئېچىلغان ئىنتىلىش گۈللىرى مېنىڭ دەل شۇ چاغدىكى قاينىق ۋە زىددىيەتلىك قەلبىم!

باغدىكى گۈللەر ئاللىبۇرۇنلا باشقىلارنىڭ زوقىغا پورەكلىگەن، شامالار مېنىڭ سۆيگۈ قەسىرىمنىڭ ئىشىكىنى ھېم يېپىۋەتكەن ۋاقىتتا نېچۈن سېنى سېغىنىدىم؟ مېنىڭ ئاۋات، ئەمما غېرىبانە خانام سېنىڭ يۇمران شولاڭغا موھتاج ئىدى، ئەمما سەنلا قالدىڭ چېچەك ئاچمىغان، سەنلا قالدىڭ يۇمرانلىقىڭ، پاكلىقىڭنى ساقلىغان...

هالبۇكى، قەلبىم توختاۋسىز ئىدا قىلىپ سۆيگۈ قەسىرىنى تىترىتىدۇ، سەن بەربىر گۈل بولىسەن ياتلارغا بېغىغا!

شۇنداق، ئۇزاق زامانلاردىن بۇيان ئۇشقىرتىۋاتقان ئازاب بورىنى قەلبىمنى سەن ھېس قىلالمايدىغان دەرىجىدە ۋەيران قىلىۋەتكەن. سېنىڭ پاكىز دۇنيايىڭغا مېنىڭ مۇھەببەت يىلتىزلىرىمنىڭ بىخلىنىپ قالغانلىقىغا ھەيرانمەن. مېنىڭ بىخلىرىم سېنىڭ پەرۋىشىڭگە ئەرزىمدۇ؟ بۇنى بىلمەيمەن، لېكىن بارلىقىم سېنىڭ سايەڭگە ئۇنسىز قول سۇنىدۇ.»

بۇ شائىر ئاداش ئۆمەرنىڭ مۇشۇ ئەھۋالىنى ئالدىن بىلىۋالغاندەكلا مۇشۇنداق يېزىپتۇ دېسە. ئۆمەرمۇ ئۆزىنىڭ ھامىنى بىر كۈنى مۇشۇنداق ئېچىنىشلىق ئاقىۋەتكە دۇچار بولىدىغانلىقىنى كۆڭلى تۇيغاندەك بۇ گېزىتنى ساقلاپ قويۇپتۇ.

ئۆمەر ئاچچىق ئىدا قىلدى: «ئاھ، بەختلىك بولۇڭ، گۈلپەرى!»

زالدا گۈلپەرنىڭ يېقىملىق ئاۋازى ياڭرىدى:

ئېگىز ئاسماندا تۇۋرۇك يوق،
ئاقار دەريادا كۆۋرۈك يوق.
جىمى ئالەم گۇۋاھ بولسۇن،
سېنىڭدىن باشقا يارىم يوق.

ئەمدى ئۆمەر بۇ ئىشخانىسىدا ئولتۇرغۇسى، بۇ

رېستوراندا تۇرغۇسى كەلمەي قالدى. ئۇ بىرىگە چاقىرغۇ قىلدى. بىردەمدىلا تېلېفون كەلدى:

— ۋاي، ئۆمەر لاۋبەن، بارمۇ سىلە؟

— بارات، نېمە ئىش قىلىۋاتىسەن ئاداش؟

— نېمە ئىش قىلىمىز، ئاداش، بىكارچىلىقتا زېرىكىپ كورت ئويناۋاتىمىز.

— ئىچىم پۇشۇپ قالدى، ئولتۇرساق دەپ ئويلىۋېدىم.

— بولىدۇ، ئاداش، سەنمۇ شۇنداق دەپ باق. سەن يولغا چىققاچ تۇر. ھېلى ساڭا چاقىرغۇ قىلىمىز.

ئۆمەر ئىشخانىسىدىن چىقىپ رېستوران باشقۇرغۇچىغا ئىككى ئېغىز گەپ تاپىلاپ قويۇپ زالدىن ئىتتىك ئۆتتى. زالدا ناخشا ئاۋازى ياڭرايتتى:

جىمى ئالەم گۈۋاھ بولسۇن،
سېنىڭدىن باشقا يارىم يوق.
...

ئۆمەر يۇرىكى تىلىم - تىلىم بولغان ھالدا رېستوراندىن چىقىپ كەتتى. ئۆمەر يېرىم يولغا كەلگەندە بارات چاقىرغۇسىدا قالدۇرغان ئۇچۇرغا ئاساسەن «گۈلدەستە» تېز تاماقخانىسىغا باردى. ئۆمەر ئۇلار بىلەن كۆرۈشۈپ بولۇپ، ئولتۇرۇش ئۇچۇن بوش ئورۇن ئىزدىۋاتقاندا، باتۇر ئورنىدىن تۇردى ۋە دېرىزە تەرەپتە ئولتۇرغان بۇرۇنقىدەكلا ئادەتتىكىچە كىينىگەن،

چىرايىدىن مۇلايىملىقى چىقىپ تۇرغان ئاغىنىسىگە قاراپ چىرايىنى پۈرۈشتۈردى:

ــ ياللا، ئەسەيدۇللا، گەپ قىلمىسا ئۆزۈڭ بىلىپ بىر ئىش قىلمايدىكەنسەن، ئۆمەر ئاغىنىمىز شۇ يەردە ئولتۇرسا يۈزۈڭ چىدامدۇ؟ مەن ئورۇن بوشتىپ بېرەي دېسەم بىر دەملىككە ھاراق قۇيىدىغان ئىش.

ئۇنىڭ سۆزىگە ئۇلاپلا بارات ئورنىدىن تۇردى:

ــ شۇ ئەمەسمۇ، تازا بىر ئاداش دېسە بۇ. شۇڭا مەن ئۇنى ئەسەيدۇللا دەپ ئەمەس، بەلكى «ئەسكى سەيدۇللا» دەپ چاقىرىمەن ئەمەسمۇ.

بۇ گەپ بىلەن كۆتۈرۈلگەن كۈلكە ئىچىدە ئەسەيدۇللا ئورنىدىن تۇردى:

ــ باشقىلارنى بىلمىسەممۇ ئۆزۈم بىلەن ئۆمەرنى ئوبدان بىلىمەن. كېلە، ئاداش.

ئەسەيدۇللامۇ بوش كەلمەي باراتنى قىستاپ يېنىغا بىر ئورۇندۇقنى قىستۇردى. ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتىدىن ئولتۇرغانلار ھەيران قېلىشتى:

ــ ھوي، بۇگۈن بۇنىڭ خۇيى تۇتۇپ قاپتىغۇ.

ــ بوپتۇ، بوپتۇ. «ئەسكى سەيدۇللا»مۇ دېگىنىنى قىلىپ باقسۇن.

ــ توغرا، ئۇ بوزەك بولۇۋەرسىمۇ قىزىقى قالمىغۇدەك.

ئۆمەر ئەسەيدۇللانىڭ يېنىغا جايلاشتى. ئۇنىڭ كۆڭلى شۇنچىلىك پەرىشان بولسىمۇ، لېكىن ئۇ ئەسەيدۇللادىن ئەھۋال سوراشنى ئۇنتۇمىدى:

ــ قانداق، ئاداش؟ ئاپاڭنىڭ ئەھۋالى خېلى ياخشىدۇ؟
ــ نەچچە كۈن بولدى، ئوبدانلا بولۇپ قالدى. ھازىر ئۆيدە.
ــ بۇنىڭ ئاپىسى ئەسەيدۇللا پۇل تاپسىلا ئاغرىپ قالىدۇ. داۋالىنىپ ياخشى بولۇپ قالسا ئەسەيدۇللانىڭ ئىشى يۈرۈشۈپ كېتىدۇ، پۇلى ئەمدىلا كۆپەيسە يەنە ئاغرىپ قالىدۇ.
ــ غەيرەت قىل، ئاداش،ــ دېدى ئۆمەر،ــ زىققە دېگەن ياماڭ كېسەل. دىققەت قىلمىسا قوزغالغىلى ئارانلا تۇرغان.
باراتلار كېلىپلا تاماقلارنى بۇيرۇتۇۋەتكەن چېغى، ئۆمەر ئولتۇرۇپ بولۇشىغا سوغۇق سەيلەر چىقىشقا باشلىدى.
ــ باتۇر، ھارىقىڭنى قۇيە.
ــ ھوي، ھوي، نېمە بولدۇڭ بۈگۈن؟ــ دېدى باتۇر ئۇنىڭ سۆزىگە ئىشەنگۈسى كەلمىگەندەك،ــ قورۇمىلار تېخى چىقمىغان تۇرسا.
ــ مەيلى، قۇيۇۋەر.
ــ بۇرۇن ئۇچ رومكىدىن ئارتۇق ھاراقنى ئىچمەيدىغان ئادەم. تېخى شۇ ئۇچ رومكىنىمۇ زورلىتىپ...
ئۇنىڭ گېپىنى يەنە بارات بۆلدى:
ــ بۇلارنى دەپ نېمە قىلىسەن؟ ئۆمەر قۇي دېگەندەكىن قۇيمامسەن. نېرى ــ بېرىسىنى سۇرۇشتۇرمەي ئۆمەرنىڭ گېپىنى ئاڭلىساق بولىدۇ.
باتۇر بېشىنى لىڭشىتىپ ھاراق بوتۇلكىسىنىڭ

ئاغزىنى ئېچىپ كىچىك رومكىنى قولىغا ئالدى. ئۆمەر:

ــ توختا، ــ دەپ ئالدىدىكى چاي ئىستاكىنىدىكى چاينى ئىچىۋېتىپ ئىستاكاننى «توككىدە» قىلىپ باتۇرنىڭ ئالدىغا قويدى، ــ بۇنىڭغا قۇي.

باتۇر ئىككىلىنىپ تۇرۇپ قالدى.

ــ بىرىنچىسىنى ماڭا قۇي، ــ دېدى ئۆمەر.

باتۇر بۇنىڭ راست ــ يالغىنىنى بىلەلمەي باشقىلارغا قارىدى. بارات ئۇنىڭغا «قۇيۇش» ئىشارىتىنى قىلدى. باتۇر ھاراقنى بۇلدۇقلىتىپ قۇيۇشقا باشلىدى.

ــ ئاداش، بۇنداق ئىچمە، ــ دېدى ئەسەيدۇللا.

ــ ئۆزۈم بىلىپ خالاپ قىلىۋاتىمەن، ئەسەيدۇللا، ــ دېدى ئۆمەر.

ئۆمەر لىق بىر ئىستاكان ھاراقنى قولىغا ئالدى ۋە ئويلىنىپ ئولتۇرمايلا گۇپۇلدىتىپ ئىچىۋەتتى. قالغانلار ئۇنىڭ ھاراق ئىچىشىگە قاراپلا قالدى.

ــ قالغانلارنىڭ ئىختىيارى، كىچىك رومكىدا ئىچسىمۇ بولىدۇ. بۇگۈن مېنىڭ مۇشۇنداق بىر ئىستاكان ئىچكۈم كېلىپ قالدى، ــ دېدى ئۆمەر ھاراقنىڭ ئاچچىقىنى بېسىش ئۈچۈن چاينى ئۇزمەي ئىچىۋېتىپ.

باشقىلار بىرنېمە دېگۈچە باتۇر ئىستاكاننى ئالدىغا قويدى:

ــ ھەممىمىز مۇشۇنداق ئىچىمىز. ئۆمەر ئىچكەندىكىن بىزمۇ شۇنداق ئىچمىسەك قانداق بولىدۇ.

ــ توغرا، باتۇر، ــ دېدى باراتمۇ، ــ بولمىسا، دوستىمىز ئۆمەرنى باشقىچە ئويلاپ قالغان بولمايمىزمۇ؟

شۇنىڭ بىلەن ئۇلار شۇنداق ئىچىشكە مەجبۇر بولدى. ھاراقنىڭ مىقدارى كۆپ بولغاچقا ئولتۇرغانلار بىر دەمدىلا قىزىدى. غەيۋەت باشلاندى، گەپ تالىشىپ ئۆگىنىپ قالغانلارنىڭ ئېغىزى قىچىشتى...

— دوستلار، مەن سىلەرگە بىر ناخشا ئېيتىپ بېرەي، — دېدى ھاراقنىڭ كەيپى تۇتقان ئۆمەر ئۆزىدىكى ئازابنى باسالماي.

— ۋوي، ئۆمەر لاۋبەننىڭ بۇگۈن پەيزى تۇتۇپ قاپتىغۇ.

— ياشايدىغان ۋاقتىڭ — دە بۇ ئۆمەر.

— گىتار بارمۇ؟ — سورىدى ئۆمەر.

— بۇ يەردە ھەرقاچان گىتار بارغۇ؟ — بىرەيلەن شۇنداق دەپ چىقىپ كېتىپ بىر دەمدىلا بىر گىتارنى كۆتۈرۈپ كىردى. بۇ گىتار تولا چېلىنغانلىقتىنمۇ پەدە بېسىلغان يەرلىرىنىڭ سىرى چۈشۈپ كەتكەنىدى.

ئۆمەر سورۇندىكىلەرنىڭ جىم بولۇشىنىمۇ كۈتمەستىن گىتارنى چېلىشقا باشلىدى. مۇڭلۇق ناخشا باشقىلارنى تەبئىيلا جىملىدى:

چاچلىرىڭدىكى يىپنى تاپارمەن،
ئالەمدە بىر سېنى تاپارمەن.
ئۆزۈمنى يوقاتسام يوقاتتىم،
بىر كۈنى مەن سېنى تاپارمەن.

ئۆمەر ناخشىنىڭ ئىچىگە كىرىپلا كەتتى. شۇ تاپتا ئۇ

سورۇندا ئەمەس، بەلكى گۈلپەرنىڭ ئالدىدا يۈرەك مۇڭىنى تۆكۈۋاتقاندەك ناخشىنى پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن ئېيتىۋاتاتتى. ئۇنىڭ ھېسسىياتى شىددەت بىلەن ئۆركەشلەپ كۆزى نەملەشكەندەك بولدى.

كۈلدۇ بىر كۈنى ئارمانىم،
بېشىڭنى سلايدۇ بارماقىم.
ۋىسال دەپ تۇنده تالڭ ئاتماغىم.
بىر كۈنى مەن سېنى تاپارمەن.

سورۇندىكىلەر قىزغىن ئالقىشلاپ چاۋاك چېلىشتى.

— بەك مۇڭلۇق ئېيتتىڭ.

— بىر قولىدا گىتار، بىر قولىدا رېستوران. ئاجايىپ تەلەيلىك ئوغۇل — ده بۇ.

ئەمما، بارات بىرنەرسىنى بايقىغاندەك بولدى:

— ھوي ئۆمەر، يەنه كىمنىڭ ئوتى تۇتاشتى ساڭا؟ ئەجەبمۇ «تاپارمەن» دەپ كەتتىڭا.

— شۇنى دەيمەن، شەھەر باشلىقىنىڭ قونچاقتەك ياسىنىپ يۈرىدىغان ھېلىقى قىزىدىن زېرىكتىڭما؟

ئۆمەر ئۇنىڭغا ئالايدى:

— سەت گەپ قىلما.

— ئەمسه نېمىشقا مۇنداق زارلايسەن؟ بۇگۈن زادى ساڭا بىر ئىش بوپتۇ.

ئۆمەرگه يەنه بىرئاز تالاشسا ھەممىنى دەۋېتىدىغاندەك بىلىنىپ ئۆزىنى تۇتۇۋالدى:

— بۇلارنى سورىماي ھارىقمىزنى ئىچەيلى.

بىرىنچى ئىستاكان ھاراقنىڭ تەسىرى بولغاچقا سورۇن ئۇزاققا سوزۇلمايلا ئۇلار مەست بولۇپ قېلىشتى.

ئۆمەر باشقىلارنىڭ «بىز ئاپىرىپ قويايلى» دەپ شۇنچە تۇتقىنىغا ئونماي، «ئەسەيدۇللا بىلەن بىللە قايتىمەن» دەپ تۇرۇۋالدى. شۇڭا باتۇر بىلەن بارات ئەسەيدۇللاغا ئالىيىپ قارىشىپ كېتىپ قېلىشتى.

ئۆمەر خېلىلا مەست ئىدى. ئەسەيدۇللا بولسا: «ئاپام ئەمدىلا ياخشى بولدى. مەن مەست بولۇپ ئۆيگە بارسام سەت بولىدۇ» دەپ ئارىلاپ ئىچكەچكە ئەھۋالى ياخشى ئىدى. شۇڭا ئۇ ئۆمەرنىڭ قىينىلىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ:

— ئۆمەر، يۈر ئاداش، يول بويىغا چىقايلى. مەن تاكسى توسۇي، — دېدى. لېكىن ئۆمەر ئۇنىمىدى:

— ياق، مەن... مەن سەن بىلەن پىيادە... پىيادە ماڭمەن.

شۇنىڭ بىلەن ئۇلار پىيادىلەر يولىدا مېڭىشتى، لېكىن ئۆمەر ئىككى قەدەم ماڭە ـ ماڭمايلا ئەسەيدۇللاغا گەپ قىلىپ تۇرۇۋالدى:

— ئاداش، مەن سېنى ھەممىدىن... ھەممىدىن يېقىن دەپ بىلىمەن. سەن ئاق... ئاق... كۆڭۈل، باشقىلارنىڭ ھا... ھا... ھالىغا يېتىشنى بىلسەن.

— رەھمەت، ئاداش، ھوي بۇياققا ماڭ، ئۇياقتا ئورەك بار.

— ئەسەيدۇللا، سەن شۇنداق تىرىشچان... غەيرەتلىك.

مەن سېنىڭ شۇ... شۇ يېرىڭگە قا... قايىل. بەك قىينىلىپ كەتسەڭ ئىچىڭگە ئېلىپ يۇرۇۋەرمە... ھەرقانداق قىينىچىلىقىڭ بولسا ما... ما... ماڭا دېگىن. مەن قولۇمدىن كېلىشىچە يار... دەم قىلىشقا تەييار.

ــ ۋاقتى كەلگەندە سىلەرنى ئاۋارە قىلىمەن تېخى.

ــ بىلەمسەن. مېنىڭ ئادەمنى تەڭ... تەڭ كۆر... كۆرمەيدىغان ئاغىنىلەرگە ئاچچىقىم كېلىدۇ. مەن...

ــ ئۆمەر، ئۇ يەردە ئولتۇرما. بەك توپا ئىكەن.

ئەسەيدۇللا ئولتۇرۇشقا تەمشەلگەن ئۆمەرنى يۆلىۋالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۆمەر بايىقى گېپىنى ئۇنتۇپ قالدى.

ــ بىلەمسەن، ئەسەيدۇللا، ئىچىم دەردكە تو... توشۇپ... تۇشۇپ كەتتى مېنىڭ.

ــ نېمە دەيدىغانسەن ئەمدى. سېنىڭ نېمە دەردىڭ باردۇ؟

ــ سەن... سەن... بىلمەيسەن، كۆڭلۈم چۈشكەن قىز باشقا بىرەيلەننىڭ يېنىغا كەتتى. شۇڭا بۇ... بۇگۈن پە... پەقەت تاقەت قىلالمىدىم.

ــ ھە، ھېلىقى شەھەر باشلىقىنىڭ...

ــ ياق، مەن... مەن... باشقا بىرىنى ياخشى كۆرۈپ قالغانىدىم. ئۇ... ئۇ كېتىپ قالدى. بۇگۈن ئۇ گەپنى ئۇنىڭ ئا... ئا... ئاغزىدىن ئاڭلاپ بۇ دەردنى ئىچىمگە... ئىچىمگە پاتقۇزالمىدىم.

ــ ئۇنداق بولسا ھېلىقى... شەھەر باشلىقىنىڭ قىزى.... ھە رابىيەچۇ؟

ــ ئۇمۇ بار. لېكىن... لېكىن مەن ئۇ قىزنى تېخىمۇ بەك... تېخىمۇ بەك ياخشى كۆ... كۆرۈپ قالغانىدىم. شۇنىڭغا چىدىيالمايۋاتىمەن، ئە... ئەسەيدۇللا.

ــ شۇنداق بولغاندىكىن، سەنمۇ خەقنى قىينما.

ــ توغرا، را... رابىيە بار. مەن ئۇ قىزنى ئازابلىسام بولمايدۇ. مەن سېنىڭ... گېپىڭنى ئاڭلايمەن. خەق ما... ماڭا ئازار بەرسە، مەنمۇ دەرھال... باشقىلارنى ئازابلىسام... بۇ بولمىغۇدەك... ئۇ ئىش...

ئاخىرى بېرىپ ئۆمەرنىڭ ئاغزىغا گەپ كەلمەي قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئەسەيدۇللا ئۇنى مىڭ تەستە كىرا ماشىنىسىغا سېلىپ ئۆيىگە ئاپىرىپ قويدى.

ئونىنچى باب

قىروۋ باسقان غۇنچە

شەنبە كۈنى. رابىيە ئاپىسىنىڭ تەييارلىق ئىشلىرىغا ياردەملىشىۋاتاتتى.

ــ ئاپا، قېرىنغانچە قىلىقىڭلار جىقلاپ كېتىۋاتىدۇ جۇمۇڭ،ــ دېدى رابىيە چېقىشقان تەلەپپۇزدا.

ــ بۇرۇن بىلمەپتىمىز. شۇنداق ياخشى شارائىتىمىز تۇرسا جاپا تارتىپ يۇرۇپتىمىز. ئەمدى ئازراق بولسىمۇ ئورنىنى تولدۇرۇۋالمىساق قانداق بولىدۇ؟

ــ شۇنداق بولسىمۇ بۇ ياشقا كەلگەندە چاي ئوينىمىساڭلارمۇ دەيمىنا.

ــ ئۇنىڭ نېمە يامىنى بار؟

ــ باشقىلار ئاڭلىسىمۇ...

ــ ۋاي، قىزىم، باشتا مەنمۇ شۇنداق ئويلاپ قورۇنغانىدىم. ئەمدى ئويلاپ باقسام، بەزىلەر بىزدەك شارائىتى يوق بولغاچقا چىدىمايۋاتىدۇ. ئەسلىدە ئۇلارنىڭ تاپىدىكەن، يەنە بەزىلەر شارائىتى بولسىمۇ ئارىمىزغا قوشۇلالمايۋاتىدۇ. چۆچەك قىلىدىكەن. ھازىر مەن ھېچكىمدىن قورقمايمەن. ئۇلارمۇ قولىدىن كەلسە گۈل

ئۇندۇرۇۋالسۇن. هه، بۇ هالقىنى ئالدىنقى قېتىمقى چايدا تاقىغان. ئەمدى ئاتاڭ شېنجىڭدىن ئەكەلگەن هېلىقى هالقىنى تاقاپ باقاي. ئۆزۈمنىڭ چېيى بولغاندىكىن چاي ئىگىسىدەك ئولتۇراي.

رابىيە سائادەتنىڭ دېگىنى بويىچە قىلىپ، ئاپىسىنى يولغا سېلىشقا ئالدىرىدى.

رابىيە مۇشۇ كۈنلەردە ئاپىسىغا هەيرانلا قالىدىغان بولۇپ قالدى. چۈنكى، ئاپىسى بۇرۇن ئۇنداق هەشەمەتخور ئايال ئەمەس ئىدى. ئاتىسى ياش چېغىدىلا شەهەردىكى بىر ئىدارىنىڭ بىرىنچى قول باشلىقى بولغاندىمۇ، ياشلىقىنىڭ ئالتۇن دەۋرىنى ئۆتكۈزۈۋاتقان ئاپىسى بۇنچىلىك هەشەمەتكە بېرىلگەن ئەمەس ئىدى. مانا ئەمدى يېشى ئەللىككە يېقىنلىشىپ قېرىلىققا قاراپ يۈزلەنگەندە ئۇلارنىڭ قىلىقلىرى چىقىشقا باشلىدى. يا بۇرۇنقىلار ئېيتقان «قېرىغاندا قېرى تاتۇق، قىلىقلىرى ئاندىن ئارتۇق» دېگەن گەپ شۇمىكىن ـ يا؟!

سائادەت سائەتكە قاراپ قويۇپ:

ـ ماڭىدىغانغا يەنە يېرىم سائەتتەك ۋاقىت بار ئىكەن،ـ دېدى ۋە قەغەز ـ قەلەم ئېلىپ بىرنەرسىلەرنى يېزىشقا باشلىدى. رابىيە بولسا ياتما ئورۇندۇقتا سوزۇلۇپ ياتقىنىچە بايا تىندىن بېرى ئالدىراشچىلىقىدا ۋاقىتلىق ئازاد بولغان ئازابلىق خىياللارغا يەنە ئەسىر بولۇشقا باشلىدى. ئاكىسى بىلەن گۈلپەرىنىڭ ئىشى بىر ياقلىق بولۇپ بولغان بولسىمۇ، لېكىن ئۆمەر تېخىچىلا ئۇنىڭغا ئېغىز ئاچىدىغاندەك ئەمەس ئىدى. باشتا رابىيە:

«ئۆمەرجان گۈلپەرىگە ئېغىز ئېچىپ قالمىغىيتتى» دەپ قورققان بولسا، ئەمدىلىكتە «ئۆمەرجان راستلا گۈلپەرنى ياخشى كۆرۈپ قالغان بولسا شۇنىڭغا قېيىداپ يۈرەمدىغاندۇ؟» دېگەن خىيال بىلەن يۈرىكى سۇ بولۇپ كەتكەنىدى.

تىنماي بىرنەرسىلەرنى يېزىۋاتقان سائادەت تۈيۈقسىز بىر ئىشنى يادىغا ئېلىپ رابىيەگە قاراپ بىرپەس تۇرۇۋەتكەندىن كېيىن:

— رابىيە، ئاكىڭىز مۇشۇ كۈنلەردە نېمە ئىش قىلىۋاتىدۇ؟ — دەپ سورىدى.

— ئىدارىسىدە ئىشلەۋاتىدۇ شۇ، — دېدى رابىيە پەرۋاسىزلا.

— بەزى گەپلەر قۇلىقىمغا كىرىۋاتىدۇ، ئالىم بىرەرسى بىلەن ئارىلىشىۋاتامدۇ قانداق؟ — دەپ سورىدى سائادەت يەنە. بۇ گەپ بىلەن رابىيە سەگەكلەشتى. باشتا رابىيە راست ئىشنى دېمەكچى بولدى، لېكىن ئاپىسىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ بېقىش، مۇھىمى، ئالدىراپ بىرنەرسە دەپ قويۇپ تەرسا، سارىڭ مىجەز ئاكىسىدىن دەككىسىنى يەپ قالماسلىق ئۈچۈن ئېھتىيات بىلەن:

— ياق، ئۇنداق ئىش يوقتەككۇ، — دېدى.

— ئۇنداق بولسا بوپتۇ. مەن ئارتۇق بىرنەرسە دېمەي. لېكىن ئاكىڭىز غىلا ئەمەس، سىزگىمۇ دېگىنىم بولسۇن، خىزمەتكىمۇ چىقتىڭىز، تۇرمۇش ئىشىڭىزنى ئويلىشىدىغان يەرگىمۇ كەلدى. كۆڭۈلنىڭ كەينىگە كىرىدىغان ئىشنى قىلماڭ. ئائىلىمىزنىڭ ئورنىنى،

يۇز ـ ئابرۇيـمـزنـى ئويلـشـقـ. مەن مـۇشـۇنچـلا دەپ قويايي. بۇ گەپنى ئاكـكـزغـمـۇ يەتكـۇزۇپ قويۇقـ...

شۇ چاغدا سـرتتـن ماشـنـنـقـ سـگـنـال ئـاۋازى ئاڭلاندى.

ـــ مەن ماڭاي.

سائادەت ئالدىراپ چىقىپ كەتتى.

رابىيە ئاپىسىنىڭ سۆزىنى ئويلاپ ئـولـتـۇرۇپ قالـدى. ئويلاپ ـ ئويلاپ ئويى چوڭقـۇرلاشـقـانچە چـۆچـۇپ كەتتـى. ئاپىسـنـقـ گـپـنـقـ مەنسى نـاھايـتـى ئوچـۇق بولـدى: شەھـەر باشلـىـقـنـقـ ئائـلـىسـگـە ئاشـۇنـداق يـۇز ـ ئابـرۇيلـۇق ئائـلـنـقـ قىزى كـېلىن بـولـۇشى كـېـرەك! شـۇنداقلا رابىيەمـۇ ئاشـۇنداق يۇز ـ ئابـرۇيلـۇق ئائـلـگـە كـېلىن بولـۇشـى كـېـرەك!! بولـمـسا، ئـاتا ـ ئانـسـنـقـ يۇزى چـۈشـدۇ. رابـيـەمـۇ يۇز ـ ئـابرۇيلـۇق بـولـۇشـنـقـ قانداق بولـدىغانلىقىنى چۈشـنـىپ بولغان؛ بـرى، كاتتـا ئەمـەلدار بولـۇش؛ يەنە بـرى، پۇلدار بولـۇش.

بـۇنى يادىغـا ئالغـان رابـيـەنـقـ چـرايـىـغا كـۈلـكـە يۈگـۈردى: «ئـۆمـەرجان ئاپـام بـلـەن ئـاتامـنـقـ شـەرتـگـە سـۆزسـز توشـدۇ.» بۇ خـيـال بـلـەن خـۇددى ئۆمـەر بـلـەن ئەتـلا تويى بولـدىغانـدەك رابـيـەنـقـ كـۆڭـلى پـۈتـۈنلـنـىـپ كەتتى، ئاندىن ئاكـسـنـقـ ئىشـنـى ئويلاپ: «ئـاكـامـنـقـ ئىشى چاتاق!» دەۋەتتى. ئەمـا، بۇ خـيـالـنـقـ كـەينـدـن قورقـۇنچلـۇق بـر ئوي رابـيـەنـقـ كاللـسـدا پەيدا بولـۇپ، ئـۇنـقـ چـرايى تاتـرىـپ كەتـتى. ئـۇ ئورنـدىن چاچـراپ تـۇرۇپ كەتتى: «گـۈلـپەرىلەرنـقـ ئائـلـسـى ئادەتتـكى بـر

ئائىلە. گۈلپەرىنىڭ گېپىدىن قارىغاندا، ئائىلىسىنىڭ ئىقتىسادى ئاجىز، ئۇنىڭ تۇزۇك خىزمىتىمۇ يوق. قايسى جەھەتتىن بولسۇن، گۈلپەرى ئاپام بىلەن ئاتامنىڭ شەرتىگە توشمايدۇ. ئۇلار بۇ ئىشقا قەتئىي قوشۇلمايدۇ. ئەگەر قوشۇلمىسا...» رابىيەنىڭ ئاكىسى ھەقىقىدىكى خىيالىنىڭ مانا مۇشۇ يېرىنىڭ داۋامى خەتەرلىك ئىدى. شۇ قېتىقا ۋاقىت ئىچىدە رابىيە بۇ نۇقتىنى چوڭقۇر تونۇپ يەتكەنىدى: « ئەگەر ئاتا ـ ئانام ئاكاملارنىڭ ئىشىغا قوشۇلمىسا گۈلپەرى ئەركىن ئادەم بولۇپ قالىدۇ. ئۇ چاغدا ئۆمەرجان قاراپ تۇرمايدۇ. ئاھ، خۇدا! بۇنىڭدا قانداق بولىدۇ؟ ياق، ئاكاملارنىڭ ئىشى بۇزۇلسا بولمىغۇدەك. ئۇنداقتا ئائىلىسىنىڭ ئەھۋالىنى ھېسابقا ئالمىغاندىمۇ، رېستوراندا ناخشا ئېيتىدىغان قىزغا ئاپامنى ئۇناتقىلى بولارمۇ؟ بۇ مۇمكىن ئەمەستەك قىلىدۇ؟ ئۇنداقتا قانداق قىلىش كېرەك؟ زادى قانداق قىلىش كېرەك؟ توغرا، ئاكامغا دەپ گۈلپەرىنى رېستوراندا ناخشا ئېيتىشتىن توختىتىش كېرەك.»

رابىيە ئويلاپ تاپقان بۇ ئويىدىن بەك خۇشال بولۇپ كەتتى. بۇ ئىشنى ۋاقتىدا چىڭ تۇتۇش كېرەكلىكىنى جەزم قىلغان رابىيە بۇ گەپنى ئاكىسىغا قانداق، قاچان دېيىشنى ئويلىشىشقا باشلىدى. شۇنداق ئوي ئىچىدە تۇرغان رابىيەنىڭ ئويىغا يەنە بىر ئىش كېلىپ، ئۇنىڭ ئاكىسى بىلەن بۇ ئىشنى دېيىشىش ئويىنى تېزلەتتى ۋە كۇچەيتتى. بايا رابىيەدە «ئەگەر ئاكام گۈلپەرىنى رېستوراندىن قايتۇرۇپ كېلەلمىسە ئۇ چاغدا ئۆمەرجان

بىلەن گۈلپەرىنىڭ كۆندە كۆرۈشۈپ تۇرۇشىنىڭ ئالدىنى ئالغىلى بولغۇدەك!» دېگەن ئوي پەيدا بولغانىدى. گەرچە گۈلپەرى ئاللىقاچان ئالمىغا ماقۇل جاۋابىنى بېرىۋەتكەن بولسىمۇ، ئەمما رابىيە گۈلپەرى بىلەن ئۆمەرنىڭ كۆندە كۆرۈشۈپ، ئەھۋاللىشىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئويلىسىلا يۈرىكى پۈچىلىناتتى. بۇرۇن ئۇ بۇ ئىشنى ئاكىسىغا دېيەلمەي ئىچىگە ئېلىپ ئازابلىنىپ يۈرگەن ئىدى. مانا ئەمدى ئۇ ئىشمۇ ئۆزلۈكىدىن ھەل بولىدىغان بولدى. رابىيە بۇنىڭدىن بەك خۇشال بولدى. ئىشق ئەھلىگە ئايانكى، كۈنداشلىق ئەڭ ئېغىر زەربە. ئۇ ئادەمنىڭ روھىنى يەپ خورىتىدۇ. چاتاق يېرى، بۇ كۈنداشلىق دېگەن ئاپەت ئىشق رەقىبىڭنىڭ كۆڭلۈڭدىكى ئادەم بىلەن بىللە تۇرۇشى، ئىككى ئېغىز پاراڭلىشىشى، ھەتتا بىر ـ بىرىگە قاراپ قويۇشى تۇپەيلىدىنمۇ پەيدا بولىدۇ. بۇ ئاپەتنى توسۇماق تەس. چۈنكى، سەن ئىختىيارىڭ ئەمەس ھالدا ئىشق رەقىبىڭنىڭ ئىش ـ ھەرىكەتلىرىنى ئىشىق پەيلىگە بۇرۇۋېلىپ ئۆزۈڭدە ئاشۇنداق چىدىماسلىق ھېس ـ تۇيغۇسىنى پەيدا قىلىۋالمىسەن. بۇ تاريختىن بۇيان ئىشق ئەھلى يېڭەلمىگەن تەبئىي بىر ھېسسىيات. لېكىن ئۆز نۆۋىتىدە بۇنداق ھېسسىيات بولمىغان ئىشقمۇ گۇمانلىق. گەپ، كۈنداشلىقنى پىنھان تۇتۇش ـ تۇتالماسلىقتا، يېڭىش ـ يېڭەلمەسلىكتە!

قارارى بىر يەرگە مۇقىملىشىپ قالغان رابىيە

ئاكسىنىڭ كېلىشىنى كۈتۈشكە تاقەت قىلالماي دەرھال تېلېفون تۈۋىگە يۈگۈردى.

※ ※ ※

گۈلپەرنىڭ چاقىرغۇسى سايرىدى. ناخشا تېكستى يادلاۋاتقان گۈلپەرى ئىتتىك بېرىپ ئالىم سوۋغا قىلغان كۆك رەڭلىك، چىرايلىق چاقىرغۇغا قارىدى. چاقىرغۇنى ئالىم قىلغان بولۇپ، ئېكراندا ئۇ قالدۇرغان مۇنداق خەت بار ئىدى: «مەن ئىشىكىڭىزنىڭ ئالدىغا بارىمەن. تېز چىقىڭ.» گۈلپەرى تاتلىق كۈلگىنىچە ئىشىك ئالدىغا چىقتى. دوقمۇشتىكى دەرەخ ئاستىدا ئالمىنىڭ تونۇشلۇق ماشىنىسى تۇراتتى. ئەمدىلا چۈشكە يېقىنلاپ قالغان بولغاچقا، ھاۋانىڭ ئىسسىقى خېلىلا ئۆزىنى كۆرسىتەۋاتقان ئىدى. شۇڭا ئەتراپىتا كىشىلەر كۆرۈنمەيتتى. شۇنداقتىمۇ گۈلپەرى ئەتراپقا بىر قۇر قارىۋەتكەندىن كېيىن غىپپىدە قىلىپ ماشىنىغا چىقتى. ئالىم ماشىنىسىنىڭ ھاۋا تەڭشىگۈچىنى ئېچىۋەتكەن بولغاچقا ماشىنىنىڭ ئىچى سالقىن ئىدى.

— تاس قالدىم ۋاقتىدا كېلەلمەي سىزنى مۇشۇنداق ئىسسىقتا ساقلىتىپ قويغىلى، — دېدى ئالىم.

— نېمىشقا؟ — دېدى گۈلپەرى ئالمىنىڭ قولىنى مېھرى بىلەن تۇتۇپ.

— بۇ ئەتراپتا قۇرۇلۇش قىلماقچى ئىكەن. شۇنىڭ

تەييارلىقى ئۈچۈن يوللارنى توسۇلى تۇرۇپتۇ. شۇڭا ئايلىنىپ كەلدىم.

ــ بۇ ئەتراپتا قۇرۇلۇش قىلىدىغىنى راستمىكەن؟

ــ راست ئىكەن. گۈللۈك يولىنىڭ ئاساسىي قىسمىدىكى بارلىق ئۆيلەرنى چېقىپ ئولتۇراق ئۆي، سودا كوچىسى قۇرىدىكەن. ھەقىقەتەن چوڭ قۇرۇلۇش ئىكەن.

ــ ئۇنداقتا شەھەردە چوڭ ئۆزگىرىش بولغۇدەكتە.

ــ بۇنداق ئۆزگىرىشنىڭ بولۇشى مۇقەررەر. شۇڭا بىز ھازىر بۇ چوڭ ئىشنى قويۇپ، ئۆزىمىزنىڭ گېپىگە كېلەيلى.

ــ نېمە ئىش؟ ــ ھەيران بولۇپ سورىدى گۈلپەرى.

ــ مەن ھازىر سىزنى سۆيۈۋالماقچى.

ــ نېمە؟ ــ گۈلپەرى ھودۇقتى.

ــ سىزنى شۇنداق سۆيۈۋالغۇم كېلىپ كېتىۋاتىدۇ، ــ ئالىم شۇنداق دەپ گۈلپەرنى قۇچاقلىماقچى بولدى.

ــ ئالىم، سەت بولىدۇ، ــ گۈلپەرى شۇنداق دەپ ئەتراپقا قارىدى.

ئەمما، ئالىم گۈلپەرنىڭ بىلىكىنى تۇتتى:

ــ مەن سىزگە بۇرۇنلا دېدىمغۇ، بىز سىرتنى كۆرەلىگەن بىلەن، سىرتتىكى كىشىلەر ماشىنىنىڭ ئىچىنى كۆرەلمەيدۇ دەپ.

بۇ چاغدا گۈلپەرىمۇ ئاللىقاچان ئالمىنىڭ قۇچىقىغا كىرىپ بولغانىدى. ئالىم گۈلپەرنى قاتتىق سۆيدى.

گۈلپەرى سۆيۈشنىڭ شېرىنلىكىدىن تاتلىق ئىگىراپ كەتتى.

ئېشەكنىڭ قاتتىق ھاڭرىشى بىلەن ئېسىگە كەلگەن گۈلپەرى ئالمىنى ئىتتىرىۋەتتى. بۇنىڭدىن جىلە بولغان ئالىم ئىتتىك سىرتقا قارىدى. بىر ھاڭگا ھە دەپ سۈيدۈك پۈراپ، يەر تىرەجەپ ئاسمانغا قاراپ ھاڭراۋاتاتتى. ئىگىسى بولسا ئۇنى ماڭدۇرالماي چۈشۈق بىلەن ساۋىداپ ئاۋارە ئىدى. بىر چاغدا ئۇ ھاڭگا ھاڭراشتىن توختاپ، سۈيدۈك ئۈستىگە شارىلدىتىپ سىيىۋەتتى. بۇنى كۆرگەن گۈلپەرى يانغا قارىۋالدى.

بايىقى تىتىلدىشىنى دەرھال يوشۇرۇۋالغان ئالىم:

— نېمە بولدۇمكىن، بۇگۈن سىزنى شۇنداق كۆرگۈم كېلىپ كەتتى. سۆيگۈم كېلىپ تاقەت قىلالمىدىم، — دېدى.

— بۇنچە ئالدىرىمىسىڭىزمۇ كەچتە كۆرۈشسەك بولىدىغۇ، — دېدى گۈلپەرى كۆكسىنى توسۇغىنىچە. ئۇ ئالمىنىڭ بايىقى ئىشىدىن ئەمدى نومۇسلىنىۋاتاتتى.

— بىردەملىككە يېزىغا پاختا زاۋۇتىنىڭ رېمونت ئەھۋالىنى كۆرگىلى بارماقچى ئىدۇق. كەچ بولۇپ كەتمىسۇن دېدىم. بىزنىڭ بۇ دېرىكتورغا نېمە بولىدىكىن؟ يېزىلاردىكى زاۋۇتلارنى تولىمۇ چىڭ تەكشۈرۈپ كەتتىغۇ. شۇڭا بۇگۈنمۇ كەچ قالىدىغىنىمىز ئېنىق. ئەگەر شۇنداق بولۇپ قېلىپ سىزنى بۇگۈن كۆرەلمەيدىغان بولسام سىراڭ بولۇپ قالغۇدەكمەن. كېلىڭە، يەنە بىر سۆيۈۋېلىپ ماڭاي.

ئالىم يەنە ئۇنى ئۆزىگە تارتتى. گۈلپەرى تارتىنىش ئىچىدە كۈلۈپ ئۇنىڭغا يېپىشتى. سۆيۈپ قانغان ئالىم گۈلپەرنىڭ يۈزىنى تۇتۇپ ئۆزىگە قارىتىپ: «تۇۋا، نېمىدېگەن سۇزۇك، يېقىملىق چىراي بۇ» دەپ ئويلاپ تۇرۇۋىدى، چاقىرغۇسى سايرىدى. ئۇ قارىۋىدى، چاقىرغۇ قىلغان كىشى رابىيە بولۇپ، ئۇ مۇنداق سۆز قالدۇرغان ئىدى: «چاققان ئۆيگە كەل، مۇھىم ئىش بار.»

— رابىيە ئىكەن، — دېدى ئالىم، — «چاققان ئۆيگە كەل» دەپتۇ. شۇ تاپتا مېنىڭشقا ئالدىراۋاتسام ئۆيگە بارىدىغانغا نەدە چولا؟

ئۇلار خوشلاشتى. ئۇ ئالىمغا بارغانچە باغلىنىپ قېلىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى. دەسلەپتە ئۇ ئالىمنى قۇچاقلاشتىنمۇ قورقاتتى. ئالىم گاھىدا شېرىن - شېكەر گەپلىرى بىلەن، گاھىدا قوپال ھەرىكەتلىرى بىلەن، يەنە گاھىدا مەجبۇرلاپ يۈرۈپ گۈلپەرنى بويسۇندۇردى. ئاخىرى بېرىپ گۈلپەرنى خالىغانچە قۇچاقلىشىشقا، سۆيۈشۈشكە، كۆكسىنى سىلاشقا، ھەتتا مۇشۇنداق كۈندۈزلىرىمۇ ماشىنا ئىچىدىلا ئاشۇنداق ھەرىكەتلەرنى قىلىشقا كۆندۈرۈۋەتتى. ئەمدىلىكتە راستىنى ئېيتقاندا، گۈلپەرنىڭ شۇنداق ئىشلاردىن ھۇزۇر ئالىدىغان، ھۇزۇر ئىستەيدىغان قىلۋەتتى. «ئالىم ئەجەب يامان ئىكەن. مېنى شۇنچە تېز قېلىن قىلۋەتتى دېسە» دەپ ئويلىدى گۈلپەرى. بۇ ئوي بىلەن ئۇنىڭغا شۇ ھۇزۇرلۇق ھەرىكەتلەر يەنە داۋاملىشىۋاتقاندەك بىلىنىپ، ئۇنىڭ نازۇك، ئۇياتلىق

يەرلىرىدە شەھەر بىر ئىستەك ئويغىنىشقا باشلىدى. گۈلپەرى شەھەر خىيالىدىن پەيدا بولغان بۇ ھۆزۈرلۈق ئىستەكتىن ئۇزاقراق راھەتلەنمەكچى بولدى ـ يۇ، بىراق ئۇ خۇددى شۇنداق ئىش قىلىۋاتقاندەك، بۇ ئىشنى بولسا باشقىلار كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندەك بىلىنىپ نومۇستىن ئۆرتىنىپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. ئۇ يۇزىنى يۇيۇۋېتىپ ئۆزىنى سەگىتكەندىن كېيىن خېلىدىن بۇيان ئۆزىنى قىيناۋاتقان ئىش ئۈستىدە ئويلاندى: ئالىم شۇ چاغقىچە گۈلپەرىگە بىرەر قېتىم توي تۇغرۇلۇق ئېغىز ئاچمايۋاتاتتى. بۇ گەرچە گۈلپەرى ئېغىزدىن چىقىرىشقىمۇ خىجىل بولىدىغان، ئۈيلىدىغان ئىش بولسىمۇ، لېكىن ئالىم بۇنى چوقۇم دېيىشى كېرەك ئىدى. گۈلپەرى بۇ ھەقتە بىرئاز ئويلانغاندىن كېيىن يەنە مۇنداق ئويلاۋەرسە يامان ئاقىۋەتتىك خىيالىغا كىرىپ قېلىشىدىن قورقۇپ، بۇ خىيالنى يەنە ئۆزىدىن نېرى قىلىشقا تىرىشتى.

※　　※　　※

ھويلىدا تېلېۋىزور كۆرۈپ ئولتۇرغان رابىيە ئىشىكتىن كىرگەن ئاكىسىنى كۆرۈپ تۇمشۇقىنى ئۇچلىدى. ئەمما ئالىمنىڭ بۇنىڭ بىلەن كارى بولمىدى.

ــ شۇنچە جىددىي چاقىرغۇدەك نېمە ئىشتى ئادەمنىڭ جېنىنى تىنىتىپ؟

ــ جېنىمنى تىنىتىپ دەۋاتقىنىنى،ــ دېدى رابىيە

ئاچچىقى بىلەن، ــ چۈشتە چاقىرغۇ قىلىپ «كەل» دېسەم، ئەمدى كەلگىنىڭ تىنىگىنىڭمۇ؟ يا تېلېفون قىلىپ قويمىدىڭ.

ــ بۇگۈن بەك ئالدىراش بولۇپ كەتتۇق، يېزىغا باردۇق. ئالدىراشلىقتا ساڭا تېلېفون قىلىپ قويۇشنىمۇ يادىمدىن چىقىرىپتىمەن.

ــ «ئىشىم پۈتتى، سەن بىلەن نېمە كارىم» دېگىنە.

بۇ گەپكە ئانچە پىسەنت قىلىپ كەتمىگەن ئالىم:

ــ ئاپامىلار كەلمىگەندۇ؟ ــ دېدى چىرىغى ئۆچۈك تۇرغان ئۆيلەرگە قاراپ.

ــ ئۇلار چايغا بېرىپ كەچ قىلمىسا بىر يېرى پۈچۈلۈپ قالارمىكىن؟ چايدىن كېيىن يېزىغا بېرىپ قونۇپ كېلىمىز دەۋاتقان. ئۇلارغا ئەگىشىپ ئاتاممۇ كەتتىمۇ نېمە؟

ئالىمغا ئۇلارنىڭ قانداق بولۇشى مۇھىم ئەمەس، بەلكى يوقلۇقى مۇھىمدەك «هه...» دەپ قويۇپ تاماكا چىقىرىپ چەكتى.

ــ هە، باتناپ ئولتۇرغۇچە، نېمە ئىش؟ دېمەمسەن.

رابىيە چىرايىنى ئاچتى:

ــ گۈلپەرى بىلەن قانداق ئۆتۈۋاتىسىلەر؟

ــ ياخشى شۇ، ــ دېدى ئالىم ئەجەبسىنىپ.

ــ توي توغرۇلىق ئېغىز ئېچىشمىغانسىلەر.

ــ نەدە تۇرغان ئىش ئۇ، ــ دېدى ئالىم دىققەتلىنىپ، ــ نېمە تۇرۇپلا بۇنى سوراپ قالدىڭغۇ؟

ــ ئەتىگەندە ئاپام بىلەن بۇ توغرۇلۇق سۆزلىشىپ قالدۇقچۇ.

ــ ھوي، ئاپامغا گۈلپەرنىڭ گېپىنى قىلدىڭما؟!

ــ ياق، توي توغرۇلۇق مۇنداقلا سۆزلىشىپ قالدۇق. مەن ساڭا ئاپامنىڭ گېپىنى دەپ قويماي. كېيىن بىكار دەرد تارتىپ قالمىغان ئىش بولۇپ قالمىسۇن. ئاپام سېنى «يۈز ـ ئابرۇيى بار، ئائىلىمىزگە باپ كېلىدىغان ئادەمنى تاپسۇن» دەيدۇ. قاراپ باقسام بۇ گەپنى ماڭىمۇ ئىشارە قىلىۋاتىدۇ.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان ئالىم قاپىقىنى تۈرۈپ بىرپەس ئولتۇرۇپ كەتتى ۋە:

ــ ھە، بۇنىڭ بىلەن ماڭا نېمە دېمەكچى؟ــ دەپ سورىدى.

ــ ماڭا بۇنداق تەلەپپۇزدا گەپ قىلما،ــ دېدى رابىيە ئېھتىيات بىلەن سۆزلەشكە تىرىشىپ،ــ مەن ساڭا ياخشى بولسۇن، دەپ بۇ گەپنى دەۋاتىمەن.

ــ ھە، سەندە ئەيىب يوق، دەۋەر.

ــ سەن ئاپامنىڭ گېپىگە باغلاپ ئويلاپ باق. ئەگەر گۈلپەرى رېستورانىدا ناخشا ئېيتىۋەرسە ئاپام ئۇنى كېلىن قىلىشقا قوشۇلارمۇ؟ ناۋادا شۇنداق بولسا، سىلەرنىڭ بۇ ئىشىڭلارنىڭ ئاخىرى...

رابىيە سۆزىنى داۋام قىلالماي توختاپ قالدى، ئەمما گەپنىڭ مەنىسىنى ئاللىقاچان چۈشىنىپ بولغان ئالىم يەنە تاماكا تۈتاشتۇردى.

ــ سېنىڭچە ئاپاملار راست قوشۇلماسمۇ؟

ــ مېنىڭچە قوشۇلمايدۇ. ئاپامنىڭ تەلەپپۇزى خېلى قاتتىق.

ــ ئەمسە سېنىڭ نېمە دېگىنىڭ ئۇ؟

رابىيە چۈشەنمەسلىك بىلەن ئالمىغا قارىدى:

ــ مەن نېمە دېدىم؟ مەن شۇ...

ــ «گۈلپەري رېستورانىدا ناخشا ئېيتمىسۇن» دېدىڭغۇ؟ ئاپام بەربىر قوشۇلمايدىغان تۇرسا، گۈلپەرنىڭ رېستورانىدا ناخشا ئېيتىش ـ ئېيتماسلىقنىڭ بۇنىڭ بىلەن نېمە مۇناسىۋىتى؟

ــ گېپىمنى يامان يەرگە جورۇيدىغانلىقىڭنى بىلىۋىدىم، ــ دېدى رابىيە باتناپ، ــ بولدى، مەن دېمىگەن بولاي.

ــ مەن راستلا ئۇنداق ئويلىمىدىم، گەپنى باشلاپ قويغاندىكىن، ئەمدى ئاخىرىنى چىقار.

ــ مەن نېمىلا بولسا تىرىشىپ باقايلى دېمەكچى. ئاپام «بولدى» دېسىلا سەنمۇ «ماقۇل» دەپ تۇرمايدىغانسەن؟ شۇنىڭ بىلەن غىژ ـ غىژ قىلىشىدىغان ئىش چىقمىدۇ. شۇ چاغدا ئاپام گۈلپەرنىي «رېستورانىدا ناخشا ئېيتىدىغان قىز ئىكەن» دەپ تۇرۇۋالسا تىلىڭ تۇتۇلۇپ قالىدۇ، شۇڭا سەن ھازىردىن باشلاپ گۈلپەرنىي رېستورانىدا ناخشا ئېيتىدىغان ئىشتىن توختىتىپ ۋاقتىلىق بولسىمۇ باشقا بىرەر ئىش تېپىپ بەر. شۇنداق بولسا، گۈلپەرلەرنىڭ ئائىلىسىنىڭ بىزنىڭ ئائىلىگە ماس كېلىدىغانلىقى ھەققىدە قورقماي گەپ قىلالايسەن.

رابىيەنىڭ چۈشەندۈرۈشىنى ئاڭلىغان ئالىم قايىل بولۇپ بېشىنى لىڭشىتتى:

ــ بۇ گېپىڭغۇ راست، مەن بۇرۇن ئىشنىڭ بۇ تەرىپىنى پەقەت ئويلاپ باقماپتىمەن. چوڭلارمۇ قىزىقلا ئويلايدىكەن.

ــ ئاپامىلارنىڭ ئۇنداق دەيدىغانلىقى مېنىڭمۇ خىيالىمغا كىرىپ باقماپتىكەن. ئاپامنىڭ ئاغزىدىن ئۇ گەپنى ئاڭلاپ ھەيرانلا قالدىم.

ــ سەن نېمە غەم قىلىسەن، ئۆمەر شۇنچە چوڭ لاۋبەن تۇرسا.

پوسۇققىدە ئېيتىلغان بۇ گەپتىن رابىيە دەسلەپ ھودۇققان بولسىمۇ، سەلدىن كېيىن دىلى سۆيۈنۈپ كەتتى، لېكىن ئۇ مەقسىتىنى ھەرگىز ئۇنتۇپ قالمىدى:

ــ ئىشقىلىپ، مېنىڭ تەكلىپىم: گۈلپەرنى دەرھال رېستورانىدىن قايتۇرۇپ كەل. بولمىسا، كېيىن كېچىكىپ قېلىپ «ھەي...» دېسەڭ ئورنىغا كەلمەيدۇ.

ئەمما، ئالىم يەنە ئويلىنىپ قالدى:

ــ بۇ ئىشقا بەك ئالدىرىمايلى. ئالدى بىلەن بىر ئورۇننى تاپاي. ئاندىن گۈلپەرگە بۇ گەپنى دەي. بولمىسا، گۈلپەرى بىكار تۇرۇپ قالسا بېسىم بولمىسۇن.

رابىيە ئىچىدە: «ئۆزىچە كۆيۈنۈپ كەتكىنىنى بۇنىڭ، خۇددى مۇھەببەتنىڭ قەدرىگە يېتىدىغان ئادەمدەك» دەپ ئويلىدى ۋە:

ــ شۇنداقتىمۇ ئوبدانراق ئويلىنىپ باق،ــ دەپ قويدى.

ئالىم ئويلىغانچە بۇ ئىشنىڭ ئۇنچىلىك ئاددىي

ئەمەسلىكىنى ھېس قىلدى. «قارىغاندا، ئاپام بىلەن ئاتام بۇ ئىشقا ھەرگىز سەل قارىمىغۇدەك. مۇشۇنداق بولسا گۈلپەرى بىلەن بولغان بۇ ئىشىمنىڭ ئاخىرى سۈغا چىلىشامدۇ نېمە؟ ئەستا! ئادەملەر نېمىشقا يۇقىرى ـ تۆۋەنلىكىنى ھەممىلا ئىشقا ئۆلچەم قىلىۋالىدىغاندۇ؟ ناۋادا ئاپام گېپىمدە چىڭ تۇرۇۋالسا مەن قانداق قىلىشىم كېرەك؟ ــ تولا ئويلاپ ئالمىنىڭ بېشى قېتىپ كەتتى، ــ ناۋادا شۇنداق بولۇپ قالغۇدەك بولسا چوقۇم بىر ئامال قىلىشىم كېرەك. ئويلاپ باقاي، ياخشىراق ئويلاپ باقاي، مەن ئاپامنىڭ گېپىگە ئەمەس، ئاپام مېنىڭ گېپىمگە كىرىدىغان ئامالدىن بىرنى تاپمىسام بولمىغۇدەك!»

※ ※ ※

«خۇنپەر، سۆيگۈ شارابىدىن مەست بولۇپ مېنى ئۇنتۇدىڭمۇ؟ قۇدرەتلىك سۆيگۈ ئوقىنى مەن تەييارلاپ بەرگەن جۇمۇ!»

ئالىم چاقىرغۇسىدىكى بۇ خەتنى كۆرۈپ كۈلۈپ كەتتى. چاقىرغۇ پەرھاتتىن كەلگەنىدى. ئالىم دەرھال تېلېفون قايتۇردى:

ــ ھوي، ئاچچىقىڭ بەك يامانغۇ؟

ــ ئالىمئاخۇن، بىزدىمۇ شېكەر بىلەن بىللە قىزىلمۇچىنىڭمۇ بارلىقىنى بىلمىدىكەنسەن ـ ھە؟

ــ بولدى، ئاداش، گۇناھىم ئۈچۈن ھەرقانچە جازا بەرسەڭمۇ مەن تەييار.

ــ ئۇنداقتا ئاگاھ بول! مۇشۇ شەنبە كۈنى تۇغۇلغان كۈنۈم. يالغانچىلىق قىلما، ئۇنتۇپ قالغىنىڭ ئېنىق!

ــ ئەستا، ماۋۇ گۈينى! بولدى، قۇلىقىم سەندە.

ــ ئەمدى پەرمان: بىرىنچى، تۇغۇلغان كۈنىمنى ئۇرۇمچىدە تەبرىكلەيمىز!

ــ ماقۇل!

ــ پەرمان: ئىككىنچى، ئۇرۇمچىگە كېلىپ سىلەر ئۆتكۈزۈپ بېرىسىلەر!

ــ ھېساب!

ــ پەرمان: ئۈچىنچى، چىقىدىغانلار قۇيرۇقۇڭلارنى ئېلىپ چىقىسىلەر!

ــ پەرمانىڭنىڭ تاتلىق يېرى مۇشۇ ئىكەن.

ــ ئۇنداقتا شەنبە كۈنى ساقلايمەن.

ئالىم تېلېفونىنى قويۇپ: «ماۋۇنىڭ گەپدانلىقىنى! بىلىملىك بولغىنى ئۈچۈن گېپىنى يەيمەن ـ دە ئۇنىڭ» دەپ ئويلىدى، ئاندىن بىر خۇشاللىق يۈزىگە تېپىپ چىقتى. «ئەنە، ئارتىبالىقنىڭ ــ داۋانچىڭنىڭ يولىدا سالقىن، كۆچلۈك شامال گۈلپەرى ئىككىسىنىڭ چاچلىرىنى ئۇچۇرماقتا، ياق چاچلىرىنى سۆيۈشتۇرمەكتە!»

ئالىم دەرھال بۇ ئىشنىڭ پىلانىغا كىرىشتى: «بۇگۈن پەيشەنبە، ئۆگۈنلۈككە چۈشتە ماڭىمىز... كىملەرنى ئېلىۋالاي؟ يۇرۇۋاتقىنى بار، بىرەر ـ ئىككى كۈن ئىشنى تاشلىيالايدىغان ئاغىنىلەرنى ئېلىۋالاي. ھە،

كىم مۇڭاپىقتۇ؟ سېلىم «كۆچۈك»نى ئېلىۋالاي. ئۇرۇمچىدەك يەرلەردە ئۆزىنى كۆرسىتىشكە ئامراق، ئۇنداق سورۇندا قورقماي خەجلىيەلەيدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە يۇرۇڭاتقان قىزنىمۇ پەرھات بىلەن بىر ئۇنۇڭبرسىتتا. تونۇشۇڭالسا كېيىن گۈلپەرنى بىللە ئېلىپ چىقساممۇ قولايلىق، ئاندىن رېھىمنىمۇ ئېلىۋالاي. ئۇ يېزا ئامانەت ـ قەرز كوپىراتىپىغا رەسمىيلەشكەندىن كېيىن ئۇرۇمچىگە چىقىپ ئويناپ كەلسەك، دەپ كەتكەن. گۈلنىسا بىلەنمۇ تازا قىزغىن مۇھەببەتلىشۇاتىدۇ. ئۇنىڭغىمۇ ئوڭ كەلگۈدەك. بىر ماشىنىلىقلا ئادەم بولغۇدەكمىز.»

شۇنىڭ بىلەن ئۇ سېلىمغا چاقىرغۇ قىلدى.

ــ هوي ئالىم، بۈگۈن چاقىرغۇ قىلىپ قايسەنغۇ؟ ــ دېدى سېلىم ئۇدۇللا. ئۇ هېلىقى ۋاقىتتىكى «هاراق چېچىش» ئىشىدىن كېيىن ئالىمدىن ئانچە هېيىقمايدىغان بولۇپ قالغانىدى.

ــ تولا تۈكى بار گەپ قىلمىغىنە.

ئالىمنىڭ تەلەپپۇزىنىڭ ئۆزگەرگەنلىكىنى كۆرۈپ سېلىم يەنىلا ئېھتىيات قىلدى:

ــ نېمانچە نازۇكلۇق قىلىسەن. نېمە ئىش، ئاداش؟

ــ مۇشۇ شەنبە پەرھاتنىڭ تۇغۇلغان كۈنىكەن.

ــ مەن بىلمەن.

ــ «بىلمەن» دەپ كەتكىنىنى. پەرھات تۇغۇلغاندا سەن ئاپىسىنىڭ يېنىدا قاراپ تۇرغانمۇ؟

ــ قاراپقۇ تۇرمىغان...

— هه، شۇنى ئۇرۇمچىده تەبرىكلەيدىكەنمىز. بارالامسەن، شۇنى دېگىنە.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان سېلىم خۇش بولۇپ كەتتى:

— بارىمەن، بارىمەن!

— داستىخاننى بىز سالمىدىكەنمىز.

— چاتاق يوق، بۇنى مەن ئۇستۇمگە ئالاي. ئۇرۇمچىده ئىككى نوچى ئاغىنەم بار. سىلەر بىلەن تونۇشۇشنى شۇنچە دەپ كەتكەن. ئۇلار بىزنى رازى بولغۇدەك ئوينىتالايدۇ.

— بۇنىڭ بىلەن كارىم يوق. ئەمىسە بۇ ئىش ساڭا قالدى. هه. راست، ئۇنىۋېرسىتېتنىكى هېلىقى نېمەڭگە دەپ قوي. پەرهات يۇرگەن قىزىڭلارنى ئېلىپ كېلىڭلار دەيدىغۇ.

— شۇنداق قىلىمىزده، ئالىم. ئاران بىر ئۇرۇمچىگە چىققاندا خۇمارىمىزنى بېسىپ كەلمەسەك قانداق بولىدۇ؟ قاتناش بىلەن چىقىمىزمۇ ياكى ماشىنا كىرا قىلىمىزمۇ؟

— بۇ تەرىپىگە مەن بار.

— خاپا بولساڭمۇ دەي، ئاداش، ئىدارەڭلەرنىڭ ماشىنىسىنى ئىشلەتسەك باشلىقىڭ خاپا بولۇپ قالماس.

— ئۇ هازىر لەنجۇدا. بىر هەپتىدىن كېيىن قايتىپ كېلىدۇ. رېهىم بىلەن گۇلنىسانى ئېلىۋالساق، گۇلپەرى تەييارلا.

— هوششەره، ئۇنداقتا ئىشىمىز پۈتۈپتۇ.

— بولىدۇ ئەمىسە، مەن رېهىمغا دەپ قويای.

ئەمدىكى گەپ گۈلپەرىگە خەۋەر قىلىشتا قالغانىدى. ئالىمنىڭ ئويىچە گۈلپەرى بۇنىڭغا سۆزسىز قوشۇلاتتى.

ئالىم ئاخىر گۈلپەرى بىلەن ئۇرۇمچىگە بارىدىغان پۇرسەتنىڭ كەلگىنىدىن خۇش بولدى. ئۇ مۇشۇنداق بىر ئەپلىك پۇرسەتنى خىلىدىن بىرى كۈتۈۋاتاتتى. يېقىندىن بېرى ئۇلارنىڭ باشلىقى كۈندە بىر ياققا مېڭىپ ئۇنىڭغا ئارامىلىق بەرمەيۋاتىدۇ. يەنە بىر ياقتىن ئەمدىلا ئىشقا چۈشكەن گۈلپەرنى مەجبۇرىي بىر ياققا سۆرەپ ماڭماي دېسە، گۈلپەرنىڭ باشقىچە ئويلاپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيدۇ. مانا ئەمدى ئۆزىگىمۇ ياخشى پۇرسەت، گۈلپەرىمۇ رېستورانغا كونىراپ قالدى ھەمدە ئۇنى قايىل قىلىدىغانغا پەرھاتنىڭ تۇغۇلغان كۈنىدىن ئىبارەت يېتەرلىك باھانىمۇ بار.

شۇنىڭ بىلەن ئالىم گۈلپەرىگە چاقىرغۇ قىلدى.

ــ گۈلپەرى،ــ دېدى ئالىم قىزغىنلىق بىلەن،ــ ئالىي مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان پەرھاتنىڭ مۇشۇ شەنبە كۈنى تۇغۇلغان كۈنى ئىدى. ئۇرۇمچىدە تەبرىكلەش ئۇنىڭ ئارزۇسى ئىكەن. بىز بىرنەچچە ئاغىنىلەرنى «ئۇرۇمچىگە كېلىڭلار» دەپ ئۇنمايۋاتىدۇ.

ــ ياخشى ئىش ئىكەن. ئاغىنىلىرىڭىز سىزنى شۇنداق چوڭ كۆرىدىكەن. شۇنداق بولغاندىكىن، سىزمۇ ئامال بار ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى ئىزدەپ تۇرۇڭ. ئازراق ۋاقىت ئاجراتسىڭىزلا سىزنىڭ قولىڭىزدىن كېلىدىغان ئىشلارغۇ ئۇ.

— بىراق، ئۇنىڭ يەنە بىر تەلىپىمۇ بار. ئۇ سىزگە ئوخشاش قەدىردان كىشىلىرىمىزنى بىللە ئېلىپ كېلىشىمىزنى تاپىلىدى.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان گۈلپەرى بىرپەس جىمىپ قالدى. ئاندىن:

— ئالىم، ھازىر رېستورانىدىكى ئىشلار خېلىلا ئىزغا چۈشۈپ قالدى. قوشۇمچە ناخشا ئېيتىۋاتقان بىر بالىمۇ بار، شۇڭا رېستورانىدىنغۇ بىرەر كۈنلۈك رۇخسەت سورىسام بولىدۇ، لېكىن ئۆزىڭىزمۇ بىلىسىز، تەربىيەلەش مەركىزىگە بېرىۋاتقىلى ئەمدى بىر ھەپتىدەك بولدى. ئوتتۇرىدا ئۈزۈكچىلىك بولۇپ قالسا چاتاق بولىدۇ جۇمۇڭ.

— بىرەر- ئىككى كۈنلۈك دەرسنى كېيىن بېسىپ ئۆگىنىپ تولدۇرۇۋالمامسىز؟

— نېمە؟ ئۇرۇمچىدە قونىدىغان ئىشمۇ تېخى؟

— بۇنىڭدىن چۆچۈپ كەتكىنىڭىزنى قارىڭ. تۇغۇلغان كۈننى ئاخشىمى تەبرىكلىمىسە تازا مەززىسى بولمايدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە سىلىم، رېھىملارنىڭمۇ يۇرۇۋاتقان قىزلىرى بار تۇرسا، نېمىدىن ئەنسىرەيسىز.

— ئۇغۇ شۇ. لېكىن، مەن...

— گۈلپەرى، مەن سىزگە شۇنچە ئىشەنچ قىلغاچقا پەرھاتقا ۋەدە بېرىۋېتىپتىمەن. ئويلاپ بېقىڭ، ئەمدى مۇشۇنداق مۇھىم ئىشقا كەلگەندە مەن باشتا داۋراڭ سىلىپ قويۇپ، پەيتى كەلگەندە رېھىم بىلەن سىلىم

يۇرگەن قىزلىرىنى بىللە ئاپارسۇن، مەن بولسام يالغاندىن بىرنى توقۇپ يۇرەي، شۇنداقمۇ؟ ئوبدانراق ئويلاپ بېقىڭ.

ئورۇنلۇق باھانىلەرنى ئاڭلىغان، ئالىمنىڭ ئۆزىنى شۇنداق بىللە ئاپارغۇسى كېلىۋاتقانلىقىنى بىلگەن گۈلپەرىنىڭمۇ تۇرۇپ رايى قوزغىلىپ قالدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇمۇ خېلىدىن بۇيان ئالىم بىلەن باشقىلاردىن قورۇنمايدىغان بىرەر يەرگە بېرىپ، ئارامخۇدا مۇڭدىشىشنى ئويلاپ كېلىۋاتقان ئىدى. شۇڭا ئۇ:

ــ بولىدۇ، ئالىم، مەن بارمىغانغا تىرىشىپ باقاي، ــ دېدى.

ــ يۇزۇمنى قىلغىنىڭىزغا رەھمەت، ــ دېدى ئالىم خۇشال بولۇپ.

گۈلپەرى تۇرۇپكىنى قويدى ۋە: «ئەلۋەتتە يۇزىڭىزنى قىلىمەن ــ دە. چۈنكى سىزنىڭ يۇزىڭىز مېنىڭ يۇزۇم تۇرسا» دەپ ئويلىدى.

※ ※ ※

بۇرۇن شۇنداق قىزغىن، تېتىك، خۇشخۇي يۇرىدىغان ئۆمەرنىڭ يېقىندىن بۇيان بەكلا خىيالچان بولۇپ قېلىشى، كۈنبويى دېگۈدەك پەرىشان يۇرۇشى، تېخىمۇ يامىنى ھە دېسە ھاراق ئىچىدىغان بولۇپ قېلىشى گۈلپەرىنىڭ ئىچىنى پۇشۇراتتى ھەمدە بىئارام قىلاتتى. چۈنكى، ئۇ كېيىنچە شۇنى روشەن ھېس قىلدىكى، ئۆمەر

ئۆزىنى بەكلا ياخشى كۆرۈپ قالغان ئوخشايدۇ. گۈلپەرى بۇنى ئېنىق بىلگەندىن باشلاپ ئۆمەرنىڭ مۇشۇنداق ھالغا چۈشۈپ قېلىشىدا ئۆزىنىڭمۇ مەسئۇلىيىتى بارەك ھېس قىلىپ، ئۆمەرگە قوشۇپ ئۆزىنىمۇ ئەيىبلەيدىغان بولۇپ قالغاندى، شۇڭا ئۇ بۇنداق تۇيغۇدا بولۇپ، ئىدىيەسىدە ئۆزگىرىش بولۇپ قېلىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن ئۆمەر بىلەن ئامال بار كۆرۈشمەيدىغانلىقىنى ئىزدەپ يۈرىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇ مۇشۇنداق بولسا ئۆمەرنىڭ ئۆزىنى ئوڭشۇۋېلىشىغا ياردەمى بولار، دەپ ئويلايتتى. ئەمدى ئۇنىڭ ئۆمەرنىڭ يېنىغا كىرمەي ئامالى يوق ئىدى.

ئەتىسى گۈلپەرى ئىككىلىنىش ئىچىدە ئىشىكنى چەكتى. ئىچكىرىدىن ئۆمەرنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى:

ــ كىرىڭ، ئىشىك ئوچۇق.

ئۆمەر گۈلپەرنى كۆرۈپ كۈلۈمسىرىدى، لېكىن ئۇنىڭ كۈلكىسىدىكى پەرىشانلىق ۋە مەجبۇرلۇق ئېنىق بىلىنىپ قالدى.

ــ كېلىڭ، گۈلپەرى، قانداق ئەھۋالىڭىز؟

ــ ياخشى. مىجەزىڭىز يوقمۇ نېمە؟

ــ ياق، چارچاپ قالغان ئوخشايمەن.

بۇنى ئاڭلىغان گۈلپەرى: «ئۆزىڭىزنى ئاسرىڭ، ھاراقنى ئۇنداق كۆپ ئىچمەڭ» دېمەكچى بولدى ــ يۇ، لېكىن ئۆمەرنىڭ بۇ گەپكە قارىتا «مۇھەببەت دەردىگە ئامال يوق ئىكەن» دېگەندەك گەپ بىلەن جاۋاب

قايتۇرۇشىدىن ئەنسىرەپ تىلىنىڭ ئۇچىغا كېلىپ قالغان ئۇ گەپنى دېمىدى ۋە مەقسىتىنىلا ئېيتتى:

ــ ئۆمەرجان، مەن ئۇرۇمچىگە بېرىپ كېلەيمىكىن، دېگەن.

ــ ياخشى بوپتۇ. مۇھىت ئالماشتۇرۇش ئادەمنىڭ روھىنى كۆتۈرىدۇ. قاچان بارىسىز؟

ــ ئەتە بېرىپ ئۆگۈنلۈككە قايتىپ كېلىمەن.

ئۆمەر ئۇنىڭغا ھەيران بولۇپ قارىدى ۋە بىرنەرسىنى سەزگەندەك بولۇپ سورىدى:

ــ يالغۇزمۇ ياكى بىرەر دوستىڭىز بىلەنمۇ؟

گۈلپەرى يەرگە قاراپ جاۋاب بەردى:

ــ ئالمىنىڭ ئۇرۇمچىدىكى ئالىي مەكتەپتە ئوقۇيدىغان پەرھات دېگەن دوستىنىڭ تۇغۇلغان كۈنى ئىكەن. شۇنىڭغا بىرنەچچە قىز ـ ئوغۇل بارماقچى ئىدۇق.

شۇ ھامان ئۆمەرنىڭ چىرايىدىكى كۈلكە ئۆچتى. ئۇ گۈلپەرگە بىرھازا تىكىلىپ قارىغاندىن كېيىن تولىمۇ مەيۈس ئاۋاز بىلەن:

ــ بوپتۇ، بېرىڭ، ياخشى ئويناپ كېلىڭ، ــ دېدى.

گۈلپەرى ئۆمەرنىڭ بۇ ھالىنى كۆرۈپ يۈرىكى تارتىشىپ كەتتى. ئۆمەرنىڭ چىرايىدىكى روشەن ئىپادىلىنىپ تۇرغان مەيۈسلۈك، پەرىشانلىق، كۈلكىسىنىڭ مىسكىنلىكى گۈلپەرنىڭ دىلىنى ئەزدى. راستىنى ئېيتقاندا، گۈلپەرنىڭ يۈرىكىنىڭ چوڭقۇر يېرىدە ئۆمەرگە نىسبەتەن ئىسسىق بىر مېھرى بار

ئىدى. بۇ خىل تۈيغۇ ئۇلار تورتخانىدا كۆرۈشۈپ پاراڭلاشقاندا گۈلپەرىدە ئويغانغاندىن باشلاپ گۈلپەرىنى ئويغا سالىدىغان بولۇپ قالغانىدى. ئاشۇنداق ۋاقىتلاردا ئۇ ئىختىيارسىز ھالدا ئۆمەرنى ئويلاپ كېتەتتى. لېكىن گۈلپەرى ئۇ تۈيغۇسىنى پىنھان تۇتۇشقا تىرىشىپ كەلدى. كېيىن گۈلپەرى ئۇ تۈيغۇسىنى ئۇنتۇشقا، ئېتىراپ قىلماسلىققا ئۇرۇندى، بىراق مۇمكىن بولمىدى. ئۇنداقتا ئۇ زادى قانداق تۈيغۇ؟ بۇنىڭ جاۋابى ھەققىدە ئىزدىنىشكە گۈلپەرى قورقتى، ھەتتا جۇرئەت قىلالمىدى. شۇ تاپتىمۇ ئۇ شۇنداق تۈيغۇنىڭ ئىسكەنجىسىدە تېڭىرقاپ تۇرۇپ قالدى. ئۆمەرنى چىڭىدە قۇچاقلىغۇسى كەلدى. ئەمما دەرھال ئۆزىنى بېسىۋالدى، ۋۇجۇدىغا ئوت يېقىۋاتقان ھېلىقى تۈيغۇنى كونترول قىلىۋالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ بۇ يەردە ئۇزاقراق تۇرۇشنى خالىمىدى.

ــ رەھمەت، ئۆمەرجان!

گۈلپەرى چىقىپ كەتتى. ئۆمەر ئۇنىڭ كەينىدىن ئەلەم بىلەن لېۋىنى چىشلىدى: «ھەي، گۈلپەرىگە بولغان ياخشى كۆرۈشۈمنى يۇرىكىمنىڭ چوڭقۇر يېرىگە دەپنە قىلىۋەتسەم بولغۇدەك.»

※ ※ ※

ئۇرۇمچى شەھىرىنىڭ ئاۋات كوچىلىرىدىن بىرى بولغان جەنۇبىي قوۋۇققا جايلاشقان داڭلىق ئۇيغۇر

رېستورانى بولغان «شاھزادە رېستورانى»نىڭ ھەشەمەتلىك بېزەلگەن ئايرىمخانىسى قىزغىن كەيپىياتقا تولغانىدى.

سورۇندا ئالىم، رېھىم، سېلىم ۋە يۇرگەن قىزلىرى، پەرھات ۋە پەرھات باشلاپ كەلگەن چىرايلىق ئۇچ قىز، سېلىمنىڭ غۇلام، سەمى ئىسىملىك ئىككى ئاغىنىسى بار ئىدى. بۇگۇنكى سورۇننى مۇشۇ ئىككى يىگىت راسلىغانىدى.

پەرھات ئاغىنىلىرىنىڭ ئۆزىنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى تەبرىكلەش ئۈچۈن مەخسۇس ئۇرۇمچىگە كەلگەنلىكىگە بەك خۇشال بولۇپ كەتكەنىدى، شۇڭا ئۇ يېنىدا ئولتۇرغان ئالىمغا دەمەۋدەم «رەھمەت، ئاداش» دەيتتى.

سېلىم مېھمانلارنى تونۇشتۇردى.

ــ دوستلار، ــ دېدى ئۇ مەغرۇر تەلەپپۇزدا، ــ ئاغىنەم غۇلام بىلەن سەمى ئۇرۇمچىدە تاش سودىسى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. دۆڭكۆۋرۈك بازىرىدا مەخسۇس تاش دۇكىنى بار.

ــ تاش سودىسى؟ ــ سورىدى پەرھاتنىڭ بىر قىز ساۋاقدىشى، ــ قاشتاشمۇ؟

سېلىم بىرنېمە دېگۈچە سەمى ئېغىز ئاچتى:

ــ قاشتاش ئەمەس، غەلىتە تاش. بەلكىم سىز تازا بىلىپ كەتمەسلىكىڭىز مۇمكىن. بىز تەبىئەت دۇنياسىدىكى تەبىئىي ھالدا غەلىتە شەكىلگە كىرىپ قالغان تاش سودىسى بىلەن شۇغۇللىنىمىز. مەسىلەن، ئۇزۇن يىللار داۋامىدا غەلىتە شەكىلگە كىرىپ قالغان تاشلار، تاشقا ئايلىنىپ قالغان ھايۋاناتلارنىڭ باش،

موڭگۇزلىرى؛ قومۇل، گۈچۈڭ تاغلىرى بىلەن پىچانىڭ چۆلتاغ رايونىدىن چىقىدىغان تاشقا ئايلىنىپ كەتكەن دەرەخلەر دېگەندەك.

ئۇ قىز بۇ گەپكە قىزىقىپلا قالدى:

— ئۇلارنىمۇ سېتىۋالىدىغان ئادەم بارمۇ؟

— بولمامدىغان، — دېدى سەمى قىزلارنىڭ بۇ گەپ بىلەن ئۆزىگە قىزىقىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تېخىمۇ قىزىپ سۆزلەپ، — ئەمما بۇ ئادەتتىكى ۋاز - ۋاز سودىغا ئوخشاشمايدۇ. ئېغىر سودا. بەلكىم بىر يىلدا بىر - ئىككى قېتىم سودا قىلالىشىمىز مۇمكىن.

— ھوي، بۇنىڭدا قانداق پايدا ئالالايسىز؟

— بۇ سودىنىڭ سومىسى بەك يۇقىرى. بۇنداق تاشلارنى ئاساسەن مۇشۇ ساھەدىكى كىشىلەر سېتىۋالىدۇ. خېرىدارى چىقىپ قالسا بەك چوڭ سودا بولۇپ كېتىدۇ لېكىن بۇنىڭغا قىزىقمايدىغان، بۇ سودىنى بىلمەيدىغان كىشىلەرگە ئۇ تاشلارنى ئون كويغا ئال دېسىمۇ ئالماسلىقى مۇمكىن، بىراق بىلىدىغان كىشى شۇ تاشنى نەچچە تۈمەنگە ئېلىشىمۇ مۇمكىن.

— ياۋاللا، شۇنداق يۇقىرىمۇ؟ — ئۇ قىز قىزىپلا قالغانىدى.

— بۇ سودىنىڭ خېرىدارى چىقمىقى مۇشكۈل، شۇڭا خېرىدار كۆتۈپ ئولتۇرىدىغان ئىش ياكى ئۆزىمىز ئالاقىلىشىدىغان ئىش.

— سىلەر ئۇنداق تاشنى نەدىن تاپسىلەر؟

— ئاشۇنداق تاشلارنى ئىزدەپ تاپىدىغان كىشىلەر

بار. بەزىدە ئۆزىمىزگە ئۇچراپمۇ قالمىدۇ. ئۆتكەن يىلى بىرنەچچە ئاغىنىلەر نەنسەنگە ــ جەنۇبىي تاغقا ئوينىاپ چىقتۇق. بىز ئېگىز شارقىراتمىغا بارىدىغان يول بويىدىكى تاغنىڭ كەينىگە ئۆتۈپ كۆرۈپ باقماقچى بولدۇق. شۇنىڭ بىلەن تاغنىڭ كەينىگە چىقساق يەنە كىچىك ـ كىچىك تاغلار كۆرۈندى. بىز قىزىقىپ مېڭىۋەردۇق. شۇنىڭ بىلەن يەنە بىر تاغدىن ئۆتسەك بىر پارچە يايلاق كۆرۈندى. يايلاقنىڭ بىر چېتىدە بىر كىگىز ئۆي بار ئىكەن. بارساق كىگىز ئۆينىڭ ئالدىدا بىر قازاق چال قامچىسىنىڭ سېپىنى ئوڭشاپ ئولتۇرۇپتۇ. بىز يىراقتىكى تاغنىڭ ئەھۋالىنى سورىدۇق. ئۇ چال خۇشياقمىغاندەك سۆزلەشكە باشلىدى. شۇ ۋاقىتتا مەن ئۇ چال ئولتۇرغان تاشقا دىققەت قىلىپ قالدىم. يېقىن بېرىپ چاندۇرماي قارىسام ئۆزگىچىلا بىر تاش ئىكەن. بۇنى كۆرۈپ كۆڭلۈم جىغىدە قىلىپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن بىز قايتىمدىغان چاغدا ئۇ تاشنى ماڭا بېرىشنى ئېيتتىم. چال بېشىنىمۇ كۆتۈرمەي: «نېمە قىلىسەن بۇ تاشنى؟ تاش دېسەك ئۇلانىبايدا جىق تۇرمامدۇ» دېدى. مەنمۇ چاندۇرماي: «تاشقۇ جىق، لېكىن بۇ تاش كۆزۈمگە چىرايلىق كۆرۈنۈپ قالدى» دېدىم. «بولمايدۇ، بۇ تاشنى ئاۋۇ تاقىر قالغان تاغدىن تېپىپ، بۇ يەرگە قويۇپ ئولتۇرۇۋاتقىلى قىرىق يىلدەك بولدى. ھەمراھىمغا ئوخشاش. شۇڭا بۇنى ماڭا بېرىشكە كۆڭلۈم ئۇنمايدۇ» دېدى ئۇچال. مەن: «ئۇنداق بولسا سېتىپ بەر» دېدىم. چال: «بۇ تاشقا راستلا كۆڭلۈڭ چۈشۈپ قاپتۇ ـ ھە.

نەچچىگە ئالىسەن؟» دەپ سورىدى. ھەمراھلىرىم بولسا ماڭا ھەيران بولۇپ قاراپ قالدى. مەن: «ئەللىك كوي بېرەي» دېسەم، چال: «ھازىر ئەللىك كويمۇ پۇلمۇ؟ ماڭا شۇنچە يىل ھەمراھ بولغان تاشنى ئەللىك كويغا ساتسام تويمىغۇر بولۇپ قالمايمەنمۇ؟ بولدى سەنمۇ كۆتۈرۈپ جاپا تارتىپ يۈرمە» دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇيان دېيىشىپ، بۇيان دېيىشىپ ئۇ تاشنى تۆت يۈز يۆنگە ئالدىم. تاشنى چوڭ بىر تاغارغا سېلىپ تۆتمىز تۆت تەرەپتىن تۈتۈپ تولىمۇ مۇشكۈلدە ماشىنا بار يەرگە ئېلىپ كەلدۇق. تاشچىلىقنى چۈشەنمەيدىغان ئاغىنىلەر: «بىكار تۇرغان تاشنىمۇ شۇنچە پۇلغا ئالغان بارمۇ؟» دېيىشىپ كەتتى. مەن: «ئاپىرىپ كۆرۈپ باقاي» دەپ قويۇپ ئارتۇق چۈشەندۈرۈپ ئولتۇرمىدىم. شۇنىڭ بىلەن دۇكانغا ئاپىرىپ سىلىقلاپ كۆرسەم ئۇ تاشتا بىز كۆرۈپمۇ باقمىغان نۇرغۇن ھاشاراتلارنىڭ ئىزلىرى تۇرۇپتۇ. تاش بىلەن بىر گەۋدە بولۇپ كېتىپتۇ. ئۇ تاشنى دۇكانغا قويۇپ قويدۇم. تېخى يېقىندا ئون نەچچە كۈننىڭ ئالدىدا بىر خېرىدار كېلىپ ئۇ تاشنى يەتمىش ئىككى مىڭ كويغا ئېلىپ كەتتى. تاشچىلىقتا مۇشۇنداق ئىش: تۇرۇپ قالسا بىر پۇڭغا ئالماي تۇرۇۋېرىدۇ. خېرىدارى كېلىپ قالسا چوڭ سودا بولۇپ كېتىدۇ.

سەمىنىڭ بۇ گېپىنى ئاڭلاپ ھېلىقى قىزلا ئەمەس، ھەممىسى ھەيران قالدى.

ــ مۇنداقمۇ سودا بولىدىكەنا، ــ دېدى ئۇ قىز.

ئاندىن بىر ئىشنى يادىغا ئېلىپ سەمى تەرەپكە ئورۇندۇقىنى سۈردى، — مەن كۆچا سوخۇدىن. مەھەللىمىزدە تۇرسۇن دېگەن بىر بوۋاي غازىنىڭ شەكلى چۈشۈپ قالغان بىر تاشنى كۆتۈرۈپ يۈرۈۋېدى، شۇمۇ پۇلغا يارارمۇ؟

— ئەگەر تەبىئىي بولسىلا ئەكېلىۋېرىڭ.

— مەن كۆرگەن. قانداق بولۇپ شۇنداق بولۇپ قالدىكىن، شۇنداق تەبىئىي ئىكەن.

— ئۇنداق بولسا ۋاقتىدا ئەكېلىڭ، مەن پۇل قىلىپ بېرەي. تەلىيىڭىز بولسا يۈز نەچچە مىڭ كوينىڭ ئىگىسى بولۇپ قالىسىز.

— مېنىڭچىمۇ خېلى كۆپ پۇلغا يارىغۇدەك، — دېدى غۇلامۇ.

— راستما؟ ۋاھ، بەك ياخشى بولدى. سەمى، تېلېفون نومۇرىڭىز قانچە؟ مەن ئۆيدىكىلەرگە خەۋەر قىلىپ قويماي، ئەۋەتىپ بەرسۇن. ئەتە چۈشتىن كېيىن سىزگە تېلېفون قىلسام بۇ ئىشنى ئوبدان بىر مەسلىھەت قىلىشايلى.

— بولىدۇ.

ئۇ قىزنىڭ خۇشاللىقتىن ئاغزى يۇمۇلمايلا قالدى.

— ئۇ ئىشنى مەخپىيرەك تۇتۇڭلار، — دېدى سېلىم، — ئەمدى سورۇنمىزغا كېلەمدۇق. پەرھاتنىڭ كۈنىدە تولا تاشنىڭ گېپىنى قىلمۇبرىپ پەرھاتنىڭ يۈرىكى تاشتەك قېتىپ كەتمىسۇن يەنە.

ئولتۇرغانلار كۈلۈشتى.

ــ يۈرىكىم تاشتەك بولۇپ كەتكەن بولسا بەك ئوبدان بولاتتى،ــ دېدى پەرھات ئاۋازى تىترەپ،ــ شۇنداق بولغان بولسا ئازاب، دەرد دېگەنلەرنى بىلمەيلا قالاتتىم.

بۇ گەپكە ئۇلار ھەيران قالدى. پەرھاتنىڭ يېنىدىكى قىز بېشىنى تۆۋەن سېلىۋىدى، ئاندىن ئەھۋال بىرئاز ئېنىق بولغاندەك بولدى. ئالىم مىيىقىدا كۈلۈپ بېشىنى چايقاپ قويدى.

ــ شاملارغا ئوت يېقىلسۇن!ــ دېدى سېلىم. ئۇنىڭ ئاغىنىلىرى مېھمان قىلىۋاتقان بولغاچقا، سېلىم تەبىئىيلا سورۇن بېشى بولۇپ قالغانىدى.

تورتقا سانجىلغان شاملارغا ئوت يېقىلدى. پەرھات ئىچىدە تىلەك تىلەپ تولىمۇ ئۇزاق تۇردى.

ــ ئۇنچە تىلىمىسەڭمۇ يېنىڭدا بار بولغاندىكىن، ئىككى ئېغىز گەپ قىلساڭلا بولمىدىمۇ؟ــ دېدى ئالىم.

ــ ئۇنلۇك گەپ قىلىپ ئاڭلىتالمىغاندىكىن، ئىچىدە بولسىمۇ دەۋالسۇن،ــ دېدى رېھىم.

بۇ گەپ بىلەن ئۇ قىز قىزىرىپ كەتتى. تورت يېيىشتىن كېيىن تاماق يېيىش ۋە ھاراق ئىچىش باشلاندى. ئاندىن لىرىك تانسا مۇزىكىسى قويۇلدى.

ــ خۇش بولدىڭىزمۇ؟ــ سوردى ئالىم تانسا ئوينىۋېتىپ. گۈلپەرى ئۇنىڭ قولىنى چىڭ قىستى:

ــ بەك خۇش بولدۇم، ئالىم. بۈگۈن كۆڭلۈم ئېچىلىپلا قالدى.

ــ ئەگەر خۇش بولىدىغانلا بولسىڭىز، سىزنى باشقا يەرلەرگىمۇ ئاپىرىپ ئويناتىمەن.

بۇ چاغدا تاشقا قىزىقىپ قالغان ھېلىقى قىز سەمى بىلەن تانسا ئويىنىغاچ قىزغىن پاراڭغا چۈشۈپ كەتكەنىدى، ئەمما ئۇلارنىڭ شۇنچە يېقىن ــ چاپلىشىپ دېگۈدەك تانسا ئويىنىشى گۈلپەرنىڭ كۆزىگە سىغمىدى.

ــ سەمى دېگەن بالىلار بەك پوچىمۇ نېمە؟ــ سورىدى گۈلپەرى.

ــ كىم بىلىدۇ؟

ــ قاراڭ، ئاۋۇ قىزنىڭ بىردەمدىلا ئۇنىڭ بىلەن يېقىن بولۇپ كەتكىنىنى.

ــ خەقنىڭ ئىچىدىكىنى كىم بىلىدۇ دەيسىز؟ بەلكىم مىجەزى كېلىشىپ قالغاندۇ؟

ــ مېنىڭچە، ئۇ تاش سودىسىدىن كىرىدىغان پۇلغا قىزىقىپ قالغاندەك تۇرىدۇ. قىز بالا دېگەن ئۇنداق بولۇپ كەتسە ياخشى بولمايدۇ.

ــ مۇشۇ يېرىڭىز ماڭا بەك ياقىدۇ، گۈلپەرى، بايا دىققەت قىلدىڭىزمىكىن؟ پەرھات ئاۋۇ قىزنى ياخشى كۆرۈپ قاپتۇ، شۇنداقمۇ؟

ــ شۇنداق، لېكىن قارىغاندا ئۇ قىز ئۇنىمىغان ئوخشىمامدۇ؟

ــ ناۋادا شۇنداق بولسا پەرھات ئۇ قىزنى بۇ سورۇنغا تازا تەستە ئەكەپتۇ ــ دە.

بۇ چاغدا پەرھات بىلەن رېھىم ھاراق ئىچىۋاتاتتى. ئالىمۇ ئۇلارنىڭ يېنىغا باردى.

ــ كېلە، پەرھات، سەن بىلەن بىر رومكا ئىچەي،ــ

دېدى ئالىم. ئۇلار رومكىنى چېقىۋەتكۈدەك دەرىجىدە بەك سوقۇشتۇرۇپ ئىچىشتى.

ــ پەرھات، ــ دېدى ئالىم، ــ بىزگە «قىزىڭلارنى ئېلىپ چىقىڭلار» دەپ قويۇپ ئۆزۈڭ ئەكەلمەپسەنغۇ؟

پەرھات بايىقى قىزنى كۆرسەتتى:

ــ شۇنىڭ دەردى، ئاداش. مەن بىلەن شۇنداق يېقىن ئۆتىدۇ. لېكىن... نېمىشقىكىن، تەلىپىمگە ماقۇل بولمايۋاتىدۇ.

ــ چىرايلىق، ئەدەپلىك قىز ئىكەن. ھەرگىز بوشىشىپ قالما.

ھەممىسى نۆۋەت بىلەن رومكا سوقۇشتۇرۇپ ئىچىپ پەرھات بىردەمدىلا خېلىلا كەيپ بولۇپ قالدى.

ــ دوستلار، مېنىڭ بىر تەلىپىم بار، ــ دېدى پەرھات، ــ ئالىم ئاغىنىمىزنىڭ غۇنچىسى گۈلپەرى يۇرتتا داڭقى بار ناخشىچى. ئۇ بىزگە بىر ناخشا ئېيتىپ بەرسە قانداق؟

سورۇندىكىلەر چاۋاك چېلىشتى.

ــ تەڭكەش قىلمىدىغان مۇزىكا بولمىسا، ــ دېدى گۈلپەرى.

پەرھات يېنىدىكى قىزنى قولىدىن تۇتۇپ ئورنىدىن تۇرغۇزدى:

ــ مېنىڭ گۈلۈم... مېنىڭ ساۋاقدىشىم ئايگۈل گىتارغا خېلى ئۇستا، ئايگۈل تەڭكەش قىلىپ بەرسۇن.

ــ قورقماي «گۈلۈم» دەۋەر. ھە، قېنى، پەرھاتنىڭ

گۈلى ئايگۈل، تەڭكەش قىلىپ بەرگەيسىز، ــ دېدى ئالىم مەقسەتلىك ھالدا. ئايگۈل قىزارغىنىچە بېشىنى لىڭشىتتى.

گىتار كەلتۈرۈلدى.

ــ نېمە ناخشا ئېيتىسىز؟ ــ سورىدى ئايگۈل.

ــ زاھىر بۈرھانىنىڭ «ھىجران ناخشىسى» دېگەن ناخشىسىنى ئېيتاي، ــ دېدى گۈلپەرىمۇ ئالىمنىڭ مەقسىتىنى چۈشىنىپ.

ئايگۈل گىتارنى چېلىشقا باشلىدى. پەرھات ئۈنىڭغا مەستانىلەرچە قاراپ ئولتۇردى. گۈلپەرى ناخشىنى باشلىدى:

بۈلبۈتلار ئاراسىدىن،
ئاي چىقىپلا كۈلگەندە.
كۆڭلۈم مېنىڭ يىغلايدۇ،
يار يادىمغا كەلگەندە.

ئەجەب چاغلار ئىدى شۇ،
مەن يار بىلەن ئويىنىغان.
خۇشال يايراپ باغلاردا،
دەريا بويى بويلىغان.

مۇھەببەتنىڭ تارىنى،
ئۈزدۈڭ ياريم مېنىڭدىن.
ئۈزۈلگەن شۇ تار ھەم
ئەجەبلەندى سېنىڭدىن.

مۇڭلىنىپ كەتكەن پەرھات:
ــ رەھمەت، ئايگۈل، ــ دېدى.
ــ رەھمەتنى گۈلپەرىگە ئېيت، ــ دېدى ئالىم. ئەمما، پەرھات بۇ گەپكە ئىنكاس قايتۇرماي ئورنىدىن تۇردى:
ــ مەن ئۆزۈمنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى تەبرىكلەش ئۈچۈن بىر شېئىر ئوقۇماقچى.
ــ يارايسەن، پەرھات، ــ دېدى ئالىم دەرھاللا، ــ بۇ ھەرقاچان ئايگۈلگە بېغىشلاپ يازغان شېئىرىڭدۇ؟
ــ بۇ شائىر ئۆمەرجان سىدىقنىڭ «بۇ شۇنداق مۇھەببەت، بۇ شۇنداق ئازاب» دېگەن شېئىرى. كۆڭلۈمدىكى گەپلەر دېيىلگەن شېئىر ئاڭلاڭلار.
پەرھات كۆزىنى يۇمغىنىچە ئوقۇشقا باشلىدى:

ئۇمىدسىز كۈتەتتىم سېغىنىپ سېنى،
سەن چوقۇم كېلەتتىڭ كۈلۈپ بىر ئوماق.
قەلبىڭدىن ئەزىزلەپ سۆيەتتىڭ مېنى،
تىلىڭدا بىئىزھار ئۇ سىرىڭ بىراق.

يۈرىكىم تىترەيتتى چېكىپ ئىزتىراپ،
كۆزۈڭدە ئۇچقۇنلاپ قالغاندا كۈنلەش.
كەينىڭدىن قالاتتىم تەلمۈرۈپ قاراپ،
كېتەتتىڭ قالدۇرۇپ بىرتالاي ئۈندەش.

لېۋىڭدە ئوينايتتى ئەسەبىي كۈلكە،
ياڭرايتتى ھەر جايدا سېھرىي ئاۋازىڭ.

قورقاتتىم ئىچىڭدە يۈرگەندەك تۇلكە،
شۇنچىلىك ياسالما بىلىنگەچ نازىك.

نەپرەتتە تەلمۈرۈپ قارايتتىم ئۇزاق،
شامالدەك ئۆتەتتىڭ يېنىمدىن مەغرۇر.
بەزىدە ياش تۆكۈپ قالاتتىڭ ئوماق،
سېزەتتىم قەلبىمدە ئالەمچە ھۇزۇر.

كۆزۈڭدە لىغىرلاپ تۇرسىمۇ قەتىرە،
لېۋىڭدە ئويناپتتى ئاچچىق تەبەسسۇم.
ئەۋرىشىم قامىتىڭ گويا كى ئەتىرە،
ۋۇجۇدۇڭ بۇۋاقتەك بىغۇبار، مەسۇم.

گۈل سۈپەت بويۇڭدىن ئىزدەيتتىم ئېۋەن،
گاھىدا ئۆچلۈكۈم كېلەتتى ساڭا.
ئازابقا سالاتتىڭ، قىلمايتتىڭ ئېرەن،
پەرۋاسىز كۆز تاشلاپ قويساتتىڭ ماڭا.

بىلەتتىم دىلىڭدىن سۆيەتتىڭ مېنى،
ۋە لېكىن ئىشقىڭنى قىلمايتتىڭ ئىزھار.
مەغرۇرلۇق شۇنچە ئۇز قىلغانتى سېنى،
سەمىمىي تۇرقۇڭنى كۆرمىدىم زىنھار.

چاڭقىغان يۈرىكىم تامچىلىتار قان،
ئاھ، مېنىڭ باغرى تاش ئوماق پەرىشتەم.

قەلبىمنى ئورايدۇ ئازابلىق تۇمان،
خارلانغاچ ئالدىڭدا مىسكىن ئەقىدەم.

شېئىر تۇغدى، لېكىن پەرھاتنىڭ ئازابلىق تۇرقىغا قاراپ ھېچكىم چاۋاك چالمىدى. ئارىنى ئېغىر جىملىق قاپلىدى. ئايگۈل بېشىنى سالغىنىچە ئولتۇرۇپ كەتكەنىدى. بۇ جىملىقنى سېلىم بۇزدى:

ــ قوپۇڭ، ئايگۈل، تانسا ئويىنىغاچ پەرھاتقا تەسەللى بېرىپ قويۇڭ، قارىڭ، ئۇنىڭ ئازابلىنىپ كەتكىنىنى!

سېلىمنىڭ ئىشلىرىنى ئاسانلىقچە ياراتمايدىغان ئالىم بۇ قېتىم ئۇنىڭدىن خېلىلا خۇش بولۇپ قالدى، شۇڭا ئۇ باش بارمىقىنى چىقىرىپ ئۇنى ماختاپ قويدى.

پەرھات بىلەن ئايگۈل تانسا ئويناشقا باشلىدى.

ــ كېلىڭە، سەمى، بىزمۇ ئويناىلى،ــ دېدى تاشقا قىزىقىپ قالغان قىز ئورنىدىن تۇرۇپ. بۇنى كۆرگەن ئالىم: «ئىم، ئىش تۇغدى» دەپ ئويلىدى.

تانسىدىن كېيىن سېلىم بىلەن سەمى ئىشارەت قىلىشىپ غۇلام ئۇچىسى سىرتقا چىقىپ كەتتى. بىر چاغدا سېلىم ئالىمنى چاقىردى، ئالىم چىقتى. سېلىم ئۇنى ياندىكى بىر بوش ئايرىمخانىغا ئېلىپ كىردى.

ــ ئاداش ئالىم،ــ دېدى سەمى سىرلىق قاراپ،ــ بۇ يەردە ھاراق، قىزلاردىنمۇ ئارتۇق ھۇزۇر بېرىدىغان بىرنەرسە بار. مەن سېلىمدىن سېنىڭ نامىڭنى كۆپ ئاڭلىدىم. سەن ئاغىنىلەرنىڭ بېشى ئىكەنسەن. بىز ساڭا

ئوخشاش جىگىرى بار يىگىتلەر بىلەن دوست بولۇشقا ئامراق. ئۆزۈڭمۇ ئاڭلىدىڭ، كېيىنچە كۆرەرسەن، بىزنىڭمۇ ئوقۇتمىمز چوڭ ئوقەت، ھېچكىمدىن قېلىشقۇچىلىقمىمز يوق.

ئالىم ئۇلارنىڭ ماختىشىدىن سەل كېرىلگەن بولسىمۇ، لېكىن ئۇلارنىڭ نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدى، شۇڭا ئالدىراپ ئىپادە بىلدۈرمىدى.

ــ شۇڭا، ئاداش، سېنى ماۋۇ ئوقەتنى قىلامدۇ، دەپ چاقىرغان ئىدۇق.

سەمى شۇنداق دەپ ئىشارەت قىلىۋىدى، غۇلام يېنىدىن كىچىك مېتال قوشۇق بىلەن بىر بولاقچىنى ئالدى. ئالىم بىرلا قاراپ ئۇنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلدى، چۈنكى ئۇ بۇ ھەقتە ئاڭلىغان، كىنولاردا كۆرگەنىدى. شۇڭا ئالىمنىڭ قوشۇمىسى تۇرۇلدى.

ــ سېنى زورلىمايمىز، ــ دېدى غۇلام بولاقچىدىكى ئاق نەرسىنى قوشۇقىغا ئاۋايلاپ تۆكۈۋېتىپ، ــ لېكىن بۇنىڭ ھۇزۇرى ئاجايىپ ـ تە. چەكمىگەن ئادەم بۇنى مەڭگۈ ھېس قىلالمايدۇ.

سەمى بىلەن غۇلام شۇنداق دېيىشىپ قوشۇقنىڭ ئاستىغا چاقماق چاقتى ۋە يۈزلىرىنى يېقىن قىلىۋېلىشىپ قوشۇقتىن كۆتۈرۈلگەن سۇس ئىسنى نۆۋەت بىلەن تەشنالىق ئىلكىدە سۇمۇرۇشكە باشلىدى ۋە راھەتلەنگىنىدىن «ۋاھ ـ ۋاھ!» دېيىشىپ كەتتى. ئەمما، ئۇلارنىڭ بۇ ھەرىكىتى ئالىمغا سۇنئىيدەك بىلىنىپ، سوغۇق كۈلۈپ قويدى.

ــ قانداق، تېتىپ باقامسەن؟ ــ سورىدى سەمى.
ــ بولدى، سىلەر چېكىڭلار، ــ دېدى ئالىم خاپا بولغىنىنى بىلىندۈرمەي.
ــ بىر قېتىم سىناپ باق. بىرەر قېتىمغا ھېچنېمە بولمايدۇ، ــ دېدى غۇلام.
ــ بولدى، سىنىماي، ــ دېدى ئالىم بۇ يەردىن چىقىپ كېتىشكە باھانە ئىزدەپ.
ــ بىر سىناپ باق. ئەگەر بىز دېگەندەك ھۇزۇر بېرەلمىسە، بولدى، سېنى ئىككىنچى زورلىمايمىز، ــ دېدى غۇلام يەنە.
ــ شۇ ئەمەسمۇ، ــ دېدى سەمى يەنە قوشۇقنىڭ تېگىگە چاقماق چېقىشقا تەييارلىنىپ، ــ بىز سېنى ئەركەكلەرنىڭ ئەركىكى دەپ بىلىپ چاقىردۇق. مۇنداق مىسىسلىقىڭنى بىلمەپتىمىز. نېمانچە قورقىسەن؟ مۇشۇنداق قورقۇپ يۈرۈپ قانداقمۇ ئاغىنىلەرنىڭ بېشى بولۇپ قالغانسەن؟ كېلە، بىرنى سۈمۈرۈپ باق. ھۇزۇرىدىن «يەنە بارمۇ؟» دەپ قالسەن بىكار.
ئالىم ئاچچىقى كېلىپ بىرنەرسە دەي دەپ تۇرۇۋىدى، سېلىم ئېغىز ئېچىپ قالدى:
ــ قورقما، ئالىم، بىر قېتىم چېكىپ باق، ئۇلار ساڭا يالغان گەپ قىلمىدى.
ئالىم سېلىمغا قاپىقىنى تۈرۈپ قارىدى:
ــ ئەجەب سەن چەكمەيسەنغۇ؟
ــ مېنى چەكمىدى دەمسەن؟ ــ دەپ مەسخىرىلىك كۈلدى سېلىم، ــ مەن چەككەن، سېنىڭدەك مىسىلداپ ئولتۇرمىغان.

ـــ شۇ، ـــ دېدى سەمى، ـــ سېنى ئۇنداق نوچى، مۇنداق نوچى دەپ ماختىغان سېلىم «ئاللە» دېۋىدۇقلا، ئېلىپ چەككەن.

ـــ ئەمىسە ھازىر چەكمەيسەنغۇ؟

ـــ ماڭا ياراشمىدى. زورلاپ نەچچە قېتىم چېكىۋىدىم، بېشىم قېيىپ، كۆڭلۈم ئېلىشىپ ئاخىرى قۇسۇۋەتتىم.

ئالىم سەمىگە سوئال نەزىرى بىلەن قارىدى.

ـــ راست، ـــ دېدى سەمى، ـــ بۇ ئوقەت بەزى كىشىلەرگە ياراشمايدىكەنغۇتاڭ. ياراشمىسا باش قېيمىدۇ، كۆڭۈل ئېلىشمىدۇ، قۇسمىدۇ. كۆزى تورلىشىپ كېتىدىغانلارمۇ بولىدىكەن تېخى. نېمىشقا شۇنداق بولىدىغانلىقىنى مەنمۇ بىلەلمىدىم.

ـــ شۇڭا چېكىپ باق، بولماي قالسا ساڭا زورلاشنىڭمۇ ھاجىتى يوق.

ـــ ئاللە، ئاللە، ـــ سەمى ئالىمنىڭ ئىككىلىنىپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ قوشۇقنى قولىغا تۇتقۇزۇپ قويدى. غۇلام دەرھال چاقماق چاقتى، بىراق ئالىم قوشۇقنى تۇتقانچە تۇرۇپ قالدى. ئىچىنىڭ بىر يېرىدىن: «يېقىن كەلمە، سەن خاتا قىلىۋاتىسەن!» دېگەن سادا كەلسە، يەنە بىر يېرىدىن: «نېمانچە قورقۇنچاق نېمە سەن؟ نېمەڭگە ھۆركىرەپ يۈرىسەن؟ مۇنۇ سېلىم ‹كۈچۈك› چېغىدا چېكىپتۇ. ئەمدى شۇ كۈچۈكنىڭ ئالدىدا شۇمشىيىپ تۇرامسەن؟!» دېگەن مەسخىرىلىك سادا كېلەتتى.

ـــ چاقچان بول، زايە بولۇپ كېتىۋاتىدۇ، ـــ دېدى غۇلام ئۇنى ئالدىرىتىپ.

ئۇلارنىڭ دەۋىتىدىن ئالدىراپ قالغان ئالىم قوشۇقنى بۇرنىنىڭ يېنىغا ئەكېلىپ ئىسنى سۈمۈردى.

— كۈچەپ سۈمۈر!

ئالىم كۈچەپ سۈمۈردى. ئالىم دەسلەپ بىئارام بولغاندەك بولدى.

— كۆزۈڭنى يۇم!— دېدى سەمى. ئالىم كۆزىنى يۇمدى. بىر چاغدا ئۇنىڭدىكى بىئاراملىق ئاستا ـ ئاستا تۆگەپ ۋۇجۇدىغا بىر شېرىن سېزىم تارىغاندەك بولدى. ئۇ بۇ سېزىمدىن راھەتلىنىپ كەتتى.

— قانداقكەن؟— سورىدى سەمى.

— بولىدىكەن،— دەۋەتتى ئالىم. سېلىم بۇنىڭدىن سوغۇق كۈلۈپ قويدى.

— يەنە بىرنى چېكەمسەن؟— سورىدى غۇلام.

— ئەمدى بولدى،— دېدى ئالىم پۇشايمان قىلىپ قالغاندەك تەلەپپۇزدا،— سورۇنغا چىقايلى.

— ئىختىيارىڭچە بولسۇن، قانداق، ئالىم ئاداش؟— دېدى سەمى قوشۇقنى يانچۇقىغا سېلىپ،— ئەمدى ئوبدان ئارىلىشىپ قالدۇق، دوست ـ بۇرادەر بولۇپ ئۆتەيلى.

ئۇلار سورۇنغا كىردى.

— نېمە بولدى سىزگە؟— سورىدى گۈلپەرى. ئالىم گۈلپەرىدىن كۆزىنى ئېقىپچىپ:

— بىردەم كۆڭۈل چۈشەندۈرۈشتۇق،— دەپ قويدى.

ئويۇن ـ تاماشا بىلەن بولۇپ كەچ سائەت ئون ئىككى بولۇپ قالغانىدى، شۇڭا سورۇن تارىدى.

— ھاراق ئىچىپ قويدىڭىز، تاكسى بىلەن ماڭامدۇق ـ

يە؟ ــ دېدى ماشىنىغا چىققان گۈلپەرى ئىككىلىنىپ قېلىپ.

ــ چاتاق يوق، بىز ياتىدىغان ياتاق يېقىنلا يەردە، ــ دېدى ئالىم ماشىنىنى قوزغاپ.

ــ باشقىلارچۇ؟ ــ دېدى گۈلپەرى ھەيران بولۇپ.

ــ ئۇلارنىڭ ئىشى باردۇ؟ ئاران كۆرۈشكەندە ئۇلارغا دەخلى قىلىپ نېمە قىلىمىز.

ــ ئۇنداقتا... ئىككىمىز بىر ياتاقتا ياتمىزمۇ؟

ــ ھەئە.

ــ باشقىلار كۆرسە...

ــ بۇ يەردە بىزنى كىم كۆرىدۇ؟ كىم تونۇيدۇ؟

ــ شۇنداقتىمۇ...

ــ مېنىڭدىن خاتىرجەم بولۇڭ، گۈلپەرى. بىر ياتاقتا ياتقان بىلەن بىر كارىۋاتتا ياتمايمىز.

ــ سەت گەپ قىلغىنىنى، ــ دېدى گۈلپەرى. ئۇ بۇنداق بولۇشنى چىن دىلىدىن خالاپ كەتمىگەن بولسىمۇ، بىراق ئالمىنىڭ گېپىگە كىرىشكە مەجبۇر بولدى.

ئۇلار بىر مېھمانخانىنىڭ 3 ـ قەۋىتىدىكى ياتاقتا ئورۇنلاشتى. ياتاقتا كىرىپ بولغۇچە خۇددى تونۇش بىرەرى ئۇچراپ قالىدىغاندەك گۈلپەرنىڭ يۈرىكى سۇ بولۇپ كەتتى.

ياتاقتا كىرگەندىن كېيىن گۈلپەرنىڭ كۆڭلى ئارامسىغا چۈشكەندەك بولدى. لېكىن، كارىۋاتتا ئولتۇرغانچە نېمە قىلىشىنى بىلەلمەي قالدى. گۈلپەرنىڭ قورۇنۇپ قېلىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ئالىم

چوڭ چىراغنى ئۆچۈرۈپ كارىۋات بېشىدىكى چىراغنى سۇس يانداۋۇرۇپ قويدى، ئاندىن تېلېۋىزورنى ئېچىپ قويدى. بۇنىڭ بىلەن گۈلپەرى ئاستا ـ ئاستا بۇ مۇھىتقا كۆندى.

ـ بۇگۈن چارچاپ قالدىڭىز، ـ دېدى ئالىم ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ تاماكا چېكىۋېتىپ، ـ ئازادە ئولتۇرۇڭ، هاردۇقىڭىز چىقىدۇ.

گۈلپەرى ئۇنىڭغا قاراپ قويۇپ ئايىغىنى سالدى ۋە كارىۋاتقا چىقىپ ئىككى تىزىنى قۇچاقلاپ ئولتۇرۇپ تېلېۋىزور كۆرۈشكە باشلىدى.

ـ ئۇيقۇڭىز كەلدىمۇ؟ ـ سورىدى ئالىم.

ـ ئۇيقۇم قېچىپ كەتتىمۇ نېمە، ـ دېدى گۈلپەرى ئالمىنىڭ كۆيۈنۈشىدىن خۇش بولۇپ.

ـ مېنىڭمۇ ئۇيقۇم قېچىپ قالغان ئوخشايدۇ. ئۇنداق بولسا، بىز پاراڭلاشقاچ كەچكىچە تېلېۋىزور كۆرۈپ، ئەتە مۇھىم ئىشىمىز بولمىغاندىكىن ۋاقچە ياتايلى.

ئالىم ئورنىدىن تۇرۇپ چاي دەملىدى ۋە ئۇششاق ـ چۈششەك يىمەكلىك سېلىنغان خالتىنى گۈلپەرنىڭ يېنىغا ئاپىرىپ بەردى. گۈلپەرى گازىر چاقچاق تېلېۋىزور كۆرۈشكە باشلىدى.

ـ شۇنداق قىلىپ ئايگۈل دېگەن قىز پەرھاتقا ئۇنىاپ قالدىمۇ نېمە؟ ـ سورىدى گۈلپەرى.

ـ مېنىڭچە، هازىرچە ئۇنايدىغاندەك ئەمەس.

ـ شۇنداقمۇ؟ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا هەل بولمايدىغان نېمە ئىش باردۇ؟

ــ ماڭمۇ ئوتتۇرىدا توسالغۇ بولۇۋاتقان بىر ئىش بارەك بىلىنۋاتىدۇ. ئەتە پەرھاتتىن ئېنىق سوراپ باقمىسام بولمايدۇ. ئەگەر توسالغۇ بولىدىغان ئىش بولمىسا، ئىككىسىلا بۇنداق ئازابلىنىپ يۈرگەندىن ياخشى ئۆتسىلا بولمامدۇ؟!

ــ شۇنداق قىلىڭە، بولمىسا ئىككىسى شۇنداق ياخشى ئۆتىدىكەن.

تېلېۋىزوردا رومانتىك بىر كىنو باشلىنىۋىدى، ئالىم زېرىكىپ ئۇيقۇسى كەلگەندەك ھېس قىلدى.

ــ گۈلپەرى، ــ دېدى ئالىم چىراغنى تېخىمۇ غۇۋا قىلىپ، ــ باشقىچە ئويلانماڭ. مەن سىرتقى كىيىملىرىمنى سېلىۋەتمىسەم ئارامخۇدا ئۇخلىيالمايمەن.

ــ مەيلىڭىزچە يېتىڭ.

ــ بەربىر سىز مېنىڭ خوتۇنۇم بولىدىغان بولغاندىكىن، مۇنداق خىجىل بولۇپ يۈرمىسەممۇ بولاتتى.

«خوتۇنۇم» دېگەن گەپنى ئاڭلاپ گۈلپەرنىڭ بەدىنىگە شېرىن سېزىم تارىدى. ئالىم سىرتقى كىيىملىرىنى سېلىپ تاشلىدى. ئۇنىڭ ئۇچىسىدا پەقەت كالتە ئىشتىنىلا قالغانىدى. گۈلپەرى ئالمىنىڭ بەدىنىگە ئوغرىلىقچە قاراپ قويدى. شۇ چاغدا كىنودىكى بىر جۈپ قىز ــ يىگىت چىڭ قۇچاقلىشىپ سۆيۈشكىلى تۇردى. بۇنى كۆرگەن ئالىم:

ــ ماۋۇلارنىڭ ئىش باشلىغىنىنى. بىزنىڭمۇ ئۇلاردىن

قالغۇچىلىكىمىز يوق، ــ دەپ گۈلپەرنىڭ يېنىغا باردى. گۈلپەرى ئالىم بىلەن سۆيۈشۈپ كۆنۈپ كەتكىنى بىلەن، ئالىمنىڭ يالىڭاچ بەدىنىنى قۇچاقلاپ باقمىغانىدى. شۇڭا ئۇ سەل هودۇقتى. بىراق، ئالىم هېچ ئىككىلەنمەيلا ئۇدۇل كەلگىنىچە گۈلپەرنى قۇچاقلىدى. ئالىمنىڭ يالىڭاچ بەدىنىگە گۈلپەرنىڭ قولى تېگىشى بىلەن گۈلپەرنىڭ بەدىنى ئوت بولۇپ ياندى.

ــ جېنىم گۈلپەرى، ماڭا تېگىڭ، ماڭا خوتۇن بولۇڭ. مەن سىزنى ئالمىسام ياشىيالمايمەن. جېنىم گۈلپەرى، مەن راستلا چىدىيالمىدىم، بەك قىينىلىپ كەتتىم...

گۈلپەرى ئالمىنى چىڭ قۇچاقلاپ سۆيۈۋىدى، ئالىم پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ گۈلپەرنى بېسىۋالدى...

ئورۇندۇقتا تاماكا چېكىپ ئولتۇرغان ئالىم كارىۋاتتا جىممىدە ياتقان گۈلپەرگە قارىغىنىچە: «توۋا! بەدىنى نېمانچە هۇزۇرلۇق قىزدۇ بۇ؟» دەپ ئويلاپ كەتتى.

گۈلپەرى يوتقانغا ئۆزىنى چىڭكىدە ئورىغىنىچە هەقىقەتەن جىممىدە يېتىپ قالغان ئىدى. تاماكىسىنى چېكىپ بولغان ئالىم بىرهازا هۇزۇرلۇق خىيالىلار ئىلكىدە راهەتلىنىپ ئولتۇرغاندىن كېيىن يەنە گۈلپەرنىڭ يېنىغا باردى. ئۇ بېرىپ گۈلپەرنىڭ قولىنى تۇتۇپ «گۈلپەرى» دەپ چاقىرىۋىدى، گۈلپەرى ئۇنىڭ قولىنى سىلكىۋەتتى.

ئەتىسى گۈلپەرى ئورنىدىن خۇشال تۇردى.

ــ يېپ ـ يېڭە بارمۇ؟

ــ نېمە قىلىسىز؟ ــ دېدى ئالىم ھەيران بولۇپ. گۈلپەرى لېۋىنى ئالمىنىڭ قۇلىقىغا ئاپىرىپ ئاستا دېدى:

ــ ئاخشام يوپكامنىڭ تۇغمىسىنى ئۇزۇۋېتىپسىز.

ئالىم بېرىپ مۇلازىمەت ئورنىدىن يىپ ـ يىڭنە ئەكېلىپ، جايىدا تۇرۇپلا گۈلپەرىگە تاشلاپ بەردى.

ئۇرۇمچىدىن يولغا چىقىپ ئۇچقاندەك كېتىۋاتقان ماشىنىنى يىگىتلەرنىڭ سۆيگۈدىكى غالىبلىق خۇشاللىقى قاپلىغانىدى.

ــ ئالىم، گۈلپەرى سىزنى بەك خۇش قىلىۋەتكەن ئوخشىمامدۇ؟ قارىسام شۇ تاپتا خۇشاللىقتىن قانات چىقىرىپ ئۇچقۇڭىز كېلىۋاتامدۇ نېمە؟ ماشىنىنى ئاستا ھەيدەڭ، ــ دېدى گۈلنىسا.

ــ ئۇچساقمۇ سىزلەرنىڭ مېھىر ـ مۇھەببىتىڭىزلەر ئۇچۇرىدۇ.

ــ ئۇچۇپ يىراقتا كېتىپ قالماڭ يەنە.

ــ ئۇچساقمۇ سىزلەر بىلەن بىللە ئۇچىمىز.

رېھىم گەپكە ئارىلاشتى:

ــ ئالىم ئۇچساڭ ئۇچ، لېكىن ماۋۇ گۈلنىسانى ماڭا قالدۇرۇپ قويۇپ ئۇچ جۇمۇ.

بۇ گەپ بىلەن ھەممەيلەن كۈلۈشتى.

بىراق، گۈلپەرى بۇ گەپلەرگە پەرۋا قىلماي ئۆز خىيالى بىلەن مۇڭلىنىپ ئولتۇراتتى: «مەن ئۇ ئىشنى خاتا قىلدىممۇ نېمە؟ نېمىشقا ھېسسىياتىمنى كونترول قىلالمىغاندىمەن؟ نېمىشقىمۇ شۇ ۋاقىتتا ئۆزۈمنى

يوقىتىپ قويغاندىمەن؟ يا بۇ ئالىمغا بەك ئىشەنگەنلىكىمدىنمۇ؟ بەربىر توي قىلمىز، دەپ ئويلىغانلىقىمدىنمۇ؟ لېكىن نېمىلا بولسا بولمايدىغان ئىش قىلىپ قويدۇم. ئادەم نېمىشقا شۇنداق ۋاقىتتا ھەممىنى ئۇنتۇپ، ھېسسىياتقىلا بېرىلىدىغاندۇ؟ ھەي، بولىدىغان ئىش بەربىر بولدى. ئەمدى تويغىچە ئۇنىڭ بىلەن ھەرگىز بۇنداق ئىشنى قىلمايمەن. ئالىم نېمىلا دېسىمۇ ئۇنمايمەن. بولمىسا نىكاھتىن بۇرۇن قىلغان ئىشنىڭ ھۇزۇرىدىن ئۆكۈنۈشى، پۇشايمىنى ئېغىر ئىكەن.»

گۈلپەری ئالمىغا قارىدى. ئالىم شۇنداق قىزغىن، ئېچىلىپ ـ يېيىلىپ پاراڭ قىلىۋاتاتتى. «ئۇ نەقەدەر خاتىرجەم ـ ھە؟ مۇشۇنداق ئادەمگە ئىشەنمەسلىككە نېمە ئامالىم؟» دەپ ئويلىدى گۈلپەری.

گۈلپەری شۇ تاپتا ئاخشامقى ئىش سەۋەبلىك زىددىيەتلىك خىياللارغا پاتتى. «بوپتۇ، ئۇنى مەيلىگە قويۇپ بېرەي. ئاستا ـ ئاستا ئۇ ئىشنى ئىدىيەسىدىن ئۆتكۈزىدۇ، كېيىن كۆنۈپ قالىدۇ، ئاخىرى ئۆزى تەلەپ قىلىدۇ. بۇرۇنقى قىزلارمۇ شۇنداقلا بولغانغۇ! لېكىن مەن گۈلپەری بىلەن توي قىلىمەن، شۇڭا ئۇ قورقمىسىمۇ بولاتتى!» ئالىم گۈلپەرنگە پەرۋا قىلمىغاندەك ھالەتتە ئولتۇرۇپ باشقىلار بىلەن قىزغىن پاراڭلىشىۋاتقىنى بىلەن، ئاشۇنداق خىياللارنى قىلىشقىمۇ ئۇلگۈرۈۋاتاتتى.

ــ رەھمەت، دوستلار، بۇ قېتىم ئۇرۇمچىدە بەك

ياخشى ئويىندۇق، يۇرتقا بارغاندا مۇشۇ خۇشاللىقىمىز بىلەن خوشلىشايلى، ــ دېدى ئالىم.

بۇ چاغدا سېلىم مىيىقىدا كۈلۈپ: «توغرا، ئالىم، سەن بەك ياخشى ئويىندىڭ. ئويىنايدىغان ئويۇنۇڭ ئالدىڭدا تېخى!» دېگەنلەرنى ئويلىدى.

※ ※ ※

بۇ ئاخشىمى قوشئۆستەڭ جىلغىسى سەيلىگاھىدا ھايات ئۆز رەڭدارلىقى بىلەن داۋام قىلىۋاتاتتى. ئىسسىقتىن قاچقان كىشىلەر، ساپ ھاۋادىن ھۇزۇرلىنىشنى ئىستىگەنلەر، خىلۋەت، ئارامخۇدا ئولتۇرۇشنى ئارزۇ قىلىدىغانلار كېچە ـ كۈندۈز بۇ يەرگە كېلىشەتتى. كىشىلەرنىڭ بۇ خىل ئارزۇلىرىنى چوڭقۇر تونۇپ، «پۇل تېپىشنىڭ يولى» دەپ بىلگەنلەر بۇ يەردىكى سۇيى ئەلۋەك غول ئۆستەڭنىڭ ئىككى تەرىپىگە ھەر خىل ئارامگاھلارنى ئېچىشقان ئىدى. شۇنداق بولغاچقا، 9 ـ ئاينىڭ ئاخىرى بولۇپ قالغان بولسىمۇ يەنىلا كىشىلەرنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمىگەنىدى.

شۇ تاپتا سەيلىگاھنىڭ ئىچكىرىسىدىكى چېدىر ئۆيدە ئۆمەر بىلەن رابىيە تاماق يەپ ئولتۇراتتى. بۇنداق پۇرسەتنى رابىيە ئۈزۈندىن بۇيان زارىقىپ كۈتكەن بولسا، ئۆمەر ئاخىرى مۇھەببەت تەقدىرىگە تەن بېرىپ، ئۆزىنى مەجبۇرلاپ دېگۈدەك بۇ پۇرسەتنى كۈتۈۋالغانىدى.

ــ ئۆمەرجان، بايا «مەنمۇ خېلى پۇل ئېلىۋالدىم» دېدىڭىز. ھەر نېمە بولسا ئۇچ ئايلىق مائاشىم ئىككىمىزگە يېتەر. ھېلىمۇ ئىدارىنىڭ يىغىپ ئۇچ ئايلىق بولغاندا بىراقلا بەرگىنى. بولمىسا، تېخىمۇ خاتىرجەم بولالماسكەنسىز، شۇڭا بۇگۈن سىزنىڭ رايىشلىق بىلەن مېھمان بولۇشىڭىزغىلا رۇخسەت.

ــ بولىدۇ، مەن قوشۇلدۇم،ــ دېدى ئۆمەر كۈلۈپ.

ــ ئازراق پىۋا ئىچەمسىز؟ــ سورىدى رابىيە. ئۆمەر ئويلىنىپ تۇرۇپ قالغاندىن كېيىن:

ــ ياق، بۈگۈن سودا، رېستوران دېگەنلەرنى ئۈنتۇپ سىزنىلا ئويلاپ ئولتۇرۇپ بىر بوتۇلكا ئاق ھاراق ئىچىپ باقاي،ــ دېدى. بۇ گەپتىن كۆڭلى سۆيۈنۈپ كەتكەن رابىيە:

ــ بولىدۇ، بۈگۈن سىزنىڭ دېگىنىڭىز ھېساب،ــ دېدى ۋە ئاق ھاراق كەلتۈردى.

ئۆمەر لىق بىر ئىستاكان ھاراق قۇيدى. رابىيە بۇنىڭغا ھەيران قالغان بولسىمۇ، ئارتۇقچە بىرنەرسە دېمەي ئۆزىگە بىر ئىستاكان مۇۋە سۈيى قۇيدى. رابىيە ئىستاكاننى قولىغا ئالدى:

ــ رابىيەنىڭ تۇنجى قېتىم مائاش ئالغانلىقىنى تەبرىكلەش يۈزىسىدىن ئۆتكۈزۈلگەن زىياپەت رەسمىي باشلاندى!

ئۆمەر بىر ئىستاكان ھاراقنى گۈپۈلدىتىپ ئىچىۋەتتى. ئۇلار ئۆتكەن ــ كەچكەن ئىشلارنى پاراڭلاشقاچ ئۆمەر ئاز ــ ئازدىن ئىچىشكە باشلىدى. رابىيە ئۆمەر بىلەن ئىككىسىنىڭ تۇنجى قېتىم

مۇشۇنداق ئولتۇرغىنىغا خۇش بولۇپ سەنئەت ئۆمەكتىكى ئىشلارنى توختىماي سۆزلىگىلى تۇردى. كەيپ بولۇشقا باشلىغان ئۆمەر رابىيەگە قارىغانچە قارىغۇسى كېلىپ كەتتى: «رابىيەمۇ ھەقىقەتەن چىرايلىق قىز ئىدى. سۈزۈك يۈزى، ئوماقلىقى، تاتلىق ئەركىلىشى، ئۇسسۇلچىلارغا خاس زىلۋا بەدىنى... مۇشۇنداق بىر ئۇز قىز ئۇنىڭ ئوتىدا كۆيۈۋاتسا...» ئۆمەر رابىيەگە قارىغانچە ئەمەلىيەتتە ئۆزىنىڭ بۇ قىزلار ئالدىدا ئادەتتىكىچىلا بىر ئادەم ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى، شۇڭا ئۇ دەسلەپتە رابىيەگە كۆڭلى چۈشۈپ قالغاندا بۇنى ئېتىراپ قىلىشتىن قورققان ئىدى. مانا ئەمدىلىكتە ئۇنىڭ ھېسسىياتى قالايمىقانلىشىپ كەتتى.

ــ رابىيە،ــ دېدى ئۆمەر ئورنىدىن تۇرۇپ،ــ كېلىڭە، تانسا ئوينايلى.

رابىيە گېپىنى ئۇزۇپلا خۇشاللىق بىلەن ئورنىدىن تۇردى:

ــ يېنىك مۇزىكىغا ئوينايلى، ئۆمەرجان.

ئۇلار لېنتىنى تاللاپ قويدى. ئىككى كىشىلىك بۇ دۇنيادا يېنىك، تەسىرلىك مۇزىكا ياڭراشقا باشلىدى. ئۆمەر رابىيەنىڭ قولىنى تۇتتى. رابىيە قىزغىن ھېسسىيات بىلەن ئۆمەرنىڭ مۇرىسىگە ئېسىلدى.

ئۆمەر گۈلپەرنى ئېسىدىن چىقىرىشقا تىرىشىپ رابىيەگە پۈتۈن دىققىتى بىلەن تىكىلىپ قاراشقا باشلىدى. ئۇنىڭ تىكىلىشىنى يېقىنچىلىققا جورۇپ چۈشەنگەن رابىيە ئۆمەرنىڭ مۇرىسىگە بېشىنى قويۇۋالدى

ۋە: «ئاجرالماي مۇشۇنداقلا تۇرغىلى بولغان بولسا نېمىدېگەن ياخشى بولاتتى» دەپ ئويلاپ كەتتى.

— رابىيە، سىز نېمىدېگەن چىرايلىق،— دېدى ئۆمەر بىر چاغدا.

— چىرايلىق بولغانلىقنى نېمە پايدىسى؟— دېدى رابىيە بېشىنىمۇ كۆتۈرمەستىن شۇنىرلاپ.

— چىرايلىق بولسىڭىز كىشىلەرگە گۈزەللىك ھۇزۇرى بېرىسىز،— دېدى ئۆمەر رابىيەنىڭ چېچىنى پۇراپ. بۇنىڭدىن رابىيەنىڭ ۋۇجۇدى تىترەپ كەتتى ۋە ئەلەملىك تەلەپپۇزدا:

— مەن باشقا كىشىلەرگە ئەمەس، سىزگىلا گۈزەللىك ھۇزۇرى بېرەلىسەملا بولدى، لېكىن سىز بۇنى خالىمايۋاتسىڭىز،— دېدى.

ئۆمەر قەدىمىنى توختاتتى ۋە رابىيەنىڭ كۆز يېشى ئەمدىلا ئىزنا سالغان يۈزىنى ئىككى ئالقىنى ئارىسىغا ئېلىپ ئۆزىگە قاراتتى:

— رابىيە، مېنى ياخشى كۆرەمسىز؟

رابىيە تاقەت قىلىپ تۇرالمىدى:

— ياخشى كۆرىمەن، ياخشى كۆرىمەن،— دېگىنىچە ئۆمەرنىڭ بوينىغا ئېسىلىپ ئۇنىڭ لېۋىگە سۆيۈشكە باشلىدى. بۇنى كۆتمىگەن ئۆمەر نېرى - بېرىسىنى ئويلاشقىمۇ ئۇلگۈرمەي رابىيەنى چىڭ قۇچاقلاپ ئۇنىڭ لېۋىگە لەۋ ياقتى.

— ئۆمەرجان، مەن سىزنى بەك ياخشى كۆرىمەن.

رابىيەنىڭ ياشلىرى تارىلاپ تۆكۈلۈشكە باشلىدى.

رابىيەنىڭ چوڭقۇر مۇھەببىتىنى ھېس قىلغان ئۆمەر رابىيەنىڭ ياشلىق كۆزلىرىگە سۆيدى ۋە: «مېنىڭ ئىزدىگىنىم، ماڭا تەئەللۇق سۆيگۈ، مۇھەببەتلىك تەقدىرىم مۇشۇ ئوخشايدۇ» دەپ ئويلىدى.

ــ رەھمەت، ئۆمەرجان،ــ دېدى بەختىيارلىق تۇيغۇسىغا چۆمۈلگەن رابىيە،ــ مەن ئاخىرى مۇرادىمغا يەتتىم. بىلەمسىز، مەن سىزنى كۆرگەندىن باشلاپلا سىزنى ياقتۇرۇپ قالغانىدىم. شۇڭا كېيىنچە سىزنىڭ يېنىڭىزغا كۇندە بېرىش ئۇچۇنلا ئۇسسۇل ئويىنغانىدىم. مانا مەن ھازىر شۇ قىلغانلىرىمنىڭ خۇشاللىقىغا ئېرىشتىم. شۇ تاپتا مەن شۇنداق خۇشال. سىزچۇ؟

ــ مېنىڭمۇ كۆڭلۈم پۈتۈن بولۇپ قالدى،ــ ئۆمەر ئۆزىنى چىن ھېسسىياتقا ئۇندەپ،ــ ئەمەلىيەتتە سىز بىلەن نەچچە كۆرۈشۈپلا سىزگە كۆڭلۈم چۈشۈپ قالغانىدى. پەقەت مەلۇم سەۋەبلەر تۇپەيلى سىزگە ئېغىز ئاچالماي كەلدىم. گەرچە ئارىدا گەپ ئوچۇق بولماي ھەم مەلۇم سەۋەبلەر بىلەن...

ــ بولدى، ھېچنېمە دېمەڭ،ــ دېدى رابىيە «ئۆمەرنى قېچىپ كەتمىسۇن» دېگەندەك چىڭ قۇچاقلاپ،ــ ھازىر ماڭا نىسبەتەن ئىككىمىزنىڭ بىللە بولغىنىمىزلا راست. قالغان نەرسىلەرنى ئويلىغۇمۇ، باش قاتۇرغۇمۇ، ھەتتا باشقا ئىش، ئادەملەرنىڭ جاھاندا بارلىقىنى ئويلىغۇمۇ يوق. ماڭا ئىككىمىزنىڭ بىللە بولغىنىمىزلا كۇپايە.

ــ رابىيە، سىز ھەقىقەتەن قەدىرلەشكە ئەرزىيدىغان قىز،ــ دېدى ئۆمەر رابىيەنىڭ يۈرەك سۆزىدىن

تەسىرلىنىپ، — مەن سىزنى بىر ئۆمۈر قەدىرلەشكە تىرىشىمەن. ياق، ۋەدە بېرىمەن.

— سىز مېنىڭدىن ئايرىلمىسىڭىزلا مەن ھەممىگە رازى.

ئۆمەر رابىيەنى سۆيدى ۋە:

— بىراق، رابىيە، سىز بىر ئىشنى ئويلاپ، باقتىڭىزمۇ؟ ئاتا ـ ئانىڭىز بىزنىڭ ئىشىمىزغا قوشۇلارمۇ؟ — دەپ سورىدى.

رابىيە شۇ ھامان ئاپىسىنىڭ گېپىنى ئويلاپ ئۆمەرنىڭ سۆزىنىڭ تېگىگە يەتتى. شۇڭا ئۇ ئۇدۇلا ئېيتتى:

— سىز ئىككىمىزنىڭ ئائىلە شارائىتىمىزنى دېمەكچىمۇ؟

بۇنى ئاڭلىغان ئۆمەر رابىيەنىڭ ئوچۇق ـ يورۇقلۇقىغا يەنە بىر قېتىم قايىل بولدى ۋە بېشىنى لىڭشىتتى.

— سىز خاتىرجەم بولۇڭ. مەن بۇ تەرىپىنى بۇرۇنلا ئويلىشىپ قويغان. ئىككىمىز ئايرىلمايدىكەنمىز، ھەرقانداق ئىشنى ماڭا قويۇپ بېرىڭ.

ئۆمەر رازىمەنلىك بىلەن رابىيەنىڭ يۈزىنى سىلاپ قويدى.

— لېكىن، سىز ھەر ۋاقىت ئېسىڭىزدە تۇتۇڭكى، سىز بۇ شەھەردە ھېچكىمدىن قېلىشمايسىز، شۇنداقلا ھېچكىمنىڭ سىزنى ئۆزى بىلەن سېلىشتۇرۇش سالاھىيىتىمۇ يوق.

بۇ گەپ ئۆمەرنىڭ روھىنى كۆتۈردى.

ــ رابىيە، مەن سىزدىن ھەقىقەتەن رازى بولدۇم،ــ دېدى ئۆمەر كۆڭلى ئىسسىق بولۇپ،ــ شۇنداقتىمۇ، مەن بىر ئىشنى دەي: يەنىلا مەن سىزنى ئويلاپ مۇنداق بىر تەكلىپ بەرمەكچى، بىز مۇناسىۋەتسىزنى چوڭقۇرلاشتۇرغاچ يەنە بىر مەزگىلنى ئۆتكۈزەيلى. شۇ ۋاقىتقىچە سىز يەنىمۇ ئوبدان ئويلىنىپ بېقىڭ. بايا سىز دېگەندەك ئائىلە شارائىتىمىزدىكى پەرق ئىدىيەڭىزدىن ھەقىقەتەن ئۆتتىمۇ يوق، ئوبدان دەڭسەپ بېقىڭ. ئادەم كۆپىنچە ھاللاردا ئىشتىن كېيىن ئەستايىدىل ئويلىنىشقا ئادەتلەنگەن.

ــ بۇ نېمە دېگىنىڭىز، ئۆمەرجان؟ «مۇناسىۋەتسىزنى چوڭقۇرلاشتۇرىمىز» دېگىنىڭىز نېمىسى؟ ھازىر بىزنىڭ مۇناسىۋىتىمىز نەدە؟ ئەمدى بىرلەشتۇقمۇ، ھەرگىز ئايرىلمىدىغان ئىش يوق.

ــ ئەمىسە سىز دېگەندەك بولسۇن، لېكىن سىز يەنە بىر ۋاقىت ياخشىراق ئويلىنىۋالغۇچە بۇ ئىشنى باشقىلاردىن سىر تۇتۇپ تۇرايلى.

بۇ گەپ بىلەن رابىيە پەرىشان بولۇپ قالدى ۋە بىرنەرسىنى ئويلاپ ئۆمەرگە دادىل تىكىلدى:

ــ ئەمىسە مەن ئىدىيەمدىن ئۆتكۈزۈپ بولغاندىن كېيىن دوستلارنى يىغىپ ئىككىمىزنىڭ يۇرۇۋاتقانلىقىنى ئېلان قىلىمىز.

ئۆمەر بېشىنى لىڭشىتتى.

※ ※ ※

شەھەرنىڭ خىلۋەت يېرىدىكى مېھمانخانىنىڭ ياتىقىدا ئالىم ئىچ كىيىمى بىلەن تاماكا چېكىپ ئولتۇراتتى. بەدىنىنى مۇنچىنىڭ چوڭ لۆڭگىسى بىلەن چىڭگىدە ئورۇۋالغان گۇلپەرى ھەدەپ دېرىزىدىن سىرتقا قاراۋاتاتتى.

— بۇ يىلقى قىشقا نېمە بولغاندۇ، ئالىم؟ — دېدى گۇلپەرى سىرتقا قاراپ تۇرۇپ، — قىش كىرە - كىرمەيلا ھەدەپ قار ياغقىلى تۇردىغۇ.

— قارنىڭ كۆپ ياغقىنى خاسىيەتلىك ئىشلارنىڭ كۆپ بولىدىغانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ، — دېدى ئالىم.

— خۇدايىم، شۇنداق بولسۇن.

— گۇلپەرى، شۇ خاسىيەتلىك ئىشلارنىڭ توسالغۇغا ئۇچرىماسلىقى ئۈچۈن سىزگە بىر گەپنى دېمەكچى ئىدىم.

— نېمە گەپ؟ — دېدى گۇلپەرى بۇ گەپتىن سەل ئەجەبلىنىپ.

— مەن گەپنى ياساپ دېيىشنى ياكى بەك ئەگىتىپ دېيىشنى تازا قاملاشتۇرالمايمەن، — دېدى ئالىم كېلىپ گۇلپەرنى قۇچاقلاپ، — شۇڭا ئۇدۇللا دەۋېرەي، سىز رېستورانىدا ناخشا ئېيتىشتىن توختاپ قالسىڭىز قانداق؟

گۇلپەرى بۇ گەپكە ھەيرانلا قالدى:

— نېمىشقا؟

— بۇنداق دېسەم خاپا بولماڭ ھەم خاتامۇ چۈشەنمەڭ.

مەن ئاتام بىلەن ئاپامنىڭ ئويىنى دەڭسەپ باقسام، ئۇلار ئۇ ئىشنى تازا ياقتۇرۇپ كەتمەيدىغان ئوخشايدۇ. مەن سىزگە باشقا بىر ئوبدانراق خىزمەت تېپىپ بېرىشنى ئويلىشىۋاتىمەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە سىزنىڭ ياخشى خىزمەت قىلىشىڭىزغا ئاپامۇ قاراپ تۇرمايدۇ، شۇڭا بىر ھېسابتا سىزنىڭ رېستورانىدىن توختاپ قېلىشىڭىز ياخشى ئىش بولغۇدەك.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان گۈلپەرى تۇرۇپلا قالدى ھەمدە شۇ ھامان ئۆزى بىلەن ئالمىنىڭ ئائىلىسىنىڭ ئەھۋالىنى يادىغا ئالدى: «توۋا، نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان نېمىشقىمۇ بۇ تەرەپنى ئۇنتۇپ قالغاندىمەن؟ بۇ ھامىنى تىلغا ئېلىنمىدىغان ئىش ئىدىغۇ؟ ئەمدى ئىش بۇ دەرىجىگە يەتكەندە... ئەستا، قانداق قىلىشىم كېرەك؟ نېمە دېيىشىم كېرەك؟...» گۈلپەرىنىڭ كاللىسى گاراڭ بولۇپ قالدى، ئۇ ھەقىقەتەن گاڭگىرىدى.

ــ بايا دېدىمغۇ، بۇ ئىشتىن خاپا بولماڭ، بەلكى ياخشى تەرىپىنى ئويلاڭ،ــ دېدى ئالىم جىددىي قىلىپ. يېقىندىن بۇيان ئالىم مۇشۇنداق جىددىي گەپ قىلىدىغان بولۇپ قالغانىدى.

گۈلپەرى ھېشنى لەڭشىتتى. «راست، بۇمۇغۇ ياخشى پۇرسەت ئىكەن،ــ دەپ ئويلىدى گۈلپەرى،ــ دېمىسىمۇ رېستوراندا بىر ئۆمۈر ناخشا ئېيتىپ ئۆتكىلى بولمايدۇ ــ دە. ئەگەر ئالىم دېگەندەك بىرەر ئىدارىگە خىزمەتكە چۈشۈۋالسام، مەنمۇ ئالمىنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر ئالدىدا ئۆزۈمنى تۆۋەن كۆرۈپ يۈرمىگۈدەكمەن...»

ئالىم خوددى ئۇنىڭ ئىچىدىكىنى بىلىۋالغاندەكلا:

ــ ئەگەر بىرەر ئىدارىگە ئورۇنلىشىۋالسىڭىز، كېيىن ئالىي مەكتەپتە بىلىم ئاشۇرسىڭىزمۇ بولىدۇ ئەمەسمۇ، ــ دېدى.

بۇ گەپ بىلەن گۈلپەرىدىكى ئىككىلىنىشلەر تۈگەشكە باشلىدى. ئۇ ئاستا بېشىنى لىڭشىتتى، لېكىن شۇ ھامان بىر ئىش ئۇنىڭ يادىدىن كەچتى: ئالىم ئۇنى ئاستا ـ ئاستا بويسۇندۇرۇپ كەپتۇ. شۇنداق شەرم ـ ھايالىق، يۈزى تۆۋەن قىزنى سۆيگۈ تورىغا ئىلىنىدۇرۇش جەريانىدا ئۆز سىزىقىغا چۈشۈرۈپ كەپتۇ. كەسىپ، قىزىقىش، ئاشىق ـ مەشۇقلار ئارىسىدىكى ھېسسىيات بىلدۇرۇشىدىغان كىچىك ئىشلارغىغۇ مەيلى دەيلى. مانا ئەمدى پەردىشەپنى يىرتىپ، ھازىر گۈلپەرنى ئۇنىڭغىمۇ كۆندۇرۇپ بولاي دېدى. گۈلپەرى ئۇرۇمچىدىن كېلىۋېتىپ ئەمدى تويدىن بۇرۇن ئۇنداق ئىشنى قىلماسلىققا ۋەدە بەرگەنىدى. نەدىكىنى؟ قايتىپ كەلگەندىن كېيىنمۇ ئالىم ئۇنى دەپ ـ بۇنى دەپ گۈلپەرى بىلەن يەنە بىر ـ ئىككى قېتىم شۇ ئىشنى قىلدى. كېيىنچە گۈلپەرىمۇ بەزىدە ئۆزى خالاپ چىقىدىغان بولۇپ قالدى. ھازىرچۇ؟ ئالىم يەنە ئورۇنلۇق سۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭ خىزمەت ئىشىنى ئۆز رايى بويىچە بىر تەرەپ قىلىشقا ئۇلگۈردى.

تۇرۇپلا گۈلپەرنىڭ يۈرىكى جىغىدە قىلىپ قالدى: «يا ئالىم خۇپسەنلىك قىلىۋاتامدۇ؟ خۇپسەنلىك قىلسىمۇ

نېمە ئامال، ئۇ مېنى شۇنداق قەدىرلەۋاتسا؟ نېمىلا بولسا مۇشۇ ئىشىمىز چىرايلىق ئاخىرىغا چىقسىلا بولدى. ئۇ بەربىر باشقا ئادەم بولمىغاندىكىن...»

ــ بولىدۇ، ئالىم، مەن ئۆمەر بىلەن سۆزلىشەي،ــ دېدى گۈلپەرى ئاخىر بىر قارارغا كېلىپ،ــ لېكىن سىزمۇ خىزمەت ئىشىمغا ۋاقتىدا تۇتۇش قىلىڭ.

ئالىم كۈلدى:

ــ بولىدۇ، مەن ئەتىلا بۇ ئىشقا ماڭىمەن.

روھىي ھالىتى يەنە ئەسلىگە كەلگەن گۈلپەرى سىرتقا قارىدى:

ــ قاراڭ، قاراڭغۇ چۈشكەندە قار بەك چىرايلىق بولۇپ كېتىدىكەن.

ــ يۇرۇڭ، قاردا بىردەم ئوينايلى بولمىسا.

ــ بولدى، ۋاقىت قىستاپ قالىدۇ. مەن يۇيۇنۇۋېلىپ رېستورانغا بېرىپ ئاخىرقى ناخشامنى ئېيتىۋېتەي.

گۈلپەرى شۇنداق دەپ مۇنچىغا مېڭىۋىدى، چاقىرغۇسى سايرىدى.

ــ رابىيە ئىكەن،ــ دېدى گۈلپەرى ۋە چاقىرغۇدا قالدۇرۇلغان خەتلەرنى ئوقۇدى: «بىر سائەتتىن كېيىن ‹خانىش تېز تاماقخانىسى›غا كەل. ناخشا ئېيتىشقا بارمىساڭمۇ بولىدۇ. يا تېلېفون قايتۇر.»

ــ نېمە ئىشى باردۇ ئۇنىڭ؟ــ دېدى ئالىم

ــ نېمىلا بولسا بېرىپ باقاي،ــ دېدى گۈلپەرى. ئۇ رابىيەنىڭ ئۆمەرنىڭ ئۆزىگە بولغان ھېسسىياتىنى بىلىپ

قالغان بولسا ئۆزىگە خاپا بولۇپ قېلىشىدىن بەك ئەنسىرەيتتى. شۇنداق بولۇپ قالسا ئېنىقكى گۈلپەرنىڭ ئالىم بىلەن بولغان ئىشىنىڭ تەرەققىياتى توسالغۇغا ئۇچرايتتى، شۇڭا ئۇ بېرىش قارارىغا كەلگەنىدى.

— بوپتۇ، بېرىپ بېقىڭ،— دېدى ئالىم،— سېلىمنىڭ ھېلىقى سەمى دېگەن دوستلىرى كەپتىكەن. مەنمۇ شۇ يەرگە باراي بولمىسا. سەت بولمىسۇن.

— ئالدىنقى ئايدىلا كەلگەنغۇ ئۇلار؟

— بىرەر ئىشى باردۇ؟— دېدى ئالىم بىرنەرسىنى يوشۇرغاندەك زورىغا سۆزلەپ،— ئۇلاردىن ئۈدۈللا «يەنە نېمىشقا كەلگەن؟» دەپ سورىغىلى بولمىغاندىكىن؟

ئۇلار خوشلاشتى.

بىر ئۆيدە سېلىم كۆرەڭلىگەن ھالدا چاقمىقىنى ئويناپ ئولتۇراتتى.

— كېلىدىغان بولدىمۇ؟— سورىدى سەمى.

— سىلەرنىڭ ئىسمىڭلار چىقسا ئۇ ھازىر سۆزسىز كېلىدىغان بولۇپ كەتتى،— دېدى سېلىم.

— «ئەقىل - ھوشى خېلى جايىدا ئاداشكەن» دەپ ئويلىسام، باشچىلاپلا كىرىشىپ كەتتىغۇ بۇ ئاداش،— دېدى غۇلام.

— تېخىمۇ كىرىشسۇن، ئاندىن پۇخادىن چىقىمەن،— دېدى سېلىم.

— سەن نېمە كوي بىلەن ئۇ ئاداشنى بۇ يولغا باشلاپ قويدۇڭ، بۇنى بىلمىدىم، بىلگۈممىغۇ يوق، لېكىن ئۇنىڭ پۇلى بىزگە كېرەك،— دېدى سەمى خۇپسەنلىك بىلەن.

※ ※ ※

گۈلپەری «خانىش تېز تاماقخانىسى»نىڭ ئۆزگىچە بېزەلگەن ئايرىمخانىسىغا كىرىپ رابىيەنىڭ گۈلدەك ياسانغان دوستلىرىنى، ئۆمەر ۋە ئۇنىڭ دوستى باراتنى كۆردى. گۈلپەرنى كۆرۈپ رابىيە باشقىچىلا قىزغىنلىق كۆرسەتتى:

ــ كېلىڭ، گۈلپەری، مېنى تاشلاپلىۋەتتىڭىز. مەن ئىزدىمىسەملا «ئەھۋالىڭىز قانداق؟» دەپ ئەھۋال سوراپمۇ قويمايدىغان ئوخشايسىز؟ قارىغاندا، بەختلىك ئادەملەرنىڭ بەخت ئىزدەۋاتقان ئادەملەرگە دىققەت قىلىشى تەس ئوخشايدۇ.

رابىيەنىڭ بۇنچىلىك قىزغىنلىق بىلدۈرۈشى گۈلپەرنگە سەل غەلىتە بىلىندى. چۈنكى، گۈلپەری بىلىپ تۇراتتىكى، گەرچە گۈلپەرنىڭ ئالىم بىلەن يۈرۈشۈاتقىنى ئوچۇق ئىش بولۇپ كەتكەن بولسىمۇ، لېكىن رابىيە يەنىلا گۈلپەرنگە گۇمان بىلەن قارايتتى.

ــ ياخشى تۇردۇڭلارمۇ؟ــ دېدى گۈلپەری ئەدەپ بىلەن ئەھۋال سوراپ ۋە ئۇلار كۆرسەتكەن ئورۇنغا بېرىپ ئولتۇردى.

ــ بايا بىلگەنسىز،ــ دېدى ئۆمەر،ــ بۇگۈن بىر مۇھىم يىغىلىش بولغاچقا، سىزنى بۇگۈن رېستورانغا بارمىسىمۇ بولىدۇ، دېيىشكەنىدۇق.

ــ ھەئە، ئۇقتۇم،ــ دېدى گۈلپەری بېشىنى تۆۋەن

سېلىپ. گۈلپەرى ئۇرۇمچىدىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن نېمىشقىدۇر ئۆزىنى ئۆمەرنىڭ ئالدىدا گۇناھكاردەك ھېس قىلىپ، ئۇنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ قارىيالمايدىغان بولۇپ قالغانىدى.

— نېمانچە سىرلىق يىغىلىش بۇ؟ — دېدى رىسالەت ئىچى پۈشۈپ.

— شۇنى دەيمەن، — دېدى مۈيەسسەرمۇ، — يا بىرەرىڭلەرنىڭ تۇغۇلغان كۈنى بولمىسا.

يەنە بىر قىز چاقچاق قىلدى:

— بىزگە يىگىت تاپامسىلەر نېمە؟

— تۇغرا، بۈگۈن يىگىت تاپىمىز، — دېدى رابىيە ئورنىدىن تۇرۇپ بىر ئىستاكانغا مېۋە ئىچىملىكى، يەنە بىر ئىستاكانغا ئازراق ھاراق قۇيۇپ، — كېلىڭە، ئۆمەرجان، بۈلارنىڭ ئىچىنى پۈشۈرماي، گەپنى ئوچۇق دەۋېتەيلى.

ئۆمەر ئورنىدىن تۇردى، لېكىن ئۇ نېمىشقىدۇر مەجبۇرلىنىۋاتقاندەك تازا ئىچىلالماي تۇراتتى.

— بۈگۈن بىز مۇشۇ يەردە ئولتۇرغان دوستلار ئارقىلىق باشقا كىشىلەرگىمۇ شۇنى جاكارلىماقچى، — دېدى رابىيە شادلىققا چۆمۈلگەن ھالدا، — بۈگۈندىن باشلاپ ئۆمەرجان بىلەن ئىككىمىزنىڭ مۇھەببەت گۈلى پورەكلەپ ئېچىلدى!

ئولتۇرغانلار دەسلەپ رابىيەنىڭ شۇنداق دەۋاتقانلىقىغا ئىشەنگۈسى كەلمىگەندەك ئولتۇرۇپ قېلىشتى، ئاندىن رابىيەنىڭ ئۈچ دوستى «ھوي» دېيىشىپ چاۋاك چېلىشىپ كەتتى.

ـــ مەن شۇ ۋاقىتتىلا بىلگەن، ـــ دېدى مۇيەسسەر، ـــ ئېسىڭىلەردە بارمۇ؟ بىزنى ئۆمەرجان تۇنجى قېتىم ئويناتقىلى ئېلىپ بارغاندا ئىككىسى تانسا ئويىنىغان بولۇپ، مۇزىكا تۇگىسىمۇ مەيداندا قۇچاقلىشىپ تۇرۇپ كەتمىدىمۇ؟

رىسالەتنىڭمۇ جىم تۇرغۇسى كەلمىدى:

ـــ رابىيەنى بىزنى نېمىشقا ئۇسسۇل ئويناشقا دەۋەت قىلىپ تۇرۇۋالمىدىكىن دېسەم، ئەسلىدە رېستوران ئۆزىنىڭ بولغاندىكىن سودىسىنى ئاقتۇرۇش ئۈچۈن شۇنداق قىلىپتىكەن ـ دە.

بۇنىڭغا قاراپ بېقىپ بايا چاقچاق قىلغان قىزنىڭمۇ ئاغزى قىچىشتى:

ـــ ئۆمەرجانمۇ چاققان ئىكەن. ئۇ يەردىن ئۇسسۇلغا سېلىپ قويۇپ، بۇياقتىن كەلتۇرۇپ بوپتۇ ئەمەسمۇ.

ـــ ئۆمەرنى چاقچاق دېگىلى بولامدۇ؟ ـــ دېدى بارات، ـــ مەن بولىدىغان بولسام، رابىيەدەك بۇنداق چىرايلىق قىز بىلەن بۇ چاغقىچە تويمۇ قىلىپ بولاتتىم.

بۇ گەپكە ھەممەيلەن كۈلۈشتى. رابىيە خۇددى راستتىنلا ئۆمەر بىلەن ئىككىسىنىڭ تويى بولۇۋاتقاندەك كۆڭلى خۇشلۇققا تولدى. شۇ سەۋەبلىك نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان ئۆزىگە يەر تېگىدىن قارىغانلىقى ئۈچۈن ئۆچ بولۇپ كەتكەن باراتقا تۇنجى قېتىم مىننەتدارلىق بىلەن قاراپ قويدى.

ـــ گەپ قىلمىڭ، ئۆمەرجان، ـــ دېدى مۇيەسسەر.

ئۆمەر تەستە ئېغىز مىدىرلاتتى:

— مەن بۇنىڭدىن كېيىن رابىيەنى قەدىرلەپ ئۆتىمەن.
— بۇرۇن قەدىرلىمەيدىغانما؟ — چېقىشتى بارات.
— ئۇ ۋاقىتتىكى قەدىرلەش بىلەن ھازىرقى قەدىرلەش ئوخشاشمايدۇ، — دېدى مۇيەسسەر.
— ئىككىمىزنىڭ بەختى ئۈچۈن! — رابىيە ئىستاكاندىكى ئىچىملىكنى ئىچىۋەتتى.
بۇ گەپلەر بولۇۋاتقاندا گۈلپەرى نېمە ئۈچۈندۇر ئۆزىگە مۇناسىۋەتلىك گەپ بولۇۋاتقاندەك بىئارام بولۇپ كەتتى. ئۇ ئۆزىدىكى بۇ غەلىتە تۇيغۇغا ھەيران قالدى.
— بارات، بىرەر رومكا بىلەن مېنى تەبرىكلىمەمسەن؟ — دېدى ئۆمەر.
— قانداق قۇيۇپ؟ — سورىدى بارات.
— ئىختىيارىڭ.
بارات ئىككى ئىستاكانغا لىققىدە ھاراق قۇيدى. بۇنى كۆرگەن رابىيە ئۇلارنى توستى:
— بۇنداق ئىچسەڭلەر بولمايدۇ.
— خۇشاللىق ئۈچۈن بولغاندىكىن، — دېدى ئۆمەر.
رابىيە بۇنىڭغا بىرنېمە دېيەلمىدى.
ھاراق بىلەن تەڭ ئويۇنمۇ باشلاندى. ئۇلارنىڭ كەيپى تۇتقاندا مۇيەسسەر بىر تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويدى:
— بۇگۈنكىدەك خۇشاللىق كۈندە ئۆمەرجان بىرەر ناخشا ئېيتىپ بەرمىسە بولماس.
— بولىدۇ، — دېدى ئۆمەر تارتىشمايلا. ئۇ گىتارنى قولىغا ئېلىپ خۇددى بۇنىڭغا ئالدىنئالا تەييارلىق قىلىۋالغاندەك بىر ناخشىنىڭ مۇزىكىسىغا چېلىشقا باشلىدى.

مۇڭلۇق، ھىجرانلىق ناخشا ياڭراشقا باشلىدى:

ئاسمانىمدا ئاي تۇرۇپ،
يۇلتۇز سۈرلۈك چاقنىسا،
باغ سەيلىگە چىللىسا،
جېنىم سىزنى ئەسلىدىم.

غۇنچە ئېچىپ يۈزىنى،
بۇلبۇل ناۋا ئەتكەندە،
جانغا ئارام يەتكەندە،
يەنە سىزنى ئەسلىدىم.

ئايدىن يورۇق يۈزىڭىز،
تۇندىن قارا كۆزىڭىز،
ئەقلىم ئالغان بۇ كېچىدە،
يەنە سىزنى ئەسلىدىم.

مەيىن كەلدى شامالىلار،
تاغدەك باستى خىيالىلار،
مەيلىم ياريم ئۇنتۇدۇڭ،
يەنە سىزنى ئەسلىدىم.

ناخشا تۇگىشى بىلەن قالغانلار چاۋاك چېلىشىپ كەتتى. بىراق، رابىيەنىڭ يۈرىكى ئاغدى، گۇلپەرنىڭ يۈرىكى جىغغىدە قىلىپ قالدى.

图书在版编目（CIP）数据

万事开头难：维吾尔文/吾马尔·阿布都拉著．
-乌鲁木齐：新疆青少年出版社，2011.7
ISBN 978-7-5371-9857-8

Ⅰ．① 万… Ⅱ．① 吾… Ⅲ．① 长篇小说-中国-当代
-维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ．①Ⅰ 247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2011）第 130191 号

责任编辑：阿布里克木·艾山
责任校对：迪力亚尔·吐尔逊
封面设计：木拉丁·阿比提

万事开头难（维吾尔文）

（长篇小说集）

（上册）

吾买尔·阿布都拉　著

新疆青少年出版社出版
（乌鲁木齐市北京北路29号　邮编：830012）
新疆新华书店发行
新疆金版印务有限公司印刷
880×1230毫米　32开本　12.875印张
2012年6月第1版　2012年6月第1次印刷
印数：1—3000

ISBN 978-7-5371-9857-8　总定价：60.00元
如有印刷装订问题请直接同出版社调换

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: مۇرادداسل ئابىد
خەتتات: ئابلىكىمجان زۇنۇن جۇلانى

گۈلنىڭ ئىچىمىقى قېيىن

شىنجاڭ ياشلار-ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى
ISBN 978-7-5371-9857-8
9 787537 198578 >
ئومومىي باھاسى: 60.00 يۈەن